

במדבר יום ראשון

המשבח לחברו צריך גם לברכו

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח (תהלים קטו יב) **יְהו"ה זָכְרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית וְגו', יְהו"ה זָכְרָנוּ יְבָרֵךְ, אֲלֵיךְ גּוֹבְרִיךְ, דְּהוּ עָאֲלִיךְ בְּחוּשְׁפָּנָא דְמַדְבְּרָא, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֹו, וְאוֹסִיף עֲלֵיךְ בְּכָל זְמָנָא.**

תָּא חֲזִי, הָאֵי מָאן דְּאָמַר שְׁבַחָא דְחַבְרִיָּה, דְּבַנּוּי, אוּ דְמַמּוּנִיָּה, בְּעֵי לְבָרְכָא לֵיה, וְלֹאֲדָאָה עֲלֵיה בְּרַכָּאן, מְנַלְן, מַמְשָׁה, דְּכְתִיב (דברים א י) וְהִנֵּנְכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרוֹב, לְבָתַר מַה פְּתִיב, יְהו"ה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלְף פְּעָמִים וְגו', תְּרִין בְּרַכָּאן הָווּ, חַד, יְהו"ה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְגו', הָא חַד, לְבָתַר וַיְבָרֵךְ אֶתְכֶם פְּאֶשֶׁר דְּבַר לְכֶם, לְאֻדָּאָה עֲלֵיךְ בְּרַכָּאן עַל בְּרַכָּאן.

וְאֵי אִיהוּ מְנִי שְׁבַחָא דְחַבְרִיָּה וְלֹא אוֹדֵי עֲלֵיה בְּרַכָּאן, הוּא נְתַפֵּס בְּקַדְמִיתָא מְלַעֲיָלָא, וְאֵי אִיהוּ מְבָרֵךְ לֵיה, הוּא מְתַבְּרֵךְ מְלַעֲיָלָא.

וּבְרַכְתָּא בְּעֵי לְבָרְכָא לָהּ בְּעֵינָא טָבָא, וְלֹא בְּעֵינָא בִישָׂא, וּבְכֹלָא בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דְלַבָּא.

מתוק מדבש

שימנה האדם שבח חברו, הוא מתקיים בשלו, וחילו והונו פורה משורשו העליון, ואין כח בחיצונים להאחז בו, וכשזה מספר בשבחו, מעורר את החיצונים להתקנאות בו ולהמעיטו, ואין תקנה אלא במגן הברכות, מְנַלְן מנין לנו דבר זה, ואמר מַמְשָׁה, דְּכְתִיב וְהִנֵּנְכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרוֹב, לְבָתַר מַה פְּתִיב ומה כתוב אחר כך יְהו"ה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלְף פְּעָמִים וְגו', הנה תְּרִין בְּרַכָּאן הָווּ שתי ברכות היו כאן, חַד יְהו"ה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלְף פְּעָמִים, הָא חַד הרי ברכה אחת, לְבָתַר אחר כך אמר להם וַיְבָרֵךְ אֶתְכֶם פְּאֶשֶׁר דְּבַר לְכֶם דהיינו לְאֻדָּאָה עֲלֵיךְ בְּרַכָּאן עַל בְּרַכָּאן להודות עליהם ברכות על ברכות, והם שני דברים, אחד לברך אותם, והשני, הודאה על הברכות, (והרמ"ו מפרש שגמלת "לאודאה" פירושו לזרוק ולהשליך עליהם נרכות). (רמ"ק ומפרשים)

וְאֵי אִיהוּ מְנִי שְׁבַחָא דְחַבְרִיָּה ואם הוא מונה שבחו של חברו, וְלֹא אוֹדֵי עֲלֵיה בְּרַכָּאן ואינו מברך אותו ומודה על הברכות, הוּא נְתַפֵּס בְּקַדְמִיתָא מְלַעֲיָלָא הוּא נְתַפֵּס תְּחִילָה מְלַמְעֵלָה, דהיינו שניזק מחמתו, כי על ידי שמזכיר שבח חברו גורם להזכיר למעלה עונותיו, וגורם שתשלוט בו עין הרע, ומעורר עליו דינים, לכן נחשב כמוסר דין על חברו שהוא נענש תחלה (כמנואר נמס') צַלָּ קמא דף ג' ע"א), אבל וְאֵי אִיהוּ מְבָרֵךְ לֵיה אם הוא מברך אותו ומודה על ברכותיו, אז מייחד הימין והשמאל עליו לטובה, לכן הוּא מְתַבְּרֵךְ מְלַעֲיָלָא הוּא מְתַבְּרֵךְ מְלַמְעֵלָה תְּחִילָה.

וּבְרַכְתָּא בְּעֵי לְבָרְכָא לָהּ בְּעֵינָא טָבָא ואת הברכה צריך לברך אותה בעין טובה, דהיינו שיחפוץ בריבוי הון חברו, כדי להעביר מחברו העין הרע של הסטרא אחרא, וְלֹא בְּעֵינָא בִישָׂא ולא בעין רעה, שמצטער אם יש לחברו יותר ממה שיש לו, כי זה גורמת לקללה רח"ל, וּבְכֹלָא בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דְלַבָּא ובכל דבר בין בסיפור שבח רעהו, ובין ברכה שיברכהו

"מאמר המשבח לחברו צריך גם לברכו" ומבואר בו כי מי שמשבח לחברו צריך לברכו, כי בשעת התעוררות השבח, מתקנא הסטרא אחרא ורוצה להזיקו בעינו הרעה, על כן יוסיף המשבח ברכה לחברו, ובוה ימנע את המקטרג. ומבאר כי הנמנע מלברך גורם קטרוג לעצמו והמברך מתברך גם הוא בראשונה. ומוסיף ומבאר כי כל ברכה צריכה להיות בעין טובה ובלב טוב ובאהבה, ומסיק מכאן שכל שכן בברכה להקב"ה שצריך שתהא באהבת הלב ובנפש חפצה.

(מקור המאמר זוהר פרשת צמדנר דף ק"ז ע"ג — ק"ט ע"א, צנזאוריו כך יצ' עמ' ז-יג)

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח לדרוש בפרשה זו בענין המצוה למנות את ישראל, והקדים לפרש מה שכתוב יְהו"ה זָכְרָנוּ יְבָרֵךְ, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, ואמר יְהו"ה זָכְרָנוּ יְבָרֵךְ, אֲלֵיךְ גּוֹבְרִיךְ אלו הם הגברים, (כי מלת זכרנו פירושה זכרים שלנו, עיין נלא"ע צפירושו על פסוק זה, ועיין סאן נרמ"ו), דְּהוּ עָאֲלִיךְ בְּחוּשְׁפָּנָא בְּמַדְבְּרָא (ה"ג ד"ו) שהיו נכנסים בחשבון במדבר למעלה מעשרים שנה, וגם זה נרמז במלת "זכרנו" שהוא לשון הזכרה, כי המנין צריך להזכיר בפה כדי שתחול ותתיישב הדבר עליו, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֹו וְהַקְב"ה היה מברך לכל אחד ואחד בפרטות, וְאוֹסִיף עֲלֵיךְ בְּכָל זְמָנָא ומוסיף עליהם ברכות בכל פעם בכללות כל ישראל, וזה שאמר יוֹסֵף ה' עֲלֵיכֶם, פִּירוּשׁ בְּכָל עַת יוֹסֵף עֲלֵיכֶם בְּרַכָּה.

תָּא חֲזִי, הָאֵי מָאן דְּאָמַר שְׁבַחָא דְחַבְרִיָּה בא וראה, מי שמספר שבחו של חברו, כגון שהוא חכם גדול ויפה תואר ואיש מוצלח וכדומה, דְּבַנּוּי או שאומר שיש לו הרבה בנים טובים, או דְּמַמּוּנִיָּה או שיש לו ממון הרבה ועשירות, בְּעֵי לְבָרְכָא לֵיה צריך לברכו מצד החסד שבימין, וְלֹאֲדָאָה עֲלֵיה בְּרַכָּאן ולהודות על הברכות מצד ההוד ששבשמאל, להורות שהשמאל גם כן תודה על הברכות, (ולכן כמזכר כמה פעמים נרכות והולאות יחד, וכן תקנו צנכמ המוון, צנכמ ראשונה, הון את העולם כולו "צנכמ", וצנכמ שניה, תיקנו "נודה" לך, שהוא צנכמ), כי הנה טרם

וְמָה מֵאֵן דְּמִבְרַךְ לְחִבְרִיהַ בְּעֵי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּיבְרַךְ לִיהַ בְּעֵינָא טָבָא בְּלָבָא טָבָא, מֵאֵן דְּמִבְרַךְ לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּה דְבְעֵי עֵינָא טָבָא וְלָבָא טָבָא וּרְחִימוּתָא דְלָבָא, בְּגִין כְּףָּ (שם ו ה) וְאַהֲבַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וְגו'.

תָּא חֲזִי, הָא אוֹקְמוּהַ, לִית בְּרַכְתָּא דְלַעֲיִלָּא שְׂרִיא עַל מְלָה דְאַתְּמִנִי.

וְאִי תִימָא יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֶתְמִנּוֹן, אֲלָא פּוֹפְרָא נְטִילִי מְנִייהו, וְהָא אוֹקְמוּהַ, וְחוֹשְׁבֵנָא לָא הוּי עַד דִּיתְפְּנִישׁ כָּל הַהוּא פּוֹפְרָא, וְסָלִיק לְחוֹשְׁבֵנָא, וּבְקִדְמִיתָא מְבָרְכֵן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלִבְתַּר מְנָאֵן הַהוּא פּוֹפְרָא, וְלִבְתַּר מְהִדְרִין וּמְבָרְכֵין לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל, אֲשַׁתְּכַחוּ דִּישְׂרָאֵל מִתְבָּרְכֵין בְּקִדְמִיתָא וּבְסוֹפָא, וְלָא סָלִיק בְּהוּ מוֹתְנָא.

מוֹתְנָא אֲמַאי סָלִיק בְּמִנְיֵנָא, אֲלָא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא לָא שְׂרִיא בְּמִנְיֵנָא, פִּינּוֹן דְּאַסְתָּלַק בְּרַכְתָּא, סְטְרָא אַחְרָא שְׂאֲרֵי עֲלוּי, וְיָכִיל לְאַתְזַקָּא, בְּגִין דָּא בְּמִנְיֵנָא נְטִלִין פּוֹפְרָא וּפְדִיוֹנָא, לְסָלְקָא מְעַלְיָה מוֹתְנָא.

יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֲלִין נְשִׁין, דְּלָא סָלְקִין בְּמִנְיֵנָא, יְבָרַךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, דְּאֵינוֹן מְבָרְכֵין לְעֲמָא

מתוק מדבש

אוֹקְמוּהַ הָרִי בִיארֹו הַחֲבָרִים כִּי וְחוֹשְׁבֵנָא לָא הוּי עַד דִּיתְפְּנִישׁ כָּל הַהוּא פּוֹפְרָא וְסָלִיק לְחוֹשְׁבֵנָא לָא עֲשׂוּ אֶת הַחֲשׁוֹבֹן עַד שְׁנַתֶּסֶף כָּל הַכּוֹפֵר הַהוּא, וְהֵם שְׁעִלוּ לַחֲשׁוֹבֹן וְלֹא הֶאֱנִישׁ, וּבְקִדְמִיתָא מְבָרְכֵן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל וּבְתַחֲלִילָה קוֹדֵם שְׁמִנּוּ אֶת הַשְּׁקָלִים כַּאֲשֶׁר כָּבֵר הָיוּ בְּכָרִי לִפְנֵי הַמוֹנִים, הָיוּ מְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּבִרְכַּה שֶׁל ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כַּכֶּם אֵלֶּף פַּעֲמִים, אִם כֵּן כָּבֵר נְתוּסָף מְנִינִים עַל מִסְפַּר הַשְּׁקָלִים, וְאֶפִּילוּ יִמְנוּ אַחֵר כֵּךְ אֶת הַשְּׁקָלִים לֹא יוֹדֵעַ מִסְפָּרָם שְׁנַתוּסְפוּ עַל יַדֵי הַבְּרַכָּה, וְלִבְתַּר מְנָאֵן הַהוּא פּוֹפְרָא וְאַחֵר כֵּךְ מִנּוּ אֶת הַכּוֹפֵר וְלֹא אֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל יַדֵי הַמִּסְפָּר נוֹדֵעַ מִסְפָּרָם כַּמָּה הָיוּ קוֹדֵם, וְעַם כָּל זֶה הַבְּרַכָּה עוֹמֶדֶת לְהַסְתַּלֵּק מֵהֶם, לִכֵּן וְלִבְתַּר מְהִדְרִין וּמְבָרְכֵין לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל וְאַחֵר כֵּךְ חוֹזְרִים וּמְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל, וּבִזְהָ מְעַכְבִּים אֶת הַבְּרַכּוֹת שֶׁלֹּא יִסְתַּלְּקוּ, אֲשַׁתְּכַחוּ דִּישְׂרָאֵל מִתְבָּרְכֵין בְּקִדְמִיתָא וּבְסוֹפָא נִמְצְאוּ שְׁנַתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַחֲלִילָה אַחֵר שְׁגַבּוּ מֵהֶם הַשְּׁקָלִים, וּבְסוֹף אַחֵר שְׁמִנּוּ אֶת הַשְּׁקָלִים, לִכֵּן וְלָא סָלִיק בְּהוּ מוֹתְנָא לֹא עֲלָתָה בְּהֵם הַמְּגַפָּה.

וְשׁוֹאֵל מוֹתְנָא אֲמַאי סָלִיק בְּמִנְיֵנָא לְמָה עוֹלָה מְגַפָּה כְּשִׁמוּנִים בְּנֵי אָדָם, וּמְשִׁיב אֲלָא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא לָא שְׂרִיא בְּמִנְיֵנָא אֲלָא לְפִי שְׂאֵין הַבְּרַכָּה שׁוֹרָה בְּדַבְרֵי הַמְּנִי, כִּי פִינּוֹן דְּאַסְתָּלַק בְּרַכְתָּא, סְטְרָא אַחְרָא שְׂאֲרֵי עֲלוּי, וְיָכִיל לְאַתְזַקָּא כִּינּוֹן שְׁנַסְתַּלְּקָה מִשֵּׁם הַבְּרַכָּה עַל יַדֵי הַמְּנִין, מִיַּד הַסְטְרָא אַחְרָא שׁוֹרָה עֲלוּי הַגּוֹרָם אֶת הַמוֹת, לִכֵּן יָכוֹל לְהִיטֵן נִיזוּק ח'ו, בְּגִין דָּא בְּמִנְיֵנָא נְטִלִין פּוֹפְרָא וּפְדִיוֹנָא, לְסָלְקָא מְנִייהו מוֹתְנָא (ס"ג) לִכֵּן כְּשִׁמוּנִים אֶת יִשְׂרָאֵל, לּוֹקְחִים מֵהֶם כּוֹפֵר נֶפֶשׁ וּפְדִיוֹן, כִּי לְסָלֵק וְלַהֲעֵבִיר מֵהֶם אֶת הַמְּגַפָּה, וְאַחֵר כָּל זֶה הַמְּנִין הַזֶּה נִתְעַלָּה מֵאֵד, וּבִזְהָ הָאוֹפֵן הִבִּיא בְּרַכּוֹת לְיִשְׂרָאֵל. (רמ"ק וּמק"מ וּמפְרָשִׁים) יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֲלִין נְשִׁין אֱלֹו הֵם הַנְּשִׁים כִּי אֵין בֵּית אֲלָא אִשָּׁה, דְּלָא סָלְקִין בְּמִנְיֵנָא שְׂאֵינּוּ עוֹלוֹת בְּמִנּוֹן, כִּי לֹא נִמְנוּ הַנְּשִׁים בְּמִדְבַר, וְעַם כָּל זֶה נִתְבָּרְכוּ בְּכָלל הַאֲנִישִׁים, יְבָרַךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן טַעַם הַדְּבַר דְּאֵינוֹן מְבָרְכֵין לְעֲמָא בְּעֵינָא טָבָא

אַחֵר כֵּךְ, רוּצָה הַקַּב"ה שִׁיבְרַכּוּ מֵאַהֲבַת הַלֵּב וּבְנֶפֶשׁ חֲפִיצָה וְלֹא מִן הַשֶּׁפֶה וְלַחֹץ.

וְמָה מֵאֵן דְּמִבְרַךְ לְחִבְרִיהַ וְמָה מִי שְׁמִבְרַךְ אֶת חֲבֵרוֹ, בְּעֵי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּיבְרַךְ לִיהַ בְּעֵינָא טָבָא בְּלָבָא טָבָא רוּצָה הַקַּב"ה שִׁיבְרַךְ אוֹתוֹ בְּעֵין טוֹבָה וּבְלִב טוֹב, מֵאֵן דְּמִבְרַךְ לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּה דְבְעֵי עֵינָא טָבָא וְלָבָא טָבָא וּרְחִימוּתָא דְלָבָא כָּל שְׁכֵן מִי שְׁמִבְרַךְ לְהַקַּב"ה בּוֹדָאי שְׂצִירָךְ לְבָרַךְ בְּעֵין טוֹבָה וּבְלִב טוֹב וּבִאֲהַבַת הַלֵּב, הָרִי זֶה כָּלל גְּדוֹל בְּכָל הַבְּרַכּוֹת שְׁמִבְרַכִּים לְהַקַּב"ה שְׁלֹא יִכּוּיֵן בְּשִׁבִיל עֲצוּמוֹ, אֲלָא שִׁיתְבָּרְכוּ הַמְּאוֹרוֹת הָעֲלוּיִים, בְּגִין כְּףָּ וּבְשִׁבִיל זֶה כְּתוּב וְאַהֲבַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ, פִּירוּשׁוֹ שְׁתְּבָרְכוּ מֵאַהֲבַת הַלֵּב וּבְנֶפֶשׁ חֲפִיצָה.

תָּא חֲזִי, הָא אוֹקְמוּהַ בֹּא וְרֵא, הָרִי כָּבֵר בִּיארֹו הַחֲבָרִים (נמס') נִנְא מְנִיעַט דף מנ ע"א), כִּי לִית בְּרַכְתָּא דְלַעֲיִלָּא שְׂרִיא עַל מְלָה דְאַתְּמִנִי כִּי אֵין הַבְּרַכָּה הָעֲלוּיָה שׁוֹרָה עַל דְּבַר שְׁנִמְנָה, אֲלָא בְּדַבְרֵי הַסְּמוּי מִן הָעֵין, כִּי עַל יַדֵי הַמְּנִין הוּא מְגַבִּיל וּמְגַדִּיר אֶת הַדְּבַר כִּאִילוֹ זֶה וְאֵין לְהוֹסִיף עֲלוּי, וּבִזְהָ מִסְלַק מִשֵּׁם הַבְּרַכָּה שְׁהִיא מְרַבָּה הַדְּבַר יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִמָּה שְׁהִיא.

הִנֵּה אִם סוֹפְרִים וּמוֹנִים אֶת רֵאשֵׁי הַאֲנִישִׁים יֵשׁ בִּזְהָ שְׁנֵי עֲנִינִים, אֶחָד שְׁגוֹרִם סִילוּק וּמְנִיעַת הַבְּרַכָּה לְפִי שְׁמִגְבִּיל אוֹתָם כְּנֹזֵךְ לְמַעְלָה, וְהַשְּׁנִי שְׁגוֹרִם לְמַגְפָּה רַח"ל, וְלַעֲנִין הַמְּגַפָּה תִּיקֵן הַכְּתוּב בְּאוֹמְרוֹ וְנִתְּנָו אִישׁ כּוֹפֵר נֶפֶשׁוֹ לְה' בְּפִקּוּד אוֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בְּהֵם נֶגֶף, אֲבָל לַעֲנִין מְנִיעַת הַבְּרַכָּה לֹא תִיקֵן הַכְּתוּב כְּלוּם, לִכֵּן שׁוֹאֵל כֵּאֵן אֵיךְ מִנּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר.

וְזֶה שְׂאֵמֵר וְאִי תִימָא יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֶתְמִנּוֹן וְאִם תֵּאמֵר אֵיךְ מִנּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר הֲלֹא הַמִּסְפָּר גּוֹרֵם לְמַגְפָּה, כִּי אֵף שְׂאֵמֵר לַעֲיִל כִּי הַמְּנִין כֵּאֵן הִיָּה הַכְּרַחֵי כִּי לְהַתִּישֵׁב הַדְּבַר בְּמִקּוּמוֹ, אֲבָל עַם כָּל זֶה הַמְּנִין גּוֹרֵם לְעֲצוּמוֹ, וְאֵיךְ נִתְקַן פֶּרֶט זֶה, וּמְשִׁיב אֲלָא אֶת זֶה תִּיקֵן הַכְּתוּב, כִּי פּוֹפְרָא נְטִילִי מְנִייהו כּוֹפֵר נֶפֶשׁ לְקַחוּ מֵהֶם מַחְצִית הַשְּׁקָל, וְעַל יַדֵי זֶה נִמְנָעָה מֵהֶם הַמְּגַפָּה, אֲבָל מָה שְׁמִסְתַּלְּקַת הַבְּרַכָּה עַל יַדֵי הַמְּנִין זֶה לֹא נִתְקַן, לִכֵּן אוֹמֵר וְהָא

בְּעֵינָא טָבָא וּבִלְפָא טָבָא וּבְרַחֲמֵימוּתָא דְלִפְּא, אֶת בֵּית אֶהְרֹן, הִכִּי נִמְי נָשִׁין, דְּאִתְפְּרֹכֵן בְּבִרְכַתָּא דְלַהוֹן. יְבָרְךָ יְרָאִי יְהוּ"ה, אֲלִין אֵינוֹן לִיוָאִי, וְכִלְהוּ מִתְפְּרֹכִין בְּגִין דְדַחֲלִין לִיה לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הַקְטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים, אֶף עַל גַּב דְּלָא עָאֲלִין בְּמַנְיָנָא.

תָּא חֲזִי, לָא אֲשַׁתְּכַח מְנַיָּנָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל דְּאִתְפְּרֹכֵן בִּיה, פְּהָאִי מְנַיָּנָא, דְּהָאִי מְנַיָּנָא לְאִתְפְּרֹכָא הָוָה, וּלְאֲשַׁלְמָא שְׁלִימוּתָא דְעֵלְמִין הָוָה, וּבְאַתְר דְּבִרְכָאן נְפֻקִין אֲתַמְנוֹן, דְּכְתִיב בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי, דְּאִיהוּ זִיוָא דְּבִרְכָאן דְּעֵלְמָא, דְּמַנְיָה נְפִיק זִיוָא לְעֵלְמָא, וְעַל דָּא אֶקְרִי חֹדֶשׁ זִי"ו, דְּזִיוָא דְּכִלְא נְפִיק מַנְיָה, וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים קלד א) יְבָרְכֶךָ יְהוּ"ה מִצִּיּוֹן, וְכִלְא חֹד מְלָה, וְכְתִיב (שם קלג א) פִּי שָׁם צִוָּה יְהוּ"ה אֶת הַבְּרָכָה וְגו'.

מתוק מדבש

לְאִתְפְּרֹכָא הָוָה כִּי זֶה הַמִּנִּין הִיָּה לְהַתְּבַרְךְ עַל יְדוּ כָל יִשְׂרָאֵל, וּלְאֲשַׁלְמָא שְׁלִימוּתָא דְעֵלְמִין הָוָה וְכַדִּי לְהַשְׁלִים אֶת שְׁלִימוּת הַעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי קְשׁוּרֵם יַחַד, וּבְאַתְר דְּבִרְכָאן נְפֻקִין אֲתַמְנוֹן וּבְמָקוֹם שֶׁהַבְּרֻכּוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ דַּהֲיִינוּ מֵהִיסוּד, מִשֶּׁם נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא לְמַטָּה בְּמַלְכוּת שִׁישׁ בַּהּ אַחִיזַת הַחִיצוֹנִים, דְּכְתִיב בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי שֶׁהוּא כִּנְגַד הִיסוּד שֶׁהוּא שְׁנֵי לְמַלְכוּת מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, דְּאִיהוּ זִיוָא דְּבִרְכָאן דְּעֵלְמָא שֶׁהוּא זִיו שֶׁמִּמֶּנּוּ מְאִירוֹת הַבְּרֻכּוֹת לְעוֹלָם, דְּמַנְיָה נְפִיק זִיוָא לְעֵלְמָא כִּי מִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַזִּיו לְעוֹלָם, דַּהֲיִינוּ אֶל הַמַּלְכוּת, וְעַל דָּא אֶקְרִי חֹדֶשׁ זִי"ו וְעַל כֵּן נִקְרָא חֹדֶשׁ הַשְּׁנִי חֹדֶשׁ זִיו, דְּזִיוָא דְּכִלְא נְפִיק מַנְיָה שְׁזִיו הַכֹּל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב וְעַל זֶה נֹאמַר יְבָרְכֶךָ יְהוּ"ה מִצִּיּוֹן הֵינִינוּ שֶׁהַבְּרֻכּוֹת נִמְשַׁכּוֹת מֵהִיסוּד הַנִּקְרָא צִיּוֹן, וְכִלְא חֹד מְלָה וְהַכֹּל הוּא דְּבַר אַחַד, וְכְתִיב וְעוֹד כְּתוּב פִּי שָׁם צִוָּה יְהוּ"ה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. (רמ"ק וּמְפֻרְשִׁים)

וּבִלְפָא טָבָא וּבְרַחֲמֵימוּתָא דְלִפְּא לְפִי שֶׁהַכְּהֵנִים מְבֻרְכִים אֶת הָעַם בְּעֵין טוֹבָה וּבִלְבָב טוֹב וּבְאַהֲבַת הַלֵּב (כְּמוֹ שֶׁמְבֻרְכִים בְּבִרְכַת כְּהֵנִים, וְצוּנוּ לְבַרְךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה), אֶת בֵּית אֶהְרֹן, הִכִּי נִמְי נָשִׁין דְּאִתְפְּרֹכֵן בְּבִרְכַתָּא דְלַהוֹן מֵלַת "אֶת" בְּאֵה לְרַבּוֹת אֶת נְשֵׁי הַכְּהֵנִים הַמְּתַבְּרָכוֹת בְּכֻלָּל בְּרַכַת הַכְּהֵנִים.

יְבָרְךָ יְרָאִי יְהוּ"ה, אֲלִין אֵינוֹן לִיוָאִי אֱלוֹ הֵם הַלוּוִים, וְכִלְהוּ מִתְפְּרֹכִין בְּגִין דְדַחֲלִין לִיה לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכוּלָם מִתְבְּרָכִים לְפִי שֶׁהֵם יְרָאִים אֶת הַקַּב"ה, הַקְטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים פִּירוּשׁ אֶף עַל גַּב דְּלָא עָאֲלִין בְּמַנְיָנָא אֶף עַל פִּי שֶׁהַקְטַנִּים לֹא נִכְנְסוּ בְּמִנִּין, כִּי לֹא נִמְנוּ בְּמַדְבַּר אֱלֹא לְמַעְלָה מֵעֵשְׂרִים שָׁנָה, עִם כָּל זֶה נִתְבְּרְכוּ יַחַד עִם הַגְּדוֹלִים.

תָּא חֲזִי, לָא אֲשַׁתְּכַח מְנַיָּנָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל דְּאִתְפְּרֹכֵן בִּיה פְּהָאִי מְנַיָּנָא בְּאִ וְרָאָה שְׁלֹא נִמְצָא מִנִּין בִּישְׂרָאֵל שִׁתְּבְּרְכוּ מִמֶּנּוּ, כְּמִנִּין הַזֶּה שֶׁנִּמְנוּ עַל יְדֵי מַחְצִית הַשְּׁקָל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַבְּרֻכּוֹת מִלְמַעְלָה וְלַהֲשִׁירָתָהּ שִׁכְיָנָה בִּישְׂרָאֵל, דְּהָאִי מְנַיָּנָא

במדבר יום שני

מהות עבודת ה' בשמחה בזמן המקדש והגלות

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח (ישעיה סו י) שִׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ כָּל אֶהְבִּיהָ וְגו', פֶּמָּה חֲבִיבָה אוֹרֵייתָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא בְּכָל אֲתַר דְּמַלִּי דְאוֹרֵייתָא אֲשַׁתְּמְעוּ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל חֵיילִין דִּילֵיהּ, פְּלָהוּ צִייתִין לְמַלּוּלֵיהּ, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵי לְדִיירָא עֲמִיהּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב (שמות כ כא) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכֵּר אֶת שְׁמִי וְגו', וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְשָׁנְאוּי נִפְלִין קָמִיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהּ.

תָּא חֲזִי, פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא עֲלָאִין אֵינּוֹן לְעִילָא, אֲתֵי בַר נָשׁ וְעָבִיד פְּקוּדָא חֲדָא, הֵהוּא פְּקוּדָא קְיִימָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְעַטְרָא קָמִיהּ, וְאָמַר פְּלַנְיָא עָבִיד לִי, וּמִן פְּלַנְיָא אָנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַעַר לִיהּ לְעִילָא, פְּגוּוֹנָא דְאִיהוּ אֲתַעַר לִיהּ לְתַתָּא, הֵכִי נָמִי אֲתַעַר לְעִילָא, וְעָבִיד שְׁלָמָא לְעִילָא וְתַתָּא, פֶּמָּה דְאֲתָא אָמַר (ישעיה כו ה) אוּ יַחְזֹק בְּמַעוּזֵי, יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי לְעִילָא, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי לְתַתָּא, זַפְּאָה חוּלְקִיהּ דְּהֵהוּא בַר נָשׁ דְּעָבִיד פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא.

מתוק מדבש

ולא עוד אלא ששונאיו שהם הקליפות והחיצונים נופלים לפניו, כי יש בו כח להכניעם ולהכריעם בכח התורה שלומד, בסוד זמירות ואור התורה, וְהָא אוֹקְמוּהּ והרי כבר ביארו כן החברים. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

תָּא חֲזִי, פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא עֲלָאִין אֵינּוֹן לְעִילָא בַּא וְרָאה הרמ"ח מצות עשין שבתורה עלינות הם למעלה, כי הם מושרשות במלכות, אֲתֵי בַר נָשׁ וְעָבִיד פְּקוּדָא חֲדָא אִם בַּא אדם ועשה מצוה אחת, הֵהוּא פְּקוּדָא קְיִימָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מצוה ההיא עומדת לפני הקב"ה, כמאמר חז"ל (נמס' אבות) עשה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד, וּמִתְעַטְרָא קָמִיהּ ומתעטרת לפניו על ידי האור הנמשך לנשמתו, וְאָמַר פְּלַנְיָא עָבִיד לִי, וּמִן פְּלַנְיָא אָנָא ואומרת איש פלוני עשה אותי, ומן איש פלוני אני, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַעַר לִיהּ לְעִילָא לפי שהוא עורר אותה למעלה, כי פְּגוּוֹנָא דְאִיהוּ אֲתַעַר לִיהּ לְתַתָּא, הֵכִי נָמִי אֲתַעַר לְעִילָא כעין שהוא עורר אותה למטה על ידי קיום המצוה, כמו כן היא מתעוררת למעלה בשורשה, וְעָבִיד שְׁלָמָא לְעִילָא וְתַתָּא ועושה שלום למעלה ולמטה, כְּלוּמַר שְׁגוּרָס הַתְּעוּרָוֹת הַיְסוּד דו"ס ליחוד העליון, פֶּמָּה דְאֲתָא אָמַר כְּמוֹ שְׁנֵאמַר אוּ יַחְזֹק בְּמַעוּזֵי פירוש אם יחזק בתורה הנקראת עוֹז, יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי אז יעורר את היסוד דו"א הנקרא שלום, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי וגם יעורר את היסוד דמלכות לצורך היחוד, ומפרש יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, לְעִילָא היינו למעלה ביסוד דו"א, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי לְתַתָּא היינו למטה ביסוד דמלכות, זַפְּאָה חוּלְקִיהּ דְּהֵהוּא בַר נָשׁ דְּעָבִיד פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא אשרי חלקו של זה האדם שעושה ומקיים מצות התורה. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

"מאמר מהות עבודת ה' בשמחה בזמן המקדש והגלות" ומבואר בו כי העוסק בתורה הקב"ה מקשיב לתורתו, וזוכה להכניע את החיצונים, ולשמירה. והמקיים מצות ה' הנה קונה לו פרקליט מליין יושר, ומעורר יחוד עליון ושפע רב. ומבאר כי שמחה הגורמת יחוד שייכת רק בזמן שישראל על אדמתם ובית המקדש קיים, שאז השכינה נקראת שמחה. אבל בגלות כשהשכינה בצער לא שייך שמחה בשלימות, רק העבודה צריכה להיות בבחינת עבדו את ה' כיראה וגילו ברעדה. אכן מבואר כי בזמן הגאולה כאשר יהיה עליו ותקומה לשכינה, אזי יאמרו שמחו את ירושלים וגילו בה.

(מקור המאמר זוהר פרשת צמדנר דף קט"ז ע"א, ציטורינו כן יב עמ' י"ד-יז)

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' כדי לפרש פסוק זה, רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח לְפָרֵשׁ מַה שְׁכַתוּב שִׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ כָּל אֶהְבִּיהָ פירוש כל מי שאהב את ירושלים ותאב לראותה, והקדים בשבחה של תורה, ואמר פֶּמָּה חֲבִיבָה אוֹרֵייתָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמַה חֲבִיבָה וְאֵהוּבָה הַתּוֹרָה לְפָנֵי הַקְּב"ה, דְּהָא בְּכָל אֲתַר דְּמַלִּי דְאוֹרֵייתָא אֲשַׁתְּמְעוּ כִּי בְּכָל מָקוֹם שְׁדַבְּרֵי תּוֹרָה נִשְׁמַעִים, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל חֵיילִין דִּילֵיהּ, פְּלָהוּ צִייתִין לְמַלּוּלֵיהּ הַקְּב"ה וְכָל הַצְּבָאוֹת שְׁלוֹ, כּוֹלֵם מְקַשְׁבִּים לְדַבְּרֵי, וְלֹא זֶה בְּלַבַּד שְׁשׁוּמַעִים תּוֹרָתוֹ לְמַעַלָּה בְּמָקוֹמָם, אֲלֵא וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵי לְדִיירָא עֲמִיהּ הַקְּב"ה בַּא לְדוֹר עָמוּ לְמַטָּה, אַחַר שֶׁהַתְּמִיד מַעֲט בְּקוֹל תּוֹרָתוֹ, הָדָא הוּא דְכָתִיב זֶהוּ שְׁכַתוּב בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכֵּר אֶת שְׁמִי וְגו' שְׁמִי הֵינּוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כּוֹלֵה שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּב"ה, אִז אֲבוּא אֵלֶיךָ וּבְרַכְתִּיךָ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְשָׁנְאוּי נִפְלִין קָמִיהּ

שְׁמָחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגו', בְּגִין דְּחִדּוּהָ לָא אֲשַׁתְּכַח, אֲלֵא בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל קְיַיְמִי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, דְתַמְן אֲתַחֲבַרְת אֲתַתָּא בְּבַעֲלָה, וְכַדִּין הוּא חִדּוּתָא דְכָלֵא, חִדּוּתָא דְעִילָא וְתַתָּא, בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, אָסִיר לִיהָ לְבַר נֶשׁ לְמַחְדִי, וְלֹאֲחַזְזָה חִידוּ, דְכְּתִיב שְׁמָחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ וְגו', וְגִילוּ בָּהּ דְיִיקָא.

רַבִּי אֶבְיָא חָמָא חַד בַּר נֶשׁ דְהָוָה חֲדִי בְּבִי טְרוּנְיָא דְבָבְלָא, בְּטַשׁ בֵּיהּ, אָמַר שְׁמָחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם פְּתִיב, בְּזַמְנָא דְיְרוּשָׁלַיִם בְּחִדּוּהָ, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַחְדִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר לְטַעְמִיָּה, דְאָמַר שְׁמָחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם, הֵינּוּ דְכְּתִיב (תהלים ק ב) עֲבֹדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה, פְּתוּב אָחַד אֹמְרָא עֲבֹדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה, וְכַתוּב אָחַד אֹמְרָא (שם ב יא) עֲבֹדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה וְגִילוּ בְּרַעְדָּה, מַה בֵּינָן הָאֵי לְהָאֵי, אֲלֵא כָּאֵן בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל שְׂרָאֵן בְּאַרְעָא אַחְרָא.

דְּבַר אַחַר, עֲבֹדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה, דָּא פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל, בְּזַמְנָא דְאִיהִי בְּגִלוּתָא בִּינֵי עַמְמִיָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא כְּתִיב (ישעיה נה יב) פִּי בְשִׂמְחָה תִצְאוּ, וְדָא הִיא פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל, פִּינּוּן דְאָמַר תִצְאוּ, מִן גְּלוּתָא הוּא, וְאֶקְרִי שְׂמָחָה.

אָמַר לִיהָ, וְדָאֵי הָכִי הוּא, דְכָל זְמַנָּא דְאִיהִי בְּגִלוּתָא וְשְׂכִיבַת לְעַפְרָא, לָא אֶקְרִי שְׂמָחָה, עַד דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא יִיתִי לְגַבְהָ וְיִוְקִים לָהּ מְעַפְרָא, וְיִימָא (שם נב ב) הַתְנַעֲרִי מְעַפְרָא וְגו', (שם ס א) קוּמִי אוּרִי

מתוק מדבש

בין זה לזה, ולמה פעם אמר לעבוד ה' מתוך שמחה, ופעם אמר לעבוד ה' מתוך יראה, ואמר אֲלֵא כָּאֵן דְכְּתִיב עֲבֹדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל שְׂרָאֵן בְּאַרְעָא קְדִישָׁא הוּא בּוֹזֵמֵן שִׁישְׂרָאֵל שׁוֹכְנִים בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ קַיִם, אִז עֵיקַר הַעֲבוּדָה הִיא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, כָּאֵן בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל שְׂרָאֵן בְּאַרְעָא אַחְרָא כָּאֵן בּוֹזֵמֵן שִׁישְׂרָאֵל שׁוֹכְנִים בְּאַרְץ אַחֲרַת בְּגִלוּת, שָׂאז עֵיקַר הַעֲבוּדָה הִיא מִתּוֹךְ יִרְאָה.

דְּבַר אַחַר פִּירוּשׁ אַחַר עַל מַה שְׁכַתוּב עֲבֹדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה, דָּא פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל בְּזַמְנָא דְאִיהִי בְּגִלוּתָא בִּינֵי עַמְמִיָּא זֵו הִיא כְּנִסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא הַשְׂכִּינָה בּוֹזֵמֵן שֶׁהִיא בְּגִלוּת בֵּין הָעַמִּים, שָׂאז הִיא נִקְרָאת יִרְאָה, וּבּוֹזֵמֵן שְׂבִית הַמִּקְדָּשׁ קַיִם נִקְרָאת הַשְׂכִּינָה שִׂמְחָה, וְעַל זֵו נֹאמַר עֲבֹדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שָׂאל מִרְבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא כְּתִיב וְהִרִי כְּתוּב פִּי בְשִׂמְחָה תִצְאוּ, וְדָא הִיא פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל שְׁזוּ הִיא הַשְׂכִּינָה, פִּינּוּן דְאָמַר תִצְאוּ הֵינּוּ מִן גְּלוּתָא הוּא מוֹרָה שְׂמַדְבַר בִּיצִיאַת יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת, וְאֶקְרִי שְׂמָחָה הִרִי שְׂגַם בְּגִלוּת נִקְרָאת הַשְׂכִּינָה שִׂמְחָה.

אָמַר לִיהָ הַשִּׁיב לּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי הָכִי הוּא וְדָאֵי כֵךְ הוּא, דְכָל זְמַנָּא דְאִיהִי בְּגִלוּתָא וְשְׂכִיבַת לְעַפְרָא לָא אֶקְרִי שְׂמָחָה שְׂכָל זְמַן שֶׁהַשְׂכִּינָה הִיא בְּגִלוּת וְשׁוֹכְבַת לְעַפְרָא, דִּהֵינּוּ שִׁירְדָה לְבִרְיָאָה לְלִקֵּט וּלְבַרְרָה הַנְּצוּצוֹת קְדִישִׁין, אִז אִינְהָ נִקְרָאת שִׂמְחָה, עַד דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא יִיתִי לְגַבְהָ וְיִוְקִים לָהּ מְעַפְרָא עַד שֶׁהַקְּב"ה יִבֵּא אֵלֶיהָ וְיִקִּים אוֹתָהּ מִן הָעַפְרָא, וְיִימָא הַתְנַעֲרִי מְעַפְרָא וְיֹאמַר לָהּ הַתְנַעֲרִי מְעַפְרָא שְׂבִי יְרוּשָׁלַיִם, אֶת יְרוּשָׁלַיִם קוּמִי מֵהָאֶרֶץ וּשְׂבִי עַל הַכֶּסֶא, וְכַתִּיב קוּמִי אוּרִי כִי בָא אוּרִי, פִּירוּשׁ אֶת יְרוּשָׁלַיִם קוּמִי וְהִיאִירִי כִי בָא לָךְ הַהָאֵרָה שְׁלָךְ, וְהוּא מִשַׁל עַל הַשִּׂמְחָה וְהַטּוֹבָה, וְכַבּוּד

וְחִזּוּר לְפָרֵשׁ אֶת הַפְּסוּק שֶׁהַתְּחִיל בּוֹ, כִּי לִכֵּן כְּתוּב שְׁמָחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל אוֹהֲבֶיהָ, בְּגִין דְּחִדּוּהָ לָא אֲשַׁתְּכַח אֲלֵא בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל קְיַיְמִי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא לְפִי שְׂלֵא נִמְצְאָת שִׂמְחָה אֲלֵא בּוֹזֵמֵן שִׁישְׂרָאֵל נִמְצְאִים בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, מִפְּנֵי שְׂעִיקַר הַמְּצוֹת תְּלוּיוֹת בְּאַרְץ, דְתַמְן אֲתַחֲבַרְת אֲתַתָּא בְּבַעֲלָה שְׂשֵׁם מִתְּחַבְּרַת הָאִשָּׁה עִם בַּעֲלָה, דִּהֵינּוּ שְׂשֵׁם שׁוֹרָה תְּפֹאֲרַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא הַמְּלֻכּוֹת, וְכַדִּין הוּא חִדּוּתָא דְכָלֵא וְאִז יֵשׁ שִׂמְחָת הַכֹּל, דִּהֵינּוּ חִדּוּתָא דְעִילָא וְתַתָּא שִׂמְחָה שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל מַטָּה, אֲבָל בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא בּוֹזֵמֵן שִׁישְׂרָאֵל אִינֵם נִמְצְאִים בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, אָסִיר לִיהָ לְבַר נֶשׁ לְמַחְדִי וְלֹאֲחַזְזָה חִידוּ, אִז אֲסוּר לְאָדָם לְשַׂמּוֹחַ וְלִהְרָאוֹת שִׂמְחָה, דְכְּתִיב שְׁמָחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ וְגו' וּמִפְּרֵשׁ וְגִילוּ בָּהּ דְיִיקָא פִּירוּשׁ בּוֹזֵמֵן שִׁישְׂרָאֵל נִמְצְאִים בָּהּ, כִּי כֹאשֶׁר יִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ עַל אֲדַמְתָם כִּמְהָ פְּרַקְלִיטִין הֵיוּ לְכָל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּב"ה, וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה אִין כֹּל, לִכֵּן אִין רָאוּי לְשַׂמּוֹחַ.

רַבִּי אֶבְיָא חָמָא חַד בַּר נֶשׁ דְהָוָה חֲדִי בְּבִי טְרוּנְיָא דְבָבְלָא, רַבִּי אֲבָא רָאָה אִישׁ אַחַד שֶׁהִיא שְׂמַח בְּבֵית הַשְּׂרָרָה שֶׁל בָּבֶל, שְׂעִשׂוּ שֵׁם מִינֵי שִׂמְחָה וְשִׁחוּק, בְּטַשׁ בֵּיהּ בַּעַט בּוֹ, אָמַר לוֹ, שְׁמָחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם פְּתִיב דִּהֵינּוּ בְּזַמְנָא דְיְרוּשָׁלַיִם בְּחִדּוּהָ בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַחְדִי בּוֹזֵמֵן שִׁישְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה אִז צְרִיךְ הָאָדָם לְשַׂמּוֹחַ, וְלֹא בּוֹזֵמֵן הַזֶּה שָׂאנוּ בְּגִלוּת.

רַבִּי אֶלְעָזָר לְטַעְמִיָּה מַה שָׂאמַר שִׂמְחָה לָא נִמְצְאָת רַק בַּעַת שִׁישְׂרָאֵל נִמְצְאִים בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, בּוֹזֵה הוּא הוֹלֵךְ לְטַעְמוֹ, דְאָמַר שָׂאמַר כִּי מַה שְׁכַתוּב שְׁמָחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם, הֵינּוּ דְכְּתִיב עֲבֹדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה וְהַכֹּל אַחַד. וְהִנֵּה פְּתוּב אָחַד אֹמְרָא עֲבֹדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה, וְכַתוּב אָחַד אֹמְרָא עֲבֹדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה וְגִילוּ בְּרַעְדָּה, מַה בֵּינָן הָאֵי לְהָאֵי מַה הִפְרֵשׁ

וְגו', וַיִּתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא, כְּדִין חֲדוּתָא אַקְרִי, חֲדוּתָא דְכֻלָּא, וְכְדִין בְּשִׂמְחָה תִּצְאוּ וְדַאי, כְּדִין כְּמָה חֲיִילִין יִפְקִין לְקַבְּלָא דְמִטְרוּנִיתָא, לְחֲדוּתָא דְהַלּוּלָא דְמִלְכָּא, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (שם נה יב) הֶהָרִים וְהַגְּבְעוֹת יִפְצְחוּ וְגו', וְכִתִּיב (שם נב יב) כִּי הִלֵּךְ לְפָנֵיכֶם יְהוָה וּמְאֻסְפֶכֶם וְגו'.

מתוק מדבש

אחר כי בשמחה תצאו, הֶהָרִים שהם מלאכי השלום של הקב"ה, וְהַגְּבְעוֹת שהם המלאכים של השכינה, כולם יִפְצְחוּ לפניכם רנה, שכל העולם יפתחו פיהם ברנה לשמוח עם ישראל בצאתם מן הגלות, וְכִתִּיב כִּי הִלֵּךְ לְפָנֵיכֶם יְהוָה וּמְאֻסְפֶכֶם אלה"י ישראל, במהרה בימינו אמן. (רמ"ק ומנודות ומפרשים)

ה' עליך זרח, פירוש השכינה תגלה עליך ותשרה בך, וַיִּתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא ותפארת ומלכות יתחברו יחד לפי שעה גם בעודה בגלות, כְּדִין חֲדוּתָא אַקְרִי אז היא נקראת שמחה, חֲדוּתָא דְכֻלָּא שמחת הכל, כי היא קרובה להקמתה ויציאתה מן הגלות, וְכְדִין בְּשִׂמְחָה תִּצְאוּ וְדַאי אז יצאו ישראל בשמחה ודאי, כְּדִין כְּמָה חֲיִילִין יִפְקִין לְקַבְּלָא דְמִטְרוּנִיתָא אז כמה צבאות של מעלה יצאו לקבל פני השכינה, לְחֲדוּתָא דְהַלּוּלָא דְמִלְכָּא לשמחה של חג של סעודת המלך ב"ה, כְּמָה דָּאֵת אָמַר כמו שנאמר

במדבר יום שלישי

בידך אפקיד רוחי

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, פְּתִיב (תהלים לא ו) בְּיַדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֱלֹהֵי אֱמֶת, הַאִי קָרָא אֵית לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיהּ, חֲמִיתוֹן מֵאֵן דְּאֶפְקִיד בְּיַדָּא דְּמַלְכָּא מִיַּדִּי, אֶלָּא וְדַאי זַפְאָה הוּא בַּר נֶשׁ דְּאֶזִּיל בְּאוּרְחוּי דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא, וְלֹא חֲטִי קַמִּיהּ.

תָּא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּעָאל לִילְיָא, אֵילְנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט בְּעֵלְמָא, וְאֵילְנָא דְּחִי אֶסְתַּלַּק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְכִיּוֹן דְּאֵילְנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט בְּעֵלְמָא בְּלַחְדוּדִי, כֹּל בְּנֵי עֵלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא, מְאִי טַעֲמָא, בְּגִין דְּהָהוּא אֵילְנָא גָרִים.

וְכִר נֶשׁ בְּעֵי לְאַקְדָּמָא וְלִמְפַקְד בִּיּוֹדִיה נִפְשִׁיה בְּפַקְדוֹנָא, כְּפַקְדוֹנָא דְּכֵר נֶשׁ דְּיָהִיב פְּקֻדוֹנָא לְאַחְרָא, דְּהָאִי אָף עַל גַּב דְּאֵיהוּ אֶתְחִיב לְגַבִּיהּ יִתִּיר מֵהָהוּא פְּקֻדוֹנָא, לְאוּ פְּדַאי לְאַתְאַחְדָּא בֵּיהּ, הוּאִיל וּבְפַקְדוֹנָא אֶתְמַסֵּר לְגַבִּיהּ, וְאִי יִסְרַב בֵּיהּ, וְדַאי נְבִדוּק אֶבְתַּרִּיה דְּלָאוּ מְזַרְעָא קְדִישָׁא הוּא, וְלָאוּ מְבַנֵּי מְהִימְנוּתָא. כֹּךְ, הָהוּא אֵילְנָא בְּנֵי נֶשׂא אֶקְדִּימוּ וְיַהֲבִין לִיה פְּקֻדוֹנָא דְּנִפְשִׁיָּהוּ, וְכֹל נִשְׁמַתִּין דְּבַנֵּי עֵלְמָא נְטִיל, וְכֹלְהוּ

מתוק מדבש

שעץ המות שולט לבדו, בלי שיתוף ז"א הממתיק את דיני המלכות, כֹּל בְּנֵי עֵלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא לְכֵן כֹּל בְּנֵי אָדָם טוֹעֲמִים טַעַם מוֹת, כִּי הַשִּׁינָה הִיא אַחַת מִשְׁשִׁים בְּמִיתָה, מְאִי טַעֲמָא מְהוּ הַטַּעַם, וְאִמֵּר בְּגִין דְּהָהוּא אֵילְנָא גָרִים לְפִי שַׁעַן הַזֶּה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת הַשּׁוֹלֶטֶת לְבַדָּה בְּלִי שִׁתּוּף ז"א, הִיא הַגּוֹרֵמֶת, כִּי אִז הַחִיצוֹנִים יוֹנְקִים מִמֶּנָּה וְיֵשׁ לָהֶם כַּח לְהַתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם וּלְשׁוֹרֵת עַל בְּנֵי הָאָדָם הַיִּשְׁנִים.

וכדי שהחיצונים לא ישלטו באדם וְכֵר נֶשׁ בְּעֵי לְאַקְדָּמָא וְלִמְפַקְד בִּיּוֹדִיה נִפְשִׁיה בְּפַקְדוֹנָא לְכֵן צִרִיךְ הָאָדָם לְהַקְדִּים עֲצֻמוּ וְלְהַפְקִיד בִּידוֹ שֶׁל הַקַּב"ה אֶת נַפְשׁוֹ בְּפַקְדוֹן, בְּאִמִּירַת פְּסוּק בִּידְךָ אֶפְקִיד רוּחִי, כְּפַקְדוֹנָא דְּכֵר נֶשׁ דְּיָהִיב פְּקֻדוֹנָא לְאַחְרָא כְּפַקְדוֹן שֶׁאָדָם מִפְקִיד בִּיד אַחֵר, דְּהָאִי אָף עַל גַּב דְּאֵיהוּ אֶתְחִיב לְגַבִּיהּ יִתִּיר מֵהָהוּא פְּקֻדוֹנָא כִּי זֶה הָאָדָם אָף עַל פִּי שְׁחִיב לּוּ יוֹתֵר מִשׁוּוֵי זֶה הַפְּקֻדוֹן, עִם כֹּל זֶה לָאוּ פְּדַאי לְאַתְאַחְדָּא בֵּיהּ אֵינּוּ כְּדַאי לְהַשׁוּמֵר לְהַחֲזִיק בּוֹ וּלְתַפּוֹס אוֹתוֹ לְמַשְׁכּוֹן, הוּאִיל וּבְפַקְדוֹנָא אֶתְמַסֵּר לְגַבִּיהּ הוּאִיל שְׁבַתּוֹרַת פְּקֻדוֹן נִמְסֵר בִּידוֹ, וְאִי יִסְרַב בֵּיהּ וְאִם יִסְרַב וְיִמָּאֵן לְהַחֲזִיר אֶת הַפְּקֻדוֹן, וְדַאי נְבִדוּק אֶבְתַּרִּיה דְּלָאוּ מְזַרְעָא קְדִישָׁא הוּא וְלָאוּ מְבַנֵּי מְהִימְנוּתָא וְדַאי נְבִדוּק אַחֲרֵי שֶׁאֵינּוּ מְזַרְע קוֹדֵשׁ וְאֵינּוּ מְבַנֵּי הָאִמּוּנָה, דְּהֵינּוּ שְׁאִין לּוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה הוּאִיל וְאִין בּוֹ מְדוֹת טוֹבוֹת.

כֹּךְ הָהוּא אֵילְנָא כֹּךְ הוּא עֵץ הַזֶּה שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, בְּנֵי נֶשׂא אֶקְדִּימוּ וְיַהֲבִין לִיה פְּקֻדוֹנָא דְּנִפְשִׁיָּהוּ בְּנֵי אָדָם הַקְדִּימוּ וְנִתְּנוּ לּוֹ נִפְשָׁם בְּפַקְדוֹן, וְכֹל נִשְׁמַתִּין דְּבַנֵּי עֵלְמָא נְטִיל וְכֹל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם הוּא לּוֹקֵחַ, לְכֵן אִין כַּאֵן הָעֵדֵר כְּבוֹד בְּמַה שֶׁמִּפְקִידִים בִּידוֹ אֶת הַנִּשְׁמָה, וְכֹלְהוּ טַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא וְכֹל

"מאמר בידך אפקיד רוחי" ומבואר בו כי האומר פסוק זה לפני שהולך לישן, הנה הוא מפקיד את נפשו ביד השכינה, ואין השכינה מועלת בפקדון נפשו, הגם שזה האדם חטא והיה ראוי שישלוט בו עין המות ששליטתו בלילה. ומבאר ששליטת עין החיים היא ביום, וזה שאנו רואים בני אדם נעורים בלילה, גם הוא מצד התעוררות עין החיים, והוא כדי שלא יהיה לבני אדם פתחון פה לומר שלא יכלו להיות נעורים ולעסוק בתורה בלילה. ומבאר שהתעוררות הגוים בלילה, הגם שאינם עוסקים בתורה, הוא מצד שזה לעומת זה עשה אלהים.

(מקור המאמר צוהר פרשת צמדנר דף קיט ע"ב-ג, צנלאוריני כרך יב עמ' כח-ל)

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְדְרוּשׁ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וְאִמֵּר פְּתִיב בְּיַדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֱלֹהֵי אֱמֶת הַנְּהָה הַאִי קָרָא אֵית לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיהּ פְּסוּק זֶה יֵשׁ מַה לְהַתְּבוּנָה בּוֹ, כִּי קִשָּׁה לְהַבִּינּוּ חֲמִיתוֹן מֵאֵן דְּאֶפְקִיד בְּיַדָּא דְּמַלְכָּא מִיַּדִּי וְכִי רְאִיתָם מִי שִׁיפְקִיד דְּכֵר בִּיד הַמֶּלֶךְ, וְכִי כְבוֹד הוּא לְמַלְךְ לְשִׁמּוֹר עַל פְּקֻדוֹן שֶׁל הַדְּיוּט, שֶׁאִמֵּר דוֹד לְהַקַּב"ה בִּידְךָ אֶפְקִיד רוּחִי, וְהַקְדִּים וְאִמֵּר אֶלָּא וְדַאי זַפְאָה הוּא בַּר נֶשׁ דְּאֶזִּיל בְּאוּרְחוּי דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא אֶלָּא וְדַאי אֶשְׂרִי אֶשְׂרֵי הָאָדָם הַהוּלֵךְ בְּדַרְכֵי שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ בְּקִיּוּם מְצוֹת הַעֲשִׂין, וְלֹא חֲטִי קַמִּיהּ וְאֵינּוּ חוֹטֵא לְפָנָיו בְּעִבְרוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשִׂין.

וממשיך דבריו ואמר תָּא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּעָאל לִילְיָא בַּא וְרָאָה כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנַס הַלֵּילָה, אֵילְנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט בְּעֵלְמָא עֵץ הַמוֹת שֶׁהוּא סוֹד הַמַּלְכוּת שֶׁרַגְלִיהּ יוֹרְדוֹת מוֹת, הִיא הַשּׁוֹלֶטֶת בְּעוֹלָם, וְאֵילְנָא דְּחִי אֶסְתַּלַּק לְעֵילָא לְעֵילָא וְעֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא ז"א מִסְתַּלַּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּלוּמַר שְׁעוּלָה לְמַעְלָה כְּבִינָה בְּסוֹד מִיּוֹן נּוֹקְבִין, וְכִיּוֹן דְּאֵילְנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט בְּעֵלְמָא בְּלַחְדוּדִי וְכִיּוֹן

טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, בְּגִין דְּהָאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא הוּא, וּבְגִין דְּכָל אֵינוֹן נַפְשָׁתָא אָף עַל גַּב דְּכֻלְהוּ אֶתְחַיְיבוּ לְגַבְיָהּ, וְלֹאוּ פְדָאֵי הוּא לְאַתְבָּא פְקֻדוֹנָא לְגַבְיָהּ דְּבַר נֶשׁ, אֲלֵא פִּיּוֹן דְּכֻלְהוּ אֶתְמַסְרוּ לִיהּ בְּפְקֻדוֹנָא, אֶתִּיב כֹּל פְּקֻדוֹנֵין לְמֵאֲרִיָּהוּן.

תָּא חֲזִי, לָאוּ פְדָאֵי הוּא הָאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא לְאַתְבָּא פְקֻדוֹנָא לְגַבְיָהּ דְּבַר נֶשׁ, אֲלֵא בְּשַׁעְתָּא דְּאֵילָנָא דְּחִי אֶתְעַר בְּעֵלְמָא, וְאֵימְתִי אֶתְעַר הוּא אֵילָנָא דְּחִי, בְּשַׁעְתָּא דְּסֻלִּיק צַפְרָא, וּכְדִין פִּיּוֹן דְּהָאֵי אֶתְעַר בְּעֵלְמָא, כֹּל בְּנֵי עֵלְמָא חִיִּין, וְשָׁבִיק וְאֶהְדֵּר הוּא אֵילָנָא דְמוֹתָא כֹּל פְּקֻדוֹנֵין דְּאֶתְפְּקְדוּ לְגַבְיָהּ, וְאִזִּיל לִיהּ, מֵאֵי טַעֲמָא חִיִּין, בְּגִין דְּהוּא אֵילָנָא דְּחִי גָרִים.

וְאֵי תִימָא, הָא בְּנֵי נֶשָׂא סְגִיאִין אֵינוֹן דְּמִתְעַרִין בְּלִילְיָא בְּעוֹד דְּאֵילָנָא דְמוֹתָא שְׁלִיט, אֲלֵא וְדָאֵי הוּא אֵילָנָא דְּחִי קָא עָבִיד, מֵאֵי טַעֲמָא, בְּגִין דְּכְתִיב (תהלים יד ב) לְרֵאוֹת הַיָּשׁ מִשְׁפִּיל דוֹרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים, וְלֹא יֵהָא לִיהּ פְתַחוֹן פֶּה לְבַר נֶשׁ, דִּימָא אֲלִמְלִי שְׁלִיטָנָא בְּנַפְשָׁאֵי בְּלִילְיָא, אֶשְׁתַּדְּלָנָא בְּאוֹרֵייתָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאֵי בְּיִשְׂרָאֵל וְדָאֵי, וְהָכִי הוּא, אֲבָל בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם דְּחִמִּינָא פְּהָאֵי גְוֹנָא, מֵאֵי טַעֲמָא, אָמַר לִיהּ, וְדָאֵי שְׁפִיר הוּא דְקָא אָמַרְתָּ.

פְּתַח וְאָמַר (במדבר כג ח) מָה אָקוּב לֹא קְבֵה א"ל, וּמָה אֲזַעוּם לֹא זַעַם יְהו"ה, תָּא חֲזִי, כְּגוֹוֹנָא דְּאֵי לְעֵילָא אֵי תִתָּא, לְעֵילָא אֵי יִמִּנָא וְאֵי שְׁמָאֲלָא, לְתַתָּא יִשְׂרָאֵל וְעַמִּין, יִשְׂרָאֵל אֶתְאַחַדְדֵּן לִימִינָא

מתוק מדבש

עוֹשָׂה, מֵאֵי טַעֲמָא מְהוּ הַטַּעַם, בְּגִין דְּכְתִיב לִפִּי שְׁכַתוּב לְרֵאוֹת הַיָּשׁ מִשְׁפִּיל דוֹרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים פִּירוּשׁ שְׁדוּרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים כְּמָה שְׁקָם בְּלִילָה לְעַסוֹק בְּתוֹרָה, וְלֹא יֵהָא לִיהּ פְתַחוֹן פֶּה לְבַר נֶשׁ וְלֹא יֵהִיָּה פְתַחוֹן פֶּה לְאָדָם, דִּימָא אֲלִמְלִי שְׁלִיטָנָא בְּנַפְשָׁאֵי בְּלִילְיָא, אֶשְׁתַּדְּלָנָא בְּאוֹרֵייתָא שִׁיאֵמַר אִם הֵייתִי שוֹלֵט בְּנַפְשִׁי לְהַתְעוֹרֵר מִשִּׁנְתִּי בְּלִילָה, הֵייתִי עוֹסֵק בְּתוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שַׁאל מְרַבִּי אֲלַעְזֵר, הָאֵי בְּיִשְׂרָאֵל וְדָאֵי עֵינִין זֶה שֶׁל פְּקֻדוֹן הַנְּשֻׁמָּה בְּלִילָה וְהַחֲזַרְתָּה בְּיוֹם בְּשַׁעַת שַׁעַן הַחַיִּים שׁוֹלֵט, וּלְפַעֲמִים גַּם בְּלִילָה, בּוֹדָאֵי מוּבָן בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָכִי הוּא וְכַךְ הוּא הַדְּבַר שֶׁהַתְעוֹרְרוֹת עֵץ הַחַיִּים גּוֹרֵם כֹּל זֶה, אֲבָל בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם דְּחִמִּינָא פְּהָאֵי גְוֹנָא אֲבָל בְּגוּיִם שֶׁאֵנוּ רוֹאִים גַּם כֵּן כַּעֲיִן זֶה, מֵאֵי טַעֲמָא מְהוּ סִיבַת הַדְּבַר, הֲלֹא לֹא שִׁיךְ אֲצֵלֶם פְּקֻדוֹן הַנְּשֻׁמָּה בְּמַלְכוּת, וְלֹא הַתְעוֹרְרוֹת עֵץ הַחַיִּים, וְגַם לֹא שִׁיךְ בְּהֵם מָה שְׁנֹזְכֵר לְעֵיל שֶׁלֹּא יֵהִיָּה פְתַחוֹן פֶּה לְאָדָם, אָמַר לִיהּ רַבִּי אֲלַעְזֵר, וְדָאֵי שְׁפִיר הוּא דְקָא אָמַרְתָּ וְדָאֵי יִפֵּה אֶתָּה שׁוֹאֵל.

וְכַדִּי לְהַשִּׁיב עַל שְׁאֵלַת רַבִּי יְהוּדָה, פְּתַח רַבִּי אֲלַעְזֵר וְאָמַר הַקְּדִים לְפָרֵשׁ מָה שֶׁאֵמַר בְּלַעַם מָה אָקוּב לֹא קְבֵה א"ל וּמָה אֲזַעוּם לֹא זַעַם יְהו"ה כְּלוֹמַר לְמָה לֹא הִיָּה יָכוֹל לְקַלֵּל אִם לֹא זַעַם ה', וּמִפְרָשׁ וְאֵמַר תָּא חֲזִי, כְּגוֹוֹנָא דְּאֵי לְעֵילָא אֵי תִתָּא לְתַתָּא בֵּא וְרָאָה כַּעֲיִן שִׁישׁ לְמַעְלָה בְּקִדּוּשָׁה עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל קִדּוּשָׁה, כֵּךְ יֵשׁ גַּם לְמַטָּה בְּסִטְרָא אַחְרָא עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל טוֹמָאָה, כִּי זֶה לְעוֹמֵת זֶה עֹשֶׂה הָאֱלֹהִים, וְכֵן (ס"ג רמ"ק והלאה) אֵי יִמִּנָא וְאֵי שְׁמָאֲלָא יֵשׁ יְמִין וְיֵשׁ שְׂמָאל, רִצָּה לֹמַר כֹּל מִדְּרָגוֹת הַקִּדּוּשָׁה מְכַנָּה עֵתָה בְּשֵׁם יְמִין, וְכֹל מִדְּרָגוֹת הַחִיצוֹנִים מְכַנָּה עֵתָה בְּשֵׁם שְׂמָאל, וּבְהֵם תְּלוּיּוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַמִּין כִּי כְמוֹ שִׁישׁ בְּקִדּוּשָׁה נִשְׁמוֹת קִדּוּשׁוֹת שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כֵּךְ יֵשׁ בְּחִיצוֹנִים נִשְׁמוֹת טוֹמָאוֹת שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת הָעַמִּים, יִשְׂרָאֵל אֶתְאַחַדְדֵּן לִימִינָא בְּקִדּוּשָׁה דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא יִשְׂרָאֵל נֶאֱחָזִים בִּימִין בְּקִדּוּשָׁה שֶׁל

בְּנֵי אָדָם טוֹעֲמִים בְּשִׁינְתָם טַעַם מוֹת, בְּגִין דְּהָאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא הוּא לִפִּי שַׁעַן הַזֶּה שֶׁל מוֹת הוּא הַשּׁוֹלֵט בְּלִילָה, וְהַחִיצוֹנִים יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ, לְכֵן יֵשׁ לְהֵם כַּח לְהַתְפַּשֵּׁט בְּכֹל הָעוֹלָם וּלְשׁוֹרֵת עַל בְּנֵי אָדָם הַיִּשְׁנִים, וּבְגִין דְּכָל אֵינוֹן נַפְשָׁתָא אָף עַל גַּב דְּכֻלְהוּ אֶתְחַיְיבוּ לְגַבְיָהּ וּלְפִי שְׁכַל אוֹתָם הַנִּפְשׁוֹת אָף עַל פִּי שְׁכוּלָן חַיִּיבוֹת אֲלִיו, וְלֹאוּ פְדָאֵי הוּא לְאַתְבָּא פְקֻדוֹנָא לְגַבְיָהּ דְּבַר נֶשׁ וְלֹא הִיָּה רַאֲוִי לְהַחֲזִיר הַפְּקֻדוֹן אֶל הָאָדָם, אֲלֵא פִּיּוֹן דְּכֻלְהוּ אֶתְמַסְרוּ לִיהּ בְּפְקֻדוֹנָא אֲבָל כִּיּוֹן שְׁכוּלָם נִמְסְרוּ לוֹ בְּפְקֻדוֹן, לְכֵן אֶתִּיב כֹּל פְּקֻדוֹנֵין לְמֵאֲרִיָּהוּן הוּא מַחֲזִיר אֶת כֹּל הַפְּקֻדוֹנוֹת לְבַעֲלֵיהֶם.

תָּא חֲזִי, לָאוּ פְדָאֵי הוּא הָאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא לְאַתְבָּא פְקֻדוֹנָא לְגַבְיָהּ דְּבַר נֶשׁ בֵּא וְרָאָה, כִּי אֵין עֵץ הַמוֹת הַזֶּה רַאֲוִי שִׁיחֲזִיר אֶת הַפְּקֻדוֹן אֶל הָאָדָם, אֲלֵא בְּשַׁעְתָּא דְּאֵילָנָא דְּחִי אֶתְעַר בְּעֵלְמָא רַק בְּשַׁעַת שַׁעַן הַחַיִּים שֶׁהוּא ז"א מִתְעוֹרֵר לְשׁוֹלֵט בְּעוֹלָם, וְשׁוֹאֵל וְאֵימְתִי אֶתְעַר הוּא אֵילָנָא דְּחִי וּמִתִּי מִתְעוֹרֵר עֵץ הַחַיִּים הַזֶּה, וְאֵמַר בְּשַׁעְתָּא דְּסֻלִּיק צַפְרָא בְּשַׁעַת שַׁעַלָּה וּבֵא הַבּוֹקֵר, וּכְדִין פִּיּוֹן דְּהָאֵי אֶתְעַר בְּעֵלְמָא וְאִזִּיל לֹא כִיּוֹן שַׁעַן הַחַיִּים הַזֶּה שֶׁהוּא ז"א מִתְעוֹרֵר לְשׁוֹלֵט בְּעוֹלָם, כֹּל בְּנֵי אֵינוֹן נַפְשָׁתָא אֵילָנָא דְמוֹתָא לְגַבְיָהּ דְּכֻלְהוּ אֶתְפְּקְדוּ לְגַבְיָהּ וְעוֹזֵב וּמַחֲזִיר הַעֵץ הַמוֹת הַזֶּה אֶת כֹּל הַפְּקֻדוֹנוֹת שֶׁנִּפְקְדוּ בִּידוֹ, וְאִזִּיל לִיהּ וְהוֹלֵךְ לוֹ שְׁלִיטָתוֹ, וּמִפְרָשׁ מֵאֵי טַעֲמָא חִיִּין מָה הַטַּעַם שֶׁבְּנֵי אָדָם קָמִים חַיִּים בְּבִקְרָא, בְּגִין דְּהוּא אֵילָנָא דְּחִי גָרִים לִפִּי שַׁעַן הַחַיִּים הַזֶּה שֶׁהוּא ז"א הַשּׁוֹלֵט בְּיוֹם הוּא הַגּוֹרֵם.

וְאֵי תִימָא וְאִם תֵּאמַר אֵיךְ אֵמַרְתָּ שֶׁרַק בְּבִקְרָא כַּשַׁעַן הַחַיִּים מִתְעוֹרֵר לְשׁוֹלֵט בְּעוֹלָם אִזִּי מַחֲזִיר עֵץ הַמוֹת אֶת הַנְּשֻׁמוֹת לְבִנֵי אָדָם, הָא בְּנֵי נֶשָׂא סְגִיאִין אֵינוֹן דְּמִתְעַרִין בְּלִילְיָא בְּעוֹד דְּאֵילָנָא דְמוֹתָא שְׁלִיט הֲלֹא הִרְבָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁמִּתְעוֹרְרִים וּמְקִיצִים מִשִּׁנְתָם בְּלִילָה וְקָמִים חַיִּים בְּעוֹד שַׁעַן הַמוֹת שׁוֹלֵט, וּמִשִּׁיב אֲלֵא וְדָאֵי הוּא אֵילָנָא דְּחִי קָא עָבִיד אֲלֵא וְדָאֵי כֹל זֶה הַעֵץ הַחַיִּים

בְּקִדּוּשָׁה דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא, עֲמִין לְשִׁמְאֵלָא לְסִטְרָא דְרוּחַ מְסֻאָבָא, וְכִלְהוּ לְתַתָּא מְפֻלְהוּ דְרִגִין דְשִׁמְאֵלָא, וְכִלְהוּ דְרִגִין אֲחִידָן דָּא בְדָא, עַד דְתִלְיִין מִן רִישָׁא, וּכְגֻוּנָא דְרִישָׁא נְטִיל, בְּהֵוּא גְוֹנָא נְטִיל זְנָבָא דְאִיהִי תַתָּא, מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דְאֲחִיד בִּיהִ, וּבְגִין כְּףַ עֲמִין בְּהֵוּא סִטְר מְסֻאָבָא דְלַהוֹן, הָכִי אֲתַדְבְּרוּ.

מתוק מדבש

תַתָּא באופן ההוא מתנהג הזנב שהוא הסטרא אחרא למטה, מְאִי טַעְמָא מהו הטעם, בְּגִין דְאֲחִיד בִּיהִ לפי שהוא אחוז בקדושה, וּבְגִין כְּףַ עֲמִין בְּהֵוּא סִטְר מְסֻאָבָא דְלַהוֹן בשביל זה העמים בצד הטומאה שלהם, הָכִי אֲתַדְבְּרוּ כך הם מתנהגים כמו שהוא בהנהגת הקדושה, ולכן כמו שבני ישראל יכולים לקום ביום וגם בעוד לילה, כך גם הגוים יכולים לקום ביום ובלילה.

המלך הקדוש שהוא ז"א, עֲמִין לְשִׁמְאֵלָא לְסִטְרָא דְרוּחַ מְסֻאָבָא העמים נאחזים לשמאל לצד רוח הטומאה שהוא הס"מ, וְכִלְהוּ לְתַתָּא מְפֻלְהוּ דְרִגִין דְשִׁמְאֵלָא וכל הגוים נאחזים למטה מכל מדרגות השמאל, כלומר במדרגה היותר תחתונה שבקליפה, וְכִלְהוּ דְרִגִין אֲחִידָן דָּא בְדָא וכל המדרגות אחוזות זו בזו, עַד דְתִלְיִין מִן רִישָׁא עד שכולם תלויות מן הראש, דְהֵינּוּ מִן הגבורות הקדושות, שמהם הם משתלשלים ויוצאים, עד שגם הסטרא אחרא אחיזתו ושורשו בקדושה ויונק משם, וּכְגֻוּנָא דְרִישָׁא נְטִיל וכעין שהראש שהוא הקדושה מתנהג, בְּהֵוּא גְוֹנָא נְטִיל זְנָבָא דְאִיהִי

במדבר יום רביעי

במצות מעשיות ובדבורי התפלה נתקנים העולמות

רבי שמעון פתח (תהלים כה א) לְדוֹד אֵלֶיךָ יְהוָה נִפְשִׁי אֲשָׂא, אלהי בך בטחתי וגו', מאי קא חמא דוד לסדרא האי שבחא הכי, וכלהו שבחי דאינון באלפא ביתא פלהו שלמין, והאי חסרא דלא אית ביה ו', ואמאי סדורא דא למנפל על אנפין.

אלא רזא עלאה הוא גניז בין חבריאי, בשעתא דליליא עאל, אילנא תתאה דתליליא ביה מותא, פריש ענפוי, ומכסיא לכלא, ועל דא אתחשה, וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ואקדים בר נש ויהיב ליה פקדונא דנפשיה, ואפקדיה בידיה בפקדונא.

ובגין דנטיל לון בפקדונא, תב פקדונא למאריה בשעתא דאתי צפרא, פד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה, בעי לברכא ליה לקדשא בריה הוא, דאיהו מהימנא עלאה.

לבתר דקם, עאל לבי פנישתא, מעטר בטוטפי, אתפסי בכיסוייא דציצית, עאל ומדפי גרמיה בקורבנין בקדמיתא, לבתר קביל עליה עול מלכותא, בסדורא דשבחי דדוד, דאינון סדורא דעול מלכותא, ובסדורא דשבחא דא, אשרי עליה ההוא עול.

מתוק מדבש

המגזרות החילוניס, וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא ואלו כל בני העולם טועמים טעם המות, כי השניה היא אחת מששים צמיחה, ואקדים בר נש ויהיב ליה פקדונא דנפשיה והאדם מקדים עצמו ונותן למלכות את פקדון של נפשו כדלנו קודם שיטלנה ממנו, צאמרו הפסוק צדך אפקיד רוחי, ואפקדיה בידיה בפקדונא וזה הוא מפקיד את נפשו צידה של המלכות צמורת פקדון עד הצקר.

"מאמר במצות מעשיות ובדבורי התפלה נתקנים העולמות" ומבאר בו כי תקון ד' עולמות אבי"ע נעשה על ידינו בחיצוניות ובפנימיות, ומבאר כי אנו מקדימים את תקון חיצוניות העולמות על ידי קיום ד' מצות מעשיות שהם: יפנה לצרכיו ויטול ידיו לתפלה, יתעטף בציצית, יניח תפלין של יד, יניח תפלין של ראש. ואחר כך אנו מתקנים את פנימיות העולמות בדבורי התפלה שהם: קרבנות וחמורות ויוצר ותפלת לחש. ומסיק כי לעולם צריך להקדים את תקון המעשה לפני תקון הדבור. והמשך המאמר מבואר לקמן ביום המישי.

(מקור המאמר צוהר פרשת צמדנר דף קכ ע"ג, צניאורינו כרך יב עמ' 10-9)

ובגין דנטייל לון בפקדונא ולפי שלוקחת את הנפש צפקדון, תב פקדונא למאריה בשעתא דאתי צפרא חוזר הפקדון לנעלו בשעה שצא הצקר, לכן פד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה כשצא הצקר וחוזר הפקדון אליו, בעי לברכא ליה לקדשא בריה הוא לנרך לנרך להקצ"ה צצרכת המחזיר נשמות לפגרים מתים, לפי דאיהו מהימנא עלאה לפי שהוא נאמן העליון, כי המלכות נעשית צמינת אמונה על ידי התפארת שהוא מדת האמת המתעורר בצקר, והיא נאמנת צפקדונה להחזירו לצני אדם.

רבי שמעון פתח לפרש מה שכתוב לְדוֹד אֵלֶיךָ יְהוָה נִפְשִׁי אֲשָׂא, אלהי בך בטחתי וגו' ושאל מאי קא חמא דוד לסדרא האי שבחא הכי מה ראה דוד לסדר שצח זה כך צסדר א' צ, ועוד וכלהו שבחי דאינון באלפא ביתא פלהו שלמין וכל השצמים שהם צסדר א' צ' כולם שלמים צכל הכ"צ אומיות, ויהאי חסרא דלא אית ביה ו' וזה השצח חסר פסוק המתחיל צאות ו', (הגם שחסרים גם איות צ' ואות ק', אצל עתה רואה לפרש טעמו של איות ו' למה חסרה, לכן שואל עליה), ועוד ואמאי סדורא דא למנפל על אנפין למה תקנו אנשי כנסת הגדולה סדר מזמור זה לומר צנפילת אפיס. (רמ"ק ומפרשים)

לבתר דקם אחר שקם האדם משינתו, עאל לבי פנישתא נכנס לבית הכנסת, מעטר בטוטפי ומתעטר עצמו צתפילין, אתפסי בכיסוייא דציצית ומתכסה צכיסוי של ליצית, (לקמן מצואר שהליצית קודם), עאל ומדפי גרמיה בקורבנין בקדמיתא נכנס ומטהר עצמו תחילה מאחיות החילוניס צאמירת פרשיות הקרבנות והקטרת, לבתר קביל עליה עול מלכותא בסדורא דשבחי דדוד אחר כך הוא מקבל עליו עול מלכות שמים צסדר השצמים של דוד המלך, דהיינו צפסוקי דזמרה, דאינון סדורא דעול מלכותא שהם סדר של קבלת עול מלכות, ובסדורא דשבחא דא וצסדר של שצח הזה, אשרי עליה ההוא עול הוא ממשיך ומשרה עליו עול ההוא.

והשיב ואמר אללא רזא עלאה הוא גניז בין חבריאי אללא סוד עליון הוא הגנוז צין הצצרים, והוא בשעתא דליליא עאל בשעה שצכנס הלילה, איילנא תתאה אלן התחתון שהוא המלכות, דתליליא ביה מותא שטלוי צו המות, לפי שצמלכות אחוים ויונקים כמות החילוניס הנקראים מות, פריש ענפוי והיא פורקת ענפותיה צעולם, שהם כמותיה החילונייס, ומכסיא לבתא וזהם היא מכסה על הכל, ועל דא אתחשה ועל כן נעשה חשך צעולם מחמת

לְבַתֵּר סְדוּרָא דְצִלוֹתָא דְמְיוּשָׁב, וְצִלוֹתָא דְמְעוּמַד, לְקִשְׂרָא לֹוּן בְּחָדָא.

תָּא חֲזִי רְזָא דְמַלְהָ, אַף עַל גַּב דְצִלוֹתָא תְלִינָא בְּמַלּוּלָא וְדְבוּרָא דְפּוּמָא, כְּלָא תְלִינָא בְּעַקְרָא דְעוּבְדָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר בְּדְבוּרָא וּבְמַלּוּלָא דְפּוּמָא, מֵאֵן עוּבְדָא, אֲלֵא הָהוּא עוּבְדָא דְעֵבִיד בַּר נָשׁ בְּקַדְמִיתָא, כְּגוּוּנָא דְצִלוֹתָא הוּא, וְלֵא יְצַלִי בַר נָשׁ צִלוֹתָא, עַד דִּיתְחַזִּי עוּבְדָא בְּקַדְמִיתָא כְּגוּוּנָא דְצִלוֹתָא.

בְּקַדְמִיתָא עוּבְדָא, בְּשַׁעְתָּא דְבַר נָשׁ קָאִים, בְּעִי לְדַפְּאָה גְרַמְיָה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר יִקְבַּל עֲלֵיהּ הָאִי עוּל, לְפָרְשָׁא עַל רִישֵׁיהּ פְּרִישׁוֹ דְמַצְוָה, לְבַתֵּר יִתְקַשֵּׁר קִשׁוּרָא דִּיחֻדָּא דְאִינוּן תְּפִלִּין, תְּפִלָּה שְׁל רֵאשִׁי וְשְׁל יָד, וְלֵאֲתַקְנָא לֹוּן בְּקִשׁוּרָא חָדָא בְּשִׁמְאָלָא, וְעַל לְבָא, כְּמָה דְאֻקְיָמָנָא (שיר ב ו) שְׁמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וְגוֹ', וְכַתִּיב (שם ח ו) שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם עַל לְבָבְךָ כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ, וְהָא אֻקְיָמָנָא, וְדָא הוּא עוּבְדָא בְּקַדְמִיתָא.

לְבַתֵּר בְּשַׁעְתָּא דְבַר נָשׁ עָאל לְבִי כְּגוּוּנָא בְּקַדְמִיתָא בְּקַרְבָּנִין בְּמַלּוּלָא דְפּוּמָא, לְבַתֵּר יִקְבַּל

מתוק מדבש

יתפלל האדם התפלה, עד דיתחזי עובדא בקדמיתא כגוונא דצלותא עד שיראה מעשה תחילה כנגד התפלה. (לפי הארז"ל הנזכר לעיל)

ועתה מפרש כל הארבעה דברים הנזכרים בפרטות, והיינו בקדמיתא עובדא בתחילה הוא המעשה, והיינו בששעתא דבר נש קאים בשעה שאלם קם ממטמו, בעי דבצאה גרמיה בקדמיתא כריך לטהר את עצמו על ידי שיפנה ויעשה זרכיו, ויטול ידיו ועל ידי זה יכוין להפריד הקליפות מחינוניות עולם העשיה, ודבבא יקבל עליה הוי ואחר כך יקבל עליו עול הזה, דבבא על רישיה פרישו דמצודה לפרוס על ראשו פריסה של מלוה, דהיינו שיתעטף בלינית, ועל ידי זה יכוין להפריד הקליפות מחינוניות עולם היצירה, דבבא יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפלין ואחר כך יתקשר בקשר היחוד שהם התפלין, כי על ידי הנחת התפלין מקשר את המלכות בזרוע השמאלית דז"א (כמבואר בדרוש ה' דתפלין), תבבא שש ראש ויניח תפלין של ראש, שעל ידי זה נתקנים חינוניות עולם האצילות, ושש יד ויניח תפלין של יד, שעל ידי זה נתקנים חינוניות עולם הבריאה, ודבבא יתקשר לון בקשורא חדא בשמאלא ולתקן את ז"א נקשר אחד בזרוע השמאלית דז"א, ועל הלז, כי תפלין של יד הוא כנגד הלז, כלומר הרשימו של המוחין לנוקבא נשאר בליה קשור בלבו של ז"א, כמא דאוקימנא כמו שביארנו על מה שכתוב שמואלו תחת לראשי וגו' כלומר שז"א מניח שמאלו תחת ראש הנוקבא, שראשה נמלא עדיין במקום החזה שלו בשמאלו, וכתוב שימני בחותם על דבבא שהנוקבא מבקשת מז"א, ואומרת לו תשים את הרשימו של המוחין שלי על לבך וישאר שם במקום החזה, בחותם על זרועך ואחר כך צנקה, זו הרשימו נקשר בזרוע השמאלית של ז"א ונעשה לו תפלין של יד (כמבואר באריכות בשעה כ"ד ד"ה דתפלין), ודא אוקימנא וכבר ביארנו ענין זה, ודא הוא עובדא בקדמיתא וזהו המעשה שריך לעשות בתחילה. (לפי הארז"ל הנזכר לעיל)

דבבא דצלותא דמיושב אחר כך אומרים הסדר של תפלה דמיושב, דהיינו ברכת קריאת שמע וקריאת שמע, שהם כנגד המלכות, וצלותא דמעומד ואחר כך סדר התפלה דמעומד, שהוא כנגד ז"א, דבבא לון בקדא כדי לקשר אותם כאחד, כלומר לייחד את ז"א בשם שלום. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים) כדי שניין מאמר הבא בס"ד נקדים מה שכתב הארז"ל (בשער הכוונות בדרושי תפלת השחר דף י"א ו"ב) וזה לשונו בקיצור: דע כי מן תחלת התפלה עד ברוך שאמר הוא תקון עולם העשיה, ומבדיל שאמר עד יוצר אור הוא תקון עולם היצירה, ומן יוצר אור עד העמידה הוא תקון עולם הבריאה, ותפלת העמידה הוא תקון עולם האצילות. והנה המעשים הם ארבעה תקונים אלו, יפנה, ויתעטף בלינית, ויניח תפלין של יד, ואחר כך תפלין של ראש, וכנגדם יש ארבעה תקונים בדבור, והם סדר הקרצנות, והומירות, ויוצר, ותפלת העמידה. והנה בתחלה על ידי הד' מלות מעשיות מתקנים את חינוניות העולמות במקומם, אשר הקליפות שסביבות חינוניות ארבעה עולמות אצ"ע נאחזו בהם בלינה, ועתה יתפרדו מהם, לפי שהוא יום ואין הקליפה גוברת.

וכתב עוד שם, כי על ידי יפנה ונטילת ידיים שחרית, נפרדות הקליפות מחינוניות ופנימיות עולם העשיה, ואחר כך על ידי ב' טליתים טלית גדול וטלית קטן, נתקנים חינוניות ופנימיות עולם היצירה, אחר כך על ידי התפלין של יד נתקן חינוניות עולם הבריאה, (ולבחינת הפנימיות דבריאה אין כריך לעשות תקון, כי אין הקליפות נאחזות בפנימיות), ואחר כך על ידי התפלין של ראש נתקן חינוניות עולם האצילות. הנה עד עתה על ידי ארבע מעשים אלו נתקנו העולמות במקומם ונשתלקו מהם הקליפות, כדי שאחר כך על ידי הדבור של תפלה נוכל להעלות עולם זעולם ולקשרם יחד ע"כ.

וזה שאמר תא חזי רזא דבבא חדא וראה סוד תקון העולמות, כי אף על גב דצלותא תלינא במוצאה ודבורא דפומא אף על פי שהתפלה תלויה בדבור הפה, שהוא עיקר מלות התפלה בדבור, כדי להעלות ולקשר את כל העולמות, אבל בבא תלינא בעקרא דעובדא בקדמיתא הכל תלוי בעיקר של המעשה בתחילה, כי תחילה כריך האדם על ידי ד' מלות מעשיות להפריד הקליפות מחינוניות העולמות במקומם, ודבבא דבבורא ובמוצאה דפומא ואחר כך על ידי התפלה בדבור הפה, מעלים ומתקנים את העולמות, מאן עובדא חזיו מעשה יש לעשות, אף הווא עובדא דעביד בך נש בקדמיתא אלא אותו המעשה שהאדם עושה בתחילה, שהם יפנה, ולינית, ותפלין של יד ושל ראש כדלקמן, כגוונא דצלותא הווא כעין התפלה, כי על ידי שמפריד הקליפות מן חינוניות העולמות, אחר כך יכול על ידי דבורי התפלה להעלות את פנימיות העולמות, ודא יצלי בך נש צלותא ולא

עֲלִיהָ הָאֵי עוֹל מַלְכוּת לְפָרְשָׁא עַל רִישִׁיהָ, בְּשִׁבְחֵי דְדוּד מְלָכָא, כְּגוֹוֹנָא דְעוֹבְדָא דְפָרִישׁ עַל רִישִׁיהָ פְּרִישׁוֹ דְמַצּוֹה, וּלְבַתֵּר צְלוֹתָא דְמִיּוֹשֵׁב, לְקַבֵּל תְּפִלָּה שְׁל יֵד, לְבַתֵּר צְלוֹתָא דְמַעוּמָד, דְהִיא לְקַבֵּל תְּפִלָּה דְרִישָׁא, וְדָא כְּגוֹוֹנָא דְדָא, עוֹבְדָא כְּגוֹוֹנָא דְדְבוּרָא, וְדָאֵי בְּעוֹבְדָא וּמְלוּלָא תְּלִיָא צְלוֹתָא.

וְאֵי פְּגִים עוֹבְדָא, מְלוּלָא לָא אֲשַׁכַּח אֲתֵר דְשָׂרְיָא בֵּיהָ, וְלָאוּ אִיהוּ צְלוֹתָא, וְאֲתִפְגִּים הָהוּא בְּרַ נֶשׁ לְעִילָא וְתִתָּא, דְבְּעִינָן לְאַחְזָאָה עוֹבְדָא, וְלְמַלְלָא מְלוּלָא עֲלִיהָ, וְדָא הוּא צְלוֹתָא שְׁלִים, וְוִי לִיהָ לְבַר נֶשׁ דְפְּגִים צְלוֹתִיהָ פּוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָה, עֲלִיהָ כְּתִיב (ישעיה א יב) כִּי תִבְאוּ לְרֵאוֹת פְּנֵי וָגוֹ' גַּם כִּי תִרְבוּ תְּפִלָּה אִיגְנִי שׁוֹמֵעַ, דְהָא בְּעוֹבְדָא וּבְמְלוּלָא תְּלִיָא מְלִתָּא.

מתוק מדבש

וְאֵי פְּגִים עוֹבְדָא וְאִם פִּגְסִים הַמְעֵשָׂה, שְׁלָא עֵשָׂה אִתּ מַנּוֹת הַמְעֵשִׂוֹת תַּחֲלָה כְּדִי לְהַפְרִיד אִתּ הַקְּלִיפּוֹת מִחִינּוּיּוֹת הָעוֹלָמוֹת, אִזּ גַּם מְלוּלָא לָא אֲשַׁכַּח אֲתֵר דְשָׂרְיָא בֵּיהָ תִּיקוּן הַדִּיבּוּר לֹא יִמְנָח מִקּוֹס לְשֵׁרוֹת צוּ, כְּלוּמַר שְׁגַם דְּצוּרֵי הַתְּפִלָּה לֹא יוֹעִילוּ לְהַעֲלוֹת פְּנִימִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת מֵאֲחַר שֶׁהַקְּלִיפּוֹת אֲחוּזוֹת בָּהֶם, וְיָזְאוּ אִיהוּ צְלוֹתָא וְהַתְּפִלָּה אִינֵה נַחֲשָׁת לַתְּפִלָּה, וְאֲתִפְגִּים הָהוּא בְּרַ נֶשׁ דְּבְּעִינָן וְתִתָּא וְאִדָּם הָהוּא נַפְגַּס לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, דְּבְּעִינָן דְּאַחְזָאָה עוֹבְדָא וְדְמִפְּגִים מְלוּלָא עֲלִיהָ כִּי אֲנוּ נְרִיכִים תַּחֲלִילָה לְהַרְאוֹת אִתּ הַמְעֵשָׂה, וְאֲחַר כֵּךְ לְדַבֵּר דְּצוּרֵי הַתְּפִלָּה עֲלִיו, וְדָא הוּא צְלוֹתָא שְׁלִים וְזוּ הִיא תְּפִלָּה שְׁלִימָה, וְוִי לִיהָ לְבַר נֶשׁ דְפְּגִים צְלוֹתִיהָ פּוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָה אִוִי לוּ לְאִדָּם שְׁפּוּגַס תְּפִלְמוּ שֶׁהִיא עֲבוּדַת קוּנוּ, עֲלִיָה כְּתִיב עֲלִיו נֹאמַר כִּי תִבְאוּ לְרֵאוֹת פְּנֵי וָגוֹ' גַּם כִּי תִרְבוּ תְּפִלָּה אִיגְנִי שׁוֹמֵעַ, דְהָא בְּעוֹבְדָא וּבְמְלוּלָא תְּלִיָא מְלִתָּא כִּי צַמְעָה מִנּוֹת וּצְדִיבּוּרֵי הַתְּפִלָּה תְּלוּ עֵינֵי תִיקוּן הָעוֹלָמוֹת. (לְפִי הָאֲרִיז״ל הַמּוֹכֵר לַעִיל)

הָאֵי עוֹל מַלְכוּת לְפָרְשָׁא עַל רִישִׁיהָ אֲחַר כֵּךְ יִקְצַל עֲלִיו עוֹל מַלְכוּת לְפָרוּס עַל רֵאשׁוֹ, בְּשִׁבְחֵי דְדוּד מְלָכָא שְׁשַׁחֲסִים שְׁל דוּד הַמֶּלֶךְ, דְהֵינּוּ עַל יְדֵי פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, וְעַל יְדֵי זֶה יִכּוּיֵן לְהַעֲלוֹת אִתּ פְּנִימִיּוֹת עוֹלָם הַיְצִירָה, כְּגוֹוֹנָא דְעוֹבְדָא דְפָרִישׁ עַל רִישִׁיהָ פְּרִישׁוֹ דְמַצּוֹה וְהוּא כְּעֵיֵן הַמְעֵשָׂה שְׁפִירֵשׁ עַל רֵאשׁוֹ פְּרִישׁוֹת שְׁל מַנּוֹת צַעֲטִיפַת הַיְצִיָּת, שְׁעַל יְדֵי זֶה תִּיקוּן אִתּ חִינּוּיּוֹת הַיְצִירָה, וְלְבַתֵּר צְלוֹתָא דְמִיּוֹשֵׁב וְאֲחַר כֵּךְ יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה דְמִיּוֹשֵׁב שְׁהוּא צְרַכַת יוֹנָה, וְעַל יְדֵי זֶה יִכּוּיֵן לְהַעֲלוֹת אִתּ פְּנִימִיּוֹת עוֹלָם הַצְּרִיָּאָה, לְקַבֵּל תְּפִלָּה שְׁל יֵד שְׁהוּא כְּנַגַּד הַמְעֵשָׂה שְׁל הַנַּחַת תְּפִלִּין שְׁל יֵד, לְבַתֵּר צְלוֹתָא דְמַעוּמָד וְאֲחַר כֵּךְ תְּפִלַת הָעַמִּידָה, שְׁעַל יְדֵי זֶה יִכּוּיֵן לְתַקֵּן אִתּ פְּנִימִיּוֹת עוֹלָם הַאֲלִילוֹת, דְהִיא לְקַבֵּל תְּפִלָּה דְרִישָׁא שְׁהִיא כְּנַגַּד הַמְעֵשָׂה שְׁל הַנַּחַת תְּפִלִּין שְׁל רֵאשׁוֹ, וְדָא כְּגוֹוֹנָא דְדָא וְזֶה כְּנַגַּד זֶה, דְהֵינּוּ עוֹבְדָא כְּגוֹוֹנָא דְדְבוּרָא הַמְעֵשִׂים נְרִיכִים לְהִיּוֹת כְּדוּגַמַת הַדְּבוּר כִּי שְׁנִיָּהם נְרִיכִים כְּנוֹכַר, וְדָאֵי בְּעוֹבְדָא וּבְמְלוּלָא תְּלִיָא צְלוֹתָא כִּי וְדָאֵי צַמְעָה וְדִיבּוּר תְּלוּיָה תִיקוּן הַתְּפִלָּה. (לְפִי הָאֲרִיז״ל הַמּוֹכֵר לַעִיל)

במדבר יום חמישי

סוד נפילת אפים כראוי וסגולתו

תָּא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּבַר נָשׁ עֲבִיד צְלוֹתָא פְּגוּוֹנָא דָּא בְּעוֹבְדָא וּבְמַלּוּלָא, וְקָשִׁיר קְשׁוּרָא דִּיחֻדָּא, אֲשֶׁתְּכַח דְּעַל יְדֵיהּ מִתְּבַרְכֵּן עֲלָאִין וְתַתְּאִין.

פְּדִין בְּעֵי לִיָּה לְבַר נָשׁ לְאַחְזָא גְרַמְיָה בְּתַר דְּסִיִּים צְלוֹתָא דְּעַמִּידָהּ, כְּאֵלוּ אֲתַפְטֵר מִן עֲלָמָא, דְּהָא אֲתַפְרֵשׁ מִן אֵילָנָא דְּחַיִּי, וְכַנְיֵשׁ רְגְלוֹי לְגַבֵּי הַהוּא אֵילָנָא דְּמוֹתָא, דְּאַהְדָּר לִיָּה פְּקֻדוֹנִיָּה, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (בראשית מט לג) וַיֵּאסֹף רְגְלוֹי אֶל הַמָּטָה, דְּהָא אוּדֵי חֲטָאֵי, וְצַלִּי עֲלֵיָּהוּ, הַשְׁתָּא בְּעֵי לְאַתְּפַנְשָׁא לְגַבֵּי הַהוּא אֵילָנָא דְּמוֹתָא וּלְמַנְפַל, וְלִימָא לְגַבֵּיהּ אֵלֶיךָ יְהוּ"ה נַפְשִׁי אֲשָׁא, בְּקַדְמִיתָא יְהִיבְנָא לָךְ בְּפַקְדוֹנָא, הַשְׁתָּא דְּקָשִׁירְנָא יִיחֻדָּא וְעַבְדִּנָּא עוֹבְדָא וּמַלּוּלָא פְּדָקָא יָאוּת, וְאוּדִינָא עַל חֲטָאֵי, הָא נַפְשִׁי מְסִירְנָא לָךְ, לָךְ וַדַּאי.

וַיַּחֲזִי בַר נָשׁ גְרַמְיָה כְּאֵילוּ פְטִיר מִן עֲלָמָא, דְּנַפְשִׁיהּ מְסִיר לְהַאי אֲתַר דְּמוֹתָא, בְּגִין כְּפָךְ לָא אֵית בֵּיהּ וְא"ו, דְּוָא"ו אֵילָנָא דְּחַיִּי הוּא, וְהַאי אֵילָנָא דְּמוֹתָא הוּא.

וְהָא קָא מִשְׁמַע לָן, דְּרָזָא דְּמַלְאָה, דְּאֵית חוּבִין דְּלָא מִתְּפַרְן עַד דְּאַתְּפַטֵּר בַּר נָשׁ מִעֲלָמָא, הָדָא הוּא

מתוק מדבש

בְּעֵי לְאַתְּפַנְשָׁא לְגַבֵּי הַהוּא אֵילָנָא דְּמוֹתָא וּלְמַנְפַל וְעַתָּה צְרִיךְ לְהַתְּחַסֵּף אֵל עַן הַמּוֹת וּלְפַוּל עַל פְּנִי, דְּהֵינּוּ שְׂרִיךְ לְהַתְּחַסֵּף וּלְהַפִּיל עֲלֵמּוּ לְמַקּוּם הַקְּלִיפּוֹת שְׁסַם מַקּוּם הַמֵּיתָה, כְּדִי לְזַכֵּר מַהִּם הַנִּינְלוֹתִין קְדִישִׁין וְלַהֲעֵלוֹתֵם צְסוּד מִיִּין נּוֹקְצִין, לְיִסוּד מַלְכוּת, וְלִימָא לְגַבֵּיהּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ יְהוּ"ה נַפְשִׁי אֲשָׁא כִי הַכּוֹנֵה שֶׁל נְפִילַת אֲפִים הִיא, לְהַעֲלוֹת אֶת הַבְּרוּרִים אֵל הַיִּסוּד דְּנוֹקְצָא דְּלֵאֲלִילוּת, וְזוֹ פִירוּשׁ הַפְּסוּק "אֵלֶיךָ" פִּירוּשׁ צַעֲזוּרָךְ, "הוֹי" שֶׁהִיא הַנוֹקְצָא דְּז"א שֶׁהִיא הוֹי"ה דְּמַלּוּי הַהִי"ן (לְכַן צְרִיךְ לְכוּן כְּשֶׁמוֹכֵר שֶׁס זֶה שֶׁהוּא צְמַלּוּי הַהִי"ן), הֵנָּה אֵלֶיךָ וְצַעֲזוּרָתְךָ "נַפְשִׁי אֲשָׁא", אֲנִי מוֹסֵר נַפְשִׁי לְמוֹת כְּדִי לְנוֹשָׂאָה וְלַהֲעֵלוֹתָהּ אֵלֶיךָ צְסוּד מִיִּין נּוֹקְצִין. בְּקַדְמִיתָא יְהִיבְנָא לָךְ בְּפַקְדוֹנָא צְתַחֲלֵה כְּשֶׁלְּכַתִּי לִישׁוֹן נַתִּי לָךְ אֶת נַפְשִׁי בְּפַקְדוֹן, הַשְׁתָּא דְּקָשִׁירְנָא יִיחֻדָּא עַתָּה שְׁקַרְתִּי אֶת הַיִּחּוּד צְשִׁים שְׁלוֹם, וְעַבְדִּנָּא עוֹבְדָא וּמַלּוּלָא פְּדָקָא יָאוּת וְעַשִׁיתִי מַלְכוּת הַמַּעֲשִׂוִּת וּמַלְכוּת שְׂדֵי צְוֹר לְחִיקוֹן כֹּל אֲרַבְעָה עוֹלָמוֹת כְּרָאוּ לְהִיּוֹת, וְאוּדִינָא עַל חֲטָאֵי וְהַתּוֹדִיתִי עַל חֲטָאֵי צוּדִי אֲשַׁמְנוּ, הָא נַפְשִׁי מְסִירְנָא לָךְ הֵרִי נַפְשִׁי אֲנִי מוֹסֵר לָךְ, דְּהֵינּוּ לְהַפִּילָה צִין הַקְּלִיפּוֹת, וְהוּא לָךְ וַדַּאי כְּדִי לְזַכֵּר אֶת הַנִּינְלוֹתִין צְשַׁבֵּל לְהַעֲלוֹתֵם לָךְ צְסוּד מִיִּין נּוֹקְצִין אֵלֶיךָ. (לְפִי שַׁע"כ דְּרוּשׁ נְפִילַת אֲפִים)

"מאמר סוד נפילת אפים כראוי וסגולתו" מאמר זה הוא המשך למאמר הקודם, ומבואר בו סוד תפלת נפילת אפים שבה מוזכר לדוד אלך ה' נפשי אשא. ומבאר כי אחר שתיקן האדם את חיצוניות ופנימיות העולמות, וזכה לגרום יחוד בסיום תפלת העמידה, הגה עתה צריך הוא להתודות ולקבל על עצמו מסירות נפש והוא ע"י אמירת מוזמר זה, וסגולתו לכפר על חטאים שמתכפרים רק בזמן המיתה. אכן מזהיר שלא כל אדם ראוי לכך, כי צריך להיות בלב שלם ובאמת, ואם אינו כך גורם ח"ו נזק לעצמו. (ומטעם זה נהוג ברובא דעלמא כי הנופלים על פניהם לא אומרים מוזמר זה, והאומרים מוזמר זה לא נופלים על פניהם). (מקור המאמר זוהר פרשת במדבר דף ק"ב ע"ב — קכ"א ע"א, צנזאוריני כרך י"ב עמ' נ"א-נ"ג)

תָּא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּבַר נָשׁ עֲבִיד צְלוֹתָא פְּגוּוֹנָא דָּא בְּעוֹבְדָא וּבְמַלּוּלָא צָל, כִּיּוֹן שְׂאֵדַס עוֹשֵׁה תִיקוֹן צְתַפְלַתוֹ כְּלוֹפֵן הוּא צְמַעֲשֵׁה וְצִדִּיצוֹר, וְקָשִׁיר קְשׁוּרָא דִּיחֻדָּא וְקוֹשֵׁר אֶת קֶשֶׁר הַיִּחּוּד, כִּי עַל יְדֵי כוּנוֹת סָדֵר הַתְּפִלָּה גוֹרַם קֶשֶׁר וַיִּחּוּד וּ"וִין צְשִׁים שְׁלוֹם, אֲשֶׁתְּכַח דְּעַל יְדֵיהּ מִתְּבַרְכֵּן עֲלָאִין וְתַתְּאִין נַמְלָא שַׁעַל יְדוּ מַתְּכִרִים הַעֲלִיּוֹתִים וְהַתְּחַתּוֹתִים.

פְּדִין בְּעֵי לִיָּה לְבַר נָשׁ לְאַחְזָא גְרַמְיָה בְּתַר דְּסִיִּים צְלוֹתָא דְּעַמִּידָהּ אֵז אַחַר שְׁגַמַר הַאֲדַם תְּפִלַּת הַעַמִּידָה צְרִיךְ לְהַרְאוֹת אֶת עֲלֵמּוּ, כְּאֵילוּ אֲתַפְטֵר מִן עֲלָמָא כְּאֵילוּ נַפְטוּר מִן הָעוֹלָם, כִּי צְנַפִּילַת אֲפִים מַפְקִיד הַאֲדַם נַפְשׁוֹ צְאִילְנָא דְּמוֹתָא שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת וּמוֹסֵר עֲלֵמּוּ לְמִיתָה, דְּהָא אֲתַפְרֵשׁ מִן אֵילָנָא דְּחַיִּי כִי נַפְרַד מֵעַן הַחַיִּים, כְּלוֹמַר שֶׁנַּפְרַד וִירַד מִן עוֹלָם הַאֲלִילוּת שַׁעֲמַד שֶׁס צְתַפְלַת הַעַמִּידָה, וְכַנְיֵשׁ רְגְלוֹי לְגַבֵּי הַהוּא אֵילָנָא דְּמוֹתָא וְאֲסַף אֶת רַגְלוֹי אֵל אֲוֹתוֹ עַן הַמּוֹת, שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת צְסוּד רַגְלֵיהּ יוֹרְדוֹת מוֹת, דְּאַהְדָּר לִיָּה בְּפַקְדוֹנִיָּה שֶׁהִיא הַחִזִּיקָה לוֹ פְּקֻדוֹנוֹ שֶׁהוּא נַפְשׁוֹ כְּנוֹכַר לְעִיל, כְּמָה דְּאֵת אָמַר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִעֲקַב אֲצִינוּ וַיֵּאסֹף רְגְלוֹי אֶל הַמָּטָה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת מַטְמוֹת שֶׁלְשַׁלְמָה, וַאֲמַר דְּהָא אוּדֵי חֲטָאֵי וְצַלִּי עֲלֵיָּהוּ כִי הֵרִי כְּזַר הַתּוֹדָה עַל חֲטָאֵי צְתַמִּירַת אֲשַׁמְנוּ כו', וְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם, הַשְׁתָּא

דְּכַתִּיב (ישעיה כב יד) אִם יִכּוּפֵר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תָּמוּתוֹן, וְהָאִי יִהְיֶה גְרָמִיָּה וְדָאִי לְמוֹתָא, וּמָסִיר נַפְשִׁיָּה לְהָאִי אַתָּר, לָאוּ בְּפִקְדוֹנָא כְּמָה בְּלִילְיָא, אֶלָּא כְּמָאן דְּאִתְפָּטֵר מִן עֲלָמָא וְדָאִי.

וְתִקְוֹנָא דָּא בְּעֵי בְּכוּוֹנָא דְּלִבָּא, וּכְדִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו, וּמְכַפֵּר לִיָּה לְחֻבִּיָּה, זַפְּאָה הוּא בַר נֶשׁ דִּידַע לְמִפְתִּי לִיָּה וְלִמְפֻלַּח לְמֵאֲרִיָּה בְּרַעוּתָא וּבְכוּוֹנָא דְּלִבָּא, וְוִי לִיָּה לְמָאן דְּאִתִּי לְמִפְתִּי לְמֵאֲרִיָּה בְּלִבָּא רְחִיקָא וְלֵא בְּרַעוּתָא, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (תהלים עח לו) וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ, הוּא אֹמֵר, אֲלִיךְ יְהוּ"ה נַפְשִׁי אֲשָׂא, וְלֵאוּ כָּל מַלְוֵי אֶלָּא בְּלִבָּא רְחִיקָא, הָא גְרַם עָלִיָּה לְאַסְתִּלְקָא מִעֲלָמָא עַד לֹא מָטוֹן יוֹמוֹ, בְּזַמְנָא דְּהָאִי אֵילָנָא אִתְעַר בְּעֲלָמָא לְמַעַבְדַּ דִּינָא.

וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַדְבָּקָא נַפְשִׁיָּה וּרְעוּתִיָּה בְּמֵאֲרִיָּה, וְלֵא יִיתִי לְגַבִּיָּה בְּרַעוּתָא כְּדִיבָא, בְּגִין דְּכַתִּיב (שם קא ו) דְּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּ עֵינָי, מֵאִי לֹא יִפּוֹן, אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּהוּא אִתְקִין גְּרָמִיָּה לְהָאִי, וְלִבִּיָּה רְחִיקָא מִקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא נַפִּיק וְאָמַר, לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּ עֵינָי, (אמאי) הָאִי בְּעֵי לְאַתְקִנָּא גְּרָמִיָּה, לֹא יִפּוֹן, לֹא בְּעֵינָא דִּיתְתַקֵּן, כָּל שְׂפָן אִי אִתִּי לִיְחִדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא, וְלֵא מִיְחַד לִיָּה כְּדָקָא יָאוּת. זַפְּאָה חוּלְקִיָּהוֹן דְּצִדִּיקָא בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאִתִּי, עָלִיָּהוּ כְּתִיב (ישעיה סו יח) וּבָאוּ וַרְאוּ אֶת כְּבוֹדֵי וְגו', וּכְתִיב (תהלים קמ יד) אַךְ צִדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו'.

אַתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנַשְׁיָק יְדוּי, אָמַר, אֲלִמְלָא לֹא אִתִּינָא לְעֲלָמָא אֶלָּא לְמַשְׁמַע מַלְיָן אֶלְיָן דִּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַפְּאָה חוּלְקִיָּנָא, וְזַפְּאָה חוּלְקִיָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן מִתְדַבְּקִין בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב (דברים ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים וְגו', (ישעיה ס כא) וְעַמְּךָ כָּלֶם צִדִּיקִים וְגו'. בְּרוּךְ יְהוּ"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן, יְמַלּוּךְ יְהוּ"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

מתוק מדבש

וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַדְבָּקָא נַפְשִׁיָּה וּרְעוּתִיָּה בְּמֵאֲרִיָּה וְעַל כֵּן נִרְיָךְ הַאֲדַס לְדַקָּא נַפְשׁוֹ וּרְלוּטוֹ נְקוּטוֹ, וְלֵא יִיתִי לְגַבִּיָּה בְּרַעוּתָא כְּדִיבָא וְלֵא יֵצֵא אֲלֵיו צְרָנוֹן כּוּזַן שַׁל שַׁקָּר, בְּגִין דְּכַתִּיב לְפִי שְׂכֻמוֹ דְּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּ עֵינָי וְשׂוֹאֵל מֵאִי לֹא יִפּוֹן מִה פִּירוּשׁוֹ, וּמְסִיב אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּהוּא אִתְקִין גְּרָמִיָּה לְהָאִי אֶלָּא נְשַׁעָה שְׂאֲדַס מִכִּין עִמּוֹ לְמַסִּירָת נַפְשׁ נַפִּילַת אֲפִיס, וְלִבִּיָּה רְחִיקָא מִקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֵאוּ רְחוֹק מֵהַקְצִיָּה, אִזְ קָלָא נַפִּיק וְאָמַר קוֹל יוֹצֵא מִן הַשָּׁמַיִם וְאֹמֵר, לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּ עֵינָי דְּהֵינּוּ הָאִי בְּעֵי לְאַתְקִנָּא גְּרָמִיָּה זֶה הַאִישׁ רָחַק לְתַקֵּן עִמּוֹ, אֲנִל לֹא יִפּוֹן, לֹא בְּעֵינָא דִּיתְתַקֵּן אִינִי רֹחֵה שִׁימְתַקֵּן, כִּי אִינוּ רְחוֹי לְהַתְתַקֵּן, כָּל שְׂפָן אִי אִתִּי לִיְחִדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא כָּל שַׁכָּן אִסְרָה לִיְחִדָּא אִתְּ שֵׁם הַקְדוֹשׁ, וְלֵא מִיְחַד לִיָּה כְּדָקָא יָאוּת וְאִינוּ מֵיִתְדוּ כְּרָחוֹי, וְדָאִי שְׂאִינוּ פּוֹעַל כְּלוּם. זַפְּאָה חוּלְקִיָּהוֹן דְּצִדִּיקָא בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאִתִּי אֲשֵׁרִי חֲלַקְסָה שֶׁל הַצְּדִיקִים צְעוּלָה הִיא וְצְעוּלָה הַבָּא, עָלִיָּהוּ בְּתִיב עֲלֵיָּהֶם נֵאמַר וּבָאוּ וַרְאוּ אֶת כְּבוֹדֵי שֵׁם יוֹכֵה לְרֹאשׁוֹת אִתְּ כְּבוֹד הַשְּׁכִינָה, וּכְתִיב וְעוֹד כְּמוֹן אַךְ צִדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׂרָאֵל אִתְּ פִּנְיָךְ. אַתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנַשְׁיָק יְדוּי צֵא רַבִּי אֲלַעְזָר צֵנוּ, וְנַשְׁק אִתְּ יְדוּי, אָמַר אֶלְעָזָר לֹא אִתִּינָא אֶלָּא לְמַשְׁמַע מַלְיָן אֶלְיָן דִּי אִסְרָה לֹא יִפּוֹן לְעוֹלָם אֶלָּא לְשִׁמּוֹעַ אֲלֵו הַדְּבָרִים הֵיא דִּי לִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַפְּאָה חוּלְקִיָּנָא אֲשֵׁרִי חֲלַקְטוּ, וְזַפְּאָה חוּלְקִיָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל דְּאֵינּוֹן מִתְדַבְּקִין בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֲשֵׁרִי חֲלַקְסָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֵׁם מִתְדַבְּקִים צְהַקְצִיָּה, עַל יְדֵי הַמִּיקוּנִים שִׁמְתַקִּים צִתְפִּלְתָּם, דְּכַתִּיב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים צֵה' אֲלֵהִיכִים חִיִּים כּוֹלְכִים הַיּוֹם, וְכַמֵּיץ וְעַמְּךָ כָּלֶם צִדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נָצַח מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְפָּאֵר. (רמ"ק ומפּרָשִׁים)

הַעוֹלָם, הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב זֶהוּ שְׂכֻמוֹ אִם יִכּוּפֵר הָעוֹן הַזֶּה וְלֵא יִתְתַקֵּן וְהֵינּוּ עוֹן חֲלוּל שֵׁם כְּבוֹדֵךְ, וְהָאִי יִהְיֶה גְּרָמִיָּה וְדָאִי לְמוֹתָא זֶה הַאֲדַס נִתָּן אִתְּ עִמּוֹ וְדָאִי לְמִימָה, וּמָסִיר נַפְשִׁיָּה לְהָאִי אַתָּר וּמוֹסַר אִתְּ עִמּוֹ לֹא הַמְקוּס שֶׁל הַמַּלְכוּת, לָאוּ בְּפִקְדוֹנָא כְּמָה בְּלִילְיָא לֹא צִפְקוֹן כְּמוֹ צִלְלָה, אֶלָּא כְּמָאן דְּאִתְפָּטֵר מִן עֲלָמָא וְדָאִי אֶלָּא כְּמִי שֶׁנִּפְטֵר מִן הַעוֹלָם וְדָאִי. (לְפִי הַרְמִיז"ל וּמִפְרָשִׁים)

וְתִקְוֹנָא דָּא בְּעֵי בְּכוּוֹנָא דְּלִבָּא וּמִיקוֹן זֶה נִרְיָךְ לְהִיט כְּכּוֹנַת הַלֵּב, וּכְדִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו וּמְכַפֵּר לוֹ עוֹנוֹתָיו, זַפְּאָה לִיָּה לְחֻבִּיָּה וְלֵאוּ הַקְצִיָּה מִרְחַס עִלּוּי וּמְכַפֵּר לוֹ עוֹנוֹתָיו, זַפְּאָה הוּא בַר נֶשׁ דִּידַע לְמִפְתִּי לִיָּה וְלִמְפֻלַּח לְמֵאֲרִיָּה בְּרַעוּתָא וּבְכוּוֹנָא דְּלִבָּא אֲשֵׁרִי הַאֲדַס הַיּוֹדַע לְרֹאשׁוֹת אִתְּ הַקְצִיָּה, וְלַעֲבֹד לְקוּטוֹ צְרָנוֹן וְכְכּוֹנַת הַלֵּב, וְוִי לִיָּה לְמָאן דְּאִתִּי לְמִפְתִּי לְמֵאֲרִיָּה בְּלִבָּא רְחִיקָא וְלֵא בְּרַעוּתָא אִוִי לוֹ לְמִי צֵא לְרֹאשׁוֹת אִתְּ קוּטוֹ צֵנוּ רְחוֹק וְלֵאוּ צְרָנוֹן, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר כְּמוֹ שֶׁנֵּאמַר וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ, וּמְפָרַשׁ הוּא אֹמֵר אֲלִיךְ יְהוּ"ה נַפְשִׁי אֲשָׂא, וְלֵאוּ כָּל מַלְוֵי אֶלָּא בְּלִבָּא רְחִיקָא וְכָל דְּבָרֵי אִינַס אֶלָּא צֵנוּ רְחוֹק, הָא גְרַם עָלִיָּה לְאַסְתִּלְקָא מִעֲלָמָא עַד לֹא מָטוֹן יוֹמוֹי זֶה גּוֹרֵם לְעִמּוֹ לְהַסְתַּלַּק מִן הַעוֹלָם לְפָנֵי זַמְנֵו, בְּזַמְנָא דְּהָאִי אֵילָנָא אִתְעַר בְּעֲלָמָא לְמַעַבְדַּ דִּינָא צוֹמֵן שְׂאִילָן הַמַּלְכוּת מִתְעוֹרַר צְעוּלָה לְעִשׂוֹת דִּין. (מִפְרָשִׁים)

צְעוּן מִה שְׂכֻמוֹ לְעִלּוּי וְוִי לִיָּה לְמָאן דְּאִתִּי לְמִפְתִּי לְמֵאֲרִיָּה בְּלִבָּא רְחִיקָא, הוּא מִה שְׂכֻמוֹ הַרְמִיז"ל (צְעוּלָה"כ דְּרוּשׁ צ' דִּנְפ"א) זֶה לְשׁוֹנוֹ: אֲמַנְס נִרְיָךְ שְׂמַדַע כִּי לֹא כָּל הַרְוָה לִיטוּל אִתְּ שֵׁם יְעוּל, כִּי אִין יִכּוֹלַת לְכוּן כּוֹנֵה זֶה אֶלָּא מִי שֶׁהוּא לְדִיק גְּמוּר, שֶׁהוּא כְּדָאִי צוֹכְמוֹ לְרַחַת וְלִצְרָר אִוְתָם הַצְּרוּרִין מִתּוֹךְ הַקְלִיפּוֹת צַעַל כְּרַחַס וְכוּ', וְאִם לֹא כֵן, הֵנָּה צַעַת שְׂמוֹסֵר נַפְשׁוֹ וּמוֹרִידָה אֶל הַקְלִיפּוֹת, הֵנָּה לֹא דִי שֶׁלֹּא יוֹכֵל לְצְרוּר מַשֵּׁם נְשֻׁמוֹת הַנוֹפְלוֹת שֵׁם, אֶלָּא אֲדַרְבֵּה תִּשְׂאֵר נַפְשׁוֹ שֵׁם צְמוֹךְ הַקְלִיפּוֹת, עִכ"ל.

במדבר יום ששי

מנוחת הרשעים בגיהנם בשבת

בְּשַׁבְּתִי וּבִירְחִי וּבְזַמְנִי וּבְחַגִּי, בְּהֵוֹא אֶתֶר נוֹרָא אֲשַׁתְּפֶךָ וְלֹא אֶתְדַנּוּ, אֲבָל לֹא נִפְקִי מִתַּמָּן פֶּשְׁעָר חַיִּיבִין דְּאִית לְהוּ נִיחָא, כֹּל אֵינּוֹן דְּמַחְלְלֵי שַׁבְּתוֹת וְזַמְנֵי וְלֹא חַיִּישֵׁי לִיקְרָא דְמֵאֲרִיהוֹן כְּלָל, בְּגִין לְמַטְר לֹוֹן, אֲלֵא מְחַלְלֵי בְּפִרְהֶסְיָא, כְּמָה דְּאֵינּוֹן לֹא נְטְרֵי שַׁבְּתֵי וְזַמְנֵי בְּהֵאֵי עֲלֵמָא, הָכִי נְמִי לֹא נְטְרִין לִיה בְּהֵוֹא עֲלֵמָא, וְלִית לֹוֹן נִיחָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא תִימָא הָכִי, אֲלֵא נְטְרֵי שַׁבְּתֵי וְזַמְנֵי תַמָּן בְּגִיְהֵנָם בְּעַל פְּרַחֲיִיהוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלִין אֵינּוֹן גּוֹיִם דְּלֹא אֶתְפְּקְדוּ דְלֹא נְטְרֵי שַׁבְּתֵי בְּהֵאֵי עֲלֵמָא, נְטְרֵי לִיה תַמָּן בְּעַל פְּרַחֲיִיהוּ.

בְּכָל מַעְלֵי שַׁבְּתָא פֶּד יוֹמָא אֶתְקַדְּשׁ, פְּרוּזִין אֲזֵלִין בְּכָל אֵינּוֹן מְדוּרִין דְּגִיְהֵנָם, סְלִיקוּ דִּינָא דְחַיִּיבֵינָא, דְּהָא מְלַפָּא קְדִישָׁא אֶתְיָא, וְיִוְמָא אֶתְקַדְּשׁ, וְאִיהוּ אֲגִין עַל פְּלָא, וּמִיָּד דִּינִין אֶסְתְּלֶקוּ, וְחַיִּיבֵינָא אִית לֹוֹן נִיחָא.

אֲבָל נוֹרָא דְּגִיְהֵנָם לֹא אֲשַׁתְּפֶךָ מַעְלֵיִיהוּ דְלֹא נְטְרֵי שַׁבְּתֵי לְעֲלָמִין, וְכָל חַיִּיבֵי גִיְהֵנָם שְׂאֵלֵי עֲלֵיִיהוּ, מֵאֵי שְׂנָא אֲלִין דְּלִית לֹוֹן נִיחָא, מְכָל חַיִּיבִין דְּהָכָא, אֵינּוֹן מֵאֲרִיהוֹן דְּדִינָא תִיבִין לֹוֹן, אֲלִין אֵינּוֹן חַיִּיבִין דְּכִפְרוּ בֵּיה בְּקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעִבְרוּ עַל אוֹרְיִיתָא כְּלָא בְּגִין דְּלֹא נְטְרוּ שַׁבְּתֵי תַמָּן, בְּגִין כְּדָ לִית לְהוּ נִיחָא לְעֲלָמִין.

מתוק מדבש

עֲלֵמָא שְׂנָא שְׂמֵרוּ שַׁבְּתֵי בּוּהָ עוֹלָם, אֲבָל הֵם נַעֲנָשִׁים שֶׁם בּוּהָ, כִּי נְטְרֵי לִיה תַמָּן בְּעַל פְּרַחֲיִיהוּ שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ שֶׁם בְּעַל כְּרַחֵם. בְּכָל מַעְלֵי שַׁבְּתָא פֶּד יוֹמָא אֶתְקַדְּשׁ בְּכָל עֶרֶב שַׁבְּתֵי כְּשֶׁמֶתְקַדְּשׁ הַיּוֹם, פְּרוּזִין אֲזֵלִין בְּכָל אֵינּוֹן מְדוּרִין דְּגִיְהֵנָם כְּרוּזִים הוֹלְכִים בְּכָל מְדוּרֵי גִיְהֵנָם, וּמְכַרְזִים וְאוֹמְרִים אֵל הַמַּמּוֹנִים עַל עוֹנְשֵׁי הַרְשָׁעִים, סְלִיקוּ דִּינָא דְחַיִּיבֵינָא תְּסַלְקוּ וְתַפְסִיקוּ אֶת הַעוֹנְשִׁים מֵהַרְשָׁעִים, דְּהָא מְלַפָּא קְדִישָׁא אֶתְיָא כִּי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ בֵּ"ה בָּא, וְיִוְמָא אֶתְקַדְּשׁ וַיּוֹם הַשַּׁבָּת מִתְקַדְּשׁ וּמִתְגַּלָּה קְדוּשַׁת הַיּוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִפְחָדָה מִתְכַּנְּסוֹת הַקְּלִיפּוֹת לְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא לְכֹן גַּם בְּגִיְהֵנָם מִסְתַּלְקִים כָּל הַדִּינִים, וְאִיהוּ אֲגִין עַל פְּלָא וְהוּא מְגִין עַל הַכֹּל, כְּלוּמַר אֲפִילוּ עַל הַרְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּקְלִיפּוֹת מְגִינָה קְדוּשַׁת הַשַּׁבָּת שְׂנָא יְדוּנּוּ אוֹתָם, לְכֹן וּמִיָּד דִּינִין אֶסְתְּלֶקוּ וְחַיִּיבֵינָא אִית לֹוֹן נִיחָא מִיָּד הַדִּינִים מִסְתַּלְקִים וְהַגִּיְהֵנָם נַח מְזוּעְפּוּ, וְהַרְשָׁעִים יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה וּמִתְרַפְּאִים מִמַּחְלַתָּם.

אֲבָל נוֹרָא דְּגִיְהֵנָם לֹא אֲשַׁתְּפֶךָ מַעְלֵיִיהוּ דְלֹא נְטְרֵי שַׁבְּתֵי לְעֲלָמִין אֲבָל אֵשׁ גִּיְהֵנָם אֵינּוּ נִכְבָּה מֵאוֹתָם שְׂנָא שְׂמֵרוּ שַׁבְּתֵי, וְכָל חַיִּיבֵי גִיְהֵנָם שְׂאֵלֵי עֲלֵיִיהוּ וְכָל רַשְׁעֵי גִיְהֵנָם הָאֲחֵרִים שׁוֹאֲלִים עֲלֵיהֶם, מֵאֵי שְׂנָא אֲלִין דְּלִית לֹוֹן נִיחָא מְכָל חַיִּיבִין דְּהָכָא מַה נִּשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ שְׂאִין לָהֶם מְנוּחָה מְכָל הַרְשָׁעִים שְׂבַכְאֵן, אֵינּוֹן מֵאֲרִיהוֹן דְּדִינָא תִיבִין לֹוֹן אֵלּוּ בְּעַלֵי הַדִּינִים מְשִׁיבִים לָהֶם, אֲלִין אֵינּוֹן חַיִּיבִין דְּכִפְרוּ בֵּיה בְּקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵלּוּ הֵם הַרְשָׁעִים שְׂכַפְרוּ בְּהַקְבָּ"ה, וְעִבְרוּ עַל אוֹרְיִיתָא כְּלָא בְּגִין דְּלֹא נְטְרוּ שַׁבְּתֵי תַמָּן וְעִבְרוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה לְפִי שְׂנָא שְׂמֵרוּ שַׁבְּתֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הַמַּחְלָל שַׁבְּתֵי הֵרִי הוּא כְּעוֹבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה, בְּגִין כְּדָ מִפְּנֵי שֶׁהֵם הִבְעִירוּ אֶת הָאֵשׁ בְּחַמִּימוֹת יִצְרָם בְּשַׁבְּתוֹת שְׂחַלְלוּ וְזֶה הָאֵשׁ אֵינּוּ שׁוֹבֶת בְּשַׁבְּתֵי, לְכֹן לִית לְהוּ נִיחָא לְעֲלָמִין אֵין לָהֶם מְנוּחָה לְעוֹלָם.

"מאמר מנוחת הרשעים בגיהנם בשבת" ומבואר בו כי בשבתות ובמועדים אש הגיהנם שוקט, ואין הרשעים נדונים בו, מלבד הרשעים הנדונים שם לדורי דורות ומחללי שבתות ומועדים. ורבי יוסי סובר שמחללי שבתות ומועדים שומרים שם שבת ומועד בעל כרחם. ורבי יהודה סובר שרק הגוים שומרים שם שבת בעל כרחם. ומסיק כדעת תנא קמא שמחללי שבתות נדונים בגיהנם גם בשבת. (מקור המאמר זוהר פרשת תרומה דף קנ"ג ע"ב — קנ"א ע"א, צנזאוריני כרך 1 עמ' רחל-לט)

בְּשַׁבְּתִי וּבִירְחִי וּבְזַמְנֵי וּבְחַגִּי, בְּהֵוֹא אֶתֶר נוֹרָא אֲשַׁתְּפֶךָ וְלֹא אֶתְדַנּוּ בְּשַׁבְּתוֹת וּבְרָאשֵׁי חֲדָשִׁים וּבְזַמְנֵים שֶׁהֵם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם כְּפוּרִים, וְחַגִּים שֶׁהֵם הַשְּׁלֹשׁ רְגָלִים, הָאֵשׁ נִשְׁקֵט וְנִכְבָּה בְּגִיְהֵנָם וַאֲיִן הַרְשָׁעִים נְדוּנִים, אֲבָל אוֹתָם הַרְשָׁעִים הַנְּדוּנִים בְּגִיְהֵם לְדוּרֵי דוֹרוֹת לֹא נִפְקִי מִתַּמָּן פֶּשְׁעָר חַיִּיבִין דְּאִית לְהוּ נִיחָא אֵינֵם יוֹצֵאִים מִשֶׁם כְּשֶׂאֶר הַרְשָׁעִים שִׁישׁ לָהֶם מְנוּחָה, וְכֹן כֹּל אֵינּוֹן דְּמַחְלְלֵי שַׁבְּתוֹת וְזַמְנֵי כָּל אֵלּוּ מַחְלְלֵי שַׁבְּתוֹת וְזַמְנֵים וְחַגִּים, וְלֹא חַיִּישֵׁי לִיקְרָא דְמֵאֲרִיהוֹן כְּלָל בְּגִין לְמַטְר לֹוֹן אֲלֵא מְחַלְלֵי בְּפִרְהֶסְיָא וַאֲיִנֵם חוֹשְׁשִׁים לְכַבּוֹד קוֹנֵם לְשִׁמּוֹר אוֹתָם, אֲלֵא מַחְלְלֵים אוֹתָם בְּגִלוּי, אוֹ כְּמָה דְּאֵינּוֹן לֹא נְטְרֵי שַׁבְּתֵי וְזַמְנֵי בְּהֵאֵי עֲלֵמָא כְּמוֹ שֶׁהֵם לֹא שְׂמֵרוּ שַׁבְּתוֹת וְזַמְנֵים וְחַגִּים בּוּהָ עוֹלָם, הָכִי נְמִי לֹא נְטְרִין לִיה בְּהֵוֹא עֲלֵמָא וְלִית לֹוֹן נִיחָא כְּמוֹ כֹן אֵינֵם שׁוֹמְרִים אוֹתָם בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וַאֲיִן לָהֶם מְנוּחָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא תִימָא הָכִי לֹא תִאמַר כֹּן, אֲלֵא נְטְרֵי שַׁבְּתֵי וְזַמְנֵי תַמָּן בְּגִיְהֵנָם בְּעַל פְּרַחֲיִיהוּ אֲלֵא אֵלּוּ הַרְשָׁעִים שׁוֹמְרִים שַׁבְּתוֹת וְזַמְנֵים שֶׁם בְּגִיְהֵנָם בְּעַל כְּרַחֵם, הַגַּם שְׂאִין רְצוּנָם לְנוּחַ וּלְשִׁמּוֹר שַׁבְּתֵי מִמַּלְאָכוֹת הַשְּׁיִיכוֹת שֶׁם כְּגוֹן לְעַקּוֹר וְלַהֲנִיחַ וְכַדוּמָה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מַה שְׂלַמְדָּנוּ שִׁישׁ מִי שְׂשׁוֹמֵר שַׁבְּתֵי בְּגִיְהֵנָם בְּעַל כְּרַחֵם, הֵינִי אֲלִין אֵינּוֹן גּוֹיִם דְּלֹא אֶתְפְּקְדוּ אֵלּוּ הֵם הַגּוֹיִם שְׂנָא נְצַטּוּ עַל שְׂמִירַת שַׁבְּתֵי, דְּלֹא נְטְרֵי שַׁבְּתֵי בְּהֵאֵי

נשא יום ראשון

האדם נותן דין וחשבון בשעת השינה בלילה

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, נָשָׂא אֶת רֹאשׁ פְּנֵי גִרְשׁוֹן וְגו', רַבִּי אַבְנָא פְּתַח (תהלים לב ב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יָחֻשׁוּב יְהוָה לוֹ עוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ רַמְיָה, הָאִי קָרָא לָאו רִישִׁיה סִיפִיה וְלָאו סִיפִיה רִישִׁיה, וְאִית לְאַסְתֵּפְלָא בִּיה, וְהָא אוֹקְמוּה.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְצִלוֹתָא דְמִנְחָה, דִּינָא שְׂרָיָא בְּעֶלְמָא, וַיִּצְחַק תַּקֵּן צִלוֹתָא דְמִנְחָה, וּגְבוּרָה עֲלָאָה שְׁלֵטָא בְּעֶלְמָא, עַד דְּאֲתִי וְעָאֵל לְיִלְיָא, בְּגִין לְקַבְּלָא לִיה לְיִלְיָא, וּמְזַמְנָא דְשִׂאֲרֵי צִלוֹתָא דְמִנְחָה, אֲתַפְּרֵשׁ שְׂמָאֵלָא לְקַבְּלָהּ, וְאֲתַעַר לְיִלְיָא.

בְּתַר דְּאֲתַעַר, פֶּל אֵינוֹן נְטוּרֵי פְתַחִין דְּלִבְר, פְּלַהוּ מִתַּעַרִין בְּעֶלְמָא וְאֲתַפְּשְׁטוּ, וְכַל בְּנֵי עֶלְמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא.

וְהָא אֲתַמַּר, בְּפִלְגוֹת לְיִלְיָא מְמַשׁ אֲתַעַר שְׂמָאֵלָא פְּמִלְקְדָּמִין, וְיִרְדָּא קַדִּישָׁא סְלָקָא רִיחִין, וְהָיָא מְשַׁבַּחַת וְאֲרִימַת קָלָא, וְכַדִּין סְלָקָא, וְשְׂרָיָא רִישָׁא לְעִילָא בְּשְׂמָאֵלָא, וְשְׂמָאֵלָא מְקַבֵּל לָהּ.

מתוק מדבש

הלילה, שאו שולטת המלכות שהיא סוד גבורה תמאה הנקראת לילה המתעוררת צדינה, בגין לְקַבְּלָא לִיָּה לְיִלְיָא כְּדִי לְקַבֵּל את הדינים הנקראים לילה על שם המלכות השולטת אז, וּמְזַמְנָא דְשִׂאֲרֵי צִלוֹתָא דְמִנְחָה וּמוֹנָן שְׂמַחִיל הַזְּמַן שֶׁל תּפִלַּת הַמְּנַחָה, שֶׁאִזּוּ מִתְעוֹרֶרֶת הַגְּבוּרָה דְז'א, מֵאִזּוּ אֲתַפְּרֵשׁ שְׂמָאֵלָא לְקַבְּלָהּ מִתּפִּשֵׁט הַשְּׂמָאֵל כַּנֶּגֶד הַמְּלֻכּוֹת, וְאֲתַעַר לְיִלְיָא וּמִתְעוֹרֵר הַלֵּילָה שֶׁהִיא הַמְּלֻכּוֹת הַמְּתְעוֹרֶרֶת צְדִינָה וְכוּמָתִיה.

"מאמר האדם נותן דין וחשבון בשעת השינה בלילה" ומבואר בו כי משעת מנחה גדולה מתעוררים הדינים מצד ז"א, ובבוא הלילה מתעוררים הדינים מצד המלכות, ובשעת השינה בלילה טועמים כולם טעם מיתה. ובשעת חצות לילה מתעוררת המלכות להיתקן אל היחוד בכח הצדיקים הנעורים או ועוסקים בשירות ותשבחות ובתורה, ובבוא הבוקר נעשה היחוד. ומבאר כי בלילה בשעת השינה נשמת בני אדם עולה ונבחת על מעשיה, והיא מעידה עליהם, ומבאר כי אפילו כל מלה שהוציא האדם מפיו ביום, נבחת עתה, ואם הוא דבור של תורה ותפלה הגה הוא עולה למעלה וגורם עילוי לנשמתו. אבל אם הוא דבור רע, הגה גרשם חטא ורושם בגוף האדם, וניכר ליודעים.

(מקור המאמר זוהר פרשת נשא דף קכ"א ע"א-ב, צנזאורינו כרך יב עמ' נה-נז)

בְּתַר דְּאֲתַעַר אַחַר שְׂמַתְעוֹרֵרִים דִּינֵי הַמְּלֻכּוֹת, בְּרִשׁ אֵינוֹן נְטוּרֵי פְתַחִין דְּלִבְר כֵּל אִתּוֹם שׁוּמְרֵי הַפְּתָחִים הַמַּיְנוּנִים, שֶׁהֵם שׁוּמְרֵי פְתָחֵי הַהֵיכָלוֹת שְׁצִין הַקּוֹדֵשׁ לְחֹל, בְּרִשׁוֹ מִתַּעַרִין בְּעֶלְמָא וְאֲתַפְּשְׁטוּ כֹלֵם מִתְעוֹרֵרִים צְעוּלָם וּמִתּפִּשְׁטִים לַשֵּׁרוֹת עַל צֵי אִדָם, וְכִּי בְּנֵי עֶלְמָא טַעֲמִין מִצֶּמְרָא דְּמוֹתָא וְכֵל צֵי הַעוּלָם טוֹעַמִים טַעַם מִיתָה, כִּי הַשֵּׁנָה הִיא אֶחָד מִשְׁשִׁים צְמִימָה. (רמ"ק וּמְק"מ וּרמ"ז)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, נָשָׂא אֶת רֹאשׁ פְּנֵי גִרְשׁוֹן כְּדִי לִפְרֹשׁ פְּסוּק זה רַבִּי אַבְנָא פְּתַח הַקִּדִּים לִפְרֹשׁ מַה שְׂכַחֵם אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יָחֻשׁוּב יְהוָה לוֹ עוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ רַמְיָה, וְאִתְרַחֵם הָאִי קָרָא לָאו רִישִׁיה סִיפִיה וְלָאו סִיפִיה רִישִׁיה פְּסוּק זה אֵין תּחִילַתוֹ כִּסּוּפוֹ וְאֵין סוּפוֹ כִּתְחִילַתוֹ, כִּי תְחִילַת כְּחוֹב "לֹא יִחַשׁוּב ה' לוֹ עוֹן", מִשְׁמַע שִׁישׁ לוֹ עוֹן אֵלֶּא שֶׁלֹּא יִחַשׁוּב לוֹ ה' לַעוֹן, וְכִסּוּפוֹ כְּחוֹב "וְאֵין צְרוּחוֹ רַמְיָה", מִשְׁמַע שֶׁאֵין לוֹ עוֹן כֻּלָּל, וְאִית לְאַסְתֵּפְלָא בִּיה וְשׁ מַה לְהַתְּצוּן צו, וְהָא אוֹקְמוּה וְהִי כַּר צִאֲרוּהוּ הַחֲזָרִים (זוהר פרשת ורא דף נד ע"ב).

(הגהת מהרמ"ו ומק"מ ומפרשים) וְהַקִּדִּים וְאִתְרַחֵם תָּא חֲזִי בְּשַׁעֲתָא דְּצִלוֹתָא דְּמִנְחָה צֹל וְרַחַה צִשַׁעַת תּפִלַּת הַמְּנַחָה מְכִי יִנְטוּ לְלֵיל עֶרֶב, דִּהֵינּוּ צוֹמֵן מְנַחָה גְדוּלָה, אִזּוּ דִּינָא שְׂרָיָא בְּעֶלְמָא הַדִּין שׁוֹרָה צְעוּלָם, וְכוּמָת הַדִּין מִתְּגַזְּרִים צִימַת, וַיִּצְחַק תַּקֵּן צִלוֹתָא דְּמִנְחָה וַיִּלְחַק שֶׁהִיא מוֹשֵׁרֶשׁ צְבוּרָה תִּיקֵן אִזּוּ תּפִלַּת הַמְּנַחָה, כַּנֶּגֶד הַמְּתְעוֹרֶרֶת הַדִּינִים, וְגְבוּרָה עֲלָאָה שְׁלֵטָא בְּעֶלְמָא וְאִזּוּ גְבוּרָה הַעֲלִינָה שֶׁל ז'א שׁוֹלְטָה צְעוּלָם לִפְעוּל דִּין, עַד דְּאֲתִי וְעָאֵל לְיִלְיָא עַד שְׂכָא וְנַכְסַם

כְּדִין פְּרוּזָא קְאָרִי בְּעֵלְמָא, דְּהָא עֵידָן הוּא לְאַתְעָרָא לְשַׁבְחָא לִיהּ לְמַלְכָא, וְכִדִּין תּוֹשְׁבַחְתָּן מְתַעְרִין, וְאַתְבְּסֻמוּתָא דְכֻלָּא אֲשַׁתְּכַח, זַפְאָה חוּלְקִיָּה מֵאֵן דְּאַתְעָר לְזוּגָא זְוּגָא דָא.

כִּד אֲתִי צַפְרָא וַיְמִינָא אֲתַעָר וּמְחַבְקָא לָהּ, כְּדִין זְוּגָא דְכֻלָּא אֲשַׁתְּכַח כְּחָדָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּבִנֵּי נֶשֶׁא דְּמִיכִין, וְטַעְמִין טַעְמָא דְּמוּתָא, וְנִשְׁמַתָּא סְלָקָא לְעֵילָא, קְיַימָא בְּאַתְרֵי דְּקְיַימָא, וְאַתְבְּחִינַת עַל עוֹבְדֵיהָ דְּעֵבְדַת כֹּל יוֹמָא, וְכַתְבִּין לָהּ עַל פְּתַקָּא, מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא סְלָקָא לְעֵילָא, וְאַסְהִידַת עַל עוֹבְדוּי דְּבַר נֶשֶׁא, וְעַל כֹּל מְלָה וּמְלָה דְּנִפְיָק מִפּוֹמִיָּה.

וְכִד הֵהִיא מְלָה דְּאַפְיָק בְּרֵי נֶשֶׁא מִפּוֹמִיָּה אִיהִי כְּדָקָא יָאוּת, מְלָה קְדִישָׁא דְּאוּרִייתָא וְצִלוּתָא, הֵהִיא מְלָה סְלָקָא וּבְקַע רְקִיעִין, וְקְיַימָא בְּאַתְרֵי דְּקְיַימָא, עַד דְּעָאֵל לִילִיא, וְנִשְׁמַתָּא סְלָקָא וְאַחִיד לָהּ הֵהִיא מְלָה וְעָאֵל לָהּ קַמֵּי מַלְכָּא.

וְכִד הֵהִיא מְלָה לָאו אִיהִי כְּדָקָא יָאוּת, וְאִיהִי מְלָה מִמִּילִין בִּישִׁין מְלִישְׁנָא בִישָׁא, הֵהִיא מְלָה סְלָקָא לְאַתְרֵי דְּסְלָקָא, וְכִדִּין אֲתַרְשִׁים הֵהִיא מְלָה וְהֵהוּא חוּבָה עֲלִיהּ דְּבַר נֶשֶׁא, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב (מִכָּה ז' ה) מְשׁוֹכְכַת חִיקְךָ שְׁמוֹר פְּתַחֵי פִיךָ, וּבְגִין כֶּף (תְּהִלִּים ל"ב ב) אֲשָׁרֵי אָדָם לֹא יִחְשׁוּב יְהוָה לוֹ עֶזְוֹן, אִימְתִי כְּשָׂאִין בְּרוּחֹו רְמִיָּה.

מתוק מדבש

סְלָקָא לְעֵילָא לְפִי שְׂבִלִילָה הַנְּשַׁמָּה עוֹלָה לְמַעְלָה, וְאַסְהִידַת עַל עוֹבְדוּי דְּבַר נֶשֶׁא וּמַעֲיָדָה עַל כֹּל מַעֲשֵׂיו שֶׁל הָאָדָם, וְעַל כֹּל מְלָה וּמְלָה דְּנִפְיָק מִפּוֹמִיָּה וְעַל כֹּל דִּיבּוּר וּדִיבּוּר שִׁיצָא מִפּוֹ, וְזוֹ הִיא הַהֲבַחְנָה שֶׁהִיא נִבְחַנְתָּ, כִּי הוֹדַאת בַּעַל דִּין כַּמָּא עַדִּים דְּמִי.

וְכִד הֵהִיא מְלָה דְּאַפְיָק בְּרֵי נֶשֶׁא מִפּוֹמִיָּה אִיהִי כְּדָקָא יָאוּת וְכַשְׁדִּיבּוּר הֵהוּא שְׁהוּצִיא הָאָדָם מִפּוֹ הוּא כְּרָאוּי לְהִיּוֹת, דְּהֵינּוּ מְלָה קְדִישָׁא דְּאוּרִייתָא וְצִלוּתָא דִּיבּוּר קְדוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְלָה, הֵהִיא מְלָה סְלָקָא וּבְקַע רְקִיעִין אִז דִּיבּוּר הֵהוּא עוֹלָה וּבּוֹקַע רְקִיעִים, וְקְיַימָא בְּאַתְרֵי דְּקְיַימָא וְעוֹמֵד בְּמִקּוֹם שְׂרָאוּי לְעוֹמֵד, עַד דְּעָאֵל לִילִיא וְנִשְׁמַתָּא סְלָקָא עַד שֶׁהִלִּילָה נִכְנַס וְהַנְּשַׁמָּה עוֹלָה, וְאַחִיד לָהּ הֵהִיא מְלָה וְעָאֵל לָהּ קַמֵּי מַלְכָּא וְאִז הִיא אוֹחֲזַת בְּדִיבּוּר הֵהוּא וּמִכְנַסַת אוֹתָהּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בִּיָּהּ.

וְכִד הֵהִיא מְלָה לָאו אִיהִי כְּדָקָא יָאוּת וְכַשְׁדִּיבּוּר הֵהוּא אִינוּ כְּרָאוּי לְהִיּוֹת, וְאִיהִי מְלָה מִמִּילִין בִּישִׁין, מְלִישְׁנָא בִישָׁא וְהוּא דִּיבּוּר רַע מְדִיבּוּרִים הָרַעִים, כְּגוֹן מַלְשׁוֹן הָרַע, הֵהִיא מְלָה סְלָקָא לְאַתְרֵי דְּסְלָקָא דִּיבּוּר הֵהוּא עוֹלָה לְמִקּוֹם שְׁעוֹלָה, וְכִדִּין אֲתַרְשִׁים הֵהִיא מְלָה וְהֵהוּא חוּבָה עֲלִיהּ דְּבַר נֶשֶׁא וְאִז נִרְשַׁם דִּיבּוּר הֵהוּא וְחַטָּא הֵהוּא עַל נִשְׁמַת הָאָדָם, וְכַשִּׁיּוֹרֵדַת בְּבוֹקֵר נִרְשַׁם וְרוּשֵׁם הֵהוּא בְּגוֹפּוֹ וְנִיכֵר לִיּוֹדְעֵי חֻכְמַת הַפְּרָצוּף, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב זֶהוּ שְׂכַתוֹב מְשׁוֹכְכַת חִיקְךָ שֶׁהִיא הַנְּשַׁמָּה הַמַּעֲיָדָה עַל מַעֲשֵׂיו, שְׁמוֹר פְּתַחֵי פִיךָ וְתַחֲשׁוּב מֵה שְׂרָאוּי לְדַבֵּר, וְתַדְבֵּר רַק דְּבָרִים טוֹבִים, וּבְגִין כֶּף וּבִשְׂבִיל זֶה כְּתוּב אֲשָׁרֵי אָדָם לֹא יִחְשׁוּב יְהוָה לוֹ עֶזְוֹן וּמִפְרֵשׁ אִימְתִי מִתִּי לֹא יִחְשׁוּב הִי לוֹ עוֹן בְּלִילָה, וְאִין הַנְּשַׁמָּה מַעֲיָדָה עֲלֵיו שְׁחַטָּא, כְּשָׂאִין בְּרוּחֹו רְמִיָּה פִּירוּשׁ בְּרוּחֹו דְּהֵינּוּ בְּנִשְׁמַתוֹ הַעוֹלָה לְמַעְלָה, אִין בַּה שׁוּם עוֹן וּפְגָם הַנִּקְרָא רְמִיָּה, שִׁיחִיה מֵה לְהַעֲיֵד עֲלֵיו. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

זָה וְהַשְּׂמַל דְּז"א מְקַבֵּל אוֹתוֹ כְּסוּד תַּפְלִין שֶׁל יָד. (רמ"ק ומק"מ (רמ"ז)

זֶה סוּד מֵה שְׂכַתוֹב "נֶשֶׁא אֵת רֹאשׁ צַנִי גְרִשׁוֹן", דְּהֵינּוּ הַכְּתָר דְּרַחֵל הַיּוֹרֵד צַחֲלוֹת הַלֵּילָה לְצַרִּיחָה לְתַת טַרְף לְצִתָּהּ, הוּא דּוֹגְמַת הַגְּלוּת, וְאִמְר הַכְּתוּב "נֶשֶׁא אֵת רֹאשׁ", פִּירוּשׁ שֶׁעֵלּוּ הַצְּדִיקִים אֵת הַכְּתָר דְּרַחֵל הַנִּקְרָא רֹאשׁ, "צַנִי גְרִשׁוֹן" שְׁנִגְרָשָׁה מֵאֲצִילוֹת לְצַרִּיחָה, כִּי עַל יְדֵי עַסְק הַתּוֹרָה שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁלְמַטָּה עוֹלָה צַחֲרֵי הַכְּתָר דְּרַחֵל לְאֲצִילוֹת, וְנִקְשֵׁר צַרוּעַ הַשְּׂמַלִּי דְּז"א כְּסוּד תַּפְלִין שֶׁל יָד. (עֵטְרַת צַנִי)

וְחוּזֵר לְעַנִּין רֹאשׁוֹן, וְאִמְר כְּדִין אִז צַחֲלוֹת הַלֵּילָה, כְּרֹזָא קְאָרִי בְּעֵלְמָא הַמְכַרִּין קוֹרָא צַעֲלוּס, וְהֵינּוּ מַלְאָךְ גְּצַרִּיחָל שֶׁהוּא מְמוּנָה לְהַכְרִיז, הוּא מְכַרִּין וְאִמְר דְּהָא עֵידָן הוּא דְּאַתְעָרָא דְּשַׁבְחָא לִיָּה דְּמִבְּרָא כִּי הַגִּיעַ הַזְּמַן לְהַתְעוֹרֵר מִהַשִּׁינָה כְּדִי לְשַׁנֵּחַ לְהַמְלִיךְ צ"ה, וְכִדִּין תּוֹשְׁבַחְתָּן מְתַעְרִין וְאִז מַתְעוֹרְרִים הַתְּצַחֲחוּ מִפִּיּוֹת צַנִי יִשְׂרָאֵל, וְאַתְבְּסֻמוּתָא דְּכֻלָּא אֲשַׁתְּכַח וְנִמְלָא הַתְּצַחֲחוּ מִפִּיּוֹת שֶׁל כֹּל הַדְּוִינִים, זַפְאָה חוּלְקִיָּה מֵאֵן דְּאַתְעָר לְזוּגָא זְוּגָא דָא אֲשָׁרֵי חֲלָקוּ מִי שְׁמַתְעוֹרֵר וְקַס צַחֲלוֹת לִיחִיד יַחִיד זֶה, כִּי הוּא הַגּוֹרֵם לְעוֹרֵר אֵת יַחִיד יַעֲקֹב וְלֵאמֹר הַנְּעַשֶׂה אִז.

כִּד אֲתִי צַפְרָא וַיְמִינָא אֲתַעָר וּמְחַבְקָא לָהּ כִּשְׁהַצְּקָר צֹא וְהַחֲסֵד דְּז"א שְׁצִימִין מַתְעוֹרֵר וּמַחֲצֵק אֵת הַמַּלְכוּת, כְּדִין זְוּגָא דְּכֻלָּא אֲשַׁתְּכַח כְּחָדָא אִז הַיַּחֲסוּד הַעִיקְרִי נִמְלָא כְּחָדָא, דְּהֵינּוּ הַיַּחֲסוּד שֶׁל יַעֲקֹב וְרַחֵל שְׁתַּפְּלַת הַעַמִּידָה צִשִׁים שְׁלוֹם. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּבִנֵּי נֶשֶׁא דְּמִיכִין בֹּא וְרָאָה בְּשַׁעָה שְׁבַנִי אָדָם יִשְׁנִים, וְטַעְמִין טַעְמָא דְּמוּתָא וְטוֹעֵמִים טַעַם מִיתָה עַל יְדֵי הַשִּׁינָה שֶׁהִיא אֶחָד מִשְׁשִׁים בְּמִיתָה, וְנִשְׁמַתָּא סְלָקָא לְעֵילָא וְהַנְּשַׁמָּה עוֹלָה לְמַעְלָה, קְיַימָא בְּאַתְרֵי דְּקְיַימָא הִיא עוֹמֵדַת בְּמִקּוֹם שְׂרָאוּיָה לְעוֹמֵד, וְאַתְבְּחִינַת עַל עוֹבְדֵיהָ דְּעֵבְדַת כֹּל יוֹמָא וְשֵׁם הִיא נִבְחַנְתָּ עַל מַעֲשֵׂיהָ שֶׁעֲשֵׂתָה כֹּל הַיּוֹם, וְכַתְבִּין לָהּ עַל פְּתַקָּא וְכוֹתְבִים אוֹתָם עַל פְּתַקָּא, וְשׁוֹאֵל מֵאֵי טַעְמָא מֵהוּ הַטַּעַם שְׂבִלִילָה הִיא נִבְחַנְתָּ עַל מַעֲשֵׂיהָ, וּמִשִּׁיב בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא

נִשְׂא יוֹם שְׁנִי

הַצַּדִּיק וְהַרְשָׁע מִשְׁפִּיעִים עַל כָּל הָעוֹלָם

אִישׁ אוֹ אִשָּׁה פִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם וְגו', תָּא חֲזִי, כְּתִיב (שׁוֹפְטִים ד' יא) וְחֵבֶר הִקְיִנִי נִפְרָד מִקִּינִי מִבְּנֵי חוֹכֵב חוֹתֵן מֹשֶׁה וְגו', חֵבֶר הִקְיִנִי מִבְּנֵי בְּנוֵי דִיתְרוֹ הָיָה, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (ש"א טו 1) וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל הִקְיִנִי וְגו', אֲמַאי אֶקְרִי קִינִי, וְהָא אִוְקְמוּהָ, וְכְתִיב (בְּרַאשִׁית טו יט) אֵת הִקְיִנִי וְאֵת הִקְיִנִיזִי.

וְאֵתְמַר דְּעֵבֵד קִנְיָא בְּמִדְבָּרָא כְּעוֹפָא דְאָ, בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְאֵתְפָּרַשׁ מִן מְתָא, נִפְרָד מִקִּינִי, אֵתְפָּרַשׁ מִהָיָא עֲמָא דִּיהוּהָ בְּקִדְמִיתָא, וְאֵתְדַבֵּק בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא.

נִפְרָד מִקִּינִי, זְפָאָה בְּרַ נֶשׁ דְּזִכִּי בְּאוֹרֵייתָא, לְמִיזַל לְאֵתְדַבֵּקָא בְּאוֹרְחוֹי, דְּכַד בְּרַ נֶשׁ אֲזִיל בְּאוֹרְחוֹי דְּאוֹרֵייתָא, מְשִׁיף עֲלֵיהּ רוּחָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (ישעיה לב טו) עַד יַעֲרָה עֲלֵינוּ רוּחַ מְמָרוֹם, וְכַד בְּרַ נֶשׁ סְטִי אוֹרְחוֹי, מְשִׁיף עֲלֵיהּ רוּחָא אַחְרָא מְסֻטְרָא אַחְרָא, דְּהוּא סְטְרָא דְמְסֻטְרָא, וְסְטְרָא דְמְסֻטְרָא אֵתְעַר מְסֻטְרָא דְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, דְתַמְן מְדוֹרִין דְּרוּחִין בִּישִׁין דְּנִזְקֵי לְבַנֵי נֶשׂא, דְאֶקְרוּן נִזְקֵי עֲלִמָא, דְהָא מְסֻטְרָא דְקִינִי קְדַמָּאָה אֲשִׁתְכַחוּ.

מִתּוֹק מִדְּבִשׁ

בְּקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְנִתְדַבֵּק בְּהַקְב"ה, דְהֵינּוּ שְׁנַתְגִייר, וְקִינִי וְקִין הֵינּוּ הֵךְ, וְזֵה שְׁכַתוֹב נִפְרָד מִקִּינִי, (וְהַסְרִיז"ל מִפְרַשׁ, שִׁמְרוּ הִיָּה גִלְגּוּל מִלֵּךְ הַטּוֹב שֶׁל קִין, וְהַרְעָה נִתְגַלְגַּל צְלוּמָה הַאֲוִמָה הַנִּקְרָאת קִינִי לְפִי שְׁנִפְרַד מִקִּין).

וּמִפְרַשׁ עוֹד מַה שְׁכַתוֹב "נִפְרָד מִקִּינִי" וְתַחֲלִילָה מִקְדִּים וְאֵמַר כִּי זְפָאָה בְּרַ נֶשׁ דְּזִכִּי בְּאוֹרֵייתָא אֲשֵׁרִי הָאָדָם שׁוֹכָה בְּתוֹרָה, לְמִיזַל לְאֵתְדַבֵּקָא בְּאוֹרְחוֹי כְּדִי לִלְכַת וְלֵהֲתַדְבֵּק בְּדַרְכֵי, כִּי לֹא הַמְדַרְשׁ הַעֵיקָר אֵלֹא הַמַּעֲשֶׂה, דְּכַד בְּרַ נֶשׁ אֲזִיל בְּאוֹרְחוֹי דְּאוֹרֵייתָא כִּי כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מְשִׁיף עֲלֵיהּ רוּחָא קְדִישָׁא עֲלָאָה מוֹשֵׁךְ עֲלֵיו רוּחַ קְדוֹשׁ עֲלִינוּ, כְּמָה דְאֵת אָמֵר כְּמוֹ שְׁנֵאמַר עַד יַעֲרָה עֲלֵינוּ רוּחַ מְמָרוֹם עַד שְׁהַקְב"ה יִשְׁפּוֹךְ וַיִּשְׁפִּיעַ עֲלֵינוּ רוּחַ קְדוֹשׁ מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי תַחֲלִילָה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם רַק נֶפֶשׁ, וְאִם זוֹכָה בְּתוֹרָה נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ, (אִי נְמִי, אִם זוֹכָה הָאָדָם מִתְעַבְרַת בּוֹ נִשְׁמַת אִיזָה צַדִּיק מִהֲרַאשׁוֹנִים הַמְעוֹרְרַת אוֹתוֹ וּמְסִיעֶת אוֹתוֹ לְתוֹרָה וְעִבּוּדָה), וְכַד בְּרַ נֶשׁ סְטִי אוֹרְחוֹי וְכְשֶׁאָדָם מִטָּה דַרְכֵי מְדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מְשִׁיף עֲלֵיהּ רוּחָא אַחְרָא מְסֻטְרָא אַחְרָא, דְּהוּא סְטְרָא דְמְסֻטְרָא מוֹשֵׁךְ עֲלֵיו רוּחַ אַחַר מִצַּד אַחַר שֶׁהוּא צַד הַטּוֹמָאָה, וְרוּחַ הַטּוֹמָאָה שׁוֹרָה עֲלֵיו, וְאִפִּילוּ אִם עוֹסֵק בְּתוֹרָה הַרוּחַ שׁוֹרָה עֲלֵיו כְּדִי לִיקַח חֵלֶק בְּתוֹרָתוֹ, (אִי נְמִי, אִם מִטָּה דַרְכֵי מִתְעַבְרַת בּוֹ נֶפֶשׁ אִיזָה רַשָׁע שְׁמַכְשִׁילָתוֹ בְּחַטָּאִים שׁוֹנִים), הִנֵּה רוּחַ הַקְדוֹשׁ מִתְעוֹרֵר וְבֹא מִן הַשָּׁמַיִם וְסְטְרָא דְמְסֻטְרָא אַתְעַר מְסֻטְרָא דְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא וְצַד הַטּוֹמָאָה מִתְעוֹרֵר מִצַּד הַנֶּקֶב שֶׁל תַּהוּמָה רַבָּה, (שְׁהוּא צְמִיטָה צִינָה דְצִימָאָה דְקִלְפִּיָּה, כְּמַנְוָאֵר שְׁמ"ט פ"ב), דְתַמְן מְדוֹרִין דְּרוּחִין בִּישִׁין דְּנִזְקֵי לְבַנֵי נֶשׂא, דְאֶקְרוּן נִזְקֵי עֲלִמָא שְׁשֵׁם הַמְדוֹרִים וְהַמְשַׁכְּנוֹת שֶׁל רוּחוֹת הַרְעוּת הַמְזִיקִים לְבַנֵי אָדָם, שְׁנִקְרָאִים מְזִיקֵי הָעוֹלָם, דְהָא מְסֻטְרָא דְקִינִי קְדַמָּאָה אֲשִׁתְכַחוּ כִּי מִצַּד קִין הֲרַאשׁוֹן הֵם נִמְצָאִים, כִּי הוּא הִיָּה רֹאשׁ לְרוֹצְחִים שֶׁהֲרַג אֶת הַבַּל אַחִיו.

"מֵאֵמֶר הַצַּדִּיק וְהַרְשָׁע מִשְׁפִּיעִים עַל כָּל הָעוֹלָם" וּמְבֹאֵר בּוֹ כִּי חֵבֶר הִקְיִנִי נִפְרָד מִן הָרַע עַל יְדֵי שְׁנַתְגִייר וְדַבֵּק בְּקַב"ה. וּמְבֹאֵר שֶׁכֵּן הוּא בְּכָל אָדָם שֶׁעַל יְדֵי שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה נִפְרָד מִהָרַע וּמִמְשִׁיךְ עֲלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה מִן הַשָּׁמַיִם, וְהוּא מְקִיִּים וּמִתְקַן אֶת הָעוֹלָמוֹת כּוֹלָם. אֲבָל הַחוּטָא פּוֹגֵם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כְּמִשְׁלַל הַקּוֹרָה בְּסַפִּינָה שְׁמוּזִיק לְכוֹלָם. וּמְסִיךְ כִּי הַמְקִיִּים מִצּוּהָ אַחַת מְטִיב לְעוֹלָם כּוֹל, וְהַעוֹבֵר עַל מִצְוָה אַחַת מְזִיק לְעוֹלָם כּוֹל וּפּוֹגֵם בְּשֵׁם הַי"ה ב"ה, וְעַל כֵּן אֲנוּ מִתְפַּלְלִים שְׁהַקְב"ה יַצִּילֵנוּ מִן הַרְשָׁעִים וּמִהַתְעוֹרְרוֹת הַרְיָן הַנְּעִשִׂית עַל יְדֵי פְגַמֵיהֶם.

(מִקְוֹר הַמֵּאֵמֶר צוֹהֵר פְּרַשְׁתָּ נֶשׂא דף קכ"א ע"ב — כַּכּ ע"א, צְנִיאוֹרֵינוּ כַּךְ יֵצַע עִמָּ' סג-10)

אִישׁ אוֹ אִשָּׁה פִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם וְגו' כְּדִי לְפַרֵשׁ פְּסוּק זֶה, הַקְדִּים וְאֵמַר תָּא חֲזִי כְּתִיב בָּא וְרֵאָה מַה שְׁכַתוֹב אֲצִל מִלְחַמַת בְּרַק עִם יְבִין מֶלֶךְ כְּנַעַן, וְחֵבֶר הִקְיִנִי נִפְרָד מִקִּינִי מִבְּנֵי חוֹכֵב חוֹתֵן מֹשֶׁה וְגו' וּמִפְרַשׁ כִּי חֵבֶר הִקְיִנִי, מִבְּנֵי בְּנוֵי דִיתְרוֹ הָיָה חֵבֶר הִקְיִנִי הִיָּה מִבְּנֵי בְּנוֵי שֶׁל יִתְרוֹ, כְּמָה דְאֵת אָמֵר כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל הִקְיִנִי וְגו', וְשׁוֹאֵל אֲמַאי אֶקְרִי קִינִי לְמַה נִּקְרָא יִתְרוֹ קִינִי, וּמְשִׁיב וְהָא אִוְקְמוּהָ וְכַבֵּר בִּיאֲרוּהוּ שְׁנִקְרָא קִינִי עַל שֵׁם עִם הִקְיִנִי שְׁמִשֵׁם הִיָּה, (כְּגוֹן אֱלוֹמִיָּה הַחֲמִי וְכִיּוֹנָא צו), וְכְתִיב וְכֵן כְּתוּב אֵת הִקְיִנִי וְאֵת הִקְיִנִיזִי רַצְיָה לֹמַר שִׁישׁ עִם שְׁנִקְרָא קִינִי.

(ה"ג הַרְמ"ק) וְאִי תִימָא (ה"ג הַרְמ"ק) וְאִם תֵּאמַר שִׁיְהִיָּה פִירוּשׁ קִינִי מִלְשׁוֹן קִין, וְהֵינּוּ דְעֵבֵד קִנְיָא בְּמִדְבָּרָא כְּעוֹפָא דְאָ שְׁעִשָׂה קִין דְהֵינּוּ דִירַת עֲרָאִי בְּמִדְבַר כְּעוֹף הַזֵּה הַעוֹשֶׂה לוֹ קוֹ, בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא כְּדִי לְלַמּוֹד תּוֹרָה, וְאֵתְפָּרַשׁ מִן מְתָא וּנִפְרָד מִן הָעִיר, אִי אִפְשֵׁר לֹמַר כֵּן, כִּי הֵלֵא כְּתוּב נִפְרָד מִקִּינִי הֵינּוּ שְׁנִפְרַד מִן הַקִּין, וְלֹא שְׁעִשָׂה קִין, וּמוֹכְרָחִים לֹמַר כְּפִי פִירוּשׁ הַקּוֹדֵם כִּי נִפְרָד מִקִּין הֵינּוּ אֵתְפָּרַשׁ מִהָיָא עֲמָא דִּיהוּהָ בְּקִדְמִיתָא נִפְרָד מִעַם הִקְיִנִי שֶׁהִיָּה עִמָּהֶם תַּחֲלִילָה, וְאֵתְדַבֵּק בֵּיהּ

וַיִּתְּרוּ בְּקִדְמִיתָא פּוּמְרָא לְעִבּוּדָּה זָרָה הָוָה, וְלִהְיוּא סֵטֶר הָוָה פְּלַח, וּמִשְׁפָּךְ עֲלֵיהּ רוּחָא מִהֵוּא אַתְרַ, וְאַף עַל גַּב דְּאַקְרִי קִינִי, לְבַתֵּר נִפְרָד מְקִינָן, וְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מֵאִי מִשְׁמַע, דְּכָל מֵאן דְּאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעִבִיד פְּקוּדֵי אֹרִייתָא, כְּבִיכּוּל הוּא קִיִּים עֲלִמִין, עֲלִמָּא דְלַעֲיִלָּא וְעֲלִמָּא דְלַתְתָּא, וְהָא אֹקְמוּהָ וְעִשִׂיתֶם אוֹתָם פְּתִיב.

וְכָל מֵאן דְּעִבֵּר עַל פְּקוּדֵי אֹרִייתָא, כְּבִיכּוּל פְּגִים לְעִילָּא פְּגִים לְתַתָּא, פְּגִים לְגַרְמִיָּה פְּגִים לְכָל עֲלִמִין. מִתַּל לְאִינוּן מִפְּרִישֵׁי יַמִּין, דְּשִׂאטֵי בְּאַרְבָּא, קָם חַד שְׂטִיָּא בִּינֵיהוּ, בְּעָא לְנִקְבָּא וְכוּ', וְעַל דָּא אִישׁ אוֹ אִשָּׁה פִּי יַעֲשׂוּ וְגו' הָאָדָם וְגו'.

תָּא חֲזִי, (הושע ו) וְהִמָּה פְּאָדָם עִבְרוּ בְּרִית, אָדָם עִבֵּר עַל פְּקוּדָא חַד דְּאֹרִייתָא, גְּרִים לִיהּ לְגַרְמִיָּה מִיתָה, וְגַרְם לְכָל עֲלִמָּא, פְּגִים לְעִילָּא פְּגִים לְתַתָּא, וְהֵוּא חוּבָא תְּלִיָּא עַד דִּיקִיִּים קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלִמָּא פְּמִלְקִדְמִין, וְיַתְעֵבֵר הֵוּא פְּגִימוּ מְעֲלִמָּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה כה ח) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצָּח וּמַחָה יְהוָה אֱלֹהִים דְּמַעַה מַעַל פֶּל פְּנִים וְגו', וּבְגִין כֶּף פִּי יַעֲשׂוּ מִפְּל חֲטָאת הָאָדָם פְּתִיב, הָאָדָם אָדָם קִדְמָאָה.

מתוק מדבש

וְכוּ' קָם שׁוּטָה אַחַד שְׁהִיָּה בִּינֵיהֶם וְרַצָּה לְנֻקּוּב אַתְּ הַסְפִּינָה, אַמְרוּ לוּ מָה אַתָּה נֻקּוּב וְקוּדַח אַתְּ הַסְפִּינָה, אַמְרוּ לֵהֶם מָה אִיכַפְתָּ לָכֶם הֲלֹא רַק תַּחְתִּי אֲנִי נֻקּוּב, אַמְרוּ לוּ הֲרִי הַמִּים נִכְנָסִים וְכוּלְנוּ נִטְבָעִים בֵּים, (כמבואר במדרש (ויק"ר פ"ד ל"א ו'), וְזֶה לְשׁוֹנוּ: תְּנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַ יוֹחָאי, מִשַׁל לְבַנֵּי אָדָם שְׁהִיוּ יוֹשְׁבִין בְּסַפִּינָה, נִטַּל אַחַד מֵהֶם מִקְדָּח וְהַתְחִיל קוּדַח תַּחְתִּיו, אַמְרוּ לוּ חֲבֵרֵינוּ מָה אַתְּ יוֹשֵׁב וְעוֹשֶׂה, אַמְרוּ לֵהֶם מָה אִיכַפְתָּ לָכֶם תַּחְתִּי אֲנִי קוּדַח, אַמְרוּ לוּ שְׁהִמִּים עוֹלִין וּמִצִּיפִין עֲלֵינוּ אַתְּ הַסְפִּינָה), כְּמוֹ כֵּן כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרַבִין זֶה לְזֶה, וְאִם אַחַד חוֹטֵא כּוֹלֵם סוֹבְלִים רַח"ל, וְעַל דָּא וְעַל זֶה נֵאמַר אִישׁ אוֹ אִשָּׁה פִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם לְמַעַל מַעַל בְּה', וְקוּרָא אַל חֲטָא אַחַד "חֲטָאת הָאָדָם" כֵּאלוֹ הוּא חֲטָא כּוֹלֵל שְׁעִשְׂאוּ כָּל מִין הָאָדָם יַחַד, וְהַעֲנִין מוּבָן שְׁכוֹלֵם מְרַגִּישִׁים בְּפָגַם בְּפָגַם אוֹתוֹ הַיַּחֲדָי (רמ"ז), וְאִם לְמַעַל מַעַל בְּה', כִּי עַל יַדִּי הַעוֹנוֹת פּוֹגְמִים בְּעוֹלְמוֹת הַעֲלִיוֹנִים כְּבִיכּוּל. (רמ"ק ומִפְרָשִׁים)

תָּא חֲזִי בֵּא וְרֵאָה מָה שְׁכַתּוּב וְהִמָּה פְּאָדָם עִבְרוּ בְּרִית פִּירוּשׁ כְּמוֹ אָדָם הַרְאִשׁוֹן שְׁהַקְב"ה הַכְּנִיסוּ בְּגַן עֵדֶן וְעִבֵּר עַל מִצְוֹת ה', וְאִכַּל מִעֵץ הַדַּעַת, כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִבְרוּ בְּרִית וּבְגָדוּ בִּי בַּהֲרָץ אֲשֶׁר נִתְּתִי לֵהֶם (מְלוֹדוֹת), וְזֶה שֶׁאִמְרוּ אָדָם עִבֵּר עַל פְּקוּדָא חַד דְּאֹרִייתָא אָדָם הַרְאִשׁוֹן עִבֵּר עַל מִצְוֵה אַחַת שְׁכַתּוּרָה, גְּרִים לִיהּ לְגַרְמִיָּה מִיתָה וְגַרְם לְכָל עֲלִמָּא גַרְם לוֹ לְעַצְמוֹ מִיתָה וְגַרְם הַמִּיתָה לְכָל הָעוֹלָם, פְּגִים לְעִילָּא פְּגִים לְתַתָּא וּפָגַם לְמַעַלָּה וּפָגַם לְמַטָּה, וְהֵוּא חוּבָא תְּלִיָּא עַד דִּיקִיִּים קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלִמָּא פְּמִלְקִדְמִין וְחֲטָא הַזֶּה תְּלוּי וְעוֹמֵד עַד שִׁיקִיִּים הַקְב"ה אַתְּ הָעוֹלָם כְּבַתְחִילָה בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים, שְׁאוּ יַחֲדַשׁ הַקְב"ה אַתְּ עוֹלָמוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב כִּי כֹּאשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו', וְיַתְעֵבֵר הֵוּא פְּגִימוּ מְעֲלִמָּא וְיַתְבַּטַּל פָּגַם הֵוּא מִן הָעוֹלָם, כְּלוֹמֵר שִׁיפְרַד הַרַע מִהַטּוֹב, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁכַתּוּב בְּלַע הַמּוֹת לְנִצָּח שִׁתְּבַטַּל הַמוֹת לְעוֹלָם, וּמַחָה יְהוָה אֱלֹהִים דְּמַעַה מַעַל פֶּל פְּנִים וְחַרְפַּת עֲמוּ יִסִּיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ, וּבְגִין כֶּף וּבְשִׁבִיל זֶה פִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם פְּתִיב, הֵינֵנו הָאָדָם, אָדָם קִדְמָאָה שְׁרוּמוֹ גַּם כֵּן שְׁהַחֲטָא הוּא גַרְם פָּגַם לְעַצְמוֹ וְלְכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ אָדָם הַרְאִשׁוֹן שְׁחֲטָא לְעַצְמוֹ וְגַרְם מִיתָה לְכָל הָעוֹלָם. (רמ"ק ומִפְרָשִׁים)

וּמִמְשִׁיךְ דְּבִרְיוֹ וְאִמְרוּ וַיִּתְּרוּ בְּקִדְמִיתָא פּוּמְרָא לְעִבּוּדָּה זָרָה הָוָה וַיִּתְּרוּ בְּתַחֲלִילָה הִיָּה כּוֹמֵר לְעִבּוּדָּה זָרָה, וְלִהְיוּא סֵטֶר הָוָה פְּלַח וְלַצַּד הֵוּא שֶׁל הַטּוֹמָאָה הִיָּה עוֹבֵד, וּמִשְׁפָּךְ עֲלֵיהּ רוּחָא מִהֵוּא אַתְרַ וּמִשְׁךְ עֲלֵיו רוּחַ מֵאוֹתוֹ הַצַּד, וְאַף עַל גַּב דְּאַקְרִי קִינִי וְאַף עַל פִּי שְׁנַקְרָא אַחַר שְׁעִשְׂהָ תְּשׁוּבָה קִינִי, וְתַרְצָה לִּמְרוּ שְׁנִשְׂאָר בּוּ חֶלֶק הַרַע שֶׁל קִינִי, אַל תֵּאמַר כֵּן, כִּי לְבַתֵּר נִפְרָד מְקִינָן וְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחַר כֵּךְ מִכַּח צְדָקְתוֹ וְחִשְׁקוֹ בְּתוֹרָה, נִפְרַד מִחֶלֶק הַרַע שֶׁל קִינִי, וְנִתְדַבֵּק בַּהַקְב"ה, וְלֹא נִשְׂאָר בּוּ רַק חֶלֶק הַטּוֹב שְׁבוּ, שְׁמַצְדוֹ נִקְרָא קִינִי. (מק"מ ומִפְרָשִׁים)

עַתָּה חוֹזֵר אַל הַכְּתוּב שֶׁהַתְּחִיל בּוּ, אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם לְמַעַל מַעַל בְּה', וְאִם מֵאִי מִשְׁמַע מָה מִשְׁמַע מִזֶּה הַכְּתוּב, וְאִם דְּכָל מֵאן דְּאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעִבִיד פְּקוּדֵי אֹרִייתָא כִּי כָל מִי שְׁמַתְדַּבֵּק בַּהַקְב"ה וְעוֹשֶׂה וּמְקִיִּים מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוּל הוּא קִיִּים עֲלִמִין כְּבִיכּוּל הוּא מְקִיִּים אַתְּ הָעוֹלְמוֹת, דְּהֵינּוּ עֲלִמָּא דְלַעֲיִלָּא וְעֲלִמָּא דְלַתְתָּא אַתְּ עוֹלָם הַעֲלִיוֹן שְׁהוּא ז"ל, וְאַתְּ עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שְׁהוּא הַמַּלְכוּת, וְהָא אֹקְמוּהָ וְהִרִי בִּיאָרוּ הַחֲבָרִים (צוּר מ"ג דף קיג סו"ט), וְעִשִׂיתֶם אוֹתָם פְּתִיב דְּהֵינּוּ כָּל מִי שְׁעוֹשֶׂה וּמְקִיִּים אַתְּ הַתּוֹרָה נַחֲשָׁב לוֹ כֵּאלוֹ הוּא תִּיקֵן לְמַעַלָּה, וְגַרְסַי יַחֲוֹד עֲלִיוֹן צוּרִין דְּלִנְלִיָּוֹת, וְזֶה הוּא מְקִיִּים אַתְּ הָעוֹלְמוֹת, כִּי יָדוּעַ שְׁכָל הַמַּנּוֹת הֵם צַעֲנָמַס עַכְסַּת הַמַּדּוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת, וְמִי שְׁמַקְיִימָן הוּא מַתְקֵן וְנוֹתֵן הַכְּנֵסָה לְאוֹתָם הַמַּדּוֹת לְקַבֵּל וְלִהְשִׁיעַ, וְאִם הַקְב"ה שֶׁלֹּא לְצַד יַחֲשׁוּב לֵהֶם שְׁכַר הַכְּנֵסָה וְהַמִּיקוֹן, אִלָּא עוֹד יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם כֵּאלוֹ הֵם מֵאֲנִלִּים אֹתָם הַמַּדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת. (מק"מ ומִפְרָשִׁים)

וְכָל מֵאן דְּעִבֵּר עַל פְּקוּדֵי אֹרִייתָא וְכָל מִי שְׁעוֹבֵר עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוּל פְּגִים לְעִילָּא פְּגִים לְתַתָּא כְּבִיכּוּל הוּא פּוֹגַם לְמַעַלָּה בְּעוֹלָם הַרְחוּנִי, וּפּוֹגַם לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַגְּשָׁמִי, פְּגִים לְגַרְמִיָּה פּוֹגַם לְגוֹפּוֹ וּלְנַפְשׁוֹ, פְּגִים לְכָל עֲלִמִין וּפּוֹגַם לְכָל הָעוֹלְמוֹת עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

מִתַּל לְאִינוּן מִפְּרִישֵׁי יַמִּין דְּשִׂאטֵי בְּאַרְבָּא מִשַׁל לְיִוְרְדֵי יַמִּים הַמְּפִלְגִים בְּסַפִּינָה, קָם חַד שְׂטִיָּא בִּינֵיהוּ בְּעָא לְנִקְבָּא

לְמַעַוְל מַעַל בֵּיהו"ה, דְּמֵאן דִּיפּוּק מֵרַחֲמֵי וַיִּנְקָא מִן דִּינָא, הוּא גָרִים פְּגִימוּ וְכוּ', וְעַל דָּא רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן מַחֲיִיבֵי דְהָאֵי עֲלָמָא, וּמִן פְּגִימוּ דְלַהוֹן, פְּמָה זְכָאִין מִסְתַּלְקֵי בְּגִינֵיהוּ, בַּר פֶּל מַה דְּגֵרְמֵי לְעֵילָא וְתַתָּא.

מתוק מדבש

שגורמים בעולם על ידי עונותיהם, פְּמָה זְכָאִין מִסְתַּלְקֵי בְּגִינֵיהוּ כְּמַה צְדִיקִים מִסְתַּלְקִים מִן הָעוֹלָם בְּשִׁבְלִים, בַּר פֶּל מַה דְּגֵרְמֵי לְעֵילָא וְתַתָּא חוּץ מִכֹּל מַה שְּׂגוּרִים לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה דְהֵינּוּ לְזוּ"ן.
(רמ"ק ומפרשים)

ומה שכתוב לְמַעַוְל מַעַל בֵּיהו"ה הֵינּוּ דְמֵאן דִּיפּוּק מֵרַחֲמֵי וַיִּנְקָא מִן דִּינָא כִּי מִי שִׁיּוּצָא בְּעוֹנוֹתָיו מִן מֵדַת הַרַחֲמִים שֶׁהוּא סוּר הַשֵּׁם הוִי"ה, וַיּוֹנֵק מִן הַדִּין שֶׁל הַחִיצוֹנִים, הוּא גָרִים פְּגִימוּ וְכוּ' הוּא גוֹרֵם פֶּגַם בְּשֵׁם הוִי"ה, וְעַל דָּא רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן מַחֲיִיבֵי דְהָאֵי עֲלָמָא וּמִן פְּגִימוּ דְלַהוֹן וְעַל כֵּן אֲנִי מִתְפַּלֵּים שֶׁהַקב"ה יִצִּילֵנוּ מִרְשַׁעֵי הָעוֹלָם, וּמִן הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם

נשא יום שלישי

סוד פגם הסוטה ובדיקתה

אִישׁ אִישׁ פִּי תִשְׁטָה אִשְׁתּוֹ וְגו', מֵאִי הָאִי לְגַבִּי הָאִי, אֶלְא פְּמָה דְכְּתִיב (במדבר ה ו) לְמַעוֹל מַעַל בִּיהו"ה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אִישׁ אִישׁ, מֵאִי אִישׁ אִישׁ, דְּהָא בְּחַד סַגִּי, אֶלְא הָא אוֹקְמוּהּ, אֲבָל, אִישׁ אִישׁ, מִשְׁמַע אִישׁ דְּאִיהוּ אִישׁ, וְקַיִים קָרָא דְכְּתִיב (משלי ה טו) שְׁתֵּה מִיָּם מְבוֹרָךְ וְגו', פְּדִין הוּא אִישׁ בְּעֶלְמָא, אִישׁ לְגַבִּי אֶתְתִּיה.

וּמַעְלָה בּוּ מַעַל, הָא בְּחַד סַגִּי, אֲמַאי תְּרִי, אֶלְא חַד לְעִילָא וְחַד לְתַתָּא, חַד לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְחַד לְבַעְלָה, בְּגִין כְּף וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.

אֲמַאי אֶל הַפְּהֵן, רְזָא דְמַלְהָ, בְּגִין דְּכֹהֲנָא שׁוֹשְׁבֵינָא אִיהוּ דְמַטְרוֹנִיתָא.

הֵכָא אִית לְאַסְתְּפְּלָא, הָא כְּתִיב (ויקרא א ה) וְשַׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר, וְשַׁחַט אַחֲרָא וְלֹאוּ כְּהֵנָּא, דְּכֹהֲנָא אָסִיר לִיה בְּדִינָא, בְּגִין דְּלֹא יַפְגִּים הֵהוּא אֶתְר דְּאֶחִיד בִּיה, וְאֶת אֲמַרְתָּ וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַפְּהֵן, לְמִידֵן דִּינְהָא.

מתוק מדבש

הוא איש אצל אשתו, שמתנהג עמה באישות כראוי, ובא לומר שאין המים בודקין אותה אלא בזמן שהאיש מנוקה מעון, (כמו שזכרו חז"ל, על הפסוק ונקס האיש מעון, שאם אין האיש מנוקה מעון אין המים צודקין אותו).

ומה שכתוב ומעלה בו מעל שואל הָא בְּחַד סַגִּי, אֲמַאי תְּרִי הרי בפעם אחת ומעלה בו היה די, למה כתב עוד הפעם "מעל", ומשיב אֶלְא חַד לְעִילָא וְחַד לְתַתָּא אלא אחת למעלה ואחת למטה, ומפרש חַד לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מעילה אחת לכנסת ישראל שהיא המלכות שמועלת ופוגמת בה, לפי שנשמתן של הנשים מושרשות במלכות, לכן הן פוגמות בה ביותר, וְחַד לְבַעְלָה ואחת לבעלה שלמטה שמועלת בו, כי אם נטמאה נאסרה עליו, בְּגִין כְּף וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אל הכהן.

ושואל אֲמַאי אֶל הַפְּהֵן למה יביא האיש את אשתו הסוטה אל הכהן, ולא אל הבית דין, ומשיב רְזָא דְמַלְהָ סוד הדבר הוא, בְּגִין דְּכֹהֲנָא שׁוֹשְׁבֵינָא אִיהוּ דְמַטְרוֹנִיתָא לפי שהכהן הוא שושבינה של המלכות, להביאה אל ז"א לצורך היחוד, ועליו מוטל לתקנה ממה שנפגמה על ידי הסוטה, לכן מביא הבעל את אשתו הסוטה אליו.

ואמר עוד רבי אלעזר הֵכָא אִית לְאַסְתְּפְּלָא כאן יש מה להסתכל ולעיין, הלא הכהן הוא בחסד ואין ייעשה על ידו פעולת דין עם הסוטה, הָא כְּתִיב הרי כתוב וְשַׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר ואמרו חז"ל וְשַׁחַט משמע אַחֲרָא וְלֹאוּ כְּהֵנָּא שאיש אחר זר ישחוט ולא הכהן, דְּכֹהֲנָא אָסִיר לִיה בְּדִינָא כי הכהן אסור לו לעורר דין, לכן נתנה התורה רשות גם לזר לשחוט ואינה דוקא בכהן, הגם שהיא עבודה והיתה ראויה שתהיה רק בכהן כשאר העבודות, בְּגִין דְּלֹא יַפְגִּים הֵהוּא אֶתְר דְּאֶחִיד בִּיה כדי שלא יפגום מקום החסד שהוא אחוזו ומושרש בו, וְאֶת אֲמַרְתָּ ואיך אתה אומר וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַפְּהֵן, לְמִידֵן דִּינְהָא לדון את דינה.

"מאמר סוד פגם הסוטה ובדיקתה" ומבואר בו כי האשה הסוטה מועלת לבעלה וגם בשכינה הקדושה שבה שורש הנקבות בעולם. ומבאר שלפי שהכהן גורם בעבודתו יחוד בין השכינה לקב"ה, לכן הוא העוסק בפרשת סוטה. ומבאר שאף על פי שהכהן מדרתו הוא חסד ואיך העונש והדין בסוטה נעשה ע"י הכהן, והטעם הוא כי בזה הוא מרבה שלום בעולם כאשר האשה נקה מחטא, וכאשר היא חוטאת הדין נעשה בה מצד השם הקדוש. ומבאר את סדר כתיבת השם הקדוש שהיה פועל בהסכמת מדת הרחמים והדין.

(מקור המאמר זוהר פרשת נשא דף קכד ע"ב-ג, צנצאורינו כרך יב עמ' 15-35)

אִישׁ אִישׁ פִּי תִשְׁטָה אִשְׁתּוֹ וּמַעַל בּוּ מַעַל, וְשׁוֹאֵל מֵאִי הָאִי לְגַבִּי הָאִי מַה הַסְמִיכוֹת שֶׁל פֶּרֶשֶׁת סוֹטָה לְפֶרֶשֶׁת גּוֹזֵל וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר שֶׁלֹּפְנֵיה, וּמְשִׁיב אֶלְא פְּמָה דְכְּתִיב אֵלּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפֶרֶשֶׁת שֶׁל מַעַלָּה, אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכֹּל חֲטָאת הָאָדָם לְמַעוֹל מַעַל בִּיהו"ה, הִרִי הוּא דוֹמֵה לְפֶרֶשֶׁת סוֹטָה שֶׁכְּתוּב בָּהּ וּמַעַל בּוּ מַעַל, לְפִי שֶׁמַּעִילָה בְּבַעַל הִיא כְּמַעִילָה לְגַבּוּהָ, לְכֵן סַמְכֵן הַכְּתוּב.

רַבִּי אֶלְעָזָר בא להוסיף שממש מעילה דגבוה יש כאן, והיינו מעילה במלכות, והתחיל וְאָמַר כְּתוּב אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׁטָה אִשְׁתּוֹ, וְשׁוֹאֵל מֵאִי אִישׁ אִישׁ למה כתוב איש איש שתי פעמים, דְּהָא בְּחַד סַגִּי כי בפעם אחת היה די, אֶלְא הָא אוֹקְמוּהּ אֵלּא כְּבַר פִּירְשׁוּ חֲז"ל, שְׁבַא לְלַמְדֵךְ שֶׁמּוֹעֵלֶת בְּשֵׁנֵי אִישִׁים, בְּאִישׁ מִלְחָמָה שֶׁלֹּמַעֲלָה, וּבְאִישָׁה שֶׁלֹּמַטָּה (כִּפְרַש"י), אֲבָל עֵתָּה נִפְרַשׁ בְּאוֹפֵן זֶה, מַה שֶׁכְּתוּב אִישׁ אִישׁ, מִשְׁמַע אִישׁ דְּאִיהוּ אִישׁ כְּלוּמַר שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ כְּאִישׁ, וְקַיִים קָרָא דְכְּתִיב שְׁתֵּה מִיָּם מְבוֹרָךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵר, פִּירוּשׁ תִּשְׁמַשׁ בְּאִשְׁתְּךָ וְלֹא בְּאִשָּׁה זֹרָה, פְּדִין הוּא אִישׁ בְּעֶלְמָא אז הוא נקרא איש בעולם לפי שהתגבר על יצרו, ונקרא "איש" המורה על היותו צדיק, ששתה מים מבורו, ולא נזדקק לאשה אחרת, אִישׁ לְגַבִּי אֶתְתִּיה וגם

אֶלָּא וְדַאי פְּהֵנָּא לְדָא חֲזִי, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוֹשְׁבֵינָא לְמִטְרוֹנִיתָא, וְכָל נָשִׁי עֲלֵמָא מִתְבָּרְכִין בְּפִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא אִתְתָּא דִלְתַתָּא מִתְבָּרְכָא בְּשִׁבְעַ בְּרָכוֹת, דְּאִחִידַת בְּהַ בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְכִהְנָא קְאִים לְאִתְקַנָּא מְלִי דְמִטְרוֹנִיתָא, וְלַעֲיִינָא בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיף, בְּגִין פֶּן פְּהֵנָּא לְדָא, וְלֹא אֲחָרָא.

וְאִי תִימָא דְאִיהוּ עֶבֶיד דִּינָא, לָאוּ הֲכִי, אֶלָּא לְאִסְגָּאָה שְׁלֵמָא בְּעֲלֵמָא קָא אֲשְׁתַּדֵּל בְּהַאי, וְלְאִסְגָּאָה חֲסֵד, דְּאִי הֵהִיא אִתְתָּא אֲשֶׁתְּכַחַת זַפְּאָה, פְּהֵנָּא אֲסָגִי שְׁלֵמָא בְּהוּ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְמִתְעַבְרָא בְּבָרָא דְכֹר, וְאִתְעַבִּיד שְׁלֵמָא עַל יְדִיה, וְאִי לֹא אֲשֶׁתְּכַחַת זַפְּאָה, אִיהוּ לֹא עֶבֶיד דִּינָא, אֶלָּא הֵהוּא שְׁמָא קְדִישָׁא דְאִיהִי קָא מְשַׁקְרַת בֵּיה הוּא עֶבֶיד דִּינָא, וְהוּא בְּדִיק לָהּ.

תָּא חֲזִי, פְּהֵנָּא לֹא עֵייל גְרַמְיָה לְהַאי, אֶלָּא פֶד הִיא יְהַבַת גְרַמְיָה קְמִיָה לְזַפְּאָה, זְמַנָּא וְתִרְיִן שְׁאִיל לָהּ, פִּינִין דְּאִיהִי בְּעִיָא לְאִשְׁתַּפְּחָא זַפְּאָה, פְּדִין פְּהֵנָּא עֶבֶיד עוֹבְדָא, בְּגִין לְאִסְגָּאָה שְׁלֵמָא.

פְּהֵנָּא פְּתִיב שְׁמָא קְדִישָׁא חַד זְמַנָּא בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל, לְבַתֵּר פְּתִב לִיָּה לְמַפְרַע לָהּ לְהַי, אֲתוֹנִין סְרִיטִין בְּטְהִירִין, דִּינָא בְּדִינָא, רַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי, רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמֵי, אֲשֶׁתְּכַחַת זַפְּאָה, אֲתוֹנִין רַחֲמֵי אֲשֶׁתְּכַחוּ וְדִינִין סְלִקִין, לֹא אֲשֶׁתְּכַחַת פְּדִקָא יְאוֹת, רַחֲמֵי סְלִקִין וְדִינִין אֲשֶׁתְּאָרוּ, וְכִדִּין דִּינָא אֲתַעְבִּיד.

מתוק מדבש

טהורה, וגם אז זמנא ותריין שאיל לה פעם ושתים שאל הכהן אותה, ואמר לה הזהרי שאם אין את טהורה אבדי כתובתיך וצאי ואל תשתי, ואם היא מחזקת בדבריה פינן דאיהי בעינא לאשתפחא זפאָה כיון שהיא רוצה להמצא נקיה מהחשד שחשדה בעלה, פדין פהנא עביד עובדא בגין לאסגאָה שלמא אז הכהן עושה המעשה של השקאת מי המרים כדי להרבות שלום בינה לבין בעלה.

ומפרש איך עשה הכהן, ואמר פהנא פתיב שמה קדישא הכהן כשכתב את מגילת הסוטה, כתב את השם הקדוש, חד זמנא בארַח מִיִּשְׂרָאֵל פעם אחת בדרך הישר כסדרן, והוא השם יהו"ה שבפסוק יתן יהו"ה אותך לאלה, לבתר פתיב ליה למפרע אחר כך כתב אותו למפרע כציור הנדפס למעלה, (ועיין נדפוס ליוטו נוסח אמר ציור זה, ונציילור המקדש מלך כלן), והוא השם הוי"ה שבפסוק בתת "הויה" ירכך נופלת, אתוֹנִין סְרִיטִין בְּטְהִירִין הם אותיות רשומות באורותיהם, דהיינו דִּינָא בְּדִינָא הו"ה שכתב למפרע שהוא דין, היה כדי שיפעול דין אם טמאה היא, רַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי והו"ה שכתב ביושר שהוא רחמים, היה כדי שיפעול רחמים אם טהורה היא, ושמה תאמר שיש פירוד בין הדין והרחמים, לכן אמר רַחֲמֵי בְּדִינָא שהרחמים פועלים בהסכמת הדין, וְדִינָא בְּרַחֲמֵי והדין פועל בהסכמת הרחמים, ומפרש אֲשֶׁתְּכַחַת זַפְּאָה, אֲתוֹנִין רַחֲמֵי אֲשֶׁתְּכַחוּ, וְדִינִין סְלִקִין אם נמצאת טהורה, אז אותיות הוי"ה שביושר שהם בחינת רחמים, מאירות ופועלות רחמים, והדינים מסתלקים ממנה, לֹא אֲשֶׁתְּכַחַת פְּדִקָא יְאוֹת אם היא לא נמצאת טהורה כראוי, אז רַחֲמֵי סְלִקִין וְדִינִין אֲשֶׁתְּאָרוּ אז הרחמים מסתלקים ממנה ואותיות הוי"ה שנכתבו למפרע פועלות הדין, וכדין דִּינָא אֲתַעְבִּיד אז הדין נעשה ומקוים בה מה שכתוב ובאו בה המים המאררים למרים וצבתה בטנה ונפלה ירכה וגו'.

(רמ"ק ומפרשים)

ומשיב אלא ודאי פהנא לְדָא חֲזִי אלא ודאי רק הכהן ראוי לזה, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוֹשְׁבֵינָא לְמִטְרוֹנִיתָא לפי שהוא שושבינה של המלכות, וְכָל נָשִׁי עֲלֵמָא מִתְבָּרְכִין בְּפִנְסַת יִשְׂרָאֵל וכל הנשים שבעולם מתברכות עם המלכות, כשהיא מתברכת מז"א, וְעַל דָּא אִתְתָּא דִלְתַתָּא מִתְבָּרְכָא בְּשִׁבְעַ בְּרָכוֹת ועל כן אשה שלמטה בחופתה מתברכת בשבע ברכות מהמלכות, דְּאִחִידַת בְּהַ בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל לפי שהיא אחוזה במלכות שיש בה ז' ספירות, וְכִהְנָא קְאִים לְאִתְקַנָּא מְלִי דְמִטְרוֹנִיתָא והכהן עומד ומוכן לתקן את עניני המלכות, וְלַעֲיִינָא בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיף ולעיין בכל מה שהיא צריכה, להמשיך לה שפע או לקשטה לבעלה לצורך היחוד, בְּגִין פֶּן פְּהֵנָּא לְדָא וְלֹא אֲחָרָא לכך הכהן ראוי לתקן את הפגם שנפגמה המלכות ולא איש אחר. (רמ"ק ומפרשים)

וְאִי תִימָא דְאִיהוּ עֶבֶיד דִּינָא ואם תאמר שהכהן עושה דין בסוטה, והוא כנגד מדתו שהוא במדת החסד, ומשיב לָאו הֲכִי אין הדבר כן, אֶלָּא לְאִסְגָּאָה שְׁלֵמָא בְּעֲלֵמָא קָא אֲשֶׁתַּדֵּל בְּהַאי אלא הכהן משתדל בזה להרבות שלום בעולם, וְלְאִסְגָּאָה חֲסֵד ולהרבות ולהגדיל מדת החסד, דְּאִי הֵהִיא אִתְתָּא אֲשֶׁתְּכַחַת זַפְּאָה כי אם האשה ההיא נמצאת נקיה וטהורה, פְּהֵנָּא אֲסָגִי שְׁלֵמָא בְּהוּ מרבה הכהן שלום בין האשה ובעלה, כי מוציא את החשד מלב בעלה, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְמִתְעַבְרָא בְּבָרָא דְכֹר ולא עוד אלא שהיא מתעברת בבן זכר, על ידי שהכהן ממשיך אליה נשמת זכר משורשו שבחסד, וְאִתְעַבִּיד שְׁלֵמָא עַל יְדִיה ונעשה שלום על ידו. וְאִי לֹא אֲשֶׁתְּכַחַת זַפְּאָה ואם הסוטה לא נמצאת טהורה, אִיהוּ לֹא עֶבֶיד דִּינָא הכהן אינו עושה בה את הדין, אֶלָּא הֵהוּא שְׁמָא קְדִישָׁא דְאִיהִי קָא מְשַׁקְרַת בֵּיה הוּא עֶבֶיד דִּינָא, וְהוּא בְּדִיק לָהּ אלא השם הקדוש שהיא מעלה בו הוא העושה בה דין, והוא הבודק אותה.

תָּא חֲזִי, פְּהֵנָּא לֹא עֵייל גְרַמְיָה לְהַאי בא וראה, כי הכהן לא הביא עצמו לזה, אֶלָּא פֶד הִיא יְהַבַת גְרַמְיָה קְמִיָה לְזַפְּאָה אלא כשהיא מסרה עצמה לפניו להשקותה כדי שתמצא

נשא יום רביעי

חומר פגם גילוי שער הראש באשה

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶתַח (תהלים קכח ג) **אֲשַׁתְּךָ פִּגְפֵן פּוֹרְיָה וְגו', מֵה גִפְּן לֹא מִקְבֵּל עָלֶיהָ אֲלֵא מִדִּידִיהָ, כִּף אֶתְתָּא דִּישְׂרָאֵל קְיִמָּא בְּהַאי גְּוֹנָא, דְּלֹא מִקְבֵּלָא עָלָהּ אֲלֵא הֵהוּא בַר זִוְגָה, כְּשִׁפְנִינָא דָּא דְּלֹא מִקְבֵּלָא אֲלֵא הֵהוּא בַר זִוְגָה.**

וְעַל דָּא כְּגִפְּן פּוֹרְיָה בִּירְכְתִי בֵיתְךָ, מֵהוּ פּוֹרְיָה, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (דברים כט י) פּוֹרְהָ רֵאשׁ, פּוֹרְיָה, פּוֹרְחַת, דְּאֶפִּיקַת עֲנָפִים לְכָל סְטָרָא.

וְאָן, בִּירְכְתִי בֵיתְךָ, וְלֹאוּ לְבַר בְּשׁוּקָא, בְּגִין דְּלֹא תִיתִי לְשַׁקְרָא בְּכֵרִית עֲלָאָה, וּשְׁלֵמָה אָמַר (משלי ב י) הַעֲזֹבֶת אֶלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֵת בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שְׁכַחָה, מֵאֵן בְּרִית אֱלֹהֶיהָ, הֵהוּא אֶתֶר דְּאֶקְרִי בְּרִית, וְהִיא אֶתְקַשְׂרָא בֵיהָ, בְּגִין כִּף בִּירְכְתִי בֵיתְךָ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, תּוֹנְבָא לִיתִי עַל הֵהוּא בַר נָשׁ, דְּשִׁבַּק לְאַנְתְּתִיהָ דְּתַתְּחַזִּי מִשְׁעָרָא דְּרִישָׁה לְבַר, וְדָא הוּא חַד מְאִינּוֹן צְנִיעוּתָא דְּבֵיתָא, וְאֶתְתָּא דְּאֶפִּיקַת מִשְׁעָרָא דְּרִישָׁה לְבַר לְאַתְתְּקִנָּא בֵיהָ, גְּרִים

מתוק מדבש

תור. ושואל מהו פוריה מה פירוש פוריה, ומשיב כמה דאת אמר כמו שנאמר פן יש בכם שורש פורה ראש כן פוריה פירושה פורחת דהיינו דאפיקת ענפים לכל סטרא שהגפן מוציאה ענפים לכל צד, וכן אשה כשרה תזכה להוליד בנים הגונים מכל צד מהששה קצוות, ולבנות הגונות ממלכות.

ושואל וכן ואיפה תהיה מקומה, ואמר בירכתי ביתך שתהיה צנועה בביתה, ולאו לבר בשוקא ולא תהיה יצאנית בשוק, כי הרבה חברות עושות והרבה שחוק עושה, בגין דלא תיתי לשקרא בכרית עלאה כדי שלא תבוא למעול ולפגום בכרית העליון, שהוא המלכות ששם שורשה, ושלמה אמר על אשה זונה העוזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה ושואל מאן ברית אלהיה מי נקרא ברית אלהיה, ואמר ההוא אתר דאקרי ברית אותו המקום הנקרא ברית שהוא המלכות, והיא אתקשרא ביה והאשה נקשרה ונשרשה בו, בגין כף בשביל זה כתוב בירכתי ביתך כי בית הוא סוד המלכות. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

אמר רבי חזקיה, תונבא טרוף הדעת, ליתי על ההוא בר נש יבא על אותו האדם דהיינו על בעל האשה, דשבק לאנתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר שמניח לאשתו שיתראה משערות ראשה לחוץ, (כי שערות של האשה המתגלים גורמים שיתאמו החיזונים נשערות של מלכות קדישא, והוא פגם גדול נראה כזכול, וגם גורם לסלק ממנה השפע כדלקמן), ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא וזה הוא אחד מדרכי הצניעות שצריכה האשה להתנהג גם בביתה, ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר לאתתקנא ביה ואשה המוציאה משערות ראשה לחוץ להתיפות ולהתקשט בהם, גרים מספנותא לביתא גורמת בזה עניות בבית, דהיינו סלוק השפע מצית העליון שהוא המלכות, ומשם נמשכת העניות

"מאמר חומר פגם גילוי שער הראש באשה" ומבואר בו כי האשה הצנועה נמשלה לגפן שאינה מקבלת נטיעה אחרת, ובוה זוכה להוציא ענפים לכל צד שהם רומזים לבנים הגונים. ומבאר כי צניעותה הוא להמציא בירכתי הבית ולא תהיה יצאנית בשוק. מפלוג בחומר גילוי השער באשה, שגורמת נזק גדול לבעלה ולבניה, ומשרה את רוח הטומאה בבית. ומבאר כי אין האיסור רק מחמת פריצות, אלא שגם כוחות הדין שבהם נאחזים החיצונים מתעוררים על ידי גילוי שער, ועל כן איסור לה לגלות את שער גב כשהוא לכרה בביתה. ומסיק כי האשה הזהירה בצניעות זוכה לבנים כשתילי זתים שהם חשובים מכל האילנות, ובעלה מתברך בשבילה ברוחניות ובגשמיות, ובעשירות ובנחת וקדושה מהילדים. (מקור המאמר זוהר פרשת נשא דף קכה ע"ג — קכו ע"א, צנאווינו כן יצ עמ' קצ-ק)

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶתַח לפרש מה שכתוב **פִּגְפֵן פּוֹרְיָה בִּירְכְתִי** ביתך, ואמר **מֵה גִפְּן לֹא מִקְבֵּל עָלֶיהָ אֲלֵא מִדִּידִיהָ** מה גפן אינה מקבלת עליה הרכבה ממין אחר אלא ממינה, כף אתתא דישראל קיימא בהאי גוונא כך אשה ישראלית עומדת באופן הזה, דלא מקבלא עליה אלא ההוא בר זוגה שאינה מקבלת עליה אלא את בן זוגה, אמנם משל הגפן הוא חלש מאד, כי היא מקבלת מגפן אחרת, לכן מביא משל אחר **כְּשִׁפְנִינָא דָּא דְּלֹא מִקְבֵּלָא אֲלֵא הֵהוּא בַר זִוְגָה** כתור זו שאינה מקבלת אלא את בן זוגה, כי יש לה רק בן זוג אחד, כך אין לאשה כשרה רק בעל אחד.

ואם תאמר אם כן למה נקט קרא גפן ולא תור, על זה אמר ועל דא כגפן ועל דמיון זה כמשל התור הביא משל הגפן, כי כענין הגפן שאינו מקבל עליו מין זר, כן האשה כל האנשים הם זרים אצלה חוץ מבעלה, ובשביל התועלת הבא על ידי זה כדמסיק פוריה בירכתי ביתך שאם האשה דומה לגפן שאינו מקבל מין אחר, אז תהיה פוריה בירכתי ביתך, לכן נקט הכתוב גפן ולא

מִסְפְּנוֹתָא לְבֵיתָא, וְגָרִים לְבִנְהָא דְלֹא יִתְחַשְׁבוּן בְּדָרָא, וְגָרִים מְלָה אַחְרָא דְשָׂרְיָא בְּבֵיתָא, מֵאֵן גָּרִים דָּא, הֵהוּא שְׂעָרָא דְאַתְחַזִּי מְרִישָׁה לְבָר, וּמָה בְּבֵיתָא הַאי, כָּל שְׂפָן בְּשׂוּקָא, וְכָל שְׂפָן חֲצִיפוֹתָא אַחְרָא, וּבְגִין כֶּךָ אֲשַׁתְּףָּהּ כְּגַפְּן פּוּרְיָה בִּירְפְתִי בֵיתָךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׂעָרָא דְרִישָׁא דְאַתְתָּא דְאַתְגְּלִיָּא, גָּרִים שְׂעָרָא אַחְרָא לְאַתְגְּלִיָּא, וּלְאַפְגָּמָא לָהּ, בְּגִין כֶּךָ בְּעֵיָא אַתְתָּא דְאַפִּילוּ טְסִירֵי דְבֵיתָא לָא יַחְמוּן שְׂעָרָא חַד מְרִישָׁא, כָּל שְׂפָן לְבָר.

תָּא חֲזִי, כְּמָה בְּדְכוּרָא שְׂעָרָא הוּא חוּמְרָא דְכֻלָּא, הֵכִי נָמִי לְנוֹקְבָא.

פּוּק חֲמִי כְּמָה פְּגִימוּ גָרִים הֵהוּא שְׂעָרָא דְאַתְתָּא, גָּרִים לְעֵילָא, גָּרִים לְתַתָּא, גָּרִים לְבַעְלָה דְאַתְלִטְיָא, גָּרִים מִסְפְּנוֹתָא, גָּרִים מְלָה אַחְרָא בְּבֵיתָא, גָּרִים דִּיסְתַּלַּק חֲשִׁיבוֹתָא מִבְּנָהָא, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבּוּן מַחְצִיפּוּ דְלַהוּן.

וְעַל דָּא בְּעֵיָא אַתְתָּא לְאַתְפְּסִיָּא בְּזִיווּתֵי דְבֵיתָא, וְאִי עֲבַדְתָּ כֵּן, מָה פְּתִיב (תהלים קכח ג) בְּנִיךָ פְּשִׁתִּילֵי זִיתִים, מָהוּ פְּשִׁתִּילֵי זִיתִים, מָה זִית דָּא בֵּין בְּסַתְנוּא בֵּין בְּקִיטָא לָא אַתְאַבִּידוּ טְרַפּוּי, וְתִדִיר אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ חֲשִׁיבוֹת יִתִיר עַל שְׂאָר אֵילָנִין, כֶּךָ בְּנָהָא יִסְתַּלְקוּן בַּחֲשִׁיבוּ עַל שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא.

מתוק מדבש

הוא חומרא דְכֻלָּא השערות הם דינים חמורים וחזקים ביותר, דכתיב בז"א קוצותיו תלתלים שחורות כעורב, וגוון שחור רומז על דין החזק שבו, הֵכִי נָמִי לְנוֹקְבָא כמו כן לנקבה שהיא המלכות השערות הם כחות הדין היותר חזקים שבה, אבל אינם שוים, כי בזכר אין אחיזה להחיצונים לכך אין צריך להיות כל שערות ראשו מכוסים, אבל בשערות הנקבה יש אחיזה גדולה להחיצונים לכך צריכה להזהר שאפילו שער אחד לא יתגלה מכסויו. (האר"ז"ל ורמ"ק ומפרשים)

פּוּק חֲמִי כְּמָה פְּגִימוּ גָרִים הֵהוּא שְׂעָרָא דְאַתְתָּא צָא וּרְאָה כְּמָה פָּגַם גּוּרָם שְׁעֵרוֹת הָאֵשָׁה הַמְתַּגְּלִים, גָּרִים לְעֵילָא גּוּרָם פָּגַם לַמַּעֲלָה בַּמַּלְכוּת דְאַצִּילוֹת, גָּרִים לְתַתָּא גּוּרָם לַמַּטָּה הַתְּגַבְרוֹת הַדִּינִים, גָּרִים לְבַעְלָה דְאַתְלִטְיָא גּוּרָם לְבַעֲלָה שְׁמַקְלִים אוֹתוֹ לַמַּעֲלָה וְלַמַּטָּה עַל שְׁמַנִּיחַ אֵת אֲשֵׁתוֹ לְגַלוֹת שְׁעֵרוֹת רֵאשָׁה, גָּרִים מִסְפְּנוֹתָא וּגּוּרָם עֲנִיּוֹת, לְפִי שְׁמַסְלַק אֵת הַשְּׁפַע הַעֲלִיּוֹן מִן הַמַּלְכוּת, גָּרִים מְלָה אַחְרָא בְּבֵיתָא וּגּוּרָם דְבַר אַחַר, דֵּהֵינּוּ שְׁרוּת הַטּוּמָא תְּשַׁרְהַב בְּבֵיתָא, גָּרִים דִּיסְתַּלַּק חֲשִׁיבוֹתָא מִבְּנָהָא וּגּוּרָם שִׁיסְתַּלַּק חֲשִׁיבוֹת מִבְּנֵיהּ, כְּלוּמַר גּוּרָם שְׁבִינֵיהּ לֹא יִהְיוּ נַחֲשִׁיבִים בֵּין חֲשׁוּבֵי הַדּוֹר, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבּוּן מַחְצִיפּוּ דְלַהוּן הַקַּב"ה יַצִּילֵנוּ מִמָּה שֶׁהַנְּשִׂים גּוֹרְמוֹת בַּחֲצִיפוֹת שְׁלַהּן.

וְעַל דָּא בְּעֵיָא אַתְתָּא לְאַתְפְּסִיָּא בְּזִיווּתֵי דְבֵיתָא וְעַל כֵּן צְרִיכָה הָאֵשָׁה לְהַתְּכַסּוֹת בְּזוּיוֹת בֵּיתָהּ, כְּלוּמַר אִפִּילוּ בַּמְקוֹם צְנוּעַ, וְאִי עֲבַדְתָּ כֵּן, מָה פְּתִיב וְאִם עֲשִׂתָּה כֵּךְ לְהַתְּנַהֵג בְּצַנִּיעוּת, מָה נֹאמַר בַּהּ בְּנִיךָ פְּשִׁתִּילֵי זִיתִים וְשׁוֹאֵל מָהוּ פְּשִׁתִּילֵי זִיתִים לְמָה מְדַמָּה אֵת הַבְּנִים לְשִׁתִּילֵי זִיתִים, וּמְשִׁיב מָה זִית דָּא בֵּין בְּסַתְנוּא בֵּין בְּקִיטָא לָא אַתְאַבִּידוּ טְרַפּוּי מָה זִית זֶה בֵּין בַּחוּרְף וּבֵין בְּקִיץ אֵין עֲלִיו נּוֹפְלִים וְנֹאבִידִים, וְתִדִיר אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ חֲשִׁיבוֹת יִתִיר עַל שְׂאָר אֵילָנִין וְתִמִּיד נִמְצָא בּוֹ חֲשִׁיבוֹת יוֹתֵר מִשְׂאָר אֵילָנוֹת, כֶּךָ בְּנָהָא יִסְתַּלְקוּן בַּחֲשִׁיבוּ עַל שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא כֵּךְ בְּנֵיהּ יִתְעַלּוּ וְיִהְיוּ חֲשׁוּבִים יוֹתֵר מִשְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם.

אֵל זִית הָאֵשָׁה הַמְחַמּוּנָה, וְגָרִים לְבִנְהָא דְלֹא יִתְחַשְׁבוּן בְּדָרָא וּגּוֹרְמַת עַל יְדֵי שְׁפַגְמָה בְּרֵאשׁ הַמַּלְכוּת, שְׁבִינֵיהּ לֹא יִהְיוּ חֲשׁוּבִים בְּדוֹר, וְגָרִים מְלָה אַחְרָא דְשָׂרְיָא בְּבֵיתָא וּגּוֹרְמַת שְׁדַבֵּר אַחַר דֵּהֵינּוּ רוּחַ הַטּוּמָאָה תְּשַׁרְהַב בְּבֵיתָא, מֵאֵן גָּרִים דָּא מִי גֵרָם לְכָל זֶה, וְאוֹמֵר הֵהוּא שְׂעָרָא דְאַתְחַזִּי מְרִישָׁה לְבָר אוֹתוֹ הַשְּׁעַר שֶׁמְתַּגְּלָה מִרֵּאשָׁה לְחוּץ, וּמָה בְּבֵיתָא הָאִי וּמָה בְּבֵיתָא הוּא חַמּוּר כָּל כֵּךְ, כָּל שְׂפָן בְּשׂוּקָא כָּל שְׂכָן בְּרַחוּב, לְפִי שֶׁהִיא מַחֲטִיאָה לְבְנֵי אָדָם, כִּי שְׁעַר בְּאֵשָׁה עְרוּהָ, וְכָל שְׂפָן חֲצִיפוֹתָא אַחְרָא וְכָל שְׂכָן חֲצִיפוֹת וּפְרִיצוֹת אַחֲרַת אִם יִתְרָאָה מִמֶּנָּה, כְּגוֹן לְלַכַּת בְּשׂוּק מְגוּלָה אוֹ בְּרַגְל מְגוּלָה, אוֹ לְהַגְבִּיחַ קוּלָה בְּגוֹן וְשֹׁאֵר דְבָרֵי עְרוּהָ שְׁבִאשָׁה, וְדֹאִי שְׁתַּעֲנַשׁ עֲלֵיהֶם, וּבְגִין כֶּךָ וְלֹכֵן כְּתוּב אֲשַׁתְּףָּהּ כְּגַפְּן פּוּרְיָה בִּירְפְתִי בֵיתָךְ שְׁלֹא תִצָּא מִבֵּיתָה לְחוּץ. (רמ"ק ומפרשים)

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׂעָרָא דְרִישָׁא דְאַתְתָּא דְאַתְגְּלִיָּא שְׁעֵרוֹת רֵאשׁ שֶׁל אֵשָׁה שֶׁמְתַּגְּלִים, גָּרִים שְׂעָרָא אַחְרָא לְאַתְגְּלִיָּא וּגּוֹרְמִים לְשְׁעֵרוֹת אַחֲרִים דֵּהֵינּוּ לְשְׁעֵרוֹת שֶׁל הַמַּלְכוּת לְהַתְּגַלּוֹת, וְהֵם כְּחוֹת הַדִּין שְׁבָה שְׁבָהם מִתְּאַחֲזִים הַחֲצִיזוֹנִים, וּלְאַפְגָּמָא לָהּ וּגּוֹרָם לְפָגוּם אוֹתָהּ, בְּגִין כֶּךָ בְּעֵיָא אַתְתָּא לְפִיכֵן צְרִיכָה הָאֵשָׁה לְהַזְהֵר, דְאַפִּילוּ טְסִירֵי דְבֵיתָא לָא יַחְמוּן שְׂעָרָא חַד מְרִישָׁא שְׁאִפִּילוּ קוֹרוֹת בֵּיתָהּ לֹא יִרְאוּ שְׁעַר אַחַד מִרֵּאשָׁה, כְּלוּמַר כִּיּוֹן שְׁאִין הַטַּעַם שֶׁל אִיסוּר גְּלוּי שְׁעֵרוֹת הָאֵשָׁה רַק מַחֲמַת פְּרִיצוֹת, אִלָּא לְפִי שְׁגוּרְמִים לַמַּעֲלָה פָּגַם בַּמַּלְכוּת, אִם כֵּן אִפִּילוּ קוֹרוֹת בֵּיתָהּ לֹא יִרְאוּ אִפִּילוּ שְׁעַר אַחַד שֶׁל רֵאשָׁה, כָּל שְׂפָן לְבָר כָּל שְׂכָן שְׁלֹא יִרְאוּ שְׁעֵרוֹת רֵאשָׁה בַּחוּץ בְּשׂוּק, וְזֶה חַמּוּר בְּיוֹתֵר שִׁישׁ בּוֹ גַם מִשׁוּם פְּרִיצוֹת וְלַחֲטִיא בְּנֵי אָדָם.

כְּתַב הָאֲרִיז"ל (ע"ח ט"ג פ"ה כלל ז') וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: דַּע כִּי צְרִיכָא דו"א שֶׁ שׁוֹרֵשׁ הַקְּלִיפוֹת הַנִּלְחָמוֹת נִשְׁעָרוֹת הַשְּׁמוּרוֹת שְׁלֵן, אֲךָ צְרִיכָא לְנוֹקְבָא שׁוֹרֵשׁ הַדִּינִים לְבַד, עִי"ט, וְזֶה נִצֵּן קָלַת מִמְאֵר הַנֶּאֱ.

תָּא חֲזִי בָא וּרְאָה, כְּמָה בְּדְכוּרָא כְּמוֹ בְּזִכַּר שֶׁהוּא ז"א, שְׂעָרָא

וְלֹא עוֹד אֵלָּא דְּבַעֲלָהּ מִתְּבַרְךְּ בְּכֹלָא, בְּבִרְכָאן דְּלַעֲיִלָּא בְּבִרְכָאן דְּלִתְתָּא, בְּעוֹתְרָא, בְּבִנְיָן בְּבִנְיָ בְּנִין, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שם פסוק ד) הִנֵּה פִי כֵן יְבוֹרֵךְ גְּבֵר יְרֵא יְהו"ה, וְכְתִיב (שם פסוק ה) יְבָרְכֶךָ יְהו"ה מְצִיּוֹן וְרֵאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְרֵאָה בְּנִים לְכַנְיֶךָ שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְבָא קְדִישָׁא.

מתוק מדבש

יְמֵי חַיֶּיךָ שִׁיחִיָּה נִמְשַׁךְ תְּמִיד שְׁפַע מֵהִיסוּד אֵל הַמַּלְכוּת, וְרֵאָה בְּנִים לְכַנְיֶךָ שְׁתֹּכֵה לְרֵאוֹת נַחַת מִבְּנִיךְ וּמִבְּנֵי בְּנִיךְ, שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל הֵינּוּ יִשְׂרָאֵל סְבָא קְדִישָׁא שְׁתֹּכֵה לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע רַב מִשְׁלוֹם שֶׁהוּא הִיסוּד דְּאִימָא עַל ז"א הַנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל סְבָא קְדִישָׁא. (רמ"ק ומפרשים)

וְלֹא עוֹד אֵלָּא דְּבַעֲלָהּ מִתְּבַרְךְּ בְּכֹלָא וְלֹא עוֹד אֵלָּא שְׁבַעֲלָה יִתְבַרְךְּ בְּכֹל הַבְּרִכוֹת, בְּבִרְכָאן דְּלַעֲיִלָּא בְּבִרְכָאן דְּלִתְתָּא וְהַשְׁגוֹת קְדוּשׁוֹת מִלְּמַעְלָה, בְּבִרְכָאן דְּלִתְתָּא וּבְבִרְכָאן גְּשְׁמִיּוֹת כֹּל צְרִכֵי הַגּוֹף שְׁלִמְטָה, דֵּהֵינּוּ בְּעוֹתְרָא בְּעִשְׂרֵי, בְּבִנְיָן בְּבִנְיָ בְּנִין בְּנִים וּבְבִנְיָ בְּנִים סְבִיב לְשַׁלְחָנוּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב זֶהוּ שְׁכֵתוֹב הִנֵּה פִי כֵן יְבוֹרֵךְ גְּבֵר יְרֵא יְהו"ה בְּבִרְכָאן שְׁלִמְטָה, וְכְתִיב יְבָרְכֶךָ יְהו"ה מְצִיּוֹן בְּבִרְכָאן שְׁלִמְטָה, וְרֵאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם כֹּל יְהו"ה מְצִיּוֹן בְּבִרְכָאן שְׁלִמְטָה, וְרֵאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם כֹּל

נשא יום חמישי

הלכות וסגולות ברכת כהנים

תָּאנָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעֲתָא דְכֹהֲנָא פְּרִיס יְדוּי, אָסִיר לִיהּ לְעַמָּא לְאַסְתְּפֻלָּא בִּיהּ, מְשׁוּם דְשְׂכִינְתָּא שְׂרִיא בִּידוּי, אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, אִי הָכִי פִּיּוֹן דְלָא חֲמָאן, מָה אַכְפַּת לְהוּ, דְהָא כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ב) פִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי, בְּחַיֵּיהוֹן לֹא חֲמָאן אָבֵל בְּמִיתְתֵיהוֹן חֲמָאן, אָמַר לִיהּ מְשׁוּם דְשְׂמָא קְדִישָׁא רְמִיזָא בְּאַצְבָּעוֹן דִּידוּי, וּבְעֵי בַר נָשׁ לְדַחֲלָא, אָף עַל גַּב דְלָא חֲמָאן שְׂכִינְתָּא, לֹא בְּעָאן לְאַסְתְּפֻלָּא בִּידֵיהוּ דְכֹהֲנִי, בְּגִין דְלָא יִשְׁתַּכְּחוּן עַמָּא חֲצִיפָאן לְגַבֵּי שְׂכִינְתָּא.

תָּאנָא, בַּהֲהִיא שַׁעֲתָא דְכֹהֲנָא פְּרִיס יְדוּי, צְרִיכִין עַמָּא לְמִיתֵב בְּדַחֲלוֹ בְּאִימְתָּא, וְלִינְדַע דְהִיא שַׁעֲתָא עֵידָן רַעוּתָא אֲשַׁתְּכַח בְּכֹלְהוּ עֲלֵמִין, וּמִתְבָּרְכִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, וְלִית דִּינָא בְּכֹלְהוּ, וְהוּא שַׁעֲתָא דְאַתְגְּלִי סְתִימָא עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין בְּזַעִיר אַנְפִּין, וְאַשְׁתְּכַח שְׁלָמָא בְּכֹלָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בַּהֲנִי תֵּלַת קְרָאֵי רִישֵׁיהוֹן יו"ד יו"ד יו"ד, י' בְּרַבְרָךְ י' אַר י' שָׂא, פְּלָהוּ לְאַחַזְאָה מְהִימְנוּתָא

מתוק מדבש

בִּידֵיהוּ דְכֹהֲנִי עִם כָּל זֶה אֵין לְהַסְתַּכֵּל בִּידֵיהֶם שֶׁל הַכֹּהֲנִים, בְּגִין דְלָא יִשְׁתַּכְּחוּן עַמָּא חֲצִיפָאן לְגַבֵּי שְׂכִינְתָּא כְּדִי שְׂלֵא יִהְיוּ הָעַם חֲצוּפִים כִּלְפֵי הַשְּׂכִינָה, כְּלוּמַר שְׂצָרִיךְ לְחֻשׁוֹב כְּאִילוּ רֹאֵה אֶת הַשְּׂכִינָה בְּעֵינָיו, לְכֵן צָרִיךְ לִירָא שְׂלֵא יִלְזַל בְּכַבּוּד הַשְּׂכִינָה.

תָּאנָא לְמַדְנֵו, כִּי בַּהֲהִיא שַׁעֲתָא דְכֹהֲנָא פְּרִיס יְדוּי בְּשַׁעֲתָא שְׂהַכְהֵן נוּשָׂא אֶת כַּפֵּיו, צְרִיכִין עַמָּא לְמִיתֵב בְּדַחֲלוֹ בְּאִימְתָּא צְרִיכִים הָעַם לְשַׁבַּת בְּאִימָה וּבִירָאָה, וְלִינְדַע דְהִיא שַׁעֲתָא עֵידָן רַעוּתָא אֲשַׁתְּכַח בְּכֹלְהוּ עֲלֵמִין וְצְרִיכִים לְדַעַת שְׁבַשְׁעָה הִיא נִמְצָאָת עַת רַצוֹן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין וּמִתְבָּרְכִים הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְלִית דִּינָא בְּכֹלְהוּ וְאֵין דִּין שׁוֹלֵט בְּכּוֹלָם, לְכֵן יִזְהַר הָאָדָם שְׂלֵא יִפְסִיד אֶת הַבְּרֻכּוֹת שֶׁל שַׁעֲתָא רַצוֹן עַל יְדֵי הַסְתַּכְּלוֹתוֹ בְּאַצְבָּעוֹת הַכֹּהֲנִים, וְהוּא שַׁעֲתָא דְאַתְגְּלִי סְתִימָא עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין בְּזַעִיר אַנְפִּין וְהִיא הַשַּׁעָה שְׂאִ"ל שְׂהוּא סְמוּס וּזְקָן הַפְּרָלוּפִים מִתְגַּלְגַּל וּמֵאִיר ז"ל, וְאַשְׁתְּכַח שְׁלָמָא בְּכֹלָא וְעַל יְדֵי זֶה נִמְצָא שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְזֶה שְׂכַתּוֹב וַיִּשֶׁם לָךְ שְׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בַּהֲנִי תֵּלַת קְרָאֵי רִישֵׁיהוֹן יו"ד יו"ד יו"ד י' בְּרַבְרָךְ י' אַר י' שָׂא זַלְלוֹ הַג' פְּסוּקִים שֶׁל זֵרֵם כֹּהֲנִים זֵרֵם שְׂאִימָה יֵשׁ י' י' י', בְּפִלְהוּ לְאַחַזְאָה מְהִימְנוּתָא שְׂלִימָא כּוֹלֵם זַלְלוֹת לְהַרְאוֹת אֲמוֹנָה שְׁלִימָה, (כְּלוּמַר לְכֵן יֵשׁ ג' יוּדִין זֵרֵם שְׂאִימָה הַג' פְּסוּקִים, לְהַרְאוֹת שׁוֹרֵשׁ הַזֵּרֵם שֶׁהֵם מַג' הַיּוֹדִים שֶׁל שֵׁם ע"צ דִּיּוּדִין שֶׁל הַחוּרְמֵי, אוֹ דַשֵׁם ס"ג שֶׁל הַאִיּוֹרָה, אוֹ דַשֵׁם מ"ה שֶׁל הַמוֹחַ סְתִימָה), (ה"ג הַרְמ"ק) וְיִצְחָק בְּרַבְרָא מְעִיבָא מֵאֵין דְאַצְבָּרִיָּה וְשִׁימְצָרְךָ מֵעֵתִיקָא קְדִישָׁא מִי שְׂרִיךְ לְהַסְתַּכֵּן, וְהֵינֵו פְּרָלוּפִי או"ל שְׂגַם הֵם לְרִיכִים

"מאמר הלכות וסגולות ברכת כהנים" ומבואר בו כי אסור להקהל להסתכל באצבעותיו של הכהן בשעת נשיאת כפים לפי שהשכינה שורה עליהם, והגם שאינם רואים את הארת השכינה אסור, כדי שלא להראות זלוול בשכינה, ולא יפסידו את סגולת הברכה. ומבאר כי הקהל צריכים לשבת באימה וביראה, ולדַע כי אז מתגלית עַת רַצוֹן, וּנְמַשְׁךְ שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וְכֵן סִגּוּלַת הַבְּרֻכָה הִיא לְהַפְךָ אֶת הַרְדִּין לְרַחֲמִים, וְעַל כֵּן מִי שְׁחָלַם חֲלוֹם וּנְפָשׁוּ עֲנוּמָה עֲלוּו, יִבְקֵשׁ אוֹ רַחֲמִים, וַיּוֹשַׁע.

(מקור המאמר זוהר פרשת נשא דף קמ"ג ע"א-ב, צנצאורינו כרך י"ב עמ' מ"ח-מ"ט)

תָּאנָא לְמַדְנֵו, כִּי אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעֲתָא דְכֹהֲנָא פְּרִיס יְדוּי בְּשַׁעֲתָא שְׂהַכְהֵן נוּשָׂא אֶת כַּפֵּיו, אָסִיר לִיהּ לְעַמָּא לְאַסְתְּפֻלָּא בִּיהּ אֲסוּר לְהַעֵם לְהַסְתַּכֵּל בְּאַצְבָּעוֹתָיו, מְשׁוּם דְשְׂכִינְתָּא שְׂרִיא בִּידוּי לְפִי שְׂהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עַל יְדוּי, כִּי הַעֵשֶׂר אֲלַנְעוֹת רֹמוֹזוֹת לְעַשֵׂר סְפִירוֹת, וְהֵם כֹּסֵף לְהַשְׂרָאֵת הַשְּׂכִינָה, אָמַר רַבִּי יֶצְחָק שְׂאֵל מְרַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי פִּיּוֹן דְלָא חֲמָאן מָה אַכְפַּת לְהוּ כִּיּוֹן שְׂלֵא רֹאִים אֶת הַשְּׂכִינָה, אִם כֵּן מָה פִּגְמֵם הוּא לֵה אִם מִסְתַּכְלִים עַל אֲצַבָּעוֹתָיו שֶׁל הַכֹּהֵן, דְהָא כְּתִיב שְׂהִרִי כְּתוּב פִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי וּדְרָשׁוּ חַז"ל, בְּחַיֵּיהוֹן לֹא חֲמָאן, אָבֵל בְּמִיתְתֵיהוֹן חֲמָאן בְּחַיֵּיהֶם אֵינֶם רֹאִים אֶת הַשְּׂכִינָה, וּרְק בְּמִיתַתֶּם רֹאִים, וְכֵאֵן אָף עַל פִּי שְׂהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, מָה אִיכְפַת לְנוּ בְּמָה שְׂמִסְתַּכְלִים עֲלֵיהֶם הִלָּא אֵין רֹאִים אוֹתָהּ, אָמַר לִיהּ רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יֶצְחָק, מְשׁוּם דְשְׂמָא קְדִישָׁא רְמִיזָא בְּאַצְבָּעוֹן דִּידוּי מְשׁוּם שְׂהַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ רִמּוּז בְּאַצְבָּעוֹת יְדוּי, דְהֵינֵו הַעֵשֶׂר אֲלַנְעוֹת הֵם כְּנִגְדַת הַעֵשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁהֵם שְׂמוֹת הַקְּדוּשִׁים כְּנ"ל, וּבְעֵי בַר נָשׁ לְדַחֲלָא וְצָרִיךְ הָאָדָם לִירָא מִמֵּנוּ, אָף עַל גַּב דְלָא חֲמָאן שְׂכִינְתָּא וְאָף עַל פִּי שְׂלֵא רֹאִים אֶת הַשְּׂכִינָה, לֹא בְּעָאן לְאַסְתְּפֻלָּא

שְׁלִימָא, וְלֹא־תִבְרַכָּא זְעִיר אֲנַפִּין מְעַתִּיקָא מֵאן דְּאַצְטְרִיף, יו"ד יו"ד יו"ד, לְאִתְבְּרַכָּא זְעִיר אֲנַפִּין מְעַתִּיקָא דְכֻלָּא, וּבְגִין כֶּף יִבְרַכְךָ יְהו"ה לְעִילָא, וַיִּשְׁמְרֶךָ הָכָא לְתַתָּא, וְכֵן פְּלֵהוּ.

וְתַאנִּי תְנָא קַמִּיה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאִי מֵאן דְּמַצְעַר בְּחַלְמִיָּה, לִיתִי בְּשַׁעְתָּא דְכַהֲנֵי פְרָסִי יְדִיָּהוּ, וְלִימָא רַבּוּנֵי שְׁל עוֹלָם אָנִי שְׁלָךְ וְחַלּוּמוֹתֵי שְׁלָךְ וְכו', אַמְאִי, מְשׁוּם דְהִהִיא שְׁעַתָּא אֲשַׁתְּכַחוּ רַחֲמֵי בְּעַלְמִין פְּלֵהוּ, וּמֵאן דְּיִבְעֵי צְלוּתִיה בְּצַעְרֵיהּ, אֲתַהֲפֶךָ לִיה דִּינָא לְרַחֲמֵי.

מתוק מדבש

שראה חלום רע, לִיתִי בְּשַׁעְתָּא דְכַהֲנֵי פְרָסִי יְדִיָּהוּ יבא בשעה שהכהנים פורשים את ידיהם, וְלִימָא ויאמר תפלה זו רַבּוּנֵי שְׁל עוֹלָם אָנִי שְׁלָךְ וְחַלּוּמוֹתֵי שְׁלָךְ וְכו' (כנדפס נמחזוריס), אַמְאִי למה בשעת ברכת כהנים, מְשׁוּם דְהִהִיא שְׁעַתָּא אֲשַׁתְּכַחוּ רַחֲמֵי בְּעַלְמִין פְּלֵהוּ משום שבשעה ההיא נמצאים רחמים בכל העולמות, וּמֵאן דְּיִבְעֵי צְלוּתִיה בְּצַעְרֵיהּ ומי שיבקש רחמים בתפלתו מתוך צערו, אֲתַהֲפֶךָ לִיה דִּינָא לְרַחֲמֵי מתהפך לו הדין לרחמים, כי על ידי ברכת כהנים נמשכים רחמים כנ"ל. (רמ"ק ומפרשים)

לקבל השפעת מלמעלה, ועוד יו"ד יו"ד יו"ד יו"ד הג' יודי"ן הם דְּאִתְבְּרַכָּא זְעִיר אֲנַפִּין מְעַתִּיקָא דְכֻלָּא כדי שיתצרך ז"א מעתיק מכל שהוא א"א, כי גם לז"א מגיעות הנרכות משורש הנרכות שזא"א ולא מאו"א, וּבְגִין כֶּף יִבְרַכְךָ יְהו"ה דְּעִיָּא ולכן יצרכך ה' הוא למעלה, דהיינו שהכהנים אומרים לז"א, יצרכך ה' שהוא א"א, וַיִּשְׁמְרֶךָ הָכָא לְתַתָּא וישמרך כאן הוא למטה, כי אחר שקבל ז"א השפעת מא"א, ממנו נמשך השפעת למטה להתחמטים, וְכֵן פְּלֵהוּ וכן כל שאר הפסוקים כנוכר למעלה.

וְתַאנִּי תְנָא קַמִּיה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן ולמד התנא לפני רבי שמעון, הָאִי מֵאן דְּמַצְעַר בְּחַלְמִיָּה מי שמצטער מחלמו על ידי

נשא יום ששי

סוד סגולת תענית חלום בשבת

תִּיאֻבְתִּיָּה דִּהְהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה לְגַבֵּי הַאֵי אֲתֵר, פְּדֻכּוֹרָא דִּתִּיאֻבְתִּיָּה תְדִיר לְגַבְהָ דְנוֹקְבָא, פֶּד מְלָפָא עָאל לְגַבֵּי מְטְרוֹנִיתָא, אֲשַׁפַּח לָהּ בַּעֲצִיבוֹ, פְּדִין כָּל מָה דְאִיהִי בַּעֲתָא בִּידְהָא אֲתַמְסֵר, וְהֵהוּא בְר נָש וְהֵהִיא צְלוֹתָא לָא אֶהְדֵּר בְּרִיקְנִיָּא, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חַיִּים עֲלֵיהּ, זַפְאָה חוֹלְקִיָּה דִּהְהוּא בְר נָש דְאוֹשִׁיד דְמַעֲיִן קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בַּצְלוֹתֵיהּ.

כְּגוֹנוֹנָא דָא בְּשַׁבְתָּ, מֵאֵן דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְתָּ, מְגוֹ צַעְרִיָּה אַחְזִי עַצִּיבָא, וּבְשַׁבְתָּ שְׁלֹטָא הֵהוּא רְקִיעָא עֲלָאָה, הֵהוּא דְאֲתַחְזִי בְּחֻדְוָה, וְאִיהוּ חֻדְוָה וְחֻדֵי לְכֻלָּא, הֵהוּא דִּיתִיב בַּעֲצִיבוֹ, בְּגִין דְאִיהוּ שְׁלֹטָא אֲפִיק לְהֵהוּא בְר נָש מֵהֵהוּא עוֹנֵשָׁא דְאֲתַגְזֵר עֲלֵיהּ, וְהָא אֲתַמֵּר.

סְלוּ, הָבוּ יָקָר וְרוֹמְמוֹ לְהֵהוּא דְרוֹכְבַּ בְּעַרְבוֹת, דְאִיהוּ חֻדְוָה וְחֻדֵי כְּלָא, רְקִיעָא עַל גַּבֵּי חִיּוֹתָא, בִּי"ה שְׁמוֹ וְדָאִי, דְהָא בְּהֵהוּא אֲתֵר שְׁמָא דָא אֲתַפְלִיל, וְעֲלוֹזוֹ לְפָנָיו, בְּגִין דְלָא אֲצַטְרִיךְ לְאֲחֻזָּאָה קָמִיָּה עַצִּיבוֹ כְּמָה דְאֲתַמֵּר.

מתוק מדבש

כְּגוֹנוֹנָא דָא בְּשַׁבְתָּ כַּעֲיִן זֶה הוּא בְּשַׁבְתָּ, מֵאֵן דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְתָּ מִי שִׁיּוּשֵׁב בְּתַעֲנִית חֲלוֹם בְּשַׁבְתָּ, מְגוֹ צַעְרִיָּה אַחְזִי עַצִּיבָא מִתּוֹךְ צַעְרוֹ הוּא נַעֲצֵב עַל חֲלוֹם רַע שְׂרָאָה, וּבְשַׁבְתָּ שְׁלֹטָא הֵהוּא רְקִיעָא עֲלָאָה וּבְשַׁבְתָּ הֵלֵא שׁוֹלֵט רְקִיעַ הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא הַבֵּינָה, הֵהוּא דְאֲתַחְזִי בְּחֻדְוָה הַפְּרֻצוֹף הֵהוּא שְׂמַתְרָאָה בְּשַׁמְחָה כִּי הִיא בַּעֲלַת הַשְּׂמֵחָה, וְאִיהוּ חֻדְוָה וְחֻדֵי לְכֻלָּא וְהִיא שְׂמֵחָה וּמְשַׁמַּחַת לְכָל, וְעַתָּה הֵהוּא דִּיתִיב בַּעֲצִיבוֹ זֶה הָאָדָם הַיּוֹשֵׁב בַּעֲצִיבוֹ, בְּגִין דְאִיהוּ שְׁלֹטָא לְפִי שֶׁהַבֵּינָה שׁוֹלֵטת בְּשַׁבְתָּ, וְרוּאָה אֶת אָדָם הֵהוּא שֶׁהוּא נַעֲצֵב, וְשׁוֹאֵלֶת עֲלָיו עַל מָה הוּא נַעֲצֵב בְּשַׁמְחַת הַמֶּלֶךְ, לְכֵן אֲפִיק לְהֵהוּא בְר נָש מֵהֵהוּא עוֹנֵשָׁא דְאֲתַגְזֵר עֲלֵיהּ הִיא מוֹצִיאָה אֶת הָאָדָם מֵעוֹנֵשׁ הֵהוּא שְׂנַגְזוֹר עֲלָיו, כִּי הַעוֹנֵשׁ נִגְזֵר עֲלָיו מִזֶּסֶס שְׁכַל אֲחַת כְּלוּלָה מֵעֵשֶׂר שֶׁהֵם שְׂעִים צַחֲיוֹת וְשֵׁם הוּא הַצִּית דִּין שֶׁל שְׂעִים, וְצַחֲיוֹת הוּא כֹּחַ צִיטוֹל הַדֵּינִים, וְאִזּוּ הִיא מְשַׁפְּעַת רַחֲמִים צוֹ"ס וּמֵהַפְּכַתֵּן מִדִּין לְרַחֲמִים, וּמִמִּילָא גִזֵּר עוֹנֵשׁוֹ מִתַּתְּקוֹן וּמִתְּצַלֵּת גִּזְרָתוֹ, וְהָא אֲתַמֵּר וְהָרִי כִּבֵּר לְמַדְנֵוּ זֶה.

וְעַתָּה חוֹזֵר לְדַצְרֵי לְעֵיל וְאֲמַר מִשֵּׁכ סָפֵר שְׁפִירוֹשׁוּ הָבוּ יָקָר וְרוֹמְמוֹ דְהֵהוּא דְרוֹכְבַּ בְּעַרְבוֹת מֵנו כְּצוֹד וְרוֹמְמוֹ לְצִינָה הַרוֹכֵבֶת צַעְרָבוֹת, דְאִיהוּ חֻדְוָה וְחֻדֵי פְּלָאָה שְׂהִיא צַעֲלַת הַשְּׂמֵחָה וּמְשַׁמַּחַת לְכָל, רְקִיעָא עַל גַּבֵּי חִיּוֹתָא וְהִיא הַרְקִיעַ שֶׁל גַּבֵּי הַחַיּוֹת, בִּי"ה שְׁמוֹ וְדָאִי וְדָאִי שֵׁם הַצִּינָה הוּא י"ה, כִּי הִיא סוּד אֹת ה' וְאֹת י' דְחַכְמָה מִתְּלַנְשַׁת צֵה, דְהָא בְּהֵהוּא אֲתֵר שְׁמָא דָא אֲתַפְלִיָּע כִּי צַמְקוֹס הוּא נְכַלֵּל שֵׁם זֶה, וְעֲלוֹזוֹ לְפָנָיו הֵינּוּ לְפָנֵי הַצִּינָה, בְּגִין דְלָא אֲצַטְרִיךְ לְאֲחֻזָּאָה קָמִיָּה עַצִּיבוֹ כְּמָה דְאֲתַמֵּר לְפִי שֶׁאִינוּ רְאוּי לְהִרְאוֹת לְפָנֵיהּ עֲלֻצוֹת כְּמוֹ שְׂנַמְרָה לְעֵיל.

"מאמר סוד סגולת תענית חלום בשבת" ומבאר בו כי תמיד תשוקת מרת הבינה לשמח את השכינה, וכאשר אדם מוריד דמעות בתפלתו, הנה השכינה מצטערת עמו, ומרת הבינה ממלאת את בקשתו כדי להסיר צער מהשכינה. ומבאר שכן הוא באדם שמתענה תענית חלום בשבת, שאז יש לשכינה שמחה ממרת הבינה, שאז מרת הבינה מעוררת רחמים להושיעו, כדי שלא תפגם או שמחת השכינה.

(מקור המאמר צוהר פרשת תרומה דף קס"ג ע"ב-ג, צנצאוריני כרך 1 עמ' תס"ט-תע)

תִּיאֻבְתִּיָּה דִּהְהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה לְגַבֵּי הַאֵי אֲתֵר תְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא הַבֵּינָה לְשַׁמַּח אֶת הַמַּלְכוּת הַמִּתְמַרְמֶרֶת בְּצַרַת הַשׁוֹפֵךְ דְּמַעַה בְּתַפְלָתוֹ, פְּדֻכּוֹרָא דִּתִּיאֻבְתִּיָּה תְדִיר לְגַבְהָ דְנוֹקְבָא כְּמוֹ ז"ל כְּשֵׁיט לֹא מוֹחִין דְּלִימָל תְּשׁוּקָתוֹ תְּמִיד לְהַשְׁפִּיעַ אֶל נֹקְצִיָּה שְׂהִיא הַמַּלְכוּת, לְכֵן פֶּד מְלָפָא עָאל לְגַבֵּי מְטְרוֹנִיתָא אֲשַׁפַּח לָהּ בַּעֲצִיבוֹ כְּשֵׁהמֶלֶךְ שֶׁהוּא ז"ל כְּשֵׁיט לֹא מוֹחִין דְּלִימָל, אִזּוּ נִמְלָא כְּאִילוֹ הַצִּינָה הִיא שְׂנַכְסָה אֶל הַמַּלְכוּת לְתַקְנָה אֶס מוֹלָחַת אֹתָהּ עֲלֻצָה מִתְעוֹרֶרֶת רַחֲמִיָּה עֲלֵיהּ, פְּדִין כָּל מָה דְאִיהִי בַּעֲתָא בִּידְהָא אֲתַמְסֵר אִזּוּ כֹל מָה שֶׁהִיא מְבַקֶּשֶׁת נְמִסֵּר בִּידֵיהּ, וְהֵהוּא בְר נָש וְהֵהִיא צְלוֹתָא לָא אֶהְדֵּר בְּרִיקְנִיָּא וְאָדָם הֵהוּא וְתַפְלָה הִיא אֵינִם חוֹזְרִים רִיקָם, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חַיִּים עֲלֵיהּ וְהַקְב"ה מְרַחֵם עֲלָיו, רַצָּה לוֹמֵר לְפִי שֶׁהַשְּׂכִינָה מְצַטְעֶרֶת בְּצַעַר הָאָדָם לְכֵן מִתְקַבֵּל מִיַּד תַּפְלַת אוֹתוֹ הָאָדָם אִף עַל פִּי שֶׁאִינוּ הַגּוֹן, וְלְכֵן זַפְאָה חוֹלְקִיָּה דִּהְהוּא בְר נָש דְאוֹשִׁיד דְמַעֲיִן קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בַּצְלוֹתֵיהּ אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ שֶׁל אָדָם הֵהוּא הַשׁוֹפֵךְ דְּמַעוֹת לְפָנֵי הַקְב"ה בְּתַפְלָתוֹ, אֲמַנֵּם עֵיקֵר הַתַּפְלָה צְרִיךְ לְהִיּוֹת עֹבוֹר צַעַר הַשְּׂכִינָה הַמְצַטְעֶרֶת בְּצַרַתָּהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְצוֹרֵךְ עַצְמוֹ, וְאִזּוּ הוּא מִתְחַבֵּר עִם הַשְּׂכִינָה וְנוֹכַח בְּתַפְלָתוֹ עִמָּה, וְזוּהִי מַעֲלָה נְפִלְאָה אִם הָאָדָם מְצַטְעֵר בְּצַעַר הַשְּׂכִינָה וּמִתְפַּלֵּל עֹבוֹרָה.

בהעלותך יום ראשון

נס יציאת מצרים

רַבִּי אֲבָא פִּתַח (תהלים פט טז) אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוּ"ה בְּאוֹר פְּנֵיהֶם יִהְלְכוּן, הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהּ, אֲבָל תָּא חֲזִי, זַפְּאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵב לֹון אוֹרֵייתָא קְדִישָׁא, וְאוֹלִיף לֹון אֲרַחֲוֵי לְאַתְדַּבְּקָא בֵיהּ, וְלִמְיֹטֵר פְּקוּדֵי דְאוֹרֵייתָא, לְמִזְכְּרֵי בְהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

וְקָרִיב לְהוּ בְּשַׁעְתָּא דְנַפְקוּ מִמִּצְרַיִם, דְּהָא פְּדִין אֲפִיק לֹון מְרְשׁוּתָא אַחְרָא, וְסָלִיק לֹון לְאַתְאַחְדָּא בְּשַׁמְיָה, וְכַדִּין אֲקָרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי חוֹרִין מִפְּלָא, דְּלֹא יִתְבוּ תַּחְוֹת רְשׁוּתָא אַחְרָא, וְסָלִיק לֹון לְאַחְדָּא בְּשַׁמְיָה, דְּסָלִיק עַל פְּלָא, דְּשָׁלִיט עַל עֲלָאִין וְתַתְּאִין.

וּמַגּוּ רְחִימוּתָא דְלְהוֹן, קָרָא לֹון (שמות ד כב) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל פְּגוּנָא עֲלָאָה, וְעַל דָּא קָטַל פְּלָא בְכוֹר דְלְעֵילָא וְתַתְּא, וְשָׂרָא קְטִירִין וְאַסִּירִין דְעֲלָאִין וְתַתְּאִין, בְּגִין לְאַפְקָא לֹון, וְעָבִיד לֹון בְּנֵי חוֹרִין מִפְּלָא.

וְעַל דָּא לָא בְּעָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מְלַאָּךְ וְלָא שָׂרָף, אֲלָא אִיהוּ, וְעוֹד דְּהָא אִיהוּ יַדְעָ לְאַבְחָנָא וְלִמְנַדְעָ פְּלָא, וְלִמְשַׁרֵּי אֲסִירִין, וְלָאוּ אֵינּוֹן בְּרְשׁוּתָא דְשְׁלִיחָא אַחְרָא, אֲלָא בִּידֵיהּ.

מתוק מדבש

עליהם, וְסָלִיק לֹון לְאַחְדָּא בְּשַׁמְיָה דְסָלִיק עַל פְּלָא וְאַחַר כֵּךְ הֵעֵלָה אוֹתָם עַל יַדֵּי קַבְלַת הַתּוֹרָה, לְהַתְּאַחַד וְלְהַתְּקַשֵּׁר בְּשֵׁם הַיּוֹי"ה שְׁבוּ"א הַעוֹלָה בְּמַעֲלָתוֹ עַל כָּל הַשְּׁמוֹת, דְּשָׁלִיט עַל עֲלָאִין וְתַתְּאִין הַשּׁוֹלֵט עַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

וּמַגּוּ רְחִימוּתָא דְלְהוֹן קָרָא לֹון וְהַקְב"ה מְתוּךְ גּוֹדֵל אֶהְבְּתוּ לְיִשְׂרָאֵל קָרָא אוֹתָם בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל הַגַּם שְׁעֵדִיין לֹא הִיוּ רְאוּיִם מִצַּד עֲצָמָם, פְּגוּנָא עֲלָאָה כְּעִין יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמְעֵלָה דְהֵינּוּ כְּעִין ז"ל הַנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל וְהוּא בֵּן בְּכוֹר לְאוֹ"ה, וְעַל דָּא קָטַל פְּלָא בְכוֹר דְלְעֵילָא וְתַתְּא וְעַל כֵּן הֵרַג הַקְב"ה כָּל בְּכוֹר הַעֲלִיּוֹן וְהַתַּחְתּוֹן, דְהֵינּוּ אֵת שְׁרוּ שֵׁל מִצְרַיִם שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁהוּא בְכוֹר פְּרַעָה רֵאשׁ הַקְּלִיפּוֹת, וּבְכוֹרֵי מִצְרַיִם שְׁלֹמְטָה, וְשָׂרָא קְטִירִין וְאַסִּירִין דְעֲלָאִין וְתַתְּאִין וְהַתִּיר קִשְׁרֵי הַכְּשָׁפִים הַעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַתִּיר וּבִיטַל אֵת כַּח הַסְטְרָא אַחְרָא שְׁהִיָּה נֶאֱחָז בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם הַעֲלִיוֹנוֹת, רִצָּה לֹומֵר כָּל מַה שְׁעָשׂוּ הַמִּצְרַיִם בְּכַחַת הַטּוֹמָאָה שְׁלֹא יוֹכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְצַאת מִתַּחַת יָדָם, אֵת הַכָּל הַתִּיר וּבִיטַל אוֹתָם הַקְב"ה, בְּגִין לְאַפְקָא לֹון כְּדִי לְהוֹצִיא אוֹתָם מִתּוֹכָם, וְעָבִיד לֹון בְּנֵי חוֹרִין מִפְּלָא וְעָשָׂה אוֹתָם בְּנֵי חוֹרִין מִכָּל הַשְּׁעִבּוּדִים, מִשְׁעִבּוּד הַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ.

וְעַל דָּא וְעַל כֵּן כְּדִי לְהַרְאוֹת חֵיבּוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם אַחֲזִיִּים בְּשֵׁמוֹ וְלֹא בְשׁוֹם מְלֶאךְ, לְכֵן לָא בְּעָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מְלַאָּךְ וְלָא שָׂרָף אֲלָא אִיהוּ לֹא רִצָּה הַקְב"ה לֹא מְלֶאךְ וְלֹא שָׂרָף שִׁיּוּצִיָּאוֹ אֵת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, אֲלָא הוּא בְּעֲצָמוֹ הוֹצִיאָם מִשָּׁם, וְעוֹד דְּהָא אִיהוּ יַדְעָ לְאַבְחָנָא וְעוֹד כִּי הוּא יַדְעָ לְהַבְחִין בֵּין טַפְתַּת בְּכוֹר לְשִׁאִינָה בְכוֹר, וְלִמְנַדְעָ פְּלָא וְלִדְעַת הַכָּל מִי הוּא רֵאשׁ הַבַּיִת שְׁגָם הוּא מֵת בֵּין הַבְּכוֹרִים, וְלִמְשַׁרֵּי אֲסִירִין וְלְהַתִּיר וּלְפַתּוֹחַ אֵת קִשְׁרֵי הַגְּלוּת, וְלָאוּ אֵינּוֹן בְּרְשׁוּתָא דְשְׁלִיחָא אַחְרָא, אֲלָא בִּידֵיהּ וְכָל זֶה אֵינּוֹן בְּרְשׁוּתַת שְׁלִיחָא אַחַר אֲלָא בִּידוֹ שֵׁל הַקְב"ה, לְכֵן הוּא בְּעֲצָמוֹ הֵלֵךְ לְמִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֵת יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם.

"מאמר נס יציאת מצרים" ומבואר בו כי הקב"ה קרב את ישראל לעבודתו, על ידי שהוציאנו ממצרים מרשות הסטרא אחרא, ובחסדו חסד חינוס קראנו "בני בכורי ישראל". ומבאר כי גאלנו הקב"ה משליטת הסטרא אחרא בנשמותינו, ומשליטת המצריים בנופנו, וברוב חיבתו גאלנו בעצמו ולא על ידי מלאך. ומבאר כי כליל פסח כשנהרגו הבכורות מנע הקב"ה מן המלאכים מלומר לפניו, כי אנו ישראל שבתנו לו בהלל. ופסח הקב"ה על בתינו בזכות רושם הדרם שבפתח, הרומז לשמו הגדול, שממנו נתיירא המשחית.

(מקור המאמר זוהר פרשת זעהלותך דף קמט ע"ג — קמט ע"א, צנזאוריני כרך יב עמ' תלו-תלט)

רַבִּי אֲבָא פִּתַח לְפִרְשׁ מַה שְׁכַתּוּב אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוּ"ה בְּאוֹר פְּנֵיהֶם יִהְלְכוּן, הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהּ פְּסוּק זֶה כָּבֵר בִּיאָרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל תָּא חֲזִי אֲבָל בָּא וְרָאָה פִּירוּשׁ אַחַר, וְהַקְדִּים בְּשַׁבְחוֹן שֵׁל יִשְׂרָאֵל, וְאִמֵּר זַפְּאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵב לֹון אוֹרֵייתָא קְדִישָׁא אֲשִׁירֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְב"ה נָתַן לְהֵם אֵת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הֵינּוּ אֵת הַתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְאוֹלִיף לֹון אֲרַחֲוֵי לְאַתְדַּבְּקָא בֵיהּ וְלִמְד אוֹתָם דְּרַכּוּ שְׁהִיא הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, כְּדִי לְהַתְּדַבֵּק בּוֹ עַל יַדֵּי עֶסֶק הַתּוֹרָה, וְלִמְיֹטֵר פְּקוּדֵי דְאוֹרֵייתָא וְלִשְׁמוֹר מִצּוֹת הַתּוֹרָה, לְמִזְכְּרֵי בְהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי כְּדִי לִזְכוֹת בְּהֵם לְעוֹלָם הַבָּא.

וְקָרִיב לְהוּ בְּשַׁעְתָּא דְנַפְקוּ מִמִּצְרַיִם וְקָרַב אוֹתָם בְּשַׁעָה שִׁיּוּצִאוֹ מִמִּצְרַיִם, כִּי אַז הִיתָה תַּחֲלִילַת הַתְּקַרְבוּתָם לְהַקְב"ה, דְּהָא פְּדִין אֲפִיק לֹון מְרְשׁוּתָא אַחְרָא כִּי אַז הוֹצִיא אוֹתָם הַקְב"ה מִרְשׁוֹת הַסְטְרָא אַחְרָא, וְסָלִיק לֹון לְאַתְאַחְדָּא בְּשַׁמְיָה וְהֵעֵלָה אוֹתָם בְּהַמְשַׁךְ חֲמִשִּׁים יוֹם שֵׁל יְמֵי סְפִירָה עַד הַמְתַּן תּוֹרָה, לְהַתְּאַחַז בְּשֵׁמוֹ שְׁהוּא הַשֵּׁם אֲדֻנִּי שְׁבַמְלַכּוֹת, וְכַדִּין אֲקָרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאוּ נְקִרָאִים "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", שְׁאוּ זָכוּ יִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשִׂים בְּנֵי חוֹרִין מִפְּלָא בְּנֵי חוֹרִין מִכָּל, דְּלֹא יִתְבוּ תַּחְוֹת רְשׁוּתָא אַחְרָא שְׁאִינֵם יוֹשְׁבִים תַּחַת רְשׁוֹת הַסְטְרָא אַחְרָא, וְלֹא הִיָּה שׁוֹם נִמְצָא שִׁישְׁלוּט

תָּא חֲזִי, בְּהֵוּא לִילְיָא דְבַעַא קְדִשָּׁא בְּרִיף הוּא לְקַטְלָא כָּל אֵינוֹן בְּכוֹרֵי כְּמָה דְאַתְמַר, בְּשַׁעְתָּא דְרַמְשׁ לִילְיָא, אָתוּ מְזַמְרִין לְזַמְרָא קְמִיה, אָמַר לוֹן, לָאו עֵידֵן הוּא, דְהָא שִׁירְתָּא אַחְרָא מְזַמְרִין בְּנֵי בְּאַרְעָא.

בְּשַׁעְתָּא דְאַתְפְּלִיג לִילְיָא, אַתְעַר רוּחַ צְפוֹן, וְקְדִשָּׁא בְּרִיף הוּא כְּדִין עֶבֶד נוֹקְמִין, וְיִשְׂרָאֵל מְזַמְרִין וְאַמְרִין הַלִּילָא בְּקוֹל רֶם, וְכְדִין עֶבֶד לוֹן בְּנֵי חוֹרִין מַכְלָא, וּמְלֹאכִין עֲלָאי וְכָל מְשַׁרְיִין כְּלָהוּ הוּוּ צִייתִין לְהוֹן לְקַלְיָהוֹן דְיִשְׂרָאֵל.

בְּתַר דְאַתְגְּזֵרוּ, רְשִׁימוּ לְבַתְיָהוֹן מַהֵוּא דְמָא וּמְדָמָא דְפַסְחָא בְּתַלְת רְשִׁימִין (שם יב כג) עַל הַמְשַׁקּוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְזוּזוֹת.

מְאֵי טַעְמָא, הָא אוֹקְמוּהָ, בְּגִין דְאִיהוּ רְשִׁימָא קְדִישָׁא, וּמַחְבְּלָא כַּד אִיהוּ נְפִיק וְחָמֵי הֵוּא דְמָא דְהוּוּ רְשִׁים עַל הֵוּא פִתְחָא, חָיִים עֲלִיָּהוּ דְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שם) וּפְסַח יְהוָה עַל הַפֶּתַח וְגו'.

מתוק מדבש

ואמר עוד כי בְּתַר דְאַתְגְּזֵרוּ אַחַר שְׁנִימוֹלוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַרְב פֶּסַח וְהִקְרִיבוּ אֶת קֶרְבֵּן פֶּסַח, רְשִׁימוּ לְבַתְיָהוֹן מַהֵוּא דְמָא וּמְדָמָא דְפַסְחָא בְּתַלְת רְשִׁימִין הִיוּ רוֹשְׁמִים אֶת בֵּיתָם מִדָּם הֵוּא וּמִדָּם הַפֶּסַח בְּג' רוֹשְׁמִים, עַל הַמְשַׁקּוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְזוּזוֹת כַּנֶּגֶד ג' סְפִירוֹת חַג"ט שֶׁסֶ כַּנֶּגֶד ג' לוֹתוֹת יְהוָה דְשֶׁס הוּוּ"ה וְהֶס כַּנֶּגֶד קוּיִס שֶׁל ז"ל, וְנִרְשָׁמוּ צִפְתָּא שְׁהוּא רֹמְנוּ עַל ה' הַאֲמַרוֹנָה דְשֶׁס הוּוּ"ה שְׁהִיא סוּד הַמַּלְכוּת הַמַּתִּישְׁדַּת עִס חַג"ט דז"ל.

ושואל מְאֵי טַעְמָא מַהוּ הַטַּעַם שְׁצוּהָ הַקַּב"ה לְרִשׁוֹם מִן הַדָּם בְּאֵלוּ הַג' מְקוּמוֹת, וּמַהוּ הַטַּעַם שְׁדוֹקָא עֲשׂוּ הַרוֹשֵׁם בְּהַפְתָּח, וְאִמַר הָא אוֹקְמוּהָ בְּגִין דְאִיהוּ רְשִׁימָא קְדִישָׁא הִרִי בִיֵּארוּ הַחֲבֵרִים לְפִי שְׁהוּא רוֹשֵׁם קְדוֹשׁ, הַרוֹמֵז עַל ד' אוֹתוֹת שֶׁם הוּוּ"ה כַּנֶּזְכָּר, וּמַחְבְּלָא כַּד אִיהוּ נְפִיק וְחָמֵי הֵוּא דְמָא דְהוּוּ רְשִׁים עַל הֵוּא פִתְחָא וְכַשִּׁימָא הַמַּחְבֵּל לְהַשְׁחִית בְּמַצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם רִשׁוֹם עַל פִּתְחֵי הַבָּתִּים, חָיִים עֲלִיָּהוּ דְיִשְׂרָאֵל רִיחֵם עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁכַתוֹב וּפְסַח יְהוָה עַל הַפֶּתַח וְגו' (עֵין צוֹהַר פֶּרַשַׁת צֹא דף ל"ה סו"ב, וְנִפְיֹרְשָׁנוּ ש"ס).

תָּא חֲזִי, בְּהֵוּא לִילְיָא דְבַעַא קְדִשָּׁא בְּרִיף הוּא לְקַטְלָא כָּל אֵינוֹן בְּכוֹרֵי כְּמָה דְאַתְמַר בְּא וְרָאָה חֵיבַתֵּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי בְלִילָה הֵוּא שְׁרַצָּה הַקַּב"ה לְהַרוֹג אֶת כָּל הַבְּכוֹרִים בְּמַצְרַיִם כְּמוֹ שְׁלַמְדָּנוּ, בְּשַׁעְתָּא דְרַמְשׁ לִילְיָא אָתוּ מְזַמְרִין לְזַמְרָא קְמִיה בְּשַׁעַת שְׁנַחֲשַׁךְ הַלִּילָה בְּאוּ הַמַּלְאכִים הַמְזַמְרִים לְזַמֵּר לְפָנָיו כְּדַרְכָּם בְּכָל לַיְלָה, אָמַר לוֹן, לָאו עֵידֵן הוּא אִמַר לָהֶם הַקַּב"ה אֵינְ עַתָּה עַת לְזַמֵּר, דְהָא שִׁירְתָּא אַחְרָא מְזַמְרִין בְּנֵי בְּאַרְעָא כִּי שִׁירָה אַחֲרַת מְזַמְרִים בְּנֵי בְּאַרְץ, דְהֵינְנוּ אִמִּירַת הַלֵּל קוֹדֵם אֲכִילַת הַפֶּסַח.

ואחר כך בְּשַׁעְתָּא דְאַתְפְּלִיג לִילְיָא, אַתְעַר רוּחַ צְפוֹן בְּשַׁעַת שְׁנַחֲלַק הַלִּילָה נְתַעֲוֵר רוּחַ צְפוֹן שְׁהוּא סוּד הַגְּבוּרוֹת, וְקְדִשָּׁא בְּרִיף הוּא כְּדִין עֶבֶד נוֹקְמִין וְאִז עֲשָׂה הַקַּב"ה נְקָמוֹת בְּמַצְרַיִם שְׁהַרְג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם, וְיִשְׂרָאֵל מְזַמְרִין וְאַמְרִין הַלִּילָא בְּקוֹל רֶם וְיִשְׂרָאֵל הִיוּ מְזַמְרִים וְאוֹמְרִים הַלֵּל בְּקוֹל רֶם אַחֲרַת אֲכִילַת הַפֶּסַח, וְכְדִין עֶבֶד לוֹן בְּנֵי חוֹרִין מַכְלָא וְאִז עֲשָׂה אוֹתָם הַקַּב"ה בְּנֵי חוֹרִין מְכַל הַשְּׁעִבּוּדִים, וּמְלֹאכִין עֲלָאי וְכָל מְשַׁרְיִין כְּלָהוּ הוּוּ צִייתִין לְהוֹן לְקַלְיָהוֹן דְיִשְׂרָאֵל וּמְלֹאכִי מַעֲלָה וְכָל מַחְנוֹת הַעֲלִיּוֹנִים, כּוֹלָם הִיוּ מְקַשְׁבִים לְקוֹל הַלוֹלָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

בהעלותך יום שני

סוד שותפות יששכר וזבולון

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, פְּתִיב (מ"א ח יג) בְּנֵה בְּנִיתִי בֵּית זָבוּל לָךְ מְכוּן לְשִׁבְתֶּךָ עוֹלָמִים, בֵּית זָבוּל, בֵּית זָבוּל וְדָאֵי, כִּד אֲתַפְקְדוּ בִידְהָא כָּל גְּנֵזֵי מְלָפָא וְשְׁלֻטָא בְּהוּ, כְּדִין אַקְרִי בֵּית זָבוּל, וְרַקִּיעַ חַד אֵית דְּאַקְרִי זָבוּל, דְּהָא דָּא אֲשַׁפַּח לְקַבְּלָא בְּרַכָּאן, וְלִסְדְרָא כְּלָא, וְהָאֵי אַקְרִי בֵּית זָבוּל.

תָּא חֲזִי, פְּתִיב (דברים לג יח) וְלִזְבוּלָן אָמַר שְׂמַח זָבוּלָן בְּצִאתְךָ וְיִשְׁשַׁכְּר בְּאַהֲלֶיךָ, מְלַמֵּד דְּאֲשַׁתְּפּוּ כְּחַדָּא, דָּא נְפִיק וְאַגַּח קְרָבָא, וְדָא יְתִיב וְלַעֲזֵי בְּאוּרֵייתָא, וְדָא יְהִיב חוּלְקָא לְדָא, וְדָא יְהִיב חוּלְקָא לְדָא, בְּחוּלְקֵיהּ דְּזָבוּלָן יַמָּא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַקְרִי יָם כְּנַרְתָּא, וְהָכִי אֲתַחֲזִי, בְּגִין דְּהָא תְּכַלֵּת נְפִיק מִתְּמָן, וְאוּקְמוּהּ דְּהָא לְתַתָּא כְּגוּוּנָא דְּלַעֲזֵילָא, יָם כְּנַרְתָּא לְעֵילָא, יָם כְּנַרְתָּא לְתַתָּא, תְּכַלֵּת לְעֵילָא, תְּכַלֵּת לְתַתָּא, וְכָלָא בְּאַתְרַּח חַד.

וְעַל דָּא יְרִית זָבוּלָן לְמִיפְקָא לְאַגְחָא קְרָבָא, וּמְזֻלָן דְּהָכִי הוּא, דְּכְתִיב (שם פסוק יט) עַמִּים הָרַ יקְרָאוּ שְׁם יִזְבְּחוּ זְבָחֵי צֶדֶק, זְבָחֵי צֶדֶק וְדָאֵי, מְאִי טַעְמָא, כִּי שְׁפַע יָמִים יִינְקוּ.

מתוק מדבש

וְאַגַּח קְרָבָא, וְדָא יְתִיב וְלַעֲזֵי בְּאוּרֵייתָא זָבוּלָן יֵאל לַעֲרוּךְ מַלְחָמָה, וְיִשְׁשַׁכְּר יֵשֵׁב וְעִסַּק צְמוּרָה, וְדָא יְהִיב חוּלְקָא לְדָא וְזָבוּלָן נַתַּן חֶלֶק מִשְׁלָלוּ לִישְׁשַׁכְּר, וְדָא יְהִיב חוּלְקָא לְדָא וְיִשְׁשַׁכְּר נַתַּן חֶלֶק מִתּוֹרָתוֹ לְזָבוּלָן, בְּחוּלְקֵיהּ דְּזָבוּלָן יַמָּא כְּחֶלְקוֹ שֶׁל זָבוּלָן הִיּהּ הִים, כְּמוֹ שְׂכֵמוֹז כְּפָרְשֵׁת וַיְחִי זָבוּלָן לַחֹף יָמִים יִשְׁכּוּן, וּבְגָמְתָא יִשְׂרָאֵל אַקְרִי יָם כְּנַרְתָּא וְכֶנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׂהִיא הַמַּלְכוּת נִקְרָאת יָם כְּנַרְתָּא, עַל שֶׁסֶּ כְּנֻרוֹ שֶׁל דוּד, וְהָכִי אֲתַחֲזִי וְכָן רָאוּ לְהַקְרִיא כְּלָלוֹת הַנוֹקְצִים יָם כְּנַרְתָּא, בְּגִין דְּהָא תְּכַלֵּת נְפִיק מִתְּמָן לְפִי שְׂחַלְתָּא שְׂהִיא צְמַלְכוּת דְּנוֹקְצִים יוֹלְאֵת מַשְׁס, וְאוּקְמוּהּ דְּהָא לְתַתָּא כְּגוּוּנָא דְּלַעֲזֵילָא וְזִיאָרוֹ הַחֲזֵרִים כִּי לַמְטָה הוּא כְּעִין שֶׁל מַעְלָה, כִּי כָל מַה שֵׁשׁ לַמְטָה הוּא דוּגְמַת מַעְלָה, דְּהֵינּוּ יָם כְּנַרְתָּא לְעֵילָא יָם כְּנַרְתָּא לְתַתָּא יָם כְּנַרְתָּא שְׂהִיא הַמַּלְכוּת, וְכַנְגְדוּ יָם יָם כְּנַרְתָּא הַגְּשָׁמִי לַמְטָה, וְכַנְגְדוּ יָם תְּכַלֵּת לְעֵילָא תְּכַלֵּת לְתַתָּא יָם תְּכַלֵּת לַמְטָה, וְכַנְגְדוּ יָם תְּכַלֵּת לַמְטָה שְׂהִיא הַמַּלְכוּת דְּנוֹקְצִים, וְכַנְגְדוּ יָם תְּכַלֵּת לַמְטָה, וְכַנְגְדוּ יָם תְּכַלֵּת לַמְטָה שְׂהִיא הַמַּלְכוּת דְּנוֹקְצִים, כִּי יָם כְּנַרְתָּא וְתְּכַלֵּת שְׂמִיחָהּ הֵם צְמַלְכוּת.

"מאמר סוד שותפות יששכר וזבולון" ומבאר בו כי המלכות שהיא השכינה נקראת בכנוי "זבול" ובה גנוזים אוצרות השפע וההנהגה לשלום בתחתונים. ומבאר שלכן זבולון היתה נחלתו על הים הרומז למלכות, וכן היה יוצא למלחמה כדוגמת המלכות הנלחמת בחיצונים, והיה מפרנס ליששכר העוסק בתורה שסודו בתפארת, בסוד העלאת מוין נוקבין, ויששכר היה גותן לזבולון חלק בתורה בסוד מוין דוכרין, באופן שהשתתפות יששכר וזבולון רומזת לסוד יחוד תפארת ומלכות. ומבאר כי השפע הניתן למלכות על ידי יששכר שבתפארת הוא לעולם על ידי מדת היסוד.

(מקור המאמר צוהר פרשת בהעלותך דף קנ ע"א, צנזאורינו כרך יב עמ' תנא-תנד)

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח וְאָמַר פְּתִיב שְׂמַח הַמֶּלֶךְ אָמַר צְמַלְכוּתוֹ לְהַקְצִיָּה בְּנֵה בְּנִיתִי בֵּית זָבוּל לָךְ (פירוש צמ מזור) מְכוּן לְשִׁבְתֶּךָ עוֹלָמִים הִנֵּה מַה שְׂכֵמוֹז בֵּית זָבוּל, בֵּית זָבוּל וְדָאֵי הִיא הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת צִמַּת לִיסוּד הַנִּקְרָא זָבוּל (כי זבול הוא לשון חיבור, והיסוד הוא מחבר את המלכות עם דודה, כמבואר בספר קהלת יעקב), כִּד אֲתַפְקְדוּ בִידְהָא כָּל גְּנֵזֵי מְלָפָא וְשְׁלֻטָא בְּהוּ כִי כְּשִׁנְפַקְדוּ צִדֵי הַמַּלְכוּת כָּל אוֹצְרוֹת הַשְּׁפַע וְהַהֲנַגָּה שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׂהוּא ז"א, וְהִיא שׁוֹלְטַת צְחַס בְּתַחֲמוּנִים, כְּדִין אַקְרִי בֵּית זָבוּל אִזּוּ הִיא נִקְרָאת צִמַּת זָבוּל, דְּהֵינּוּ צִמַּת לְאוֹצְרוֹת הַשְּׁפַע שְׂקִצְלָה מִיסוּד דו"א הַנִּקְרָא זָבוּל, וּמִפְרַשׁ וְאָמַר וְרַקִּיעַ חַד אֵית דְּאַקְרִי זָבוּל כִּי יֵשׁ רַקִּיעַ אַחַד הַנִּקְרָא זָבוּל (כְּמוֹצָא בְּמַס' חַגִּיגָה דף יב ע"ב), וְהֵינּוּ הִיסוּד, דְּהָא דָּא אֲשַׁפַּח לְקַבְּלָא בְּרַכָּאן לְפִי שְׂהִיסוּד עוּמַד לְקַצֵּל הַצְּרוּת מִלְּמַעְלָה, וְיִפְקְדָא בְּפָא וְלִסְדֵּר כָּל הַשְּׁפַע לְעַמּוֹ, וְלַהֲשִׁיעַ מֵהֶם כְּפִי הַרְאוּ לַמַּלְכוּת, וְהָאֵי אַקְרִי בֵּית זָבוּל לְכַן הַמַּלְכוּת כְּשִׁמְקַצֵּל מִן הִיסוּד נִקְרָאת צִמַּת זָבוּל. (רמ"ק ומק"מ ומִפְרָשִׁים)

וסוד הענין הוא, כי יששכר היה מושרש בתפארת שבו סוד התורה שכתב וזבולון היה מושרש במלכות שבה סוד כלי זיינים למלחמה, לכן נשתתפו יחד לגרוס יחוד ז"א, כי זבולון צמה שנתן חלק משללו ליששכר צה גרם שהמלכות מעלה מוין נוקבין לז"א, ויששכר צמה שנתן חלק מתורתו לזבולון צה גרם שז"א יוריד מוין דוכרין למלכות.

וְעַל דָּא וְעַל כֵּן לְפִי שְׂזָבוּלָן הִיּהּ מוֹשְׁרַשׁ צְמַלְכוּת, לְכַן יְרִית זָבוּלָן לְמִיפְקָא לְאַגְחָא קְרָבָא יֵרַשׁ זָבוּלָן כַּח מִן הַמַּלְכוּת לְצַחַת לְעֵשׂוֹת מַלְחָמָה, כִּי הַמַּלְכוּת הִיא צַעֲלַת מַלְחָמָה כְּנֶגֶד הַחֵיילוֹנִים, וּמְזֻלָן דְּהָכִי הוּא וּמִנִּין לָנוּ שְׂכָן הוּא, דְּכְתִיב עַמִּים הָרַ יקְרָאוּ שְׁם יִזְבְּחוּ זְבָחֵי צֶדֶק כְּמוֹז זְבָחֵי צֶדֶק וְדָאֵי פִירוּשׁ זְבָחֵי הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת לְדָק, שְׂכַחָהּ זְבָח וְהָרַג זָבוּלָן אֵת אוֹיְבָיו, מְאִי מְעַמָּא וְהַכְמוּז מִפְרַשׁ מַה הַטַּעַם, וְאָמַר כִּי שְׁפַע יָמִים יִינְקוּ לְפִי שְׂשֻׁבֵט זָבוּלָן הִיוּ מְקַצְלִים שְׁפַע וְכַח מִן הִים שְׂהוּא הַמַּלְכוּת שְׂהִיא צַעֲלַת הַמַּלְחָמָה.

וַיִּשְׁשַׁכְר חוֹלְקֶיהָ בְּאוֹרֵייתָא, וַיְהִיב לְזְבוּלוֹן חוֹלְקָא דְאוֹרֵיתָא וְדַאי, וְעַל דָּא אֲשַׁתְּפוּ פְּחָדָא, לְאַתְּבָרְכָא זְבוּלוֹן מִיִּשְׁשַׁכְר, דְּבִרְכַתָּא דְאוֹרֵיתָא הִיא בִּרְכַתָּא דְכֻלָּא.

רַבִּי אָבָא אָמַר, אַחְסִנְתָּא דְאוֹרֵיתָא וְדַאי הָכִי הוּא, וְדַרְגָּא דָּא שְׁתִּיתָאָה, יְהִיב אָגַר אוֹרֵיתָא, וְאַחְסִין לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל.

אַחְסִין חוּוֹרָא לְתַכְלֵתָא, וְעַל דָּא תְּנִינָן, מְשִׁיפִיר בֵּין תַּכְלֵת לְלֶבָן, דִּישְׁתְּמוּדְעֵן גְּוּוּיָי, דְּהָא פְּדִין אֶקְרִי בְּקָר, וְחוּוֹרָא אָתִי לְעֵלְמָא וְתַכְלֵתָא אַתְּעֵבֵר, וְעַל דָּא פֶּל קְרָבִין דְּמִלְכָּא וְכָל זַיִינֵי מִלְכָּא בִּידְהָא אַתְּמָנָן, וְהָא אוֹקִימָנָא.

מתוק מדבש

ומפרש אַחְסִין חוּוֹרָא דְתַכְלֵתָא שְׁמַנְחִיל ז"א מִיסוּדוּ אַתְּ צַחִינַת הַמַּסְדִּים הַנִּקְרָאִים גּוּוֹן לֶבָן, כְּדִי לְהַמְתִּיק דִּינֵי הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא סוּד הַמַּכְלָת, וְעַל דָּא תְּנִינָן וְעַל כֵּן לְמַדְנֵו (בְּמַס' צִרְכּוֹת ד' ט ע"ג), כִּי זְמַן קְרִיאת שְׁמַע שֶׁל שְׁחֵרִית הוּא מְשִׁיפִיר בֵּין תַּכְלֵת לְלֶבָן וְהֵינּוּ צִין דִּין לְחַסְדָּא, דִּישְׁתְּמוּדְעֵן גְּוּוּיָי שִׁיכִירוּ צִין הַגּוּוּיָי, דְּהָא גְּדִין אֶקְרִי בְּקָר כִּי אִזּוּ נִקְרָא צִקָר, שְׂאִזּוּ הוּא הַמַּעֲוֹרוֹת הַחַסְדָּא שֶׁל הַיִּסוּד הַנִּקְרָא צִקָר, וְהֵינּוּ וְחוּוֹרָא אָתִי לְעֵלְמָא וְתַכְלֵתָא אַתְּעֵבֵר וְהֵלֶבֶן שֶׁהוּא הַחַסְדָּא צָא וְהַמַּעֲוֹרֵר צְעוּלָס, וְהַמַּכְלָת שֶׁהִיא דִּין מַסְתַּלֵּק וְהַמַּעֲוֹרֵר וְעַל דָּא וְעַל כֵּן לְפִי שֶׁהַמַּלְכוּת הִיא צְעֵלַת דִּין, לְכֵן פְּדִין קְרָבִין דְּמִלְכָּא וְכָל זַיִינֵי מִלְכָּא בִּידְהָא אַתְּמָנָן כֵּל הַמַּלְחָמוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא ז"א, וְכָל כְּלֵי זַיִינֵין שֶׁל הַמֶּלֶךְ צִדִּיהָ שֶׁל הַמַּלְכוּת נִמְסָרִים, וְהָא אוֹקִימָנָא וְהֵרִי צִיָּאֲרֵנוּ אַתְּ הַעֲנִין כְּרָאוּי. (רמ"ק וּמְפָרְשִׁים)

וַיִּשְׁשַׁכְר חוֹלְקֶיהָ בְּאוֹרֵייתָא וַיִּשְׁשַׁכְר חֲלָקוּ צְמֹרָה, וַיְהִיב לְזְבוּלוֹן חוֹלְקָא דְאוֹרֵיתָא וְדַאי וְנָתַן לְזְבוּלוֹן חֲלָקוּ צְמֹרָה וְדַאי, כְּלוּמַר שֶׁהִיא מַשְׁפִּיעַ חֲלָק מִהַתְּפָאֶרֶת שֶׁהוּא סוּד הַמֹּרָה, וְעַל דָּא אֲשַׁתְּפוּ פְּחָדָא לְאַתְּבָרְכָא זְבוּלוֹן מִיִּשְׁשַׁכְר וְעַל כֵּן נִשְׁתַּפּוּ יַחַד לְגֵרוּס יַחּוּד תְּפָאֶרֶת עִם הַמַּלְכוּת, וְעַל יְדֵי שְׁפַע הַיַּחּוּד נִתְּצַרְךְ זְבוּלוֹן מִיִּשְׁשַׁכְר, דֵּהֵינּוּ הַמַּלְכוּת תִּקְצַל שְׁפַע הַצִּרְכּוֹת מִן הַתְּפָאֶרֶת, דְּבִרְכַתָּא דְאוֹרֵיתָא הִיא בִּרְכַתָּא דְּכֻלָּא כִּי צִרְכַת הַמֹּרָה הִיא צִרְכַת הַכֵּל, כְּלוּמַר כִּי כָּל הַצִּרְכּוֹת צָאוּ מִן הַתְּפָאֶרֶת לְמַלְכוּת וּמִמֶּנָּה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. (רמ"ק וּמְפָרְשִׁים)

רַבִּי אָבָא אָמַר מֵהַ שְׂאֵמֶרֶת כִּי מִי שְׁעוּסָק צְמֹרָה הוּא צְתִּפָּאֶרֶת, אַחְסִנְתָּא דְאוֹרֵיתָא וְדַאי הָכִי הוּא נַחֲלַת הַמֹּרָה וְדַאי כֵּן הוּא שֶׁהוּא אֹמוֹת צְתִּפָּאֶרֶת, אֲבָל וְדַרְגָּא דָּא שְׁתִּיתָאָה יְהִיב אָגַר אוֹרֵיתָא מִדְּרָגָה הַשְּׁשִׁית שֶׁהִיא הַיִּסוּד, הוּא הַנּוֹתֵן אַתְּ שִׁכְרָא וְהַשְּׁפַעוֹת הַתְּפָאֶרֶת, וְאַחְסִין לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל וּמִנְחִילָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְהֵינּוּ שִׁשְׁשַׁכְר שֶׁהוּא נוֹטְרִיקוֹן י"ש שִׁכְרָא, שְׁמוּ מוֹרָה שֶׁהוּא צִיסוּד כְּלוּמַר שֶׁהוּא הַנּוֹתֵן שְׁפַע הַתְּפָאֶרֶת לְזְבוּלוֹן שֶׁהוּא צְמֹרָה.

בהעלותך יום שלישי

סוד המנורה והמזבחות והקטורת שבמקדש

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָאֵי פִּרְשָׁתָא, הָא אֲתָמַר עוֹבְדָא דְמִנְרֵתָא וְתִקְוִינְהָא וְכָל מַה דְּבָהּ, אֲמַאי הָכָא זְמַנָּא אַחְרָא, אֲלָא פִּינּוֹן דְּנִשְׂיָאִים קָרִיבוּ קוֹרְבָנָא דְּמִדְּבַחָא, וְכָל תִּקְוִינָא דְּאֲתַחְזִי לִיהּ, אֲתָא קָרָא וְאֲשַׁתְּעִי עוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא, דְּהִיא תִּקְוִינָא עַל יְדָא דְּאֲהָרֹן, דְּהָא לְעִילָא מִנְרֵתָא וְכָל בּוֹצִינִין דִּילָהּ, עַל יְדָא דְּאֲהָרֹן נְהָרִין כְּלָא.

תָּא חֲזִי, מִדְּבַחָא תְּרִיסַר נִשְׂיָאִין הוּוּ לְחִנְכָא לִיהּ וְלֹאֲתִקְנָא לִיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהּ, תְּרִיסַר אֵינוֹן שְׁבֻטִין לְאַרְבַּע סְטָרִין אַרְבַּע דְּגָלִים, וְכִלְהוּ תְּרִיסַר, וְכִלְא פְּגוּוֹנָא דְּלְעִילָא.

מִנְרֵתָא אֲתַמְנִי בְּשַׁבְעָה בּוֹצִינִין, לְאֲדֻלְקָא עַל יְדָא דְּכֹהֵנָא, וְכִלְא פְּגוּוֹנָא דְּלְעִילָא, וּמִנְרֵתָא עַל אֲתָ קִימָא, וּבְנִיטָא אֲתַעְבִּידַת, וְהָא אוֹקְמוּהּ בְּעוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא.

וּמִדְּבַח פְּנִימָאָה וּמִנְרֵתָא קִימִי כְּחָדָא לְחִדּוּתָא דְּכִלְא, דְּכִתִּיב (משלי כו ט) שְׁמֹן וְקִטְרֵת יִשְׁמַח לָב.

מתוק מדבש

מאירות כולם. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

תָּא חֲזִי, מִדְּבַחָא תְּרִיסַר נִשְׂיָאִין הוּוּ לְחִנְכָא לִיהּ וְלֹאֲתִקְנָא לִיהּ בא וראה, כי היו י"ב נשיאים לחנך ולתקן את המזבח, וְהָא אוֹקְמוּהּ והרי כבר ביארו החברים, כי תְּרִיסַר אֵינוֹן שְׁבֻטִין לְאַרְבַּע סְטָרִין אַרְבַּע דְּגָלִים הי"ב שבטים נחלקו לדי' רוחות, בדי' דגלים, כי בכל דגל היו ג' שבטים, (ה"ג הרמ"ק) וְכִלְהוּ פְּגוּוֹנָא דְּלְעִילָא וכולם היו כעין של מעלה, כנגד הי"ב מלאכים נושאי מרכבת המלכות שנחלקים לדי' כתות לדי' צדדי הכסא.

מִנְרֵתָא אֲתַמְנִי בְּשַׁבְעָה בּוֹצִינִין לְאֲדֻלְקָא עַל יְדָא דְּכֹהֵנָא ונתמנה אהרן הכהן שבחסד להדליק את המנורה שהיא כנגד המלכות, בשבעה נרותיה שהם כנגד שבע ספירות שלה, וְכִלְא פְּגוּוֹנָא דְּלְעִילָא והכל הוא כעין של מעלה, וּמִנְרֵתָא עַל אֲתָ קִימָא וּבְנִיטָא אֲתַעְבִּידַת והמנורה על אות היתה עומדת, ונעשית מאליה על ידי נס, להורות על רום מעלתה מה שלא נמצא במזבח, וְהָא אוֹקְמוּהּ בְּעוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא והרי כבר ביארו החברים ענין זה במעשה המנורה. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

וּמִדְּבַח פְּנִימָאָה וּמוֹצֵס הפנימי שזו הקטירו את הקטרת שהוא כנגד הצניעה, וּמִנְרֵתָא והמנורה שזה הדליקו את הנרות שהוא כנגד המלכות, קִימִי בְּחָדָא הם היו עומדים יחד, זו להשפיע וזו לקבל, כלומר כשהדליקו את הנרות אז הקטירו את הקטרת, כמו שכתוב בסוף פרשת תלוי, והקטיר עליו אהרן קטרת סמים וגו' צהטיבו את הנרות יקטירנה, וטעם הדבר יְחִדּוּתָא דְּכִתְיָא לשמחת הכל, דהיינו לשמח את המלכות ואת כל התחתונים, דְּכִתִּיב שְׁמֹן וְקִטְרֵת יִשְׁמַח לָב הדלקת המנורה נשמח והקטרת שהיו מקריבים היו משמחים את המלכות הנקראת לב.

"מאמר סוד המנורה והמזבחות והקטורת שבמקדש" ומבואר בו כי המנורה רומזת לשכינה הקדושה, ולכן היה אהרן הכהן שבחסד מדליק אותה. והיתה עומדת בהיכל ששם מקום מזבח הקטורת, וההדלקה וההקטרה היו נעשים כאחד, כי הקטורת רומזת להתעוררות שפע הבינה לשמח את המלכות. וכן מזבח הזהב שעליו הקטורת היה משפיע במזבח העולה שבמלכות. כלל העולה הוא שלעולם הבינה משפעת שמחה במדת המלכות לצורך התחתונים. ומסיק בשבח הקטורת שהיתה מבטלת את הדינים ומסלקת את המגפה, ומעוררת שמחה בעולם.

(מקור המאמר צוהר פרשת צהעלותך דף קנ"א ע"ב-ב, צנזאוריני כרך יז עמ' תסח-תע"א)

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר שאל ואמר, הָאֵי פִּרְשָׁתָא פרשה זו של מעשה המנורה, הָא אֲתָמַר עוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא הרי כבר נאמר בפרשת תרומה מלאכת עשיית המנורה, וְתִקְוִינְהָא ותיקוניה דהיינו ירכה ופרחיה וגביעיה וכפתוריה, וְכָל מַה דְּבָהּ וכל מה שיש בה, דהיינו הדלקתה (הנאמר צריט פרשת תלוי), אם כן אֲמַאי הָכָא זְמַנָּא אַחְרָא למה חזר ושנה כאן את מעשה המנורה פעם אחרת, ומשיב אֲלָא פִּינּוֹן דְּנִשְׂיָאִים קָרִיבוּ קוֹרְבָנָא דְּמִדְּבַחָא אלא כיון שהי"ב נשיאים הקריבו את הקרבנות לחנוכת המזבח, וְכָל תִּקְוִינָא דְּאֲתַחְזִי לִיהּ וכל התיקונים הראוים לו, היינו הבאת קצרת כסף אחת וכף של זהב, ואהרן שהוא נשיא שבט לוי לא הקריב כלום, אחר כך אֲתָא קָרָא וְאֲשַׁתְּעִי עוֹבְדָא דְּמִנְרֵתָא בא הכתוב ומספר את מעשה המנורה פעם שנית, דְּהִיא תִּקְוִינָא עַל יְדָא דְּאֲהָרֹן שהיא תיקון הנעשה על ידי אהרן, להראות שהוא חשוב מכולם, דְּהָא לְעִילָא מִנְרֵתָא וְכָל בּוֹצִינִין דִּילָהּ, עַל יְדָא דְּאֲהָרֹן נְהָרִין כְּלָא כי למעלה בעולם האצילות המנורה שהיא המלכות וכל נרותיה שהם ספירותיה, על ידי החסד שבו אחוזו אהרן היו

וְאוֹקִימָנָא דְתַרֵּי מְדַבְּחָן הָוּוּ, חַד פְּנִימָאָה דְכָלָא, וְהָאֵי קִימָא לְחַדְוֹתָא, וְחַד לְבַר לְקַרְבָּאָה קַרְבָּנִין, וּמַהֲאֵי פְּנִימָאָה נְפִיק לְהָאֵי דְלְבַר.

וּמַאֲן דְחָמֵי וְיִסְתַּפֵּל, יְנַדַּע חֻכְמָתָא עֲלָאָה, רְזָא דְמַלְאָה אַדְנִי יְהוָה, וְעַל דָּא לָא אַתְקַרַּב קְטָרְתָא אֲלָא בְּשַׁעֲתָא דְשָׁמֶן אֲשַׁתְּכַח.

אֲשַׁתְּכַחנָא בְּסַפְרָא דְשְׁלֵמָה מְלָפָא, קְטָרְתָא הוּא לְחַדְוָה וְלִסְלִיקָא מוֹתְנָא, מְאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְדִינָא מַהֲאֵי דְלְבַר אֲשַׁתְּכַח, וְחַדְוֹתָא וְחִדּוֹ וְקִשׁוּרָא דְנִהִירוֹ מַהֲהוּא פְּנִימָאָה, דְכָל חִידּוֹ בֵּיהּ קִימָא, וְכַד הָאֵי אַתְעַר, כָּל דִּינָא אֲסַתְּלַק מַהֲאֵי, וְלָא יְכִיל לְמַעַבְדַּ דִּינָא, וּבְגִין כְּפֹךְ קְטָרְתָא קִימָא לְבַטְלָא מוֹתְנָא, וְעַל דָּא קְטָרְתָא קִשִּׁירוֹ הוּא דְכָלָא, וְדָא אַתְקַרִּיב בְּהַהוּא פְּנִימָאָה, זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאֲתֵי, עֲלִייהוּ כְּתִיב (ישעיה מט ג) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

מתוק מדבש

לסלק ולנטל את המגפה, ומפרש פאי טעמא מהו טעם שהקטרט מצטל את המגפה, ואמר בגין דדינא מהאי דלבר אשתכח לפי שהדין מתעורר ונמצא מחמת עונות התחמונים הפוגמים במלכות שהיא מצחוק, וחדוותא וחדו, וקשורא דנהירו מההוא פנימאָה והתעוררות השמחה והחדוה, וקשר הארת החכמה נשפעת ויוצאות מהצינה שהיא מצפנים, דכָּל חִידּוֹ בֵּיהּ קִימָא שְׁכַל התעוררות השמחה צה נמצאת, כי היא מקור השמחה, וכד הא אַתְעַר וכשהצינה מתעוררת צהארותיה על ידי הקטרט להשפיע שפע אל המלכות, כָּל דִּינָא אֲסַתְּלַק מַהֲאֵי אִז כַּל צַחִינַת דִּין מסתלקת מן המלכות, וְלָא יְכִיל לְמַעַבְדַּ דִּינָא וְאֵינָה יְכִיל לַעֲשׂוֹת דִּין, לפי שנמתקים כל הדינים שצה, וממילא מתצטלת המגפה שצה מהתעוררות דיניה, וּבְגִין כְּפֹךְ קְטָרְתָא קִימָא לְבַטְלָא מוֹתְנָא ולכן הקטרט עומד לצטל את המגפה, וְעַל דָּא קְטָרְתָא קִשִּׁירוֹ הוּא דְכָלָא ועל כן הקטרט היא קשר הכל, כי היא מקשרת את כל הספירות מהצינה עד המלכות, וְדָא אַתְקַרִּיב בְּהַהוּא פְּנִימָאָה ועל כן היא נקרבת צמוצח הפנימי שהיא כנגד הצינה, ומסיים את המאמר בצצחן של ישראל ואומר זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאֲתֵי אשריהם ישראל צעולם הזה וצעולם הצה, עֲלִייהוּ כְּתִיב עליהם נאמר וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אשר צך אתפאר. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

ואמר עוד וְאוֹקִימָנָא דְתַרֵּי מְדַבְּחָן הָוּוּ וכבר צארנו שהיה שני מוצחוח, כי חַד פְּנִימָאָה דְכָלָא אחד היה פנימי מהכל צחוך ההיכל, כנגד הצינה, וְהָאֵי קִימָא לְחַדְוֹתָא וזה היה עומד לשמחה, דהיינו לשמחה את המלכות על ידי שפע שמשפיעה צה, כי היא מקור השמחה, וזה על ידי הקטרט, כי לא הקטירו צמוצח הזה רק קטרט, וְחַד לְבַר לְקַרְבָּאָה קַרְבָּנִין ואחד שהוא מוצח העולה היה עומד צחוך צעורה להקריב עליו קרצנות, והוא היה כנגד המלכות, וּמַהֲאֵי פְּנִימָאָה נְפִיק דְלְבַר ומהפנימי שהוא סוד הצינה, יֵאֵל שֶׁפַע לֹזֶה שֶׁצַּחֲוֹן שֶׁהוּא סוּד הַמַּלְכוּת. וּמַאֲן דְחָמֵי וְיִסְתַּפֵּל ומי שרואה ומסתכל ומצונון, יְנַדַּע חֻכְמָתָא עֲלָאָה יודע חכמה עליונה, דהיינו רְזָא דְמַלְאָה אַדְנִי יְהוָה את סוד הדצר למה השם אדניי צמלכות, ושם הו"ה צנקוד אלהי"ם שצצינה, הם הולכים תמיד יחד, כי צכל התנ"ך כולו כשנכתב שם הו"ה צנקוד אלהי"ם הוא צימד עם שם אדניי, להורות על קשורם יחד, וְעַל דָּא לָא אַתְקַרַּב קְטָרְתָא אֲלָא בְּשַׁעֲתָא דְשָׁמֶן אֲשַׁתְּכַח ועל כן לא נקרבת הקטרט אלא צשעה שיש הדלקת המנורה צשמן, להורות שאין הצינה שצה סוד הקטרט נפרדת מהמלכות שהיא סוד המנורה. (הגהות מורח"ו ומק"מ ומפרשים) ואמר רצי אלעזר אֲשַׁתְּכַחנָא בְּסַפְרָא דְשְׁלֵמָה מְלָפָא מנצחתי צספרו של שלמה המלך, קְטָרְתָא הוּא לְחַדְוָה, וְלִסְלִיקָא מוֹתְנָא כי הקטרט שצצינה היא מעוררת השמחה, והיא מסוגלת

בהעלותך יום רביעי

פשטי התורה הם לבושים לסודות גדולים

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְוִי לְהֵהוּא בַר נֶשׁ דְּאָמַר דְּהָא אֹרִייתָא אַתָּא לְאַחְזָא סְפוּרִין בְּעֵלְמָא וּמְלִין דְּהֵדְיוּטִי, דְּאִי הָכִי אָפִילוּ בְּזַמְנָא דָּא אָנֹן יְכַלִּין לְמַעְבַּד אֹרִייתָא בְּמִלִּין דְּהֵדְיוּטִי וּבִשְׂבָחָא יְתִיר מְפֻלְהוּ, אִי לְאַחְזָא מְלָה דְּעֵלְמָא, אָפִילוּ אִינוּן קַפְסִירִי דְּעֵלְמָא אִית בִּינֵיהוּ מְלִין עֵלְאִין יְתִיר, אִי הָכִי גְזִיל אַבְתְּרִייהוּ וְנַעֲבִיד מְנִייהוּ אֹרִייתָא פְּהֵאִי גְוֹנָא, אֵלָּא כֹּל מְלִין דְּאֹרִייתָא מְלִין עֵלְאִין אִינוּן וְרִזִּין עֵלְאִין.

תָּא חֲזִי, עֵלְמָא עֵלְאָה וְעֵלְמָא תַּתְּאָה בְּחַד מְתַקְלָא אַתְקֵלוּ, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְלָאכִי עֵלְאִי לְעֵלְאָה, מְלָאכִי עֵלְאִי פְּתִיב בְּהוּ (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מְלָאכִיו רִוְחוֹת, בְּשַׁעֲתָא דְּנִחְתִּין לְתַתָּא, מְתַלְבְּשִׁי בְּלְבוּשָׁא דְּהָאִי עֵלְמָא, וְאִי לָאו מְתַלְבְּשִׁי בְּלְבוּשָׁא כְּגֹוֹנָא דְּהָאִי עֵלְמָא, לָא יְכַלִּין לְמִיקַם בְּהָאִי עֵלְמָא, וְלָא סְבִיל לֹון עֵלְמָא.

וְאִי בְּמְלָאכִי פֶּךָ, אֹרִייתָא דְּבְרָא לְהוּ וּבְרָא עֵלְמִין פְּלָהוּ וְקִימִין בְּגִינָה, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּה פִּיּוֹן דְּנִחְתִּת לְהָאִי עֵלְמָא, אִי לָאו דְּמְתַלְבְּשָׁא בְּהֵנִי לְבוּשִׁין דְּהָאִי עֵלְמָא, לָא יְכִיל עֵלְמָא לְמַסְבֵּל.

וְעַל דָּא הָאִי סְפוּר דְּאֹרִייתָא, לְבוּשָׁא דְּאֹרִייתָא אִיהוּ, מֵאֵן דְּחָשִׁיב דְּהֵהוּא לְבוּשָׁא אִיהוּ אֹרִייתָא מְמַשׁ,

מתוק מדבש

תָּא חֲזִי, עֵלְמָא עֵלְאָה וְעֵלְמָא תַּתְּאָה בְּחַד מְתַקְלָא אַתְקֵלוּ בַּא וְרָאָה, הָעוֹלָם הָעֵלְיוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּמִשְׁקַל אַחַד נִשְׁקָלִים, כִּי כֹל מַה שִׁישׁ לְמַעְלָה יֵשׁ דּוֹגְמָתוֹ לְמַטָּה, כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, מְלָאכִי עֵלְאִי לְעֵלְאָה יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה הֵם כְּנֹגַד מְלָאכִים הָעֵלְיוֹנִים לְמַעְלָה, וְהֵנָּה מְלָאכִי עֵלְאִי פְּתִיב בְּהוּ בְּמִלָּאכִים הָעֵלְיוֹנִים כְּתוּב בְּהֵם עוֹשֶׂה מְלָאכִיו רִוְחוֹת שֶׁהַקִּבֵּ"ה בְּרָא אוֹתָם רִוְחוֹת בְּלֹא גּוֹף גִּשְׁמִי, לְכֹן בְּשַׁעֲתָא דְּנִחְתִּין לְתַתָּא בְּשַׁעֲתָא שֶׁהֵם יוֹרְדִים לְמַטָּה לְעוֹלָם הַזֶּה, מְתַלְבְּשִׁי בְּלְבוּשָׁא דְּהָאִי עֵלְמָא הֵם מְתַלְבְּשִׁים בְּלְבוּשֵׁי גִשְׁמִי שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, וְאִי לָאו מְתַלְבְּשִׁי בְּלְבוּשָׁא כְּגֹוֹנָא דְּהָאִי עֵלְמָא וְאִם לָא הִיוּ מְתַלְבְּשִׁים בְּלְבוּשֵׁי גִשְׁמִי שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, לָא יְכַלִּין לְמִיקַם בְּהָאִי עֵלְמָא לָא הִיוּ יְכוּלִים לְעַמּוּד בְּזֵה הָעוֹלָם, וְלָא סְבִיל לֹון עֵלְמָא וְגַם הָעוֹלָם לָא הִיָּה יְכוּל לְסַבּוֹל אוֹתָם.

וְאִי בְּמְלָאכִי פֶּךָ וְאִם בְּמִלָּאכִים הוּא כֶּךָ, אֹרִייתָא דְּבְרָא לְהוּ וּבְרָא עֵלְמִין פְּלָהוּ וְקִימִין בְּגִינָה הַתּוֹרָה שְׁבִרָאָה אוֹתָם וּבְרָאָה אֵת כֹּל הָעוֹלָמוֹת וְהֵם מְתַקִּימִים בְּשִׁבִיל קְדוּשָׁתָהּ, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּה פִּיּוֹן דְּנִחְתִּת לְהָאִי עֵלְמָא עַל אַחַת כְּמָה וְכַמְּה כִּיּוֹן שִׁירְדָה לְזֵה הָעוֹלָם לְלַמְדָה לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל, אִי לָאו דְּמְתַלְבְּשָׁא בְּהֵנִי לְבוּשִׁין דְּהָאִי עֵלְמָא אִם לָא הִיתָה מְתַלְבְּשָׁת בָּאלוּ הַלְבוּשִׁים שֶׁל עֲנִיֵי עוֹלָם הַזֶּה, לָא יְכִיל עֵלְמָא לְמַסְבֵּל לָא הִיָּה הָעוֹלָם יְכוּל לְסַבּוֹל קְדוּשָׁתָהּ, וְלָא הִיָּה אֲפֻשֵׁר לְהַבִּין אוֹרָה וְזִיוָה וְעוֹמֵק סוּדוּתִיהָ, כִּי בְּעוֹד שְׂאֵדָם מְלוּבֵשׁ בְּגוֹף חוּמְרֵי אִי אֲפֻשֵׁר שִׁישִׁיג שׁוּם עֲנִין רִוְחָנִי.

וְעַל דָּא הָאִי סְפוּר דְּאֹרִייתָא לְבוּשָׁא דְּאֹרִייתָא אִיהוּ וְעַל כֵּן סִיפּוּר הַזֶּה שְׁבִתּוּרָה הוּא לְבוּשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה, מֵאֵן דְּחָשִׁיב דְּהֵהוּא לְבוּשָׁא אִיהוּ אֹרִייתָא מְמַשׁ וְלָא מְלָה אַחְרָא מִי שְׁחוּשֵׁב שׁוּזָה הַלְבוּשׁ הוּא הַתּוֹרָה מְמַשׁ וְאִין בְּהַ דְּבַר אַחַר תַּחַת

"מאמר פשטי התורה הם לבושים לסודות גדולים" ומבאר בו כי אין התורה באה לספר סיפורים בעלמא כזכרון דברי הימים, ודברים פשוטים כשכל האנושי, אלא כל דברי התורה וגם הסיפורים הם ענינים נשגבים וסודות גדולים. ומבאר שלפי שאין העולם יכול לסבול את סודות קדושת רוחניות התורה, בהיותו בלבוש גשמי, לכן הולבשו דברי התורה בסיפורים וכדומה, אבל צריך לדעת ולהתבונן שבתוך הלבושים נמצאת נשמת התורה שבה סודות גדולים. ומסיק שלעתיד לבוא נזכה לעמוד ולהשיג בנשמת התורה שהם סודותיה.

(מקור המאמר נזכר פרשת נעלמתך דף קנז ע"א, צנצאורינו כרך יז עמ' תעו-מעט)

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְוִי לְהֵהוּא בַר נֶשׁ דְּאָמַר דְּהָא אֹרִייתָא אַתָּא לְאַחְזָא סְפוּרִין בְּעֵלְמָא וּמְלִין דְּהֵדְיוּטִי אוֹי לְאוֹתוֹ הָאָדָם שְׂאוּמֵר שֶׁהַתּוֹרָה בָּאָה לְהִרְאוֹת וּלְסַפֵּר סִיפּוּרִים בְּעֵלְמָא וּדְבָרִים פְּשוּטִים שֶׁל לְבֹן וּבְלַעַם וְכְדוּמָה, דְּאִי הָכִי אָפִילוּ בְּזַמְנָא דָּא אָנֹן יְכַלִּין לְמַעְבַּד אֹרִייתָא בְּמִלִּין דְּהֵדְיוּטִי וּבִשְׂבָחָא יְתִיר מְפֻלְהוּ שְׂאֵם כֵּן אֲפִילוּ בְּזַמֵּן הַזֶּה אֲנִי יְכוּלִים לְעַשׂוֹת תּוֹרָה בְּדְבָרִים פְּשוּטִים, וּבִשְׂבַח וְיוֹפִי יוֹתֵר מְכַל הַסִּיפּוּרִים שְׁבִתּוּרָה, כְּלוּמֵר בְּמַעֲלוֹת יְתִירוֹת כְּפִי שְׁכַל הָאֲנוּשִׁי, וְעוֹד אִי לְאַחְזָא מְלָה דְּעֵלְמָא אִם הַתּוֹרָה בָּאָה רַק לְהִרְאוֹת וּלְסַפֵּר דְּבָרֵי הַיָּמִים שֶׁל הָעוֹלָם, אָפִילוּ אִינוּן קַפְסִירִי דְּעֵלְמָא אִית בִּינֵיהוּ מְלִין עֵלְאִין יְתִיר אֲפִילוּ אוֹתָם הַשְּׂרִים וּשְׁלִטוֹנֵי הָעוֹלָם שִׁישׁ לְהֵם סִפֵּר דְּבָרֵי הַיָּמִים, יֵשׁ בְּהֵם דְּבָרִים חֲשׁוּבִים וּמוֹעִילִים יוֹתֵר לְלַמּוּד מֵהֵם חֲכָמָה וּמוֹסֵר, אִי הָכִי גְזִיל אַבְתְּרִייהוּ וְנַעֲבִיד מְנִייהוּ אֹרִייתָא פְּהֵאִי גְוֹנָא אִם כֵּן נִלְךְ אַחֲרֵיהֶם וְנַעֲשֶׂה מֵהֵם תּוֹרָה כְּדוּגְמָתָם, אֵלָּא וְדָאִי כֹּל מְלִין דְּאֹרִייתָא מְלִין עֵלְאִין אִינוּן וְרִזִּין עֵלְאִין כֹּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה גַּם הַסִּיפּוּרִים הֵם עֲנִינִים נִשְׁגָּבִים וּסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וְגְדוּלִים.

וְלֹא מְלָה אַחֲרָא, תִּפְּחַ רִוּחִיהָ, וְלֹא יְהֵא יְהֵא לִיה חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאֵתִי, בְּגִין כְּךָ אֲמַר דְּוֹד (שם קט"ו י"ח) גַּל עֵינֵי וְאֵבִיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹרְתְךָ, מַה דְּתַחֲוֹת לְבוּשָׁא דְאִוְרִייתָא.

תָּא חֲזִי, אֵית לְבוּשָׁא דְאִתְחֲזִי לְכֻלָּא, וְאִינוּן טְפִשִׁין כַּד חֲמָן לְבַר נֶשׁ בְּלְבוּשָׁא דְאִתְחֲזִי לֹוֹן שְׁפִירָא, לָא מְסַתְּפִלִין יְתִיר, חֲשִׁיבוּ דִּהְהוּא לְבוּשָׁא גּוּפָא, חֲשִׁיבוּתָא דְגּוּפָא נְשֻׁמְתָא.

כְּהֵא גִוּוּנָא אִוְרִייתָא אֵית לָהּ גּוּפָא, וְאִינוּן פְּקוּדֵי אִוְרִייתָא דְאִקְרוּן גּוּפֵי תּוֹרָה, הֵאִי גּוּפָא מְתַלְבָּשָׁא בְּלְבוּשִׁין דְאִינוּן סְפוּרִין דִּהֵאִי עֵלְמָא, טְפִשִׁין דְעֵלְמָא לָא מְסַתְּפִלִי אֲלָא בְּהֵוּא לְבוּשָׁא, דְאִיהוּ סְפוּר דְאִוְרִייתָא, וְלֹא יְדַעֵי יְתִיר, וְלֹא מְסַתְּפִלִי בְּמָה דְאִיהוּ תַּחֲוֹת הֵוּא לְבוּשָׁא, אִינוּן דִּידַעֵין יְתִיר, לָא מְסַתְּפִלִין בְּלְבוּשָׁא אֲלָא בְּגּוּפָא דְאִיהוּ תַּחֲוֹת הֵוּא לְבוּשָׁא, חֲפִימִין עֲבָדֵי דְמַלְכָּא עֲלָאָה, אִינוּן דְקִימוּ בְּטוֹרָא דְסִינֵי, לָא מְסַתְּפִלִי אֲלָא בְּנְשֻׁמְתָא, דְאִיהִי עֲקָרָא דְכֻלָּא אִוְרִייתָא מִמֶּשׁ, וְלִזְמַנָּא דְאֵתִי זְמִינִין לְאִסְתְּפִלָּא בְּנְשֻׁמְתָא דְנְשֻׁמְתָא דְאִוְרִייתָא.

מתוק מדבש

צלפחד וכדומה, וכן מכל סיפורי האבות אפשר ללמוד מהם מוסרים ומדות טובות וחסידות, טְפִשִׁין דְעֵלְמָא לָא מְסַתְּפִלִי אֲלָא בְּהֵוּא לְבוּשָׁא דְאִיהוּ סְפוּר דְאִוְרִייתָא הַטְפִשִׁים שבעולם אינם מסתכלים אלא בזה הלבוש שהוא הסיפורים שבתורה, וְלֹא יְדַעֵי יְתִיר ואינם יודעים יותר, וְלֹא מְסַתְּפִלִי בְּמָה דְאִיהוּ תַּחֲוֹת הֵוּא לְבוּשָׁא ואינם מסתכלים במה שיש תחת זה הלבוש, אִינוּן דִּידַעֵין יְתִיר אלו שיוודעים יותר, לָא מְסַתְּפִלִין בְּלְבוּשָׁא אֲלָא בְּגּוּפָא דְאִיהוּ תַּחֲוֹת הֵוּא לְבוּשָׁא אינם מסתכלים בלבוש, אלא בהגוף שהוא תחת אותו הלבוש, חֲפִימִין עֲבָדֵי דְמַלְכָּא עֲלָאָה החכמים שהם עבדים של מלך העליון, אִינוּן דְקִימוּ בְּטוֹרָא דְסִינֵי אותם שעמדו על הר סיני, לָא מְסַתְּפִלִי אֲלָא בְּנְשֻׁמְתָא דְאִיהִי עֲקָרָא דְכֻלָּא אִוְרִייתָא מִמֶּשׁ אינם מסתכלים אלא בנשמת התורה שהיא עיקר כל התורה ממש, כלומר שיוודעים שבסיפורים וגם בגופי התורה יש פנימיות, שהם רזי התורה והכונות שצריך לכיין בכל מצוה ומצוה, וְלִזְמַנָּא דְאֵתִי זְמִינִין לְאִסְתְּפִלָּא בְּנְשֻׁמְתָא דְנְשֻׁמְתָא דְאִוְרִייתָא ולעתיד לבוא הם עתידים להסתכל ולהתבונן בנשמה של הנשמה של התורה, כי אחר תחיית המתים עתיד הקב"ה לדרוש תורה חדשה בסודות נעלמים, מה שאי אפשר בזמן הזה לידע מהותה.

הלבוש, תִּפְּחַ רִוּחִיהָ תִּפְּחַ וּתְצַא רוּחוֹ וּיְמוֹת, וְלֹא יְהֵא יְהֵא חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאֵתִי ולא יהיה לו חלק לעולם הבא, בְּגִין כְּךָ אֲמַר דְּוֹד ובשביל זה אמר דוד, גַּל עֵינֵי וְאֵבִיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹרְתְךָ היינו שאזכה להביט מה דְּתַחֲוֹת לְבוּשָׁא דְאִוְרִייתָא מה שהוא תחת לבוש התורה, דִּהֵינּוּן הַסּוּדוֹת הַמְּכּוּסִים בְּסִיפּוּרֵי הַתּוֹרָה.

תָּא חֲזִי בא וראה עוד משל לזה, כִּי אֵית לְבוּשָׁא דְאִתְחֲזִי לְכֻלָּא יש לבוש הנראה לכל, וְאִינוּן טְפִשִׁין כַּד חֲמָן לְבַר נֶשׁ בְּלְבוּשָׁא דְאִתְחֲזִי לֹוֹן שְׁפִירָא ואלו הַטְפִשִׁים כשוראים אדם שהוא לבוש בלבוש יפה, שְׁנֵרָאָה לָהֶם הַדּוֹר בְּלְבוּשׁוֹ, לָא מְסַתְּפִלִין יְתִיר אינם מסתכלים יותר מי הוא אותו האדם, אלא מַחֲשִׁיבִים אוֹתוֹ לְפִי חֲשִׁיבוֹת לְבוּשׁוֹ, אֲבָל כַּאֲמַת חֲשִׁיבוֹ דִּהְהוּא לְבוּשָׁא גּוּפָא הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל זֶה הַלְבוּשׁ הוּא הַגּוּף, חֲשִׁיבוּתָא דְגּוּפָא נְשֻׁמְתָא וְחֲשִׁיבוֹת הַגּוּף הִיא הַנְּשֻׁמָּה.

כְּהֵא גִוּוּנָא אִוְרִייתָא אֵית לָהּ גּוּפָא כַּעֲיִן זֶה הִיא הַתּוֹרָה, יש לה גוף, וְאִינוּן פְּקוּדֵי אִוְרִייתָא דְאִקְרוּן גּוּפֵי תּוֹרָה ואלו הם מצות התורה ודיניהם הנקראות גופי התורה, הֵאִי גּוּפָא מְתַלְבָּשָׁא בְּלְבוּשִׁין דְאִינוּן סְפוּרִין דִּהֵאִי עֵלְמָא וזה הגוף מתלבש בלבושים שהם סיפורים של זה העולם שבתורה, כֵּאִילוּ הַסִּיפּוּרִים גִּרְמוּ אֶת הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ מִצְוֹת גִּיד הַנֶּשֶׁה בְּסִיפּוּר שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהִתְאַבֵּק עִם הַמֶּלֶאך, וְהַלְכוֹת נַחֲלוֹת בְּסִיפּוּר שֶׁל בְּנוֹת

בהעלותך יום חמישי

מעלת וסגולת מצות צדקה

וּבַיּוֹם הַקָּיִם אֶת הַמִּשְׁפָּן, רַבִּי חֵיִיא פִּתַח (תהלים קיב ט) פִּזֹר נֶתַן לְאֲבִיוֹנִים צְדָקְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד קָרְנוֹ תְרוֹם בְּכָבוֹד, פִּזֹר נֶתַן לְאֲבִיוֹנִים, מֵאֵי פִזֹר, פֶּמָה דְאֵת אָמַר (משלי י"א כ"ד) יֵשׁ מִפִּזֹר וְנוֹסֵף עוֹד, יְכוֹל פִּזֹר בְּעֵלְמָא, קָא מִשְׁמַע לָן פִּזֹר נֶתַן לְאֲבִיוֹנִים, פִּינֹן דִּיהֵיב לְמִסְפְּנֵי, הָאֵי פִזֹרְא יָאוּת, מֵאֵי וְנוֹסֵף עוֹד, בְּכָלְא, וְנוֹסֵף עוֹד בְּעוֹתְרָא, וְנוֹסֵף עוֹד בְּחַיֵּי.

הָאֵי קָרָא הָכֵי מְבַעֵי לִיָּה, יֵשׁ מִפִּזֹר וְיוֹסֵף עוֹד, מֵאֵי וְנוֹסֵף, אֶלְא הֵהוּא אֶתְר דְּשָׂרֵי בֵיה מִיָּתָה, הוּא גָרִים לִיָּה דִיתוֹסֵף מִחַיִּים דְלַעֲלֵלָא, לְאוֹסְפָא לִיָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֵיִיא, קָרָא אֶסְהִיד, דְכָל מֵאֵן דִּיהֵיב לְמִסְפְּנֵי, אֶתְעַר אֵילְנָא דְחַיֵּי, לְאוֹסְפָא לְהֵיָא אֵילְנָא דְמוֹתָא, וְכַדִּין אֶשְׁתַּכַּח חַיִּים וְחָדוּ לְעֵילָא, וְכַר נֶשׁ דְגָרִים דָּא, בְּשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיף לִיָּה, הֵהוּא אֵילְנָא דְחַיֵּי קָאִים עֲלֵיָה, וְהֵהוּא אֵילְנָא דְמוֹתָא אֲגִין עֲלוּי, וְכַגִּין פֶּה וְנוֹסֵף עוֹד.

צְדָקְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד (תהלים קיב ט), מֵאֵי עוֹמֶדֶת לְעַד, עוֹמֶדֶת עֲלֵיָה דְכַר נֶשׁ לְזַמְנָא לִיָּה קִיּוּמָא וְחַיִּים, פֶּמָה

מתוק מדבש

אלא אותו המקום ששורה בו המיתה, שהוא המלכות שיש בה אחיזת החיצונים שהם דרגא דמותא, הוא גָרִים לִיָּה המפזר לצדקה גורם לה, דִיתוֹסֵף מִחַיִּים דְלַעֲלֵלָא שיתוסף לה שפע חיים מהתפארת שהוא סוד עץ החיים שלמעלה, ואחר כך לְאוֹסְפָא לִיָּה להוסיף גם להמפזר לצדקה שפע חיים, אם כן מקודם שיתוסף חיים ועושר לאדם המפזר לצדקה, כבר נתוסף שפע חיים במלכות, לכן נקט לשון עבר "ונוסף עוד". (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֵיִיא, קָרָא אֶסְהִיד הַפְסוֹק יֵשׁ מִפִּזֹר וְנוֹסֵף עוֹד מַעֲיָד, דְכָל מֵאֵן דִּיהֵיב לְמִסְפְּנֵי כִי כָל מִי שְׁנוֹתָן לְדַקָּה לְעַנְיִים, אֶתְעַר אֵילְנָא דְחַיֵּי לְאוֹסְפָא דְהֵיָא חַיִּים לְעַן הַמוֹת שְׁהוּא הַמַּלְכוּת, וְכַדִּין אֶשְׁתַּכַּח חַיִּים וְחָדוּ דְעֵיָרָא וְזוֹ נִמְלָא חַיִּים מִלְּד הַמְכַמָּה וְשַׁמְחָה מִלְּד הַצְּנִיָּה לְמַעְלָה בְּמַלְכוּת דְרַךְ הַתְּפָאֶרֶת, וְכַר נֶשׁ דְגָרִים דָּא וְהַאֲדַם שְׁגַרְסָא כָל זֶה, עַל יְדֵי הַלְדָּקָה שְׁתַּנָּן, בְּשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיף לִיָּה נִשְׁעָה שִׁלְטוֹן לְאִיזוֹ יְשׁוּעָה, הֵהוּא אֵילְנָא דְחַיֵּי קָאִים עֲלֵיָה זֶה הַעֵץ הַחַיִּים עוֹמֵד עֲלוּי לְהוֹשִׁיעוֹ, וְהֵהוּא אֵילְנָא דְמוֹתָא אֲגִין עֲלוּי וְאוֹתוֹ עַן הַמוֹת שְׁהוּא סוּד הַמַּלְכוּת תַּגֵּן עֲלוּי מְאוּיָזוּי, וְכַגִּין פֶּה וְלַכֵּן כְּמוֹ וְנוֹסֵף עוֹד שְׁתַּחֲלִילָה נְמוֹסֵף שִׁפְעָה לְמַעְלָה וּמַשֵּׁם יִמְשַׁךְ עֲלוּי הַשִּׁפְעָה לְמַטָּה.

ומה שכתוב צְדָקְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד ושואל מֵאֵי עוֹמֶדֶת לְעַד אֵין שִׁיךְ לְשׁוֹן עוֹמֶדֶת נִלְדָּקָה, וְאוֹמַר כִּי לְדַקְתוֹ הֵינּוּ הַמַּלְכוּת עוֹמֶדֶת עֲלֵיָה דְכַר נֶשׁ לְזַמְנָא לִיָּה קִיּוּמָא וְחַיִּים שְׁהוּא עוֹמֶדֶת לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַאֲדַם הַזֶּה הַעוֹשֶׂה לְדַקָּה לְהַזְמִין וּלְתַתּוֹ לֹא קִיּוֹם וְחַיִּים, פֶּמָה דְאֵיְהוּ יְהֵיב לִיָּה חַיִּים כְּמוֹ שְׁהוּא תַנָּן לֵה חַיִּים,

"מאמר מעלת וסגולת מצות צדקה" ומבואר בו כי המפזר ממונו לצדקה זוכה שיתוסף לו עוד ממון שהוא עושר, וכן חיים. ומבאר כי הנותן צדקה לעני גורם ליתן שפע לשכינה הקדושה, ומשם נשפע לו רב טוב. ומבאר עוד כי זה האדם שנותן צדקה הנה אם יצטרך לאיזו ישועה, הקב"ה עומד להושיעו, והשכינה עומדת להגן בערו, וליתן לו קיום וחיים. ומסיק כי בכל מצוה שאדם מקיים וגורם להמשיך שפע מהמדות העליונות אל השכינה, סגולתו הוא להגנה והצלה בעולם הזה, ולתקן לבוש נשמתו לחיי העולם הבא.

(מקור המאמר זוהר פרשת נהעלותך דף קנ"ג ע"ב — קנ"ד ע"א, צנזאוריני כרך י"ב עמ' תקא-תקג)

כתוב וּבַיּוֹם הַקָּיִם אֶת הַמִּשְׁפָּן כְּדֵי לְפַרְשׁ פְּסוּק זֶה, רַבִּי חֵיִיא פִּתַח הַקְּדִים לְפַרְשׁ מַה שְׁכָתוּב פִּזֹר נֶתַן לְאֲבִיוֹנִים צְדָקְתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד קָרְנוֹ תְרוֹם בְּכָבוֹד, מַה שְׁכָתוּב פִּזֹר נֶתַן לְאֲבִיוֹנִים יֵשׁ לְשֹׂאֵל מֵאֵי פִזֹר לְמַה יִּפְזֹר מִמוֹנוֹ לְצַדָּקָה הֲלֵא יִחְסַר לוֹ וְיַעֲנִי, וּמִשִּׁיב פֶּמָה דְאֵת אָמַר כְּמוֹ שְׁנֵאמַר יֵשׁ מִפִּזֹר וְנוֹסֵף עוֹד כִּי מִי שְׁמִפְזֹר לְצַדָּקָה יְתוֹסֵף לוֹ עוֹד מִמוֹן, יְכוֹל פִּזֹר בְּעֵלְמָא יְכוֹל אֶפִּילוֹ יִפְזֹר עַל צְרִכּוֹ הַגִּשְׁמִיִּים גַּם כֵּן יְתוֹסֵף לוֹ מִמוֹן, קָא מִשְׁמַע לָן פִּזֹר נֶתַן לְאֲבִיוֹנִים רַק אִם פִּזֹר לְצַדָּקָה לְאֲבִיוֹנִים, פִּינֹן דִּיהֵיב לְמִסְפְּנֵי הָאֵי פִזֹרְא יָאוּת כִּיּוֹן שְׁתַּנָּן לְעַנְיִים זֶה הַפִּזֹר הוּא כְּרָאוּי לְהִיּוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה יְתוֹסֵף לוֹ עוֹד מִמוֹן. וְשׁוֹאֵל מֵאֵי וְנוֹסֵף עוֹד מַה בָּא מִלַּת "עוֹד" לְרַבּוּת, וּמִשִּׁיב בְּכָלְא בְּכָל דְבַר יְתוֹסֵף לוֹ, דְהֵינּוּ וְנוֹסֵף עוֹד בְּעוֹתְרָא יְתוֹסֵף לוֹ עוֹד בְּעוֹשֶׁר, וְנוֹסֵף עוֹד בְּחַיֵּי וְיְתוֹסֵף לוֹ עוֹד חַיִּים.

ושואל הָאֵי קָרָא הָכֵי מְבַעֵי לִיָּה פְסוּק זֶה כִּי הִיָּה צְרִיךְ לְוֹמַר, יֵשׁ מִפִּזֹר וְנוֹסֵף עוֹד בְּלִשׁוֹן עַתִּיד, מֵאֵי וְנוֹסֵף לְמַה כְּתוּב בְּלִשׁוֹן עֶבֶר, וּמִשִּׁיב אֶלְא הֵהוּא אֶתְר דְּשָׂרֵי בֵיה מִיָּתָה

דאיהו יְהִיב לִיָּה חַיִּים, וְאַתְּעַר לְגַבֵּי חַיִּין, הָכִי נָמִי יַהֲבִין לִיָּה, וְאַיִנוֹן תְּרִי אֵילָנִין קַיִימִין עַלִּיה לְשִׁיזְבָּא לִיָּה, וְלֹאֹסְפָא לִיָּה חַיִּין.

קָרְנוּ תְרוּם בְּכָבוֹד, תָּא חֲזִי עַלְמָא דְאַמְרָן הֵהוּא קָרָן, תְרוּם, וּבְמָה, בְּכָבוֹד דְלַעֲלָא, דְהָאִי בְר נָש גָרִים לְחַבְרָא לֹון בְּחָדָא, וְלֹאֲרָקָא בְרָכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא.

רַבִּי אָבָא אָמַר, בְּכָל זְמַנָּא דְמִשְׁפָּנָא אֲתָקָם בְּעוֹבְדֵיהוֹן דְבְנֵי נָשָׂא, בְּדִין הֵהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְחֻדְוָה דְכָלָא, וּמִשְׁח רְבוּת קַדִּישָׁא אֲתָרַק בְּהִנְהוּ בּוֹצִינִין, וְנִהְרִין פְּלָהוּ, מֵאֵן דְגָרִים דָּא, גָרִים לִיָּה דִישְׁתַּזִּיב בְּהָאִי עַלְמָא, וְיִהֵא לִיָּה חַיִּים בְּעַלְמָא דְאַתִּי, הָדָא הוּא דְכָתִיב (משלי יא ד) וּצְדָקָה תַצְלִיל מַמּוֹת, וּכְתִיב (שם ד יח) וְאַרְח צְדִיקִים פְּאוּר נְגִה הוֹלֵךְ וְאוּר עַד נְכוּן הַיּוֹם.

מתוק מדבש

המאמר שאמר רבי אצא להלן. (רמ"ק ומפרשים)
רַבִּי אָבָא אָמַר, בְּכָל זְמַנָּא דְמִשְׁפָּנָא אֲתָקָם בְּעוֹבְדֵיהוֹן דְבְנֵי נָשָׂא כָל זְמַן שְׁהַמְשִׁכֵּן שְׁהוּא סוּד פְּרָלוֹף הַמְלָכוֹת הוֹקֵס וְנִתְקַן כִּכָּח מַעֲשֵׂה הַמַּנּוֹת שֶׁל צְנִי אֲדָם, בְּדִין הֵהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְחֻדְוָה דְכָלָא אִז יוֹם הַהוּא יוֹם שְׁמַחַת כָּל הָעוֹלָמוֹת, עַל יְדֵי שְׁנַעֲשֵׂה אִז יַחֲוֵד עֲלִיוֹן, וּמִשְׁח רְבוּת קַדִּישָׁא אֲתָרַק בְּהִנְהוּ בּוֹצִינִין וְנִהְרִין בְּפָלְהוּ וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשַׁךְ שְׁמֵן מַשְׁחַת קִדְשׁ שְׁהוּא שְׁפַע הַחֲכָמָה אֶל הַצִּינָה, וּמִמְנָה נִשְׁפַּע צָלָו הַנְרוֹת דְהֵיִינוּ צַסְפִּירוֹת שֶׁל זו"ן, וְאִז כּוֹלֵס מֵאִירוֹת, מֵאֵן דְגָרִים דָּא מִי שְׁגוֹרֵס אֵת זֶה צִמְעַשֵׂה הַמַּנּוֹת שְׁעֵשֶׂה, גָרִים לִיָּה דִישְׁתַּזִּיב בְּהָאִי עַלְמָא גּוֹרֵס לַעֲזָמוּ שִׁינְלָל צַעוֹלֵס הַזֶּה מְכַל הַמַּקְטָרְגִים, וְיִהֵא לִיָּה חַיִּים בְּעַלְמָא דְאַתִּי וְיִהֵא לֹו חַיִּים לַעוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה הַמַּנּוֹת הוּא עוֹשֵׂה לְבוֹשׁ לְנַשְׁמָתוֹ בְּגַן עֵדֶן, הָדָא הוּא דְכָתִיב זֶהוּ שְׁכֵמוֹצ וּצְדָקָה תַצְלִיל מַמּוֹת צַעוֹלֵס הַזֶּה, וּכְתִיב לַעוֹלָם הַבָּא. (רמ"ק ומק"מ ופרשים)

וְאַתְּעַר לְגַבֵּי חַיִּין וְהַעִיר אֶלֶל הַחַיִּים הַעֲלִיוֹנִים שְׁהוּא הַתְּפִאֲרַת שִׁישְׁפִיעַ חַיִּים לְמַלְכוּת, הָכִי גַמְי יַהֲבִין לִיָּה כִּמוּ כֵן נוֹתְנִים לֹו חַיִּים, וְאַיִנוֹן תְּרִי אֵילָנִין וְאִלוּ שְׁנֵי הַאֵילָנוֹת שְׁהֵם עַן הַחַיִּים וְעַן הַדַּעַת שְׁהֵם סוּד זו"ן, קַיִימִין עַלִּיה לְשִׁיזְבָּא לִיָּה וְלֹאֹסְפָא לִיָּה חַיִּין עוֹמְדִים לְהַשְׁגִּיחַ עֲלִיו לְהַלִּיל אוֹתוֹ מֵאוֹיְצֵיו צַעוֹלֵס הַזֶּה, וְלְהוֹסִיף לֹו חַיִּים לַעוֹלָם הַבָּא.

וּמֵה שְׁכֵמוֹצ קָרְנוּ תְרוּם בְּכָבוֹד הֵנָּה פִּירוּשׁוֹ תָּא חֲזִי, עַלְמָא דְאַמְרָן הֵהוּא קָרָן, תְרוּם צָא וְרָאָה, הַעוֹלָם שְׁאִמְרָנוּ הַנִּקְרָא קָרָן, וְהוּא הַמְלָכוֹת, תְּתוּמָס וְתַתְּעֵלָה, וּבְמָה תְּתוּמָס, בְּכָבוֹד דְלַעֲלָא כִּכְבוֹד שְׁלַמְעֵלָה, שְׁהוּא אֲצָא שִׁישׁ צו ל"צ נְחִיצוֹת חֲכָמָה כְּמִנִּין כְּבוֹד, דְהָאִי בְר נָש גָרִים לְחַבְרָא לֹון בְּחָדָא כִּי זֶה הָאֲדָם עַל יְדֵי הַצְדָקָה שְׁנַתָּן מִמְשִׁיךְ מוֹחִין מֵאֲצָא לז"א, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא גּוֹרֵס לְחַזְר וְלִיַּחַד אֵת זו"ן כֹּאחַד, וְלֹאֲרָקָא בְרָכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא וְלְהוֹרִיק וְלְהַשְׁפִיעַ צַרְכוֹת לְמַעֲלָה וְלְמַטָּה, כְּלוּמַר שז"א יִשְׁפִיעַ צַרְכוֹת לְמַלְכוּת, וְהִיא תִשְׁפִיעַ אֵת הַצַּרְכוֹת אֶל הַתַּחְתּוֹנִים, וְלִכֵּן הַקָּדִים אֵת זֶה הַמַּאֲמַר צַפְסוּק "וּצִיּוֹם הַקִּים אֵת הַמְשַׁכֵּן" לְרַמּוֹ עַל הַקָּמַת וְהַרְמַת הַמְלָכוֹת הַנִּקְרָאֵת מְשַׁכֵּן, וְגַם זֶהוּ הַמְשַׁךְ

בהעלותך יום ששי

קבלת נשמה יתירה בשבת

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק אֲבֹתְרִיָּה, וְאָמַר, וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', אַמְאֵי פְּנִישׁ לֹזֶן, בְּגִין לְמַסָּר לֹזֶן שֶׁבֶת פְּמִלְקָדְמִין, דְּהָא בְּקִדְמִיתָא עַד לֹא עֲבָדוּ יִשְׂרָאֵל ית עֲגֵלָא, מָסַר לֹזֶן אֶת הַשֶּׁבֶת, וְדָא אִיהוּ דְלֹא נָטְרוּ אֵינוֹן עֲרַב רַב, פִּיּוֹן דְשִׁמְעוּ (שמות לא יז) בִּינֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ וְאֲנִן מְלָה דָא אֲתַמְנַע מִינֵן, מִיַּד (שם לב א) וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן וְגו', וְאֲתַמְשְׁכוּ סִגְיָאִין אֲבֹתְרִיָּהוּ, לְבַתֵּר דְמִיתוּ אֵינוֹן דְמִיתוּ, פְּנִישׁ מֹשֶׁה לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדִיָּיהוּ, וַיְהִי לֹזֶן שֶׁבֶת פְּמִלְקָדְמִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב שֶׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וְגו'.

לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם, הֵכָא אִית רְזָא דְרִזִּין, לְאֵינוֹן דִּידְעֵי חֲכָמְתָא עֲלָאָה, רְזָא דְשֶׁבֶת הָא אוֹקְמוּהּ חֲבֵרִיָּא, אָבֵל רְזָא דָא אֲתַמְסֵר לְחַפְיָמִי עֲלִיוֹנִין, דְּהָא שֶׁבֶת רְזָא עֲלָאָה הוּא.

מתוק מדבש

דָּא אֲתַמְנַע מִינֵן אֲמְרוּ דְבַר זֶה שֶׁל שְׁמִירַת שֶׁבֶת נִמְנַעַת מֵאֲתַנּוּ, כִּי הִיא סוּד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְנִיתְנָה רַק לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבִזְהָ מִצְאוּ עֵילָה לְפִרוּק מַעְלִיהֶם אֶת הַשֶּׁבֶת הַשְּׁקוּלָה כְּכֹל הַתּוֹרָה, וּמִמִּילָא גַם פִּרְקוּ מַעְלִיהֶם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה, מִיַּד וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן וְגו' עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֲגֵל, וְאֲתַמְשְׁכוּ סִגְיָאִין אֲבֹתְרִיָּהוּ וּנְמַשְׁכוּ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אַחֲרֵיהֶם בְּלִבָּם, לְכֹן נִסְתַּלְקָה מֵהֶם עֲטַרַת הַשֶּׁבֶת, וְכִמּוּ שֶׁנִּסְתַּלְקָה מֵהַחֹטְאִים כִּךְ נִסְתַּלְקָה מִכָּל יִשְׂרָאֵל, וְעַתָּה לְבַתֵּר דְמִיתוּ אֵינוֹן דְמִיתוּ אַחַר שְׁמִתוֹ אוֹתָם שְׁמִתוֹ מֵעוּבְדֵי הָעֲגֵל, וְנִתְקַן מַה שֶּׁקִּלְקְלוּ וּפְגַמוּ בַשֶּׁבֶת, פְּנִישׁ מֹשֶׁה לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדִיָּיהוּ הִקְהִיל מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבָדָם, וַיְהִי לֹזֶן שֶׁבֶת פְּמִלְקָדְמִין וְנִתְּן לָהֶם אֶת הַשֶּׁבֶת כְּמִקּוּדָם כְּדֵי שִׁיזְכוּ שׁוּב אֶל הַנִּשְׁמָה יִתִּירָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב שֶׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וְגו'. (רמ"ק ומק"מ ומפרכסים)

דָּא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם, הֵכָא אִית רְזָא דְרִזִּין פְּאֵינוֹן דִּידְעֵי חֲכָמְתָא עֲלָאָה כֹּלֵן יֵשׁ סוּדֵי סוּדוֹת לְאֵלוּ שִׁיזְדַּעִים חֲכָמָה הַעֲלִינוּ, וְהִנֵּה רְזָא דְשֶׁבֶת הָא אוֹקְמוּהּ חֲבֵרִיָּא אֶת סוּד הַשֶּׁבֶת כְּזֶר צִאֲרוּ הַחֲנִיִּים וּמִצְוָרֵךְ צִכְמָה מִקּוּמוֹת צוֹהַר הַקְּדוּשָׁה, אָבֵל רְזָא דָא אֲתַמְסֵר לְחַפְיָמִי עֲלִיוֹנִין אֲנֵל סוּד זֶה עַל לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ נִמְסַר רַק לְחַכְמֵי הַגְּדוּלִים, דְּהָא שֶׁבֶת רְזָא עֲלָאָה הוּא כִּי שֶׁבֶת הוּא סוּד גְּדוּל. (עיין לקמן ציוס ששי פרשת שלח ששס מצוור הענין).

"מאמר קבלת נשמה יתירה בשבת" ומבואר בו כי במרה מסר משה לישראל את צווי השבת, ומכאן זכו ישראל לנשמה יתירה. אבל בחטא העגל, הערב רב קטרגו על כך שהם לא יזכו לנשמה יתירה, וחטאו והחטיואו לישראל, ומכאן הפסידו לישראל את בחינת הנשמה יתירה, לכן חזר משה והקהיל את ישראל וציום פעם שנית על השבת, ובוזו יכולים ישראל לזכות שוב לנשמה יתירה בשבת.

(מקור המאמר צוהר פרשת ויקהל דף רג ע"א, ציטורינו כרך ח עמ' רעו-רעז)

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק לְדְרוּשׁ אֲבֹתְרִיָּה אַחֲרֵי רַבִּי יוֹסֵי, וְאָמַר מַה שֶּׁכְּתוּב וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', שׁוֹאֵל אַמְאֵי פְּנִישׁ לֹזֶן לְמַה הִקְהִיל אוֹתָם מֹשֶׁה, וְאָמַר בְּגִין לְמַסָּר לֹזֶן שֶׁבֶת פְּמִלְקָדְמִין כְּדֵי לְמַסוֹר לָהֶם אֶת הַשֶּׁבֶת כְּמִקּוּדָם, כִּי כִשְׁקִבְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשֶּׁבֶת בְּמִרְהָ נִתְעַטְרוּ בְּנִשְׁמָה יִתִּירָה, וְכִשְׁחָטְאוּ בְּעַגֵּל נִסְתַּלְקָה נִשְׁמָה הַזֹּה מִכָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִם לֹא חִזַּר מֹשֶׁה וּמִסַּר לָהֶם אֶת הַשֶּׁבֶת לֹא הָיוּ זֹכִיִּים לְנִשְׁמָה יִתִּירָה אֲפִילוּ אִם הָיוּ שׁוֹמְרִים אֶת הַשֶּׁבֶת, וְלִכֵּן חִזַּר מֹשֶׁה וְהִקְהִיל אֶת יִשְׂרָאֵל לְבָדָם בְּלֹא הָעֲרַב רַב וּמִסַּר לָהֶם אֶת הַשֶּׁבֶת, כְּדֵי שִׁיזְכוּ שׁוּב לְקַבֵּל אֶת הַנִּשְׁמָה יִתִּירָה, דְּהָא בְּקִדְמִיתָא עַד לֹא עֲבָדוּ יִשְׂרָאֵל ית עֲגֵלָא מָסַר לֹזֶן אֶת הַשֶּׁבֶת כִּי בְתַחֲלִיָּה עַד שֶׁלֹּא עָשׂוּ אֶת הָעֲגֵל מִסַּר לָהֶם אֶת הַשֶּׁבֶת, וְדָא אִיהוּ דְלֹא נָטְרוּ אֵינוֹן עֲרַב רַב וְזִהוּ מַה שֶׁלֹּא שְׁמְרוּ הָעֲרַב רַב, הַטַּעַם כִּי פִּיּוֹן דְשִׁמְעוּ בִּינֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּיּוֹן שִׁשְׁמְעוּ הָעֲרַב רַב שֶׁאֲמַר הַקַּב"ה כִּי שֶׁבֶת הִיא אוֹת בִּינֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ וְאֲנִן מְלָה

שלה יום ראשון

ידיעה ובחירה

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֲשְׁפּוֹל וַגּוֹ', רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח (ישעיה מב ה) פֶּה אָמַר הָא"ל יְהו"ה בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם וַגּוֹ', פֶּמָּה אֵית לָהּ לִבְנֵי נֶשָׂא לְאִסְתַּפְּלָא בְּפוֹלְחָנָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פֶּמָּה אֵית לָהּ לְאִסְתַּפְּלָא בְּמַלְי דְאוּרִייתָא, דְכָל מָאן דְאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא פְּאִילוּ מְקַרְבַּ פֶּל קוּרְבָּנִין דְעֵלְמָא לְקַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַפֵּר לֵיה עַל פֶּל חוֹבוֹי, וּמִתְקַנֵּין לֵיה פֶּמָּה פּוֹרְסִיין לְעֵלְמָא דְאַתֵּי, (חסר).

רַבִּי יְהוּדָה הָוּה אָזִיל בְּאַרְחָא בְּהַדֵּי רַבִּי אַבָּא, שָׁאַל לֵיה, אָמַר מְלָה חַד בְּעֵינָא לְשָׁאַלָא, פִּינּוֹן דִּידַע קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְזַמִּין בַּר נֶשׁ לְמַחְטֵי קַמֵּיה וּלְמַגְזֵר עַלֵּיה מִיתָה, אַמְאֵי בְּרָא לֵיה, דְהָא אוּרִייתָא הָוּה תְּרֵי אֲלָפִין שְׁנִין עַד לָא אֵיבְרֵי עֵלְמָא, וּכְתִיב בְּהָ בְּאוּרִייתָא (במדבר יט יד) אָדָם פִּי יָמוֹת בְּאַהֲלָ, (שם פסוק כו) אִישׁ פִּי יָמוֹת, וַיָּחִי פְּלוּנֵי, וַיָּמָת, וַיָּחִי פְּלוּנֵי, מֵאֵי קִבְעֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נֶשׁ בְּהָאֵי עֵלְמָא, דְאַפִּילוּ

מתוק מדבש

אָזֵל יֵשׁ לְמַאֲמַר זֶה שֵׁיכוֹת לְמַאֲמַר הַבָּא, כַּמְבֹאֵר צְנִיאוֹר הַגְּר"א. (רמ"ק והגְּר"א ורמ"ו)

רַבִּי יְהוּדָה הָוּה אָזִיל בְּאַרְחָא בְּהַדֵּי רַבִּי אַבָּא רַבִּי יְהוּדָה הָוּה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יַחַד עִם רַבִּי אַבָּא, שָׁאַל לֵיה שְׂאֵל רַבִּי יְהוּדָה מֵרַבִּי אַבָּא, אָמַר, מְלָה חַד בְּעֵינָא לְשָׁאַלָא אִמַר לוֹ כִּי דַבֵּר אַחַד אֲנִי רוּצָה לְשֹׂאֵל, פִּינּוֹן דִּידַע קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְזַמִּין בַּר נֶשׁ לְמַחְטֵי קַמֵּיה כִּיּוֹן שִׂידַע הַקַּב"ה שְׁעֵתִיד הָאָדָם לְחַטּוֹא לְפָנָיו, וּלְמַגְזֵר עַלֵּיה מִיתָה וְשִׂיגְזוֹר עֵלָיו מִיתָה, (ואין ספק שִׂידַעַתּוֹ יִתְבַּרַךְ לֹא תִשּׁוּב רִיקָם, וְזוֹלָאֵי שִׂחַטָּט הָאָדָם וְיָמוֹת, עַס הֵיּוֹת הַנְּחִירָה צִידוֹ, וְגַם מִפְּנֵי יִרְדָּת הַנְּשֵׁמָה לְעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן, וְדַלֵּי הֵיא מוֹכַרְתָּ שְׁחַמְזוֹר לְמִקּוּרָה לְעוֹלָם שְׁנַבְרָאָה צוֹ), אִם כֵּן אַמְאֵי בְּרָא לֵיה לְמָה בְּרָא אֵת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵיּה רַאוּי שִׂיחֵיה עוֹמַד לְמַעְלָה בְּעוֹלָם שְׁנַבְרָאָה בּוֹ, וְיֵהִיָּה מִשְׁמַשׁ בְּמִרוֹם, וְלֹא יֵבֵא לְעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שְׂלֹא יַחְטֵא וְלֹא יִצְטַרֵךְ לְהַסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ, שְׁנַמְצָא בִּיאָתּוֹ וְסִילּוֹקוֹ לְבַטְלָה אַחַר שִׂיחְזוֹר אֶל עוֹלָם הַקּוֹדֵם, וְכַאֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵין לוֹ רִיוּחַ אֲלֵא חַטּוֹא, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (קס"ז ט) כִּי אֵין צְדִיק בְּאַרְץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יַחְטֵא, וְרֵאִיָּה לְדַבֵּר שֶׁהַמִּיתָה מוֹכַרְתָּ דְהָא אוּרִייתָא הָוּה תְּרֵי אֲלָפִין שְׁנִין עַד לָא אֵיבְרֵי עֵלְמָא כִּי הַתּוֹרָה הִיתָה בִּי אֲלָפִים שְׁנָה עַד שְׂלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם, רִצָּה לּוֹמַר עוֹד קוֹדֵם שְׁחַטָּא אָדָם הָרַאשׁוֹן וְנִגְזַר עֵלָיו הַמִּיתָה, וּכְתִיב בְּהָ בְּאוּרִייתָא וְכַבֵּר כְּתוּב בְּתוֹרָה אָדָם פִּי יָמוֹת בְּאַהֲלָ וְכִי תִימָה שְׁפִירוּשׁוֹ הוּא כְּמַאֲמַר חֲזוֹל, שְׂאֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֲלֵא בְּמֵי שְׁמִיתָ עֲצֻמוֹ עֵלֵיה, הֵרִי כְּתוּב עוֹד אִישׁ פִּי יָמוֹת וְכֵן אֵין לוֹ, וְזֶה בּוֹדָאֵי נֶאֱמַר עַל מִיתַת הַגּוֹף, וְעוֹד כְּתוּב בְּפֶרֶשׁת בְּרַאשִׁית וַיָּמָת פְּלוּנֵי, וַיָּחִי פְּלוּנֵי וַיָּמָת וְאֵז הֵיּה בְּהֵם צְדִיקִים שְׁהֵאֲרִיכוּ יָמִים וְאַפִּילוּ הַכִּי לֹא נִיְצוּלוּ מִן הַמּוֹת, הֵרִי שֶׁהַתּוֹרָה אֵינָה תְּלוּיָה בְּאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵיא מַחֲיִיבַת לְאָדָם אֵת הַמִּיתָה וְהַסִּילּוֹק, אִם כֵּן מֵאֵי קִבְעֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נֶשׁ בְּהָאֵי עֵלְמָא לְמָה צְרִיךְ הַקַּב"ה אֵת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, הֵלֵא יוֹתֵר טוֹב הֵיּה שִׂישָׂאָר בְּעוֹלָם הָעֵלְיוֹן לְעַבּוֹד לְהַקַּב"ה כְּמַלְאכֵי מַעְלָה, דְאַפִּילוּ אֵי אֲשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא יָמָא וְלִילֵיא יָמוֹת כִּי אֲפִילוּ אִם יַעֲסוֹק בְּתוֹרָה יוֹמָם וְלֵילָה יָמוֹת, וְלֹא תוֹעִיל לוֹ

"מאמר ידיעה ובחירה" ומבואר בו כי יש לבני אדם להתעורר להשתדל לעסוק בדברי תורה, ושכרם שהם כמקריבים כל הקרבנות שבעולם, והתורה מכפרת על הכל. ומבאר שהגם שידע הקב"ה שעתיד האדם לחטוא, הנה עם כל זאת לא נמנע מלברואו בעולם הזה. ומבאר שעצם ידיעתו של הקב"ה אינה סותרת אצלנו את הבחירה, כי הנסתרות שהם נשמת ופנימיות התורה הם בג"ר והם לה' אלהינו, ולא לבני אדם גשמיים, ובהם אסור לחקור, אבל הנגלות שהם ב"ת צריך לחקור ולהתבונן בהם. וחותרם את המאמר בדורו של רשב"י דברי הסודות נאמרו בגלוי, מה שלא ימצא כזאת עד שיבוא מלך המשיח.

(מקור המאמר זוהר פרשת שלח לך דף קנט ע"א, צנצאוֹרֵינו כַּךְ יֵג עַמ' ל-ל)

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֲשְׁפּוֹל וַיְכַרְתּוּ מִשֶׁם זְמוֹרָה רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח הַקַּדִּים לְפָרֶשׁ מָה שְׁכַתּוֹב פֶּה אָמַר הָא"ל יְהו"ה בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם [וְרוֹקַע הָאָרֶץ וְצֹאצְאֵיהָ], הֵם הַפִּירוֹת הַיּוֹצֵאִים מִמֶּנָּה, "נוֹתֵן נִשְׁמָה לְעַם עֵלֵיה", הֵם עִם ה' הַנְּמַצְאִים בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שְׁזוֹכִים לְנִשְׁמָה מְעוֹלָם הַבְּרִיאָה, "וְרוּחַ הַהוֹלָכִים בְּה" הֵינּוּ רוּחַ מְעוֹלָם הַיְצִירָה]. וּמַקְדִּים וְאִמַר פֶּמָּה אֵית לָהּ לִבְנֵי נֶשָׂא לְאִסְתַּפְּלָא בְּפוֹלְחָנָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה יֵשׁ לָהֶם לִבְנֵי אָדָם לְהַסְתַּכֵּל בְּעַבּוֹדַת הַקַּב"ה, הֵיא עֲנִין עַבּוֹדַת הַמִּצְוֹת שֶׁתִּהְיֶה בְּהַסְתַּכְלוֹת וְכוּנָה שְׁלִימָה, פֶּמָּה אֵית לָהּ לְאִסְתַּפְּלָא בְּמַלְי דְאוּרִייתָא כְּמָה יֵשׁ לָהֶם לְהַשְׁתַּדֵּל וְלַעֲסוֹק בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, דְכָל מָאן דְאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא כִּי כָל מֵי שְׁעוֹסָא בְּתוֹרָה, פְּאִילוּ מְקַרְבַּ פֶּל קוּרְבָּנִין דְעֵלְמָא לְקַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַחֲשָׁב לוֹ כְּאִילוּ הוּא מְקַרִּיב כָּל הַקַּרְבָּנוֹת שְׁבַעֲעוֹלָם לְפָנֵי הַקַּב"ה, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַפֵּר לֵיה עַל פֶּל חוֹבוֹי וְלֹא עוֹד אֲלֵא שֶׁהַקַּב"ה מְכַפֵּר לוֹ עַל כָּל עוֹנוֹתָיו, כִּי יֵשׁ עוֹנוֹת שְׂאֵין הַקַּרְבָּנוֹת מְכַפְרִים עֵלֵיהֶם, אֲבַל הַתּוֹרָה מְכַפֵּרַת עַל הַכָּל, לְפִי שְׁלִימוֹד הַתּוֹרָה גְּדוֹל מְאֹד, וּמִתְקַנֵּין לֵיה פֶּמָּה פּוֹרְסִיין לְעֵלְמָא דְאַתֵּי וּמִתְקַנֵּים לוֹ כְּמָה כְּסֹאוֹת לְעוֹלָם הַבָּא, כְּמַבּוֹאֵר בְּזֹהַר (לְקַמֵּן ח"ג דף קסג ע"א) שִׂישׁ מְדַרְגוֹת אוֹשֵׁר שׁוֹנוֹת לְבַעֲלֵי הַמְקַרָּא וּלְבַעֲלֵי הַמְשֻׁנָּה וּלְבַעֲלֵי אַגְדָּה, (חסר,

אִי אֲשַׁתְּדֵל בְּאוֹרֵייתָא יִמְמָא וְלִילֵיא יָמוּת, וְאִי לֹא אֲשַׁתְּדֵל בְּאוֹרֵייתָא יָמוּת, כְּלָא בְּחַד אֶרְחָא, בְּר פְּרִישׁוּתָא דְהַהוּא עֲלֵמָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (קהלת ט ב) כְּטוֹב כְּחוּטָא.

אָמַר לִיה, אוֹרְחוּי דְמֵאָרְךָ וְגִזְרֵי דְמֵאָרְךָ, מַה לָּךְ לְמַטְרַח בְּהוּ, מַה דְאֵית לָךְ רְשׁוּ לְמַנְדַּע וּלְאִסְתַּפְלָא שְׂאִיל, וְדִלִית לָךְ רְשׁוּ לְמַנְדַּע, כְּתִיב (שם פסוק ה) אֶל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחִטִּיא אֶת בְּשָׂרְךָ, דְאוֹרְחוּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְסִתְרִין גְּנִיזִין עֲלָאִין דְהוּא סְתִים וְגִנִּיז, לִית לָן לְשִׂאָלָא.

אָמַר לִיה, אִי הָכִי הָא אוֹרֵייתָא כְּלָא סְתִים וְגִנִּיז, דְהָא הִיא שְׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה הוּי, וּמֵאֵן דְמִתְעַסֵּק בְּאוֹרֵייתָא כְּאֵלוּ אֲתַעְסֵק בְּשָׂמִיָּה קְדִישָׁא, וְאִי הָכִי לִית לָן לְשִׂאָלָא וּלְאִסְתַּפְלָא.

אָמַר לִיה, אוֹרֵייתָא כְּלָא סְתִים וְגִלְיָא, וְשָׂמִיָּה קְדִישָׁא סְתִים וְגִלְיָא, וְכְתִיב (דברים כט כח) הַנְּסִתְרוּת לִיהו"ה אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגַלוּת לָנוּ וּלְבְנֵינוּ, הַנְּגַלוּת לָנוּ, דְאֵית רְשׁוּ לְשִׂאָלָא וְלַעֲיִינָא וּלְאִסְתַּפְלָא בְּהוּ וּלְמַנְדַּע בְּהוּ, אֲבָל הַנְּסִתְרוּת לִיהו"ה אֱלֹהֵינוּ, דִּילִיָּה אֵינּוֹן וְלִיָּה אֲתַחֲזִיז, דְמֵאֵן יְכִיל לְמַנְדַּע וּלְאִתְדַבְּקָא דְעִתּוּי סְתִימָא, וְכָל שְׂפָן לְמִשְׂאָל.

תָּא חֲזִי, לִית רְשׁוּ לְבְנֵי עֲלֵמָא לְמִימַר מְלִין סְתִימִין וּלְפָרְשָׁא לֹון, בְּר בּוּצִינָא קְדִישָׁא רַבִּי שְׂמַעוֹן, דְהָא קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא אֲסַתְפֵּם עַל יְדוּי, וּבְגִין דְדָרָא דִילִיָּה רְשִׁימָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא, וְעַל דָּא מְלִין אֲתַמְרוּ בְּאֲתַגְלִיָּא עַל יְדוּי, וְלֹא יְהָא דְרָא כְּדָרָא דָּא דְאֵיהוּ שְׂאִרֵי בְּגוּיָה, עַד דְיִיתִי מְלַפָּא מְשִׁיחָא.

מתוק מדבש

ועליון, ומאן דמתעסק באורייתא כאלו אתעסק בשמיה קדישא ומי שעוסק בתורה נחשב לו כאילו מתעסק בשמו הקדוש, ואי הכי לית לן לשאלא ולאסתפלא ואם כן כמו שאתה אומר שאין לשאול בנסתרות התורה, כן אין לנו לשאול ולהתבונן גם בנגלות התורה, בתמיה.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יְהוּדָה, אוֹרֵייתָא כְּלָא סְתִים וְגִלְיָא הַתּוֹרָה כּוֹלָה הִיא סְתוּמָה וְגִלּוּיָה, וְשָׂמִיָּה קְדִישָׁא סְתִים וְגִלְיָא וְכֵן שְׁמוּ הַקְּדוּשׁ הוּא סְתוּם וְגִלּוּי, וִישׁ הַבְּדֵל גְּדוּל בֵּין הַנְּסִתְרוּת שְׁהֵם מְגִי רַאשׁוֹנוֹת, לְבִין הַנְּגַלוּת שְׁהֵם מְזִי תַחְתּוֹנוֹת, כִּי שֵׁם צִרִיךְ לְשׂאוֹל וְלַהֲבִין וְלַהֲשַׁכִּיל, וְכְתִיב וְעַל זֶה נֹאמַר הַנְּסִתְרוּת לִיהו"ה אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגַלוּת לָנוּ וּלְבְנֵינוּ, וּמִפְרֵשׁ הַנְּגַלוּת לָנוּ הֵינּוּ דְאֵית רְשׁוּ לְשִׂאָלָא וְלַעֲיִינָא וּלְאִסְתַּפְלָא בְּהוּ וּלְמַנְדַּע בְּהוּ שִׁישׁ רְשׁוֹת וְצִרִיךְ לְשׂאוֹל וְלַעֲיִין וְלַהֲתַבּוֹן בְּהֵם וְלַדַּעַת אוֹתָם, אֲבָל הַנְּסִתְרוּת לִיהו"ה אֱלֹהֵינוּ הֵינּוּ דִילִיָּה אֵינּוֹן, וְלִיָּה אֲתַחֲזִיזִין שְׁלוֹ הֵם, וְלוֹ הֵם רַאוּיִם, וְאִין לָנוּ לְשׂאוֹל בְּהֵם, דְמֵאֵן יְכִיל לְמַנְדַּע וּלְאִתְדַבְּקָא דְעִתּוּי סְתִימָא כִּי מִי יִכּוֹל לַדַּעַת וְלַהֲשִׁיג דַּעְתּוֹ הַסְּתוּמָה שֶׁל הַקְּב"ה, כִּי הוּא הַדַּעַת וְהוּא הַיּוֹדַע וְהוּא הַיּוֹדַע, וְכָל שְׂפָן לְמִשְׂאָל וְכָל שַׁכְּן שְׂאִין רַאוּי לְשׂאוֹל בִּידַעְתּוֹ שֶׁל הַקְּב"ה כֻּלָּל. (רמ"ק וסג"ט ומפרשים)

תָּא חֲזִי, לִית רְשׁוּ לְבְנֵי עֲלֵמָא לְמִימַר מְלִין סְתִימִין וּלְפָרְשָׁא לֹון בָּא וְרַאָה, כִּי אִין רְשׁוֹת לְבְנֵי הַעוֹלָם לּוֹמַר דְבָרִים סְתוּמִים וּלְפָרֵשׁ אוֹתָם, בְּר בּוּצִינָא קְדִישָׁא רַבִּי שְׂמַעוֹן רַק הַמְאוּר הַקְּדוּשׁ רַבִּי שְׂמַעוֹן, דְהָא קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא אֲסַתְפֵּם עַל יְדוּי כִּי הַקְּב"ה הַסְּכִים עַל יְדוּי, וּבְגִין דְדָרָא דִילִיָּה רְשִׁימָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא וּלְפִי שְׁהַדוּר שְׁלוֹ רְשׁוּם וּמְסוּיִם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְעַל דָּא מְלִין אֲתַמְרוּ בְּאֲתַגְלִיָּא עַל יְדוּי וְעַל כֵּן דְבָרֵי הַסּוּדוֹת נֹאמְרִים עַל יְדוּי בְּגִלּוּי, וְלֹא יְהָא דְרָא כְּדָרָא דָּא דְאֵיהוּ שְׂאִרֵי בְּגוּיָה, עַד דְיִיתִי מְלַפָּא מְשִׁיחָא וְלֹא יְהִיָּה עוֹד דוֹר נַעֲלָה כְּדוֹר הַזֶּה שְׁהוּא נִמְצָא בְּתוֹכּוֹ, עַד שִׁיבָא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחָא. (רמ"ק ומפרשים)

התורה להצילו ממיתה, ואי לא אשתדל באורייתא ימות וגם אם לא יעסוק בתורה ימות, כלא בחד ארחה כי דרך אחד לכל הנבראים בעולם הזה שנגזר עליהם המות, בר פרישותא דההוא עלמא חוץ הפרש וההבדל שיש בין צדיק לרשע בעולם הבא, כי בודאי לעולם הבא יש הפרש גדול ביניהם, אבל אני שואל בבחינת האדם בעולם הזה, מה הפרש ביניהם, כמה דאת אמר כמו שנאמר מקרה אחד לצדיק ולרשע וגו' כטוב פחותא הרי שכל הנבראים ימותו, ואם כן יותר ראוי שישארו הנשמות בעולם העליון כי שם הוא הפרש בין צדיק לרשע, ואם תאמר לכן נבראו כדי לראות מי הוא צדיק בטבעו ומי הוא רשע בטבעו, בשביל זה לא היה צורך לבראם, כי יודע הקב"ה דרכי בני אדם, וראיה לזה כי אלפים שנה טרם שנברא האדם כבר גזר עליו הקב"ה מיתה, מחמת שידע שירשיע. (מוסרס"ו ומפרשים)

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יְהוּדָה, אוֹרְחוּי דְמֵאָרְךָ וְגִזְרֵי דְמֵאָרְךָ, מַה לָּךְ לְמַטְרַח בְּהוּ דְרַכִּי הַנְּסִתְרוּתִים שֶׁל קוֹנֵךְ, וְגִזְרוֹת חֲכַמְתּוֹ יִתְבַרֵךְ, לְמַה לָּךְ לְטְרוּחַ בְּהֵם לְהַבִּינֵם, כִּי שְׂאֵלָה זֹו הִיא עֲמוּקָה, שְׁנֵרָאָה שְׁכָל מַה שְׁגִלּוּי לְפָנֵי הַקְּב"ה מוֹכַרְח לְהַתְקִיִּים, וְאֵם כֵּן בְּטֵלָה הַבְּחִירָה, וְעִנִּין "גִּזְרֵי דְמֵאָרְךָ" הֵינּוּ מַה שְׁנִגְזַר הַמּוֹת מִתְּחִילַת הַבְּרִיאָה, מַה דְאֵית לָךְ רְשׁוּ לְמַנְדַּע וּלְאִסְתַּפְלָא שְׂאִיל מַה שִׁישׁ לָךְ רְשׁוֹת לַדַּעַת וְלַהֲסַתְכֵל, שְׂאֵל, וְדִלִית לָךְ רְשׁוּ לְמַנְדַּע וְלַעֲיִינָא וּלְאִסְתַּפְלָא שְׂאִיל וְמַה שְׂאִין לָךְ רְשׁוֹת לַדַּעַת, כְּתִיב עַל זֶה נֹאמַר אֶל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחִטִּיא אֶת בְּשָׂרְךָ, דְאוֹרְחוּי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְסִתְרִין גְּנִיזִין עֲלָאִין דְהוּא סְתִים וְגִנִּיז, לִית לָן לְשִׂאָלָא כִּי דְרַכִּי שֶׁל הַקְּב"ה וְסִתְרֵיוּ הַגְּנוּזִים הַעֲלִיוֹנִים שְׁהוּא סְתִים וְגִנּוּ, דְהֵינּוּ הַסּוּדוֹת שֶׁל גִּי רַאשׁוֹנוֹת שֶׁל חֲב"ד, וְהַפְּעוּלוֹת הַנִּמְשַׁכּוֹת מֵהֵם, וְהֵינּוּ חֲכַמְתּוֹ וּבִינְתּוֹ וְרִצּוֹנוֹ וְיַדַּעְתּוֹ, אִין לָנוּ לְשׂאוֹל וְלַדְקִיק בְּהֵם, כִּי מִמִּילָא אִין לְהַשִּׁיגֵם.

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי אַבָּא, אִי הָכִי הָא אוֹרֵייתָא כְּלָא סְתִים וְגִנִּיז אֵם כֵּן הָרִי כֹל הַתּוֹרָה הִיא סְתוּמָה וְגִנּוּזָה, כִּי הַנְּגַלוּת הֵם רַק לְבוֹשׁ וְגוּף הַתּוֹרָה, וְסוּדוּתִיָּה הֵם נִשְׁמַת וּפְנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, דְהָא הִיא שְׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה הוּי כִּי הִיא שֵׁם קְדוּשׁ

שלח יום שני

האדם כולל בתוכו את כל הנאצלים

וְעַתָּה יִגְדַל נָא כַח אֲדֹנָי, רַבִּי אַחָא וְרַבִּי יוֹסִי אֲמַרִי, זָפַאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל מְעַמִּין דְּעִלְמָא, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעֵי בְּהוּ, וְאֲתַפְּנֵי בְּהוּ, וְאֲתַפְּאָר בְּהוּ, דְּהָא עֲלֵמָא לָא אֲבָרִי אֶלָּא בְּגִינְיָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דִּישְׁתַּדְלוֹן בְּאוּרֵייתָא, בְּגִין דְּחַד בְּחַד אֲתַקְשְׁרוּן, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּהָאֵי עֲלֵמָא אֵינּוֹן קִיּוּמָא דִּילֵיהּ, וְקִיּוּמָא דְכָל שְׂאָר עַמִּין, אֵימְתִי, בְּזִמְן דְּעַבְדִּי רַעוּתָא דְמַאֲרִיָּהוֹן.

תָּא חֲזִי, פַּד בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַר נֶשׁ בְּעִלְמָא, אֲתַקִּין לֵיהּ פְּגוּוֹנָא עֲלָאָה, וְיַהֲב לֵיהּ חִילִיָּה וְתוֹקְפִיָּה בְּאֲמַצְעֵיתָא דְגוּפָא, דְתַמְן שְׂרִיָּא לְבָא, דְּהוּא תוֹקְפָא וּמְזוּנָא דְכָל גּוּפָא, וּמִתְמָן אֲתַזֵּן כָּל גּוּפָא, וְהָא לְבָא אַחֲדִי וְאֲתַקֵּף בְּאַתֵּר עֲלָאָה דְלַעֲלֵא, דְאֵיְהוּ מוֹחָא דְרִישָׁא דְשְׂאֲרֵי לַעֲלֵא, וְדָא אֲתַקְשֵׁר בְּדָא, וּבְגוּוֹנָא דְדָא, אֲתַקִּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, וְעַבְד חַד גּוּפָא, וְאֲתַקִּין שְׂיִפֵי דְגוּפָא סַחְרִינְיָה דְלְבָא, וְלְבָא שְׂאֲרֵי בְּאֲמַצְעֵיתָא דְכָל גּוּפָא, וְכָל אֵינּוֹן שְׂיִפִין אֲתַזְנוּ מִהֵוּא לְבָא, דְּהוּא תוֹקְפָא דְכָלָא, וְכָלָא בֵּיהּ תְּלִינִין, וְהֵוּא לְבָא אֲתַקְשֵׁר וְאֲתַאֲחַד בְּמוֹחָא עֲלָאָה דְשְׂרִיָּא לַעֲלֵא.

תָּא חֲזִי, פַּד בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, אֲסַדֵּר לֵימָא דְאוּקִינוּס דְאַסְחַר כָּל יִשׁוּבָא דְעִלְמָא, וְיִשׁוּבָא דְכָל שְׁבַעִין אוּמִין פְּלָא אֲסַחַר לִירוּשָׁלַיִם, וִירוּשָׁלַיִם בְּאֲמַצְעֵיתָא דְכָל יִשׁוּבָא שְׂרִיָּא, וְהֵיא אֲסַחַר

מתוק מדבש

קונם, שאז הם מושכים שפע לתחתונים על ידי שמעלים מיין נוקצין בעבודתם להקב"ה. (רמ"ק ומפרשים)

תָּא חֲזִי, פַּד בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַר נֶשׁ בְּעִלְמָא בַּא וְרַאָה, כַּשְּׁבַרָא הַקְּב"ה אֵת הָאָדָם בַּעוֹלָם, אֲתַקִּין לֵיהּ פְּגוּוֹנָא עֲלָאָה הַתְּקִין אוֹתוֹ כַּעִין שֶׁל מַעְלָה, דְּהֵינּוּ בַּצֵּלִם אֱלֹהִיִּים, וְהוּא כוֹלֵל אֵת דְּמוּת כֹּל הַנְּאֻצִּים, וְיַהֲב לֵיהּ חִילִיָּה וְתוֹקְפִיָּה בְּאֲמַצְעֵיתָא דְגוּפָא וְנָתַן לוֹ כַּחוֹ וְתוֹקְפוֹ בַּאמְצַע גּוּפוֹ, דְּתַמְן שְׂרִיָּא לְבָא דְּהוּא תוֹקְפָא וּמְזוּנָא דְכָל גּוּפָא שֶׁשֶׁם שׁוּרָה וְנִמְצָא הַלֵּב שֶׁהוּא הַנּוֹתֵן תוֹקֵף וּמְזוּן לְכֹל הַגּוּף, (ה"ג הגר"א וְהַשְּׂאֵר נִשְׁמַט) וְאֲתַקִּין שְׂיִפֵי דְגוּפָא סַחְרִינְיָה דְלְבָא וְהַתְּקִין אֵת אֲבָרֵי הַגּוּף סְבִיב הַלֵּב, וְלְבָא שְׂאֲרֵי בְּאֲמַצְעֵיתָא דְכָל גּוּפָא וְהַלֵּב שׁוּרָה בַּאמְצַע כֹּל הַגּוּף, וְכָל אֵינּוֹן שְׂיִפִין אֲתַזְנוּ מִהֵוּא לְבָא וְכֹל הָאֲבָרִים נוֹזְנִים מִן הַלֵּב, דְּהוּא תוֹקְפָא דְכָלָא שֶׁהוּא תוֹקְפוֹ וְחוּזְקוֹ שֶׁל כֹּל הָאֲבָרִים, וְכָלָא בֵּיהּ תְּלִינִין וְכֹל הָאֲבָרִים תְּלוּיִם בּוֹ, וְהֵוּא לְבָא אֲתַקְשֵׁר וְאֲתַאֲחַד בְּמוֹחָא עֲלָאָה דְשְׂרִיָּא לַעֲלֵא וְהַלֵּב הַזֶּה מִתְקַשֵּׁר וְנֹאחַז בְּמוֹחַ הַעֲלִיּוֹן הַשׁוּרָה לְמַעְלָה. מַלְק מִן הַקְּפוֹת הַאֵלֹהִים, הֵינּוּ שְׂקוּדוּשָׁא קַטְנָה מִקְפַּת לְקוּדוּשָׁא הַיּוֹמֵר גְּדוּלָה מִמֶּנָּה.

(ה"ג הגר"א) פְּגוּוֹנָא דָּא פַּד בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא כַּעִין זֶה כַּשְּׁבַרָא הַקְּב"ה אֵת הָעוֹלָם, (הַקָּף ה') אֲסַדֵּר לֵימָא דְאוּקִינוּס דְאַסְחַר כָּל יִשׁוּבָא דְעִלְמָא סִידֵר אֵת הַיָּם אוּקִינוּס שִׁיקִיף אֵת כֹּל יִשׁוּבַת הָעוֹלָם, (ב') וְיִשׁוּבָא דְכָל שְׁבַעִין אוּמִין, פְּלָא אֲסַחַר לִירוּשָׁלַיִם וְאֵת הַיִּשׁוּבַת שֶׁל כֹּל שְׁבַעִים אוּמוֹת, הַקִּיף אוֹתוֹ סְבִיב יְרוּשָׁלַיִם, (ג') וִירוּשָׁלַיִם בְּאֲמַצְעֵיתָא דְכָל יִשׁוּבָא שְׂרִיָּא וִירוּשָׁלַיִם שׁוּרָה וְנִמְצָאָת בַּאמְצַע כֹּל הַיִּשׁוּבַת, (ד') וְהֵיא

"מאמר האדם כולל בתוכו את כל הנאצלים" ומבואר בו כי הקב"ה בחר בישראל מכל העמים, ומתפאר בהם, כי ישראל מקיימים את העולם וממשיכים שפע לעולם על ידי שעושים את רצון ה' ועוסקים בתורה. ומבאר שלכך האדם כולל בתוכו את דמות כל הנאצלים, ומפרט את אברי האדם, כאשר הפנימי מכולם הוא הלב המקושר במוח עליון רוחני. וכן הוא הסדר בישובי העולם שכל הפנימי מהברו כולל את כולם בתוכו.

(מקור המאמר זוהר פרשת שלח לך דף קס"א ע"ב-ג, צנצאורינו כרך יג עמ' נח-סא)

וְעַתָּה יִגְדַל נָא כַח אֲדֹנָי, רַבִּי אַחָא וְרַבִּי יוֹסִי אֲמַרִי, זָפַאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל מְעַמִּין דְּעִלְמָא אֲשֵׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵאוּמוֹת הָעוֹלָם, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעֵי בְּהוּ שֶׁהַקְּב"ה בַּחַר בָּהֶם מִכֹּל הָעַמִּים, וְאֲתַפְּנֵי בְּהוּ וְנִתְכַנֵּה שְׁמוֹ בָּהֶם שְׁנִקְרָא אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְכַתּוּב בְּנִי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֲתַפְּאָר בְּהוּ וּמִתַּפְּאָר בָּהֶם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאָר, (וּזְכִירִים כֹּאן ג') שְׁנַמִּיס לִישְׂרָאֵל כִּנְגַד הַנִּרְיָן שֶׁהַקְּב"ה נֹתֵן לֵהֶם, דְּהָא עֲלֵמָא לָא אֲבָרִי אֶלָּא בְּגִינְיָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דִּישְׁתַּדְלוֹן בְּאוּרֵייתָא כִּי הָעוֹלָם לָא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שִׁיעֲסֻקוּ בַּתּוֹרָה, בְּגִין דְּחַד בְּחַד אֲתַקְשְׁרוּן לְפִי שִׁישְׂרָאֵל מִתְקַשְׂרִים יַחַד עִם הַתּוֹרָה שְׁבַכְתּוּב וְעַם הַתּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה שֶׁהֵם סוּד ז'ו"ן, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּהָאֵי עֲלֵמָא אֵינּוֹן קִיּוּמָא דִּילֵיָּהּ וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בַּעוֹלָם הַזֶּה, מֵהַ שְׁנַשְׁמַתָּם מִתְלַבֶּשֶׁת בְּגוּף הַגִּשְׁמִי, הֵם הַקִּיּוּם שֶׁל כֹּל הָעוֹלָם, וְקִיּוּמָא דְכָל שְׂאָר עַמִּין וְהַקִּיּוּם שֶׁל כֹּל שְׂאָר הָעַמִּים, כִּי כוֹלֵם מִתְקִיִּימִים בַּכַּח תּוֹרַתָם וְעַבּוּדָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁעוּבָדִים לְהַקְּב"ה, אֵימְתִי מִתִּי הֵם מִקִּיִּימִים אֵת הָעוֹלָם, בְּזִמְן דְּעַבְדִּי רַעוּתָא דְמַאֲרִיָּהוֹן בְּזִמְן שְׁעוּשִׁים רַצוֹן

לְהָר הַבַּיִת, וְהָר הַבַּיִת אֶסְחָר לְעִזְרוֹת דְּיִשְׂרָאֵל, וְאֵינּוֹן עִזְרוֹת סַחְרָן לְלִשְׁכַּת הַגְּזִית, דְּתַמָּן סְנֵהֲדְרֵי גְדוּלָה וְתַבִּינ, וְתַנִּינָן, לִית יְשִׁיבָה בְּעִזְרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלַחֲדוּדֵיהוּ, וְלִשְׁכַּת הַגְּזִית אֶסְחָר לְמִזְבֵּחַ, וְהַמְזִבְחַ אֶסְחָר לְבֵּית הָאוּלָם, וְהָאוּלָם לְהִיכָל, וְהִיכָל לְבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, דְּתַמָּן שְׁכִינָה שְׂרִיא וְכַפֶּרֶת וְכַרוּבִים וְאַרְוֹן.

וְהִכָּא הוּא לְבָא דְכָל אַרְעָא וְעֵלְמָא, וּמַהֲכָא אַתְּנִנּוּ כָּל אֵינּוֹן אַתְרֵי דִישׁוּבָא, דְּאֵינּוֹן שְׁיִיפֵי דְגוּפָא, וְלְבָא דְּאֵתְּנָן מִמוּחָא דְרִישָׁא, וְאַתְּאַחִיד דָּא בְּדָא, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת טו ז') מְכוּן לְשַׁבְּתָךְ פְּעֻלַּת יְהו"ה.

מֵתוּק מִדְּבַשׁ

וְהִכָּא הוּא לְבָא דְכָל אַרְעָא וְעֵלְמָא וְכַאן בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים הוּא הַלֵּב שֶׁל כָּל הָאָרֶץ וְכָל הָעוֹלָם, כִּי שֵׁם יוֹרֵד הַשֶּׁפַע מִלְּמַעְלָה, וּמִשָּׁם מִתְּפַשֵּׁט לְכָל הָעוֹלָם, לְכַן וּמַהֲכָא אַתְּנִנּוּ כָּל אֵינּוֹן אַתְרֵי דִישׁוּבָא, דְּאֵינּוֹן שְׁיִיפֵי דְגוּפָא מְכוּן נְזוּנִים כָּל מְקוּמוֹת הַיִּשׁוּב, שֶׁהֵם דוֹגְמַת הָאֲבָרִים שֶׁל גּוֹף הָעוֹלָם, וְלְבָא דְּאֵתְּנָן מִמוּחָא דְרִישָׁא וְהַלֵּב הַזֶּה שֶׁהוּא סוּד הַשְׁכִּינָה, נְזוּן מִן הַמוּחַ שְׁבֵרָאשׁ שֶׁהוּא סוּד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָעֲלִיּוֹן דֵּהֵינּוּ הַמְּלָכוֹת דְּאַצִּילוֹת, וְאַתְּאַחִיד דָּא בְּדָא וְהֵם נֶאֱחָזוֹת זו בְּזוֹ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁכַתוֹב מְכוּן לְשַׁבְּתָךְ פְּעֻלַּת יְהו"ה וּפְרַשׁ"י מִקְדָּשׁ שֶׁל מִטָּה מְכוּן כַּנְגַד כֶּסֶף שֶׁל מַעְלָה אֲשֶׁר פְּעֻלַּת. (רַמְ"ק וּמְק"מ וְהַגְר"א)

אֶסְחָר לְהָר הַבַּיִת וְהִיא מִקְפַּת אֶת הָר הַבַּיִת, (ס') וְהָר הַבַּיִת אֶסְחָר לְעִזְרוֹת וְהָר הַבַּיִת מִקִּיף אֶת הָעִזְרוֹת, (ס"ג סְגֵר"א) וְתַנִּינָן, לִית יְשִׁיבָה בְּעִזְרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלַחֲדוּדֵיהוּ וְלַמְדִּנּוּ, כִּי אֵין יְשִׁיבָה בְּעִזְרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלַבַּד, (ו') וְאֵינּוֹן עִזְרוֹת סַחְרָן לְלִשְׁכַּת הַגְּזִית, דְּתַמָּן סְנֵהֲדְרֵי גְדוּלָה וְתַבִּינ וְהָעִזְרוֹת מִקִּיפּוֹת אֶת לִשְׁכַּת הַגְּזִית, שֵׁם יוֹשְׁבִים סְנֵהֲדְרֵי הַגְּדוּלָה, (ו') (ס"ג סְגֵר"א) וְלִשְׁכַּת הַגְּזִית אֶסְחָר לְאוּלָם וְלִשְׁכַּת הַגְּזִית מִקִּיף אֶת הָאוּלָם, (ס') וְאוּלָם לְהִיכָל וְהָאוּלָם מִקִּיף אֶת הִיכָל, (ט') וְהִיכָל לְבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וְהִיכָל מִקִּיף אֶת בֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, (י') דְּתַמָּן שְׁכִינָה שְׂרִיא, וְכַפֶּרֶת וְכַרוּבִים וְאַרְוֹן שֵׁם שׁוֹרָה הַשְׁכִּינָה, וְשֵׁם נִמְצְאִים הָאֲרוֹן עִם הַכַּפּוֹרֶת וְהַכַּרוּבִים,

שלה יום שלישי

מעלת המחדש חידושי תורה בשבת

פִּינּוֹן דִּישְׂרָאֵל לְתַפְא מְקַדְשִׁין, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּדִין אַתְּעַר אֵילָנָא דְחַיִּי, וְאַקִּישׁ בְּאַיִנוֹן טְרַפִּין דִּילִיה, רוּחַ נְשִׁיבוּ חַד מְגוּ עֲלָמָא דְאַתִּי, וְאַיִנוֹן עֲנַפִּין דְּאֵילָנָא מִתְנַעֲנֵעֵן, וְסִלְקִין רִיחִין דְּעֲלָמָא דְאַתִּי, הַהוּא אֵילָנָא דְחַיִּי אַתְּעַר, וְאַפִּיק נְשָׁמְתִין קַדִּישִׁין, וּפְרִישׁ עַל עֲלָמָא.

וְעַם כָּל דָּא נְשָׁמְתִין נְפָקִין עֲאֵלִין, אֵלִין מִתְעַרִי אֵלִין, אֵלִין נְפָקִין וְאֵלִין עֲאֵלִין, וְאֵילָנָא דְחַיִּי בְּחֻדָּה.

וּבְדִין יִשְׂרָאֵל כְּלָהוּ מִתְעַטְרִין בְּעֵטְרִין דְּאַיִנוֹן נְשָׁמְתִין קַדִּישִׁין, כְּלָהוּ בְּחֻדָּה בְּנִיחָא, וְכָל הַשְּׁבַת אֵית לֹון הַהוּא חֻדָּה וְהַהוּא נִיחָא, וְכָל צְדִיקָא דִּי בְּגִנְתָּא כְּלָהוּ סִלְקִין וּמִתְעַנְגִין בְּעֵנוּגָא עֲלָהּ דְּעֲלָמָא דְאַתִּי, פִּינּוֹן דְּנְפִיק שְׁבַתָּא, כְּלָהוּ נְשָׁמְתִין פְּרַחִין וְסִלְקִין.

תָּא חַזִּי, כִּד עֵייל שְׁבַתָּא, נְשָׁמְתִין נְחִתִין לְשַׁרְיָא עַל עֲמָא קַדִּישָׁא, וְנְשָׁמְתִין דְּצְדִיקָא סִלְקִין לְעֵילָא, כִּד נְפִיק שְׁבַתָּא, נְשָׁמְתִין סִלְקִין, אֵינּוֹן דְּשָׂארוּ עֲלִייהוּ דִּישְׂרָאֵל, וְנְשָׁמְתִין נְחִתִין, אֵינּוֹן נְשָׁמְתִין דְּצְדִיקָא.

מתוק מדבש

לעולם להיות כאן נקציעות, נשמתין נפקין נשמות יולאות מן הגן עדן לרדת להתלצש צישראל צעולם הזה צסוד תוספת נשמה יתירה, נשמתין צאצין ויש נשמות הנכנסות בגן עדן, (אלין מתערי אלין, הרמ"ק לא גריס מיצות אלו), אצין נפקין וצאצין צאצין כי אלו הנשמות יולאות ואלו נכנסות, וצאצין דחיי בְּחֻדָּה וצו עץ החיים שהוא ז"ל הוא צשמחה. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

"מאמר מעלת המחדש חידושי תורה בשבת" ומבואר בו כי בומן שישראל מקבלים עליהם קדושת שבת, השכינה מתעוררת אל היחוד, ויוצאות נשמות חדשות לרדת לעולם הזה. ועוד יורדות נשמות שהם בבחינת תוספת שבת להתלבש בבני ישראל בסוד נשמה יתירה. ומבאר כי כשיוצאת השבת עולות אלו הנשמות היתירות למעלה, והקב"ה שואל אותם איזה חידוש תורה שמעו בעולם הזה כשהיו מלובשות באדם, כי שלימותם ויופים הוא בחלקי התורה וסודותיה. וכשאדם חידש בתורה בשבת, הנה יש שמחה למעלה לפני הקב"ה ופמליא של מעלה, וניתן כח במלאכים. (מקור המאמר צוהר פרשת שלח לך דף קעג ע"א, צציאוריני כרך יג עמ' כז-כז)

וּבְדִין ואז בכניסת השבת, יִשְׂרָאֵל כְּלָהוּ מִתְעַטְרִין בְּעֵטְרִין דְּאַיִנוֹן נְשָׁמְתִין קַדִּישִׁין כל ישראל מתעטרים בעטרות של תוספת נשמות קדושות של בחינת ליל שבת, ומכח זה כְּלָהוּ בְּחֻדָּה בְּנִיחָא כל ישראל הם בשמחה ובמנוחה, וְכָל הַשְּׁבַת אֵית לֹון הַהוּא חֻדָּה וְהַהוּא נִיחָא וכל יום השבת יש להם זו המנוחה וזו השמחה, וְכָל צְדִיקָא דִּי בְּגִנְתָּא וכל הצדיקים שבגן עדן התחתון, כְּלָהוּ סִלְקִין וּמִתְעַנְגִין בְּעֵנוּגָא עֲלָהּ דְּעֲלָמָא דְאַתִּי כולם עולים ומתענגים בעונג העליון בגן עדן העליון, פִּינּוֹן דְּנְפִיק שְׁבַתָּא כְּלָהוּ נְשָׁמְתִין פְּרַחִין וְסִלְקִין כיון שיוצא השבת, דהיינו מיד במוצאי שבת, כל הנשמות שירדו למטה בערב שבת ושרו על ישראל, חוזרות ופורחות ועולות למעלה.

פִּינּוֹן דִּישְׂרָאֵל לְתַפְא מְקַדְשִׁין כיון שישראל למטה מקבלים עליהם קדושת השבת, (ה"ג והלאה) וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְּעַר והקב"ה שהוא המלכות מתעוררת, כְּדִין אֵילָנָא דְחַיִּי אזו עץ החיים שהוא ז"ל, אַקִּישׁ בְּאַיִנוֹן טְרַפִּין דִּילִיה הוא מכה צעלים שלו, רצה לומר שמעורר את המלאכים היונקים שפעו, רוּחַ נְשִׁיבוּ חַד מְגוּ עֲלָמָא דְאַתִּי ורוח אחד נוסצ מן עולם הצא, שהוא הצנינה, כדי לעורר את ז"ל להמייחד עם המלכות ליחוד של ליל שבת, וְאַיִנוֹן עֲנַפִּין דְּאֵילָנָא מִתְנַעֲנֵעֵן ואלו אלו הענפים של האילן מתענעעים, רצה לומר הספירות דז"ל מתעוררות צשיר ושצחה למען התעוררות היחוד, וְסִלְקִין רִיחִין דְּעֲלָמָא דְאַתִּי ומעלים ריחות של עולם הצא, רצה לומר שעולים המיין נוקצין עד הצנינה לעורר משס את הנשמות הצאות לזו"ן צעת יחודם, ועל ידי זה הַהוּא אֵילָנָא דְחַיִּי אַתְּעַר העץ החיים שהוא ז"ל מתעורר להמייחד, וְאַפִּיק נְשָׁמְתִין קַדִּישִׁין ועל ידי היחוד מוציא נשמות קדושות לצני ישראל, וּפְרִישׁ עַל עֲלָמָא ופורש ושולח אותן לעולם הזה להתלצש צגופים הנולדים מיחוד ליל שבת.

ועתה מפרש יותר ואמר תָּא חַזִּי, כִּד עֵייל שְׁבַתָּא נְשָׁמְתִין נְחִתִין לְשַׁרְיָא עַל עֲמָא קַדִּישָׁא בא וראה, כשנכנס השבת נשמות יתירות יורדות לשרות על עם הקדוש, וְנְשָׁמְתִין דְּצְדִיקָא סִלְקִין לְעֵילָא ונשמות הצדיקים עולות למעלה מגן עדן התחתון לגן עדן העליון, כִּד נְפִיק שְׁבַתָּא נְשָׁמְתִין סִלְקִין כשיוצא השבת נשמות עולות למעלה, ואלו הם אֵינּוֹן דְּשָׂארוּ עֲלִייהוּ דִּישְׂרָאֵל אותם ששרו על בני ישראל בבחינת נשמה יתירה, וְנְשָׁמְתִין נְחִתִין ונשמות יורדות למטה, ואלו הם אֵינּוֹן נְשָׁמְתִין דְּצְדִיקָא אותם הנשמות של הצדיקים שעלו לגן עדן העליון עתה יורדות למטה לגן עדן התחתון.

וְעַם כָּל דָּא ועם כל זה, כלומר מלצד אלו הנשמות שירדות

בֵּינוֹן דְּסִלְקִין פְּלֵהוּ נִשְׁמַתִּין דְּשָׂארוּ עֲלֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, סִלְקִי וְקִימִין בְּדִיוֹקְנָא קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא, וְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא שְׂאִיל לְכֻלְהוּ, מְאִי חֲדוּשָׁא הוּא לְכוּ בְּהוּא עֲלֵמָא בְּאוֹרֵייתָא, זְפָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּחֲדוּשָׁא דְאוֹרֵייתָא אֲמַרְתָּ קָמִיהּ, פְּמָה חֲדוּהָ עֲבִיד, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא פְּנִישׁ לְפִמְלִיא דִּילִיהּ, וְאָמַר, שְׁמַעוּ חֲדוּשָׁא דְאוֹרֵייתָא דְאֲמַרְתָּ נִשְׁמַתָּא דָּא דְפִלְנִיא, וְכֻלְהוּ מוֹקְמִי הֵהִיא מְלָה בְּתַרֵּי מְתִיבְתֵי, אֵינּוֹן לְתַתָּא, וְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְעִילָא חֲתִים לְהֵהִיא מְלָה.

תָּא חֲזִי, פִּד מְלָה אֲתַחְדָּשׁ בְּאוֹרֵייתָא, וְנִשְׁמַתָּא דְנִחְתָּא בְּשַׁבְתָּא אֲתַעְסַקְתָּ בְּאֵינּוֹן מְלִין חֲדָתִין וְסִלְקִי לְעִילָא, כָּל פְּמִלִיא דְלְעִילָא צִייתִין לְהֵהוּא מְלָה, וְחִיוֹת הַקְּדָשׁ מִתְרַבֵּין בְּגִדְפִין, וּמִתְלַבְּשִׁין בְּגִדְפִין.

וְכַד שְׂאִיל לֹוֹן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וְלֹא תְבִין וְשִׁתְקִין, פְּדִין חִיוֹת הַקְּדָשׁ מַה פְּתִיב (יחזקאל א כה) בְּעֲמֻדָם תְּרַפֵּינָה כְּנַפְיָהֶם, פְּמָה דָּאֲתָ אָמַר (איוב לב טו) פִּי עֲמָדוּ לֹא עָנּוּ עוֹד, (נחמיה ח ה) וּבִפְתָחוֹ עֲמָדוּ כָּל הָעָם.

מתוק מדבש

שמדש איז חידוש צמורה צמשך השנוע, וכמזכר, לא יולאס צפה עד שנת, ולא נמשך לו שמדשם צמנת.

תָּא חֲזִי, פִּד מְלָה אֲתַחְדָּשׁ בְּאוֹרֵייתָא בא וראה, כשנתחדש איזה חידוש בתורה, וְנִשְׁמַתָּא דְנִחְתָּא בְּשַׁבְתָּא אֲתַעְסַקְתָּ בְּאֵינּוֹן מְלִין חֲדָתִין, וְסִלְקִי לְעִילָא וּנְשַׁמָּה שִׁירְדָה בְּשַׁבַּת נִתְעַסְקָה באותם דברים החדשים, ובמוצאי שבת עולה למעלה, אז כָּל פְּמִלִיא דְלְעִילָא צִייתִין לְהֵהוּא מְלָה כָּל הַפְּמִלִיא שֶׁל מַעְלָה מְקַשְׁבִים לְדַבֵּר הַתּוֹרָה הַהוּא, וְחִיוֹת הַקְּדָשׁ וְחִיוֹת הַקְּדָשׁ שֶׁמֶלֶךְ ז"ל שֵׁשׁ לְהַסְרֵעַ כְּנַפִּים כְּנֹגַד חֲגַת"ס דו"א, מִתְרַבֵּין בְּגִדְפִין הֵם מִתְרַבּוֹת בְּכַנְפֵיהֶן, שְׁנִשְׁלֵמוֹת בְּשֵׁשׁ כְּנַפִּים, וּמִתְלַבְּשִׁין בְּגִדְפִין וּמִתְלַבְּשׁוֹת בְּכַנְפֵיהֶן, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּשֵׁתִים יִכְסֶה פָּנָיו וּבְשֵׁתִים יִכְסֶה רַגְלָיו וּבְשֵׁתִים יַעֲוֹפֶף.

וְכַד שְׂאִיל לֹוֹן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וְלֹא תְבִין וְשִׁתְקִין וכשואל הקב"ה את הנשמות אם חידשו בתורה ואינן משיבות ושותקות, פְּדִין חִיוֹת הַקְּדָשׁ מַה פְּתִיב אז מה כתוב בחיות הקדש בְּעֲמֻדָם פִּירוּשׁ כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹמְדוֹת בְּשִׁתְיָה מְדַבְּרֵי תוֹרָה, אז תְּרַפֵּינָה כְּנַפְיָהֶן (כ"ל) מִתְרַפּוֹפוֹת וּנְחַלְשׁוֹת כְּנַפְיָהֶם, פְּמָה דָּאֲתָ אָמַר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר פִּי עֲמָדוּ לֹא עָנּוּ עוֹד פִּירוּשׁ כְּשֶׁעֲמָדוּ בְּשִׁתְיָה, וְעוֹד כְּתוּב וּבִפְתָחוֹ אֵת הַסֵּפֶר תּוֹרָה, עֲמָדוּ כָּל הָעָם דִּהְיִינוּ שִׁתְקוּ.

בֵּינוֹן דְּסִלְקִין פְּלֵהוּ נִשְׁמַתִּין דְּשָׂארוּ עֲלֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל כִּיּוֹן שְׁעֵלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁשָּׂרוּ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, סִלְקִי וְקִימִין בְּדִיוֹקְנָא קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא הֵם עוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת בְּדִיוֹקְנָם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא שְׂאִיל לְכֻלְהוּ מְאִי חֲדוּשָׁא הוּא לְכוּ בְּהוּא עֲלֵמָא בְּאוֹרֵייתָא וְהַקְּב"ה שׁוֹאֵל אֵת כּוֹלָם מַה חֲדוּשׁ הִיָּה לָכֶם בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּתוֹרָה, כִּי מִטַּעַם זֶה יוֹרֵדַת תּוֹסַפֵּת הַנְּשָׁמָה לְמַטָּה בְּעֶרֶב שַׁבַּת, כְּדִי לְהַשְׁלִים חֵלְקָה בְּחִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה, שְׁאִין נִשְׁמָה שְׁלֹא יִהְיֶה לָהּ חֵלֶק בְּתוֹרָה וְסוּדוּתִיהּ, וְזֶהוּ תִיקוּנָהּ וְיוֹפִיָּהּ בְּחִידוּשׁ וּגְלוּי סוּדוּת הַתּוֹרָה, לְכֹן זְפָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּחֲדוּשָׁא דְאוֹרֵייתָא אֲמַרְתָּ קָמִיהּ אֲשֶׁרִי לְנִשְׁמָה שְׁאוּמַרְתָּ חִידוּשֵׁי תוֹרָה לְפָנָיו, פְּמָה חֲדוּהָ עֲבִיד כְּמָה שְׁמַחָה עוֹשֶׂה וְגוֹרֵם לְמַעְלָה, כִּי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא פְּנִישׁ לְפִמְלִיא דִּילִיהּ הַקְּב"ה מֵאֲסַף אֵת הַפְּמִלִיא שְׁלוֹ, שֶׁהֵם הַנְּשָׁמוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת וְהַמְּלֵאכִים, וְאָמַר שְׁמַעוּ חֲדוּשָׁא דְאוֹרֵייתָא דְאֲמַרְתָּ נִשְׁמַתָּא דָּא דְפִלְנִיא וְאֹמַר לָהֶם, שְׁמַעוּ אֵת חִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה שְׁאוּמַרְתָּ נִשְׁמָה זֹו שֶׁל אִישׁ פְּלוּנִי, וְכֻלְהוּ מוֹקְמִי הֵהִיא מְלָה בְּתַרֵּי מְתִיבְתֵי וְכָל הַפְּמִלִיא שֶׁל מַעְלָה מְקַיְיִמִים אֵת דְּבָרֵי חִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה, בְּשִׁתֵּי יִשִּׁיבוֹת, בִּישִׁיבָה שֶׁל הַקְּב"ה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מֵלֶאךְ מִט"ט, אֵינּוֹן לְתַתָּא, וְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְעִילָא, חֲתִים לְהֵהִיא מְלָה הֵם לְמַטָּה, וְהַקְּב"ה לְמַעְלָה חוֹתֵם עַל אוֹתָם הַדְּבָרֵי תוֹרָה, כְּלוּמַר הוּא מְסַכֵּים לְאוֹתוֹ הַחִידוּשׁ. כְּתִבְתָּ צִפְרָה זֶהר חֵי, שְׁכַל אֲחַד לְרִיךְ לְחַדֵּשׁ צְמוֹרָה צְמַנְתָּ לְפִי יוֹלְמוּ צְפַרְדִּים וְצִדְרָשׁוֹת מו"ל. וּמוֹצָא צְשׁו"ת תּוֹרָה לְשִׁמָּה (או"ח סי' נח), כִּי מִי

שלח יום רביעי

המצות הם סיוע כנגד היצר הרע

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה סְהַדֵּי עֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַסְהָדָא בְּהוּ בְּבִנֵי נַשָּׂא, וְכִלְהוּ בְּעֵיטָא וּבְסִהְדוּתָא קִיַּיְמִין לְקַבְּלֵיהּ.

קָם בְּצַפְרָא אוֹשֵׁיט רַגְלוֹי לְמַהֵף, סְהַדֵּיָא קִיַּיְמִין לְקַבְּלֵיהּ, מְכַרְיִזִין וְאָמְרִין (ש"א ב ט) רַגְלֵי חֲסִידֵי יִשְׁמֹר וְגו', (קהלת ד יז) שְׁמֹר רַגְלֶךָ פֶּאֶשֶׁר תִּלְךָ, (משלי ד כו) פִּלַּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ.

אֶפְתַּח עֵינָיו לְאַסְתַּפְּלָא בְּעַלְמָא, סְהַדֵּיָא אָמְרֵי (שם פסוק כה) עֵינֶיךָ לִנְכַח יַבִּיטוּ, קָם לְמַלְלָא, סְהַדֵּיָא אָמְרֵי (תהלים לד יד) נִצּוֹר לְשׁוֹנֶךָ מֶרַע וְגו', אוֹשֵׁיט יְדָיו בְּמַלֵּי עַלְמָא, סְהַדֵּיָא אָמְרֵי (שם פסוק טו) סוֹר מֶרַע וַעֲשֵׂה טוֹב.

מתוק מדבש

שכתוב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, פירוש על ידי שהמלאכים יזהירוך תהיה שמור שלא תכשל בחטאים, והאדם צריך שימת לב להבין ולחשוב כאילו שומע האזהרה שמזהירים אותו בכל דבר שעושה, כי וְכִלְהוּ בְּעֵיטָא וּבְסִהְדוּתָא קִיַּיְמִין לְקַבְּלֵיהּ כל המלאכים עומדים כנגדו ומיעצים אותו ומזהירים אותו שילך בדרך טובים.

ומפרש קָם בְּצַפְרָא אוֹשֵׁיט רַגְלוֹי לְמַהֵף כשאדם קם בבקר ופושט את רגליו ללכת, (זה כנגד ה' האחרונה שזשס הוי"ה, שהיא סוד המלכות שהיא לרגליו של אדם), לכן סְהַדֵּיָא קִיַּיְמִין לְקַבְּלֵיהּ העדים עומדים כנגדו, מְכַרְיִזִין וְאָמְרִין הם מכריזים ואומרים בשלש אזהרות, אזהרה הראשונה אומרים רַגְלֵי חֲסִידֵי יִשְׁמֹר וְגו' (הקב"ה ישמור את רגלי חסידיו שלא יבואו לידי כשלון), והיינו שהאדם יקשר את המלכות בצד החסד שבו החסידות, ועוד מזהירים אותו, ואומרים שְׁמֹר רַגְלֶךָ שלא תטנפם בחטאים, פֶּאֶשֶׁר תִּלְךָ אל בית האלהים, ובא לרמז לשמור על מדת המלכות הנקראת אלהים, ותזהר שלא תגרום בה אחיזת החיצונים, וזהו מַלְךְ הַגְּזוּרָה שְׁנֵה שֵׁם אֱלֹהֵי"ם, ועוד מזהירים אותו ואומרים פִּלַּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ פירוש שתשתדל ללכת בדרך ממוצע ותשקול כל דרכיך בפלס ובמאזנים, וזהו מַלְךְ הַתַּפְּאֶרֶת שְׁצַקוּ אֲמַנְעֵי, ועל ידי זה יקשר את השכינה צמג"ת.

אֶפְתַּח עֵינָיו לְאַסְתַּפְּלָא בְּעַלְמָא כשפותח את עיניו להסתכל בעולם, סְהַדֵּיָא אָמְרֵי העדים אומרים לו עֵינֶיךָ לִנְכַח יַבִּיטוּ שלא יטה עיניו להביט בעריות ח"ו, וזהו מַלְךְ אֹת י' דהוי"ה שְׁנֵה סוֹד הַרְאִיָּה. קָם לְמַלְלָא כשקם ורוצה לדבר, סְהַדֵּיָא אָמְרֵי העדים אומרים לו נִצּוֹר לְשׁוֹנֶךָ מֶרַע ושפתיך מדבר מרמה, דהיינו שמזהירים אותו שלא ימשך על ידי דבור רע אל החיצונים שהם הרעים, כי על ידי זה יפריד צִין ה' לו', וזהו מַלְךְ אֹת ה' רַשְׁוֹנָה דהוי"ה שְׁנֵה סוֹד ה' מוֹלְאוֹת הַפֶּה. אוֹשֵׁיט יְדָיו בְּמַלֵּי עַלְמָא כשפושט את ידיו לעסוק בעניני העולם, סְהַדֵּיָא אָמְרֵי העדים אומרים לו סוֹר מֶרַע וַעֲשֵׂה טוֹב סוֹר מאחיזת החיצונים, ותשתדל לעשות טוב לייחד קב"ה ושכינתיה, וזהו מַלְךְ אֹת ו' דהוי"ה, כי הידים הם חלק הגוף המשתמש צהם צימין ושמאל.

"מאמר המצות הם סיוע כנגד היצר הרע" ומבואר בו כי בשעה שאדם קם בבקר ארבעה מלאכים מזהירים אותו שלא יחטא: ברגליו בעיניו בדבוריו וכדיו. והם כנגד ארבעה ציציות ואורותיהם, והם המעידים על מעשה האדם. ומבואר שאזהרות אלו הם כנגד ד' אותיות שבשם הקדוש, וסגולת הטלית והתלין היא לסיוע לשמור אבריו מלחטוא. ונמשך לבאר את סוד חוטי הציצית וקשירתם.

(מקור המאמר זוהר פרשת שלח לך דף קעה ע"ב, ציצורינו כך יג עמ' לט-רמד)

דע, כי קטע הראשון העתקנו כאן מהזהר, והגם שאינו נדפס בסדר הזהר המסודר בחק לישראל, והוא לסיוע ולתועלת הבנת המאמר הבא הנדפס כאן הסובב עליו.

מאמר הנצ' מונצ' גם צסוף פרשת תרומה דף קעט ע"א, עיי"ש ציצורינו פירושו לפי הסוד.

תִּתְּנָא בְּרִזָּא דְסַפְרָא דְצַנִּיעוּתָא למדנו בסודות שבספרא דצניעותא בפרק ה', **אַרְבַּעַה מַלְכִין** ארבעה מלכים היינו ד' מלאכים המזהירים את האדם בקומו בבקר, אחד מזהירו על שמירת רגליו, השני על שמירת עיניו, השלישי על שמירת דיבוריו, והרביעי על עסקיו בידיו (כמנצ'ר לקמן), **נְפִיקִין לְקַדְמוֹת אַרְבַּעַה סְהַדֵּי** הם יוצאים כנגד ארבע ציציות, שגם הם מעידים ומזהירים את בני אדם ואומרים להם "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", וכן "ועשיתם את כל מצותי, והייתם קדושים לאלהיכם", ואמר **בְּהוּ תִלְיִין פְּעֻנְבִים בְּאַתְפְּלָא** כי בציציות תלויים הרבה סודות כענבים באשכול, רצה לומר כמו שיש הרבה גרגרי ענבים באשכול אחד, כך תלויים במצות ציצית הרבה סודות. ועוד **צְרִיךְ בְּהוּ שְׁבַעַה רְהִיטִין** וקשורים בהם ויוצאים מהארות של שבע כריכות הציצית, שבעה מלאכים הרצים לראות מעשי בני אדם, סְהַדֵּין סְהַדוּתָא והם מעידים עדות עליהם למעלה, **וְלֹא קִיַּיְמִין בְּדוֹקְתֵיהוּ** ואינם עומדים במקומם, אלא משוטטים בעולם לראות מעשיהם של בני אדם ולהעיד עליהם, (ולקמן מפורט כל זה צימר עיי"ש). (רמ"ק ומפרשים)

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה סְהַדֵּי עֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַסְהָדָא בְּהוּ בְּבִנֵי נַשָּׂא כמה מלאכים המעידים ומזהירים את האדם (שישמור את אבריו שלא יחטא בהם) עשה הקב"ה לטובת האדם, כמו

אִי צִיִּית לְהוֹ יָאוֹת, וְאִי לֹא, כְּתִיב (וכריה ג א) וְהִשְׁטֵן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ, כְּלָהוּ סִהְדִין עָלֶיהָ בְּחֻבוֹי לְעִילָא, אִי בְּעֵי בַר נָשׁ לְאַשְׁתְּדִלָא בְּפוֹלְחָנָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּלָהוּ סִהְדִין סְנִיגוּרִין קַמִּיהָ, וְקִיִּימִין לְאַסְהָדָא עָלֶיהָ טְבָאן, בְּשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיף לִיהָ.

קָם בְּצַפְרָא מְבָרַךְ כְּמָה בְּרַכָּאן, אָנַח תְּפִילִין בְּרִישִׁיהָ בֵּין עֵינָוֵי, בְּעֵי לְזַקְפָּא רִישִׁיהָ, חָמֵי שְׁמָא קְדִישָׁא עָלְמָה אַחִיד וְרָשִׁים עַל רִישִׁיהָ, וְרַצוּעֵין תְּלִינן מְהַאי גִיסָא וּמְהַאי גִיסָא עַל לְבִיָה, הָא אֶסְתַּפַּל בִּיקְרָא דְמַאֲרִיָה, אוֹשִׁיט יְדוֹי, חָמֵי יָדָא אַחְרָא מִתְקַשְׂרָא בְּקַשׁוּרָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא, אַהְדָּר יְדִיָה, וְאַסְתַּפַּל בִּיקְרִיָה דְמַאֲרִיָה, אַתְעֲטַף בְּעֲטוּפָא דְמַצּוּהָ בְּאַרְבַּע זַיּוּיִן דְכְּסוּתִיָה.

אַרְבַּע מְלָכִין נִפְקִין לְקַדְמוֹת אַרְבַּע, אַרְבַּע סִהְדֵי קְשׁוּט דְמְלָפָא, תְּלִינן מְאַרְבַּע זַיּוּיִן, וְתְלִינן בְּהוּ פְּעַנְבִים בְּאַתְפְּלָא, מָה אַתְפְּלָא דְאִיהוּ חַד, וְתְלִינן בֵּיהָ כְּמָה עֲנָבִים מְהַאי סִטְר וּמְהַאי סִטְר, כְּפֹּה הָאִי מַצּוּהָ חַדָּא, וְתְלִינן בֵּיהָ כְּמָה עֲנָבִים, וְזָגִין וְזָמּוּרִין צְרִירִין בְּהוּ.

שְׁבַעַה רְהִיטִין, אֵלִין אֵינּוֹן שְׁבַעַה צְרִירִין דְתַכְלָתָא, דְבְּעֵי לְכַרְכָּא בֵּיהָ בְּכָל חַד וְחַד, אוּ לְאַסְגָּאָה עַד תְּלִיסַר, מֵאֵן דְיוֹסִיף לֹא יוֹסִיף עָלֶיהָ עַל תְּלִיסַר, מֵאֵן דְיִמְעַט לֹא יִמְעַט מִשְׁבַּעַה.

מתוק מדבש

מלעשות את הרע שחשב לעשות, וְאַסְתַּפַּל בִּיקְרִיָה דְמַאֲרִיָה לפי שהסתכל בכבוד קונו, היינו בתפלין הנקראת יקר. אַתְעֲטַף בְּעֲטוּפָא דְמַצּוּהָ בְּאַרְבַּע זַיּוּיִן דְכְּסוּתִיָה והוא מעוטף בעטוף של מצוה בד' כנפות כסותו, היינו בטלית מצויצת שמתעטף בו קודם הנחת תפילין. ומתחיל בענין התפלין ומסיים בענין הטלית, כיון שרוצה להאריך בענין הציצית, לכן השאירו לאחרונה.

ועתה בא לפרש את הברייתא של ספרא דצניעותא, וזה שאמר אַרְבַּע מְלָכִין נִפְקִין לְקַדְמוֹת אַרְבַּע ד' מלכים יוצאים לקראת ד', רצה לומר ד' עדים שהם המלאכים המזהירים את האדם שלא יחטא בד' אברים, ברגלים בעינים בדיבור בידים כזכור, יוצאים לקראת ד' עדים אחרים, שהם אַרְבַּע סִהְדֵי קְשׁוּט דְמְלָפָא ד' עדי אמת של המלך, תְּלִינן מְאַרְבַּע זַיּוּיִן התלויות בד' כנפות הכסות, רצה לומר ד' ציציות גם הם מזהירים את האדם שלא יחטא, וְתְלִינן בְּהוּ פְּעַנְבִים בְּאַתְפְּלָא ותלויות בהם כמו ענבים התלוים באשכול, ומפרש מָה אַתְפְּלָא דְאִיהוּ חַד וְתְלִינן בֵּיהָ כְּמָה עֲנָבִים מְהַאי סִטְר וּמְהַאי סִטְר מה אשכול שהוא אחד ותלוים בו כמה ענבים מצד זה ומצד זה, כְּפֹּה הָאִי מַצּוּהָ חַדָּא, וְתְלִינן בֵּיהָ כְּמָה עֲנָבִים וְזָגִין וְזָמּוּרִין צְרִירִין בְּהוּ כך ציצית היא מצוה אחת, ותלויות בה כמה ענבים וזגים וזמורות צרורות בה, רצה לומר כל התרי"ג מצות תלויות בה, וגם כמה סודות ורמזים כלולים במצות ציצית.

ומה שכתוב בברייתא צירין בהו שְׁבַעַה רְהִיטִין, אֵלִין אֵינּוֹן שְׁבַעַה צְרִירִין דְתַכְלָתָא אלו הם שבעה קשרים של חוליות התכלת, שבכל חוליה יש כמה כריכות, דְבְּעֵי לְכַרְכָּא בֵּיהָ בְּכָל חַד וְחַד שצריך לכרוך בכל ציצה וציצה, או לְאַסְגָּאָה עַד תְּלִיסַר או להרבות עד י"ג חוליות, מֵאֵן דְיוֹסִיף לֹא יוֹסִיף עָלֶיהָ עַל תְּלִיסַר מי שמוסיף לא יוסיף על י"ג, מֵאֵן דְיִמְעַט לֹא יִמְעַט מִשְׁבַּעַה מי שממעט לא ימעט מז', (כמאמר חו"ל נמס') מנחות דף לט ע"א, הפותח לא יפחות משבע חוליות והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה), ומה שכתוב בצרייתא "סהדין סהדותא ולא קיימין בזכותיהו", צא לרמוז על שבעה עיני ה', שהם מלאכי ההשגחה הרעים לראות מעשה בני אדם ולהעיד עליהם למעלה, וכמוצא להלן.

אִי צִיִּית לְהוֹ יָאוֹת אם מקשיב לדברי מלאכי הקודש המזהירים אותו ומקבל את הדברים, מוטב, וְאִי לֹא ואם אינו מצייט, או כְּתִיב עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ היינו כְּלָהוּ סִהְדִין עָלֶיהָ בְּחֻבוֹי לְעִילָא כל המלאכים מעידים עליו על עונותיו למעלה, עד שגם מלאך הטוב בעל כרחו עונה אמן, כי מלאכי השמאל מתגברים על מלאכי ימין ששמרו אותו, אבל אִי בְּעֵי בַר נָשׁ לְאַשְׁתְּדִלָא בְּפוֹלְחָנָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אם האדם רוצה לעסוק בעבודת הקב"ה, כְּלָהוּ סִהְדִין סְנִיגוּרִין קַמִּיהָ כל העדים נעשים מליצי טוב עליו, וְקִיִּימִין לְאַסְהָדָא עָלֶיהָ טְבָאן בְּשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיף לִיהָ ועומדים להעיד עליו עדות טובה בשעה שהוא צריך לה. (רמ"ק ומפרשים)

הנה פרט כאן ד' אזהרות, א' שימור עיניו מזד אֹת י' שצטס, צ' שימור פיו ולשונו מזד ה' הראשונה שצטס, ג' שימור ידיו מזד ו' שצטס, ד' שימור אֹת רגליו מזד ה' אחרונה שצטס. וכנגד ד' אזהרות האלו יש ד' מלות, שהם תפלין של ראש שהיא צִין עֵינֵי, כנגד החכמה י' שצטס, צ' לרעות התלויות על הלך שהוא הצינה ה' שצטס, תפלין של יד שניח ציד ימיו על יד שמאלו המשתמשות על ידי הגוף שהוא העיקר הוא כנגד התפארת ו' שצטס, טלית היא כנגד כנפי החיות, וכנגד המלכות ה' אחרונה שצטס, וצוה נצין מה שכתוב להלן. (רמ"ק)

קָם בְּצַפְרָא מְבָרַךְ כְּמָה בְּרַכָּאן האדם כשקם בבקר מברך כמה ברכות, אָנַח תְּפִילִין בְּרִישִׁיהָ בֵּין עֵינָוֵי מניח תפלין בראשו בין עיניו, בְּעֵי לְזַקְפָּא רִישִׁיהָ וכשרוצה להרים את ראשו, חָמֵי שְׁמָא קְדִישָׁא עָלְמָה אַחִיד וְרָשִׁים עַל רִישִׁיהָ הוא רואה שם הקדוש העליון אחוז ונרשם על ראשו, היינו ד' אותיות שם הוי"ה שכנגד ד' פרשיות של תפלין של ראש, ממש אחוז ונרשם על ראשו, (כמאמר חו"ל נמס') ברכות דף ו ע"א, על הפסוק כי שם הוי"ה נקרא עליו וגו', אלו תפלין שנלשט), וְרַצוּעֵין תְּלִינן מְהַאי גִיסָא וּמְהַאי גִיסָא עַל לְבִיָה ורצועות תלויות מצד זה ומצד זה על לבו, הָא אֶסְתַּפַּל בִּיקְרָא דְמַאֲרִיָה הרי מסתכל בכבוד קונו. אוֹשִׁיט יְדוֹי כשמושיט את ידיו לעשות דבר רע ח"ו, חָמֵי יָדָא אַחְרָא הוא רואה את יד שמאלו עם התפלין, מִתְקַשְׂרָא בְּקַשׁוּרָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא מתקשרת בקשר של שם הקדוש, דהיינו בד' אותיות שם אדני", אַהְדָּר יְדִיָה אז מיד הוא מחזיר את ידיו

וְתֵאֵנָּה, הַאִי תְכַלֵּת הוּא רְזָא דְדָוִד מְלָכָא, וְדָא חוּטָא דְאַבְרָהָם דְזָכָה בֵּיהּ לְבָנוֹי בְּתַרְיָה, מֵאִי תְכַלֵּת, תְּכַלִּית דְּכָלָא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פְּסָא הַפְּבוּד אֶקְרִי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַעָה פְּרִיכֵן, דְּאִיְהִי שְׁכִינְתָא שְׁבִיעֵתָא דְכָלָא וְדָאִי, דְּהָא הִיא מִתְּפָרְכָא מְשִׁיתָא אַחֲרֵינוּן, עַל יְדָא דְצַדִּיק, וְאִי תֵלֶת עֶשְׂרִי תֵלֶת עֶשְׂרִי אֵינוּן, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ בְּתֵלֶת עֶשְׂרִי מְכִילָן, וְהִיא הִיא פִתְחָא דְכָלָהּ.

וְהִיא חוּטָא חַד, וּרְשִׁימָא בְּגוּוּנְהָא, וּגְוּוּנָא דִילָהּ נְפִיק מִחַד נוּנָא דְאִזִּיל בֵּימֵי כְּנָרַת, וְכְנָרַת עַל שְׁמָה אֶתְקַרֵּי, וְעַל דָּא כְּנֹר הָהּ תְּלוּי לְעֵילָא מְעַרְסָא דְדָוִד, דְּהָא וְדָאִי אִיְהִי כְּנֹר דְדָוִד, מְנַגֵּן מֵאִלּוּי לְמִלְפָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וּבְגִין כְּףֵי גְוּוּנֵי עֵייל עַד רְקִיעָא, וּמְרַקִיעָא עַד כּוּרְסֵיָא.

וְהָכָא כְּתִיב מִצְוָה, כְּמָה דְאֵתְּ אָמַר (מ"ב יח לה) מִצְוֹת הַמְּלֶךְ הִיא, (אסתר ג ג) מִדּוּעַ אֵתְּהָ עוֹבֵר אֵת מִצְוֹת הַמְּלֶךְ, (נחמיה יא כג) כִּי מִצְוֹת הַמְּלֶךְ.

מתוק מדבש

דְּהֵיִינוּ צַנוּן הַמְּכַלֵּת, וּגְוּוּנָא דִילָהּ נְפִיק מִחַד נוּנָא דְאִזִּיל בֵּימֵי כְּנָרַת וְהַצְּבַע שְׁלֵה יוֹלָא מִדְּג אַחַד שְׁהוּא הַחֲלוּזֵן הַנְּמַלֵּא צִים כְּנָרַת, וְכְנָרַת עַל שְׁמָה אֶתְקַרֵּי וְכְנָרַת נִקְרָאת עַל סַם הַמְּלָכּוֹת, וְעַל דָּא כְּנֹר הָהּ תְּלוּי לְעֵילָא מְעַרְסָא דְדָוִד וְלִכְּן כְּנֹר הִיא תְּלוּי לְמַעֲלָה מִמַּטְמוֹת שֶׁל דָּוִד, דְּהָא וְדָאִי אִיְהִי כְּנֹר דְדָוִד כִּי הַמְּלָכּוֹת הִיא וְדָאִי צַמִּינַת הַכְּנֹר שֶׁל דָּוִד, מְנַגֵּן מֵאִלּוּי לְעֵילָא קְדִישָׁא עֲלָאָה וְהִיא מְנַגֵּת מֵאִלִּיהָ לְמֶלֶךְ הַקְּדוֹשׁ שְׁהוּא ז"א, הֵיִינוּ סוּד שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהַמְּלָכּוֹת מְשׁוֹרְרַת תַּמִּיד לְז"א לְעוֹרְרוֹ אֵל הַיַּמּוֹד, וּבְגִין כְּףֵי גְוּוּנֵי עֵייל עַד רְקִיעָא וְלִכְּן גּוֹוְנָה וְהַתְּעוֹרְרָתָהּ שֶׁל מְכַלֵּת עוֹלָה עַד לְרַקִיעַ שְׁהוּא ז"א, וּמְרַקִיעָא עַד כּוּרְסֵיָא וּמְרַקִיעַ שְׁהוּא ז"א עוֹלָה הַתְּעוֹרְרוֹת עַד הַכֶּסֶף שְׁהוּא הַצִּינָה, וְהוּא שְׁאֲחוּז"ל (צמס' מנחות דף מג ע"ב) תְּכַלֵּת דוּמָה לִים, שְׁהוּא סוּד הַמְּלָכּוֹת, יֵם דוּמָה לְרַקִיעַ, שְׁהוּא ז"א, וְרַקִיעַ דוּמָה לְכֶסֶף הַכְּצוּד, שְׁהוּא הַצִּינָה. (רמ"ק ומפרשים)

וְהָכָא כְּתִיב וְכֵן צַמִּינַת לִים כְּתוּב מְצֻדָה כְּמוֹ שְׁכַתּוּב וּזְכַרְתֶּם אֵת כָּל מִצְוֹת ה', וְסוּד הַמִּצְוֹת הַסּוּד הַמְּלָכּוֹת, כְּמָה דְאֵתְּ אָמַר כְּמוֹ שְׁאֲחַמַר מְצֻדָת הַמְּלָכּוֹת הִיא הַמְּלָךְ רוּמּוֹ עַל הַמְּלָכּוֹת, וְעוֹד כְּתוּב מִדּוּעַ אֵתְּהָ עוֹבֵר אֵת מְצֻדָת הַמְּלָכּוֹת, וְעוֹד כְּתוּב כִּי מְצֻדָת הַמְּלָכּוֹת הִיא שְׁהַמִּצְוֹת הַסּוּד הַמְּלָכּוֹת שְׁהִיא הַמְּלָךְ הַשּׁוֹלֵט צַעֲלוֹס הַזֶּה.

וְתֵאֵנָּה, הַאִי תְּכַלֵּת הוּא רְזָא דְדָוִד מְלָכָא וְלַמְדּוֹ, כִּי הַמְּכַלֵּת הִיא סוּד הַמְּלָכּוֹת שְׁכַה אַחַד דוּד הַמְּלָךְ, וְדָא חוּטָא דְאַבְרָהָם, דְזָכָה בֵּיהּ לְבָנוֹי בְּתַרְיָה וּמִצְוֹת לִים הִיא חוּטָא שֶׁל אֲבָרָהָם, שׁוֹכֵה לְצִינֵי אַחֲרָיו, רַחַה לוֹמַר שְׁאֲנוּ זְכִינוּ צַמִּינַת לִים צוֹכּוֹת אֲבָרָהָם שְׁאֲמַר אֵם מַחֲטוֹת וְעַד שְׁרוּךְ נַעַל, מֵאִי תְּכַלֵּת מֵהוּ סוּד הַמְּכַלֵּת, וְאֲמַר תְּכַלֵּית דְּכָלָא הֵיִינוּ הַמְּלָכּוֹת שְׁמַקּוּנָה הִיא תְּכַלִּית כָּל הָעוֹלָמוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּסָא הַפְּבוּד אֶקְרִי הַמְּלָכּוֹת נִקְרָאת כְּסָא הַכְּצוּד, לְפִי שְׁהִיא כְּסָא לְכָל הַסְּפִירוֹת, וְלִהּ אַחֲרָיו חוּז"ל (צמס' מנחות דף מג ע"ב), תְּכַלֵּת דוּמָה לְכֶסֶף הַכְּצוּד.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַעָה פְּרִיכֵן שֶׁשְׁבַעָה כְּרִיכּוֹת דְּהֵיִינוּ שְׁבַעָה חוּלִיּוֹת שֶׁל הַלִּינִית, דְּאִיְהִי שְׁכִינְתָא שְׁבִיעֵתָא דְכָלָא וְדָאִי שְׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַשְּׁבִיעִית לְכָל הוּ"ק וְדָאִי, דְּהָא הִיא מִתְּפָרְכָא מְשִׁיתָא אַחֲרֵינוּן כִּי הִיא מִתְּצַרְכַת מִשְׁשָׁה קְלוּוֹת אַחֲרֵימִים שֶׁל ז"א, עַל יְדָא דְצַדִּיק עַל יְדֵי הַלְּדִיק, דְּהֵיִינוּ דְרַךְ הַיְסוּד, לִכְּן הִיא כוֹלֵלַת אֵת כָּל הַשְּׁבַעָה. (ה"ג הרמ"ק) וְאִי תְּכַלֵּת עֶשְׂרִי אֵינוּן וּמִי שְׁעוּשָׁה י"ג חוּלִיּוֹת, הוּא כְּמָה דְאוּקְמוּהָ כְּמוֹ שְׁצִיֵּאֲרוּ הַחֲצִירִים בְּתַלְתֵּי עֶשְׂרִי מְכִילָן צַעֲנוּן הִי"ג מִדּוֹת הַרְחַמִּים, רַחַה לוֹמַר שְׁצִי"ג חוּלִיּוֹת הַסּוּד כְּנַגַּד הִי"ג אַחֲרֵי שֶׁל הִי"ג מִדּוֹת הַרְחַמִּים שְׁמַקְצֵלַת הַמְּלָכּוֹת מֵא"א, וְהִיא הִיא בְּתַלְתֵּי עֶשְׂרִי וְהַמְּלָכּוֹת הִיא הַפֶּתַח שְׁדַרְכָה עוֹלִים לְכָל הַסְּפִירוֹת.

וְהִיא חוּטָא חַד הַמְּכַלֵּת שְׁבִיעִית הִיא כְּנַגַּד הַמְּלָכּוֹת לִכְּן הִיא רַק חוּטָא אַחַד, וּרְשִׁימָא בְּגוּוּנְהָא וְהִיא רְשוּמָה צַנוּוִינָה

שְׁלַח יוֹם חַמִּישִׁי

סוּד מִצּוֹת צִיצִית

וּתְאָנָא יְסוּדָא וְשִׁרְשָׁא בְּמִלְכָא מִתְעַטְרִין בְּחָדָא, וְהָאֵי הִיא פְתָרָא וּפְתַחָא לְכָל שְׂאָר פְתָרִין, דְכְתִיב (תהלים קיח יט) פְתַחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָק, וּכְתִיב (שם פסוק י) זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה, וְעַל דָּא כְתִיב וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה, לְאֶכְלָלָא בְהָאֵי, כָּל שְׂאָר פְתָרִין, וְעַל דָּא אֵינוֹן סְהַדֵי סְהַדוּתָא, וְלֹא קְיַיְמִי בְּדוּכְתִייהוּ, בְּגִין דְּאִיהִי מִצְוֹת.

וּתְנַיְנָן, תְּשַׁמִּישִׁי מִצְוָה גְזָרְקִין, וְאֵי תִימָא הָא לּוּלָב וְעֶרְבָה וְכוּ' תְשַׁמִּישִׁי קְדוּשָׁה אֵינוֹן, אַמְאֵי גְזָרְקִין, אֶלָּא תְשַׁמִּישִׁי קְדוּשָׁה, בְּגִין דְּרְשִׁימִין בְּפִתְיָבָה דְשַׁמָּא קְדִישָׁא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינוֹן חוּטִין לְאַחְזָא, הֵיךְ תִּלְיִין מְפָאן וּמְפָאן, לְאַרְבַּעַה סְטְרֵי עֲלֵמָא מְהָאֵי אֶתְר, וְאִיהִי שְׁלֵטָא עַל כָּלָא בְרִזָּא דְלָב, דְּאִיהִי לְפָא דְכָל הָאֵי עֲלֵמָא, וְלָפָא דְעֲלָאֵי, וְתִלְיָא בְלָב עֲלָאָה, וְכָלָא הוּא בְלָב דְנִפְק מִחֲכָמָה עֲלָאָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁעוּרָא דְהָאֵי וְאוּרְכָא דְהָאֵי, אֶתְמַר בְּאַתְוֹן גְּלִיפִן דְרַבִּי אֶלְעָזָר.

מִתּוֹק מִדְּבַשׁ

מְגִילָה דִּף כּו ע"ב, תְּנו רַבִּין, תְּשַׁמִּישִׁי מִצְוָה גְזָרְקִין, תְּשַׁמִּישִׁי קְדוּשָׁה גְנוּזִין, וְאֵלוֹ הֵן תְּשַׁמִּישִׁי מִצְוָה סוּכָה לּוּלָב שׁוֹפֵר זִינִית עִי"ש, וְאֵי תִימָא וְאֵס תִּמְלֵךְ הָא דְיִצְרָב וְעֶרְבָה וְכוּ' תְשַׁמִּישִׁי קְדוּשָׁה אֵינוֹן, אַמְאֵי גְזָרְקִין רַחֵם לּוֹמַר הֵרִי הֵד' מֵינִים רוֹמְזִים עַל ד' אֹתוֹת הַשֶּׁם הו"ה, לְכֵן סִלְקָא אֲדַעְתָּא שֶׁל הַמִּקְשָׁן שְׁדִינִים כְּתַשְׁמִישִׁי קְדוּשָׁה שְׁנַגְזִין, וּמִתְרַן אֶלָּא תְשַׁמִּישִׁי קְדוּשָׁה מִמִּי הֵס תְשַׁמִּישִׁי קְדוּשָׁה, בְּגִין דְּרְשִׁימִין בְּפִתְיָבָה דְשַׁמָּא קְדִישָׁא רַק כְּשֶׁהֵס הַקְדוּשָׁ רְשׁוּם כְּמִצְוָה, אֲזַל לּוּלָב וְעֶרְבָה שְׂרַק רוֹמְזִים לְשֵׁם הו"ה הֵס גְזָרְקִין. (מק"מ ועט"ז)

"מאמר סוד מצות ציצית" מאמר זה הוא המשך למאמר הקודם, ומבואר בו כי הציצית שורשה במלכות, ובה נמצאים הארות הבינה והתפארת. ושבעה המלאכים המשגיחים במעשה בני אדם סודם הוא בשבע כריכות שבציצית, הרמוזים למלאכי המלכות. ואגב מבאר את סוד תשמישי מצוה ותשמישי קדושה. וממשיך לבאר את סוד חוטי הציצית ושיעורה. ושיש לתור אחר השכינה ולא אחר ראות הלב הגשמי. ומסיים כי זכרון יציאת מצרים נזכר בפרשת ציצית, להורות שבציצית מצרים זכו ישראל להכנס תחת השכינה הקדושה, אכן לעתיד נזכה לצאת מנהגלות על ידי שלימות הבחינות במלכות.

(מקור המאמר זוהר פרשת שלח דף קעה ע"ב — קעו ע"א, ציטורינו כרך יג עמ' רמד-רמו)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינוֹן חוּטִין אֵלוֹ הַחוּטִים שֶׁל הַזִּינִית, לְאַחְזָא הֵיךְ תִּלְיִין מְפָאן וּמְפָאן כְּרִיכִים לְהִרְאוֹת אִיךְ הֵס תְלוּים מִכָּאן וּמִכָּאן כָּל זֵד, לְאַרְבַּעַה סְטְרֵי עֲלֵמָא לֵד' רוֹחוֹת הָעוֹלָם, כְּנֶגֶד ד' חוּטִים שְׂבָכָסָא שֶׁהֵם זֵד' רוֹחוֹת הָעוֹלָם, מְהָאֵי אֶתְר מִמְקוֹם הַמַּלְכוּת שֶׁהֵם מוֹשְׁרָשִׁים זֵה, וְאִיהִי שְׁלֵטָא עַל בְּרָא בְרָזָא דְיָבָב וְהִיא שׁוֹלֶטָה עַל כָּל הָעֲלוּיִים וְהַתְחַתּוּיִים כְּסוּד הַלָּב, וְכֶנֶגֶד זֵה הֵס הַל"ב חוּטֵי זִינִית שֶׁשׁ זֵד' כְּנֶפֶת, דְּאִיהִי לְבָא דְבָרָא הָאֵי עֲלֵמָא שֶׁהִיא הַלָּב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלִבָּא דְעֲלָאֵי וְהִיא הַלָּב שֶׁל עוֹלָמוֹת הָעֲלוּיִים שֶׁל צִי"ע, דֵּהֵינּוּ שְׂכוּלָם אִינן לֵהֵם חוּטִים אֵלָּא מִמֶּנָּה כְּמוֹ שְׁחוּטֵי הַגּוֹף הִיא מִהַלָּב, וְתִלְיָא בְּרָב עֲלָאָה וְהַמַּלְכוּת תְלוּיה בְּזו"א שֶׁהוּא לֵב הָעֲלוּיִין, שְׁנוֹתָן לֵה חוּטֵי, וְכִבְרָא הוּא בְרָב דְנִפְק מִחֲכָמָה עֲלָאָה וְהַכָּל תְלוּי זֵה חוּטֵי הַזִּינִית מִל"ב מִצִּיבּוֹת חֲכָמָה.

וּתְאָנָא, וְיְסוּדָא וְשִׁרְשָׁא בְּמִלְכָא מִתְעַטְרִין בְּחָדָא וּלְמַדְנוּ, כִּי הִיסוּד וְהַשׁוֹרֵשׁ מִתְעַטְרִים יַחַד בְּמִלְכָּה, רַחֵם לּוֹמַר הו"ק הַנִּכְלָלִים בְּסוּד, וְהַזִּינִית שֶׁהִיא שׁוֹרֵשׁ הַאֵילִן, מִתְעַטְרִים יַחַד לְהִאִיר וְלְהַשְׁפִּיעַ בְּמַלְכוּת, וְהָאֵי הִיא בְּתָרָא וּפְתַחָא לְכָל שְׂאָר בְּתָרִין וְהַמַּלְכוּת הִיא הַסְפִירָה וְהַפְתַּח לְכָל שְׂאָר הַסְפִירוֹת, לְכֵן כְּרִיךְ שֶׁהִיוּ זֵה מַלְאוֹת כָּל הַסְפִירוֹת, דְּכְתִיב בְּתַחֲוֹ לִי שַׁעְרֵי צְדָק הֵינּוּ שְׁעָרֵי הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת דָּק, וּכְתִיב זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה הַמַּלְכוּת הִיא שְׁעַר לְזו"א הַנִּקְרָא הו"ה, וְעַל דָּא כְתִיב וְעַל זֵה נִאֲמַר וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה שְׁמַלַת "כָּל" זֵה לְאֵי שְׁלֵטָא בְּהָאֵי כָּל שְׂאָר בְּתָרִין לְכָל מַלְכוּת אֶת הַהִאִרוֹת שֶׁל כָּל הַסְפִירוֹת, וְעַל דָּא וְעַל זֵה לְמַדְנוּ בְּסִפְרָא דְנִינְעוּתָא דְלַעֲלֵל, אֵינוֹן סְהַדֵי סְהַדוּתָא שֶׁזֵּעָה מִלְכֵי הַשְּׂגָחָה הַיּוֹלָאִים מו' כְּרִיכוֹת שֶׁל הַזִּינִית שְׂבָכָתָא, מַעֲדִים עַל מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם, וְלֹא קְיַיְמִי בְּדוּכְתִייהוּ וְאֵינִים עוֹמְדִים בְּמִקְוָם, אֵלָּא מִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם לְרִאוֹת אֶת מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם, בְּגִין דְּאִיהִי מְפָאָה (ה"ג רמ"ק) כִּי הַזִּינִית הִיא סוּד הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת מִצְוָה, שְׁמַמְנָה יּוֹלָאִים אֵלוֹ הו' מִלְכִּים. (רמ"ק ומפרשים)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁעוּרָא דְהָאֵי הַשִּׁיעוּר שֶׁל הַטְּלִית, וְאוּרְכָא דְהָאֵי וְהָאוּרֵךְ שֶׁל חוּטֵי הַזִּינִית. אֵי נִמִי אֹרֵךְ וְשִׁיעוּר קוֹמַת הַסְפִירוֹת הַנִּרְמְזוֹת בְּהַחוּטִים, אֶתְמַר בְּאַתְוֹן גְּלִיפִן דְרַבִּי אֶלְעָזָר קוֹדְמוּתֵיהֶם כְּזֵר נִאֲמַר בְּסִפְרָא שְׁחִיבָר רַבִּי אֶלְעָזָר עַל הַאֹתוּת. (רמ"ק ומפרשים)

וּתְנַיְנָן וּלְמַדְנוּ תְשַׁמִּישִׁי מִצְוָה גְזָרְקִין כְּמוֹ שֶׁאֲמַרו חו"ל (במס')

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, מֵאֵן דְּבַעֵי לְמַהֲרָא בְּתַר דְּחַלְתִּי, יַהֲרֹךְ בְּתַר לְבָא דָא, וּבְתַר עֵינֵינוּן דְּקִיָּימִין עֲלֵהּ, מֵאֵן אֵינוּן עֵינֵינוּן, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שם לד טו) עֵינֵי יְהוּ"ה אֵל צְדִיקִים, אָבַל אַתֶּם לֹא תַתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם, מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַתֶּם זִוְנִים אַחֲרֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מְאִי טַעְמָא הֲכָא יְצִיאַת מְצָרִים, דְּכַתִּיב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲלֵא בְּגִין דְּכַד נִפְקוּ מִמְצָרִים, בְּהַאי חוּלְקָא עָאלוּ, וּבְהַאי קִטִּיל קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קְטוּלָא דְּמְצָרִים, וְעַל דָּא בְּאַתְרֵיהּ אַתְדַּכֵּר, וּבְאַתְרֵיהּ אֲזִדְהֵר לְהוּ בְּדָא, מְאִי בְּאַתְרֵיהּ, בְּגִין דְּהַאי מְצוּהָ, הִיא אַתְר דִּילָהּ.

תְּאֵינִי רַבִּי יִיסָא, כְּתִיב (מִכָּה ז טו) כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת, כִּימִי, כִּיּוֹם מְבַעֵי לֵיהּ, דְּהַאי בְּחַד זְמַנָּא נִפְקוּ וְלֹא אַתְעַבְבוּ, אֲלֵא כְּאֵינוּן יוֹמִין עֲלֵאִין, דְּאַתְבְּרָכָא בְּהוּ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כְּךָ זְמִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא, וּכְדִין כְּתִיב (ישעיה יב ד-ה) וְאַמְרַתֶּם כִּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לֵיהוּ"ה קִרְאוּ וְגו', זְמַרוּ יְהוּ"ה כִּי גָאוֹת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ.

מְאִי מוֹדַעַת זֹאת, בְּגִין דְּהַשְׁתָּא אֲשֶׁתְּמוֹדַעַת זֹאת בְּעִטּוּפָא דְּמְצוּהָ, בְּהַהוּא זְמַנָּא אֲשֶׁתְּמוֹדַעַת זֹאת בְּכְמָה נְמוּסִין דִּילָהּ, דִּיעֲבִיד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶתִּין וְנִסִּין בְּעֲלָמָא, כְּדִין כְּתִיב (זכריה יד ט) כִּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוּ"ה אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ יְהוּ"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן, יִמְלוֹךְ יְהוּ"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

מתוק מדבש

נְפִלְאוֹת, וְשׁוֹאֵל כִּימִי לְמַה כְּמוֹז "כִּימִי", כִּיּוֹם מְבַעֵי לֵיהּ "כִּיּוֹם" הִיא לְרִין לִנְמָה, דְּהַאי בְּחַד זְמַנָּא נִפְקוּ וְלֹא אַתְעַבְבוּ כִּי צַפֵּס אַחַת וְזִיוֹס אַחַד יִנְאוּ וְלֹא נַתְעַכְּזוּ שֶׁס יוֹתֵר, וּמִשִּׁיב אֲרָא לְכֵן כְּמוֹז כִּימִי, לְהוֹרוֹת כְּאֵינוּן יוֹמִין עֲלֵאִין דְּאַתְבְּרָכָא בְּהוּ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל כְּלוּמַס הֵימִיִּס הַעֲלִינוּסִים שְׁהִס הוּ"ק ד'ז"א, שְׁמַתְצַרְכַּת צְהַס כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל שְׁהִיא הַמְלֻכּוֹת, וְאִז יִנְאוּ יִשְׂרָאֵל מִנְמַרְסִים, כְּךָ זְמִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא כְּךָ עֲמִיד הַקְצִי"ה לְהוֹיָא אַת יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת, כְּשִׁתְּהִי הַאֲרַת הוּ"ק צְמַלְכוֹת, כִּי עַל יְדֵי זֶה יִהִיֶה יַחֲוֹד וְז'וּן, וְאִז תְּהִיֶה הַגְּלוּת, וּכְדִין כְּתִיב וְאִז נִאֲמַר וְאַמְרַתֶּם כִּיּוֹם הַהוּא דֵּהֵינּוּ צִיוֹס הַגְּלוּת, הוֹדוּ לֵיהוּ"ה קִרְאוּ צַמּוּ, עַל כָּל הַנְּסִים שַׁעֲשֵׂה לָנוּ, זְמַרוּ יְהוּ"ה כִּי גָאוֹת עָשָׂה פִּירוּשׁ כִּי דְצַר גְּדוֹל עָשָׂה שְׂרָאוּ לְהַתְּגָאוֹת צוּ, מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ וְדְצַר גְּדוֹל זֶה נוֹדַע וּמְפֹרָס כָּל הָאָרֶץ כְּלֻקְמָן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִמַר הַקְּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, מֵאֵן דְּבַעֵי לְמַהֲרָא בְּתַר דְּחַלְתִּי מִי שְׂרוּצָה לְלַכַּת אַחַר יִרְאֵתִי, יַהֲרֹךְ בְּתַר לְבָא דָא יִלְךְ אַחַר לֵב הוּזָה שְׁהוּא הַמְלֻכּוֹת, וּבְתַר עֵינֵינוּן דְּקִיָּימִין עֲלֵהּ וְאַחַר הַעֵינִים הַעוֹמְדוֹת עֲלֵיהּ, דֵּהֵינּוּן אַחֲרֵי עֵינֵי הַקְּב"ה סוּד ז'א"ל הַמְשַׁנְּחִים עֲלֵיהּ, וּמְפַרֵשׁ מֵאֵן אֵינוּן עֵינֵינוּן מִי הֵם הַעֵינִים, וּמִשִּׁיב כְּמָה דְּאֵת אָמַר כְּמוֹ שְׁנֵאמַר עֵינֵי יְהוּ"ה אֵל צְדִיקִים דֵּהֵינּוּן עֵינֵי הַקְּב"ה סוּד ז'א"ל, אָבַל אַתֶּם לֹא תַתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲבַל אַתֶּם לֹא תַתּוּרוּ אַחֲרֵי רְאוֹת עֵינֵיכֶם הַגְּשָׁמִיִּים שְׁמַבִּיאִים לְיַדֵי חִטָּא, מְאִי טַעְמָא מַהוּ הַטַּעַם, בְּגִין דְּאַתֶּם זִוְנִים אַחֲרֵיהֶם לְפִי שְׁאַתֶּם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא שׁוֹאֵל מְאִי טַעְמָא הֲכָא יְצִיאַת מְצָרִים מַהוּ הַטַּעַם שְׁנוֹכַר כֹּאן צַפֵּרְשַׁת לֵינִית יִנְאוּת מַנְרִיס דְּכְתִיב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּמִשִּׁיב אֲרָא בְּגִין דְּכַד נִפְקוּ מִמְצָרִים בְּהַאי חוּלְקָא עָאלוּ לְפִי שְׁכַשְׁנִינְאוּ יִשְׂרָאֵל מִנְמַרְסִים צְחַלְק הַמְלֻכּוֹת כְּנִסּוּ, וּרְק צְמַתָּן הַתּוֹרָה זְכוּ לְעֵלוֹת וְלִכְנֵס צו"א, וּבְהַאי קִטִּיל קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קְטוּלָא דְּמְצָרִים וְצַחַת הַמְלֻכּוֹת הַנִּקְרָא "אֵנִי" הַרְג הַקְצִי"ה אַת הַרוּגִי מַנְרִיס, כְּמֵאמַר חו"ל "אֵנִי וְלֹא מִלְאָךְ", וְעַל דָּא בְּאַתְרֵיהּ אַתְדַּבֵּר וְעַל כֵּן נִזְכַּרְתָּ יִנְאוּת מַנְרִיס צְמֻקוּמָה שֶׁל הַמְלֻכּוֹת, וּבְאַתְרֵיהּ אֲזִדְהֵר לְהוּ בְּדָא וְצְמֻקוּמָה הַזֵּהִיר לְהַס שִׁזְכְּרוּ אַת מַנְרִיס, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹז "אֵנִי" ה' אֵלֵהִיכִס אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מְאִי בְּאַתְרֵיהּ לְמַה צַפֵּרְשַׁת לֵינִית הוּא מְקוּמָה שֶׁל הַמְלֻכּוֹת, וְאִמַר בְּגִין דְּהַאי מְצוּהָ הִיא אַתְר דִּילָהּ לְפִי שְׁמֻנָה ז' שֶׁל לֵינִית הִיא הַמְקוּס שֶׁל הַמְלֻכּוֹת. תְּאֵינִי רַבִּי יִיסָא, כְּתִיב כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ

שְׁלַח יוֹם שְׁשִׁי

סוּד בְּרַכַּת מַאוּרֵי הָאֵשׁ בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת

תָּא חֲזִי, בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה פַּד מְטָא זְמַנָּא דְעָרְב, דְּלִיג לְגוּ הֵהוּא מְדוּרָא דְאַשָּׁא, וְסִלְקָא לְעֵילָא לְאַעְלָא גוּ גְוֹנִין, פְּדִין מִתְתַּקְנִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וּמְסֻדְרִין סְעוּדָתִין, וּמְתַקְנִין פְּתוּרִין פֶּל חַד וְחַד פְּתוּרִיה, פְּדִין חַד שְׁלֵהוּבָא נְפִיק, וּבְטַש בְּהֵהוּא מְדוּרָא, בִּינּוּן דְּבְטַש בִּיּה, מִתְגַּלְגֵּלָן הֵהוּא שְׁלֵהוּבָא וְהֵהוּא מְדוּרָא, וְעָאֵלִין בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, וְאַתְטַמְרִן וְיִתְבַּת תַּמָּן.

וְהֵהוּא שְׁלֵהוּבָא אִיהוּ מְסַטְרָא דִּימִינָא, וּבְגִין דְּהֵהוּא מְסַטְרָא דִּימִינָא, אַעְבָּר לְהֵהוּא מְדוּרָא וְאַעִיל לִיּה לְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, וְיִתִּיב תַּמָּן עַד דְּנְפִיק שְׁבַתָּא.

בִּינּוּן דְּנְפִיק שְׁבַתָּא, אַצְטְרִיךְ לְהוּ לְעַמָּא דִּישְׂרָאֵל לְבְרַכָּא עַל אֲשָׁא, וְנְפַקָּא הֵהוּא שְׁלֵהוּבָא בְּבְרַכְתָּא דְלְתַתָּא, וְשְׁלִיט עַל הֵהוּא מְדוּרָא פֶּל הֵהוּא לִילִיא, וְאַתְפַּפֵּיא הֵהוּא מְדוּרָא.

מִתּוֹק מְדַבֵּשׁ

יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וּמַסְדְּרִים וּמְכִינִים אַתְּ סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, וּמְתַקְנִין פְּתוּרִין כְּל חַד וְחַד פְּתוּרִיה וּמְכִינִים וְעוֹרְכִים אַתְּ הַשְּׁלַחנֹת כֹּל אַחַד אַתְּ שְׁלַחנֹו, (וְזֶה מוֹעִיל לְהוֹרִיד אַתְּ הַקְּלִיפֹת שְׁלָא יִצְלְלוּ אַתְּ שְׁמַחַת הַמֶּלֶךְ, כַּעֵין מַה שְׂכַחוּב תַּעְרוּךְ לְפָנֵי שְׁלַחַן נֶגַד נוֹרִי), פְּדִין וְזֶה גוֹרַם כִּי אִז חַד שְׁלֵהוּבָא נְפִיק וּבְטַש בְּהֵהוּא מְדוּרָא שְׁלֵהַבַּת אַחַת מִגְּבוּרָה הַעֲלִינָה יוֹלָאֵת וּמְכַה צְמִדוֹרַת אַשׁ הַהִיא שֶׁל הַנוֹגַהּ וּמוֹרִידָה לְמַטָּה, בִּינּוּן דְּבְטַש בִּיּה מִתְגַּלְגֵּלָן הֵהוּא שְׁלֵהוּבָא וְהֵהוּא מְדוּרָא כִּיּוֹן שְׁהַכָּה צוּ מִתְגַּלְגַּלַּת אֹתָהּ הַשְּׁלֵהַבַּת עַם מְדוּרָה הַהִיא, וְעָאֵלִין בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא וְאַתְטַמְרִן וְיִתְבַּת תַּמָּן וּנְכַסוֹת נַקְבָּא שֶׁל הַתְּהוֹם הַגְּדוֹל, שְׁהוּא סוּד צִינָה דְקִלְפֵּה דְצִרְיָאָה, וּנְטַמְנֹת וְיוֹשְׁבוֹת שֶׁם עַד מוֹלְאֵי שַׁבַּת.

"מאמר סוד ברכת מאורי האש במוצאי שבת" ומבואר בו כי ביום הששי לפנות ערב סמוך לשבת, רוצה קליפת נגה להכליל בקדושה, ועל ידי שאנו עורכים את שולחן השבת או יוצאת שלהבת אש ודוחה אותה לתהום הגדול. ובהגיע מוצאי שבת אנו מברכים ברכת מאורי האש כדי ליתן כח לשלהבת האש להכניע ולשלוט על קליפת נגה שיוצאת אז מהתהום.

(מקור המאמר זוהר פרשת ויקהל דף רג ע"ב, ציצאורינו כרך ח עמ' רפה-רפו. וההקדמה למאמר היא מצאורינו שם צעמ' רעו-רעז)

לְהַצִּין מִמֶּמֶר הַבָּא נְקִדִים מַה שְׂכַחַז הַאֲרִיז"ל (בְּשַׁעַר הַכוּנֹת דף סג טור ד), צַעֲנִין רַחֲמֵי פִּנּוּ יְדֵי וּרְגָלֵי, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְטַעַם רַחֲמֵיּהּ זוּ מַה שְׂרַמְזוּ צַפ' הַזֹּהַר צַפ' וְיִקְהַל דף רג ע"א, צַעֲנִין מַה שְׂנַעַשָּׂה כֹּל יוֹם שְׁשִׁי לְפָנוֹת עָרֵב, כִּי מִתְקַצְצִים שְׂצֵעִים כּוֹכָבִים וְנַעֲשִׂים כַּעֵין מְדוּרָה אַחַת שֶׁל אַשׁ, וְרוֹעִים לְהַתְקַרֵּב וּלְהַתְחַזֵּק בְּקִדּוּשָׁה לְקַבֵּל שַׁפַּע מַעוֹלָם הַאֲלִילוֹת, וְאִז נִתְעוֹרֵר חַד שְׁלֵהוּבָא דְאַשָּׁא וְכו', וְהַעֲנִין הוּא כִּי אֹתָהּ הַמְדוּרָה שֶׁל אַשׁ, הִיא סוּד קְלִיפַת נוֹגַהּ, שְׁהִיא הַקְּלִיפָה הַיּוֹמֵר קְרוּצָה אֵל הַקְּדוּשָׁה, וְהַקְּלִיפָה צְרֹאֲתָהּ כִּי הַשַּׁפַּע שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת שְׂעַזֵּר לְקַחוּרָה שַׁחַת יְמֵי הַחוֹל בְּשַׁחַת יְמֵי הַמַּעֲשָׂה, (וְהִינּוּ חַג"מ נה"י דז"א, וְהַמְלַכּוֹת דְּצוּקָה עַם הַיְסוּד), וְעַתָּה שְׁהוּא עָרֵב שַׁבַּת יוֹדַעַת הַקְּלִיפָה שְׂחַחֲזוֹר הַקְּדוּשָׁה לְהַתְעַלּוֹת כְּדִי לְהוֹדוּג שֶׁם לְמַעְלָה, וּלְקַבֵּל שַׁפַּע כְּדִי לְחַזוֹר וּלְהַשְׁפִּיעַ פַּעַם אַחֲרַת שַׁפַּע צַעוֹלָמוֹת הַתְּחַמּוּנִים, וְאִז גַּם הַקְּלִיפָה עוֹלָה כְּדִי לְשַׁלּוֹל גַּם כֵּן פְּרַנְסָתָהּ, כִּי כִּיּוֹן שְׂכַחַז גַּמְרוּ כֹּל שַׁחַת יְמֵי הַחוֹל לְקַחַת חֶלְקָם, הִנֵּה הַגִּיעַ זְמַנָּה גַּם כֵּן לְקַחַת אַחֲרֵיהֶם גַּם הִיא חֶלְקָה כֵּהֶם, וְזוּ הִיא הַסִּינָה שְׂכַחַז יוֹם הַשְּׁשִׁי עוֹלָה הַקְּלִיפָה לְמַעְלָה, אֲמַנְס כְּדִי שְׁלָא תַּעֲרַבֵּז אַתְּ הַשְּׂמַחָה הַעֲלִינָה, וְלֹא תַּחֲצַטֵּל הַכְּלָלוֹת שֶׁל הַעוֹלָמוֹת וְתוֹסַפַּת קְדוּשַׁתָּם הַעֲלִינָה, לְכֵן נִמְשַׁךְ מִן גְּבוּרֹת הַעֲלִינָה כַּח אַחַד הַנְּקִרָא שְׁלֵהוּבָא דְאַשָּׁא, וּמוֹרִיד אַתְּ הַקְּלִיפָה הַהִיא אֲשֶׁר הִיא צַחֲנֵת הֵהוּא כּוֹכָבָא דְאַתְעֻצִיד כַּעֵין חַד מְדוּרָה דְאַשָּׁא, לְמַטָּה עַד הַתְּהוֹם, עֵי"ש, וְזֶה מוֹזֵן חֶלְק מִמֶּמֶר הַבָּא.

וְאֲמַר כִּי וְהֵהוּא שְׁלֵהוּבָא אִיהוּ מְסַטְרָא דִּימִינָא וְזוּ הַשְּׁלֵהַבַּת שְׁהִיא כַּח הַגְּבוּרָה צֹאֵה מְנַד הַיְמִין שְׁהוּא לֹד הַקְּדוּשָׁה, (דְּהִינּוּ מִהַאֲרַת הַגְּבוּרֹת דְּלוֹ"א צְסוּד שְׁלֵהַבַּת י"ה הַנְּקִרָאִים צַחֲנֵת יְמִין, כְּמִצוּרֵי שְׂעַר הַכוּנֹת דף סג ט"ד), וּבְגִין דְּהֵהוּא מְסַטְרָא דִּימִינָא, אַעְבָּר לְהֵהוּא מְדוּרָא וְאַעִילָּהּ לִיּה לְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא וּלְפִי שְׁהַשְּׁלֵהַבַּת הִיא מְנַד הַיְמִין, לְכֵן מַעֲצַרַת וּמְצַטְלַת אַתְּ כַּח הַמְדוּרָה הַהִיא וּמְכִינָסָה לְנַקְבָּא שֶׁל הַתְּהוֹם הַגְּדוֹל, שְׁהִיא הַצִּינָה דְקִלְפֵּה דְצִרְיָאָה, וְיִתִּיב תַּמָּן עַד דְּנְפִיק שְׁבַתָּא וְיוֹשְׁבַת שֶׁם עַד מוֹלְאֵי שַׁבַּת.

בִּינּוּן דְּנְפִיק שְׁבַתָּא, אַצְטְרִיךְ לְהוּ לְעַמָּא דִּישְׂרָאֵל לְבְרַכָּא עַל אֲשָׁא כִּיּוֹן שִׁיּוֹלָאֵת הַשַּׁבָּת לְרִיכִים עַם יִשְׂרָאֵל לְצַרְךְ עַל הָאֵשׁ, צְרַכַּת צוּרָא מַאוּרֵי הָאֵשׁ, כְּדִי לְתַת צְצַרְכָּהּ זוּ כַּח לְשְׁלֵהוּבָא דְאַשָּׁא לְהַתְגַּבֵּר עַל הַמְדוּרָה, וְאִז וְנְפַקָּא הֵהוּא שְׁלֵהוּבָא בְּבְרַכְתָּא דְלְתַתָּא יוֹלָאֵת הַשְּׁלֵהַבַּת יַחַד עַם הַמְדוּרָה צְצַרְכּוֹת שֶׁל הַתְּחַמּוּנִים, וְכַח צְרַכָּהּ זוּ וְשְׁלִיט עַל הֵהוּא מְדוּרָא כְּל הֵהוּא לִילִיא וְשׁוֹלְטַת הַשְּׁלֵהַבַּת עַל מְדוּרָה הַהִיא כֹּל לִיל מוֹלְאֵי שַׁבַּת, וְאַתְפַּפֵּיא הֵהוּא מְדוּרָא וּנְכַנַּעַת מְדוּרָה הַהִיא.

קֶרַח יוֹם רֵאשׁוֹן

גְּנוֹת הַמַּחְלוּקָה וּמַעֲלַת הַשְּׁלוֹם

וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי וְגוֹ', רַבִּי אֲבָא פִתַּח (תהלים יט יא) הַנְּחַמְדִּים מְזֶהָב וּמְפֹז רַב וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנִפְתַּת צוֹפִים, כְּמָה עֲלָאִין פִּתְגְּמֵי אוֹרֵייתָא, כְּמָה יְקִירִין אֵינוֹן, תְּאִיבִין אֵינוֹן לְעִילָא, תְּאִיבִין אֵינוֹן לְכַלָּא, בְּגִין דְּאֵינוֹן שְׂמָא קְדִישָׁא, וְכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא אִשְׁתְּדַל בְּשְׂמָא קְדִישָׁא, וְאִשְׁתְּזִיב מִכְּלָא, אִשְׁתְּזִיב בְּעֲלָמָא דִּין, וְאִשְׁתְּזִיב בְּעֲלָמָא דְּאִתִּי.

תָּא חֲזִי, כֹּל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא, אֶחִיד בְּאֵילָנָא דְּחִי, פִּינֹן דְּאֶחִיד בֵּיהּ, בְּכַלָּא אֶחִיד, דְּכְתִיב (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְגוֹ'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כֹּל מָאן דְּיִשְׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא, חִירוֹ אֵית לֵיהּ מִכְּלָא, חִירוֹ מִמִּיתָה כְּמָה דְּאֶמְרֵן, בְּגִין דְּחִירוֹ עָלֵיהּ שְׂרִיא וְאֶחִיד בֵּיהּ.

אֵילוֹ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרִין בְּאוֹרֵייתָא יִשְׁתְּזִיבוּ מִכְּלָא, וְלֹא יִשְׁתְּכַחוּ בְּגִלּוּתָא, וְדָא הוּא דְּכְתִיב (שמות לב טו) חֲרוֹת עַל הַלְּחֹת, אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֲלָא חֲרוֹת, וְחִירוֹת דָּא בְּאוֹרֵייתָא אִשְׁתְּכַח.

מִתּוֹק מְדַבֵּשׁ

מִצַּד מַעֲלַתָּה וִיקְרוּתָה, וּמִפְרֵשׁ אִשְׁתְּזִיב בְּעֲלָמָא דִּין יִנְצַל בְּעוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִי מִכֹּל צְרוֹת וְרַעוּת, וְאִשְׁתְּזִיב בְּעֲלָמָא דְּאִתִּי וְתִנְצַל נִשְׁמַתוּ בְּעוֹלָם הַבָּא בְּשַׁעַת הַדִּין מִכֹּל הַמִּקְטָרְגִים. (הַגְּהוֹת מִהַרְס"ו וְרַמ"ק וּמִק"מ)

תָּא חֲזִי, כֹּל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא בָּא וְרָאָה, כִּי כֹל מִי שְׂעוּסָק בְּתוֹרָה, אֶחִיד בְּאֵילָנָא דְּחִי הוּא אַחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים שְׂהוּא הַתְּפֹאֶרֶת, פִּינֹן דְּאֶחִיד בֵּיהּ, בְּכַלָּא אֶחִיד וְכוּן שְׂאֲחוּז בּוֹ, הוּא אַחוּז בְּכֹל, דְּהֵינּוּ כֹל הו"ק הַכְּלוּלִים צַמְפֹּאֶרֶת, וְהוּא הָעֵץ הַנּוֹתֵן חַיִּים לְכֹל, דְּכְתִיב עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְגוֹ' הַתּוֹרָה נוֹתֵנָת חַיִּים לְכֹל לּוֹמְדֶיהָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כֹּל מָאן דְּיִשְׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא כֹּל מִי שְׂעוּסָק בְּתוֹרָה, חִירוֹ אֵית לֵיהּ מִכְּלָא יֵשׁ לוֹ חִירוֹת מִכֹּל מִינֵי

עֲבֻדוֹת וְשַׁעֲבֻדִים, חִירוֹ מִמִּיתָה וִישׁ לוֹ חִירוֹת מִן הַמִּיתָה, דְּהֵינּוּ מֵאֲחִיזוֹת הַקְּלִיפּוֹת שְׁהִס דְּרַגְלָא דְּמוֹתָא שְׂאֲחִיזוֹתֵס צַמְלֻכוֹת, כְּמָה דְּאֶמְרֵן כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ בְּמִקּוּם אַחֵר, בְּגִין דְּחִירוֹ עָלֵיהּ שְׂרִיא לְפִי שְׂמַדַּת הַחִירוֹת שׁוֹרָה עֲלֵיהּ, לָכֵן לּוֹמַר שֵׁינְל מִכֹּל רַע עַל יְדֵי הַרְחַמִים וְהַחִירוֹת הַנִּשְׁפַּע עַל ז'וֹן מִן הַצִּינָה שְׂהִיא עוֹלָם הַחִירוֹת, וְאֶחִיד בֵּיהּ וְהוּא אַחוּז בּוֹ מֵאֵד הַתְּפֹאֶרֶת שְׂמַקְצֵל הַחִירוֹת מִהַצִּינָה.

וְאוֹמַר אֵילוֹ יִשְׂרָאֵל מְנַטְרִין אוֹרֵייתָא אִם יִשְׂרָאֵל הִיו שׁוֹמְרִים וּמְקִיִּימִים אֵת הַתּוֹרָה שְׁלוֹמִדִים, יִשְׁתְּזִיבוּ מִכְּלָא הִיו נִיְצוּלִים מִכֹּל מִינֵי בְּעֵלֵי דֵינִים, וְלֹא יִשְׁתְּכַחוּ בְּגִלּוּתָא וְלֹא הִיו נִמְצָאִים עוֹד בְּגִלּוֹת, שְׂהִיא מִצַּד הַשְּׂכִינָה הַגּוֹלָה עִמָּהֶם, וְדָא הוּא דְּכְתִיב וְהוּוּ שְׂכְּתוֹב חֲרוֹת עַל הַלְּחֹת וְאִמְרוּ חֲז"ל (נִמְס' עִירוֹצִין דף נד ע"א), אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת הַח' בְּנִקּוּד קמ"ץ, אֲלָא חֲרוֹת הַח' בְּנִקּוּד צִיר"י, וְחִירוֹת דָּא בְּאוֹרֵייתָא אִשְׁתְּכַח וְזוֹ הַחִירוֹת נִמְצָאָת בְּתוֹרָה, לָכֵן לּוֹמַר שְׂהַצִּינָה מִתְלַצֶּשֶׁת צו"א הַנִּקְרָא תּוֹרָה שְׂצַמְתָּ.

"מֵאִמַר גְּנוֹת הַמַּחְלוּקָה וּמַעֲלַת הַשְּׁלוֹם" וּמְבוֹאֵר בּוֹ כִּי הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדַרְכֶיהָ זֹכִים לְהִנְצֵל מִכֹּל פּוֹרְעָנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַבָּא, וְזֹכִים לְחַיִּים אֱמוּנִיִּים, וְאֵילוֹ הִיו עוֹסְקִים יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה כְּרָאוּי לֹא הִיו נִמְצָאִים עוֹד בְּגִלּוֹת. וְהָעוֹסְקִים בָּהּ כּוֹלְלִים אֵת מִדַּת הַדִּין בְּמִדַּת הַרְחַמִים, אֲבָל הַרְשָׁעִים מִהַפְכִים אֵת מִדַּת הַרְחַמִים לְדִין. וּמִכָּאֵן מְבֹאֵר כִּי קֶרַח רָצָה לְהַפְךָ אֵת הַמִּדּוֹת וְלְהַשְׁלִיט אֵת הַשְּׂמָאֵל בִּימִין, וְנִטַּל לְעַצְמוֹ אֵת הַמַּחְלוּקָה שְׂהִיא הַפֶּךְ הַשְּׁלוֹם. וּמְבֹאֵר כִּי הַיַּחֲוֹד בֵּין הַתְּפֹאֶרֶת לְמַלְכוּת הוּא עַל יְדֵי הַיִּסוּד הַנִּקְרָא שְׁלוֹם, וְקֶרַח שְׂבַחַר בְּמַחְלוּקָת וְחָלַק עַל הַתּוֹרָה פָּנִם בַּיַּחֲוֹד. וּמְבֹאֵר עוֹד שְׂמַטְעֵם זֶה אִסוּר לְדַבֵּר דְּבָרֵי חוֹל בְּשִׁבְתָּ, כְּדִי לֹא לְהַשְׁלִיט אֵת הַחוֹל בְּקֶדֶשׁ, וְלִגְרוֹם פִּירוּד בֵּין הַמִּדּוֹת.

(מִקּוּר הַמֵּאֲמַר צוֹהַר פְּרַשְׁת קֶרַח דף קעו ע"א-ב, צִיטָאוֹרֵינוּ כִּכּוּן יג ע"א רמח-רנב)

וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי וְגוֹ', כְּדִי לְפָרֵשׁ פְּסוּק זֶה רַבִּי אֲבָא פִתַּח הַקְּדִים לְפָרֵשׁ מַה שְׂכְּתוֹב הַנְּחַמְדִּים מְזֶהָב וּמְפֹז רַב וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנִפְתַּת צוֹפִים, וְאִמַר כְּמָה עֲלָאִין פִּתְגְּמֵי אוֹרֵייתָא כְּמָה עֲלִיוֹנִים וְחֻשׁוּבִים הֵם דְּבְרֵי הַתּוֹרָה, וּמִלַּת עֲלָאִין מוֹרָה עַל סוּד הַתּוֹרָה דְּאִנְלִיּוֹת הַנִּקְרָאָת תּוֹרָה לְעִילָא, כְּמָה יְקִירִין אֵינוֹן כְּמָה יְקִירִים הֵם, צְקוּד הַתּוֹרָה דְּנִצִּיחָא שֵׁיט שֵׁיט עוֹלָמוֹת צְכוּרְסִיא כְּמִסְפֵּר יק"ר, תְּאִיבִין אֵינוֹן לְעִילָא נַחְמִדִים הֵם לְמַעֲלָה, צְקוּד הַתּוֹרָה לִצִּירָה, שֵׁיט נִאֲמַר וְנִחְמַד הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל, תְּאִיבִין אֵינוֹן לְכַלָּא נַחְמִדִים הֵם לְכֹל, צְקוּד הַתּוֹרָה דְּעִשְׂיָה שְׂכוֹלֵס יוֹדְעִים וּמְכִירִים זֶה, בְּגִין דְּאֵינוֹן שְׂמָא קְדִישָׁא לְפִי שְׂדַבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם שֵׁם אֶחָד קְדוּשׁ, וְכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא, אִשְׁתְּדַל בְּשְׂמָא קְדִישָׁא וְכֹל מִי שְׂעוּסָק בְּתוֹרָה עִם הַיּוֹת שְׂהִיָּה בְּהַלְכָּה אוֹ אִיזָה עֵנִין אַחֵר, נַחְשֵׁב לוֹ כְּאֵילוֹ הוּא עוֹסֵק בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ, וְאִשְׁתְּזִיב מִכְּלָא וְהוּא נִיְצַל מִכֹּל הַרְעוּת,

אֹרֵייתָא אִיהִי חִילָא דִימִינָא, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (דברים לג ב) מִימִינוּ אֵשׁ דֵּת לָמוּ, וּשְׂמָאֲלָא אֲתַפְלִיל בִּימִינָא, מֵאֵן דְּעָבִיד יְמִינָא שְׂמָאֲלָא, וּשְׂמָאֲלָא יְמִינָא, הָא אִיהוּ כְּפִילוּ חֲרִיב עֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, אַהֲרֵן יְמִינָא, לְיוֹאֵי שְׂמָאֲלָא, קֶרַח בְּעֵי לְמַעְבַּד חֲלוּפָא דִימִינָא לְשְׂמָאֲלָא, בְּגִין כְּךָ אֲתַעְנַשׁ, וְלֹא עוֹד אֲלָא דְאֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ לְיִשְׁנָא בִישָׂא, וְאֲתַעְנַשׁ בְּכָלָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמֵר, שְׂמָאֲלָא אֲתַפְלִיל תְּדִיר בִּימִינָא, קֶרַח בְּעָא לְאַחֲלָפָא תְּקוּנָא דְלַעֲיִלָא וְתַתָּא, בְּגִין כְּךָ אֲתַאבִּיד מְעִילָא וְתַתָּא.

וַיִּקַּח קֶרַח, מֵאֵי וַיִּקַּח, נָסִיב עֵיטָא בִישָׂא לְגַרְמִיָּה, כָּל דְּרַדְרַף בְּתַר דְּלָאוּ דִילִיָּה, אִיהוּ עָרִיק מְקַמִּיָּה, וְלֹא עוֹד אֲלָא מָה דְאִית בֵּיהּ אֲתַאבִּיד מְנִיָּה, קֶרַח רְדִיף בְּתַר דְּלָאוּ דִילִיָּה, דִּינִיָּה אָבִיד, וְאַחֲרָא לָא רְוּחַ.

קֶרַח, אָזִיל בְּמַחְלוּקַת, מֵאֵי מַחְלוּקַת, פְּלוּגָתָא, פְּלוּגָתָא דְלַעֲיִלָא וְתַתָּא, וּמֵאֵן דְּבְעֵי לְאַפְלָגָא תְּקוּנָא דְעֲלָמָא, יְתַאבִּיד מְפִלְהוּ עֲלָמִין, מַחְלוּקַת, פְּלוּגָתָא דְשְׁלוּם, וּמֵאֵן דְּפְלִיג עַל שְׁלוּם, פְּלִיג עַל שְׂמָא קְדִישָׂא, בְּגִין דְשְׂמָא קְדִישָׂא שְׁלוּם אֲקָרִי.

מתוק מדבש

וַיִּקַּח קֶרַח שׂוֹאֵל מֵאֵי וַיִּקַּח מֵהַ לֶקַח, וּמְשִׁיב נָסִיב עֵיטָא בִישָׂא לְגַרְמִיָּה לֶקַח עֲצָה רַעָה לַעֲצֹמוֹ, בְּמָה שְׁלַקַּח אֶת עֲצֹמוֹ לַעֲדָא אֶחָד לְהִיּוֹת נַחֲלָק מֵתוֹךְ הָעֵדָה לַעֲוֹרֵר עַל הַכְּהוֹנֵה (מדפרש"י), וְנוֹדַע כִּי כָּל דְּרַדְרַף בְּתַר דְּלָאוּ דִילִיָּה כֹל הַרְוֹדָף אַחַר מָה שְׁאִינוּ שְׁלוֹ, אִיהוּ עָרִיק מְקַמִּיָּה מָה שְׁאִינוּ שְׁלוֹ בּוֹרַח מִפְּנֵי, וְלֹא עוֹד אֲלָא מָה דְאִית בֵּיהּ אֲתַאבִּיד מְנִיָּה וְלֹא עוֹד אֲלָא גַם מָה שְׁהִיָּה לוֹ נֶאֱבַד מִמֶּנּוּ, וּמִפְּרֵשׁ קֶרַח רְדִיף בְּתַר דְּלָאוּ דִילִיָּה קֶרַח רְדִיף אַחַר מָה שְׁאִינוּ שְׁלוֹ, דְהִינּוּ אַחַר הַכְּהוֹנֵה, דִּינִיָּה אָבִיד אֶת הַלוּיָהּ שְׁהִיָּה חֲלָקוֹ אֲבַד, שְׁהִרִי יָרַד חַיִּים שְׂאוּלָה, וְאַחֲרָא לָא רְוּחַ וְאֵת הַכְּהוֹנֵה לֹא הַרוּיַח.

וְאֵמֵר עוֹד קֶרַח אָזִיל בְּמַחְלוּקַת קֶרַח הַלֵּךְ בְּמַחְלוּקַת, וְהִינּוּ וַיִּקַּח קֶרַח שְׁנַטְל לַעֲצֹמוֹ אֶת הַמַּחְלוּקַת, מֵאֵי מַחְלוּקַת מָה הַלְשׁוֹן מַחְלוּקַת, וְאֵמֵר פְּלוּגָתָא הוּא לְשׁוֹן פִּירוּד וְחֲלוּקָה, פְּלוּגָתָא דְלַעֲיִלָא וְתַתָּא רַעָה לַעֲשׂוֹת פִּירוּד לַמַּעֲלָה וְלַמַּטָּה, שְׁהַמֵּאֲחָד בֵּינֵיהֶם הוּא הַשְׁלוּם (וְהִינּוּ הַיְסוּד הַמֵּאֲחָד צִין תַּפְאַרַת לַמַּלְכוּת), וּמֵאֵן דְּבְעֵי לְאַפְלָגָא תְּקוּנָא דְעֲלָמָא וְמִי שְׂרוּצָה לְהַפְרִיד אֶת תִּיקוּן הָעוֹלָם, יְתַאבִּיד מְפִלְהוּ עֲלָמִין יִהְיֶה נֶאֱבַד מְכַל הָעוֹלָמוֹת, שְׁהִרִי אֵין קִיּוּם לַעוֹלָם אֲלָא עַל יְדֵי הַשְׁלוּם, וְלִכֵּן קֶרַח שְׂלֹא רַעָה בַשְׁלוּם נֶאֱבַד מְכַל הָעוֹלָמוֹת. וְאֵמֵר עוֹד כִּי מַחְלוּקַת הִינּוּ פְּלוּגָתָא דְשְׁלוּם כְּלוּמַר נִגְדִי וְבַר פְּלוּגָתִיָּה שֶׁל הַשְׁלוּם, וּמֵאֵן דְּפְלִיג עַל שְׁלוּם, פְּלִיג עַל שְׂמָא קְדִישָׂא וְמִי שְׁחוּלַק עַל הַשְׁלוּם, שְׁאִינוּ רוּצָה בַשְׁלוּם אֲלָא בְּמַחְלוּקַת, חוּלַק עַל שֵׁם הַקְּדוּשָׁה, בְּגִין דְשְׂמָא קְדִישָׂא שְׁלוּם אֲקָרִי לְפִי שֵׁם הַקְּדוּשָׁה נִקְרָא שְׁלוּם. (רמ"ק ומִפְרֵשִׁים)

הֵנָּה מֵלֵט שְׁלוּם הִיא כְּנוּי לַתַּפְאַרַת, (כְּמוֹ שְׂמִצְוֹרָה צוֹהַר ח"א דף פו ע"א), וְהֵנָּה לְשׁוֹן: קְצִ"ה אֲקָרִי שְׁלוּם. וְכֵן הַיְסוּד נִקְרָא שְׁלוּם, כְּמוֹ שְׂמִצְוֹרָה לַעֲלֵל (צוֹהַר ח"ג דף קטו ע"ב), וְהֵנָּה לְשׁוֹן: וְנִתְּמִי שְׁלוּם צָאֲרָן, דָּא יְסוּד, וְכֵן מְצוּרָה צְפָרְדִּים צְעָרְכִי, וְהַטְעַם שְׁנִקְרָאִים שְׁלוּם, לְפִי שֵׁם מְכַרְעִים וְעוֹשִׂים שְׁלוּם צִין צ' הַקּוּים.

אֹרֵייתָא אִיהִי חִילָא דִימִינָא הַתּוֹרָה הִיא כַּח הַחֲסֵד שְׁבִימִין, כְּמָה דְאֵת אָמֵר כְּמוֹ שְׂנֵאֵמֵר מִימִינוּ אֵשׁ דֵּת לָמוּ הַתּוֹרָה נִיתְּנָה מִימִינוֹ שֶׁל הַקַּב"ה שְׁהוּא הַחֲסֵד, וּשְׂמָאֲלָא אֲתַפְלִיל בִּימִינָא וְהַגְּבוּרָה שְׁבַשְׂמָאֵל נִכְלַלַת בְּחֲסֵד שְׁבִימִין, עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שְׁבַתְּפִירָתָא, מֵאֵן דְּעָבִיד יְמִינָא שְׂמָאֲלָא וּשְׂמָאֲלָא יְמִינָא וְמִי שְׂעוּשָׁה הַיְמִין שְׂמָאֵל (צְסוּד רַשְׁעִים מִהַפְּכִים אֶת מִדַּת הַרַחֲמִים לְדִין), וְאֵת הַשְׂמָאֵל יְמִין (שְׂאוּמֵר שְׁהַמְלָכוֹת שְׁהִיא צְמִינַת שְׂמָאֵל), הִיא לְבַדָּה מִנְהַגַּת וּמִשְׁפַּעַת לַעוֹלָם, כְּדַבְּרֵי אֲנָשֵׁי דוֹר הַפְּלִגָּה), וְרוּצָה לְהַפְּךָ אֶת סֹדֵר הַנְּהַגַּת הַסְּפִירוֹת, הָא אִיהוּ כְּפִילוּ חֲרִיב עֲלָמָא הִרִי הוּא כְּאִילוּ מַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם, כִּי הוּא מְקַצֵּץ בְּנִטְיַעוּת. (רמ"ק ומ"ק"מ וְהַגְּהוּמָה מִהַרְמ"י).

תָּא חֲזִי, אַהֲרֵן וְיְמִינָא צָה וְרָחָה, כִּי אֶהְרֵן הוּא מֵלַךְ הַחֲסֵד שְׁבִימִין, לְיוֹאֵי שְׂמָאֲלָא וְהַלּוּים הֵם מֵלַךְ הַגְּבוּרָה שְׁבַשְׂמָאֵל, קֶרַח בְּעֵי לְמַעְבַּד חֲלוּפָא דִימִינָא לְשְׂמָאֲלָא קֶרַח רַעָה לַעֲשׂוֹת חִילוּף הַיְמִין לְשְׂמָאֵל, דְהִינּוּ שְׂרַעָה לִיקַח אֶת הַכְּהוֹנֵה שְׁבִימִין צְשִׁיבֵל הַלּוּים שְׁבַשְׂמָאֵל, וְכּוֹנְנוֹתָא הִתְּמָה שְׁהַנְּהַגוֹת הָעוֹלָם תְּהִיָּה רַק עַל יְדֵי הַמְּלָכוֹת לְבַדָּה שְׁהִיא צְמִינַת שְׂמָאֵל, בְּגִין כְּךָ אֲתַעְנַשׁ לְכָךְ נַעֲשֵׂה כְּדִין הַמְּקַצֵּץ בְּנִטְיַעוּת, וְלֹא עוֹד אֲלָא דְאֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ דִּישְׁנָא בִישָׂא וְלֹא עוֹד אֲלָא שְׂמָאֵל צוֹ לְשׁוֹן הַרַע שְׁדִיעַר עַל מַשָּׂה וְאֵמֵר וּמִדּוּעַ תַּתְּנַשְׂאוּ עַל קַהֲלֵי ה', (ה"ג הַרַמ"ק) וְאֲתַעְנַשׁ עַל בְּרָא וְנַעֲשֵׂה עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְלִכֵּן יָרַד מִיַּד לְגִיְהֵנְס, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לֵהֶם חַיִּים שְׂאוּלָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמֵר הוּא חוּלַק עַל הַתְּנָא קַמָּא, וְסוּבַר שְׁקֶרַח לֹא רַעָה לְהַחֲלִיף אֶת הַיְמִין צְשַׂמָּאֵל, אֲלָא שְׂמָאֲלָא אֲתַבְּרִיָּה תְּדִיר בִּימִינָא הַשְׂמָאֵל נִכְלַל תְּמִיד צִימִין, כְּדִי שְׁהַגְּבוּרוֹת יִתְּמַתְּקוּ צְחַסְדִּים, קֶרַח בְּעָא לְאַחֲלָפָא תְּקוּנָא דְלַעֲיִלָא וְתַתָּא קֶרַח רַעָה לְהַחֲלִיף אֶת הַתְּקוּן שְׁלַמְעֵלָה וְשְׁלַמְטָה, וְרַעָה לֹמַר כִּי צְכַל מְקוּס יֵשׁ מִמּוֹעַצָה צִין יְמִין וְשְׂמָאֵל, שְׁהוּא קוֹ אֲמַנְעֵי הַמֵּאֲחָד שְׁנִיָּה, וְקֶרַח רַעָה שְׁהַשְׂמָאֵל לְבַדּוֹ יִשְׁלוּט צְעוּלָם, בְּגִין כְּךָ אֲתַאבִּיד מְעִילָא וְתַתָּא וְלִכֵּן הוּא נֶאֱבַד מִלְּמַעֲלָה וּמִלְּמַטָּה. (רמ"ק ומִפְרֵשִׁים)

תָּא חֲזִי, לִית עֲלֵמָא קָאִים אֶלָּא עַל שְׁלוֹם, פִּד בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, לָא יְכִיל לְאַתְקֵימָא, עַד דְּאַתָּא וְשָׂרָא עֲלֵייהוּ שְׁלוֹם, וּמַאי הוּא שֶׁבֶת, דְּאִיהוּ שְׁלֵמָא דְּעֵלְאִי וְתַתְּאִי, וּכְדִין אַתְקֵימָא עֲלֵמָא, וּמַאן דְּפְלִיג עֲלֵיהּ, יִתְאַבֵּיד מְעֵלְמָא.

צְלַפְחָד פְּלִיג עַל שֶׁבֶת, דְּהָהּ מְקוֹשֶׁשׁ עֲצִים, וּמַאן אֵינּוֹן עֲצִים, אֵינּוֹן אֵילָנִין אַחֲרָנִין פְּדָאֲמָרְן, וְאֵינּוֹן מְלִין דְּחוּל, וְחוּל בְּקִדְשׁ לָא שְׂרִיָּא, מְפָאן וְלְהֵלְאָה מִלִּי דְּחוּל בְּשֶׁבֶת אָסִיר, וְדַאי דְּפְלִיג עַל שְׁלֵמָא דְּעֵלְמָא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, פְּתִיב (תהלים קיט קסה) שְׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְגו', אֹרִייתָא הוּא שְׁלוֹם, דְּכְתִיב (משלי ג יז) וְכֹל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם.

מתוק מדבש

דְּחוּל וְאֵלוּ הֵם בְּחִינַת חוּל, שְׁעַל יְדֵיהֶם מִתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּימֵי הַחוּל, וְצַלְפָּחַד עַל יְדֵי שְׁעֵשָׂה מְלַאכְת חוּל בְּשַׁבַּת, הִיא מְעוֹרֵר אֶת מִט"ט וּס"מ שִׁישְׁלִטוּ בְּשַׁבַּת, וְחוּל בְּקִדְשׁ לָא שְׂרִיָּא וְחוּל אֵינוֹ שׁוֹרָה בְּקִדְשׁ, לְכֹן אֵין רְאוּי לְעוֹרֵר אֶת הַשּׁוֹלְטִים בְּחוּל בְּשַׁבַּת, (ה"ג הַמְק"מ) מְפָאן אֵינוֹ לְמַדִּים, כִּי מִלִּי דְּחוּל בְּשֶׁבֶת אָסִיר כִּי דְבִרֵי חוּל אֲסוּר לְדַבֵּר בְּשַׁבַּת, וּמְסִיק דְּבִרֵי וְאֵמַר וְדַאי דְּפְלִיג עַל שְׁלֵמָא דְּעֵלְמָא וְדַאי צַלְפָּחַד חֵלֵק עַל שְׁלוֹם הָעוֹלָם שֶׁהוּא שַׁבַּת, לְכֹן נֶאֱבַד מִן הָעוֹלָם. (רמ"ק וּמְפִרְסִיס)

רַבִּי יוֹסִי אָמַר הוּא פְּלִיג וְאֵמַר שְׂאִין אֵינוֹ צְרִיכִים לְכֹל זֶה, כִּיּוֹן שְׁחֵלֵק עַל הַתּוֹרָה, וְזֶה שְׂאֵמַר פְּתִיב שְׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאֵין לְמוֹ מְכֻשׁוֹל, הִנֵּה אֹרִייתָא הוּא שְׁלוֹם הַתּוֹרָה הִיא שְׁלוֹם, דְּכְתִיב בְּשַׁבְחֵי הַתּוֹרָה וְכֹל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם, וְכִיּוֹן שְׁקָרַח חֵלֵק עַל הַתּוֹרָה שְׁצוֹתָהּ שְׂאֵהֲרֵן יִהְיֶה הַכֶּהֵן גְּדוֹל, הִרִי שְׁחֵלֵק עַל הַשְׁלוֹם.

תָּא חֲזִי, לִית עֲלֵמָא קָאִים בָּא וְרָאָה כִּי אֵין הָעוֹלָם עוֹמֵד, דְּהֵינּוּ הַמְלַכּוֹת הַנִּקְרָאִת עוֹלָם אֵינֵה יְכוּלָה לְעֻמּוּדָא, אֶלָּא עַל שְׁלוֹם שֶׁהוּא מִדַּת הַיְסוּד, וּמְפִרְשׁ פִּד בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא כְּשִׁבְרָא הַקְּב"ה אֶת הָעוֹלָם, לָא יְכִיל לְאַתְקֵימָא לָא הִיא יְכוּל לְהַתְקִיִים, עַד דְּאַתָּא וְשָׂרָא עֲלֵייהוּ שְׁלוֹם עַד שְׁבָא וְשָׂרָה עֲלֵיהֶם הַשְׁלוֹם, וּמַאי הוּא וּמָה הוּא הַשְׁלוֹם, וְאֵמַר שֶׁבֶת שֶׁהִיא מִדַּת הַיְסוּד, דְּאִיהוּ שְׁלֵמָא דְּעֵלְאִי וְתַתְּאִי שְׁעַל יְדוּ יֵשׁ שְׁלוֹם בְּעֵלְיוֹנִים וּבְתַתְּוֹנִים, וּכְדִין אַתְקֵימָא עֲלֵמָא וְאֵז נְתִקִיִים הָעוֹלָם, וּמַאן דְּפְלִיג עֲלֵיהּ יִתְאַבֵּיד מְעֵלְמָא וּמִי שְׁחוּלֵק עַל הַשְׁלוֹם יִהְיֶה נֶאֱבַד מִן הָעוֹלָם.

וּמְבִיא רְאִיָּה, כִּי צְלַפְחָד פְּלִיג עַל שֶׁבֶת צַלְפָּחַד חֵלֵק עַל הַשַּׁבַּת דְּהָהּ מְקוֹשֶׁשׁ עֲצִים, וְשׁוֹאֵל וּמַאן אֵינּוֹן עֲצִים עַל מָה רוּמִזִים אֵלוּ הָעֲצִים, וְאֵמַר אֵינּוֹן אֵילָנִין אַחֲרָנִין פְּדָאֲמָרְן אֵלוּ הֵם אֵילָנוֹת אַחֲרִים כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ (לְעִיל צוֹהֵר ח"ג דף קנו ע"א), וְהֵינּוּ צְחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, מִט"ט טוֹב, וּס"מ רַע, וְאֵינּוֹן מְלִין

קרח יום שני

הצדיקים יכולים לבטל גזרות

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהָרֹן קַח אֶת הַמַּחֲתָה וְגו', רַבִּי חַיִּיא פִּתַּח (משלי טו יד) חֶמֶת מִלֶּךְ מְלֹאכֵי מוֹת וְאִישׁ חָכָם יִכְפְּרֶנָּה, פְּמָה אֵית לְהוּ לְבַנֵּי נֶשָׂא לְאַסְתְּמָרָא מְחֻבְיֵיהוּ, וְלִנְטָרָא עֻבְדֵייהוּ, דְּהָא בְּכַמְה זְמַנִּין עֲלָמָא אַתְדִּין, וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא עֻבְדִּין בְּמַתְקְלָא סְלָקִין, וּמִשְׁגִּיחִין עֲלֵיהוּ לְעֵילָא, וְאַכְתִּיבוּ קַמִּיהָ.

וְכַד עֻבְדֵייהוּ דְּבַנֵּי נֶשָׂא לָא מִתְפַּשְׂרִין קַמִּי מְלָפָא, סְלִיק רוּגְזָא, וְדִינָא אַתְעַר, הֲדָא הוּא דְכְתִיב, חֶמֶת מִלֶּךְ מְלֹאכֵי מוֹת, וְעַל דָּא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעֵי בַר נֶשׂ לְאַזְדַּהֲרָא מְחֻבּוּי.

וְאִישׁ חָכָם יִכְפְּרֶנָּה, בְּשַׁעְתָּא דְּמֵאֲרִיהוֹן דְּדִינִין קְיִימִין עַל עֲלָמָא, וְרוּגְזָא תְּלִי, אִי אֲשַׁתְּכַח בְּדָרָא זְפָאָה דְּרָשִׁים לְעֵילָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁגַּח בֵּיהָ, וְאַשְׁתַּכַּךְ רוּגְזָא.

לְמִלְפָּא דְּאַתְרֵגְזוּ עַל עֲבָדוּי, וְהָוָה תָּבַע עַל סְנַטִּירָא לְמַעַבְדֵּי דִינָא, אֲדַהְכִּי עָאֵל רְחִימָא דְּמִלְפָּא וְקָם קַמִּיהָ, בִּינּוּן דְּחֻמָּא לִיהָ מְלָפָא אַתְנַהִירוּ אַנְפּוּי, שְׂאֲרֵי הָהוּא רְחִימָא דְּמִלְפָּא לְאַשְׁתַּעֵי בְּהַדִּיָּה, וּמִלְפָּא חֲדִי, לְבַתֵּר פֶּד אַתָּא סְנַטִּירָא, חָזָא אַנְפּוּי דְּמִלְפָּא חֲדָאן, אֲסַתְלַק וְאַזִּיל לִיהָ וְלָא עָבִיד דִּינָא, וּכְדִין הָהוּא

מתוק מדבש

לשם שמים, ואם לא נתערב בה מחשבה לשם כבוד וכדומה, ואחר כך וְאַכְתִּיבוּ קַמִּיהָ נִכְתָּבִים לִפְנֵינוּ כְּפִי שַׁעֲלָה בַּהֲמִשְׁקַל, וְכִפִּי שְׁנִידוֹן עֲלֵיהֶם.

וְכַד עֻבְדֵייהוּ דְּבַנֵּי נֶשָׂא לָא מִתְפַּשְׂרִין קַמִּי מְלָפָא וְכַאֲשֶׁר הַמַּעֲשִׂים שֶׁל בְּנֵי אָדָם אֵינֶם יִשְׂרִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּ"ה, סְלִיק רוּגְזָא עוֹלָה הַרוּגְזוּ שֶׁהוּא הַמְקַטְרֵג לִקְבֹּל רִשׁוֹת לַהֲפָרַע מִהַמְּחֻבִּים עוֹנֵשׁ, וְהוּא הַסִּ"מ הַמְּמוֹנָה עַל הָעוֹנֵשִׁים, וְדִינָא אַתְעַר וְאִזְדַּהֲרָא מִתְעוֹרֵר עֲלֵיו לְהַעֲנִישׁוּ כְּפִי שְׁמַגִּיעַ לוֹ, הֲדָא הוּא דְכְתִיב זֶה שְׁכַתוֹב חֶמֶת מִלֶּךְ הֵינֵנו הַתְּעוֹרְרוֹת דִּינֵי הַגְּבוּרָה, מְלֹאכֵי מוֹת הֵם כַּחוֹת הַחִיצוֹנִים הַמְּעוֹרְרִים אֶת הַגְּבוּרָה וְיוֹנְקִים מִמֶּנָּה וְעוֹמְדִים לְקִיָּים גִּזְרֵת הַמֶּלֶךְ, וְעַל דָּא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעֵי בַר נֶשׂ לְאַזְדַּהֲרָא מְחֻבּוּי וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיךְ הָאָדָם לְהוֹזֵר מַעֲנוּתוֹ.

וּמָה שְׁכַתוֹב וְאִישׁ חָכָם יִכְפְּרֶנָּה, הֵינֵנו בְּשַׁעְתָּא דְּמֵאֲרִיהוֹן דְּדִינִין קְיִימִין עַל עֲלָמָא בְּשַׁעֲרֵי הַדִּינִים כְּבָר עוֹמְדִים עַל הָעוֹלָם, וְרוּגְזָא תְּלִי וְרוּגְזוּ הַדִּין תְּלוּי וְעוֹמֵד לַפְּעוֹל דִּין, אִזְ אִי אֲשַׁתְּכַח בְּדָרָא זְפָאָה דְּרָשִׁים לְעֵילָא אִם נִמְצָא בְּדוֹר צְדִיק הַמְּסוּים לַמַּעֲלָה, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁגַּח בֵּיהָ הַקַּב"ה מִשְׁגִּיחַ בּוּ וּבִזְכוּיּוֹתָיו, וְאַשְׁתַּכַּךְ רוּגְזָא וְנִשְׁקָט וְנִמְתַּק הַרוּגְזוּ וְהַדִּין.

לְמִלְפָּא דְּאַתְרֵגְזוּ עַל עֲבָדוּי מִשַׁל לְמֶלֶךְ שְׁכַעַס עַל עֲבָדוּי, וְהָוָה תָּבַע עַל סְנַטִּירָא לְמַעַבְדֵּי דִינָא וְהִיָּה תוֹבַע מִן הַשּׁוֹטֵר לַעֲשׂוֹת בְּהֶם דִּין, אֲדַהְכִּי עָאֵל רְחִימָא דְּמִלְפָּא וְקָם קַמִּיהָ בֵּין כֵּךְ נִכְנַס אֶהוּבּוּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְעוֹמֵד לִפְנָיו, בִּינּוּן דְּחֻמָּא לִיהָ מְלָפָא אַתְנַהִירוּ אַנְפּוּי כִּיּוֹן שְׂרָאָה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הָאִירוּ פְּנֵיו, שְׂאֲרֵי הָהוּא רְחִימָא דְּמִלְפָּא לְאַשְׁתַּעֵי בְּהַדִּיָּה הַתְּחִיל אוֹתוֹ הָאֶהוּב שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר עִמוֹ, וּמִלְפָּא חֲדִי וְהַמֶּלֶךְ נַעֲשֶׂה שְׂמַח, לְבַתֵּר פֶּד אַתָּא סְנַטִּירָא חָזָא אַנְפּוּי דְּמִלְפָּא חֲדָאן אַחַר כֵּךְ כְּשָׁבָא הַשּׁוֹטֵר וְרָאָה אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ שְׂמַחוֹת, אֲסַתְלַק וְאַזִּיל לִיהָ וְלָא עָבִיד דִּינָא נִסְתַּלַּק וְהֵלֶךְ לוֹ, וְלָא עֲשָׂה דִין בְּעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ, וּכְדִין הָהוּא

"מאמר הצדיקים יכולים לבטל גזרות" ומבואר בו כי צריכים בני אדם להזהר במעשיהם שלא לחטוא, ושלא יכריעו את העולם לחובה, כדי שלא יתעורר המקטרג לפעול דין. ומבאר שבזמן שיש דין בעולם הנה אם יש צדיק בדור המסוים למעלה, הקב"ה משגיח בו ובזכותו נשקט ונמתק הדין. וכן היה במחלוקת קרח שבזכות אהרן הכהן שהיה צדיק ושושבין השכינה, הנה על ידי שהקטיר קטורת זכה לעורר רחמים ולבטל את המגפה. ומבאר עוד כי הגם שהכהנים והלויים קרובים לעבודת הקב"ה, עם כל זאת צריכים הם להשגיח שלא יעלו למעלה בקדש יותר מחפקידם, אלא כפי שורשם.

(מקור המאמר צוהר פרשת קרח דף קע"ב, ציטורינו כרך יג עמ' רסג-רסו) פירוש הפסוק המובא להלן, חמת מלך מלאכי מות כעסו של המלך הוא כמו כעסם של מלאכי מות, ואיש חכם יכפרנה רצה לומר יעביר את החמה במתק אמרי פיוס. (מלודות)

הנה אחר שנבלעו קרח ודתן ואבירם, כתוב וילוננו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ואהרן לאמר אתם המיתם את עם ה', וכתוב אחר כך, וידבר ה' אל משה לאמר הרומו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע וגו', ויצא הקצף מלפני ה' החל הנגף, ונתעורר דין קשה בעולם, אז וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהָרֹן קַח אֶת הַמַּחֲתָה וְגו' וּשְׁיִם קִטְרֵת וְהוֹלֵךְ מֵהֵרָה אֶל הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, הנה כדי לפרש ענין זה, רַבִּי חַיִּיא פִּתַּח לְפָרֵשׁ מָה שְׁכַתוֹב חֶמֶת מִלֶּךְ מְלֹאכֵי מוֹת וְאִישׁ חָכָם יִכְפְּרֶנָּה, וְהַקִּדִּים וְאִמְרָא בְּפָמָה אֵית לְהוּ לְבַנֵּי נֶשָׂא לְאַסְתְּמָרָא מְחֻבְיֵיהוּ כִּמְהָ יֵשׁ לְהֶם לְבַנֵּי אָדָם לְהַשְׁמֵר מַעֲנוּתוֹתָם, שִׁישׁוּבוּ בַּהֲקֵדָם בְּתִשׁוּבָה וְלֹא יִשְׂאָרוּ בְּטוֹמָאָתָם, וְלִנְטָרָא עֻבְדֵייהוּ וְלִשְׁמוֹר אֶת מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁלֹּא יִחְסָאוּ עוֹד, וְאִזְ יִהְיוּ נִשְׁמָרִים מִכָּל מַקְרָה וּפְגַע רַע, דְּהָא בְּכַמְהָ זְמַנִּין עֲלָמָא אַתְדִּין כִּי כִּמְהָ פַּעֲמִים הָעוֹלָם נִדּוּן, וְדִינִין אֶת הָעוֹלָם אַחַר הָרוּב, וְאִם נִמְצָא רוּבוֹ חַיִּיב, רוֹאִים מִי גֵרָם לְהַכְרִיעַ בְּמַעֲשָׂיו אֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף חוּבָה, וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא עֻבְדִּין בְּמַתְקְלָא סְלָקִין וּבְכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹקְלִים הַמַּעֲשִׂים שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּעַצְמוֹ, וּמִשְׁגִּיחִין עֲלֵיהוּ לְעֵילָא וּמִשְׁגִּיחִים עֲלֵיהֶם לַמַּעֲלָה, לְדַעַת עַד כִּמְהָ כּוּוֹן לְהַכְעִיס בַּחֲטָא זֶה, וְכֵן בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹת שׁוֹקְלִים כִּמְהָ כּוּוֹן

רְחִימָא בְּעֵי לְמַלְכָּא עַל עַבְדּוּי, וּמְכַפֵּר לְהוּ, וּבְגִין כֶּךָ וְאִישׁ חֶכֶם יְכַפְּרָנָה.

אוּף הֶכָּא, פַּד חֶמָּא מִשֶּׁה דְרוּגְזָא הוּהּ תְּלִי, מִיָּד וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוֹשְׁבֵינָא דְמִטְרוּנִיתָא, וְקַטְרַת לָא סֻלְקָא אֶלָּא בִידוּי, דְּאִיהוּ אַסְגֵי שְׁלָמָא בְּעֶלְמָא, וְקָשִׁיר קַשְׂרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא.

קַטְרַת הָּא אוּקְמוּהּ, חֲדוּתָא דְלַעֲיִלָּא וְתַתָּא, קַשְׂוִּירָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, סֻלְקוּ דְרוּגְזָא, הָּדָא הוּא דְכְּתִיב (משלי כו ט) שְׁמֶן וְקַטְרַת יִשְׁמַח לְב, וּכְדִין וְאִישׁ חֶכֶם יְכַפְּרָנָה, יִנְקִי וַיְדַפֵּי לְהַהוּא רוּגְזָא, וְרַחֲמִין מְתַעֲרִין.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד יח) אֶל תִּכְרִיתוּ אֶת שֵׁבֶט מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, בְּגִין דְּאִינוּן גִּזְעָא וְשָׂרְשָׁא דְלִיוָּאֵי, (שם פסוק יט) וְזֹאת עָשׂוּ לָהֶם וְחִיוּ וְלֹא יָמוּתוּ, דְּבְעֵי פְהֵנָּא לְאַתְקָנָא לְהוּ, דְּאָף עַל גַּב דְּקַרְיִבִין אִינוּן לְקַדְשָׁא, לָא יַיעֲלוּן אֶלָּא בְּתַקּוּנָא דְכַהֲנָא, דְּהוּא יָדַע סִימְנָא דִּימְטוּן לְגַבְיָהּ, וְלָא יִתִיר, וְכַד מְכַסְיָא לְמַאנֵי קַדְשָׁא, פְּדִין פְּסוּיָא אַחֲרָא שְׂרִי, וְאָסִיר לֹון לְקַרְבָּא לְמַחֲמִי.

דְּהָא מְלָה בַּחֲשָׂאֵי לָא אִית לְגַבְיָהּ, אֶלָּא לְכַהֲנֵי, דְּמְלָה דְלַהוּן וְעוּבָדָא דְלַהוּן בְּרָזָא וּבַחֲשָׂאֵי, וְלִיוָּאֵי לְאַרְמָא קָלָא, בְּגִין כֶּךָ פְּהֵנִי בַּחֲשָׂאֵי וּבְרָזָא, וְעַל דָּא אָסִיר לֹון חֲמָרָא, דְּחֲמָרָא לְאַרְמָא קָלָא וְלְגַלְאָה רְזִין אִיהוּ, בְּגִין כֶּךָ לִיוָּאֵי אַתְמָסְרוּ לְאַרְמָא קָלָא, דְּהָא בְּדִינָא אַתְאַחֲדוּ, וְדִינָא בְּאַתְגַּלְיָא אִיהוּ, וְלַפְרִסְמָא מְלָה קָמִי פְלָא, אֶבְל פְּהֵנָּא פֶּל מְלוּי בְּרָזָא וּבַחֲשָׂאֵי וְלָאוּ בְּאַתְגַּלְיָא, בְּגִין דְּאִיהוּ יְמִינָא.

מתוק מדבש

אָף עַל פִּי שְׁהִם קְרוּבִים אַל הַקֹּדֶשׁ, עִם כָּל זֶה לָא יַיעֲלוּן אֶלָּא בְּתַקּוּנָא דְכַהֲנָא לָא יִכְנָסוּ לְמַשְׁכַּן אִלָּא בְּתִיקוּן וּסְדֵר שֶׁל הַכֹּהֵן אִיךְ שֶׁהוּא יִסְדֵּר אוֹתָם, דְּהוּא יָדַע סִימְנָא דִּימְטוּן לְגַבְיָהּ כִּי הוּא יוֹדֵעַ סִימֵן עַד אִיזָה מְקוּם יְכוּלִים לְהַתְקַרֵּב וְלַהֲגִיעַ, וְלָא יִתִיר וְלָא יִכְנָסוּ יוֹתֵר פְּנִימָה, וְכַד מְכַסְיָא לְמַאנֵי קַדְשָׁא וְכִשְׁחֵכֵן מְכַסָּה אַת כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ, פְּדִין פְּסוּיָא אַחֲרָא שְׂרִי אַז כִּסוּי אַחַר רוּחָנִי שׁוֹרָה וּמְכַסָּה עַל חֶלֶק הַרוּחָנִי שֶׁבְּכֵלֵי הַקֹּדֶשׁ, וְאָסִיר לֹון לְקַרְבָּא לְמַחֲמִי וְאָסִיר לְלוֹיִם לְהַתְקַרֵּב וְלִרְאוֹת, כְּמוֹ שְׁכָתוּב וְלָא יִבְאוּ לִרְאוֹת כְּבָלַע אַת הַקֹּדֶשׁ. (רמ"ק ומק"מ)

דְּהָא מְלָה בַּחֲשָׂאֵי כִּי דְבַר בְּלַחֵשׁ וְעַנְיֵי סוּד כְּעִין כִּסוּי וְהַעֲלַמְת כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ, לָא אִית לְגַבְיָהּ אִין אַצַּל הַלְוִיִּם, אֶלָּא לְכַהֲנֵי אִלָּא הוּא אַצַּל הַכַּהֲנִים, דְּמְלָה דְלַהוּן וְעוּבָדָא דְלַהוּן בְּרָזָא וּבַחֲשָׂאֵי כִּי הַדְּבָרִים שְׁלָהֶם וְהַמַּעֲשִׂים שְׁלָהֶם הֵם בְּלַחֵשׁ וּסוּד, כִּי עִיקַר מַעֲשֵׂה הַקְּרִבָּן הִיא בְּכוּונַת הַלֵּב בְּמַחֲשֵׁבָה בְּלֵי דְבוּר, וְלִיוָּאֵי לְאַרְמָא קָלָא וְהַלְוִיִּם נִתְקַנּוּ וְנִמְסְרוּ לְהִרְמַת קוֹל, דְּהִינּוּ לְקוֹל שִׁירָה וּזְמֵרָה, בְּגִין כֶּךָ פְּהֵנִי בַּחֲשָׂאֵי וּבְרָזָא וְלַכֶּךָ הַכַּהֲנִים מַעֲשִׂיהֶם הֵם בְּלַחֵשׁ וּבִסוּד, וְעַל דָּא אָסִיר לֹון חֲמָרָא וְעַל כֵּן אָסוּר לָהֶם לְשִׁתּוֹת יַיִן, כְּמוֹ שְׁכָתוּב יַיִן וְשִׁכַר אַל תִּשְׁתּוּ אֹתָהּ וּבְנִיךְ, דְּחֲמָרָא לְאַרְמָא קָלָא כִּי הֵינּוּ הוּא לְהִרְמַת קוֹל, כִּי אִין אוֹמְרִים שִׁירָה אִלָּא עַל הֵינּוּ, דְּהִינּוּ בְּשַׁעַת נִיסוּךְ הֵינּוּ, וְלְגַלְאָה רְזִין אִיהוּ וְהוּא עוֹמֵד לְגַלּוּת סוּדוּת, כְּמֹאמֶר חַז"ל (נִמְס' עֵירוּבִין דף ס"ט סע"א) נִכְנָסוּ יַיִן יִצֵּא סוּד, בְּגִין כֶּךָ לִיוָּאֵי אַתְמָסְרוּ לְאַרְמָא קָלָא וְלַכֶּךָ הַלְוִיִּם נִמְסְרוּ לְהִרְמַת קוֹל, כִּי הֵינּוּ הוּא סוּד הַגְּבוּרָה דְאִימַח שָׂנֵה יַיִן הַמַּשְׁמָח, וְלַכֵּן הִיא שִׁיר הַלְוִיִּם נִקּוּל רֵס, כִּי אִימַח נִקְרָאת קוֹל גְּדוּל, וְעַנְיֵן הַשִּׁיר הוּא מִסוּד הַגְּבוּרָה, וְלַכֵּן הַלְוִיִּם הֵם הַסְּאוּמְרִים שִׁירָה זְכוּכָס, דְּהָא בְּדִינָא אַתְאַחֲדוּ כִּי הַלְוִיִּם נֶאֱחָזִים וּמוֹשְׁרִים בְּדִין הַגְּבוּרָה, וְדִינָא בְּאַתְגַּלְיָא אִיהוּ וְהַדִּין הוּא בְּגַלּוּי, וְלַפְרִסְמָא מְלָה קָמִי פְלָא וְעוֹמֵד לְפָרְסֵם אַת הַדְּבַר לְפָנֵי הַכֵּל, כְּעִין הַשִּׁיר שְׁאוֹמְרִים הַלְוִיִּם בְּקוֹל רֵס לְפָנֵי הַכֵּל, אֶבְל פְּהֵנָּא פֶּל מְלוּי בְּרָזָא וּבַחֲשָׂאֵי וְלָאוּ בְּאַתְגַּלְיָא אִבַּל הַכֵּהן כָּל דְּבָרָיו הֵם בִּסוּד וּבְלַחֵשׁ וְלָא בְּגַלּוּי, בְּגִין דְּאִיהוּ יְמִינָא לְפִי שֶׁהוּא מוֹשְׁרֵשׁ בַּחֲסָד שְׁבִימִין, וְהַחֲסָד הוּא בַּחֲנִינֵת מִים הַהוֹלְכִים בַּחֲשָׂאֵי.

רְחִימָא בְּעֵי לְמַלְכָּא עַל עַבְדּוּי, וּמְכַפֵּר לְהוּ וְאִזּוֹ אוֹתוֹ הַאֲהוּב הִיא מִבְּקֵשׁ מִן הַמֶּלֶךְ לְסְלוּחַ לְעַבְדּוּי, וּמְכַפֵּר לָהֶם, וּבְגִין כֶּךָ וְלַכֵּךְ כְּתוּב וְאִישׁ חֶכֶם יְכַפְּרָנָה. (רמ"ק ומפרשים)

אוּף הֶכָּא פַּד חֶמָּא מִשֶּׁה דְרוּגְזָא הוּהּ תְּלִי גַם כַּאן כְּשִׂרָה מִשֶּׁה שְׂרוּגוֹ הַדִּין הִיא תְּלוּי וִיצֵא הַקֶּצֶף מִלְּפָנֵי ה', מִיָּד וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחַתָּה וּגְוִי וְשִׁים קַטְרַת וּגְוִי וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, הַטַּעַם שְׁאִמֵּר דּוּקָא לְאַהֲרֹן בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוֹשְׁבֵינָא דְמִטְרוּנִיתָא לְפִי שֶׁהוּא הַשׁוֹשְׁבִין שֶׁל הַמַּלְכָּה, לְהַצִּיחָה אֶל הַמֶּלֶךְ לְסוּד הַיְחוּד, וְקַטְרַת לָא סֻלְקָא אֶלָּא בִידוּי וְקַטְרַת אִינָה עוֹלָה לְפַעוּל אִלָּא בִידוּי, דְּאִיהוּ אַסְגֵי שְׁלָמָא בְּעֶלְמָא כִּי הוּא מְרַבָּה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְקָשִׁיר קַשְׂרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא וְקוּשֵׁר קֶשֶׁר שֶׁל אִמוּנָה, דְּהִינּוּ שְׁמִיחָה אֶת הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת אִמוּנָה לְז"א עַל יְדֵי הַקַּטְרַת.

קַטְרַת הָּא אוּקְמוּהּ סוּד הַקַּטְרַת כְּכֹר בִּיאָרוּ הַחֲבָרִים, כִּי חֲדוּתָא דְלַעֲיִלָּא וְתַתָּא הִיא הַגּוֹרַמַת שְׁמַחָה לְמַעֲלָה וְלַמַּטָּה, וְגַם הוּא קַשְׂוִּירָא דְמַהֲיִמְנוּתָא קֶשֶׁר הַאִמוּנָה שֶׁהִיא הַגּוֹרַמַת יְחוּד הַמַּלְכוּת עַם ז"א, כִּי עַל יְדֵי נְמֻסִים מוֹחִין לְשַׁמַּחַת הַיְחוּד, סֻלְקוּ דְרוּגְזָא וְהוּא בִּישׁוּל וְהַעֲבַרְת הַכֶּעַס וְהַדֵּינִים, הָּדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁכָתוּב שְׁמֶן וְקַטְרַת שֶׁהֵם הַמוֹחִין לְז"א, יִשְׁמַח לְב הֵם מְשַׁמְחִים אֶת ז"א הַנִּקְרָא לְזַ צְסוּד הַיְחוּד, וּכְדִין וְאִזּוֹ וְאִישׁ חֶכֶם שֶׁהוּא אַהֲרֹן, יְכַפְּרָנָה מִפְּרַשׁ מֵלַת יְכַפְּרָנָה מְלִשׁוֹן קְנוּחַ וּנְקִיוּן, וְהִינּוּ יִנְקִי וַיְדַפֵּי לְהַהוּא רוּגְזָא יְנָקָה וַיְטַהֵר אֶת רוּגְזָא הַהוּא, וְרַחֲמִין מְתַעֲרִין וּמְמִילָא רַחֲמִים מִתְּעוֹרְרִים מֵאֵלֵיהֶם וְאִין צְרִיךְ לְעוֹרְרֵם. (רמ"ק ומפרשים)

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר מַה שְׁכָתוּב אֶל תִּכְרִיתוּ אֶת שֵׁבֶט מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם הַטַּעַם שְׁצוּהָ עַל בְּנֵי קֶהַת יוֹתֵר מֵעַל שְׂאֵר בְּנֵי לִוִי, בְּגִין דְּאִינוּן גִּזְעָא וְשָׂרְשָׁא דְלִיוָּאֵי לְפִי שֶׁהֵם הַגְּזוּעַ וְהַשּׁוֹרֵשׁ שֶׁל הַלְוִיִּם, לְפִי שְׁצִנֵּי קֶהַת שׁוֹרְסֵם מֵה"ג דְּלַעֲמַת דְּנוּקְזָא, וְצִנֵּי גִרְשׁוֹן שׁוֹרְסֵם מֵה"ג הַמְתַּפְּשֵׁטוֹת צְנוּפָה, וְצִנֵּי מִרְרִי שׁוֹרְסֵם מֵה"ג הַנְּכַלְלוֹת צִיסוּדָהּ, לְכֵן שְׁצִנֵּי הַקְּהָתִי הֵם כְּמוֹ שׁוֹרְסֵם וְגַזַּע לְכוּלָם, וְמַה שְׁכָתוּב זֹאת עָשׂוּ לָהֶם וְחִיוּ וְלֹא יָמוּתוּ הֵינּוּ דְּבְעֵי פְהֵנָּא לְאַתְקָנָא לְהוּ שְׁצִרִיךְ הַכֵּהן לְתַקֵּן אוֹתָם וְלִסְדֵּרָם, כְּמוֹ שְׁכָתוּב אַהֲרֹן וּבְנָיו יִבְאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עַבְדוּתוֹ וְאִלָּא מִשְׁאוֹ, דְּאָף עַל גַּב דְּקַרְיִבִין אִינוּן לְקַדְשָׁא כִּי

קֶרַח יוֹם שְׁלִישִׁי

הַחֲטָא הוּא הַמְבִיֵּא יִסּוּרִים לְאָדָם

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח (א״ב לר ב) **שָׁמְעוּ חֲכָמִים מְלִי וְיוֹדְעִים הָאֲזִינוּ לִי**, הַאִי קָרָא אֱלִיהוּא אָמְרוּ, תָּא חֲזִי מַה פְּתִיב (שם לב ג) **וּבְשִׁלְשֵׁת רַעֲיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא מָצְאוּ מַעֲנָה וְגו'**, דְּהָא אֵינּוּן הֵווּ אָמְרִין מְלִין, וְאִיּוֹב לֹא הָוֵה אֲתַנְחִים עֲלֵייהוּ, מִהֶכָּא אֲוִלִּיפְנָא, מֵאֵן דְּעָאֵל לְנַחְמָא לְאַבְל, בְּעֵי לְיִסְדָּא מְלִין בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא חֲבַרְיָא דְאִיּוֹב הֵווּ אָמְרִי מְלִי קְשׁוּט, אָבְל לְנַחְמָא לִיה לָאו, בְּגִין דְּבְעֵי מְלִין דְּאִיהוּ יוֹדֵי עֲלֵייהוּ, וְכַדִּין יִקְבֵּל עֲלֵיהּ דִּינָא, וְיוֹדֵי לְמַלְפָּא קַדִּישָׁא עֲלֵיהּ.

מַה פְּתִיב (שם פסוק ד) **וְאֱלִיהוּ חֶפְהּ אֶת אִיּוֹב בְּדַבְרִים וְגו'**, דְּאִוְדֵי לְכַתֵּר לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקַבִּיל עֲלֵיהּ דִּינָא דְשִׁמְיָא.

מֵתוּק מִדְּבַשׁ

וכל דבריהם היו בחכמה, אָבְל לְנַחְמָא לִיה לָאו אבֵל לא השכילו לדבר דבורים שיתנחם בהם, בְּגִין דְּבְעֵי מְלִין דְּאִיהוּ יוֹדֵי עֲלֵייהוּ לפי שצריך לומר לו דיבורים שהוא יודה עליהם, כי צריכים לדבר לאיש מיוסר ומצוער דברי התחזקות במעלתו ובמעלת קבלת היסורים באהבה, ואיך שהקב"ה בחר בו לכפר על הדור, וכדומה, דברים שהוא ינהה מהם, וְכַדִּין יִקְבֵּל עֲלֵיהּ דִּינָא ואז יקבל עליו את הדין והיסורים באהבה, וְיוֹדֵי לְמַלְפָּא קַדִּישָׁא עֲלֵיהּ ויודה למלך הקדוש ב"ה עליהם, ויצדיק עליו דין שמים, וכאן באיוב שבעט ביסורים והתלונן על ה', היו צריכים לומר לו, הגם שהוא צדיק, אבל היסורים הם יסורים של אהבה, או לכפרת הדור, או בבחינה שכתוב ה' צדיק יבחן, ועל ידי זה יודה איוב לדבריו, ויצדיק דין שמים עליו, אבל הם אמרו אליו דברים מה שגם הוא ידע, ולא נחמו אותו. (רמ"ק ומפרשים)

מַה פְּתִיב, וְאֱלִיהוּ חֶפְהּ אֶת אִיּוֹב בְּדַבְרִים וְגו' ופירוש מלת "חכה" היא מלשון נפשינו חכתה לה, ורצה לומר שהביאו אותו לחכות ולצפות לישועת ה', דְּאִוְדֵי לְכַתֵּר לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ועל ידי דבריו הודה אחר כך להקב"ה, וְקַבִּיל עֲלֵיהּ דִּינָא דְשִׁמְיָא וקבל עליו דין שמים והצדיק עליו את הדין.

פירוש הפסוקים המובאים להלן, לכן אנשי לבב פירוש שיש חכמה בלבם, שִׁמְעוּ לִי שִׁמְעוּ אֶת דְּבַרִי, חֲלִילָה לֹא"ל מִרְשַׁע חוֹלִין הוּא הַקְּבִ"ה לְעִשׂוֹק גְּמוּל הַרְאוּ, וּשְׁדִ"י מְעוּל לְגְמוּל טוֹב לְרַשָּׁע וְרַע לְצַדִּיק, כִּי פוֹעֵל אָדָם יִשְׁלַם לוֹ כִּי כִפִּי שֶׁהָאָדָם פוֹעֵל כֵּן יִשְׁלַם לוֹ הַקְּבִ"ה אִם טוֹב וְאִם רַע, וּכְאוּרַח אִישׁ יִמְצִיאֵנוּ וְכִפִּי דְרַכִּי אִישׁ כֵּן יִזְמִין לוֹ הַקְּבִ"ה. מִי פִקֵּד עֲלֵינוּ אֲרַצָּה וְכִי מִי פִקֵּד וְצוּהָ עֲלֵינוּ לְבִרּוּא אֶת הָאָרֶץ, וְמִי שֶׁם תִּבְלַח כִּלְהָ וְמִי תִקֵּן וְבִרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם מִבְּלַעֲדוֹ, וְהֵלֵא הוּא בְּרָאוּ מְרֻצוֹנוּ, וְאִם כֵּן כָּל קִיוְמוֹ בֵּא מִמֶּנּוּ וְהִכֵּל בִּידוֹ. אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ לְמַה יִּבְא בְעִלְיָה עֲלֵינוּ, אִם הִיא מִשִּׁים לְבוֹ עַל הָעוֹלָם לְהַפּוֹךְ הַכֵּל כְּמוֹ שֶׁהִיא, מִיֵּד רּוּחוֹ וְנִשְׁמַתּוֹ אֵלָיו יֵאֶסֶף כִּי הוּא נִפְחָם בּוֹ וְאִין מִי שִׁימַחָ בִּידוֹ לְהַחְזִירָם אֵלָיו. יִגּוּעַ כָּל בָּשָׂר יַחַד וְאִזּוּ הִיא גּוּעַ כָּל בָּשָׂר כּוֹלָם כְּאַחַד, וְאָדָם עַל עֵפֶר יִשׁוּב וְאִף מִן הָאָדָם הִיא שֶׁב אֵל הָעֵפֶר אֲשֶׁר לּוֹקַח מִמֶּנָּה. (רש"י ומנודות)

"מאמר החטא הוא המביא יסורים לאדם" ומבואר בו כי הבא לנחם את חברו, צריך לומר לו דברי חיזוק במעלתו, ושהקב"ה בחר בו ורוצה בתקונו, ואם הוא צדיק או יסוריו הם כפרה והגנה לדור, באופן שיקבל עליו דין שמים באהבה ויצפה לישועת ה'. ומבאר עוד כי אין הדין והיסורים באים על האדם אלא בשל עוונותיו, כי המשחית הנברא ממעשיו הרעים הוא המיסרו ומענישו, ולכן אין לו להתרעם אלא על עצמו. אכן עם כל זאת אם האדם נותן לבו לשוב, הנה הקב"ה חס עליו, ואינו מניחו להיות שרוי בדין.

(מקור המאמר זוהר פרשת קרח דף קעו ע"ב — קעו ע"א, צנזאורינו כרך יג עמ' רנז-רס)

פירוש הפסוקים המובאים להלן, שִׁמְעוּ חֲכָמִים מְלִי אֱלִיהוּא חוֹר פְּנִי כִלְפֵי רַעֲיוֹ שֶׁל אִיּוֹב, וְאָמַר לָהֶם אַתֶּם חֲכָמִים שִׁמְעוּ מְלִי, וְיוֹדְעִים הָאֲזִינוּ לִי אַתֶּם בְּעֵלֵי דְעָה הָאֲזִינוּ לְדַבְרִי, כִּי עִמְכֶם הִבִּינָה לְהַבִּינֵם.

ובשִׁלְשֵׁת רַעֲיוֹ שֶׁל אִיּוֹב, חָרָה אַפּוֹ שֶׁל אֱלִיהוּא, עַל אֲשֶׁר לֹא מָצְאוּ מַעֲנָה עַל שֶׁלֹּא הִשְׁכִּילוּ לְמַצּוֹא מַעֲנָה עַל דְּבַרִי אִיּוֹב, וִירִשִׁיעוּ אֶת אִיּוֹב שֶׁעַל יְדֵי שֶׁלֹּא הִשִּׁיבּוּ לוֹ, גִּרְמוּ לְאִיּוֹב שִׁירִשִׁיעַ יוֹתֵר בְּתַלּוּנָה לְפָנֵי הַמָּקוֹם, וְאֱלִיהוּא חֶכְהָ אֶת אִיּוֹב בְּדַבְרִים פִּירוּשׁ הַמֵּתִין מִלְּהַשִּׁיב אֶת אִיּוֹב בְּדַבְרִים שֶׁהֵיוּ שְׁמוּרִים בְּלִבּוֹ מֵאִזּוֹ הַתְּחִיל לְהִתְלַוֵּן כִּלְפֵי מַעֲלָה, לְפִי שֶׁשְׁלוּשֵׁת רַעֲיוֹ הֵיוּ זִקְנִים מִמֶּנּוּ. (מנודות)

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח לְפָרֵשׁ מַה שֶׁכָּתוּב **שָׁמְעוּ חֲכָמִים מְלִי וְיוֹדְעִים הָאֲזִינוּ לִי**, הַאִי קָרָא אֱלִיהוּא אָמְרוּ פֶּסוּק זֶה אֱלִיהוּא אָמְרוּ, תָּא חֲזִי מַה פְּתִיב בֵּא וְרָאָה מַה שֶׁכָּתוּב **וּבְשִׁלְשֵׁת רַעֲיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא מָצְאוּ מַעֲנָה וְגו'** וְהֵינּוּ דְּהָא אֵינּוּן הֵווּ אָמְרִין מְלִין כִּי הֵם אָמְרוּ דְּבַרִי תַנְחוּמִים לְאִיּוֹב, וְאִיּוֹב לֹא הָוֵה אֲתַנְחִים עֲלֵייהוּ וְאִיּוֹב לֹא הִתְנַחַם בְּהֶם, כְּלוּמַר לֹא הִשְׁכִּילוּ לְדַבֵּר דְּבַרִי נַחְמָה שִׁתִּישֵׁב עַל לֵב אִיּוֹב, מִהֶכָּא אֲוִלִּיפְנָא מִכָּאן לְמַדְנּוּ, כִּי מֵאֵן דְּעָאֵל לְנַחְמָא לְאַבְל מִי שֶׁנִּכְנַס לְנַחֵם אֶת הָאָבְל, (ה"ג רמ"ק) בְּעֵי לְיִסְדָּא מְלִין בְּקַדְמִיתָא הוּא צָרִיךְ לְסַדֵּר לוֹ דְּבַרִי תַנְחוּמִים בְּתַחִלָּה שִׁיחֵיו רְאוּם לְנַחְמוֹ, דְּהָא חֲבַרְיָא דְאִיּוֹב הֵווּ אָמְרִי מְלִי קְשׁוּט שֶׁהָרִי חֲבַרְיוֹ שֶׁל אִיּוֹב אָמְרוּ דְּבַרִים אֲמִתִּיִּים,

תָּא חֲזוּי, פְּתִיב (שם לד י) לְכֹן אַנְשֵׁי לִבְב שְׁמַעוּ לִי חֲלִילָה לֹא"ל מְרַשַׁע וְשַׁד"י מַעְוֹל, לְכֹן אַנְשֵׁי לִבְב שְׁמַעוּ לִי, שְׁלִימִין בְּכֹלָא לְאַבְחָנָא מְלִין, חֲלִילָה לֹא"ל מְרַשַׁע, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים ז יב) וְא"ל זוּעִם בְּכֹל יוֹם, וְשַׁד"י מַעְוֹל, דָּא סְמִיךְ לְקַבְלָא דָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ א"ל שַׁד"י.

כִּי פוּעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ (איוב לד יא), הָא בְּר נָש אָזִיל בְּהַאי עֲלָמָא, וְעֵבִיד עֲבִידְתּוּי וְחֲטִי קָמִי מְאָרִיָּה, הֵהוּא עוּבְדָא תְּלִיא עֲלִיָּה לְשִׁלְמָא לִיָּה דִינָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, כִּי פוּעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, הֵהוּא עוּבְדָא יִשְׁלָם לוֹ.

וְעֵם כֹּל דָּא, אִם יִשִּׁים אֱלִיו לְבוֹ, פִּינֹן דְּבַר נָש שְׁוִי לְבִיָּה וּרְעוּתִיָּה לְאַתְבָּא קָמִי מְאָרִיָּה, פְּדִין א"ל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֱלִיו יֶאֱסוּף, לְאַתְצַרְרָא בְּצַרוּרָא דְחַיִּי, וְלֹא שְׂבִיק לְנַפְשִׁיָּה לְבַר, לְאַתְדַּנָּא בְּדִינָא אַחְרָא.

מתוק מדבש

תְּלִיא עֲלִיָּה אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה הַחַטָּא תְּלוּי עֲלִיו, לְשִׁלְמָא לִיָּה דִינָא לְשִׁלָּם לוֹ אֵת הַדִּין, רַצָּה לוֹמַר הַמְשַׁחֵת שֶׁנִּבְרָא עַל יַד עוֹנְתָיו הוּא הַמַּעֲנִישׁוֹ, וְאִין לוֹ לְהַתְרַעַם אֵלֶּא עַל עֲצָמוֹ שֶׁהוּא גֵרַם בְּעוֹנוֹ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׂכָתוֹב כִּי פוּעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ דֵּהֵינּוּ הֵהוּא עוּבְדָא יִשְׁלָם לוֹ אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה הַחַטָּא שַׁעֲשָׂה, הוּא בְּעֲצָמוֹ יִשְׁלָם לוֹ אֵת עוֹנְשׁוֹ הַמְּגִיעַ לוֹ, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (יִרְמִיָּה ז יט) תִּסְרַךְ רַעַתְךָ, וְאִין לוֹ לְאָדָם לְהַתְרַעַם אֵלֶּא עַל עֲצָמוֹ, כִּי הוּא גֵרַם בְּעוֹנְתּוֹ אֵת הַיְסוּרִים.

וְעֵם כֹּל דָּא וְעֵם כֹּל זֶה אִם יִשִּׁים אֱלִיו לְבוֹ דֵּהֵינּוּ פִּינֹן דְּבַר נָש שְׁוִי לְבִיָּה וּרְעוּתִיָּה לְאַתְבָּא קָמִי מְאָרִיָּה כִּינֹן שֶׁהָאָדָם שֵׁם אֵת לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְשׁוֹב לְפָנֵי קוֹנוֹ, פְּדִין א"ל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֱלִיו יֶאֱסוּף דֵּהֵינּוּ לְאַתְצַרְרָא בְּצַרוּרָא דְחַיִּי שִׁיְהִיו נִצְרָרִים בְּצַרוּר הַחַיִּים, שֶׁהוּא הַיְסוּד דְּמַלְכוּת שֶׁסָּס עוֹלוֹת הַנִּשְׁמוֹת אַחַר הַסְּתַלְקוּתָם (וְעִיין מְאֹרֵי אֹר זַעֲרַךְ נְרוֹ), וְלֹא שְׂבִיק לְנַפְשִׁיָּה לְבַר וְאִינוּ עוֹזֵב אֵת נַפְשׁוֹ בַּחוּץ לְהִיּוֹת נִדְחַת בֵּין הַחַיִּצוֹנִים, לְאַתְדַּנָּא בְּדִינָא אַחְרָא לְהִיּוֹת נִדוֹן בְּדִין הַסְּטֵרָא אַחְרָא. (רמ"ק ומְפָרְשִׁים)

תָּא חֲזוּי, פְּתִיב שְׁמַרְר חֲלִיָּהוּא לְרִיעֵי חִיּוֹב לְכֹן אַנְשֵׁי לִבְב שְׁמַעוּ לִי חֲלִילָה לֹא"ל מְרַשַׁע וְשַׁד"י מַעְוֹל, וּמְפָרְשִׁים לְכֹן אַנְשֵׁי לִבְב שְׁמַעוּ לִי דֵּהֵינּוּ שְׁלִימִין בְּכֹלָא לְאַבְחָנָא מְלִין שְׁלָמִים כֹּל הַמְּכֻמוֹת, עַד שְׁלָמִים יוֹדְעִים לְהַנְחִין אֵת דְּבָרֵי חִיּוֹב, חֲלִילָה לֹא"ל מְרַשַׁע פִּירוּשׁ חוֹלִין הוּא לְשֵׁם "חֲלִ" שֶׁהוּא הַמְּלָכוּת לְפַעוּל רַשַׁע, רַק הָאָדָם עַל יַד מַעֲשֵׂי הַרְעִים, אוֹתוֹ הַחַטָּא נַעֲמָמוֹ מַעֲנִישׁוֹ כְּלֵהֲלֵן, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְא"ל זוּעִם בְּכֹל יוֹם שֶׁזֶה נֹאמַר עַל הַמְּלָכוּת הַנִּקְרָאת "חֲלִ" וּמֵה שְׂכָתוֹב וְשַׁד"י מַעְוֹל הֵינּוּ חֲלִילָה לְמַדַּת הַיְסוּד הַנִּקְרָא "שַׁד"י" שִׁיעֲשֵׂה עוֹל צְמָה שֶׁלֹּא הַמְּחִיק דִּינֵי הַמְּלָכוּת, דָּא סְמִיךְ לְקַבְלָא דָּא מַדַּת הַיְסוּד הוּא סְמוּךְ כְּגַד הַמְּלָכוּת לְהַמְּחִיק דִּינֵיהּ, וְכֵן הַשֵּׁם "חֲלִ שַׁד"י" הַמֵּה סְמוּכִים, וְהָא אוּקְמוּהָ וְהִי צִיָּאָרָה חֲצִנִּים, כִּי א"ל שַׁד"י כֹּל מַקּוֹס שְׂכָתוֹבִים צ' שְׁמוֹת חֲלֵי סְמוּכִים זֶה לְזֶה, הַכּוֹנֵה "חֲלִ" הוּא הַמְּלָכוּת הַזּוֹעֵמַת, ו"שַׁד"י" הוּא הַיְסוּד הַמְּמַתִּיק דִּינֵיהּ, עַל יַד הַשַּׁפַּע שֶׁמְקַבֵּל מִכֹּל הַסְּפִירוֹת וּמַשְׁפִּיעַ צְמִלְכוּת. כִּי פוּעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ פִּירוּשׁוֹ הָא בְּר נָש אָזִיל בְּהַאי עֲלָמָא הִיָּי אָדָם הוֹלֵךְ בּוֹהַ עוֹלָם, וְעוֹסֵק בַּהֲבִלֵי עוֹלָם, וְעֵבִיד עֲבִידְתּוּי וְחֲטִי קָמִי מְאָרִיָּה וְעוֹשֵׂה אֵת מַעֲשֵׂי וְחוּטָא לְפָנֵי הַקַּב"ה, וְעַל יַד זֶה הוּא בּוֹרָא מְשַׁחִיתִים, הֵהוּא עוּבְדָא

קרח יום רביעי

מעלת מארי דחושבנא

תָּא חֲזִי, פֿל אַשְׁר תּמַצָּא יָדָךְ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, דָּא הוּא דְבַעֵי בְר נֶשׁ לְאַכְלִילָא שְׁמַאלָא בִימִינָא, וְכֹל מַה דְּהוּא עָבִיד מִבְּעֵי לִיה דְּלָא יְהוֹן אֱלָא פְּלִילָן בִּימִינָא, פֿל אַשְׁר תּמַצָּא יָדָךְ, דָּא שְׁמַאלָא, לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ, דָּא הוּא יְמִינָא, פְּמָה דָּאֲתָּ אָמַר (שמות טו ו) יְמִינָךְ יְהוּ"ה נְאֻדְרִי בְּפַח.

וְכִינּוֹן דְּבַר נֶשׁ יְזַדְהָר דְּכָל עוֹבְדוּי יְהוֹן לְסַטְרָא דִימִינָא, וְיִכְלִיל שְׁמַאלָא בִימִינָא, פְּדִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאֲרֵי בְּגוּוּיָה בְּהַאי עֲלָמָא, וְיִכְנִישׁ לִיה לְגַבְיָה לְהַהוּא עֲלָמָא דְּאֲתִי.

וְלָא יִימָא בְּר נֶשׁ, בְּשַׁעְתָּא דְּאֲתִינָא לְהַהוּא עֲלָמָא, פְּדִין אֲתַבַּע מִן מְלָפָא רַחְמֵי וְאִיתוּב קַמִּיה, אֱלָא פִי אִין מַעֲשֵׂה וְחֲשַׁבּוֹן וְדַעַת וְחֲכָמָה בְּתַר דִּיסְתָּלַק בְּר נֶשׁ מְהַאי עֲלָמָא, אֱלָא אִי בְּעֵי בְר נֶשׁ דְּמְלָפָא קְדִישָׁא יְנַהִיר לִיה לְהַהוּא עֲלָמָא, וְיִתֵּן לִיה חוּלְקָא לְעֲלָמָא דְּאֲתִי, יִשְׁתַּדַּל בְּהַאי עֲלָמָא לְאַכְלִילָא עוֹבְדוּי בִימִינָא, וְכֹל עוֹבְדוּי יְהוֹן לְשְׁמָא דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא לְבַתַּר פֿד יִתְפַּנֵּישׁ מְהַאי עֲלָמָא, לְאַתְדַּנָּא בְּדִינָא תְּקִיפָא, בְּדִינָא דְּגִיְהֵנָם, לִית תְּמִן עֵיטָא וְחֲכָמָה וְסַכְלָתָנוּ לְאַשְׁתַּזְבָּא מִן דִּינָא.

דְּבַר אַחַר, פִּי אִין מַעֲשֵׂה וְחֲשַׁבּוֹן וְדַעַת וְחֲכָמָה בְּשָׂאוֹל. בְּגִיְהֵנָם אִית בִּיה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין, מְדוּרָא תְּתָאָה שְׂאוֹל, מְדוּרָא תְּתָאָה מְנִיָּה אֲבַדוֹן, וְדָא סְמִיךְ לְדָא, מֵאֵן דְּנַחֲתִית לְשָׂאוֹל, יְדוּנּוֹן לִיה, וּמִתְמַן

מתוק מדבש

הסתלקותו יאסוף אותו אצלו לעולם הבא.

וְלָא יִימָא בְּר נֶשׁ וְלֹא יֵאמֵר הָאֲדָם, כִּי בְּשַׁעְתָּא דְּאֲתִינָא לְהַהוּא עֲלָמָא, פְּדִין אֲתַבַּע מִן מְלָפָא רַחְמֵי, וְאִיתוּב קַמִּיה כִּי בַשְׂעָה שֶׁאֲבוֹא לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן אֲז אֲבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִן הַמֶּלֶךְ בִּ"ה, וְאִשׁוּב בְּתִשׁוּבָה לְפָנָיו, אֱלָא עַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ פִּי אִין מַעֲשֵׂה וְחֲשַׁבּוֹן וְדַעַת וְחֲכָמָה, בְּתַר דִּיסְתָּלַק בְּר נֶשׁ מְהַאי עֲלָמָא כִּי אַחַר שֶׁהָאֲדָם מִסְתַּלֵּק וְנִפְטַר מִזֶּה הָעוֹלָם אִי אִפְשָׁר כִּבַּר לְלַמּוּד דַּעַת וְחֲכָמָה וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים, אֱלָא אִי בְּעֵי בְר נֶשׁ דְּמְלָפָא קְדִישָׁא יְנַהִיר לִיה לְהַהוּא עֲלָמָא אִלָּא אִם רּוֹצֵה הָאֲדָם שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ יֵאִיר עֲלָיו בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְיִתֵּן לִיה חוּלְקָא לְעֲלָמָא דְּאֲתִי וְיִתֵּן לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, יִשְׁתַּדַּל בְּהַאי עֲלָמָא לְאַכְלִילָא עוֹבְדוּי בִימִינָא אֲז יִשְׁתַּדַּל בְּעוֹלָם הַזֶּה לְכַלּוֹל מַעֲשִׂי בִימִין, וְכֹל עוֹבְדוּי יְהוֹן לְשְׁמָא דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֹל מַעֲשִׂי יְהִיו לְשֵׁם הַקַּב"ה, דְּהִינּוּ לִי יִחַד אֵת הַמַּלְכוּת עִס ז"ל, דְּהָא לְבַתַּר פֿד יִתְפַּנֵּישׁ מְהַאי עֲלָמָא כִּי אַחַר כֵּךְ כְּשִׁיסְתַּלֵּק מִעוֹלָם הַזֶּה, לְאַתְדַּנָּא בְּדִינָא תְּקִיפָא בְּדִינָא דְּגִיְהֵנָם וְיִצְטַרֵּךְ לְהִיּוֹת נִידוֹן בְּדִין קֶשֶׁה בְּדִין הַגִּיְהֵנָם עַל עוֹנוֹתָיו, לִית תְּמִן עֵיטָא וְחֲכָמָה וְסַכְלָתָנוּ לְאַשְׁתַּזְבָּא מִן דִּינָא אִין שֵׁם עֵצָה וְחֲכָמָה וְתִבּוּנָה לְהַנְצִיל מִן הַדִּין.

דְּבַר אַחַר פִּירוּשׁ אַחַר עַל מַה שֶׁכְּתוּב פִּי אִין מַעֲשֵׂה וְחֲשַׁבּוֹן וְדַעַת וְחֲכָמָה בְּשָׂאוֹל, וְהַקְדִּים וְאָמַר בְּגִיְהֵנָם אִית בִּיה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין הֵנָּה בְּגִיְהֵנָם יֵשׁ מְדוּרִים עַל מְדוּרִים, דְּהִינּוּ שְׁבַע מְדוּרִים, מְדוּרָא תְּתָאָה שְׂאוֹל מְדוּר הַתְּחַתּוֹן נְקָרָא שְׂאוֹל, הוּא מְדוּר הַשְּׂשִׁי מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, מְדוּרָא תְּתָאָה מְנִיָּה אֲבַדוֹן מְדוּר הַיּוֹתֵר תְּחַתּוֹן מִמֶּנּוּ נְקָרָא אֲבַדוֹן, וְהוּא מְדוּר הַשְּׁבִיעִי, וְדָא סְמִיךְ לְדָא וְזֶה סְמוּךְ לְזֶה, וְשַׁעֲרָה מְדוּרֵי הַגִּיְהֵנָם הֵם צְחִינוּת שְׁבַע סְפִירוֹת שֶׁל הַנוֹקְצָה דְּקַלִּיפָה, וְשָׂאוֹל וְאֲבַדוֹן הֵם צְחִינוּת יִסּוּד וּמַלְכוּת שְׁלֵה, לָכֵן הֵם סְמוּכִים זֶה לְזֶה, מֵאֵן דְּנַחֲתִית לְשָׂאוֹל יְדוּנּוֹן לִיה מִי שִׁיּוּרֵד רַק לְשָׂאוֹל דְּנִים אוֹתוֹ שֵׁם, וּמִתְמַן יִצְפַּצֵּף

"מאמר מעלת מארי דחושבנא" ומבואר בו כי צריך האדם בחייו לכוין את כל מעשיו שיהיו לשם שמים, ובוה ישרה עליו הקב"ה ויסייעו לעבודתו. ומבאר כי אחר פטירת האדם אין לו רשות לתקן מעשיו ולשוב בתשובה ולהנצל מן הדין. ומבאר עוד כי מי שעושה חשבון נפש לפני שהולך לישן, ומתודה ושב בתשובה על מה שחטא ביום, הנה זה נקרא "בעל חשבון", ותשובתו קלה יותר מאם היה שב ביום אחר, ובוה ניצל אפילו ממדור שאוּל שבגיהנם. וכן מי שעוסק בתורה ניצל מגיהנם. ואלו השנים הגם שאחר פטירתם יעברו דרך גיהנם, עם כל זה תהיה כניסתם רק בהעברה ולא יותר. (מקור המאמר צהר פרשת קרח דף קעט ע"א, צנזאוריני כרך יג עמ' רע"א-ע"ב)

תָּא חֲזִי בא וראה מה שכתוב פֿל אַשְׁר תּמַצָּא יָדָךְ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, דָּא הוּא דְבַעֵי בְר נֶשׁ לְאַכְלִילָא שְׁמַאלָא בִימִינָא זֶה הוּא שֶׁאֲדָם צָרִיךְ לְכַלּוֹל הַשְּׂמַאל בִּימִין, לְפִי שְׁכֹל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם הַשְּׁפֵל הֵם מִצַּד הַשְּׂמַאל שֶׁהוּא הַגְּבוּרָה, לָכֵן צָרִיךְ לְכַלּוֹל בְּחִסָּד שְׁבִימִין, וְזֶהוּ עַל יְדֵי שִׁיכוּין בְּכֹל מַעֲשִׂי לְשֵׁם שְׁמַיִם, וְלִיחּוּד קַב"ה וְשִׁכְנִיתוּהָ, וְכֹל מַה דְּהוּא עָבִיד וְכֹל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּגַשְׁמִי מִבְּעֵי לִיה דְּלָא יְהוֹן אֱלָא פְּלִילָן בִּימִינָא הוּא צָרִיךְ לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יְהִיו לְצַד שְׂמַאל אִלָּא יְהִיו לְכֹלִים בִּימִין דְּהִינּוּ בְּרוּחָנִי, וְזֶה שֶׁכְּתוּב פֿל אַשְׁר תּמַצָּא יָדָךְ, דָּא שְׁמַאלָא זֶה הַשְּׂמַאל הַנְּקָרָא יֵד, לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ, דָּא הוּא יְמִינָא זֶהוּ הַיְמִין שֶׁנְּקָרָא כַּח, לְפִי שֶׁעִיקַר כַּח הָאֲדָם הוּא בִימִינוֹ, פְּמָה דָּאֲתָּ אָמַר יְמִינָךְ יְהוּ"ה נְאֻדְרִי בְּפַח, (וסוד הדבר כי שורש הכח הוא צנינה, והיא משפיעתו לחסד).

וְכִינּוֹן דְּבַר נֶשׁ יְזַדְהָר דְּכָל עוֹבְדוּי יְהוֹן לְסַטְרָא דִימִינָא וְכִינּוֹן שֶׁאֲדָם יְהִיה נֹזֵהר שְׁכֹל מַעֲשִׂי יְהִיו לְצַד יְמִין, דְּהִינּוּ שְׁכֹל מַעֲשִׂי הַגְּשְׁמִיִים יִכְלָלוּ בְּרוּחָנִי, וְיִכְלִיל שְׁמַאלָא בִימִינָא וְיִכְלָלוּ אֶת הַשְּׂמַאל בִּימִין, פְּדִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאֲרֵי בְּגוּוּיָה בְּהַאי עֲלָמָא אֲז הַקַּב"ה שׁוּרָה בְּתוֹכּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְיִסְיִיעַ לוֹ לְעַבְדוּתוֹ, וְיִכְנִישׁ לִיה לְגַבְיָה לְהַהוּא עֲלָמָא דְּאֲתִי וְאֲחַר

יִצְפָּצֵף וְעוֹלָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ש"א ב ו) מוֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל, וּמֵאֵן דְּנַחֲתָא לְאַבְדּוֹן, תּוֹ לָא סְלִיק לְעֻלְמִין. מֵאֵן דְּאִית בֵּיה עוֹבְדָא טְבָא, אִו דְּאִיהוּ מְאָרִי דְּחוֹשְׁבָנָא, הָא אִוְקְמוּהָ, דְּבִכְל לְיִלְיָא וְלִילְיָא, עַד לָא יִשְׁכָּב וְעַד לָא נְאִים, בְּעֵי בַר נָשׁ לְמַעַבְד חוֹשְׁבָנָא מְעוֹבְדוֹי דְּעֵבֵד כָּל הָהוּא יוֹמָא, וַיִּתּוּב מִנִּיְהוּ, וַיִּבְעֵי עַלְיֵיהוּ רַחְמִי, מֵאִי טַעְמָא בְּהֵיא שְׁעָתָא, בְּגִין דְּהֵיא שְׁעָתָא אִילָנָא דְּמוֹתָא שְׂאָרִי בְּעֻלְמָא, וְכָל בְּנֵי עֻלְמָא טַעְמִין טַעְמָא דְּמוֹתָא, וּבְעֵי בְּהֵיא שְׁעָתָא לְמַעַבְד חוֹשְׁבָנָא מְעוֹבְדוֹי, וַיּוֹדֵי עַלְיֵיהוּ, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁעָתָא דְּמוֹתָא, וְאַלְיִן אֶקְרוּן מְאָרִי דְּחוֹשְׁבָנָא.

וְכֵן מֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּדַעַת וּבְחַכְמָה לְמִנְדַּע לְמֵאָרִיָּה, כִּד יַעֲבֵרוּן לִיה לְאַסְתְּכָאָה וּלְאַסְתְּכָלָא בְּאִינוּן חִיבִין דְּאִתְטְרִידוּ בְּגִיָּהֶנֶם, וּבְדַרְגָּא דְּשָׁאוֹל, וְכִלְהוּ צְווחִין מֵאִינוּן דְּרַגִּין, הוּא לָא יִשְׁתָּאֵר תַּמָּן, וְלָא יִשְׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ. וְעַל דָּא אִין מַעֲשָׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחַכְמָה בְּשָׁאוֹל, וְלָא יִשְׁתַּכַּח אֶלָּא לְעִילָא לְעִילָא, בְּאַתְר דְּכַמְּה נְהוּרִין וּבוּצִינִין וְכַמְּה פְּסוּפִין שְׂאָרְךָ בֵּיה, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשַׂע עִם שְׂאָר צְדִיקֵיָא דִּי בְּגִין עֲדָן. זְכָאָה חוּלְקִיהוֹן דְּצְדִיקֵיָא בְּהָאִי עֻלְמָא וּבְעֻלְמָא דְּאִתִּי, עַלְיֵיהוּ כְּתִיב (תהלים קמ יד) אִף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם אֶת פָּנֶיךָ.

מתוק מדבש

ועל בחינת ועשה טוב שעל ידה ניצל מן השואל אמר וְכֵן מֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּדַעַת וּבְחַכְמָה לְמִנְדַּע לְמֵאָרִיָּה וְכֵן מֵי שֶׁהִשְׁתַּדַּל בְּדַעַת וּבְחַכְמָה לְהַכִּיר אֶת קוּנוֹ, כִּד יַעֲבֵרוּן לִיה לְאַסְתְּכָאָה וּלְאַסְתְּכָלָא בְּאִינוּן חִיבִין דְּאִתְטְרִידוּ בְּגִיָּהֶנֶם וּבְדַרְגָּא דְּשָׁאוֹל כְּשִׁיעֲבִירוּ אוֹתוֹ אַחַר פְּטִירְתּוֹ לְרֵאוֹת וּלְהַסְתַּכַּל בְּאוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁנִּטְרְדוּ בְּגִיָּהֶנֶם וּבְמַדְרַגָּה שֶׁל הַשָּׁאוֹל וְדָנִים אוֹתָם שֵׁם, וְכִלְהוּ צְווחִין מֵאִינוּן דְּרַגִּין וְכוּלָם צוּעִקִים מַצַּעֲרָם מֵאוֹתָם הַמְדַרְגוֹת, הוּא לָא יִשְׁתָּאֵר תַּמָּן וְלָא יִשְׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ הוּא לָא יִשְׁאָר שֵׁם וְלָא יִמְצָא בִּינֵיהֶם.

וְעוֹלָה וְאַחַר כֵּךְ מִשֵּׁם יִצְוֵף וַיַּעֲלֵה, (מלת יפנף היא לשון קץ על פני המים, כי הגיהנם מלא אש כים מלא מים, ורשעים השקועים נחמתימו כשעולים ממטו כפיס על פניו), הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שִׁכְתוּב מוֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל הָרִי מִשָּׁאוֹל יְכוּלִים לְעוֹלֹת, אַבְל וּמֵאֵן דְּנַחֲתָא לְאַבְדּוֹן מִי שַׁיּוּרַד לְאַבְדּוֹן, תּוֹ לָא סְלִיק לְעֻלְמִין לָא עוֹלָה מִשֵּׁם עוֹד לְעוֹלָם.

ומפרש ב' אופנים שעל ידם ניצל מן השואל, והם סור מרע ועשה טוב, וזהו שאמר מֵאֵן דְּאִית בֵּיה עוֹבְדָא טְבָא מִי שִׁיש בּוּ מַעֲשָׂה טוֹב שֶׁל אִינוּ מִצוּהָ, אִו דְּאִיהוּ מְאָרִי דְּחוֹשְׁבָנָא אוֹ שֶׁהוּא מִבְּעֵלֵי הַחֲשׁוֹב, וְתַחֲלִילָה מִפְּרַשׁ בְּחִינַת סוּר מִרַע שֶׁעַל יִדְהָ יִנְצַל מִן הַשָּׁאוֹל, כִּי הָא אִוְקְמוּהָ הָרִי פִירְשׁוּ הַחֲבָרִים, דְּבִכְל לְיִלְיָא וְלִילְיָא עַד לָא יִשְׁכָּב וְעַד לָא נְאִים כִּי בְכָל לֵילָה וּלֵילָה טָרַם שִׁישְׁכַּב וְטָרַם שִׁישׁוֹן, בְּעֵי בַר נָשׁ לְמַעַבְד חוֹשְׁבָנָא מְעוֹבְדוֹי דְּעֵבֵד כָּל הָהוּא יוֹמָא צְרִיךְ הָאָדָם לְעִשׂוֹת חֲשׁוֹבֵן מִמַּעֲשָׂיו שֶׁעֲשָׂה כָּל הַיוֹם הַהוּא, וַיִּתּוּב מִנִּיְהוּ וַיִּבְעֵי עַלְיֵיהוּ רַחְמִי וַיִּשׁוּב מֵהֶם וַיִּבְקַשׁ עֲלֵיהֶם רַחְמִים, שֶׁהַקב"ה יִמְחוֹל לוֹ, מֵאִי טַעְמָא בְּהֵיא שְׁעָתָא מְהוּ הַטַּעַם שְׁצִירִךְ לְעִשׂוֹת חֲשׁוֹבֵן בְּשַׁעַת הָהִיא קוֹדֵם הַשִּׁנָּה, בְּגִין דְּהֵיא שְׁעָתָא אִילָנָא דְּמוֹתָא שְׂאָרִי בְּעֻלְמָא לְפִי שְׂבַשְׂעָה הֵיא עֵץ הַמוֹת, וְהֵינֵנו הַתְּפִשְׁטוֹת הַחִיצוֹנִים הָאֲחוּזִים בְּמַלְכוּת שׁוּרִים בְּעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם טוּעְמִים טַעַם מִתָּה בְּשִׁנְתָּם, וּבְעֵי בְּהֵיא שְׁעָתָא לְמַעַבְד חוֹשְׁבָנָא מְעוֹבְדוֹי, וַיּוֹדֵי עַלְיֵיהוּ לִכְן צְרִיךְ הָאָדָם בְּאוֹתָהּ שַׁעַתָּה לְעִשׂוֹת חֲשׁוֹבֵן מִמַּעֲשָׂיו, וַיְתוּדָה עֲלֵיהֶם, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁעָתָא דְּמוֹתָא לְפִי שָׂאוֹ הִיא שַׁעַתָּה שֶׁל הַתְּעוֹרְרוֹת הַמוֹת, כִּי הַשִּׁנָּה הִיא חֵלֶק אֶחָד מִשְׁשִׁים בְּמִיתָה (כְּמַזְאוֹר נְמ"ס) נִרְכּוּם דָּךְ נו ע"ג, וְכִמוּ שְׁקוֹדֵם מִיתָת הָאָדָם צְרִיךְ לְהַתוּדוֹת, כֵּן עַתָּה רְאוּי שִׁתוּדָה, וְגַם כָּל יוֹם וְיוֹם הוּא בְּחִינָה כְּפָנֵי עַצְמָה, וְצְרִיךְ לְשׁוּב עַל אֲשֶׁר חֲטָא בְּיוֹם זֶה, שָׂאוֹ תְּשׁוּבְתוֹ קְלָה יוֹתֵר מֵאִם יִשְׁאִיר וַיִּשְׁהָה חֲטָאוֹ לְיוֹם אַחֵר, וְאַלְיִן אֶקְרוּן מְאָרִי דְּחוֹשְׁבָנָא וְאִלוּ נִקְרְאִים בְּעֵלֵי חֲשׁוֹבֵן.

ומסיק דבריו ואמר וְעַל דָּא וְעַל זֶה נִאמַר אִין מַעֲשָׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחַכְמָה בְּשָׁאוֹל פִּירוּשׁ מִי שִׁיש בּוּ מַעֲשָׂה טוֹב, אוֹ שֶׁעֲשָׂה חֲשׁוֹבֵן הַנֶּפֶשׁ קוֹדֵם שִׁינְתּוֹ, אוֹ שֶׁעִסַק בְּדַעַת בְּחֻכְמַת הַתּוֹרָה, אִלוּ לָא יִשְׁאָרוּ בְּגִיָּהֶנֶם, וְרַצָּה לֹמַר כִּי כָל הַצְדִיקִים הַנִּכְנְסִים לְגַן עֵדֵן צְרִיכִים תְּחִילָה לְעַבְּוֹר דֶּרֶךְ הַגִּיהֶנֶם, אִלָּא שְׂמִצְנִיגִים אוֹתוֹ קוֹדֵם שְׂעוּבָרִים (כְּמַזְאוֹר זוֹהַר מְדָשׁ פָּרַשַׁת זֶלַק דָּף טו ע"א), וְהַטַּעַם שְׂצְרִיכִים לְעַבְּוֹר דֶּרֶךְ הַגִּיהֶנֶם, כִּדִּי לְרֵאוֹת חֵלֶקוֹ שֶׁהִיא מְזוּמָן לוֹ, וְנִיְצוּל מִמֶּנּוּ עַל יַדִּי שֶׁהַתַּגְּבַר עַל הַיַּצֵּר הַרַע בְּחִיּוֹ, וְלָא יִשְׁתַּכַּח אֶלָּא לְעִילָא לְעִילָא וְלָא יִמְצָא אִלָּא לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, דֵּהֵינֵנו בְּגִין עֲדָן הַעֲלִיּוֹן, בְּאַתְר דְּכַמְּה נְהוּרִין וּבוּצִינִין וְכַמְּה פְּסוּפִין שְׂאָרְךָ בֵּיה בְּמִקּוֹם שְׂכַמָּה אִוּרוֹת וְנִרְוֹת וְכַמְּה דְּבָרִים נַחְמָדִים שׁוּרִים וְנַמְצָאִים בּוּ, (ה"ג הַר"מ"ק) וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשַׂע עִם צְדִיקֵיָא דִּי בְּגִין עֲדָן וְהַקב"ה בָּא בְּכָל לֵילָה לְהַשְׁתַּעֲשַׂע עִם הַצְדִיקִים שְׂבִיבָן עֲדָן.

זְכָאָה חוּלְקִיהוֹן דְּצְדִיקֵיָא בְּהָאִי עֻלְמָא וּבְעֻלְמָא דְּאִתִּי אֲשִׁרִי חֵלְקָם שֶׁל הַצְדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עַלְיֵיהוּ כְּתִיב עֲלֵיהֶם נִאמַר אִף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם אֶת פָּנֶיךָ. (רמ"ק ומפּרָשִׁים)

קֶרַח יוֹם חֲמִישִׁי

סוּד עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם בַּמִּקְדָּשׁ

וְעָבַד הַלְוִי הוּא אֶת עֲבוֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְגו', רַבִּי אֶבְרָהָם פֶּתַח (ישעיה מ כב) הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ וְגו', תָּא חֲזִי, פֶּד בָּעָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַבְרֵי עֲלָמָא, סְלִיק בְּרַעוּתָא קַמִּיהּ וּבְרָא לִיהּ בְּאוֹרֵייתָא, וּבָה אֲשַׁתְּכַלֵּל, הָדָא הוּא דְכָתִיב (משלי ח כו) בְּהִכִּינוּ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי, וּכְתִיב (שם פסוק ל) וְאֶהְיֶה אֲצִלוֹ אֲמוֹן, וְהָא אֲוֹקְמוּהָ אֶל תְּקֵרֵי אֲמוֹן, אֶלָּא אֲוֹמְן.

פֶּד אֲתֵי לְמַבְרֵי אָדָם, וְהָא אֲתַמַּר, אֲמַרְהָ תוֹרָה וְכִי לְמַגְנָא אֲתַקְרִיאתָ (שמות לד ו) אֲרַךְ אַפְסִים וְרַב חֶסֶד. בְּהֵיחֵא שְׁעֵתָא דְנִפְיָק אָדָם לְעֲלָמָא, הָוָה זִיו פְּרָצוּפָא דִּילֵיהּ מְעִילָא וּמִתְתַּא, וְהוּוּ דְחֵלִין מְנִיָּה פֶּל בְּרִיין, וְאוֹקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, לָא אֲתַקְיִים עֲלָמָא וְלָא אֲשַׁתְּלִים, עַד הֵהִיא שְׁעֵתָא דְנִפְיָק אָדָם בְּשִׁלְמוֹ דְכָלָא, וְאֲתַקְדָּשׁ יוֹמָא, וְאֲתַתְּקֵן פְּרִסְיָא קְדִישָׁא לְמַלְכָּא, פְּדִין אֲשַׁתְּלִימוֹ עֲלָאֵי וְתַתְּאֵי, וְאֲשַׁתְּכַחוּ חֲדוּן בְּכֵלְהוּ עֲלָמִין.

מֵתוֹק מִדְּבַשׁ

פֶּד אֲתֵי לְמַבְרֵי אָדָם כְּשֶׁבֵא הַקַּב"ה לְבְרוּא אֶת הָאָדָם, וְהָא אֲתַמַּר וְהָרִי לְמַדְנֵנו (עין זוהר ח"א דף רה ע"א), שְׂבָאוּ מִקְטֵרְגִים וְאֲמַרוּ שֶׁזֶה הָאָדָם שֶׁאֵתָּה רוּצָה לְבְרוּא עֵתִיד הוּא לְחִטּוֹא לְפָנֶיךָ, אִז אֲמַרְהָ תוֹרָה לְהַקַּב"ה וְכִי לְמַגְנָא אֲתַקְרִיאתָ וְכִי בַחֲנָם נִקְרָאת אֲרַךְ אַפְסִים וְרַב חֶסֶד וְדָאֵי לָא לְחֲנָם כֶּתֵב הַקַּב"ה בְּתוֹרָתוֹ שֶׁנִּקְרָא אֲרַךְ אַפְסִים, אִלָּא שֶׁאֵם יִחְטָא הָאָדָם יֵאָרִיךְ לוֹ אִפּוּ עַד שִׁישׁוּב.

בְּהֵיחֵא שְׁעֵתָא דְנִפְיָק אָדָם לְעֲלָמָא בִשְׁעָה הֵהִיא שִׁיצָא הָאָדָם לְעוֹלָם, הָוָה זִיו פְּרָצוּפָא דִּילֵיהּ מְעִילָא וּמִתְתַּא הִיָּה זִיו הַפְּרָצוּף שֶׁלּוֹ מִלְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה (כי נצחא האדם ננרין דמאלינות וננרין דני"ע), וְהוּוּ דְחֵלִין מְנִיָּה פֶּל בְּרִיין וְהָיוּ יִרְאִים מִמֶּנּוּ כֹל הַבְּרִיּוֹת, וְאוֹקְמוּהָ וְכִבְר בִּיאָרוּ כֵן הַחֲבֵרִים (זוהר פרשת צלשטיא דף לט ע"א). (רמ"ק ומפרשטיא)

תָּא חֲזִי, לָא אֲתַקְיִים עֲלָמָא וְלָא אֲשַׁתְּלִים בָּא וְרָאָה, כִּי לָא נִתְקִיִים הָעוֹלָם וְלָא נִשְׁלַם, עַד הֵהִיא שְׁעֵתָא דְנִפְיָק אָדָם בְּשִׁלְמוֹ דְכָלָא עַד שְׁעָה הֵהִיא שִׁיצָא הָאָדָם בְּשִׁלְמוֹת הַגְּמוּר, וְהִיָּה כְּלוּל מִשְׁשִׁים רַבּוּא שְׂרִשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי זֹו הִיא תְּכֵלִית הַבְּרִיאָה שִׁיבָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה וַיִּתְּעַסְקוּ בָּהּ וּבְמִצְוֹתֶיהָ, וְאֲתַקְדָּשׁ יוֹמָא וּנְתַקְדָּשׁ יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁגָם זֶהוּ תְּכֵלִית מִעֲשֵׂה שָׁמַיִם וְאֲרַךְ וְקִיּוּם הָעוֹלָם, שִׁישְׂרָאֵל יִשְׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת הַשְּׁקוּלָה כְּכֹל הַתּוֹרָה, וְאֲתַתְּקֵן פְּרִסְיָא קְדִישָׁא לְמַלְכָּא וּנְתַתְּקֵן כֶּסֶף קְדוֹשׁ לְהַמֶּלֶךְ בִּי"ה, כִּי צִשְׁנַת נִתְקַנַּת הַמַּלְכוּת לְהִיּוֹת כֶּסֶף לִז"א צְסוּד הַיְחוּד פְּנִים צְפִנִים, פְּדִין אֲשַׁתְּלִימוֹ עֲלָאֵי וְתַתְּאֵי אִז נִשְׁלָמוּ הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאֲשַׁתְּכַחוּ חֲדוּן בְּכֵלְהוּ עֲלָמִין וּנְמַצָּאוּ שְׁמַחוֹת בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת.

"מאמר סוד עבודת הלוויים במקדש" ומבואר בו כי הסתכל הקב"ה בתורה וברא את העולם, ותכלית הבריאה הוא האדם העוסק בתורה. ומבאר כי השדים שנבראו בסמוך להתקדש השבת, לא נבראו להם גופות ולבושים גשמיים, כדי שלא ישמשו העולם, ולהשלים את מדת הגבורה העליונה ניתנה העבודה במקדש ללוויים ששורשם בגבורות, ועל כן היו צריכים הלוויים להזהר ביותר בטהרה. ומבאר עוד ששורש הגבורות הוא בכינה, ויש בה תועלת שעל ידה מתעורר הדין והפחד בעולם ובני אדם שבים בתשובה. ומסיים כי בביאת המשיח תהיה התעלות המדות העליונות הנמשלות לחמה ולבנה.

(מקור המאמר זוהר פרשת קרח דף קעט ע"א-ב, צנזאורינו כך יג עמ' ערה-רעט)

וְעָבַד הַלְוִי הוּא אֶת עֲבוֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְגו', כִּדִּי לְפָרֵשׁ פְּסוּק זֶה רַבִּי אֶבְרָהָם פֶּתַח הַקְּדִים לְפָרֵשׁ מַה שְּׁכָתוּב הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ הַנּוֹטָה כְּדֶק שָׁמַיִם, תָּא חֲזִי, פֶּד בָּעָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַבְרֵי עֲלָמָא בָּא וְרָאָה, כְּשֶׁרָצָה הַקַּב"ה לְבְרוּא אֶת הָעוֹלָם, סְלִיק בְּרַעוּתָא קַמִּיהּ וּבְרָא לִיהּ בְּאוֹרֵייתָא עַלָּה בְּרַצוֹן לְפָנָיו, וּבְרָא אוֹתוֹ בְּתוֹרָה, שֶׁהִיא הַחֲכֵמָה, וּבָהּ אֲשַׁתְּכַלֵּל וּבָהּ נִשְׁתַּכְּלֵל וְנִשְׁלַם, כְּלוֹמַר גַּם פְּרִטֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם שְׁלִימוֹת הָעוֹלָם נִבְרָאוּ בְּכַח הַתּוֹרָה, הָדָא הוּא דְכָתִיב זֶהוּ שְׁכָתוּב, שֶׁהַתּוֹרָה אִמְרָה בְּהִכִּינוּ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי כְּשֶׁהִכִּין הַקַּב"ה אֶת הַשָּׁמַיִם שֶׁם הֵייתִי, כִּי אָנִי נִבְרָאתִי קוֹדֵם לָהֶם, וּכְתִיב וְעוֹד כָּתוּב, שֶׁאִמְרָה הַתּוֹרָה וְאֶהְיֶה אֲצִלוֹ אֲמוֹן (שְׁפִירוּשׁוֹ הַפְּשׁוּט לְשׁוֹן גִּדּוּל, דֵּהֵינּוּ שְׁהֵימִי מִגּוֹדְלָם אֲלָלוּ), וְהָא אֲוֹקְמוּהָ וְהָרִי בִיאָרוּ חוּז"ל (בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא רִישׁ פְּרַשְׁתַּי צְלָשְׁטִית) אֶל תְּקֵרֵי אֲמוֹן, אֶלָּא אֲוֹמְן שֶׁהַתּוֹרָה אִמְרָה אָנִי הֵייתִי כֹלִי אֲוִמְנָתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה לְבְרוּא עַל יָדֵי אֶת הָעוֹלָם, רָצָה לִמְרֵךְ שֶׁהַקַּב"ה הִיָּה מְבִיט בְּתוֹרָה וּבְרָא אֶת הָעוֹלָם.

בְּהֵיָא שְׁעָתָא דְּבַעָא יוֹמָא לְאַתְקַדְשָׁא, הוּוּ נְפָקִי רוּחֵיהוֹן דְּשִׁדִּין לְאַתְבְּרִי גּוּפָא דְּלֵהוֹן, וְאַתְקַדְשׁ יוֹמָא וְלֹא אַתְבְּרִיאוּ, וְאַשְׁתָּאָר עֲלֵמָא פְּמָה דְּאַתְפְּגִים מְעַבִּידְתָּא וְאַתְחַסֵּר.

פִּיּוֹן דְּאַתְקַדְשׁוּ יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁתְּלִימוּ בְּדַרְגֵיִהוֹן, וְאַשְׁתְּכַחוּ לְיוֹאֵי בְּסִטְר שְׁמָאֵלָא, כְּדִין אֲשְׁתְּלִים הֵהוּא פְּגִימָא דְּעֲלֵמָא דְּמִסְטֵר שְׁמָאֵלָא.

וְעַל דָּא בְּעָאן לְאַתְדַּכְּפָּא לְיוֹאֵי, וּכְדִין כְּלָא אַתְפְּלִיל בְּיַמִּינָא, וְעֲלֵמָא לָא אַתְפְּגִים.

וּבְגִין כְּפָּה פְּתִיב, וְעַבְד הַלְוִי הוּא, הוּא אֲשֵׁלִים לְסִטְר שְׁמָאֵלָא, הוּא אֲשֵׁלִים לְפְגִימוּ דְּעֲלֵמָא, וְאַפִּילוּ הֵהוּא סִטְרָא דְּצִפּוֹן דְּאַשְׁתָּאָר חֶסֶר בְּעֲלֵמָא, כְּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, לְיוֹאֵה בְּאַרוֹנָא אֲשֵׁלִים לְכֻלָּא, מְאִי בְּאַרוֹנָא, בְּהֵהוּא מְטוּלָא דְּהוּוּ נְטְלִי בְּמִשְׁכַּנָּא, אֲשְׁתְּלִים כָּל הֵהוּא פְּגִימוּ עַל יְדֵיהּ, הוּא לְעֵילָא לְשְׁמָאֵלָא, הוּא אַתְפְּלִיל בְּיַמִּינָא.

תּוּ הוּא דָּא עֲתִיקָא, אֲלֵמְלִי דִּינָא לָא אֲשְׁתַּכַּח בְּעֲלֵמָא, לָא הוּוּ יְדַעֵי בְּנֵי נְשָׂא מְהִימְנוּתָא עֲלָאָה, וְלָא יִשְׁתְּדִלוֹן בְּנֵי נְשָׂא בְּאוֹרֵייתָא, וְלָא יִתְקַיְיִמוּ פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, פּוֹלְחָנָא שְׁלִימוּתָא דְּיִשְׁתַּכַּח בְּעֲלֵמָא לְגַבֵּי מְלָכָא קְדִישָׁא, מֵאֵן עָבִיד לֵיהּ, הוּוּ אוֹמֵר דָּא לְיוֹאֵה.

מתוק מדבש

הבריאה לכלול ולהמתיק את הגבורות בחסדים, וְעֲלֵמָא לָא אַתְפְּגִים ואז העולם לא נשאר עוד פגום.

וּבְגִין כְּפָּה פְּתִיב ולכך כתוב וְעַבְד הַלְוִי "הוא", היינו על ידי עבודת הלוי הוא אֲשֵׁלִים לְסִטְר שְׁמָאֵלָא "הוא" השלים את צד הגבורה שבשמאל, וגם הוא אֲשֵׁלִים לְפְגִימוּ דְּעֲלֵמָא "הוא" השלים את פגם העולם, וְאַפִּילוּ הֵהוּא סִטְרָא דְּצִפּוֹן ואפילו צד הצפון שהוא מקום החיצונים, דְּאַשְׁתָּאָר חֶסֶר בְּעֲלֵמָא כְּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא שְׁנִשְׂאָר חֶסֶר בְּעוֹלָם כְּשִׁבְרָא הַקב"ה את העולם, עתה כשישראל היו במדבר לְיוֹאֵה בְּאַרוֹנָא אֲשֵׁלִים לְכֻלָּא אז הלויים בארון השלימו את הכל, ושואל מְאִי בְּאַרוֹנָא מה הכונה בארון, ואמר בְּהֵהוּא מְטוּלָא דְּהוּוּ נְטְלִי בְּמִשְׁכַּנָּא באותו המשא שהיו נושאים את הארון בעת נסיעת המשכן, אֲשְׁתְּלִים כָּל הֵהוּא פְּגִימוּ עַל יְדֵיהּ נִשְׁלַם כָּל פְּגַם הֵהוּא עַל יְדוּ, וְזֵה וְעַבְד הַלְוִי "הוא", שעל ידי שנשאו את הארון תיקנו את המלכות בחינת ארון, ונתקנו כל הפגמים האמורים לעיל, ועל ידי זה (ה"ג הרמ"ק) הֵהוּא לְעֵילָא לְשְׁמָאֵלָא זה העליון שבצד השמאל, דהיינו הגבורה (או המלכות), הוּא אַתְפְּלִיל בְּיַמִּינָא היא נכללת בחסד שבימין ונתקנת על ידו מדיניה הקשים.

תּוּ עוֹד פִּירוּשׁ, "הוא" דָּא עֲתִיקָא זו היא הבינה שנקראת "הוא" בלשון נסתר, וגם היא נקראת עתיקא, ואמר אֲלֵמְלִי דִּינָא לָא אֲשְׁתַּכַּח בְּעֲלֵמָא אם הדין לא היה נמצא בעולם, לָא הוּוּ יְדַעֵי בְּנֵי נְשָׂא מְהִימְנוּתָא עֲלָאָה לא היו יודעים ומשיגים בני אדם את אמונה העליונה, וְלָא יִשְׁתְּדִלוֹן בְּנֵי נְשָׂא בְּאוֹרֵייתָא ולא היו בני אדם משתדלים בלימוד התורה, וְלָא יִתְקַיְיִמוּ פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא ולא היו מתקיימות מצוות התורה, הרי פּוֹלְחָנָא שְׁלִימוּתָא דְּיִשְׁתַּכַּח בְּעֲלֵמָא לְגַבֵּי מְלָכָא קְדִישָׁא עבודה שלימה שנמצאה בעולם למלך הקדוש, מֵאֵן עָבִיד לֵיהּ מי העושה והגורם אותה, הוּוּ אוֹמֵר דָּא לְיוֹאֵה הוּוּ אוֹמֵר זהו הלוי הקשור בגבורה, כלומר מדת הגבורה שהיא שורש הלוי גורמת שיעבדו בני אדם ל"הוא", שהוא בינה, כי להיות שיש דין ודיין מפחד הדין שבים בתשובה. (מק"מ ומפרשים)

ואמר עוד בְּהֵיָא שְׁעָתָא דְּבַעָא יוֹמָא לְאַתְקַדְשָׁא בשעה ההיא שעמד יום השבת להתקדש, הוּוּ נְפָקִי רוּחֵיהוֹן דְּשִׁדִּין לְאַתְבְּרִי גּוּפָא דְּלֵהוֹן יצאו רוחות של השדים מפסולת של סיגי הגבורות שבשמאל, והיו מוכנים להבראות הגופים שלהם, וְאַתְקַדְשׁ יוֹמָא וְלֹא אַתְבְּרִיאוּ ונתקדש יום השבת ולא נבראו הגופים, וְאַשְׁתָּאָר עֲלֵמָא פְּמָה דְּאַתְפְּגִים מְעַבִּידְתָּא וְאַתְחַסֵּר ונשאר העולם כאילו נפגם ונחסר ממלאכתו, לפי שהתחיל במלאכה ונחסרה השלמתה.

פִּיּוֹן דְּאַתְקַדְשׁוּ יִשְׂרָאֵל כיון שנתקדשו ישראל, וְאַשְׁתְּלִימוּ בְּדַרְגֵיִהוֹן ונשלמו במדרגתם, דהיינו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם, וְאַשְׁתְּכַחוּ לְיוֹאֵי בְּסִטְר שְׁמָאֵלָא ונמצאו הלויים מושרשים בצד הגבורה דקדושה שבשמאל, כְּדִין או בעבודת הלויים בבית המקדש בשירים וזמרים, אֲשְׁתְּלִים הֵהוּא פְּגִימָא דְּעֲלֵמָא דְּמִסְטֵר שְׁמָאֵלָא נשלם פגם ההוא של העולם שנעשה בצד השמאל, לפי שנתקן גם צד השמאל ונמתקו הדינים הקשים שבו על ידי עבודת הלויים.

והענין הוא, כי אין הספירה נשלמת אלא על ידי התפשטות כוחה ופעולתה עד עולם התחמוק, ואז הרי היא כנשמה לפעולות הגשמיות, ולזה היה ראוי כי אלו הכחות החזקות ששורשם מהגבורות, יתגשמו וירדו עד תכלית הארבעה יסודות, ושם יפעלו את פעולתם, אמנם היתה מן החכמה העליונה שלא תחמוק הגבורה צדויות אלו, שלא יטשטשו העולם, ואם כן זה שנשארו אלו הצדויות נזיל לנשם גשמי, מורה שנגרעה ונתחסרה הספירה העליונה והיא מחוקקת, שהוא היות לה התפשטות עד למטה, וכאשר ישראל נשלמו בשלש משפחות, ומהם הלוי ששורשם מהגבורה ועבד עזודמו נמקדש נקדושה, נמלא שאז נשלמה הספירה העליונה בשלימות על ידי התלוצצותה למטה בלויים, וזה צדויותם נקדושה, ונשלם חסרון ההוא. (רמ"ק)

וְעַל דָּא בְּעָאן לְאַתְדַּכְּפָּא לְיוֹאֵי ועל כן היו צריכים הלויים להטהר, כדי שלא יתחזקו בהם סיגי הגבורות שהם הקליפות, כמו באותם הבריות הקודמות של השדים הנ"ל, וּכְדִין כְּלָא אַתְפְּלִיל בְּיַמִּינָא ואז הכל נכלל בחסד שבימין, שזה היה תכלית

וְתוֹ, וְעַבְד הַלְוִי הוּא, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (דברים ד לה) פִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים, הוּא אֲשֶׁלִּים שְׁלִימוֹתָא, לְמִיְהוּי פְּלֵא חַד.

הוּא פְּשִׁיטָא לְקַבְּלָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (שיר ב ו) שְׂמָאֵלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי, בְּגִין לְחַבְרָא זְווגָא כְּחַדָּא, מֵאֵן אֲתַעַר רְחִימוֹתָא, הוּי אָמַר הוּא.

תוֹ, הוּא, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (תהלים ק ג) הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עֲמוּ.

בְּגִין כְּךָ הוּא לְתַתָּא, הוּא לְעִילָא, הוּא אֲתַגְלִיָּא, הוּא סְתִים, הוּא אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא, כְּמָה דְשִׁמְשָׁא, וְנִהוּרָא דְשִׁמְשָׁא יְהָא עַל חַד שְׂבַע זְמַנִּין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ל כו) וְהָיָה אֹר הַלְּבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה וְגו', וְכְתִיב (שם ס ב) לֹא יָבֵא עוֹד שִׁמְשׁוֹ וְיִרְחָף לֹא יֵאָסֵף, וְכְתִיב (שם פסוק יט) לֹא יְהִי לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.

מתוק מדבש

מורה למטה בגזורה, הוּא קְעִיָּא "הוּא" מורה למעלה בצנינה, הוּא אֲתַגְלִיָּא "הוּא" מורה על המלכות שהיא גלוי, הוּא סְתִים "הוּא" מורה על א"א שהוּא סְתוּם, הוּא אֲלֵהִים "הוּא" מורה על יחוד הוּי אֱלֹהִים. (מק"מ ומפרשים)

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא עֵמִיד הַקְּצֵה הַהוּא הַהוּא "ז"ה, לְהַאִיר אֵת הַלְּבָנָה שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, כְּמָה דְשִׁמְשָׁא שֶׁהוּא אֹרֶה גְדוֹל כְּאֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא ז"א, וְנִהוּרָא דְשִׁמְשָׁא יְהָא עַל חַד שְׂבַע זְמַנִּין וְאֹר הַשֶּׁמֶשׁ יְהִיָּה עַל אֵת שְׂבַע פְּעַמִּים, דֵּהִינּוּ שְׂכַל סְפִירָה מו"ס דו"א תְּקַבֵּל הָאֵרָה מִהַצִּינָה שְׂבַע פְּעַמִּים מִמָּה שֶׁהִיא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׂכֵמוֹת וְהָיָה אֹר הַלְּבָנָה שֶׁהוּא אֹר הַמַּלְכוּת כְּאֹר הַחֲמָה כְּאֹר שֶׁל ז"א, "וְאֹר הַחֲמָה יְהִיָּה שְׂבַע פְּעַמִּים" דֵּהִינּוּ שְׂכַל סְפִירָה דו"א יְהִיָּה אֹרֶה שְׂבַע פְּעַמִּים מִמָּה שֶׁהִיא, וְהִינּוּ "כְּאֹר שְׂבַע הַיָּמִים" כְּלוֹמַר כְּאֹר הַצִּינָה שֶׁהוּא אֵס שֶׁל שְׂבַע הַיָּמִים שֶׁהִם הו"ס שֶׁל ז"א, וְכְתִיב וְעוֹד כְּמוֹ ז"א יָבֵא עוֹד שִׁמְשׁוֹ דֵּהִינּוּ לֹא יִסְרוּ הו"ס שֶׁל ז"א מִלְּהִיּוֹת שְׂבַע פְּעַמִּים מִמָּה שֶׁהוּא, וְיִרְחָף לֹא יֵאָסֵף וְהַמַּלְכוּת לֹא תִסָּר מִלְּהִיּוֹת כְּאֹר הַחֲמָה, "כִּי ה' יְהִיָּה לָךְ לְאֹר עוֹלָם", דֵּהִינּוּ שֶׁהַיָּחִוּד ז"ן יְהִיָּה תְדִירִי, וְאִזּוּ יִתְקַיֵּם מִה שְׂכֵמוֹת לֹא יְהִיָּה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאֹר יוֹמָם, אֲלֵא יֵאִיר אֹרֹו גַם צְלִילָה שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, צְמַהֲרָה צִימִינוּ אֲמֵן. (מק"מ ומפרשים)

ותו עוד פירוש על מה שכתוב וְעַבְד הַלְוִי "הוּא", הִינּוּ כְּמָה דָּאֵת אָמַר כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר כִּי יְהוָה "הוּא" הָאֲלֵהִים רַבֵּה לומר שְׂבַע הַלְוִים הִיא לִיחַד אֵת שֶׁ הוּיָה עַם אֱלֹהִים, דֵּהִינּוּ אֵת זו"ן, "הוּא" אֲשֶׁרִים שְׁלִימוֹתָא מֵלֵת "הוּא" (שהוּא אֲמוּת א' ו"ה הַמְשַׁלְּמוֹת אֵת "כֵּס י"ה" שֶׁהִם זו"ן, לְהִיּוֹת "כֵּס יו"ה") מִשְׁלֵמַת אֵת שְׁלִימוֹת הַמַּלְכוּת כְּשִׁטָּה, קְעִיָּהוּ כְּפָא חַד שִׁיָּהִי הַכֵּל אֲחַד, דֵּהִינּוּ שִׁיָּהוּ זו"ן צְאֲחִדוֹת אֲחַת.

ועוד פירוש על מה שכתוב ועבד הַלְוִי "הוּא", שֶׁהַכּוֹנֵה עַל הַגְּזוּרָה, וְהַ שְׂאֲמַר "הוּא" פְּשִׁיטָא לְקַבְּלָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל "הוּא" דֵּהִינּוּ הַגְּזוּרָה, הַגּוֹרֵמַת הַתְּפַשְׁטוֹת הַשְּׂמָאֵל לְקַבֵּל אֵת כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, כְּמָה דָּאֵת אָמַר כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר שְׂמָאֵל תַּחַת קְרָאשִׁי צְסוֹד הַמִּצְוָה, בְּגִין לְחַבְרָא זְווגָא כְּחַדָּא כְּדִי לְחַצֵּר אֲחַר כְּךָ אֵת יְחוּד זו"ן יְחַד, וְאֲמַר הַגַּם שֶׁעִיקַר הַמִּצְוָה הוּא מֵן הַיָּמִין כְּמוֹ שְׂכֵמוֹת וַיִּמְנו תַּחֲזַקְנִי, אֲבַל מֵאֵן אֲתַעַר רְחִימוֹתָא מִי הוּא הַמְעוֹרֵר אֵת אֲהַצַּת הַיָּחוּד, הוּי אָמַר הוּא דֵּהִינּוּ הַגְּזוּרָה, כִּי חִימוֹם אֵשׁ הַגְּזוּרָה מְעוֹרֵר אֵת הָאֲהַצָּה.

תוֹ עוד פירוש על מה שכתוב "הוּא" הַכּוֹנֵה עַל א"א (כְּמַצוּרָא צַדִּיק קַלֵּד ע"צ), כְּמָה דָּאֵת אָמַר כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר "הוּא" עֲשָׂנוּ דֵּהִינּוּ אֹ"א זו"ן אֲמוֹרִים עַל א"א הַנְּקָרָא "הוּא", הוּא עֲשָׂנוּ, וְלֹא אֲנַחְנוּ עֲמוּ.

ומסיים את דבריו ואומר בְּגִין כְּךָ הוּא לְתַתָּא וְלַכְךָ הִרִי "הוּא"

קרח יום ששי

סוד איסור הדלקת אש בשבת

תָּא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּעָאֵל שַׁבְּתָא, וְאַתְּטַמְר הַהוּא מְדוּרָא, כֹּל אֲשֵׁין דְּאֲשָׂא קִשְׂיָא אַתְּטַמְרֵן וְאַתְּפְּיֵין, וְאֶפִּילוּ אֲשָׂא דְגִיּהֵנָם, וְחִיּיבֵין דְגִיּהֵנָם אֵית לֹון נְיִיחָא, וְכֹלָא תַתָּא וְעֵילָא אֵית לֵהוּ נְיִיחָא.

כַּד נָפַק שַׁבְּתָא, וּמְבַרְכִין יִשְׂרָאֵל עַל נוּרָא, פְּדִין נָפְקִין כֹּל אֲשֵׁין דְּמַתְּטַמְרֵן, כֹּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. וּבְגִין דְּלֹא לְאַתְעָרָא אֲשָׂא אַחְרָא, פְּתִיב לֹא תַבְעֵרוּ אֲשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם פְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהָא אוּקְמוּהּ. אֲשָׂא דְּמַדְבַּחָא אַמְאֵי, אֲלֹא כַּד עָאֵל שַׁבְּתָא, פְּרוּזָא קְרִי בְּכוּלְהוּ רְקִיעֵין, אַתְּתַקְנוּ רְתִיכִין, אַתְּתַקְנוּ מְשַׁרְיִין, לְקַדְמוֹת מְאֵרִיכוֹן, פְּדִין נָפִיק חַד רוּחָא מְסַטְרָא דְדְרוּם, וְהַהוּא רוּחָא אַתְּפָרֵשׁ עַל כֹּל אֵינוֹן חֵילִין וּמְשַׁרְיִין דְּלִסְטֵר יְמִינָא, וְאַתְלַבְּשֵׁן בֵּיהּ, וְהַהוּא רוּחָא אַקְרִי לְבוּשָׂא דִיקָר דְשַׁבְּתָא, פְּדִין פְּתוּרֵי דְהָאֵי עֲלָמָא מַתְתַקְנֵן בְּחַד הֵיכְלָא, זַפְאָה חוּלְקִיָה דְהַהוּא בַר נֶשׁ דְסְדוּרָא דְפְתוּרִיָה אַתְחֲזִי תַמָּן פְּדָקָא יָאוּת, וְקִימָא כֹּלָא מַתְתַקְנָא בְּלֹא פְסוּפָא, אֵינֶשׁ כְּפּוּם חֵילֵיהּ.

מתוק מדבש

ושואל כיון שהאש הדולק בשבת מעורר את הדינים, אם כן אֲשָׂא דְּמַדְבַּחָא אַמְאֵי אש המזבח למה דולק בשבת בבית המקדש, (הנה המירון על זה הוא לקמן דף ר"ח ע"א, והוא לפי שאל המוצא הוא מגזירה דמלכות שאלרצה היא דוחה את המינוים, לכן כדי לדמותם היתה לריכה אש המוצא להיות דולקת בשבת), אֲלֹא כַּד עָאֵל שַׁבְּתָא פְּרוּזָא קְרִי בְּכוּלְהוּ רְקִיעֵין אלא כשנכנסת השבת כרוז קורא בכל הרקיעים, אַתְּתַקְנוּ רְתִיכִין אַתְּתַקְנוּ מְשַׁרְיִין לְקַדְמוֹת מְאֵרִיכוֹן היו מוכנות ומתוקנות המרכבות, היו מוכנים ומתוקנים המחנות הקדושים לקראת אדוניכם, ועל ידי זה הם נכללים באור השכינה והיא מתקשטת בהם, ואז אור העליון מתפשט ויורד עד העולם הזה, וכולם נכללים בשרשיהם, פְּדִין נָפִיק חַד רוּחָא מְסַטְרָא דְדְרוּם אז יוצא רוח אחד מצד דרום, שהוא סוד שם אלוה' שבחסד שבימין המלביש על כל הצבאות והמחנות, ועל ידי זה השכינה משתלמת עם חייליה, וְהַהוּא רוּחָא אַתְּפָרֵשׁ עַל כֹּל אֵינוֹן חֵילִין וּמְשַׁרְיִין דְּלִסְטֵר יְמִינָא וְהַהוּא רוּחָא אַתְּפָרֵשׁ עַל קְדוּשׁ אֱלֹהֵי נַפְרֵס עַל כֹּל אֱלוֹ הַצְּבָאוֹת וּמַחְנוֹת שֶׁל צַד הַיְמִין שֶׁהוּא צַד הַקְּדוּשָׁה, וְאַתְלַבְּשֵׁן בֵּיהּ וּמַתְלַבְּשִׁים בּוּ, וְהַהוּא רוּחָא אַקְרִי לְבוּשָׂא דִיקָר דְשַׁבְּתָא וְהַהוּא נִקְרָא "לְבוּשׁ הַכְּבוֹד שֶׁל שַׁבָּת", וְכֹל הָאוּרִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְקַדְּשִׁים בְּאוֹר זֵיו וְזוּהַר הַלְבוּשׁ הַזֶּה, פְּדִין פְּתוּרֵי דְהָאֵי עֲלָמָא מַתְתַקְנֵן בְּחַד הֵיכְלָא אז השלחנות של סעודות שבת של בני ישראל שבזה העולם מתתקנים ומצטיירים בהיכל אחד, וזה מורה על תיקון המלכות הנקראת שלחן, זַפְאָה חוּלְקִיָה דְהַהוּא בַר נֶשׁ דְסְדוּרָא דְפְתוּרִיָה אַתְחֲזִי תַמָּן פְּדָקָא יָאוּת אֲשֵׁרִי חֲלָקוּ שֶׁל אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁסִּידוּר וְעֵרִיכַת שֶׁלחֵנוּ נִרְאָה שֶׁם כְּרָאוּי, וְקִימָא כֹּלָא מַתְתַקְנָא בְּלֹא פְסוּפָא, אֵינֶשׁ כְּפּוּם חֵילֵיהּ וּנְמַצָּא שֶׁם הַכֹּל מִתּוֹק בְּלֹא בּוּשָׁה, כֹּל אִישׁ לְפִי כַחוּ וּיְכַלְתוּ.

"מאמר סוד איסור הדלקת אש בשבת" ומבואר בו כי לפי שבהתקדש השבת נדחית קליפת נגה הנקראת מדורה לתהום, ולכן אפילו אש הגיהנם שובת בשבת, ורק במוצאי שבת היא מתעוררת לצאת, ונכנעת על ידי הברדלת הנר. לכן אסור לנו להדליק אש בשבת כדי שלא לגרום לזו הקליפה להתעורר. ומבאר עוד כי האש המזבח הותרה בשבת, כי אדרבא היא הרוחה את החיצונים. ומסיים כי בהתקדש השבת מאיר אור עליון ומתפשט בכל העולמות, והשכינה נתקנת על ידי השתדלות ישראל התחתונים לסדר שולחנם כפי יכולתם.

(מקור המאמר זוהר פרשת ויקהל דף רג ע"ג — רד ע"א, צנזאורינו כרך ח עמ' רפז-רפח)

תָּא חֲזִי פִּיּוֹן דְּעָאֵל שַׁבְּתָא וְאַתְּטַמְר הַהוּא מְדוּרָא זַל וְכַלְהָא כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנַסְתָּ הַשַּׁבָּת וְנִטְמַנְתָּ מְדוּרָה הֵיאָה שֶׁל קְלִיפַת נּוּגָה נִכְנַסְתָּ שֶׁל תְּהוֹם הַגְּדוֹל, אִז כֹּל אֲשֵׁין דְּאֲשָׂא קִשְׂיָא אַתְּטַמְרֵן וְאַתְּפְּיֵין כֹּל הָאֲשׁוֹת שֶׁל הָאֵשׁ הַקְּסָה שֶׁהִם כְּמוֹת הַדִּין שֶׁל מַעֲלָה שֶׁנִּהְיָ לִינּוֹר וְשֶׁל מַטָּה צְגִיּהֵנָם, כֹּלֵם נְטַמְנִים וְנִכְנַעִים וְאִינְס שׁוֹלְטִים, לְכֹן וְאֶפִּילוּ אֲשָׂא דְגִיּהֵנָם אֶפִּילוּ אֵשׁ שֶׁל הַגִּיּהֵנָם שׁוּבָת, וְחִיּיבֵין דְגִיּהֵנָם אֵית לֹון נְיִיחָא וְהַרְשָׁעִים שֶׁצְגִיּהֵנָם יֵשׁ לְהֵם מְנוּחָה, וְכֹלָא תַתָּא וְעֵילָא אֵית לֵהוּ נְיִיחָא וְכֹל הָעוֹלָמוֹת לְמַטָּה וְלַמַּעֲלָה יֵשׁ לְהֵם מְנוּחָה.

ואמר כי כַּד נָפַק שַׁבְּתָא וּמְבַרְכִין יִשְׂרָאֵל עַל נוּרָא כְּשִׁינְלַחַת הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל מְבַרְכִים עַל הָאֵשׁ, שֶׁזֶה מְחַזְּקִים אֵת כֹּחַ הָאֵשׁ שֶׁל הַשַּׁלְהֵנָת דְּקְדוּשָׁה, פְּדִין נָפְקִין כֹּל אֲשֵׁין דְּמַתְּטַמְרֵן כֹּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ אִז יוֹלְאוֹת כֹּל הָאֲשׁוֹת שֶׁהִיוּ נִסְתָּרוֹת, וְנִסְתָּרוֹת כֹּל אַחַת וְאַחַת לְמַקּוּמָה כִּי כִזְר נִמְתְּקוּ.

ובגין דְּלֹא לְאַתְעָרָא אֲשָׂא אַחְרָא וְכַדִּי שֶׁלֹא לְעוֹרֵר אֵשׁ הַדֵּינִים שֶׁנִּשְׁבַּח אַחַר שֶׁנִּצְטַלְוּ צְנִינְסַת הַשַּׁבָּת, לְכֹן בְּתִיב לֹא תַבְעֵרוּ אֲשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם פְּיוֹם הַשַּׁבָּת כַּדִּי שֶׁלֹא תִגְרַמוּ שְׁאוּתָה הַמְדוּרָה תַבְעֵר וְתַשְׁלוּט שֶׁנִּשְׁבַּח עַל יְדֵי הָאֵשׁ שֶׁמְדַלִּיקִים שֶׁנִּשְׁבַּח, וְהָא אוּקְמוּהּ וְכִזְר צִיָּאֵרוּ הַחֲצִרִים עֵינֵן זֶה. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

חַקַּת יוֹם ראשון

סוד טהרת פרה אדומה

וּנְתַתֶּם אוֹתָהּ אֶל אֲלֵעֶזֶר, מִצְוֹתֶיהָ בְּסֶגֶן, וְאוֹקְמוּהָ מֵאֵי טַעֲמָא לִיהּ וְלֹא לְאַהֲרֹן, אֲלֵא אַהֲרֹן שׁוֹשְׁבֵינָא דְמִטְרוּנֵיתָא.

וְעוֹד דְאַהֲרֹן לֹא אֶתִי מִסְטְרָא דְטָהוֹר, אֲלֵא מִסְטְרָא דְקְדוּשָׁא, וּבִגִּין דְדָא אֶתִיּא לְטָהָרָה, לֹא אֶתִיּהִיב לִיהּ.

כָּל מְלָה דְהֵאֵי פְרָה הִיא בְּשַׁבַּע, שְׁבַע כְּפוּסִים וְכוּ' וְהֵא אֶתְמַר, מֵאֵי טַעֲמָא, בִּגִּין דְהִיא שְׁבַע שְׁנֵי שְׁמִטָה, וּבֵת שְׁבַע אֶתְקַרֵי, וְעַל דָּא כָּל עוֹבְדוֹי בְּשַׁבַּע.

תָּא חֲזִי, כָּל מֵאֵי דְאֶתְעֵבִיד מֵהֵאֵי פְרָה, בִּגִּין לְדַכְּאָה, וְלֹא לְקַדְשָׁא, וְאַף עַל גַּב דְאַתִּיּהִיב לְסֶגֶן, הוּא לֹא שְׁחִיט וְלֹא שְׂרִיף, בִּגִּין דְלֹא יִשְׁתַּכַּח דִּינָא בְּסִטְרוֹי, וְכַל שְׁכַן אַהֲרֹן דְאִיהוּ בְּדַרְגָּא שְׁלִים יִתִיר, דְלֹא בְעֵי לְאַשְׁתַּכְּחָא תַּמָּן וְלֹא זְדַמְנָא תַּמָּן.

מתוק מדבש

וגם הוא מסוגל להמשיך לה חסדים ולא לעורר גזרותיה. (רמ"ו ומק"מ ומפרשים)

ואמר כי בִּלְ מִצְוֵה דְהֵאֵי פְרָה הִיא בְּשַׁבַּע כֹּל דְנַר שְׁנַפְרָה אֲדוּמָה הִיא שְׁבַע, דְהֵינּוּ שְׁבַע כְּפוּסִים וְכוּ' וְהֵא אֶתְמַר הִי לְמַדְנָא אֵת כֹּל הָעֵנִין לְעִיל (צוהר פרשת אחרי דף ע"ג, ועיי"ש צפירושונו), מֵאֵי טַעֲמָא מֵהוּ הֵטַעַס, וְאֶמַר בִּגִּין דְהִיא שְׁבַע שְׁנֵי שְׁמִטָה לְפִי שְׁהַמְלָכוֹת הִיא סוּד שְׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָה, כִּי הִיא כּוֹלֶלַת ז"ס דו"א, (כַּעֲיֵן שְׁמִטָה הַכוֹלֶלַת שְׁבַע שְׁנִים), וּבֵת שְׁבַע אֶתְקַרֵי וּנְקִרְאֵת צַת שְׁבַע, דְהֵינּוּ צַת אַחַת שֶׁל ז"ס, וְעַל דָּא וְעַל כֵּן לְרַמּוּ אֵת הַז"ס שְׁבַע שְׁנִים, כִּי עוֹבְדוֹי בְּשַׁבַּע כֹּל מַעֲשֵׂה הַפְרָה נִזְכָּר צַתוֹרָה שְׁבַע פַּעֲמִים.

תָּא חֲזִי צַח וְרַחֵם, כִּי בִּלְ מֵאֵי דְאֶתְעֵבִיד מֵהֵאֵי פְרָה כֹּל מֵה שְׁנַעֲשֵׂה מִפְרָה הַזֹּה, הִיא בִּגִּין דְדַכְּאָה וְלֹא דְקַדְשָׁא הִיא כְּדִי לְטַהַר אֵת הַאֲדָם מִטּוֹמָאֵת מֵת שֶׁהִיא עֵינֵי אַחִיזַת הַקְּלִיפּוֹת, וְלֹא צַח כְּדִי לְהוֹסִיף קְדוּשָׁה עַל קְדוּשָׁתוֹ, וְאִם כֵּן הִיא רַחוּי שְׁלֵא יִהְיֶה צִסְגָּן אֲלֵא עַל יְדֵי הַלּוּיִם שֶׁהֵם מַנְד הַטְהָרָה שְׁבַע שְׁנִים, עַל זֶה אֶמַר כִּי וְאַף עַל גַּב דְאַתִּיּהִיב לְסֶגֶן אֶף עַל פִּי שְׁנִימְנָה הַפְרָה לְסַגְן הַכֹּהֲנִים שְׁבַע שְׁנִים לְעִסוּק צַח, אֲבָל הוּא לֹא שְׁחִיט וְלֹא שְׂרִיף הוּא לֹא שְׁחַט אֹתוֹ וְלֹא שְׂרַפּוֹ, כְּדִי שְׁלֵא לְעַשׂוֹת פַּעֲלוֹת דִּין, אֲלֵא זֶר שׁוֹחֵט וְאֲלֵעֶזֶר רֹאֵה (כַּפְרָשִׁי), בִּגִּין דְהִיא יִשְׁתַּכְּחָא דִּינָא בְּסִטְרוֹי כְּדִי שְׁלֵא יִמְנָא וְלֹא יַעֲוֹרֵר דִּין מֵאֵת הַחֶסֶד שְׁלוֹ, וְכִי שְׁכַן אַהֲרֹן וְכֹל שְׁכַן שְׁלֵא נִימְנָה עִסְק הַפְרָה צִלְלָא לְאַהֲרֹן, דְאִיהוּ בְּדַרְגָּא שְׁלִים יִתִיר כִּי הוּא הִיא צְמִדְרָגָה שְׁלִימָה יוֹמֵר מֵאֲלֵעֶזֶר, כִּי הִיא מוֹשְׁרַש צַחֵא עֲלֵאֵה שְׁהוּא שׁוֹרַש הַחֶסֶד, דְהִיא בְּעֵי לְאַשְׁתַּכְּחָא תַּמָּן וְלֹא זְדַמְנָא תַּמָּן לְכֵן וְדִלִי שְׁאִינוּ רַחוּי לְהַמְנָא שֵׁם וְלִהְיוֹת צְשִׁיפַת הַפְרָה, כְּדִי שְׁלֵא לְעוֹרֵר דִּין צְמַקוֹס גְּבוּהָ ח"ו. (רמ"ק ומפרשים)

"מאמר סוד טהרת פרה אדומה" ומבואר בו כי מצות פרה אדומה בסגן כהונה ולא בבקן גדול כי סודה לברר ולא לייחד. וסוד הפרה הוא לתקון השכינה ולהעלותה מן הקליפות, ולהחליש את כח הקליפות, ולכן כל מעשיה בשבע. והיא באה לטהרה ולא לתוספת קדושה. ומסיק כי כשהעולם שורה ברין מחמת אחיזת הקליפות, וצד הטומאה מתרבה בעולם, הגה במעשה הפרה נטהרת המלכות מן אחיזת הקליפות. (מקור המאמר צוהר פרשת חקת דף קפ ע"ג — קפא ע"א, צפירושונו כרך יג עמ' שיג-טו)

ומנא רבי אלעזר מה שכתוב וּנְתַתֶּם אוֹתָהּ אֶל אֲלֵעֶזֶר הִנֵּה אֶמַר רז"ל כִּי מִצְוֹתֶיהָ בְּסֶגֶן וְהֵינּוּ אֲלֵעֶזֶר, שֶׁהוּא הִיא מִחֶסֶד דִּיכּוּד דְאִימָא שְׁבַע, וְאוֹקְמוּהָ מֵאֵי טַעֲמָא לִיהּ וְלֹא דְאַהֲרֹן וְצִיָּאֵר וְצִיָּאֵר הַחֲזִירִים לְמַה לְאַלְעֶזֶר וְלֹא לְאַהֲרֹן, שֶׁהוּא הִיא מֵאֲבָא מִמֶּשׁ (עֵינֵי צוהר ח"ג דף נה סע"א וצפירושונו שם), אֲלֵא אַהֲרֹן שׁוֹשְׁבֵינָא דְמִטְרוּנֵיתָא אֲלֵא אַהֲרֹן הִיא הַשּׁוֹשְׁבֵינֵי שֶׁל הַמַּלְכָה, דְהֵינּוּ לִיַּחַד אֵת הַשְּׁכִינָה עִם ז"א, וְעֵינֵי עִסְק הַפְרָה הַאֲדוּמָה הוּא סוּד הַצִּיָּאֵר וְאִינוּ לִיַּחַד.

וְעוֹד טַעַם לְמַה לֹא עִסְק אַהֲרֹן צַחֵא אֲדוּמָה, דְאַהֲרֹן לֹא אֶתִי מִסְטְרָא דְטָהוֹר כִּי אַהֲרֹן לֹא צַח מֵאֵת הַטְהוֹר, שְׁטַהֲרָה הִיא מֵאֵת הַחֶסֶד דְגְבוּרָה, אֲלֵא מִסְטְרָא דְקְדוּשָׁא אֲלֵא מֵאֵת קְדוּשָׁה, שְׁקְדוּשָׁה הִיא מֵאֵת הַגְבוּרָה דְחֶסֶד (מֵאֹרֵי אֹר צַחֵא טַהָרָה), וּבִגִּין דְדָא אֶתִיּא לְפִי שֶׁהַפְרָה צַחֵא לְטַהָרָה מֵאֵת הַחֶסֶד דְגְבוּרָה, כְּדִי לְהַרְחִיק אֵת אַחִיזַת הַחִיטוּנִים, לְכֵן לֹא אֶתִיּהִיב לִיהּ לֹא נִימְנָה לְעִסוּק צַח לְאַהֲרֹן שֶׁהוּא צַחֵא עֲלֵאֵה שֶׁהוּא חֶסֶד גְּמוּרָה, וְהִנֵּה שְׁאֵר כֹּהֲנִים הֵם שְׁשׁוּרְשֵׁם צְחִיטִים, אֲמַנְס יֵשׁ לְהַם אַחִיזָה גַם צְחִיטִים אִימָא שֶׁהֵם גְבוּרֵי דְצַחֵא, וְאֶף עַל פִּי כֵּן לֹא הִיא הַסַּגְן שׁוֹחֵט וְלֹא שׁוֹרֵף כְּדִלְהֵן, אֲבָל אַהֲרֹן כּוֹל מֵאֲבָא כִידוּע,

האי פרה פיון דאתעביד אפר, בעי למשדי ביה עץ ארז ואזוב ושני תולעת, והא אלין אתמר. ואסף איש טהור, ולא קדוש, והניח מחוץ למחנה במקום טהור, דהא טהור לא אקרי אלא מן סטרא דמסאב בקדמיתא.

רזא דכלא, האי דכתיב למי נדה חטאת היא, בגין דכל דיגין תתאין, וכל אינון דאתו מסטרא דמסאבא, פד איהי ינקא מסטרא אחרא, ויתיבת בדינא, כמה דאת אמר (ישעיה לר ו) מלאה דם, הודשנה מחלב, פדין פלהו מתערי ומסתלקי, ושראן בעלמא.

פיון דעבדי האי עובדא דלתתא, וכל האי דינא באתר דא דהאי פרה, ורמאן עלה עץ ארז וגו', פדין אתחלש חילא דלהון, ובכל אתר דשראן אתברו ואתחלשו, וערקין מגיה, דהאי חילא דלהון אתחזי כגוונא דא לגבייהו, פדין לא שראן בבר נש, ואתדכי.

ועל דא אתקרי מי נדה, מייא לדבאה, פד עלמא שארי בדינא, וסטרא מסאבא אתפשט בעלמא. הכא אתפלילין כל זיני מסאבו וכל זיני דכיו, ובגין כך טומאה וטהרה פללא עלאה דאורייתא, ואוקמוה חבריאי.

מתוק מדבש

דשנה ושמנה מן חלב ההרוגים, פדין פלהו אז כל כחות החילונים מתערי ומסתלקי מתעוררים ומתעלים, ושראן בעלמא ושורים צעולם לפעול דין.

אבל פיון דעבדי האי עובדא דלתתא כיון שעושים את המעשה של שחיטת ושריפת הפרה למטה, וכך האי דינא באתר דא דהאי פרה וכל הדין הזה נעשה במקום הזה צפרה זו, ששורפים אותה ואוספים את אפרה, ורמאן עלה ומשליכים על הפרה שהיא צחינת המלכות עין ארז ואזוב (ה"ג הרמ"ק) ארו שורשו בתפארת, ואזוב שורשו ציטוד, ועל ידי זה התפארת מתייחד עם המלכות על ידי היסוד, ועל ידי היסוד כל דיניה נמתקים ומתצטלים, פדין אתחלש חילא דלהון אז נחלש כח הקליפה שממנה צאה טומאת המט, ובכל אתר דשראן אתברו ואתחלשו וכל מקום ששורות הקליפות נשזרות ונחלשות, וערקין מגיה וצורחות מחמת מי הטמאת, דהאי חילא דלהון כי שורש הכח הזה שלהם, אתחזו כגוונא דא לגבייהו נראה להם נשזר ונדכא ונשרף כמו שנעשה צפרה, פדין לא שראן בבר נש, ואתדכי ואז לא שורים עוד צאדם, ונטהר על ידי מי הטמאת.

ואמר עוד רבי אלעזר האי פרה פיון דאתעביד אפר פרה זו כיון שנעשית אפר, שאז נכללו הה"ג דמנפ"ך שבגימטריא פ"ר לצחינה אחת, דהיינו שנחאספו ועלו בחוטם דז"א להתנשם, וזהו סוד מלת "אפר", א' פ"ר, בעי למשדי ביה עץ ארז נריכים להשליך זה עץ ארז שהוא בתפארת, ואזוב שהוא ציטוד, ושני תולעת שהוא צבורה, והא אליו אתמר וסוד אלו הדברים כבר למדנו לעיל צפרשת מנורע (דף ג' סו"א וע"ב ועין בפירושו ט"ס). (מק"מ ומפרשים)

ואסף איש טהור היינו הגזורה שז"א, שהיא האוספת ומעלה את המלכות מצין הקליפות, ולא קדוש שהוא החסד שז"א, והניח מחוץ למחנה במקום טהור פירוש תחילה היא נריכה להטהר במקום טהור, דהא טהור לא אקרי אלא מן סטרא דמסאב בקדמיתא כי לא נקרא האדם טהור אלא מלד שהיה טמא מקודם, כן המלכות עולה תחילה למקום טהור להטהר, ואחר כך היא עולה למקום קדוש.

רזא דכלא עיקר סוד ענין הפרה אדומה הוא, האי דכתיב זה שכתוב למי נדה חטאת היא דהיינו בגין דכל דיגין תתאין לפי שכל דינים התחתונים אינם מתעוררים, וכן וכך אינון דאתו מסטרא דמסאבא וכל אותם כחות הטומאה הצאים מלד התעוררות דיני המלכות, אין להם כח ושליטה, אלא פד איהי ינקא מסטרא אחרא כשהמלכות יונקת מן הסטרא אחרא, צקוד התכללות ק"ך ירופי אלהים אחרים צאלהי"ם קדושים ציטוד שזה (כמבואר ענינה בצריכות לעיל פרשת אחרי דף עט ע"א, ופירושו שם צסס האריז"ל), ויתיבת בדינא והיא יושבת צדין ופועלת דין, כמה דאת אמר כמו שנאמר "חרצ לה", שהיא צחי המלכות שהיא חרצ נוקמת נקם צרית, מלאה דם דהיינו דם נדות, כי על ידי אחיזת הקליפות צמלכות היא נחשבת כאילו נטמאה כציכול צטומאת נדה, (ועתה על ידי הפרה היא נטהרת ונמתקת כלקמן), הודשנה מחלב (נקט סוף הפסוק דרך אגב, ופירושו החרצ נעשית

חַקַּת יוֹם שְׁנִי

מִדְרָגוֹת הַצְדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן

תָּא חֲזִי, זָכַאִין דְּזָכְאֵן לְאַתְקֶשְׁרָא בְּצִרוּרָא דְחַיִּי, אֵינּוֹן זָכְאֵן לְמַחְמֵי בִּיקְרָא עֲלָאָה דְמִלְפָא קְדִישָׁא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים כו ד) לְחַזוֹת בְּנַעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ, וְאֵינּוֹן מְדוֹרְהוֹן יִתִּיר וְעֲלָאָה מְכַל אֵינּוֹן מְלֶאכִין קְדִישִׁין וְכָל דְרָגִין דְלָהוֹן, דְהָא הָהוּא אַתְרָא (ס"א עֲלָאָה לָא זָכַאִין וְתַתְּאִין לְמַחְמֵי לִיה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה סד ג) עֵינַן לָא רָאֲתָהּ אֱלֹהִים זּוֹלְתָהּ וְגו'.

וְאֵינּוֹן דְלָא זָכַאִין לְסִלְקָא כָּל כְּהָן כְּפָאֵינּוֹן, דְּוִכְתָּא אֵית לוֹן לְתַתָּא כְּפּוּם אֲוֶרְחִייהוּ, וְאֵלִין לָא זָכַאִין לְהָהוּא אַתְר, וּלְמַחְמֵי כְּמָה דְחֻמָּאֵן אֵינּוֹן דְלְעִילָא, וְאֵלִין קְיַיְמֵי בְּקִיּוּמָא דְעֵדֶן תַּתְּאָה וְלָא יִתִּיר.

וְאֵי תִימָא מָאן עֵדֶן תַּתְּאָה, אָלָא דָא עֵדֶן דְאַקְרִי חֻכְמָה תַּתְּאָה, וְדָא קְיַימָא עַל גֵּן דְבַאֲרַעָא, וְאַשְׁגַּחוּתָא דְהָאֵי עֵדֶן עֲלִיה, וְאֵלִין קְיַימֵי בְּהָאֵי גֵן, וְאַתְהֵנוֹן מְעֵדֶן דָּא.

מָאֵי בֵּין עֵדֶן תַּתְּאָה לְעֲלָאָה, (קהלת ב יג) פִּיתְרוֹן הָאוּר מִן הַחֹשֶׁךְ, עֵדֶן תַּתְּאָה אַקְרִי עֵדֶן נְיֻקְבָּא, עֵדֶן עֲלָאָה אַקְרִי עֵדֶן דְכַר, עֲלִיה פְתִיב, עֵינַן לָא רָאֲתָהּ אֱלֹהִים זּוֹלְתָהּ.

מִתּוֹק מִדְּבַשׁ

לעלות כל כך כמו אלו הצדיקים דלעיל, כלומר אם לא זכו לנשמה שעל ידה יכולים לעלות לגן עדן של מעלה, דוִכְתָּא אֵית לוֹן לְתַתָּא כְּפּוּם אֲוֶרְחִייהוּ מְקוּם יֵשׁ לְהֵם לְמִטָּה כְּפִי דְרַכִּיחָם, דְהֵינּוּ בְּגֵן עֵדֶן שֶׁל מִטָּה שְׁשֵׁם מְשַׁכֵּן הַרוּחוֹת וְהַנַּפְשׁוֹת, וְאֵלִין לָא זָכַאִין לְהָהוּא אַתְר וְאֵלִין אֵינֵם זּוֹכִים לְאוּתוֹ הַמְּקוּם, וּלְמַחְמֵי כְּמָה דְחֻמָּאֵן אֵינּוֹן דְלְעִילָא וְלִרְאוּת וְלִהְשִׁיג כְּמוֹ שְׂרוּאִים וּמְשִׁיגִים אֵלּוֹ שְׁלִמְעֵלָה, וְאֵלִין קְיַימֵי בְּקִיּוּמָא דְעֵדֶן תַּתְּאָה וְלָא יִתִּיר וְאֵלּוֹ עוֹמְדִים בְּקִיּוּם שֶׁל גֵּן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן וְלֹא יוֹתֵר לְמַעְלָה. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

וְאֵי תִימָא מָאן עֵדֶן תַּתְּאָה וְאֵס תְּלַמַּר מֵהוּ עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן, וּמְשִׁיב אַשְׁמָא דָּא עֵדֶן דְאַקְרִי חֻכְמָה תַּתְּאָה אֵלּלָא זְהוּ עֵדֶן שְׁנַקְרָא חֻכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהֵינּוּ הַמַּלְכוּת דְלִנְלִיּוֹת שְׁהִיא הַשְּׂכִינָה, וְדָא קְיַימָא עַל גֵּן דְבַאֲרַעָא וְהִיא עוֹמְדַת וּמְאִירָה עַל הַגֵּן שְׂבָרָךְ, וּמוֹזִיָּה נְהִינֵם הַלְדִיקִים דְשַׁם, וְאַשְׁגַּחוּתָא דְהָאֵי עֵדֶן עֲלִיָּה וְהַשְּׂגָמָה שֶׁל זֶה הָעֵדֶן עַל הַגֵּן, וְאַשְׁרֵי קְיַימֵי בְּהָאֵי גֵן וְאַתְהֵנוֹן מְעֵדֶן דָּא וְאֵלּוֹ הַלְדִיקִים הַעוֹמְדִים בְּגֵן הַזֶּה שְׂבָרָךְ, נְהִינֵם מִזֶּה הָעֵדֶן שְׁהִיא סוּד זִוֹ הַשְּׂכִינָה, וְהֵינּוּ מֵהַסֵּרַת הַחֻכְמָה שְׂבָרָכּוֹת. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

וְשׁוֹאֵל אִם בְּגֵן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן נְהִינֵם הַלְדִיקִים מִזִּוֹ הַשְּׂכִינָה, אִם כֵּן מָאֵי בֵּין עֵדֶן תַּתְּאָה לְעֲלָאָה מֵהוּ הַפְרַשׁ בֵּין עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן לְעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, כְּלוֹמַר אִיזֵה הַסֵּרַת יִתִּירָה יֵשׁ בְּגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, וּמִתְרַךְ שְׁהוּא פִּיתְרוֹן הָאוּר מִן הַחֹשֶׁךְ וּמִפְרַשׁ הַעֵינַן, כִּי עֵדֶן תַּתְּאָה אַקְרִי עֵדֶן נְיֻקְבָּא עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן נְקֻבָּה, שְׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְהִיא שׂוֹרָה בְּגֵן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן שְׂבַעֲשִׂיָּה, כִּי הַמַּלְכוּת מְקַנְנַת צַעֲשִׂיָּה, עֵדֶן עֲלָאָה אַקְרִי עֵדֶן דְכַר עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן נְקֻבָּא "עֵדֶן" בְּשֵׁם זְכָר, וְהוּא צְחִינַת עַמְסַּה הַסֵּרַת אֵלּלָא הַמְאִיר צוֹרֵא עֲלָמּוֹ, וְהַסֵּרַת זֹו מְאִירָה דְרַךְ הַמַּלְכוּת בְּגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, עֲלִיָּה פְתִיב עַל גֵּן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן נְאֻמָּה, עֵינַן לָא רָאֲתָהּ אֱלֹהִים הַסֵּרַת אֵלּלָא שְׂבָרָכּוֹת, אֲרַחֲיִים זּוֹלְתָהּ וְזֵלַת הַמַּלְכוּת שְׁמַקְבֵּלַת זֹו הַסֵּרַת מִזּוֹרֵא, וּמְאִירָה לְלְדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן. (מק"מ ומפרשים)

"מאמר מדרגות הצדיקים בגן עדן" ומבואר בו כי יש חלוקות במדרגות הצדיקים, יש שזוכים לנשמה והם עולים לגן עדן העליון שבפנימיות עולם הבריאה, ועל ידי השכינה הם משיגים שם את הארת החכמה. ויש שזוכים רק לנפש ורוח והם עולים רק לגן עדן התחתון שבעולם העשיה, ומשיגים את הארת זיו השכינה. ומבאר כי אלו שנתקנו בגלגול ויסורים זוכים לגן עדן העליון, וטוב מהם הוא מי שלא ירד לעולם הזה ושוכן בלא חטא בגן עדן, וטוב מכולם הוא הצדיק שהסתיר מעשיו ועסק בתורה יום ולילה וקיים מצוות, ונוהר מכל חטא, שמחופתו הגדולה בגן עדן נכרים אלו שלא זכו למדרגתו.

(מקור המאמר זוהר פרשת חקת דף קפז ע"ב — קפג ע"א, צנצאוריני כרך יג עמ' שלז-שמא)

תָּא חֲזִי, זָכַאִין דְּזָכְאֵן לְאַתְקֶשְׁרָא בְּצִרוּרָא דְחַיִּי בַּא וְרַאָה, כִּי הַצְדִּיקִים הַזּוֹכִים לְהַתְקַשֵּׁר בְּצִרוּר הַחַיִּים, (דְהֵינּוּ צִסוּד דְּמַלְכוּת, שְׁלַסַּס עוֹלוֹת הַנְּשֻׁמוֹת אַחַר פְּטִירַת הַאֵדָם צְסוּד מִיַּין נֻקְצִין), אֵינּוֹן זָכַאִין לְמַחְמֵי בִּיקְרָא עֲלָאָה דְמִלְפָא קְדִישָׁא אֵלּוֹ הֵם זּוֹכִים לְרִאוּת וְלִהְשִׁיג בְּכַבוֹד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, דְהֵינּוּ צְהַסֵּרַת הַחֻכְמָה שְׂבָרָכּוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר כְּמוֹ שְׁנֹאמַר לְחַזוֹת בְּנַעַם יְהוָה הֵינּוּ צְהַסֵּרַת הַחֻכְמָה (כִּי הַסֵּרַת נְקֻבָּא עַמְסַּה כְּמוֹ הַצְּנִיָּה), וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ כִּי עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת הַנְּקֻרָא הַיְכָל, מְשִׁיגִים הַצְדִּיקִים בְּהָאָרָה זֹו שֶׁל אֵבְרָא, וְאֵינּוֹן מְדוֹרְהוֹן יִתִּיר וְעֲלָאָה מְכַל אֵינּוֹן מְלֶאכִין קְדִישִׁין וְכָל דְרָגִין דְלָהוֹן וְאֵלּוֹ מְדוֹרֵיהֶם הוּא יוֹתֵר עֲלִיּוֹן מְכַל הַמַּלְאכִים הַקְדוּשִׁים וְכָל הַמְדֻרָגוֹת שֶׁלֹּהֶם, כִּי אֵלּוֹ עוֹלָם לְגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן בְּפִנְיִמְיוֹת עוֹלָם הַבְּרִיאָה, לְמַעְלָה מִן הַמַּלְאכִים שֶׁהֵם בְּחִיצוֹנוּת, דְהָא הָהוּא אַתְרָא עֲלָאָה לָא זָכַאִין עֲלָאִין וְתַתְּאִין לְמַחְמֵי לִיה כִּי מְקוּם הָעֲלִיּוֹן הוּא, הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים אֵינֵם זּוֹכִים לְרִאוּתוֹ, הָדָא הוּא דְכְתִיב זְהוּ שְׁכַתוֹב עֵינַן לָא רָאֲתָהּ הֵינּוּ אֵת הָאָרָה זֹו שֶׁל אֵבְרָא הַנְּקֻרָא עֵדֶן אֵינַן מִי שִׁיזְכָּה לְרִאוּתָהּ, אֱלֹהִים זּוֹלְתָהּ וְגו' אֵלּא הַצְדִּיקִים שְׁמַקְבֵּלִים הָאָרָה זֹו שֶׁל אֵבְרָא דְרַךְ הַמַּלְכוּת הַנְּקֻרָא אֱלֹהִים.

וְאֵינּוֹן דְלָא זָכַאִין לְסִלְקָא כָּל כְּהָן כְּפָאֵינּוֹן וְאֵלּוֹ שְׂאִינֵם זּוֹכִים

הַאִי עֵדֶן תִּתְּנָה אֶקְרִי גַן לְעֵדֶן דְּלַעֲיָלָא, וְהָאִי גַן אֶקְרִי עֵדֶן לְגַן דְּלַתְּתָא, וְאֵלִין דְּמִשְׁתַּפְּחִי בְּגַן תִּתְּנָה אַתְּהֵנוֹן מֵהָאִי עֵדֶן דְּעֵלְיָהּ, בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת וּבְכָל יְרֻחָא וְיְרֻחָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה סו כג) וְהָיָה מְדִי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמְדִי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ.

וְעַל אֵלִין אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת ד ב) מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֵנָה, דְּהָא אֵלִין, בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יִתִּיר מִנְיָהּ, מֵאֵן אֵינוֹן, אֵינוֹן שְׁכַבְרָא מֵתוֹ וְקִבְּלוּ עוֹנְשָׁא תְּרִי זְמַנִּי, וְאֵלִין אֶקְרוּן כְּסָף מְזוּקָק, דְּעָאֵל לְנוֹרָא זְמַנִּין וְתִרְיָן, וְנִפְיָק מִנְיָה זוֹהֵמָא וְאַתְּבַרְרָא וְאַתְּנַקִּי.

וְטוֹב מִשְׁנִיָּהֶם אֵת אֲשֶׁר עֵדֶן לֹא הָיָה (שם פסוק ג), הֵהוּא רֻחָא דְקָאִים לְעֵלְיָא, וְאַתְּעַכְבַּ לְנַחְתָּא לְתַתָּא, דְּהָאִי קָאִים בְּקִיּוּמֵיהָ, וְלִית לֵיהּ לְקַבְּלָא עוֹנְשָׁא, וְאִית לֵיהּ מְזוּנָא מֵהֵהוּא מְזוּנָא עֲלָאָה דְּלַעֲיָלָא לְעֵלְיָא.

וְטוֹב מִכְּלָהּ מֵאֵן דְּלֹא אַתְּפָרַשׁ, וְלֹא אַתְּגְלִיָּא, וְכָל מְלוֹי בְּסִתִּימָא אֵינוֹן, דָּא הוּא זַכָּאָה חֲסִידָא, דְּנִטְר פְּקוּדֵי אֹרִייתָא, וְקִיָּים לוֹן, וְאַשְׁתַּדַּל בְּאֹרִייתָא יִמְמָא וְלִילִי, דָּא אַתְּאֲחִיד וְאַתְּהֵנִי בְּדַרְגָּא עֲלָאָה עַל כָּל שְׂאָר בְּנֵי נְשָׂא, וְכָלְהוּ אַתְּוֹקְדָן מִחוּפָּה דְּהָאִי.

מֵתוֹק מִדְּבַשׁ

(ומפרשים)

ומה שכתוב וטוב משנייהם את אשר עֵדֶן לֹא הָיָה דְּהֵינּוּ הֵהוּא רֻחָא דְקָאִים לְעֵלְיָא זֶה הַרוּחַ הַעוֹמֵד וְנִמְצָא עַדִּין לַמַּעְלָה בְּגַן עֵדֶן, וְאַתְּעַכְבַּ לְנַחְתָּא לְתַתָּא וְנִתְעַכְבַּ בְּגַן עֵדֶן מִלְּרֻדַת לַמַּטָּה לַעֲלוֹם הַזֶּה, דְּהָאִי קָאִים בְּקִיּוּמֵיהָ שׁוֹה הַרוּחַ עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ בְּגַן עֵדֶן, וְלִית לֵיהּ לְקַבְּלָא עוֹנְשָׁא וְאִין לוֹ לְקַבֵּל עוֹנֵשׁ, כִּי מֵאַחַר שֶׁלֹּא בָּא לַעֲלוֹם הַזֶּה לֹא חֲטָא, וְאִית לֵיהּ מְזוּנָא מֵהֵהוּא מְזוּנָא עֲלָאָה דְּלַעֲיָלָא לְעֵלְיָא וְיֵשׁ לוֹ שְׁפַע מְזוּן מְזוּן הַעֲלִיָּין שֶׁלַּמַּעְלָה לַמַּעְלָה, דְּהֵינּוּ מִטַּל הַעֲלִיָּין (הַיּוֹרֵד מֵאֵ"ל דֶּרֶךְ כָּל הַמַּדְרָגוֹת עַד שְׁמַגִּיעַ לְנִשְׁמוֹת שַׁבָּן עֵדֶן, עֵינִי צוֹהֵר פֶּרַשׁתִּי צִלְמֵי דָף סָא ע"צ). (רמ"ק ומפרשים)

וְטוֹב מִכְּלָהּ וְטוֹב מִכָּל הַגִּי חֲלוּקוֹת הַנּוֹזְכִים, מֵאֵן דְּלֹא אַתְּפָרַשׁ מִי שֶׁלֹּא נִפְרַד מֵהַקְּב"ה מֵעוֹלָם, וְלֹא אַתְּגְלִיָּא וְלֹא נִגְלָה אֶל הַחִיצוֹנִים מִימִיו, וְכָל מְלוֹי בְּסִתִּימָא אֵינוֹן וְכָל דְּבָרֵי הֵם בְּצִנְעָה, רְצָה לֹמַר שֶׁמִּתְנַהֵג תְּמִיד בְּהַצְנַע לִכְתָּ, דָּא הוּא זַכָּאָה חֲסִידָא זֶהוּ זְכָאִי וְחֲסִיד, דְּנִטְר פְּקוּדֵי אֹרִייתָא שֶׁשֶׁמֶר מִצְוֹת הַתּוֹרָה בְּקִיּוּם לֹא תַעֲשֶׂינּוּ, וְקִיָּים לוֹן וְקִיָּים אֹתָם בְּמִצְוֹת עֲשִׂין, וְאַשְׁתַּדַּל בְּאֹרִייתָא יִמְמָא וְלִילִי וְעַסְק בְּתוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, דָּא אַתְּאֲחִיד וְאַתְּהֵנִי בְּדַרְגָּא עֲלָאָה עַל כָּל שְׂאָר בְּנֵי נְשָׂא זֶה הַצַּדִּיק כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק וְעוֹלָה לְגַן עֵדֶן, מִתְאַחַד וְנִהְנֶה בְּמַדְרָגָה עֲלִיוֹנָה עַל כָּל שְׂאָר בְּנֵי אָדָם, וְכָלְהוּ אַתְּוֹקְדָן מִחוּפָּה דְּהָאִי וְכוֹלָם נְכוּיָם מִחוּפָּתוֹ הַגְּדוּלָה שֶׁל צַדִּיק הַזֶּה עַל שֶׁלֹּא זָכוּ כְּמוֹהוּ, (עי' מִס' צִנָּא צִמְרָא דָף ע"א, וְצִרְשִׁי ש"ס). (רמ"ק וְהַגְּהוֹת מֵהַרְח"ו)

הנה מלשון הכתוב "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", משמע שעדן הוא בחינה עליונה מגן, ומשקה ומשפיע בגן, וזה שאמר כי האי עֵדֶן תִּתְּנָה זֶה הַעֵדֶן הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, אֶקְרִי גַן לְעֵדֶן דְּלַעֲיָלָא נִקְרָא גַן כְּלָפִי הַעֵדֶן שֶׁלַּמַּעְלָה שֶׁהוּא לְכַתָּ, וְהָאִי גַן אֶקְרִי עֵדֶן לְגַן דְּלַתְּתָא וְזֶה הַגֵּן נִקְרָא "עֵדֶן" לְגַן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן שֶׁבְּעוֹלָם הָעֵשִׂיָּה, וְאֵלִין דְּמִשְׁתַּפְּחִי בְּגַן תִּתְּנָה וְאֵלוֹ הַנַּפְשוֹת וְהַרוּחוֹת שֶׁנִּמְצָאִים בְּגַן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן, אַתְּהֵנוֹן מֵהָאִי עֵדֶן דְּעֵלְיָהּ הֵם נִהְנִים מֵהַעֵדֶן הַזֶּה שֶׁעֲלִיהֶם, שֶׁהוּא זִיו הַשְׂכִּינָה הַמְאִיר עֲלֵיהֶם בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת, וּבְכָל יְרֻחָא וְיְרֻחָא וּבְכָל חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְהָיָה מְדִי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמְדִי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ.

וְעַל אֵלִין אָמַר שְׁלֹמֹה וְעַל אֵלוֹ הַצַּדִּיקִים שֶׁמְקוּמָם בְּגַן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן אָמַר שֶׁלֹּמֹה מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים "עֲדֵנָה" כִּי אֵלוֹ שֶׁלֹּא נִתְגַּלְּלוּ עַדִּין כָּלֵל, וְהֵם חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא זָכוּ לְנִשְׁמָה מִן עוֹלָם הַבְּרִיאָה, אֵלֹא לְרוּחַ וְנַפֶּשׁ מִן הַיְצִירָה וְהַעֲשִׂיָּה, אֵלוֹ יִזְכּוּ רַק לְגַן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן הַנִּקְרָא "עֲדֵנָה" בְּלִשׁוֹן נִקְבָּה, דְּהָא אֵלִין כִּי אֵלוֹ שֶׁכְּבַר מֵתוֹ וְנִתְגַּלְּלוּ וְנִתְקַנּוּ, בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יִתִּיר מִנְיָהּ הֵם בְּמַדְרָגָה עֲלִיוֹנָה יוֹתֵר מֵהֶם, כִּי אֵלוֹ זֹכִים לְנִשְׁמָה עַל יְדֵי שֶׁהֵיוּ מְדוּכָאִים בְּעוֹלָם הַזֶּה בִּיסוּרִים, וְהֵם זֹכִים לְקַשֵּׁר הַנַּפֶּשׁ בְּרוּחַ וְהַרוּחַ בְּנִשְׁמָה וּמִתְעַדְנִים בְּגַן עֵדֶן הַעֲלִיָּין, וּמִפְּרֵשׁ מֵאֵן אֵינוֹן מִי הֵם, וְאָמַר אֵינוֹן שְׁכַבְרָא מֵתוֹ וְקִבְּלוּ עוֹנְשָׁא תְּרִי זְמַנִּי אֵלוֹ שֶׁכְּבַר מֵתוֹ וְקִבְּלוּ עוֹנְשָׁם שְׁתֵּי פַעְמִים, וְאֵלִין אֶקְרוּן כְּסָף מְזוּקָק דְּעָאֵל לְנוֹרָא זְמַנִּין וְתִרְיָן וְאֵלוֹ נִקְרָאִים כְּסָף מְזוּקָק שֶׁנִּכְנַס לֹאשׁ שֶׁכְּבוֹר פַּעַם וְשְׁתֵּי פַעְמִים, וְנִפְיָק מִנְיָה זוֹהֵמָא וְאַתְּבַרְרָא וְאַתְּנַקִּי וְיִצָא מִמֶּנּוּ הַזוֹהֵמָא וְנִתְבַרְרָא וְנִעֲשָׂה נָקִי. (רמ"ק)

חַקַּת יוֹם שְׁלִישִׁי

הַצְדִּיקִים הַנְּפֹטְרִים מִתְּפַלְלִים עַל הַחַיִּים

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה וְגו', אִמְאֵי לְעֵינַי פֶּלַח הָעֵדָה, אֲלֵא בְּגִין דְּאַהֲרֹן הָוָה רַחֲמֵימָא דְעַמָּא יַתִּיר מִכְּלָא, וְלֹא יִימְרוּן דְּהָא אֲתַנְגִּיד עַל יְדָא דְמֹשֶׁה, וּמֹשֶׁה מְשִׁיף לְאַהֲרֹן בְּמִלִּין, עַד דְּסָלִיקוּ לְטוֹרָא, וְכָל יִשְׂרָאֵל הָווּ חֲמָאן בְּשַׁעֲתָא דְאַפְשִׁיט מֹשֶׁה לְבוּשֵׁי דְאַהֲרֹן וְאַלְבִּישׁ לֹון לְאַלְעָזָר.

מֵאֵי טַעְמָא מֹשֶׁה וְלֹא אַהֲרֹן, אֲלֵא מֹשֶׁה אֲלִבְשִׁינוּן לְאַהֲרֹן פֶּד סָלִיק לְכַהֲנָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּלְבַּשׂ מֹשֶׁה אֶת אֶהֲרֹן אֶת בְּגָדָיו, וְכְּתִיב (ויקרא ח ז) וַיִּלְבַּשׂ אוֹתוֹ אֶת הַמַּעֲלֵל, הַשְּׁתָא מֹשֶׁה אַעְדֵי מַנְיָה מַה דְיָהֵב לֵיהּ, וְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אַעְדֵי מַנְיָה מַה דְיָהֵב לֵיהּ, וְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַהֲרֹן מִכְּלָא, וּמֹשֶׁה אַעְדֵי לְבָר, וְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְגו, וְעַד דְאַעְדֵי מֹשֶׁה, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לֹא אַעְדֵי, זַכָּאָה חוּלְקָא דְמֹשֶׁה. זַכָּאָה חוּלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקֵינָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי בִיקְרִיהוֹן, אֲתַקִּין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַהֲרֹן עֲרֹסָא וּמְנַרְתָּא דְדַהֲבָא דְנַהֲרָא, וּמִדִּידִיָּה נָטִיל, מַהְהוּא מְנַרְתָּא דְהוּא דְלִיק בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זְמַנִּי, וְאַסְתִּים פּוּם מְעַרְתָּא, וְנַחְתוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פּוּם מְעַרְתָּא הָוָה פְּתִיחָא, דְכָל יִשְׂרָאֵל הָווּ חֲמָאן לְאַהֲרֹן שְׂכִיב, וּבוֹצִינָא דְמְנַרְתָּא

מִתּוֹק מִדְּבַשׁ

וּמְשִׁיב אֲלֵא מֹשֶׁה אֲלִבְשִׁינוּן לְאַהֲרֹן פֶּד סָלִיק לְכַהֲנָא אִלָּא לְפִי שְׂמֵשָׁה הַלְבִּישׁ לְאַהֲרֹן בְּשַׁעֲתָא שַׁעֲלָה לְכַהֲנָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׂכַתוּב וַיִּלְבַּשׂ מֹשֶׁה אֶת אֶהֲרֹן אֶת בְּגָדָיו, וְכְּתִיב וְעוֹד כְּתוּב "וַיִּתֵּן עֲלָיו אֶת הַכְּתוֹנֶת וַיַּחְגוּר אוֹתוֹ בַּבְּנֹט" וַיִּלְבַּשׂ אוֹתוֹ אֶת הַמַּעֲלֵל וַיִּתֵּן עֲלָיו אֶת הַאֲפוֹד וַיַּחְגוּר אוֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הַאֲפוֹד וַיֵּאֶפֶד לוֹ בּו, לְכֵן הַשְּׁתָא מֹשֶׁה אַעְדֵי מַנְיָה מַה דְיָהֵב לֵיהּ עֵתָה מֹשֶׁה הַסִּיר וְהַפְּשִׁיט מִמֶּנּוּ אֶת בְּגָדָיו מַה שְּׁנַתֵּן לוֹ, וְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אַעְדֵי מַנְיָה מַה דְיָהֵב לֵיהּ וְהַקְּבִי"ה הַסִּיר מִמֶּנּוּ מַה שְּׁנַתֵּן לוֹ, דַּהֲיִינוּ נִשְׁמַתוּ, וְתַרְוִייהוּ אַפְשִׁיטוּ לֵיהּ לְאַהֲרֹן מִכְּלָא וְשִׁנִּיהֶם הַפְּשִׁיטוּ אֶת אַהֲרֹן מְכָל, וּמֹשֶׁה אַעְדֵי לְבָר וּמֹשֶׁה הַסִּיר מַה שְּׁבַחְוּן, וְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְגו וְהַקְּבִי"ה הַסִּיר מַה שְּׁבַפְנִים, וְעַד דְאַעְדֵי מֹשֶׁה וְעַד שֶׁהַסִּיר וְהַפְּשִׁיט מֹשֶׁה אֶת בְּגָדֵי אַהֲרֹן, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לֹא אַעְדֵי הַקְּבִי"ה לֹא חֲלַקוּ וְלֹא לַחַק מִמֶּנּוּ אֶת נִשְׁמַתוּ, זַכָּאָה חוּלְקָא דְמֹשֶׁה אֲשֶׁרִי חֲלַקוּ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהַקְּבִי"ה תֵּלָה בּוֹ אֶת מִיתַת אַהֲרֹן בַּהַפְּשִׁטָּה בְּגָדָיו.

וְאִמַּר זַכָּאָה חוּלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקֵינָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי בִיקְרִיהוֹן אֲשֶׁרִי חֲלַקִּים שֶׁל הַצְדִּיקִים שֶׁהַקְּבִי"ה רּוֹצֵה בְּכַבּוֹדִם, לְכֵן אֲתַקִּין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַהֲרֹן עֲרֹסָא וּמְנַרְתָּא דְדַהֲבָא דְנַהֲרָא הַתְּקִין הַקְּבִי"ה לְאַהֲרֹן מִטָּה וּמְנוֹרָה שֶׁל זֶהָב שֶׁהָאִירָה, וּמִדִּידִיָּה נָטִיל וּמִשְׁלוֹ וּמִשְׁכּוֹ לַחַק, דַּהֲיִינוּ מַהְהוּא מְנַרְתָּא דְהוּא דְלִיק בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זְמַנִּי מִשְׁכּוֹ אוֹתָהּ הַמְנוֹרָה שֶׁהִיא מְדַלִּיק שְׁתֵּי פַעַמִּים בְּכָל יוֹם, וְאַסְתִּים פּוּם מְעַרְתָּא, וְנַחְתוּ וְאַחַר כֵּן נִסְתַּם פִּי הַמְעַרָה, וַיִּרְדּוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן הָהָר. (מְכָלן רַבִּי לְשִׁיטַת הַרְמַנְז'ס (צ"ה) תְּמִידִין פ"ג ה"ג), שֶׁהַדְּלֵקָה הַמְנוֹרָה הִיטָּה שְׁתֵּי פַעַמִּים בְּכָל יוֹם). (רַמ"ק וּמְפַרְשִׁים)

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פּוּם מְעַרְתָּא הָוָה פְּתִיחָא פִּתַּח הַמְעַרָה הִיָּה פִּתּוּחַ, (ה"ג הַרְמַנְז'ק) וְכָל יִשְׂרָאֵל הָווּ חֲמָאן לְאַהֲרֹן שְׂכִיב וְכָל יִשְׂרָאֵל הָווּ רּוֹאִים אֶת אַהֲרֹן מֵת, וּבוֹצִינָא דְמְנַרְתָּא דְלִיק

"מֵאִמַּר הַצְדִּיקִים הַנְּפֹטְרִים מִתְּפַלְלִים עַל הַחַיִּים" וּמְבַאֵר סֵדֵר פְּטִירַת אַהֲרֹן עַל יְדֵי אַחֵיו מֹשֶׁה, וּזְכוּתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁהִיא אִישׁ שְׁלוֹם וּמְשִׁיב בְּקוֹדֶשׁ שְׁעִמְדָה לוֹ לִזְכוּת לְכַבּוֹד גְּדוֹל בְּפִטְרִיתוֹ. וּמְבַאֵר רַשְׁב"י כִּי שְׁלֹשֶׁת הָאֲחִים אַהֲרֹן מֹשֶׁה וּמְרִים נִקְבְּרוּ בְּמִקְוֹמוֹת שׁוֹנִים, כִּי בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל עֵתִידִים לְחַטּוֹא שֵׁם נִקְבְּרוּ, כְּדִי שִׁינְנוּ עַל יִשְׂרָאֵל וּבִזְכוּתָם יִנְצְלוּ, אֲכַן מְבַאֵר גַּם טַעַם בְּפִנְיֻמוֹת לְמִקּוֹם קְבוּרָתָם, וְהוּא כְּסֵדֵר הַמְדוּת הָעֲלִיוֹנוֹת. וּמִסִּיק כִּי בְּשַׁעֲתָא שִׁישְׂרָאֵל בְּצַרָה וְשִׁכִּים בְּתַשׁוּבָה, אוֹי הַקְּבִי"ה מְעוֹרֵר לְצַדִּיקִים הַנְּפֹטְרִים הַהוֹדִיעִים, וְהֵם בְּתַפְלַתָם מְבַטְלִים הַגּוֹרָה. וּמְבַאֵר כִּי לְפַעַמִּים גּוֹרֵם הַחַטָּא אֶת הַצַּרָה וְאוֹ אֵין הַקְּבִי"ה מוֹדִיעַ לְצַדִּיקִים, אִלָּא אֲנוּ בְּתַשׁוּבָה גְּדוּלָה הוֹלְכִים לְבֵית הַחַיִּים וּמוֹדִיעִים לָהֶם לְהַעֲתִיר בְּעַדְנוּ.

(מְקוֹר הַמְסַמְרָר צוֹהַר פְּרַשְׁתַּת חַקַּת דָּף קַפָּג ע"א, צַיטוֹרִינוּ כַּךְ יֵג עַמ' שִׁמְנ-שְׁמָה)

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', וַיַּעֲלוּ אֶל הָרַה לְעֵינַי כָּל הָעֵדָה, וְשׁוֹאֵל אִמְאֵי לְעֵינַי פֶּלַח הָעֵדָה לְמַה הִיָּה צְרִיכִים לְרֹאוֹתָם כָּל הָעֵדָה, וּמְשִׁיב אֲלֵא בְּגִין דְּאַהֲרֹן הָוָה רַחֲמֵימָא דְעַמָּא יַתִּיר מִכְּלָא אִלָּא לְפִי שֶׁאַהֲרֹן הִיָּה אֲהוּבִים שֶׁל כָּל הָעַם יוֹתֵר מְכָל שֶׁאַר בְּנֵי אָדָם, מְפִנִי שֶׁהִיָּה אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחַבְרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאַשְׁתּוֹ, (ה"ג הַרְמַנְז'ק) וְלֹא יִימְרוּן דְּאַתְגַּנְזוּ עַל יְדָא דְמֹשֶׁה וְלֹא יֵאמְרוּ שְׁנַגְנוּ וְנָאסְף אֶל עַמִּי עַל יְדֵי מֹשֶׁה, אִלָּא יֵרָאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שַׁעֲשָׁה הַכֹּל כַּאֲשֶׁר נִצְטוּה מִפִּי הַקְּבִי"ה. וְהִנֵּה וּמֹשֶׁה מְשִׁיף לְאַהֲרֹן בְּמִלִּין מֹשֶׁה מִשְׁךְ אֶת אַהֲרֹן בְּדַבְרֵי תַנְחוּמִים, שֶׁאַמַּר לוֹ אֲשֶׁרִיךְ שֶׁאַתָּה זֹכֵה לְהַסְתַּלַּק בְּאוֹפֵן נַעֲלָה כֹזֵה, עַד דְּסָלִיקוּ לְטוֹרָא עַד שֶׁעֲלוּ לָהָר, וְכָל יִשְׂרָאֵל הָווּ חֲמָאן בְּשַׁעֲתָא דְאַפְשִׁיט מֹשֶׁה לְבוּשֵׁי דְאַהֲרֹן וְאַלְבִּישׁ לֹון לְאַלְעָזָר וְכָל יִשְׂרָאֵל הָווּ רּוֹאִים בְּשַׁעֲתָא שֶׁהַפְּשִׁיט מֹשֶׁה לְבוּשֵׁי שֶׁל אַהֲרֹן, וְהַלְבִּישׁ אוֹתָם לְאַלְעָזָר.

וְשׁוֹאֵל מֵאֵי טַעְמָא מֹשֶׁה וְלֹא אַהֲרֹן מַהוּ הַטַּעַם שֶׁמֹּשֶׁה הִיָּה צְרִיךְ לְפַשׁוּט אֶת בְּגָדֵי אַהֲרֹן, וְלֹא הַפְּשִׁיטָם אַהֲרֹן בְּעַצְמוֹ,

דְּלִיק קָמִיָּה, וְעַרְסִיָּה נִפְיָק וְעֵייל, וְעַנְנָא חַד קָאִים עֲלֵיהּ, וְכַדִּין יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל דְּהָא אַהֲרֹן מִית, וְחָמוּ דְּהָא אֶסְתַּלְקוּ עַנְנֵי פְּבוּד, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֵּרָאוּ כָּל הָעֶדְהָ פִּי גֹזַע אַהֲרֹן וְגו', וְהָא אוּקְמוּהּ, וְעַל דָּא בָּכוּ לְאַהֲרֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל גּוֹבְרִין וְנִשְׁיִין וְטָף, דְּהָא רַחֲמָא מְפִלְהוּ הָהוּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָנִי תִלְתָּא אַחִין עֲלָאִין קְדִישִׁין, אַמַּאי לָא אֶתְקַבְּרוּ בְּאַתְרַּהּ חַד, וְשִׁיפִין אֶתְבְּדְרוּ, חַד הֶכָא וְחַד הֶכָא וְחַד בְּאַתְרַּהּ אַחְרָא, אֶלָּא אִית דְּאַמְרִי, בְּאַתְרַּהּ דְּבַעְעָאן יִשְׂרָאֵל לְאַסְתַּכְּנָא בֵּיהּ, מִית כָּל חַד וְחַד בְּגִין לְאַגְנָא עֲלֵיהּ, וְאַשְׁתַּזְבּוּן.

אַבְל כָּל חַד וְחַד מִית פְּדָקָא חֲזִי עֲלֵיהּ, מְרַם בְּקַדֵּשׁ בֵּין צְפוּן לְדְרוּם, אַהֲרֹן לְסֹטֵר יְמִינָא, מִשָּׁה פְּדָקָא חֲזִי לֵיהּ.

אַחִיד הֵהוּא טוֹרָא לְטוֹרָא דְאַהֲרֹן, וְכַנִּישׁ לְקַבּוּרְתָּא דְמְרַם לְגַבִּי הֵהוּא טוֹרָא, אַחִיד לְתַרִּי סְטְרִי, וְעַל דָּא אֶתְקַרֵּי הַר הָעֵבְרִים, דְּתַרִּי סְטְרִי טוֹרָא דְמַעְפְּרִי, וְאַחִיד לְסֹטְרָא דָּא וְלְסֹטְרָא דָּא.

זַפְּאָה חוּלְקִיָּהוּן דְּצַדִּיקֵיָּא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְאַף עַל גַּב דְּאַיְנוּן בְּאַתְרַּהּ אַחְרָא בְּעֵלְמָא אַחְרָא עֲלָאָה, זְכוּתְהוֹן קִיָּמָא בְּעֵלְמָא דָּא לְדְרִי דְרִין, וּבְשַׁעְתָּא דְיִשְׂרָאֵל תִּיַּיְבִין בְּתִיּוּבְתָא קָמִי קַדְשָׁא

מתוק מדבש

עֲלֵיהּ כָּל אַחַד וְאַחַד מֵת כְּרָאוּי לוּ, כִּפִּי שְׂרִמוֹת בְּסִפִּירוֹת הָאֲצִילוֹת, וְהֵינּוּ מְרַם שְׁהִיתָה מִרְכַּבָּה לְמַלְכוּת, מֵתָה בְּקַדֵּשׁ וּמֵלֵת קַדֵּשׁ הִיא כְּנוֹי לְמַלְכוּת, וּמְקוּמוֹ שֶׁל קַדֵּשׁ בֵּין צְפוּן לְדְרוּם שֶׁהוּא בֵּין חֹסֵד לְגַבּוּרָה שֶׁשֶׁם מְקוּמָהּ שֶׁל הַמַּלְכוּת צִין שְׁתִּי וְזוֹעוֹת ז"ל, אַהֲרֹן לְסֹטֵר יְמִינָא אַהֲרֹן שְׁהִיָּה בְּחֹסֵד מֵת בְּהַר הַהַר שְׁהִיָּה לְצַד יְמִין שֶׁל קַדֵּשׁ, דְּהֵינּוּ בְּדְרוּמָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשָּׁה פְּדָקָא חֲזִי לֵיהּ מִשָּׁה מֵת בְּהַר הָעֵבְרִים שֶׁהוּא הַר נָבו כְּרָאוּי לוּ שְׁהִיָּה בְּמִזְרַח, לְפִי שְׂמֵשָׁה הִיָּה בְּתַפְאֶרֶת בְּקוּ הָאֲמַצְעִי שְׁבַמְזֹרַח.

אַחִיד הֵהוּא טוֹרָא אַחוּז הַר הַזֶּה שֶׁל מִשָּׁה שְׁבַמְזֹרַח, לְטוֹרָא דְאַהֲרֹן בְּהַר שֶׁל אַהֲרֹן שְׁהִיָּה בְּדְרוּם, דְּהֵינּוּ הַחֹסֵד דְּרוּעָא יְמִינָא הִיָּה אַחוּז בְּגוֹפָא שֶׁהוּא הַתַּפְאֶרֶת, וְכַנִּישׁ לְקַבּוּרְתָּא דְמְרַם וְאַסְף הַקְּבִ"ה אֶת קַבְרָהּ שֶׁל מְרִים, לְגַבִּי הֵהוּא טוֹרָא לְאוֹתוֹ הַהַר שֶׁל מִשָּׁה, דֶּרֶךְ הַמַּחִילוֹת הַפְּתוּחוֹת תַּחַת הַקֶּרֶקַע, וְהֵינּוּ לְרִמּוֹ הַתַּקְרָבוֹת הַמַּלְכוּת אֶל הַתַּפְאֶרֶת, וְהַתַּפְאֶרֶת הוּא אַחִיד לְתַרִּי סְטְרִי אַחוּז לְב' צַדִּים לְדְרוּם וּלְמַעְרָב, וְעַל דָּא אֶתְקַרֵּי הַר הָעֵבְרִים וְעַל כֵּן נִקְרָא הַר נָבו, הַר הָעֵבְרִים, לְשׁוֹן מַעְבַּר לְרִבִּים, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (דְּנִרִים לָז מֵט) עֲלָה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה הַר נָבו, דְּתַרִּי סְטְרִי טוֹרָא דְמַעְפְּרִי לְפִי שְׁבַב' צַדִּי הַהַר הָיוּ מַעְבְּרוֹת וּמַחִילוֹת, וְאַחִיד לְסֹטְרָא דָּא וְלְסֹטְרָא דָּא וְהַמַּעְבְּרוֹת הָיוּ אַחוּזִים לְצַד זֶה שְׁבַדְרוּם וְלְצַד זֶה שְׁבַמְעָרָב (וְכַתּוּב נִהַגְתָּ מֵהַרמ"ו, נִשַּׁם הַסִּפְרִי, שְׁהַמְעָרָה שֶׁל מִשָּׁה פְּתוּחָה גַם לְמַעְרָב הַמַּכְפֵּלָה, כְּדִי שִׁתְּחַזְּרוּ כּוֹלֵם עִם הָאֲבוֹת). (רַמ"ק וּמְפַרְשִׁים)

קָמִיָּה וְנֵר שֶׁל הַמְנוּרָה הִיָּה דוֹלֵק לַפְּנִי, וְעוֹד וְעַרְסִיָּה נִפְיָק וְעֵייל שְׁמַטְתוֹ הִיתָה יוֹצֵאת מִן הַמַּעְרָה וְנִכְנַסְתָּ, כְּדִי שִׁירָאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמַת אַהֲרֹן, וּמַטְתּוֹ הִיתָה כְּעֵין מִטָּה הָעֲלִיוֹנָה שְׁהִיָּה מִיַּחַד בְּכָל יוֹם, וְעַנְנָא חַד קָאִים עֲלֵיהּ וְעַנַּן אַחַד עֵמֵד עַל מַטְתּוֹ, בּוֹזְכוֹת עַנַּן הַקְּטַרֶת שְׁהִיָּה מְקַטֵּיר כָּל יוֹם, וְכַדִּין יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל דְּהָא אַהֲרֹן מִית וְאִז יָדְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁאֵהֲרֹן מֵת, וְחָמוּ דְּהָא אֶסְתַּלְקוּ עַנְנֵי פְּבוּד וְעוֹד שְׂרָאוּ כִּי נִסְתַּלְקוּ עַנְנֵי הַכְּבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל שְׁהִיָּה בּוֹזְכוֹת אַהֲרֹן, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיֵּרָאוּ כָּל הָעֶדְהָ פִּי גֹזַע אַהֲרֹן וַיִּבְכּוּ אֶת אַהֲרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְהָא אוּקְמוּהּ וְכַבֵּר בִּיאָרוּ חֲז"ל (נִמְס' לֵאשׁ שְׁנַיִם דָּף ג ע"א), וְעַל דָּא בָּכוּ לְאַהֲרֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל גּוֹבְרִין וְנִשְׁיִין וְטָף וְעַל כֵּן בָּכוּ אֶת אַהֲרֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל אַנְשִׁים וְנָשִׁים וְטָף, כְּמוֹ שְׁכַתוּב וַיִּבְכּוּ אֶת אַהֲרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, דְּהָא רַחֲמָא מְפִלְהוּ הָהוּא כִּי הִיָּה אַהֲרֹן שֶׁל כּוֹלֵם, כְּפַרְשִׁי לְפִי שְׁהִיָּה אַהֲרֹן רוּדֵף שְׁלוֹם וּמִטִּיל אֲהַבָּה בֵּין בְּעַלֵי מְרִיבָה וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. (רַמ"ק וּמְפַרְשִׁים)

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָנִי תִלְתָּא אַחִין עֲלָאִין קְדִישִׁין אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה אַחִים הַנּוֹעֲלִים הַקְּרוּשִׁים מִשָּׁה אַהֲרֹן וּמְרִים שְׁהִיָּה רוּמִזִּים לְסִפִּירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, אַמַּאי לָא אֶתְקַבְּרוּ בְּאַתְרַּהּ חַד לְמָה לָא נִקְבְּרוּ בְּמַקּוֹם אַחַד, שְׁהִיָּה רָאוּי שְׁתַּהִיָּה קְבוּרָתָם יַחַד כְּדֶרֶךְ עֲמִידַת הַסִּפִּירוֹת, וְשִׁיפִין אֶתְבְּדְרוּ חַד הֶכָא וְחַד הֶכָא וְחַד בְּאַתְרַּהּ אַחְרָא וּלְמָה אַבְרִיהֶם שְׂרוּמִזִּים לְאַבְרִי הַמְרַכְבָּה, נִתְפַזְרוּ אַחַד כָּאן וְאַחַד כָּאן וְאַחַד בְּמַקּוֹם אַחֵר, כִּי מְרִים מֵתָה וְנִקְבְּרָה בְּקַדֵּשׁ, וְאַהֲרֹן עַל הַר הַהַר, וּמִשָּׁה עַל הַר נָבו, וְהַשִּׁיב אֶלָּא אִית דְּאַמְרִי אֵלּוּ יֵשׁ שְׁאוּמְרִים, בְּאַתְרַּהּ דְּבַעְעָאן יִשְׂרָאֵל לְאַסְתַּכְּנָא בֵּיהּ בְּמַקּוֹם שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ עֵתִידִים לְחַטּוֹא, וְעַל יְדֵי זֶה יִסְתַּכְּנוּ שֶׁם, מִית כָּל חַד וְחַד בְּגִין לְאַגְנָא עֲלֵיהּ, וְאַשְׁתַּזְבּוּן מֵת כָּל אַחַד וְאַחַד כְּדִי לְהַגֵּן עֲלֵיהֶם, וּבּוֹזְכוֹתָם נִיצוּלוּ, כִּי הַקְּדִים הַקְּבִ"ה רְפוּאָה לְהֵם לְהַגֵּן בּוֹזְכוֹתָם עֲלֵיהֶם.

וְאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אַבְל לְפִי הַסּוּד, כָּל חַד וְחַד מִית פְּדָקָא חֲזִי

זַפְּאָה חוּלְקִיָּהוּן דְּצַדִּיקֵיָּא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי אֲשֵׁרִי חֵלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְאַף עַל גַּב דְּאַיְנוּן בְּאַתְרַּהּ אַחְרָא בְּעֵלְמָא אַחְרָא עֲלָאָה וְאַף עַל פִּי שְׁהֶם בְּמַקּוֹם אַחֵר וּבְעוֹלָם אַחֵר עֲלִיּוֹן, דְּהֵינּוּ בְּגַן עֵדֶן וְאֵינִם יוֹדְעִים מַעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, מְכַל מְקוֹם זְכוּתְהוֹן קִיָּמָא בְּעֵלְמָא דָּא לְדְרִי דְרִין זְכוּתָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה לְדוּרֵי דוֹרוֹת, וּבְשַׁעְתָּא דְיִשְׂרָאֵל תִּיַּיְבִין בְּתִיּוּבְתָא קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְשַׁעְתָּא

בְּרִיף הוּא, וּגְזִירָה אֲתַגְזֹר עַל־יְהוּ, כְּדִין קְאָרִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְצַדִּיקָיָא דְקִיָּמִי קְמִיָּה לְעִילָא, וְאוֹדַע לוֹן, וְאִינוֹן מְבַטְלֵי הֵיא גְזֵרָה, וְחַיִּים קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עַל־יְהוּ דְיִשְׂרָאֵל, זְכָאִין אִינוֹן צַדִּיקָיָא, דְעַל־יְהוּ כְּתִיב (ישעיה נח יא) וְנִחַף יְהו"ה תָּמִיד וְגו'.

מֵתוּק מִדְּבַשׁ

שְׁעֵלֵיהֶם נֹאמַר וְנִחַף יְהו"ה תָּמִיד וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצוּחוֹת נַפְשָׁךְ וְגו'.
(רמ"ק והרמ"ז ומפרשים)

הֵנָּה לַפְעָמַיִם הַקְּצָ"ה מְקַיֵּם גְּזֵרָתוֹ לְמַטָּה, מִפְּנֵי רוּעַ מַעֲשֵׂה הַתַּחֲמוּנִים, וְאִין הַקְּצָ"ה מוֹדִיעַ אֶת הַגְּזֵרָה לְצַדִּיקִים שְׂגָן עֵדָן, וְאִזוּ כְּרִיךְ תְּשׁוּבָה חֻזְקָה וְתַפְלָה לְמַטָּה, וְהַחַיִּים הוֹלְכִים לְצִמַּת הַקְּצָרוֹת וּמוֹדִיעִים אֶת הַגְּזֵרָה לְצַדִּיקִים הַמַּחֲסִים, וְהֵם צְסִוֵּעַ תְּשׁוּבָה וְתַפְלָה הַתַּחֲמוּנִים מְבַטְלִים הַגְּזֵרָה, וּמֵהַפְּסִים אֶת מַדַּת הַדִּין לְמַדַּת הַרַחֲמִים. (רמ"ק)

שִׁישְׂרָאֵל חוֹזְרִים בְּתְשׁוּבָה שְׁלִימָה לְפָנֵי הַקְּב"ה, הַמַּגַּעַת עַד כֹּסֵא הַכְּבוֹד, וּגְזִירָה אֲתַגְזֹר עַל־יְהוּ אִפִּילוּ אִם נִגְזְרָה עֲלֵיהֶם אִיזוּ גְזִירָה רַעָה רַח"ל, כְּדִין קְאָרִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְצַדִּיקָיָא דְקִיָּמִי קְמִיָּה לְעִילָא אִזוּ קוֹרָא הַקְּב"ה אֶת הַצַּדִּיקִים הָעוֹמְדִים לְפָנָיו לְמַעַלָּה, וְאוֹדַע לוֹן וּמוֹדִיעַ לָהֶם אֶת הַגְּזֵרָה, וְאִינוֹן מְבַטְלֵי הֵיא גְזֵרָה וְהֵם מְבַטְלִים אֶת הַגְּזֵרָה הֵיא בְּקִלוֹת בְּתַפְלָתָם, וְחַיִּים קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עַל־יְהוּ דְיִשְׂרָאֵל וְהַקְּב"ה מַרְחֵם עַל יִשְׂרָאֵל, זְכָאִין אִינוֹן צַדִּיקָיָא אֲשֶׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים, דְעַל־יְהוּ כְּתִיב

חֵקת יום רביעי

הַתְעוּרְרוֹת הַשְּׁפַע בְּשְׁלִימוֹת הַיָּא לְפִי כּוֹנֵת הַמְעוֹרֵר

אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה אֲסוֹף אֶת הָעָם, בְּגִין דְּהָאֵי בָּאָר לֹא אֶעֱדִי בָּאָר מִנִּייהוּ, וְאֵי תִימָא הֵיךְ יְכַלִּין לְשִׂאבָא מַנִּיה פְּלֹא, אֲלֵא אֵיהוּ נְפִיק לְתַלְיִסְר נְחֻלִין, וְנָבִיעַ אֶתְמַלִּי וְנָפִיק לְכָל סְטָרִין, וְכַדִּין הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָא דְשִׂאָרָן וּבְעֵינָן מִיָּא, קְיִימִין עָלֶיהָ. וְאֶמְרֵי שִׁירְתָּא, וּמָה אֶמְרֵי, עָלֵי בָּאָר, סְלָקִי מִימִיךָ לְאַנְפָּקָא מִיִּין לְכָלֵא, וְלֵאֲתַשְׁקָאָה מִנְּךָ, וְכֵן אֶמְרֵי תוֹשְׁבַחְתָּא דְּהָאֵי בָּאָר, בָּאָר חֲפְרוּהָ שְׁרִים וְגו', מְלָה קְשׁוּט הוּוּ אֶמְרֵי, וְכָךְ הוּא.

מִהֲכָא אֲוִלְיַפְנָא, פֶּל מָאן דְּבָעֵי לְאַתְעֵרָא מְלִין דְּלַעֲיָלָא בִּין בְּעוֹבְדָא בִּין בְּמִלָּה, אֵי הָהוּא עוֹבְדָא אוּ הָהוּא מְלָה לֹא אֶתְעֵבִיד פְּדָקָא יָאוֹת, לֹא אֶתְעֵר מְדֵי, פֶּל בְּנֵי עֲלָמָא אֲזַלִּין לְבִי פְּנִישְׁתָּא לְאַתְעֵרָא מְלָה דְּלַעֲיָלָא, אֲבָל זְעִירִין אֵינֻון דִּידְעִין לְאַתְעֵרָא, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרִיב לְכָלֵא דִּידְעֵי לְמִקְרֵי לֵיה, וְלֵאֲתַעֲרָא מְלָה פְּדָקָא יָאוֹת, אֲבָל אֵי לֹא יִדְעֵי לְמִקְרֵי לֵיה, לֹאֹ אֵיהוּ קְרִיב, דְּכִתִּיב (תְּהִלִּים קמ"ח) קְרוֹב יְהוָה לְכָל קוֹרְאָיו וְגו', מָאֵי בְּאַמְת, דִּידְעֵי לְאַתְעֵרָא מְלָה דְּקְשׁוּט פְּדָקָא יָאוֹת, וְכֵן בְּכָלֵא.

מֵתוֹק מִדְּבַשׁ

שִׁירָה אִמְרוּ, עָלֵי בָּאָר פִּירוּשׁוֹ סְלָקִי מִימִיךָ הַעֲלֵי מִקּוֹר מִימִיךָ, לְאַנְפָּקָא מִיִּין לְכָלֵא לְהוֹצִיא מִים שִׁסְפִיק לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְלֵאֲתַשְׁקָאָה מִנְּךָ וְלֵהֲשִׁקוֹת מִמֶּךָ גַּם אֶת הַבְּהֵמוֹת, וְכֵן אֶמְרֵי תוֹשְׁבַחְתָּא דְּהָאֵי בָּאָר וְכֵן אִמְרוּ הַשְּׁבַח שֶׁל זֶה הַבָּאָר הַעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא הַמְּלֻכּוֹת, בָּאָר חֲפְרוּהָ שְׁרִים וְגו' הֵינֵנו הַמְּלֻכּוֹת הַנִּקְרָאִים צֹהַר תִּקְנוֹת אוֹתָהּ אוֹ"ל הַנִּקְרָאִים שְׁרִים (כַּמְפּוֹרֵשׁ לִקְמֵן צוֹהַר דָּף רפ"ו ע"א), מְלָה קְשׁוּט הוּוּ אֶמְרֵי, וְכָךְ הוּא וְדַבֵּר אִמְת הֵינֵנו אֲוִמְרִים, וְכֵן הוּא שְׁעַל יְדֵי שְׁתַּקְנוֹת אוֹתָהּ אוֹ"ל הֵינֵנו יוֹכֵלָה לְהַשְׁפִּיעַ מִימֵיהָ לְיִשְׂרָאֵל. (רמ"ק וּמְפָרְשִׁים)

"מֵאִמְרוּ הַתְעוּרְרוֹת הַשְּׁפַע בְּשְׁלִימוֹת הַיָּא לְפִי כּוֹנֵת הַמְעוֹרֵר" וּמְבֹאָר בּוֹ כִּי הַבָּאָר שֶׁהִיטָה בְּמִדְּבַר הַיָּא סוּד הַשְּׁכִינָה הַקְדוּשָׁה, וְכַשִּׁיִּשְׂרָאֵל הֵינֵנו צְרִיכִים לְמִים הֵינֵנו אֲוִמְרִים שִׁירָה לְפָנֵי הַשְּׁכִינָה, וְאֵז הֵינֵנו נִשְׁפַּע מִים בְּבָאָר לְצוּרֵךְ כָּל יִשְׂרָאֵל. וּמִכָּאֵן מְבֹאָר כִּי כָּל הַרוּחָה לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע מְלַמְעֵלָה לְצוּרֵךְ פְּעוּלְתוֹ, צְרִיךְ לְעוֹרֵר בְּסוּד הַרְאוּי וּבְכוּנָה. וּמְבֹאָר שֶׁכֵּן הוּא גַּם בְּעֵינֵי הַכְּשׁוּף וְהַחֲיוּצוֹנִים שֶׁרַק מִי שִׁוְדַע לְעוֹרֵר יוֹכֵל לְפַעוּל. וּמִכָּאֵן מִסִּיק שְׁאִין דִּי בְּקִיּוּם מַעֲשֵׂה הַמְצוֹת וּבְאִמְרוֹת הַתְּפִלָּה לְפַעוּל לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע וְלִמְלָא בְּקִשְׁתּוֹ, אֵלֵא צְרִיךְ כּוֹנֵה בְּשְׁלִימוֹת וּבְאִמְת, כִּי אֵלֵא שְׁאִינֵם מְכוּוֹנִים כְּרָאוּי הֵנָּה הֵם מוֹשְׁכִים רַק שְׁפַע הַכְּרַחֵי לְקִיּוּם הָעוֹלָם, אֲבָל הַצְּדִיקִים הַמְכוּוֹנִים מְמַשְׁכִּים שְׁפַע מִמְּקוֹם הַמְּחֻשְׁבָּה, וּבְכוּתָם מִתְּבָרְכִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהַקְב"ה מִתְּאוּוֹה לְתַפְּלָת הַצְּדִיקִים כְּשֶׁצְּרִיכִים יְשׁוּעָה וְקוֹרְאִים לוֹ בְּתַפְּלָתָם בְּאִמְת, וְכַשֵּׁם בְּצַרָה הוּא מוֹשִׁיעֵם אִפִּילוֹ שְׁלֵא הַתְּפִלּוֹ עַל צַרְתָּם.

(מִקּוֹר הַמִּלְתָּמֵר צוֹהַר פְּרָשַׁת חֵקת דָּף קַפָּג ע"ב — קַפָּד ע"א, צְנִיאֹרִינוּ כֵּךְ יֵג ע"ב שְׁנֵא-שְׁנו)

וְאִמְרוּ מִהֲכָא אֲוִלְיַפְנָא מִהַשְּׁבַח הַזֶּה שְׁאִמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹרֵר אֶת הַבָּאָר הַעֲלִיוֹנָה שֶׁתְּשַׁפִּיעַ מִימֵיהָ, שְׁאֵלֵנו הַדִּיבּוּרִים הֵינֵנו דְּבִרֵי אִמְת כַּדְאִמְרוּ לְעִיל, מִזֶּה אֵנֵנו לּוֹמְדִים לְכָל מְקוֹם, כִּי פֶּל מָאן דְּבָעֵי לְאַתְעֵרָא מְלִין דְּלַעֲיָלָא כָּל מִי שְׁרוּצָה לְעוֹרֵר וְלֵהֲמַשְׁכִּיךְ שְׁפַע מְלַמְעֵלָה, בִּין בְּעוֹבְדָא בִּין עַל יְדֵי מְצוֹת מַעֲשִׂוֹת, בִּין בְּמִלָּה בִּין בְּמַצוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּדַבּוּר, אֵי הָהוּא עוֹבְדָא אוּ הָהוּא מְלָה לֹא אֶתְעֵבִיד פְּדָקָא יָאוֹת אִם אוֹתָהּ הַמְצוּה בְּמַעֲשֵׂה אוּ בְּדִיבּוּר לֹא נַעֲשׂוּ כְּרָאוּי לְאוֹתָהּ הַפְּעוּלָה שְׁרוּצָה לְפַעוּל לְמַעֲלָה, לֹא אֶתְעֵר מְדֵי אֵז לֹא מִתְעוֹרֵר כְּלוּם עַל יְדָה, וְרֵאִיָּה לְדַבֵּר כִּי פֶּל בְּנֵי עֲלָמָא אֲזַלִּין לְבִי פְּנִישְׁתָּא לְאַתְעֵרָא מְלָה דְּלַעֲיָלָא כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הוֹלְכִים לְבֵית הַכְּנִסַּת לְעוֹרֵר דְּבַר שְׁלַמְעֵלָה, דֵּהֵינֵנו לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וּלְבַטֵּל גְּזֵרוֹת וְלֵהֲמַשְׁכִּיךְ חֲסִדִּים, אֲבָל זְעִירִין אֵינֻון דִּידְעִין לְאַתְעֵרָא אֲבָל מַעֲשִׂים הֵם שִׁוְדַעִים וְיִכּוּלִים לְעוֹרֵר וְלֵהֲמַשְׁכִּיךְ הַשְּׁפַע כְּרָאוּי, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרִיב לְכָלֵא דִּידְעֵי לְמִקְרֵי לֵיה וְהַקְב"ה הוּא קְרוֹב לְכָל אֲשֶׁר יוֹדְעִים לְקְרָאוּ, וְלֵאֲתַעֲרָא מְלָה פְּדָקָא יָאוֹת וְלְעוֹרֵר אֶת הַדְּבַר כְּרָאוּי, אֲבָל אֵי לֹא יִדְעֵי לְמִקְרֵי לֵיה אֲבָל אִם אֵינֵם יוֹדְעִים לְקְרָאוּ אוֹתוֹ, לֹאֹ אֵיהוּ קְרִיב אֵז אֵינֵנו הוּא קְרוֹב, דְּכִתִּיב קְרוֹב יְהוָה לְכָל קוֹרְאָיו כָּל אֲשֶׁר יְקָרְאוּהוּ בְּאִמְת, וְשׁוֹאֵל מָאֵי בְּאַמְת מִהוּ בְּאִמְת, וּמְשִׁיב דִּידְעֵי לְאַתְעֵרָא מְלָה דְּקְשׁוּט פְּדָקָא יָאוֹת שִׁוְדַעִים לְעוֹרֵר דְּבַר אִמְת כְּרָאוּי, וְכֵן בְּכָלֵא וְכֵן הוּא בְּכָל דְּבַר. (רמ"ק וּמְפָרְשִׁים)

וְאִמְרוּ רַבֵּי שְׁמַעוֹן, מָה שְׁכַתוּב הוּא הַבָּאָר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה אֲסוֹף אֶת הָעָם וְאֵתְנָה לְהֵם מִים, הֵנָּה הַזְּכוֹר שֶׁם הַיְוִי"ה שֶׁהוּא ז"א, וְלַעֲלֵל אִמְרוּ שְׁמֵלַת "בָּאָר" רוּמֵז עַל זו"ן כְּלוּלִים יַחַד, וְאִמְרוּ בְּגִין דְּהָאֵי בָּאָר לֹא אֶעֱדִי בָּאָר מִנִּייהוּ בְּשִׁבִיל זֶה הַבָּאָר, לֹא נִסְתַּלַּק הַבָּאָר הַגְּשָׁמִי מֵהֵם, כִּי כְּשֶׁמֵּתָה מֵרִים וְנִסְתַּלַּקָה הַבָּאָר, מִיד חֲזָרָה בְּזוּכּוֹת מִשָּׁה, וְאֵי תִימָא הֵיךְ יְכַלִּין לְשִׂאבָא מִנִּיה פְּלֹא וְאִם תְּאִמְרוּ אֵיךְ יוֹכֵלִים לְשִׂאבֵם וְלִסְפֵּק מִן בָּאָר אַחַת כָּל שְׁשִׁים רְבּוּא מִשְׁפַּחוֹת, וּמְשִׁיב אֲלֵא אֵיהוּ נְפִיק לְתַלְיִסְר נְחֻלִין אֵלֵא הַבָּאָר יִצָּא לִי"ג נְחָלִים, י"ב נְחָלִים לִי"ב שְׁבִטִים, וְנִחַל אַחַד לְהַכְּהִנִים וְלוּיִים, וְנָבִיעַ אֶתְמַלִּי וְהַנְּבִיעַ שֶׁהוּא מִקּוֹר הַבָּאָר נִתְמַלָּא, וְנָפִיק לְכָל סְטָרִין וְיִצָּא לְכָל הַצְּדִידִים, וְהִיָּה מִחֻלַּק וְשׁוֹלַח מִימֵיו לִי"ג נְחָלִים לְכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הַמְּחַנְנָה, וְכַדִּין הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָא דְשִׂאָרָן וּבְעֵינָן מִיָּא וְאֵז בְּשַׁעֲתָא שְׁחִנּוּ יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל מַחְנָהוּ וְהֵינֵנו צְרִיכִים לְמִים, קְיִימִין עָלֶיהָ וְאֶמְרֵי שִׁירְתָּא הֵינֵנו יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים אֲצֵל הַבָּאָר וְאִמְרוּ שִׁירָה, וּמָה אֶמְרֵי אִיזוּ

אוֹף הָכָא, הוּוּ אָמְרֵי יִשְׂרָאֵל הָנִי מְלִין, מְלִין דְקָשׁוּט, בְּגִין לְאַתְעָרָא לְהָאֵי בִירָא, וְלֹא שְׂקָאָה לֹון לְיִשְׂרָאֵל, וְעַד דְאָמְרֵי הָנִי מְלִי לֹא אַתְעַר.

וְכַן אָפִילוּ בְאֵינוּן חֲרָשֵׁי עֲלָמָא, דְמִשְׁתַּמְשֵׁי בְזִינִין בִּישִׁין, עַד דְעֵבְדֵי עוֹבְדוּי דְקָשׁוּט לְגַבְיֵיהוּ, אִי לֹא אָמְרוּ מְלִי דְקָשׁוּט, בְּגִין לְאִמְשָׁכָא לֹון בְּהָנִי גְוַנְי דְבַעֲיִין, לֹא מִתְעָרִין לְגַבְיֵיהוּ, וְאָפִילוּ דְצוּוחֵי כָּל יוֹמָא בְּמִלִין אַחֲרָנִין אוּ בְעוֹבְדָא אַחֲרָא, לֹא מְשָׁכִין לֹון לְגַבְיֵיהוּ לְעֲלָמִין, וְלֹא מִתְעָרִין לְקַבְלֵיהוּ.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (מ"א י"ח כו) וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל וְגו', מְאִי טַעְמָא, חַד דְלָאוּ רְשׁוּ בְהָהוּא בַעַל בְּהָאֵי, וְעוֹד דְמִלִין לֹא מִתְפָּשְׂרִין בִּינֵיהוּ, וְאִנְשֵׁי לֹון קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מְנַהֲוִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם פסוק לו) וְאַתָּה הַסְבוֹתָ אֶת לְבָבְךָ אַחֲרֵינִי, זָפִאִין אֵינוּן צְדִיקָאֵי דִידְעֵי לְמַקְרֵי לְמַאֲרִיהוֹן כְּדָקָא יָאוּת.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָכָא בְעֵינָא לְגַלְאָה מְלָה, תָּא חֲזִי, כָּל מְאָן דִּידְעַ לְסַדְרָא עוֹבְדָא כְּדָקָא יָאוּת, וְלִסְדְרָא מְלִין כְּדָקָא יָאוּת, הָא וְדָאֵי מִתְעָרֵי לְקְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, לְאִמְשָׁכָא מְלִין עֲלָאִין דְמִתְפָּשְׂרִין, וְאִי לֹא, לֹא אַתְפָּשֵׁר לְגַבְיֵיהוּ.

אִי הָכִי כָּל עֲלָמָא יְדַעֵי לְסַדְרָא עוֹבְדָא וְלִסְדְרָא מְלִין, מְאִי חֲשִׁיבוּ דְלַהוֹן דְצְדִיקָאֵי דִידְעֵי עֲקָרָא דְמְלָה וְעוֹבְדָא, וְיְדַעֵי לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא, יִתִּיר מְאִלִין אַחֲרָנִין, דְלֹא יְדַעֵי כָּל כְּדָ.

מִתּוֹק מְדַבֵּשׁ

עַל יְדֵי אֲלִיהוּ הַנְּבִיא וִיתְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם עַל יְדוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה אַחֲרַיְכֶם, כִּי, הָדָא הוּא דְכְתִיב זֶהוּ שְׁכַתוֹב וְאַתָּה הַסְבוֹתָ אֶת לְבָבְךָ אַחֲרֵינִי פִירוּשׁ לְבָבְךָ שֶׁל נְבִיאֵי הַבַּעַל, זָפִאִין אֵינוּן צְדִיקָאֵי דִידְעֵי לְמַקְרֵי לְמַאֲרִיהוֹן כְּדָקָא יָאוּת אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִיקִים שִׂוְדַעִים לְקַרְוֵי לְקוֹנֵם כְּרָאוּי לְהִיּוֹת. (רמ"ק וּמְפִרְשֵׁי)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָכָא בְעֵינָא לְגַלְאָה מְלָה כַּאֲן אֲנִי רוֹצֵה לְגַלוֹת אִיזָה דְבַר סוּד, תָּא חֲזִי, כָּל מְאָן דִּידְעַ לְסַדְרָא עוֹבְדָא כְּדָקָא יָאוּת בָּא וְרָאָה, כָּל מִי שִׂוְדַע לְסוּד הַמַּעֲשֵׂה כְּרָאוּי, רֹצֵה לִוְמַר כָּל מִי שִׂוְדַע לְסוּד בְּכָל יוֹם מִצּוֹת הַמַּעֲשִׂוֹת לְפָנֵי הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם יִפְנֶה, וְיִטּוֹל יְדָיו, וְצִיצִית, וְתַפְלִין דִּיד וְדִרְאָשׁ וְכוּנּוּתֵיהֶם, לְתַקֵּן בְּהֵם אֶת חֲצִינוּתֵיהֶם הַעוֹלָמוֹת שֶׁל בְּרִיאַת יְצִירָה וְעִשְׂיָה, וְלִסְדְרָא מְלִין כְּדָקָא יָאוּת וְכַן לְסוּד הַדִּיבּוּרִים כְּרָאוּי, וְרֹצֵה לִוְמַר כָּל מִי שִׂוְדַע לְסוּד בְּכָל יוֹם אֶת ד' חֲלָקֵי הַתְּפִלָּה, דְקַרְבָּנוֹת, וּפְסוּקֵי דְזִמְרָה, וְיוֹצֵר, וְעִמִּידָה וְכוּנּוּתֵיהֶם, שְׁעַל יְדֵי זֶה מִתְקַנִּים אֶת פְּנִימִיּוֹת הַעוֹלָמוֹת שֶׁל בְּרִיאַת יְצִירָה וְעִשְׂיָה, וְכוּלָלִים אֶת כָּל הַעוֹלָמוֹת זֶה בּוֹה (כְּמִנְאוֹר נֶשֶׁר הַכּוֹנוֹת דְכוּשֵׁי תַפְלַת הַשְּׁמַר דְרוֹט צ'וּג'), הָא וְדָאֵי מִתְעָרֵי לְקְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲלוּ וְדָאֵי מְעוֹרְרִים אֶת הַקְּב"ה, כְּלוֹמַר שְׁמַעוֹרְרִים אֶת ז' לְהַעֲלוֹת מִיַּן נּוֹקְצִין לְאוּ"ת, לְאִמְשָׁכָא מְלִין עֲלָאִין דְמִתְפָּשְׂרִין לְהַמְשִׁיךְ דְבָרִים עֲלִינוּם הַכְּשֵׁרִים וְרָאוּם לְהַמְשִׁיךְ, דְהֵינּוּ לְהַמְשִׁיךְ מִאוּ"ת אֶת הַמוֹחִין דְגַדְלוֹת הַרְאוּם לִיעֻקֵּב וְרַחֵל שְׁנַיִם עוֹסְקִים צִמֵי הַחֹל, וְאִי לֹא וְאִם לֹא מְסוֹדְרִים הַמַּעֲשִׂים וְהַדְּבָרִים כְּרָאוּי לְהַמְשַׁכֵּת הַמוֹחִין, אוּ לֹא אַתְפָּשֵׁר לְגַבְיֵיהוּ אֵינוּ מִתְכַּשֵּׁר אַעֲלָם, לָכֵן לִוְמַר לֹא הֵיוּ נִמְשָׁכִים הַמוֹחִין כְּרָאוּי לִיעֻקֵּב וְרַחֵל. (שְׁע"ר וּמְפִרְשֵׁי)

אוֹף הָכָא אִף כַּאֲן עַל הַבָּאָר, הוּוּ אָמְרֵי יִשְׂרָאֵל הָנִי מְלִין, מְלִין דְקָשׁוּט הֵיוּ אוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל אֲלוּ הַדְּבָרִים, שֶׁהֵיוּ דְבָרֵי אִמֵּת שֶׁהֵיוּ רָאוּם לְמַלְכוּת, לְכַן הַמְשִׁיכוּ וְהוֹצִיאוּ מִמֶּנָּה שְׁפַע הַמַּיִם, בְּגִין לְאַתְעָרָא לְהָאֵי בִירָא כְּדִי לְעוֹרֵר שׁוֹרֵשׁ הַבָּאָר הַזֶּה, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְלֹא שְׂקָאָה לֹון לְיִשְׂרָאֵל וְלַהֲשִׁקוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַד דְאָמְרֵי הָנִי מְלִי לֹא אַתְעַר וְטֵרַם שְׁאִמְרוּ דְבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֹא נִתְעוֹרְרָה הַבָּאָר. (רמ"ק וּמְפִרְשֵׁי)

וְכַן אָפִילוּ בְאֵינוּן חֲרָשֵׁי עֲלָמָא וְכַן אָפִילוּ בְאוֹתָם מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם, דְמִשְׁתַּמְשֵׁי בְזִינִין בִּישִׁין שְׁמִשְׁתַּמְשִׁים בְּמִינִים רַעִים שֶׁל הַסְטְרָא אַחֲרָא לְצוּרֵךְ כְּשִׁפְיָהֶם, עַד דְעֵבְדֵי עוֹבְדוּי דְקָשׁוּט לְגַבְיֵיהוּ עַד שְׁעוֹשִׁים מַעֲשִׂים שֶׁהֵם אִמְתִּיִּים אַעֲלָם וְרָאוּיִים לְהֵם, אִי לֹא אָמְרוּ מְלִי דְקָשׁוּט וְבָאֵם לֹא הֵיוּ אוֹמְרִים שֶׁהֵם דְבָרִים אִמְתִּיִּים וְרָאוּיִים לְהֵם וְשִׁיכִים לְעִנְיָנֵיהֶם, בְּגִין לְאִמְשָׁכָא לֹון בְּהָנִי גְוַנְי דְבַעֲיִין כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָם בְּאֵלוּ הַאֹפְנִים שְׁצִרִיכִים, לֹא מִתְעָרִין לְגַבְיֵיהוּ אוּ לֹא הֵיוּ מִתְעוֹרְרִים אֲלֵיהֶם, וְאָפִילוּ דְצוּוחֵי כָּל יוֹמָא בְּמִלִין אַחֲרָנִין אוּ בְעוֹבְדָא אַחֲרָא וְאָפִילוּ אִם צוֹעִקִים כָּל הַיּוֹם דְבָרִים אַחֲרִים אוּ בְמַעֲשֵׂה אַחֲרֵי, לֹא מְשָׁכִין לֹון לְגַבְיֵיהוּ לְעֲלָמִין לֹא הֵיוּ מוֹשְׁכִים אוֹתָם אֲלֵיהֶם לְעוֹלָם, וְלֹא מִתְעָרִין לְקַבְלֵיהוּ וְלֹא הֵיוּ מִתְעוֹרְרִים כְּנִגְדָם, וְרֹצֵה לִוְמַר שְׁנֵם לְכַשׁוֹף צִרִיכִים לְעִשׂוֹת מַעֲשִׂים שֶׁהֵם דְבָרִים אִמְתִּיִּים לְהֵם בְּשִׁלְיִמוֹת, וְרָאוּיִים לְאוֹתוֹ הַכְּשׁוֹף, אֲבָל וְדָאֵי כּוֹלָם הֵם שְׁקֵר וּמַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים. (רמ"ק וּמְפִרְשֵׁי)

תָּא חֲזִי, כְּתִיב בָּא וְרָאָה מַה שְׁכַתוֹב אַעֲלָב נְבִיאֵי הַבַּעַל, וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁם הַבַּעַל מִהַבְּקָר וְעַד הַצְּהָרִים לְאִמַר הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה, וְשׁוֹאֵל מְאִי טַעְמָא מַהוּ הַטַּעַם שֶׁלֹא נַעֲנוּ מִהַבַּעַל לְהוֹרִיד אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם, הֲלֹא יָדְעוּ בְּפַעוּלַת הַכְּשׁוֹף וְהַשְּׁבַעֲתָם, וּמְשִׁיב חַד דְלָאוּ רְשׁוּ בְהָהוּא בַעַל בְּהָאֵי טַעַם אַחַד שְׁאִין רְשׁוֹת לְהַבַּעַל הַהוּא לְהוֹרִיד אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם אָפִילוּ עִם כְּשׁוֹף, וְעוֹד טַעַם שְׁנֵי דְמְלִין לֹא מִתְפָּשְׂרִין בִּינֵיהוּ כִי דְבָרֵי הַכְּשׁוֹף וְסוּדֵר הַשְּׁבַעֲתָם לֹא הֵיוּ מְסוֹדְרִים בִּינֵיהֶם כְּרָאוּי, וְאִנְשֵׁי לֹון קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מְנַהֲוִין כִי הַקְּב"ה הַשְּׁכִיחַ אוֹתָם מֵהֶם, כְּדִי שִׁיבָא הַנֶּס

אֶלֶּא אֵלֶיךָ דְּלֵא יְדַעֵי עֶקְרָא דְּעוֹבְדָא פּוֹלִי הָאֵי, אֶלֶּא סְדוּרָא בְּעֵלְמָא וְלֵא יִתִּיר, מְשַׁכֵּינְ עֲלֵייהוּ מְשִׁיכוּ דְּבַתֵּר פְּתוּפֵי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֵא טָס בְּאֹיֶרָא, דְּשִׁגְיָחוּ אֶקְרִי.

וְאֵלֶיךָ דִּידַעֵי וּמְכוּוֹנֵי לְבָא וּרְעוּתָא, מְפַקֵי בְּרַכָּאן מֵאַתֵּר דְּמַחְשְׁבָהּ, וְנִפְקֵי בְּכָל גְּזַעֵין וְשִׁרְשֵׁין, בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל פְּדָקָא יָאוּת, עַד דְּמַתְּבַרְכֵן עֲלֵאֵין וְתַתְּאֵין, וְשִׁמָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה מַתְּבַרְךָ עַל יְדִיהוֹן.

זַפְּאָה חוֹלְקִיהוֹן, דְּהָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרִיב לְגַבִּיְהוֹן, וְזַמִּין לְקַבְּלֵיהוֹן בְּשַׁעֲתָא דְּקָארוֹן לֵיה, הוּא זַמִּין לֹוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְּאֵינוֹן בְּעֵאקוּ הוּא לְגַבִּיְהוֹ, הוּא אוֹקִיר לֹוֹן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֵתִי, הֵדָא הוּא דְּכִתִּיב (תהלים צא יד) פִּי בִי חֶשֶׁק וְאֶפְלֹטָהוּ אֲשַׁגְּבֵהוּ פִּי יְדַע שְׁמִי.

מתוק מדבש

והשרשים של האורות, מרוב חשק ורצון הקב"ה להאיר ולהשפיע בתחתונים, ויורד השפע בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל פְּדָקָא יָאוּת בדרך אור ישר כראוי, שרצונו להאיר ולהשפיע למטה, עַד דְּמַתְּבַרְכֵן עֲלֵאֵין עד שמתברכים העליונים שחס פּרְלוּפֵי הַאֵלִילוּת, וְתַתְּאֵין וְהַתְּחַתּוֹנִים שהם עולמות בריאה יצירה ועשיה, וְשִׁמָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, מַתְּבַרְךָ עַל יְדִיהוֹן ושם הקדוש העליון שהוא השם הו"ה במלוי אלפי"ן שבפנימיות הספירות, מתברך על ידיהם.

זַפְּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּהָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרִיב לְגַבִּיְהוֹן אֲשֵׁרִי חֲלַקְם שֶׁל אֱלֹוֵי הַיּוֹדַעִים וּמְכוּוֹנִים בְּכוּוֹנוֹת הָרְאוּיוֹת, כִּי הַקַּב"ה קְרוֹב אֲלֵיהֶם, וּמְשַׁכֵּינְ שְׁכִינְתוֹ עִמָּהֶם, וְזַמִּין לְקַבְּלֵיהוֹן וּמְזוּמֵן אֲלֵיהֶם, וּמַתְּאוּה לְתַפְלָתָם, בְּשַׁעֲתָא דְּקָארוֹן לֵיה בְּשַׁעֲתָא שְׁקוּרָאִים אוֹתוֹ כְּשִׁצְרִיכִים אֵיזוּ יִשׁוּעָה לְצוּרְכֶם, הוּא זַמִּין לֹוֹן הוּא מְזוּמֵן אֲלֵיהֶם וְנוֹתֵן לָהֶם רְצוֹנָם וּשְׂאֵלָתָם, וְכֵן בְּשַׁעֲתָא דְּאֵינוֹן בְּעֵאקוּ הוּא לְגַבִּיְהוֹ בְּשַׁעֲתָא שֶׁהֵם בְּצַרָה, הוּא אֲצִלָם לְהֲצִילָם אֲפִילוּ שֶׁלֹא הַתְּפַלְלוּ עַל הַיְשׁוּעָה, הוּא אוֹקִיר לֹוֹן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֵתִי הוּא מְכַבֵּד אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, הֵדָא הוּא דְּכִתִּיב זֶהוּ שְׁכַתוֹב פִּי בִי חֶשֶׁק וְאֶפְלֹטָהוּ, אֲשַׁגְּבֵהוּ פִּי יְדַע שְׁמִי יִקְרָאֵנִי וְאֵעֲנֵהוּ עִמּוֹ אֲנִכִי בְּצַרָה אַחֲלָצְהוּ וְאֲכַבְדֵהוּ.

(רמ"ק ושע"ר ומפרשים)

דְּלֵא יְדַעֵי כָּל פֶּךָ יוֹתֵר מֵאֱלוֹ הָאֲחֵרִים שְׁאֵינֵן יוֹדַעִים כֹּל כַּךְ, וְרֻצָה לוֹמֵר מֵה חֲשִׁיבוֹת הַצְּדִיקִים הַיּוֹדַעִים וּמַתְּפַלְלִים בְּכוּנוֹת, יוֹתֵר מִסַּתֵּם הַמּוֹן עִם שְׁלוֹבָשִׁים טְלִית וְתַפְלִין וּמַתְּפַלְלִים בְּכֹל יוֹם.

וּמְשִׁיב אֶלֶּא אֵלֶיךָ דְּלֵא יְדַעֵי עֶקְרָא דְּעוֹבְדָא פּוֹלִי הָאֵי רַק אֱלוֹ שְׁאֵינֵם יוֹדַעִים עֵיקֵר וְשׁוֹרֵשׁ הַמַּעֲשֶׂה כֹּל כַּךְ, לְכוּיֵן אַתְּ כּוֹנֵן הַמִּצְוֹת כְּרָאוּי, אֶלֶּא סְדוּרָא בְּעֵלְמָא וְלֵא יִתִּיר אֱלֹוֹת סִדּוּר מַעֲשֶׂה הַמִּצְוָה בְּעֵלְמָא וְלֵא יוֹתֵר, רֻצָה לוֹמֵר שְׁעוֹשִׂים אַתְּ סִדֵּר הַמַּעֲשִׂים וְהַתְּפִלוֹת בְּלִי כּוּוֹנָה פְּנִימִית, מְשַׁכֵּינְ עֲלֵייהוּ מְשִׁיכוּ דְּבַתֵּר פְּתוּפֵי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֵם מוֹשְׁכִים עֲלֵיהֶם אַתְּ הַשַּׁעֲתָא הַיּוֹרֵד עַל יְדֵי תַפְלָתָם, מְשִׁיכָה שְׁלֵאֲחַר כְּתַפְּיוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, לְהֵינּוּ הַמַּשְׁכָּת הַשַּׁעֲתָא הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵם הֵיא מְצַחֵינָת אֲחֹרִיִּים, כְּשֶׁהָאֲוֹרוֹת הֵם נְסוּד הַסְתַּלְקוֹת, וְנִקְרָא אֲחֹרִיִּים כִּי הוּא הוֹפֵךְ פְּנֵיו נְכַעֵס מֵהֶם, וּמֵאִיר זֶהֱם רַק הַסְכְּרָה, דְּלֵא טָס בְּאֹיֶרָא שְׂאז אֵין שַׁעֲתָא הָאוּר רֻצָה לְטוֹס וְלִרְדַת בְּאוּר הָעוֹלָם הַזֶּה לְמַטָּה, כִּי אַז רְצוֹן הָאוּר לְעֵלוֹת וְלַהֲסַתְּלֵק, דְּשִׁגְיָחוּ אֶקְרִי וְנִקְרָא רַק הַשְּׁגָחָה בְּעֵלְמָא, שֶׁהַקַּב"ה מְשַׁפִּיעַ מֵה שֶׁהוּא מִן הַהֲכַרְחָ לְצוּרְךָ קִיוֹם הָעוֹלָם.

וְאֵלֶיךָ דִּידַעֵי וּמְכוּוֹנֵי לְבָא וּרְעוּתָא אֲבַל אֱלוֹ הַצְּדִיקִים שִׁיּוֹדַעִים וּמְכוּוֹנִים אַתְּ לְבָם וְרְצוֹנָם בְּהַמַּשְׁכָּת הַשַּׁעֲתָא בְּכוּוֹנוֹת הָרְאוּיוֹת, מְפַקֵי בְּרַכָּאן מֵאַתֵּר דְּמַחְשְׁבָהּ הֵם מוֹצִיאִים אַתְּ שַׁעֲתָא הַבְּרֻכּוֹת מִמְקוֹם הַמַּחְשְׁבָה שֶׁהִיא אֲנָא עֲלָאָה, וְנִפְקֵי בְּכָל גְּזַעֵין וְשִׁרְשֵׁין וְיוֹצֵאִים הָאוֹרוֹת וְיוֹרְדִים בְּשִׁלְמוֹתָם כְּאִילוּ נַעֲקְרוּ וְיִרְדוּ כֹּל הַגְּזַעִים

חַקַּת יוֹם חַמִּישִׁי

זכות המילה מועילה רק לשומר הברית

תָּא חֲזִי, פְּתִיב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אוֹתוֹ, תִּרְיֵן אוֹתוֹ אֵינּוֹן שְׁלִימִין בְּאוֹרֵייתָא, בְּתִרְיֵן וְוִי"ן, חַד דָּא, וְחַד (דברים כב ב) עַד דְּרוּשׁ אַחִיף אוֹתוֹ, מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּאֵינּוֹן אוֹת מְמַשׁ, עַד דְּרוּשׁ אַחִיף אוֹתוֹ, דְּבַעֲי לְפָרְשָׁא הֵהוּא אוֹת דְּהֵהוּא אַבִּידָה.

אוּף הָכָא דִּין אוֹתוֹ, דָּא עוּג דְּאֶתְדַבֵּק בְּאַבְרָהָם, וּמֵאַנְשֵׁי בֵּיתֵיהּ הָנָה, וְכַד אֶתְגַּזֵּר אַבְרָהָם, מַה פְּתִיב וְכָל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וְגו', דָּא עוּג דְּאֶתְגַּזֵּר עִמֵּיהּ, וְקַבִּיל הָאִי אֶת קְדִישָׁא, פִּינּוֹן דְּחָמָא עוּג דְּיִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין גְּבִייהּ, אָמַר הָא וְדָאִי אָנָּא אַקְדִּימְנָא זְכוּתָא דְקָאִים לוֹן, וְדָא שְׂוִי לְקַבְלֵיהּ.

בֵּיהּ שְׁעָתָא דְחִיל מֹשֶׁה, הִיף יְכִיל לְאַעְקָרָא רְשִׁימָא דְרִשִׁים אַבְרָהָם, אָמַר וְדָאִי הָא יְמִינָא דִילִי מִית, דְּהָא יְמִינָא בְּעֵינָא לְהָאִי, אִי נִימָא הָא אֶלְעָזָר, יְמִינָא דְסִיְהָרָא הוּא וְלֹא דִילִי, וְהָאִי אֶת לִימִינָא הוּא, דְאַבְרָהָם לִימִינָא הוּא.

מִיד אָמַר קְדִישָׁא בְרִיף הוּא, אַל תִּירָא אוֹתוֹ, וְלֹא תִדְחַל לְהֵהוּא אוֹת דִילֵיהּ, וְאַפִּילוּ לִימִינָא לֹא אַצְטְרִיף, פִּי בִידָךְ נִתְתִי, שְׂמָאֵלָא דִילָךְ יַעְקֹר לִיה מְעֻלְמָא, דְּהָא הוּא פְּגִים רְשִׁימָא דִילֵיהּ, וּמֵאַן דְפְּגִים לְהָאִי

מֵתוּק מִדְּבַשׁ

וקבל אות ברית קדש, פִּינּוֹן דְּחָמָא עוּג דְּיִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין גְּבִייהּ כִּיּוֹן שְׂרָאָה עוּג שִׁישְׂרָאֵל מִתְקַרְבִּים אֵלָיו, אָמַר הָא וְדָאִי אָנָּא אַקְדִּימְנָא זְכוּתָא דְקָאִים לוֹן אִמַר הִרִי וְדָאִי אֲנִי הַקְדַּמְתִּי זְכוּת הַמִּילָה שְׁעוּמַדַּת לָהֶם, כִּי הוּא נִמּוּל עוֹד לִפְנֵי יִצְחָק אֲבִינוּ, וְדָא שְׂוִי לְקַבְלֵיהּ וְזְכוּת זֶה שֶׁם כִּנְגָדוֹ לְבִטּוּחַ בּוֹ וְלִלְחוּם בִּישְׂרָאֵל.

בֵּיהּ שְׁעָתָא דְחִיל מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה נִתִּירָא מֹשֶׁה, אִמַר הִיף יְכִיל לְאַעְקָרָא רְשִׁימָא דְרִשִׁים אַבְרָהָם אִיךְ אוּכַל לַעְקוֹר אֶת הַרוּשֶׁם שֶׁרֶשֶׁם אַבְרָהָם, אָמַר וְדָאִי הָא יְמִינָא דִילִי, מִית אִמַר וְדָאִי הִרִי הַזּוֹרֵעַ הִימִין שְׁלִי דִהֵינּוּ אַהֲרֹן שֶׁהִיָּה בַחֲסֵד, מַת, דְּהָא יְמִינָא בְּעֵינָא לְהָאִי כִּי כַח הַחֲסֵד הַעֲלִיּוֹן שְׁבִימִין צִרִיךְ כֹּאן לַעְקוֹר אֶת רוּשֶׁם אוֹת בְּרִית שֶׁל עוּג, כִּיּוֹן שֶׁמִּצַּד הַחֲסֵד דְאַבְרָהָם בָּאָה לוֹ זְכוּת הַמִּילָה, אִי נִימָא הָא אֶלְעָזָר אִם נֹאמַר שִׁישׁ כֹּאן אֶת אֲלֵעֶזֶר תַּחַת אֲבִיו אַהֲרֹן, הוּא אֵינוֹ מוֹעִיל כִּנְגַד עוּג, יְמִינָא דְסִיְהָרָא הוּא כִּי הוּא הִימִין שֶׁל הַלְבָנָה שֶׁהִיא בַחֲיַנַּת הַמַּלְכוּת, דִּהֵינּוּ יְמִינֵנו שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִיוּ פְּנֵינוּ פְּנֵי לְבָנָה, וְלֹא דִילִי וְאֵינוֹ הִימִין שְׁלִי שְׂאֵנִי בַחֲיַנַּת הַתְּפָאֶרֶת, וְהָאִי אֶת לִימִינָא הוּא וְזֶה הָאוֹת שֶׁל עוּג הוּא לִימִין הַתְּפָאֶרֶת דו"א, דְאַבְרָהָם לִימִינָא הוּא כִּי אַבְרָהָם הוּא בַחֲסֵד שְׁבִימִין שֶׁל הַתְּפָאֶרֶת דו"א, וְהוּא שֶׁם לוֹ זֶה הָאוֹת.

מִיד אָמַר קְדִישָׁא בְרִיף הוּא מִיד אִמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, אַל תִּירָא אוֹתוֹ דִּהֵינּוּ וְלֹא תִדְחַל לְהֵהוּא אוֹת דִילֵיהּ וְלֹא תִירָא מִפְּנֵי הָאוֹת שְׁלוֹ, וְאַפִּילוּ לִימִינָא לֹא אַצְטְרִיף וְאִפִּילוּ לִימִין לֹא תִצְטַרֵּךְ כְּדֵי לְנַצְחוֹ, פִּי בִידָךְ נִתְתִי דִהֵינּוּ שְׂמָאֵלָא דִילָךְ יַעְקֹר לִיה מְעֻלְמָא הַשְּׂמָאֵל שֶׁלְךָ יַעְקוֹר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, כִּי לֹא עוּמַדַּת לוֹ זְכוּת הַמִּילָה שֶׁשֶׁם לוֹ אַבְרָהָם, דְּהָא הוּא פְּגִים רְשִׁימָא דִילֵיהּ כִּי הוּא פְּגִים אֶת רוּשֶׁם הַבְּרִית שְׁלוֹ, בְּכָל מִינֵי טוּמְאוֹת שֶׁל עֲרִיּוֹת, וּמֵאַן דְפְּגִים לְהָאִי אֶת אֶתְחִזִּי לְאַתְעַקְרָא מְעֻלְמָא וְמִי

"מאמר זכות המילה מועילה רק לשומר הברית" ומבואר בו כי עוג מלך הבשן היה מבאי ביתו של אברהם, ונימול קודם יצחק, ועל כן היה משה ירא כי לא ידע איך להכניעו, שמא תגן לו זכות אברהם ששורשו בחסד, וכח אהרן שהיה בחסד לא היה כי כבר נפטר אהרן. ולזה הודיעו הקב"ה למשה שאין לו לירא מעוג, ויכול גם הוא להכניעו בנקל, כי עוג לא שמר את בריתו, ולכן אין לו את זכות המילה, ומבואר מכאן כי זכות המילה מועילה רק לבן ישראל או לגוי שנתגייר, ובתנאי ששומרים את בריתם מלחטוא.

(מקור המאמר זוהר פרשת חקת דף קפד ע"א-ב, צנזאורינו כרך יג עמ' שנו-ס)

תָּא חֲזִי, פְּתִיב בַּא וְרָאָה מַה שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אוֹתוֹ, הֵנָּה תִּרְיֵן אוֹתוֹ אֵינּוֹן שְׁלִימִין בְּאוֹרֵייתָא בְּתִרְיֵן וְוִי"ן ב' פַּעַמִּים יֵשׁ בְּתוֹרָה מִלַּת "אוֹתוֹ" מִלָּאָה בְּב' וְוִי"ן, חַד דָּא אַחַת כֹּאן, וְחַד וְאַחַת מַה שְׁכַתוּב בְּהַשְּׁבַת אֲבִידָה עַד דְּרוּשׁ אַחִיף "אוֹתוֹ" (כַּתֵּב צִמְנַחַם שִׁי כִי צִסְפֵּר תּוֹרָה שְׁלַנו שְׁנֵיהֶם חֲסִירִים, וְכַתֵּב צִסְפֵּר נוֹר יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיוּ מְקוֹנְלִים שְׁמַלַּת "אוֹתוֹ" דְּעוּג רָאוּיָה לְהִיּוֹת מִלָּא לְרַמּוֹ עַל אוֹת הַצְּנִיָּה, אִלָּא לְפִי שְׁעוּג קַלְקַל הַצְּנִיָּה לְכֹן חֲסֵר צְמוּרָה אוֹת הו' הַרוּמוֹת עַל הַצְּנִיָּה), מְאִי טַעְמָא מְהוּ טַעְמוֹ, וְאִמַר בְּגִין דְּאֵינּוֹן אוֹת מְמַשׁ לְפִי שְׁהֶם לְשׁוֹן אוֹת וְסִימֵן מִמֶּשׁ, כִּי מַה שְׁכַתוּב עַד דְּרוּשׁ אַחִיף אוֹתוֹ פִּירוּשׁוֹ דְּבַעֲי לְפָרְשָׁא הֵהוּא אוֹת דְּהֵהוּא אַבִּידָה כִּי צִרִיךְ לְפַרְשׁ אֶת הַסִּימֵן שִׁישׁ לוֹ בְּאֲבִידָה הֵהוּא.

אוּף הָכָא דִּין אוֹתוֹ, דָּא עוּג דְּאֶתְדַבֵּק בְּאַבְרָהָם אִיךְ כֹּאן מִלַּת "אוֹתוֹ" הוּא עוּג שֶׁנִּתְדַבֵּק בְּאַבְרָהָם, וּמֵאַנְשֵׁי בֵּיתֵיהּ הָנָה וּמֵאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ הִיָּה, וְכַד אֶתְגַּזֵּר אַבְרָהָם וְכַשֶּׁנְּמוּל אַבְרָהָם מַה פְּתִיב וְכָל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וְגו' נִמּוּלוּ אֹתוֹ, דָּא עוּג דְּאֶתְגַּזֵּר עִמֵּיהּ וְקַבִּיל הָאִי אֶת קְדִישָׁא זֶהוּ עוּג שֶׁנִּמּוּל עַל יַדִּי אַבְרָהָם

אֶת, אֲתַחֲזִי לְאֲתַעֲקְרָא מֵעֲלָמָא, כָּל שְׂפָן שְׂמָא לֹא דִילָךְ דְּאִיהוּ יִדָּךְ, יַעֲקֹר לִיה מֵעֲלָמָא, בְּגִין כִּף אֲתַעֲקֹר מֵעֲלָמָא, וְאֶפִּילוּ דְּאִיהוּ תַקִּיפָא מִבְּנֵי גְבַרְיָיא, וּבְעָא לְשִׁיצָאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, נָפַל בִּידֵיה דְּמִשָּׁה וְאֲשַׁתְּצִי. בְּגִין כִּף כֹּלָא שְׂצִיאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּנוֹי וְכָל עַמִּיָּה וְכָל דִּילִיָּה, כְּמָה דְכָתִיב, וַיִּפּוּ אוֹתוֹ וְאֵת בְּנָיו וְאֵת כָּל עַמּוֹ, וְכָתִיב (דְּבָרִים ב' ל"ג) וַנִּפַּךְ אוֹתוֹ וְאֵת בְּנָו, בְּנוֹ כְּתִיב חֶסֶר יו"ד, וְקָרִינָן בְּנָיו, וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָיא.

זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל דְּמִשָּׁה נְבִיאָה הָוָה בִּינֵיהוּ, דְּבִגִינֵיהָ עָבִיד לֹון קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא כָּל הֲנִי אֲתוֹן וְאוֹקְמוּהָ, וְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לֹא גְזַר קִיָּמִיָּה עִם שְׂאָר עַמִּין לְאֲתַקְשָׁרָא בְּהוּ, אֲלֹא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינוֹן בְּנוֹי דְּאַבְרָהָם, דְּכָתִיב בּוֹ (בְּרֵאשִׁית י"ז) וּבֵין זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לְבָרִית עוֹלָם, וְכָתִיב (ישעיה נ"ב כ"א) וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּם אָמַר יְהוָה, רוּחִי אֲשֶׁר עָלְיָךְ וְגו', לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'. בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

מתוק מדבש

ומסיק דבריו ואמר זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל דְּמִשָּׁה נְבִיאָה הָוָה בִּינֵיהוּ אֲשֵׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׂמִשָּׁה הַנְּבִיאָה הִיא בִּינֵיהֶם, דְּבִגִינֵיהָ עָבִיד לֹון קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא כָּל הֲנִי אֲתוֹן וְאוֹקְמוּהָ שְׂבִשְׂבִילוּ עֲשָׂה לְהֶם הַקְּבָ"ה כָּל אֵלוֹ הַאֲוֹתוֹת, וְכַבֵּר בִּיאָרוּ כַךְ הַחֲבָרִים, וְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לֹא גְזַר קִיָּמִיָּה עִם שְׂאָר עַמִּין לְאֲתַקְשָׁרָא בְּהוּ וְהַקְּבָ"ה לֹא כֵרַת בְּרִיתוֹ עִם שְׂאָר הָעַמִּים לְהַתְּקִשֵׁר עִמָּהֶם, אֲלֹא עִם יִשְׂרָאֵל דְּאֵינוֹן בְּנוֹי דְּאַבְרָהָם אֲלֹא עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנוֹי שֶׁל אַבְרָהָם, (וְאִם גּוֹי יִמּוּל אִם עֲלָמוּ אִין לֹו שׁוּם זְכוּת הַמִּילָה אִם לֹא יִמְגִייר), דְּכָתִיב בּוֹ שְׂנֵאמַר בּוֹ, וְהַקִּימוֹתִי אֵת בְּרִיתִי בִּינִי וּבִינְךָ וּבֵין זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לְבָרִית עוֹלָם לְהִיּוֹת לְךָ לְאַלְהֵיִם וּלְזֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ, וְכָתִיב וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּם אֲנִי עַל זֹאת אֲכַרֵּת בְּרִית עִמָּהֶם אָמַר יְהוָה, וּפִירֵשׁ עַל מָה הִיא הַבְּרִית, וְאִמַר רוּחִי אֲשֶׁר עָלְיָךְ רוּחַ הַנְּבוּאָה הַשּׁוֹרָה עֲלֶיךָ, "וּדְבַרִי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּפִיךָ" וּדְבַרִי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּפִיךָ לְלַמְדֶם, הִנֵּה שְׁתֵּי אֵלֵה לֹא יִמוּשׁוּ לֹא יִסּוּרוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וּמִפִּי זֶרַע זֶרַע מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת. (מ"ק ומ"ק"מ וּמִפְרָשִׁים)

שפגם לזו האות הוא ראוי להיות נעקר מן העולם מעצמו, כָּל שְׂפָן שְׂמָא לֹא דִילָךְ דְּאִיהוּ יִדָּךְ יַעֲקֹר לִיה מֵעֲלָמָא כָּל שֶׁכֵּן הַשְּׂמָאֵל שֶׁלֶךְ שֶׁהוּא יִדָּךְ יַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, בְּגִין כִּף אֲתַעֲקֹר מֵעֲלָמָא וְלִכְךָ עוֹג נַעֲקֹר מִן הָעוֹלָם, וְאֶפִּילוּ דְּאִיהוּ תַקִּיפָא מִבְּנֵי גְבַרְיָיא וְאֶפִּילוּ שֶׁהוּא הִיא גְבוּר מִבְּנֵי הַגְּבוּרִים, וּבְעָא לְשִׁיצָאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל מִכִּיּוֹן שְׂרַצָּה לְהַשְׂמִיד וּלְהַרוֹג אֵת יִשְׂרָאֵל, שְׂעַקֵר טוֹרָא בַר תַּלְתָּא פְּרַסִי וְרַצָּה לְהַרוֹג יַחַד אֵת כָּל יִשְׂרָאֵל (כַּמְנוֹאֵר נַמְס' נַרְכוּת דָּף נ"ד ע"ג), לְכֵן נָפַל בִּידֵיהָ דְּמִשָּׁה וְאֲשַׁתְּצִי נָפַל בִּידוֹ שֶׁל מִשָּׁה וְנִשְׁמַד וְנִהַרְג.

בְּגִין כִּף כֹּלָא שְׂצִיאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּנוֹי וְכָל עַמִּיָּה וְכָל דִּילִיָּה וְלִכְךָ יִשְׂרָאֵל הַשְּׂמִידוֹ אֵת הַכָּל, אֵת בְּנוֹי וְכָל עַמּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, כְּמָה דְכָתִיב כִּמוֹ שְׂנֵאמַר וַיִּפּוּ אוֹתוֹ וְאֵת בְּנָיו וְאֵת כָּל עַמּוֹ הִנֵּה כֹאן כְּתוּב "בְּנוֹי" מֵלֹא י, וְכָתִיב בְּסִיחּוֹן (דְּנָרִיס ז' ל"ג) וַנִּפַּךְ אוֹתוֹ וְאֵת בְּנָו הִנֵּה בְּנוֹ כְּתִיב חֶסֶר יו"ד, וְקָרִינָן בְּנָיו מֵלֹת בְּנוֹ כְּתוּב חֶסֶר י" הַמּוֹרָה עַל בֶּן אַחַד, וְאִנּוּ קוֹרְאִים בְּנוֹי בְּלִשׁוֹן רַבִּים, וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָיא וּבִיאָרוּ אוֹתוֹ הַחֲבָרִים, שֶׁהִיא לוֹ בֶּן גְבוּר כְּמוֹתוֹ (רש"י ע"ט).

חַקַּת יוֹם שְׁשִׁי

רַחֲצִיָּה וּטְבִילָה לְכַבוֹד הַשַּׁבָּת

כֹּד עַל שַׁבָּתָא, אַצְטְרִיכוּ אֵינּוֹן עֲמָא קְדִישָׁא לְאַסְחָא גְרַמְיָהוּ מְשֻׁמוּשָׁא דְחוּל, מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּבַחוּל רוּחָא אַחְרָא אֲזֵלָא וְשֻׁטְיָא וְשָׂרָא עַל עֲמָא, וְכֹד בְּעֵי בְר נָש לְנַפְקָא מִן הַהוּא רוּחָא, וְלֹאֲעֵלָא בְרוּחָא אַחְרָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, בְּעֵי לְאַסְחָא גְרַמְיָה, לְמִשְׁרֵי עֲלִיהָ הַהוּא רוּחָא עֲלָאָה קְדִישָׁא.

תָּא חֲזִי, רְזָא עֲלָאָה דְמִלָּה, כֹּל אֵינּוֹן שִׁית יוֹמִין אַתְאַחְדָן בְּרְזָא דְחַד נְקוּדָה קְדִישָׁא, וְכִלְהוּ יוֹמִין אַתְאַחְדָן בֵּיה, וְאִית יוֹמִין אַחְרָנִין דְקִיִּמִין לְבַר בְּסִטְרָא אַחְרָא.

וְאִית יוֹמִין אַחְרָנִין דְקִיִּמִין לְגוּ מַעְגוּלָא קְדִישָׁא, וְאַתְאַחְדָן בְּנְקוּדָה קְדִישָׁא, וְיִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין וְכֹל אֵינּוֹן דְמַתְעַסְקִין בְּקְדוּשָׁה כֹּל יוֹמִין דְשַׁבָּתָא, אַתְאַחְדָן כֹּל אֵינּוֹן שִׁית יוֹמִין בְּאֵינּוֹן שִׁית יוֹמִין דְלְגוּ, דְאַתְאַחְדָן בְּהֵיא נְקוּדָה, אַתְאַחְדָן בְּהֵיא, בְּגִין לְנִטְרָא לֹון.

מַתּוֹק מְדַבֵּשׁ

שורשם ועיקרם ממקום הקודש, ונפש רוח והכלים דצ"ע נקראים ימי חול ששת ימי המעשה, כי זהם כל המלות וכל מלאכה אשר יעשה האדם, ולמטה מצ"ע דקדושה יש היכלות הטמאים הנקראים ימי הרעה. ועוד נודע כי המלכות דלצילות יורדת ומתלכשת צראש הצריאה ונעשית עמיק דצריאה, וזה נצין צע"ה המאמר הצא. (עי' כל זה צע"ה, וצע"ה לפי פירושו פירשנו את כל מאמר הצא)

תָּא חֲזִי רְזָא עֲלָאָה דְמִלָּה צֵא וּרְחָה וּתְצוֹנֵן צְכוּד הַגְדוּל שֶׁל עֵינֵן זֶה שֶׁמְפָרֵשׁ וְאֵזֵל, וְהוּא כִּי בְּרֵ אֵינּוֹן שִׁית יוֹמִין כֹּל אֵלוּ הַשֶּׁשֶׁת יְמֵי הַקּוֹדֵשׁ שֶׁהֵם סוּד הַכִּלִּים דו"ק שֶׁל כֹּל פְּרָזוּפֵי הַלְצִילוֹת (כְּנוּדֵעַ שְׁעֵטֶרֶת הַיְסוּד נִלְלַת צִסוּד לֵכֵן לְפַעֲמִים לֹא מוּנִים אֲלֵא ו"ק שֶׁהֵם שֵׁית יוֹמִין), אַתְאַחְדָן בְּרְזָא דְחַד נְקוּדָה קְדִישָׁא הַסּ נֶאֱחִזִים צְכוּד נְקוּדָה קְדִישָׁא שֶׁהִיא הַמְלָכוֹת, כִּי צִרְדַת הַמְלָכוֹת דִּלְצִילוֹת לְצִרְיָה אִזּוּ יוֹרְדִים עִמָּה הַכִּלִּים דִּלְצִילוֹת וּמִתְלַצְשִׁים צְפִרְזוּפֵי צִ"ע, וְבִצְהוּ יוֹמִין אַתְאַחְדָן בֵּיה וְכֹל הַיָּמִים שֶׁהֵם פְּרָזוּפֵי צִ"ע הַנְקִרָאִים יְמֵי הַחוֹל נֶאֱחִזִים צְמִלְכוֹת דִּלְצִילוֹת, וְאִית יוֹמִין אַחְרָנִין דְקִיִּמִין לְבַר בְּסִטְרָא אַחְרָא וְיֵשׁ יָמִים אַחֲרֵיהֶם שֶׁהֵם הַיְסוּלָּוֹת שֶׁל הַקְּלִיפּוֹת הַנְּמַלְאִים צְחוּן צְסִטְרָא אַחֲרָא הַנְקִרָאִים יְמֵי רַעָה.

ומפרש דצ"ו ואמר כי וְאִית יוֹמִין אַחְרָנִין דְקִיִּמִין לְגוּ מַעְגוּלָא קְדִישָׁא דְקִיִּמִין יֵשׁ יָמִים אַחֲרֵיהֶם שֶׁהֵם הַכִּלִּים דו"ק שֶׁל כֹּל פְּרָזוּפֵי הַלְצִילוֹת הַיּוֹרְדִים לְצִ"ע וּמִתְלַצְשִׁים צְחוּן עֵגוּל הַקּוֹדֵשׁ דִּהֵינּוּ חוּן פְּרָזוּפֵי צִ"ע כְּנֶשְׁמָה צְחוּן הַגּוֹף, וְאַתְאַחְדָן בְּנְקוּדָה קְדִישָׁא וְנֶאֱחִזִים הַכִּלִּים דִּלְצִילוֹת צְמִלְכוֹת הַקּוֹדֵשׁ הַיּוֹרְדַת וְנֶעֱשִׂית עִמִּיק דְצִרְיָה, וְיִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, וְכֹל אֵינּוֹן דְמַתְעַסְקִין בְּקְדוּשָׁה בְּרֵ יוֹמִין דְשַׁבָּתָא וְיִשְׂרָאֵל הַקּוֹדֵשִׁים, וְצִוְתָר כֹּל אֵלוּ שְׁחֹרְתֵם חֹמְתֵם וְעוֹסְקִים צְקוּדָה דִּהֵינּוּ צְחֹרָה וּתְפִלָּה כֹּל יְמֵי הַשְּׁבוּעָה, הִנֵּה אַתְאַחְדָן בְּרֵ אֵינּוֹן שִׁית יוֹמִין בְּאֵינּוֹן שִׁית יוֹמִין דְלְגוּ הֵם נֶאֱחִזִים צְמִשְׁךְ כֹּל שֶׁשֶׁת יְמֵי הַשְּׁבוּעָה צֵאלוּ הַשֶּׁשֶׁת יָמִים שְׁצַפְנִים שֶׁהֵם הַכִּלִּים דִּלְצִילוֹת, דְאַתְאַחְדָן בְּהֵיא נְקוּדָה שְׁנֶאֱחִזִים צְנִקוּדַת הַמְלָכוֹת דִּלְצִילוֹת, וְהַטַּעַם כִּי אַתְאַחְדָן בְּהֵיא יִשְׂרָאֵל נֶאֱחִזִים צְכִלִים דִּלְצִילוֹת, בְּגִין לְנִטְרָא לֹון כְּדִי לְשַׁמּוֹר חֹמְתֵם מִן הַקְּלִיפּוֹת וּלְסַיְעֵם צְצִירוֹר הַנִּיזוּלִין. כִּי הִנֵּה כֹּל עֵינֵן וְחוּךְ יִרְדַת הַכִּלִּים דִּלְצִילוֹת לְהַתְלַצֵּשׁ צְפִרְזוּפֵי צִ"ע, הוּא כְּדִי לְעוֹזֵר וּלְסַיְעֵם לְיִשְׂרָאֵל צְצִירוֹר

"מאמר רחיצה וטבילה לכבוד השבת" ומבואר בו כי בימות החול שולטים החיצונים בעולם, ויש רוחות מהם המתלבשות בבני ישראל, ולכן צריך לרחוץ ולטבול לכבוד השבת, כדי להסיר את אלו הרוחות, ובוה נוכל לזכות לנשמה יתירה. ומבאר עוד בפנימיות כי המדות העליונות מסייעים לישראל בששת ימי החול לברר ברורים, ואין עבודת יום דומה לחברו, וביום השבת עולה השכינה עם כללות אלו המדות ועם תקוני המעשים טובים שעשו ישראל, אל האצילות לצורך היחוד.

(מקור המאמר צוהר פרשת ויקהל דף רד ע"א, צפאורינו כרך ח עמ' רפח-רל)

כֹּד עַל שַׁבָּתָא אַצְטְרִיכוּ אֵינּוֹן עֲמָא קְדִישָׁא לְאַסְחָא גְרַמְיָהוּ מְשֻׁמוּשָׁא דְחוּל קוֹדֵם כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת צְרִיכִים עִם הַקּוֹדֵשׁ לְרַחוּץ וּלְטַבּוֹל עֲצֵמָם כְּדִי לְהַטְהַר מֵהַחִיצוֹנִים הַמְשַׁמְשִׁים וְשׁוֹלְטִים בְּחוּל, וּמְפָרֵשׁ מְאִי טַעְמָא מְהוּ הַטַּעַם, וְאִמֵר בְּגִין דְּבַחוּל רוּחָא אַחְרָא אֲזֵלָא וְשֻׁטְיָא וְשָׂרָא עַל עֲמָא לְפִי שְׁבַחוּל רוּחָא אַחַר שֶׁל הַחִיצוֹנִים הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט וְשׁוֹרָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַנְשֻׁמּוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בָּהֶם בִּימֵת הַחוּל, וְכֹד בְּעֵי בְר נָש לְנַפְקָא מִן הַהוּא רוּחָא וְלֹאֲעֵלָא בְרוּחָא אַחְרָא קְדִישָׁא עֲלָאָה וְכִשְׁהָאֵדָם רוּצָה לְצֵאת מִן אוֹתוֹ רוּחָא חוּל וְלִיכְנֵס בְרוּחָא אַחַר קְדוּשַׁת עֲלִיוֹן שֶׁל שַׁבָּת, כְּלוּמַר שְׁרוּצָה לְקַבֵּל תּוֹסַפַת נְשִׁמָּה יִתִירָה שֶׁל שַׁבָּת, בְּעֵי לְאַסְחָא גְרַמְיָה לְמִשְׁרֵי עֲלִיהָ הַהוּא רוּחָא עֲלָאָה קְדִישָׁא הוּא צְרִיךְ לְרַחוּץ וּלְטַבּוֹל עֲצֵמָו כְּדִי שִׁישְׁרָה עֲלִיו אוֹתוֹ רוּחָא הַעֲלִיוֹן הַקּוֹדֵשׁ שֶׁהוּא תּוֹסַפַת נְשִׁמָּה יִתִירָה שֶׁמְקַבְּלִים יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת.

זה שכתב האריז"ל צע"ה הכונות דף סז ע"א, שצערב שנת צריך לטבול צ' טבילות, אחד להסיר ממנו קליפין דחול שהם נגדי החול של נפש האדם, והצ' לכבוד שנת לקבל תוספת נשמה יתירה, ועיי"ש הכונות שצריך לכוין צע"ה הטבילה.

להצין מאמר הצא נקדים מה שכתב האריז"ל צע"ה פ"א, שכל פרזוף מפרזופי האצילות יש לו ג' כלים חיצון אמנעי ופנימי, ומכל פרזוף יורדים לצי"ע הג' כלים דצ"ע, ומתלצשים צפרזופים שצנגדם צצ"ע ונעשים להם צחית נשמה, ואלו הכלים דצ"ע דלצילות נקראים ימי קודש כי

וְכָל אִינּוֹן שְׂתֵי יוֹמֵי דְשַׁבְּתָא, הֵהִיא נְקוּדָה טְמִירָא אִיהִי, בֵּין דְּעָאֵל שַׁבְּתָא, בְּדִין סְלָקָא הֵהִיא נְקוּדָה, וְאֵתְעֵטְרָא וְאֵתְאַחַדָּא לְעִילָא, וְכָלְהוּ טְמִירִין בְּגוּהָ.

מתוק מדבש

אִין לֵהֵם שׁוּם יַחֲוֹד צִימוֹת הַחֹל כִּי אֵם נְשַׁמָּת, בֵּין דְּעָאֵל שַׁבְּתָא בְּדִין סְלָקָא הֵהִיא נְקוּדָה וְאֵתְעֵטְרָא וְאֵתְאַחַדָּא לְעִילָא כִּין שְׁנַכְסַת הַשַּׁמָּת אִז עוֹלָה וְזוֹ הַנְּקוּדָה שְׁהִיא מַלְכוּת דְּאֵלִילוֹת, וּמִתְעַטְרַת בְּתוֹסַפַּת אֲוֵרוֹת שְׁמַקְצֵלַת וּמִתְאַחַדַּת לַמַּעֲלָה בְּאֵלִילוֹת עִם ז"א בְּעֵלָה, כְּנוֹדַע שְׁמִתְחִילַת קְצֵלַת שַׁמָּת מִתְחַלַּת הַמַּלְכוּת לַעֲלוֹת עֲלֵיהָ אַחַר עֲלִיהָ וְכֵל עֲלוֹת שֶׁל לַיִל שַׁמָּת הֵם לֵה, וְכָלְהוּ טְמִירִין בְּגוּהָ וְכֵל עוֹלְמוֹת צִ"ע עוֹלִים עִמָּה וְסַתוּמִּים וְכֵלִילִים בְּתוֹכָהּ.

הַנִּינְוֵין קְדִישִׁין וְלַהֲעֵלוֹת הַצִּירוֹרִין, לְפִי שִׁישְׂרָאֵל לְצַדִּים אִינִים יִכּוֹלִים לַעֲשׂוֹת הַצִּירוֹר אֵם לֹא צַעֲזַר וְסִיוַע הַעֲלִיוֹנִים, וְהֵנָּה עֵינֵן הַצִּירוֹר הוּא כֵל יוֹם וְיוֹם לְפִי צַחִינְתוֹ, וְאִינִים דּוּמִים הַצִּירוֹרִים שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל הַשַּׁבּוּעַ לְצִירוֹרִים שֶׁל יוֹם הַשְּׁנִי וְכַדוּמָה, כִּי צִיּוֹם הַרִאשׁוֹן הֵם מְצַחִינְתַּם חֶסֶד דְּכֵל מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ, וְצִיּוֹם צ' מְצַחִינְתַּם גְּבוּרָה דְּכֵל מֶלֶךְ עַד שְׁצִיּוֹם הַשְּׁשִׁי הוּא מְצַחִינְתַּם הַיְסוּד שֶׁל כֵל מֶלֶךְ.

וְכָל אִינּוֹן שְׂתֵי יוֹמֵי דְשַׁבְּתָא וְכֵל אֵלֹהִים שֶׁשֶׁת יְמֵי הַשַּׁבּוּעַ, הֵהִיא נְקוּדָה טְמִירָא אִיהִי וְזוֹ הַנְּקוּדָה שְׁהִיא מַלְכוּת דְּאֵלִילוֹת הִיא סַתוּמָה, צְסוּד יֵהִי סְגוּר שֶׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה, כִּי ז"ן הַגְּדוֹלִים

בלק יום ראשון

מעלת וסגולת תפלת העני

וְעֵתָהּ לָכֶּה נָא אֲרָה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה וְגו', רַבִּי אֲבָא פָתַח (שם קב א) תְּפִלָּה לְעַנִּי פִי יַעֲטוֹף וְגו', תִּלְתִּי אֵינּוֹן דְּכְתִיב בְּהוּ תְּפִלָּה, וְאִוְקְמוּהָ מְלָה דָא, חַד הָוָה מְשָׁה, וְחַד הָוָה דְּדוּד, וְחַד עֲנִי, דְּאִתְּפִלְלִי בְּהוּ, וְאִתְּחַבֵּר בְּהוּ.

וְאִי תִימָא הָא כְּתִיב (חֲבֻקוּק ג א) תְּפִלָּה לְחֲבֻקוּק הַנְּבִיא, הָא אַרְבַּע אֵינּוֹן, אֶלְא חֲבֻקוּק לָאוּ בְּגִין תְּפִלָּה הָוָה, וְאָף עַל גַּב דְּכְתִיב בֵּיהּ תְּפִלָּה, תּוֹשְׁבַחְתָּא וְהוֹדָאָה אִיהוּ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דְּאִתְּחַיָּא לֵיהּ, וְעַבְד עֲמִיה נְסִין וְגַבּוּרִין, דְּהָא בְּרִיה דְּשׁוֹנְמִית הָוָה.

אֲבָל תִּלְתִּי אֵינּוֹן דְּאִקְרוּן תְּפִלָּה, (תהלים צ א) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, תְּפִלָּה דָא דְלִית פְּגִינָה בְּבֵר נָשׁ אַחְרָא, (שם פו א) תְּפִלָּה לְדוּד, תְּפִלָּה דָא אִיהִי תְּפִלָּה דְלִית פְּגִינָה בְּמִלְפָּא אַחְרָא, תְּפִלָּה לְעַנִּי, תְּפִלָּה אִיהִי, מְאִינּוֹן תִּלְתִּי.

מֵאַן חֲשִׁיבָא מְפִלְהוּ, הָוִי אִימָא תְּפִלָּה דְעַנִּי, תְּפִלָּה דָא קָדִים לְתְּפִלָּה דְמֹשֶׁה, וְקָדִים לְתְּפִלָּה דְדוּד, וְקָדִים לְכָל שְׂאָר צְלוֹתִין דְעֵלְמָא, מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דְעַנִּי אִיהוּ תְּבִיר לְבָא, וְכְתִיב (שם לו ט) קָרוֹב יְהו"ה לְנִשְׁפְּרֵי לֵב וְגו', וּמִסְפְּנָא עֲבִיד תְּדִיר קְטֻטָּה בְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲצִית וְשָׁמַע מְלוֹי.

מתוק מדבש

וְהוֹדָאָה אִיהוּ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַק שְׂבַח וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ ב"ה, עַל דְּאִתְּחַיָּא לֵיהּ וְעַבְד עֲמִיה נְסִין וְגַבּוּרִין עַל שְׁהַחִיָּה אוֹתוֹ וְעֵשָׂה עִמּוֹ נְסִים וְגַבּוּרִים, דְּהָא בְּרִיה דְּשׁוֹנְמִית הָוָה כִּי חֲבֻקוּק הִיא בְּנֵה שֶׁל הַשׁוֹנְמִית, שְׁהַחִיָּה אוֹתוֹ אֲלִישַׁע הַנְּבִיא (כַּמְצוּאָה נ"ג ד לה).

אֲבָל תִּלְתִּי אֵינּוֹן דְּאִקְרוּן תְּפִלָּה אֲבָל שְׁלֹשׁ בְּחִינּוֹת הֵם הַנִּקְרָאוֹת תְּפִלָּה, בְּחִינָה אַחַת תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים הֵנָּה תְּפִלָּה דָא דְלִית פְּגִינָה בְּבֵר נָשׁ אַחְרָא תְּפִלָּה זוּ הִיא תְּפִלָּה שְׁאִין דּוֹגְמָתָהּ בְּאִדָּם אַחַר, כִּי לֹא הִיא עוֹד אִישׁ הָאֱלֹהִים כַּמְהוּ. בְּחִינָה הַשְּׁנִיָּת תְּפִלָּה לְדוּד, תְּפִלָּה דָא אִיהִי תְּפִלָּה דְלִית פְּגִינָה בְּמִלְפָּא אַחְרָא תְּפִלָּה זוּ הִיא תְּפִלָּה שְׁאִין דּוֹגְמָתָהּ בְּמִלְךְ אַחַר. בְּחִינָה הַשְּׁלִישִׁית תְּפִלָּה לְעַנִּי, תְּפִלָּה אִיהִי מְאִינּוֹן תִּלְתִּי הִיא תְּפִלָּה אַחַת מְאוּתָן ג' תְּפִלוֹת.

וּשְׂוֹאֵל מֵאַן חֲשִׁיבָא מְפִלְהוּ מִי וְאִיזוּ תְּפִלָּה חֲשׁוּבָה מְכּוּלָּם, וּמְשִׁיב הָרוּחַ אִימָא תְּפִלָּה דְעַנִּי הוּי אֹמֵר תְּפִלָּת הַעֲנִי, כִּי תְּפִלָּה דָא קָדִים לְתְּפִלָּה דְמֹשֶׁה, וְקָדִים לְתְּפִלָּה דְדוּד תְּפִלָּה זוּ מִתְּקַבֵּלָת קוּדָם לְתְּפִלָּה שֶׁל מֹשֶׁה, וְקוּדָם לְתְּפִלָּה שֶׁל דוּד, וְקָדִים לְכָל שְׂאָר תְּפִלוֹת שֶׁמִּתְּפַלְלִים בְּעוֹלָם, מְאִי טַעְמָא מְהוּ הַטַּעַם, בְּגִין דְעַנִּי אִיהוּ תְּבִיר לְבָא לְפִי שְׁעֵנִי יֵשׁ לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר, וְכְתִיב וְעַל זֶה כָּתוּב קָרוֹב יְהו"ה לְנִשְׁפְּרֵי לֵב וְאֵת דְּכֹאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ, וּמִסְפְּנָא עֲבִיד תְּדִיר קְטֻטָּה בְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְהַעֲנִי מִתְּקוּסֵט בְּתְּפִלְתּוֹ תְּמִיד עִם הַקְּב"ה, וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲצִית וְשָׁמַע מְלוֹי וְהַקְּב"ה מְקַשֵּׁב וְשׁוֹמַע אֶת דְּבָרֵי תְּפִלְתּוֹ, כִּי תְּפִלְתּוֹ עוֹלָה מִהַכְּנַעַת הַלֵּב וְגוּרָם יַחֲוֹד לְמַעְלָה.

הֵנָּה מַעֲלַת תְּפִלַּת הַעֲנִי הִיא, כִּי תְּפִלְתּוֹ נִלְלַת עִם תְּפִלַּת הַשְּׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה

"מֵאֵמֶר מַעֲלַת וּסְגוּלַת תְּפִלַּת הַעֲנִי" וּמְבֹאֵר בּוֹ כִּי יֵשׁ שְׁלֹשׁ בְּחִינּוֹת בְּתְּפִלָּה, תְּפִלַּת כָּל אָדָם, שְׁלֹשִׁימוֹתָהּ זָכָה מֹשֶׁה. תְּפִלַּת הַמֶּלֶךְ שְׁלֹשִׁימוֹתָהּ זָכָה דוּד. וְתְּפִלַּת הַעֲנִי שְׁהִיא חֲשׁוּבָה מְכּוּלָּם, וְכָל אָדָם יִכּוֹל לִזְכּוֹת לָהּ אִם יִכְנִיעַ אֶת לְבוֹ. וּמְבֹאֵר שֶׁתְּפִלַּת הַעֲנִי מְקוּדָמַת לְעֵלוֹת וְלַהֲתַקַּבֵּל לְפָנֵי הַכֹּל, וְהוּא הַפּוֹתָח חֲלוּנֵי רִקְעָה, וְהַקְּב"ה מִתְּאוֹרָה לְתְּפִלְתּוֹ, וְהַשְּׁכִינָה נִמְהַרֶּת מִהַחֲצִיצוֹנִים עַל יְדוּ, וְהִיא שׁוֹרָה עֲלוּי, וּמִתְּיַחֲדָת. וּמְבֹאֵר שֶׁלְכֵן דוּד אֹמֵר "כִּי עֲנִי וְאִבּוּיִן אֲנִי" כִּי רָצָה לְכַלּוֹל עִצְמוֹ בְּתְּפִלַּת הַעֲנִי. וְלִפִּי שְׁהִיא מֶלֶךְ וְאַחֲזוּ בְּמִדַּת הַמַּלְכוּת, לְכֵן לְהוֹרוֹת עַל שְׁלִימוֹת הַשְּׁכִינָה הוֹסִיף וְאֹמֵר גַּם "כִּי חֲסִיד אֲנִי".

(מְקוּר הַמֵּאֵמֶר צוּהַר פְּרַשְׁתַּי נֶלֶק דָּף קָלָה ע"ה, צְנִיאוּרֵינוּ כַּכֵּן יֵג עַמ' תַּלֵּם-תַּקְצ)

וְעֵתָהּ לָכֶּה אֲרָה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי, (פְּסוּק זֶה אִינוּ מְפּוֹרָשׁ צְהַמְשָׁן הַמֵּאֵמֶר, לְפִי שְׁמַסְר סוּף הַמֵּאֵמֶר כִּמוֹ שְׁכַמּוֹנ צִדָּף קָלוּ רַע"ב), רַבִּי אֲבָא פָתַח לְפָרֵשׁ מַה שְׁכַתּוּב תְּפִלָּה לְעַנִּי פִי יַעֲטוֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפּוֹךְ שִׁיחוֹ, וְאֹמֵר תִּלְתִּי אֵינּוֹן דְּכְתִיב בְּהוּ תְּפִלָּה שְׁלֹשָׁה צְדִיקִים הֵם שְׁכַתּוּב בָּהֶם "תְּפִלָּה", וְאִוְקְמוּהָ מְלָה דָא וְכִבְר בִּיאָרוּ הַחֲבֵרִים דְּבַר זֶה, חַד הָוָה מְשָׁה, וְחַד הָוָה דְּדוּד, וְחַד עֲנִי אַחַד הִיא מֹשֶׁה, סוּד תְּפִאֲרַת עֲלָאָה בְּסוּד הַדַּעַת, וְאַחַד הִיא דוּד, סוּד הַמַּלְכוּת, וְאַחַד הוּא הַעֲנִי שְׁהוּא הִיסוּד, דְּאִתְּפִלְלִי בְּהוּ שְׁנַכְלָל בָּהֶם, כִּי הִיסוּד נַכְלָל בֵּין תְּפִאֲרַת לְמַלְכוּת, וְאִתְּחַבֵּר בְּהוּ וְנִתְחַבֵּר בָּהֶם בְּסוּד הַיַּחֲוֹד.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב וְאִם תֹּאמַר הֲרִי כָּתוּב תְּפִלָּה לְחֲבֻקוּק הַנְּבִיא, הָא אַרְבַּע אֵינּוֹן הֲרִי אַרְבַּעַה צְדִיקִים הֵם שְׁכַתּוּב בָּהֶם תְּפִלָּה, וּמְשִׁיב אֶלְא חֲבֻקוּק לָאוּ בְּגִין תְּפִלָּה הָוָה אֲלֵא חֲבֻקוּק לֹא מְשׁוּם תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה אֹמֵר לְשׁוֹן תְּפִלָּה, וְאָף עַל גַּב דְּכְתִיב בֵּיהּ תְּפִלָּה וְאָף עַל פִּי שְׁכַתּוּב בּוֹ לְשׁוֹן תְּפִלָּה, תּוֹשְׁבַחְתָּא

כִּי־נִזְכָּר הַצִּלִּי צְלוֹתֶיהָ, פֶּתַח כָּל פְּנֵי רְקִיעֵינוּ, וְכָל שָׂאֵר צְלוֹתֵינוּ דְקָא סְלָקִין לְעִילָא, דְּחֵי לֹון הֵהוּא מְסַפְּנָא תְּבִיר לְבָא, דְּכְתִיב תְּפִלָּה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף, כִּי יַתְעַטֵּף מִבְּעֵי לֵיהּ, מֵאִי כִי יַעֲטֹף, אֲלֵא אִיהוּ עָבִיד עֲטוּפָא לְכָל צְלוֹתֵינוּ דְעֵלְמָא, וְלֵא עֲאֲלִין עַד דְּצְלוֹתָא דִּילִיהּ עֲאֲלֵת, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, יַתְעַטֵּפוּן כָּל צְלוֹתֵינוּ, וְצְלוֹתָא דָּא תִיעוּל לְגַבְאֵי, לָא בְּעֵינָא הֵכָא בִּי דִּינָא דִּידוּנָן בִּינָנָא, קָמְאֵי לִיהוּ תְרַעוּמִין דִּילִיהּ, וְאֲנָא וְהוּא בְּלַחֲוֹדְנָא, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִיחַד בְּלַחֲוֹדֵי בְּאִינוּן תּוֹרְעָמִין בְּהֵיא צְלוֹתָא, דְּכְתִיב וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפּוֹךְ שִׁיחוֹ, לִפְנֵי יְהוָה וְדָאֵי.

כָּל חִילֵי שְׁמֵיָא שְׁאֲלִין אֲלִין לְאֲלִין, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמֵאֵי אֲתַעֲסֵק, בְּמֵאֵי אֲשַׁתְּדֵל, אָמְרִין, אֲתִיחַדָּא בְּתִיאֻבְתָּא בְּמֵאֵינִין דִּילִיהּ.

כְּלָהוּ לֵא יְדַעוּ מָה אֲתַעֲבִיד מֵהֵהוּא צְלוֹתָא דְמְסַפְּנָא, וּמְכָל אִינוּן תּוֹרְעָמִין דִּילִיהּ, דְּלִית תִּיאֻבְתָּא לְמְסַפְּנָא אֲלֵא פֶד שְׁפִיךְ דְּמַעוּי בְּתוֹרְעָמוֹ קָמֵי מְלָפָא קְדִישָׁא, וְלִית תִּיאֻבְתָּא לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲלֵא פֶד מְקַבֵּל לֹון, וְאוּשְׁדוּ קָמֵיהּ, וְדָא אִיהִי צְלוֹתָא דְעָבִיד עֲטוּפָא לְכָל צְלוֹתֵינוּ דְעֵלְמָא.

מִשָּׁה צְלִי צְלוֹתֶיהָ, וְאֲתַעֲפֵב בְּמָה יוֹמִין בְּהֵיא תְּפִלָּה, דְּדוּד חָמָא דְכָל פְּוִין וְכָל תְּרַעֵי שְׁמֵיָא כְּלָהוּ זְמִינִין

מתוק מדבש

יהו"ה יִשְׁפּוֹךְ שִׁיחוֹ, הֵרִי כְּתוּב לִפְנֵי יְהוָה וְדָאֵי לִפְנֵי מַמַּשׁ בְּלֵא שׁוּם אִמְצֵעֵי.

כָּל חִילֵי שְׁמֵיָא שְׁאֲלִין אֲלִין לְאֲלִין כָּל צְבָא הַשְּׁמַיִם שׁוֹאֲלִים אֵלוּ לֵאלוּ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמֵאֵי אֲתַעֲסֵק בְּמֵאֵי אֲשַׁתְּדֵל בְּמָה עוֹסֵק וּבְמָה מִשְׁתַּדֵּל הַקְּב"ה, אָמְרִין מְשִׁיבִים לֵהֶם, אֲתִיחַדָּא בְּתִיאֻבְתָּא בְּמֵאֵינִין דִּילִיהּ הוּא מִתִּיחַד בְּתַשׁוּקָה עִם הַכֹּלִים שְׁלוֹ שְׁהֵם הַעֲנִיִּים הַצְּדִיקִים שְׁלָבָם נִשְׁבֵּר בְּקִרְבָם, וְהֵיחַד הֵרַע וְהִחֲצוּנִים רְחוּקִים מֵהֶם, וְאִין אֵל זֵר בְּקִרְבָם, וְלִכְךָ הֵם מִרְכַּבְתַּת הַשְּׁכִינָה וְכֹלֵי תְּשׁוּמִיָּה לְהוֹרִיד עֲלֵיהֶם יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה, וְהֵם מְדוּכָאִים מֵהַפְּגָם הַנִּשְׁפָּע עֲלֵיהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה הַשְּׁכִינָה מִטְהַרֶת עֲצָמָה מִפְּגָמֵיהּ וְיִכְוֹלָה לְהִתִּיחַד עִם ז"א. (רמ"ק צִיאוּרוֹ לֹוֹהַר פֶּרַשַׁת וִיקְרָא דִּף ט ע"ב).

כְּלָהוּ לֵא יְדַעוּ מָה אֲתַעֲבִיד מֵהֵהוּא צְלוֹתָא דְמְסַפְּנָא כּוֹלָם אִינֵם יוֹדְעִים וּמְשִׁיגִים אֶת הַנְּעִשָׁה מִתְּפִלַּת הַעֲנִי, וּמְכָל אִינוּן תּוֹרְעָמִין דִּילִיהּ וּמְכָל אוֹתָם הַתְּרַעוּמוֹת שְׁלוֹ, כִּי נַעֲשֵׂה עַל יְדוּ יַחֲדוּ לְמַעְלָה, דְּלִית תִּיאֻבְתָּא לְמְסַפְּנָא, אֲלֵא פֶד שְׁפִיךְ דְּמַעוּי בְּתוֹרְעָמוֹ קָמֵי מְלָפָא קְדִישָׁא כִּי אִין תְּשׁוּקָה לְעֵנִי אֵלֵא כְּשׁוֹפֵךְ דְּמַעוּת בְּתַרְעוּמוֹת וְטַעְנוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ ב"ה, כִּי עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֵׂה קֵל עַל לְבוֹ, וְלִית תִּיאֻבְתָּא לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲלֵא פֶד מְקַבֵּל לֹון וְאוּשְׁדוּ קָמֵיהּ וְאִין תְּשׁוּקָה לְהַקְּב"ה אֵלֵא כְּשִׁמְקַבֵּל אֶת טַעְנוּתֵינוּ וְנִשְׁפָּכִים לִפְנֵינוּ, וְזֶה שְׁכֵתוֹב לִפְנֵי ה' "יִשְׁפּוֹךְ שִׁיחוֹ", וְדָא אִיהִי צְלוֹתָא דְעָבִיד עֲטוּפָא לְכָל צְלוֹתֵינוּ דְעֵלְמָא וְזוּ הִיא תְּפִלָּה שְׁעוּשָׁה אִיחֹר וְעוֹכֹב לְכָל הַתְּפִלוֹת שְׁבַעֲוֹלָם. (רמ"ק וּמְפִרְשֵׁים)

מִשָּׁה צְלִי צְלוֹתֶיהָ וְאֲתַעֲפֵב בְּמָה יוֹמִין בְּהֵיא תְּפִלָּה מִשָּׁה הַתְּפִלָּה תְּפִלַּתוֹ וְנִתְעַכֵּב כְּמָה יָמִים בְּאוֹתָהּ הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב וְאֲתַנְפֵּל לִפְנֵי ה' אֲרַבְעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה, וְלֵא נִכְנַס תְּפִלַּתוֹ מִיד כְּמוֹ תְּפִלַּת הַעֲנִיִּים, דְּדוּד חָמָא דְכָל פְּוִין וְכָל תְּרַעֵי

הַמִּתְרַעַמֶת עַל זַעֲרָן וְזִרְמָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא טוֹעַן בְּתַפְלוֹתוֹ שֶׁהַקְּב"ה צָרִיךְ לְהוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ כִּי הַעֲנִיּוֹת מַעֲבִיר אֶת הָאֵדָם עַל דַּעַת קוּנוֹ (כְּמוֹצָא בְּנַס') עִירוּצִין דִּף מָה ע"ב), וְלַפְעַמַּיִם אִין לוֹ לְהוֹלְאוֹת צְנִי לְתַלְמוּד תּוֹרָה, וְטוֹעַן לְהַקְּב"ה לְמָה נִתַּת לִי צִינִס לֹא כְּדִי שִׁלְמֵדוֹ תּוֹרָה. וְאִתָּא צְמַדְרַשׁ (וִיקְרָא רַבָּא פִּל"ד אוֹת טו), עֵנִי הִזֵּה יוֹשֵׁב וּמִתְרַעַס, מֵה אֲנִי מְפִלוּנִי, הוּא יִשָּׁן עַל מַטְוֵי וְאֲנִי כֹאן, אִס נִתַּת לוֹ כֹּאֲלוֹ עֵשִׂית שְׁלוֹם צְנִי לְצִינוּ. וְכַתַּב הַרְמ"ק שְׁסוּד הַעֲנִין הוּא, כִּי תְּפִלַּת הַעֲנִי גוֹרֵם שְׁהִיּוּד עוֹלָה לְשַׁפּוֹךְ תְּרַעוּמוֹתָיו לִפְנֵי הַקְּב"ה שְׁהוּא הַצִּינָה, וְכֹל נִקְשָׁמוֹ הוּא נִצְטִיל יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם צְנוּלוֹת, וְעַל צְרִיכֵיהֶם וְעִנְיוּתָם וְכִיּוֹאֵל צוּה, וְעַל יְדֵי זֶה גוֹרֵם אֵל יַחֲדוּ הַעֲלִיוּן.

כִּי־נִזְכָּר הַצִּלִּי צְלוֹתֶיהָ פֶּתַח כָּל פְּנֵי רְקִיעֵינוּ כִּי־נִזְכָּר הַצִּלִּי צְלוֹתֶיהָ פֶּתַח כָּל חֲלוּנוֹת הַרְקִיעִים, וְכָל שָׂאֵר צְלוֹתֵינוּ דְקָא סְלָקִין לְעִילָא וְכָל שָׂאֵר תְּפִלוֹת שְׁעוּלוֹת לְמַעְלָה, דְּחֵי לֹון הֵהוּא מְסַפְּנָא תְּבִיר לְבָא דוּחָה אוֹתָן הַעֲנִי שִׁישׁ לוֹ לְב נִשְׁבֵּר, דְּכְתִיב תְּפִלָּה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף, וְשׁוֹאֵל כִּי יַתְעַטֵּף מִבְּעֵי לֵיהּ הִיא צָרִיךְ לֹוֹמַר כִּי יַתְעַטֵּף, דְּהֵינֵנוּ שְׁהַעֲנִי מִתְעַטֵּף בְּתַפְלוֹתוֹ, מָאִי כִי יַעֲטוּף לְמָה כְּתוּב כִּי יַעֲטוּף, שְׁמַשְׁמַע שְׁהוּא עוֹטֵף אֶת אַחֲרִים, וּמְשִׁיב אֲלֵא אִיהוּ עָבִיד עֲטוּפָא לְכָל צְלוֹתֵינוּ דְעֵלְמָא אֵלֵא הַפִּירוּשׁ הוּא שְׁתַּפְּלַת הַעֲנִי עוֹשָׂה אִיחֹר וְעִיכּוּב לְכָל הַתְּפִלוֹת שְׁבַעֲוֹלָם (כִּי מִלֵּת יַעֲטוּף הִיא מִלֵּשׁוֹן וְנִהַעֲטִיף הַלָּאן, שְׁפִרְשׁ"י לְשׁוֹן אִיחֹר), וְלֵא עֲאֲלִין עַד דְּצְלוֹתָא דִּילִיהּ עֲאֲלֵת וְאִינוּן נִכְנָסוֹת עַד שְׁהַתְּפִלָּה שְׁלוֹ נִכְנָסַת תְּחִלָּה, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר יַתְעַטֵּפוּן כָּל צְלוֹתֵינוּ וְהַקְּב"ה אוֹמֵר יִתְאַחֲרוּ כָּל הַתְּפִלוֹת, וְצְלוֹתָא דָּא תִיעוּל לְגַבְאֵי וְתַפְּלָה זוֹ תִכְנַס אֵלֵי תְּחִילָה, וְגַם לֵא בְּעֵינָא הֵכָא בִּי דִּינָא דִּידוּנָן בִּינָנָא אִינֵי רוּצָה כֹּאן בֵּית דִּין שִׁירוּנוֹ בִּינֵינוּ, אֵלֵא קָמְאֵי לִיהוּ תְּרַעוּמִין דִּילִיהּ לִפְנֵי יְהוּ תְּרַעוּמוֹתָיו וְטַעְנוּתָיו, וְאֲנָא וְהוּא בְּלַחֲוֹדְנָא וְאֲנִי וְהוּא נִהִיָּה לְבַדְנוּ, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִיחַד בְּלַחֲוֹדֵי בְּאִינוּן תּוֹרְעָמִין בְּהֵיא צְלוֹתָא וְהַקְּב"ה מִתִּיחַד לְבַדוֹ בְּאוֹתָן הַתְּרַעוּמוֹת שְׁבַתְּפִלַּתוֹ שֶׁל הַעֲנִי, דְּכְתִיב וְלִפְנֵי

לְאַפְתָּחָא לְמִסְפָּנָא, וְלִית בְּכָל צְלוֹתֵין דְּעֵלְמָא דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָצִית מִיַּד כְּצְלוֹתָא דְמִסְפָּנָא, כִּיּוֹן דְחָמִי הָאִי, עֶבֶד גְּרַמְיָה עֲנִיא וּמִסְפָּנָא, פִּשְׁט לְבוּשָׁא דְמַלְכוּתָא, וְיִתִּיב בְּאַרְעָא כְּמִסְפָּנָא, אָמַר תְּפִלָּה, דְכִתִּיב תְּפִלָּה לְדוֹד הַטָּה יְהוּ"ה אֲזַנְךָ עֲנִנִי, וְאִי תִימָא אֲמַאי, בְּגִין כִּי עֲנִי וְאֲבִיוֹן אָנִי, אָמַר לִיהָ קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דָּוִד, וְלֹאֵו מְלָכָא אֲנָתְךָ, וְשְׁלִיטָא עַל מַלְכֵין תְּקִיפִין, וְאֲתָ עֶבֶד גְּרַמְךָ עֲנִי וְאֲבִיוֹן, מִיַּד אֶהְדֵּר צְלוֹתִיהָ בְּגוֹוֹנָא אַחְרָא, וְשִׁבְק מְלָה דְאֲבִיוֹן וְעֲנִי, וְאָמַר שְׁמֶרְהָ נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי, וְעַם כָּל דָּא כְּלָא הָוָה בֵּיהָ בְּדוֹד. אָמַר לִיהָ רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁפִיר קְאָמְרֵתְךָ.

מתוק מדבש

אתה צריך להתפלל בבחינת המלכות בהיותה למעלה עשירה, וְאֲתָ עֶבֶד גְּרַמְךָ עֲנִי וְאֲבִיוֹן ואיך אתה עושה עצמך עני ואביון, ותפלתך היא כאילו היתה השכינה בבחינת עניה ודלה, מִיַּד אֶהְדֵּר צְלוֹתִיהָ בְּגוֹוֹנָא אַחְרָא מִיַּד חֲזוּרִי אֵת תְּפִלְתּוֹ בְּאוֹפֵן אַחַר, וְשִׁבְק מְלָה דְאֲבִיוֹן וְעֲנִי ועזב את הדבר של עני ואביון, וְאָמַר, שְׁמֶרְהָ נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי ונתדבק במלכות בהיותה בחסד כשהיא למעלה בין שתי הזרועות, וְעַם כָּל דָּא כְּלָא הָוָה בֵּיהָ בְּדוֹד ואף על פי שלבסוף עזב את דבר העני, ואמר חסיד אני, עם כל זה כל הבחינות היו בו בדוד, בין בבחינת המלכות בהיותה למעלה, ובין בבחינתה בהיותה למטה, דהיינו עני וחסיד. אָמַר לִיהָ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי אַבָּא, שְׁפִיר קְאָמְרֵתְךָ יְפָה אֲמַרְתְּ.

שְׁמִיאָ כְּלָהוּ זְמִינִין לְאַפְתָּחָא לְמִסְפָּנָא דוֹד רָאָה שְׁכָל חַחְלוֹנוֹת וכל שערי שמים כולם מוכנים להפתח לתפלת העני, וְלִית בְּכָל צְלוֹתֵין דְּעֵלְמָא דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָצִית מִיַּד כְּצְלוֹתָא דְמִסְפָּנָא ואין בכל התפלות שבעולם שהקב"ה מקשיב מיד כמו את תפלת העני, כִּיּוֹן דְחָמִי הָאִי כִּיּוֹן שְׁדוֹד רָאָה אֵת זֹאת, עֶבֶד גְּרַמְיָה עֲנִיא וּמִסְפָּנָא עֲשָׂה אֵת עֲצַמוֹ עֲנִי וְאֲבִיוֹן, דִּהֵינּוּ פִּשְׁט לְבוּשָׁא דְמַלְכוּתָא וְיִתִּיב בְּאַרְעָא כְּמִסְפָּנָא פִּשְׁט אֵת לְבוּשֵׁי הַמַּלְכוּת וישוב על הארץ כעני, אָמַר תְּפִלָּה וְכַךְ אָמַר תְּפִלָּה, דְכִתִּיב תְּפִלָּה לְדוֹד, הַטָּה יְהוּ"ה אֲזַנְךָ עֲנִנִי, וְאִי תִימָא אֲמַאי ואם תאמר למה אני אומר הטה ה' אֲזַנְךָ וְעֲנִנִי, בְּגִין כִּי עֲנִי וְאֲבִיוֹן אָנִי לְפִי שְׁאֲנִי עֲנִי וְאֲבִיוֹן, אָמַר לִיהָ קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר הַקַּב"ה לְדוֹד, דָּוִד, וְלֹאֵו מְלָכָא אֲנָתְךָ וְשְׁלִיטָא עַל מַלְכֵין תְּקִיפִין וכי אין אתה מלך ומושל על מלכים חזקים, לְכֵן

בלק יום שני

סגולה שהתפלה לא תשוב ריקם

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַרְיִמִית יְדֵי בְּצִלוֹ לְקַמִּי מִלֶּפֶא קְדִישָׁא, דְּהָא תְּנִינָן, אָסוּר לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאַרְמָא יְדוּי לְעִילָא בַר בְּצִלוֹ וּבְכַרְכָּאן וְתַחְנוּנִים לְמַאֲרִיָּה, דְּכְתִיב (בראשית יד כב) הָרִימוּתֵי יְדֵי אֶל יְהוָה א"ל עֲלִיּוֹן, וּמְתַרְגְּמִינָן אַרְיִמִית יְדֵי בְּצִלוֹ, דְּהָא אֶצְבָּעָאן דְּיָדִין מְלִין עֲלָאִין אֵית בְּהוּ, וְהִשְׁתָּא אָנָּא הָכִי עֲבִידְנָא, וְאֶמִּינָא, דְּכָל מָאן דְּאֵלִין אַרְבַּע יְסֻדֵר קָמִי מַאֲרִיָּה, וְעֵבִיד גְּרַמְיָה בְּרַעוּתָא בְּתַקוּנָא דָּא פְּדָקָא יָאוּת, בְּתַקוּנָא דָּא לָא תְּהֵדֵר צְלוֹתִיהָ בְּרִיקְנִיא.

בְּקִדְמִיתָא עֵבֵד, לְסַדְרָא שְׁבָחָא קָמִי מַאֲרִיָּה וּלְזַמְרָא קָמִיָּה, וְדָא בְּתוֹשְׁבַחְוֹן דְּקָמִי צְלוֹתָא, וּלְכַתֵּר עֵבֵד, לְכַתֵּר דְּצִלֵי כָּל צְלוֹתִיהָ וְאֶזִּיל לִיָּה, וְעַל דָּא דוֹד תְּלַת זְמַנִּין עֵבֵד גְּרַמְיָה בְּצְלוֹתָא דָּא עֵבֵד, דְּכְתִיב הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אֶתָּה אֱלֹהֵי, שְׁמַח נַפְשׁ עֲבָדְךָ, וּכְתִיב (תהלים פו טו) תִּנְהַ עֲזָךְ לְעַבְדְּךָ, הָא תְּלַת זְמַנִּין אֶצְטְרִיךְ לְשׁוּאַה גְּרַמְיָה עֵבֵד. לְכַתֵּר לְשׁוּאַה גְּרַמְיָה גּוֹ אֵינּוֹן דְּמְסָרֵי נַפְשִׁיָּהוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמִיָּה, וְהֵינּוּ בִּיחּוּדָא דְּשִׁמְעַת יִשְׂרָאֵל, דְּכָל מָאן דְּשׁוּי הָכִי רַעוּתִיהָ בְּהָאֵי קְרָא, אֶתְחַשִּׁיב לִיָּה כְּפָאֵלוּ מְסַר נַפְשִׁיָּה עַל קְדוּשַׁת שְׁמִיָּה.

מתוק מדבש

ומפרש ואמר בקדמיתא עבד, לסדרא שבחא קמי מאריה ולזמרא קמיה בתחילה צריך האדם לעשות עצמו בחינת "עבד", לסדר שבחים לפני קונו ולזמר לפניו, ודא בתושבחוֹן דְּקָמִי צְלוֹתָא וְזוּהוּ בְּתַשְׁבַּחוֹת שְׁלַפְנֵי תַּפְלָה, כְּלוּמַר שְׁצִיךְ לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ כַּעֲבֵד הַמְּשַׁבַּח אֶת רַבּוֹ בְּזִמְרִוֹת וּבִיוֹצֵר, (ועל ידי זה יכוֹן לַהֲעֵלֹת ג' עוֹלָמוֹת צ"ע עַם הַיְּמִינִים לְעוֹלַם הַאֲלִילוֹת), וּלְכַתֵּר עֵבֵד, לְכַתֵּר דְּצִלֵי צְלוֹתָא דְּעַמִּידָה וְאַחַר כֵּךְ יַעֲשֶׂה עֲצֻמוֹ "עֵבֵד" עוֹד הַפְּעַם, וְהֵינּוּ אַחַר שֶׁתַּפְּלַל תַּפְּלַת הַעֲמִידָה, אֵיְהוּ עֲבָדָא דְּסֻדְרָא צְלוֹתָא דְּמַאֲרִיָּה אִזּוּ הוּא בְּבַחֲנִית "עֵבֵד" שְׁסִידֵר תַּפְּלַת קוֹנוֹ, וּלְכַתֵּר עֵבֵד, לְכַתֵּר דְּצִלֵי כָּל צְלוֹתִיהָ וְאֶזִּיל לִיָּה וְאַחַר כֵּךְ יַעֲשֶׂה עֲצֻמוֹ עוֹד הַפְּעַם בְּבַחֲנִית "עֵבֵד", הֵינּוּ אַחַר שֶׁהִשְׁלִים לַהֲתַפְּלַל כָּל תַּפְּלָתוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, שְׂאִזּוּ הַזְּמַן שֶׁל קִבְּלַת הַשְּׁפַע, כַּדְּפִירְשׁוּ חוֹז"ל כַּעֲבֵד שְׁנוּטֵל פֶּרֶס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְעַל דָּא דוֹד תְּלַת זְמַנִּין עֵבֵד גְּרַמְיָה בְּצְלוֹתָא דָּא עֵבֵד וְעַל כֵּן דוֹד עֲשֶׂה עֲצֻמוֹ "עֵבֵד" ג' פְּעַמִּים בְּמִזְמוֹר תַּפְּלָה לְדוֹד, וּכְתִיב בְּסוּף הַמִּזְמוֹר תִּנְהַ עֲזָךְ לְעַבְדְּךָ, הָא תְּלַת זְמַנִּין אֶצְטְרִיךְ לְשׁוּאַה גְּרַמְיָה עֵבֵד הֵי ג' פְּעַמִּים צִיךְ הָאֲדָם לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ בְּבַחֲנִית עֵבֵד, וְהֵינּוּ בְּזִמְרִוֹת וִיוֹצֵר, וְאַחַר תַּפְּלַת הַעֲמִידָה, וְאַחַר גַּמַר כָּל תַּפְּלָה.

לְכַתֵּר לְשׁוּאַה גְּרַמְיָה גּוֹ אֵינּוֹן דְּמְסָרֵי נַפְשִׁיָּהוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמִיָּה אַחַר כֵּךְ צִיךְ הָאֲדָם לְשִׁים וּלְכַלּוֹל עֲצֻמוֹ עִם אוֹתָם שְׁמוֹסְרִים נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ, וְהֵינּוּ בִּיחּוּדָא דְּשִׁמְעַת יִשְׂרָאֵל בִּיחּוּד שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּכָל מָאן דְּשׁוּי הָכִי רַעוּתִיהָ בְּהָאֵי קְרָא כִּי כָּל מִי שֶׁמְשִׁים רְצוֹנוֹ וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּפִסּוּק הַזֶּה, אֶתְחַשִּׁיב לִיָּה כְּפָאֵלוּ מְסַר נַפְשִׁיָּה עַל קְדוּשַׁת שְׁמִיָּה נַחֲשֵׁב לוֹ כְּאִילוּ מְסַר עֲצֻמוֹ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ יִתְבַרֵךְ, לְפִי שְׁעַל יְדֵי זֶה נִתְּנִים כַּחַ וּמוֹסַפַת גְּזוּרָה צְרַחַל לְעוֹלָם מִהַצְּרִיָּה עַד מִקּוֹם ז"א לְאִלּוּלָה, וְאִזּוּ יַעֲלוּ ז'וֹן מִיַּין נִוְקִצִין לְאוּ"א לְהַמְשִׁיךְ הַמּוֹחִין דְּגַדְלוּת, (כַּמְצוּרָה כַּל זֶה צְשַׁע"כ).

"מאמר סגולה שהתפלה לא תשוב ריקם" ומבואר בו כי מי שישתדל לערוך ולסדר את תפלתו בארבע בחינות, שהם: עבד, מסירות נפש, עני, חסיד. מובטח הוא שאין תפלתו חוזרת ריקם. ומפרט את סדר תפלת שחרית ומקום הבחינות הנוכרות בה. ואגב מבואר כי אסור לאדם להרים את אצבעות ידיו לבטלה, כי הם רמוזות למדות העליונות, רק מותר להרימם בתפלה ובברכה. (מקור המאמר צוהר פרשת נלק דף קנ"ה ע"ב — קנ"ו ע"א, צנזאורינו כרך יג עמ' תקו-תקי"א)

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַרְיִמִית יְדֵי בְּצִלוֹ לְקַמִּי מִלֶּפֶא קְדִישָׁא הרמותי את ידי בתפלה לפני המלך הקדוש ב"ה, דְּהָא תְּנִינָן שְׁהָרִי לְמַדְנָו, אָסוּר לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאַרְמָא יְדוּי לְעִילָא שְׁאִסוּר לוֹ לְאֲדָם לְהָרִים יָדוֹ לְמַעְלָה, בַּר בְּצִלוֹ וּבְכַרְכָּאן וְתַחְנוּנִים לְמַאֲרִיָּה רַק בְּתַפְּלָה וּבְכַרְכוֹת וּבְתַחְנוּנִים לְקוֹנוֹ, דְּכְתִיב שְׁאִבְרַהָם אָמַר לְמֶלֶךְ סְדוּם הָרִימוּתֵי יְדֵי אֶל יְהוָה א"ל עֲלִיּוֹן, וּמְתַרְגְּמִינָן וּמְפַרְשׁ הַתְּרַגּוּם אַרְיִמִית יְדֵי בְּצִלוֹ הַרִימוּתֵי יְדֵי בְּתַפְּלָה, דְּהָא אֶצְבָּעָאן דְּיָדִין מְלִין עֲלָאִין אֵית בְּהוּ כִּי אֶצְבָּעוֹת הַיָּדִים יֵשׁ בָּהֶם סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים, כִּי עֲשֶׂר אֶצְבָּעוֹת רוֹמְזוֹת לַעֲשֶׂר סְפִירוֹת, וְהַמְרִים אֶצְבָּעוֹתָיו בְּתַפְּלָה וּבְכַרְכוֹת גּוֹרֵם לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע מִהַסְּפִירוֹת, אֲבָל הַמְרִים אוֹתָם לְבַטְלָה וּלְאֵל צוֹרֵךְ שׁוֹלְטִים בָּהֶם הַחִיצוֹנִים וְהוּא כַּעֵין בְּרַכָּה לְבַטְלָה, וְהִשְׁתָּא אָנָּא הָכִי עֲבִידְנָא וְעַתָּה כֵּךְ אֵינִי עוֹשֶׂה, שְׁאֵינִי מְרִים אֶת יְדֵי בְּתַפְּלָה, וְאֶמִּינָא וְאֵינִי אֹמֵר וּמְתַפְּלַל לְהַקְב"ה, דְּכָל מָאן דְּאֵלִין אַרְבַּע יְסֻדֵר קָמִי מַאֲרִיָּה שְׁכַל מִי שִׁיסְדֵר אֶת אֱלוֹ הַד' דְּבָרִים הַנּוֹצְרִים לְפָנֵי קוֹנוֹ, דְּהֵינּוּ שְׁעוֹשֶׂה עֲצֻמוֹ עֵבֵד, וְחַסִּיד, וְעֵנִי, וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְעֵבִיד גְּרַמְיָה בְּרַעוּתָא, בְּתַקוּנָא דָּא פְּדָקָא יָאוּת וּמוֹסֵר עֲצֻמוֹ בְּרַצוֹן הַלֵּב לְתַקֵּן תַּקוּן זֶה כְּרַאוּי, אִזּוּ בְּתַקוּנָא דָּא לָא תְּהֵדֵר צְלוֹתִיהָ בְּרִיקְנִיא עַל יְדֵי תַּקוּן זֶה תַּפְּלָתוֹ לֹא תִשׁוּב רִיקָם.

דהיינו שהתפלל רבי אלעזר שכל מי שישתדל צמיקון ד' שורשים שלו, תהא תפלתו ראויה להתקבל ולא תשוב ריקם.

לְבַתֵּר לְשׁוּאָה גְרָמִיָּה עָנִי, בְּזַמְנָא דְעָאֵל וְדַפִּיק דְשִׁין דְרוּמֵי מְרוּמִים, כַּד אָמַר אֲמַת וַיְצִיב, וְסָמִיף גְּאוּלָּה לְתַפְלָה, לְמַהוּי בְּצִלּוֹתָא דְעַמְיָדָה תְּבִיר לְבָא עֲנִיא וּמְסַפְנָא, וּלְשׁוּאָה רְעוּתִיָּה לְאַתְפְּלָלָא גּוּ מְסַפְנִי, בְּתַבִּירוֹ דְלְבָא בְּמַאיִכוֹ דְנַפְשָׂא.

לְבַתֵּר לְשׁוּאָה גְרָמִיָּה גּוּ חֲסִידִים, בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה לְפָרְשָׂא חֲטָאוּ, דְהִכִּי אֲצַטְרִיף יְחִיד בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה, בְּגִין לְאַתְדַּבְּקָא בִימִינָא דְפְשׁוּטָה לְקַבְּלָא לְאִינוּן דְתַבִּין, וְכַדִּין אֶקְרִי חֲסִיד, הָא אַרְבַּע אֲלִין כַּדְקָא יָאוּת. מֵאֵן כְּלִיל לְכָל הֲנִי, הַהוּא דְקָא אֲצַטְרִיף לְכַלְלָא לֹוּן, וְהָאִי אִיהוּ עֶבֶד דְאַכְלִיל לְכָל שְׂאֵר, תְּלַת עֲבָדִין אִינוּן בְּתַלַּת דּוּכְתִין, וְכֻלְהוּ חַד, וְעַלְיָהוּ כְּתִיב הִנֵּה כְעֵינִי עֲבָדִים אֵל יֵד אֲדוֹנֵיהֶם וְגו'.

בֵּין עֶבֶד לְעֶבֶד אִינוּן אַחֲרָנִין, בֵּין עֶבֶד קְדָמָא לְעֶבֶד תְּנִינָא, אִית לִיה לְמַמְסַר נְפְשִׁיה עַל יְחוּדָא דְקְדוּשַׁת שְׁמִיָּה, וּלְשׁוּאָה גְרָמִיָּה עָנִי וּמְסַפְנָא בְּצִלּוֹתָא דְעַמְיָדָה, וּלְשׁוּאָה גְרָמִיָּה גּוּ חֲסִידִים בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה, עֶבֶד תְּלִיתָאָה, בְּתַר דְסַיִים וְסָדֵר כְּלָא.

תַּנְן, בְּהֵיאָ שְׁעָתָא דְסָדֵר בְּרַ נֶשׁ כָּל הֲנִי סְדוּרִין אַרְבַּע, בְּרַעוּ דְלְבָא, קְדָשָׂא בְרִיף הוּא נִיחָא קְמִיָּה, וּפְרִישׁ יְמִינִיה עַלְיָה בְּהוּא עֶבֶד תְּלִיתָאָה, וְקָרָא עַלְיָה וְאָמַר לִיה, עֲבָדִי אַתָּה, דְכְּתִיב (ישעיה מט ג) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר, וְדָאִי צִלּוֹתָא דְהָאִי בְּרַ נֶשׁ לָא תְהַדֵּר בְּרִיקְנִיא לְעַלְמִין, אַתָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקִיה.

מתוק מדבש

הכולל את כל השאר, לפי שהעבד לפני רבו הוא עני וחסיד ומוסר נפשו על עבודתו, לכן חוזר להיות בבחינת עבד פעם אחרת אחר התפלה מפני שהוא כולל כל שאר התקונים, הרי תלת עבדין אינון בתלת דוכתיין ג' פעמים צריך אדם לעשות עצמו עבד בג' מקומות, בפסוקי דזמרה ואחר תפלת העמידה ובגמר כל תפלתו, וְכֻלְהוּ חַד וכולם הם בחינה אחת, כי הכונה בכולם היא שצריך האדם להכניע את עצמו לפני הקב"ה כעבד לפני רבו, ויתלה עיניו אל ה' ויצפה לישועתו, וְעַלְיָהוּ כְּתִיב ועליהם נאמר, הִנֵּה כְעֵינִי עֲבָדִים אֵל יֵד אֲדוֹנֵיהֶם וְגו' כן עינינו אל ה' אלהינו עד שיחננו.

ואמר עוד בֵּין עֶבֶד לְעֶבֶד אִינוּן אַחֲרָנִין בֵּין עֶבֶד לְעֶבֶד צָרִיךְ לַכוּיָן בְּחִינּוֹת הָאֲחֵרוֹת, דְהֵינּוּ בֵּין עֶבֶד קְדָמָא לְעֶבֶד תְּנִינָא בֵּין עֶבֶד הָרֵאשׁוֹן שֶׁבְּפִסְקֵי דְזִמְרָה וְיוֹצֵר, לְבִין עֶבֶד הַשְּׁנִי שֶׁאֲחֵר תְּפִלַּת הָעִמְיָדָה, אִית לִיה לְמַמְסַר נְפְשִׁיה עַל יְחוּדָא דְקְדוּשַׁת שְׁמִיָּה בִינֵיהֶם יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְמַסּוֹר נְפִשׁוֹ עַל יְחוּד שְׁמוֹ, כַּפְּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּלְשׁוּאָה גְרָמִיָּה עָנִי וּמְסַפְנָא בְּצִלּוֹתָא דְעַמְיָדָה וּלְעֵשׂוֹת עֲצָמוֹ עָנִי וְאִבּוּן מוֹיְצִיב וּנְכוּן וְכו' עַד סוּף תְּפִלַּת הָעִמְיָדָה, וּלְשׁוּאָה גְרָמִיָּה גּוּ חֲסִידִים בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה וּלְעֵשׂוֹת וּלְכַלּוֹל עֲצָמוֹ בֵּין חֲסִידִים בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה, עַל יְדֵי שִׁתּוּדָה עַל חֲטָאוּ, עֶבֶד תְּלִיתָאָה בְּתַר דְסַיִים וְסָדֵר כְּלָא וְצָרִיךְ לַכוּיָן לְעֵשׂוֹת עֲצָמוֹ עֶבֶד פַּעַם שְׁלִישִׁית אַחֲרָ שְׁגַמְר וְסָדֵר אֵת כָּל הַתְּפִלָּה, כִּי אֵז הַקְּב"ה מְכַרִּיז עֲלֵיו "עֲבָדִי אַתָּה" כְּדַמְפְּרֵשׁ וְאֵזִיל. (רמ"ק ומפּרָשִׁים) תַּנְן, בְּהֵיאָ שְׁעָתָא דְסָדֵר בְּרַ נֶשׁ כָּל הֲנִי סְדוּרִין אַרְבַּע לְמַדְנָו, כִּי בְּאוּתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁאָדָם סִידֵר כָּל אֵלוֹ הַד' סְדוּרִים, בְּרַעוּ דְלְבָא בְּרַצוֹן הַלֵּב, קְדָשָׂא בְרִיף הוּא נִיחָא קְמִיָּה נוּחַ וְטוֹב לְפָנֵי הַקְּב"ה, וּפְרִישׁ יְמִינִיה עַלְיָה בְּהוּא עֶבֶד תְּלִיתָאָה וּפּוֹרֵשׁ יְמִינוֹ עֲלֵיו וּמוֹשֵׁךְ עֲלֵיו חוּט שֶׁל חֶסֶד כְּעֶבֶד הַשְּׁלִישִׁי, דְהֵינּוּ אַחֲרָ שְׁסַיִים אֵת כָּל תְּפִלָּתוֹ, וְקָרָא עַלְיָה וְאָמַר לִיה וְקוֹרָא עֲלֵיו וְאֹמֵר לוֹ עֲבָדִי אַתָּה, דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר, וְדָאִי צִלּוֹתָא דְהָאִי בְּרַ נֶשׁ לָא תְהַדֵּר בְּרִיקְנִיא לְעַלְמִין בּוֹדָאִי שֶׁתְּפִלַּת זֶה הָאִישׁ לֹא תִשׁוּב רִיקָם לְעוֹלָם, אַתָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקִיה בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁק אֵת רַבִּי אֶלְעֶזֶר.

לְבַתֵּר לְשׁוּאָה גְרָמִיָּה עָנִי אַחֲרָ כִּךְ יִשִּׁים הָאָדָם עֲצָמוֹ עָנִי, בְּזַמְנָא דְעָאֵל וְדַפִּיק דְשִׁין דְרוּמֵי מְרוּמִים בּוֹזְמָן שְׁנַכְסַס וְדוּפַק עַל הַפְּתָחִים שֶׁל הֵיכַל הַרְצוֹן שֶׁבְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה הַנִּקְרָא מְרוּמֵי מְרוּמִים, שְׂאֵז צָרִיךְ הָאָדָם לְהַכְנִיעַ עֲצָמוֹ כְּעָנִי לְהַשְׁתַּתֵּף עִם הַשְּׂכִינָה הַנִּקְרָאת עֲנִיָּה בְּהִיּוּתָהּ בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה, וְהֵינּוּ כַּד אָמַר אֲמַת וַיְצִיב כִּשְׁהוּא אֹמֵר בְּרַכַּת אֲמַת וַיְצִיב, וְסָמִיף גְּאוּלָּה לְתַפְלָה וְסוּמְךָ גְּאוּלָּה לְתַפְלָה, שְׂאֵז עוֹלָם לְעוֹלָם הָאֲצִיּוּלוֹת שֶׁשֶׁם הוּא סוּד תְּפִלַּת הָעִמְיָדָה, לְמַהוּי בְּצִלּוֹתָא דְעַמְיָדָה תְּבִיר לְבָא עֲנִיא וּמְסַפְנָא וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּתַפֵּלַת הָעִמְיָדָה, בְּלֵב נִשְׁבֵּר כְּעָנִי וְאִבּוּן, וּלְשׁוּאָה רְעוּתִיָּה לְאַתְפְּלָלָא גּוּ מְסַפְנִי בְּתַבִּירוֹ דְלְבָא בְּמַאיִכוֹ דְנַפְשָׂא וּלְשִׁים רְצוּנוֹ לְהִיּוֹת נַכְלָל עִם הָעֲנִיִּים בְּלֵב נִשְׁבֵּר וּבְנַפֵּשׁ שְׁפֵלָה. (וּלְהֵא לּוֹמַר אֶף עַל פִּי שְׁקֵרָא קְרִיאַת שְׁמַע כְּנֹגַת מְסִירַת נֶפֶשׁ וְגַרְסַת יְחוּדִים גְּדוּלִּים נְשָׁמִים, עַם כָּל זֶה לֹא יִחוּק טִיבוּתָא לְנַפְשִׁיה, אֲלֵא יָדַע שְׁהוּא עָנִי וְאִינוּן כְּלָל נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה. וְזֵהוּיָת שְׁתַּפְּלַת הָעִמְיָדָה יֵשׁ יְחוּד שֶׁל יַעֲקֹב וְרַחֵל, כֹּה לְרַמּוֹ נְמִלוֹת אֲלוֹ "מִצִּיר לְבָא" שְׁעוּלָה בְּמִקּוֹס הַלֵּב בְּתַפְּאֵרַת, וּמִלוֹת "עֲנִיָּא וּמְסַכְנָא" רוּמוּסִים עַל יְסוּד וּמִלְכוּת שְׁלֵה). (הַרְצִיז"ל נְשַׁע"כ דף כח ע"ב, וְעַמ"ל וּמְפָרְשִׁים)

לְבַתֵּר לְשׁוּאָה גְרָמִיָּה גּוּ חֲסִידִים בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה אַחֲרָ כִּךְ יִשִּׁים וּיְכַלּוֹל עֲצָמוֹ עִם הַחֲסִידִים כִּשְׂאוֹמֵר בְּרַכַּת "שׁוּמְעַ תְּפִלָּה", לְפָרְשָׂא חֲטָאוּי שְׂאֵז צָרִיךְ לְפָרֵשׁ חֲטָאוּי וְלְהַתּוֹדוֹת עֲלֵיהֶם, דְהִכִּי אֲצַטְרִיף יְחִיד בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה כִּי כִךְ צָרִיךְ לְעֵשׂוֹת יְחִיד שִׁתּוּדָה בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה, (כְּמוֹ שְׂבִיחַ הַרְצִיז"ל (נְשַׁע"כ דף לו), זֶה לְשׁוּנוֹ: וְרָאוּ מֵאֵד אֵל הָאָדָם שֶׁנְּאֻמְרוֹ תְּפִלַּת הַלֵּשָׁה, יֹאמֵר וְיֵדוּי בְּשׁוּמְעַ תְּפִלָּה, אֲלֵא ה' מְטַמֵּי וְכו'). בְּגִין לְאַתְדַּבְּקָא בִימִינָא דְפְשׁוּטָה לְקַבְּלָא לְאִינוּן דְתַבִּין כְּדִי לְהַתְּדַבֵּק בְּחֶסֶד שְׂבִיד יְמִין הַפְּשׁוּטָה לְקַבֵּל לְאֵלוֹ שְׁשִׁבִים וְחוּזָרִים בְּתוֹשָׁבָה, וְכַדִּין אֶקְרִי חֲסִיד וְאֵז הוּא נִקְרָא חֲסִיד, הָא אַרְבַּע אֲלִין כַּדְקָא יָאוּת הֵרִי נַתְּפַרְשׁוֹ כַּאֵן כְּרָאוּי כָּל הַד' בְּחִינּוֹת שֶׁהֵם עֲנִיִּים וְחֲסִידִים וְעֲבָדִים וְהַמוּסְרִים נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם.

וְשׁוּאֵל מֵאֵן כְּלִיל לְכָל הֲנִי מִי הוּא הַכּוֹלֵל אֵת כָּל אֵלוֹ הַד' בְּחִינּוֹת, וּמְשִׁיב הַהוּא דְקָא אֲצַטְרִיף לְכַלְלָא לֹוּן זֶה שְׁצָרִיךְ לְכַלּוֹל אוֹתָם, וְהָאִי אִיהוּ עֶבֶד דְאַכְלִיל לְכָל שְׂאֵר וְזֶה הוּא בְּחִינַת עֶבֶד

בלק יום שלישי

סוד פגם הרגיל ונמנע מלבוא לבית הכנסת

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה נ') מִי בָכֶם יֵרָא יְהו"ה וְגו', מֵאֵי שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֶבְדוֹ, הָאֵי קָרָא אוֹקְמוּהוּ חֲבֵרֵיִיא בְּצִלוֹתָא, וְהָכִי הוּא, מֵאֵן דְּרַגִּיל לְמִיתִי לְבִי פְנִשְׁתָּא לְצִלָּאָה, וְיוֹמָא חֲדָא לָא אָתִי, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא שְׂאִיל עֲלֵיהָ, וְאָמַר מִי בָכֶם יֵרָא יְהו"ה שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֶבְדוֹ אֲשֶׁר הֵלֵךְ חֲשָׁכִים וְאֵין נִגְהָ לּוֹ.

מֵאֵי שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֶבְדוֹ, בְּמֵאֵן, אֵי תִימָא בְּנִבְיָאָה אוֹ גָבֵר אַחְרָא, מֵאֵן יֵהֵב נְבִיָּאָה אוֹ גָבֵר אַחְרָא לְצִלוֹתָא, דְּבִגִּין דְּצִלֵי צִלוֹתִיהָ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל נְבִיָּאָה אוֹ דְּגָבֵר בְּעֵלְמָא.

אֶלָּא הֵהוּא דְּצִלֵי צִלוֹתִין בְּכָל יוֹמָא, אֵיהוּ שׁוֹמֵעַ בְּהֵוּא קוֹל דְּקָרִי לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּמִשְׁתַּבַּח בֵּיהָ, וְאָמַר דְּאֵיהוּ עֶבְדוֹ וְדָאֵי, שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל, בְּמֵאֵי קוֹל, בְּהֵוּא דְּאֶקְרִי עֶבְדוֹ, שְׂבַחָא עֲלָאָה אֵיהוּ דְּנִפְיָק עֲלֵיהָ קוֹל דְּאֵיהוּ עֶבְדוֹ, וְתוֹ דְּקָלָא אֲשַׁתְּמַע בְּכָל אֵינוֹן רְקִיעִין דְּאֵיהוּ עֶבְדָּא דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא, וְדָא הוּא שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֶבְדוֹ.

אֲשֶׁר הֵלֵךְ חֲשָׁכִים וְאֵין נִגְהָ לּוֹ, וְכִי בִּגִין דְּלָא אָתָא לְצִלוֹנֵי הֵלֵךְ חֲשָׁכִים, אֶלָּא אוֹקְמוּהוּ, אֲבָל עַד

מתוק מדבש

ושואל מאי שומע בקול עבדו, במאן מי הוא העבד שהירא ה' שומע בקולו, אי תימא בנביאה או גבר אחרא אם תאמר שעבדו היינו נביא או אדם אחר, מאן יֵהֵב נְבִיָּאָה או גָבֵר אַחְרָא לְצִלוֹתָא מי נתן נביא או אדם אחר לתפלה, כלומר מה שייכותו לתפלה, דְּבִגִּין דְּצִלֵי צִלוֹתִיהָ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל נְבִיָּאָה או דְּגָבֵר בְּעֵלְמָא וכי משום שהתפלל תפלתו הוא שומע בקול נביא או בקול אדם אחר.

ומשיב אֶלָּא הֵהוּא דְּצִלֵי צִלוֹתִין בְּכָל יוֹמָא אלא זה האדם שמתפלל תפלות הקבועות בכל יום, אֵיהוּ שׁוֹמֵעַ בְּהֵוּא קוֹל דְּקָרִי לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּמִשְׁתַּבַּח בֵּיהָ שׁוֹמֵעַ, דְּהֵיִינוּ נִשְׁמַתוּ שׁוֹמַעַת, באותו הקול שקורא לו הקב"ה ומשתבח בו, וְאָמַר דְּאֵיהוּ עֶבְדוֹ וְדָאֵי ואמר הקב"ה שהוא "עבדו" ודאי, וְהֵיִינוּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל ומפרש הכתוב בְּמֵאֵי קוֹל באיזה קול, ואמר בְּהֵוּא דְּאֶקְרִי עֶבְדוֹ בזה הקול שהקב"ה קורא אותו עבדי אתה, שְׂבַחָא עֲלָאָה אֵיהוּ דְּנִפְיָק עֲלֵיהָ קוֹל דְּאֵיהוּ עֶבְדוֹ הוא שבח גדול שיוצא עליו קול, שהוא עבדו של הקב"ה, וְתוֹ, דְּקָלָא אֲשַׁתְּמַע בְּכָל אֵינוֹן רְקִיעִין דְּאֵיהוּ עֶבְדָּא דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא ועוד, שקול הכרוז נשמע בכל הרקיעים שהוא עבד של המלך הקדוש ב"ה, וְדָא הוּא וְהוּוּ פִירוּשׁוֹ של שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֶבְדוֹ דְּהֵיִינוּ שִׁנְשַׁמְתוּ שׁוֹמַעַת שהקב"ה משתבח בו וקורא עליו עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, ומתענגת בזה.

ומה שכתוב אֲשֶׁר הֵלֵךְ חֲשָׁכִים וְאֵין נִגְהָ לּוֹ יש לשאול וְכִי בִּגִין דְּלָא אָתָא לְצִלוֹנֵי הֵלֵךְ חֲשָׁכִים וכי משום שלא בא להתפלל פעם אחת מוכרח שהלך חשכים, שהרי הוא עשה עבירה בשב ואל תעשה, ואיך אמר כי הלך חשכים בקום ועשה, ומשיב אֶלָּא אוֹקְמוּהוּ אלא כבר ביארוהו חז"ל שם (נמס' נרכות דף ו ע"ג) בתפלה, ע"ג ונכש"י (סס) שהכונה אשר עתה הלך למקום חשך, ומנע עצמו מלהשכים לבית הכנסת, אֲבָל עתה נפרש באופן אחר, והוא כי

"מאמר סוד פגם הרגיל ונמנע מלבוא לבית הכנסת" ומבואר בו כי מה שאמרו חז"ל שמו שרגיל לבוא לבית הכנסת, ולא בא יום אחד נקרא שהלך למקום חשך. הנה סודו הוא: שהרגיל לבוא לבית הכנסת נקרא עבד ה', והקב"ה משתבח בו ויוצא עליו כרוז במרום. ומבאר כי הסטרא אחרא הולכים ג' פעמים ביום בזמני התפלות להרי החושך להשפיע לחיצונים, ועל ידי שאנו מתפללים ומעוררים זכות ג' אבות, הם בורחים ואינם יכולים לקטרג. ועתה מבאר כי על הבאים לבית הכנסת להתפלל שורה אור עליון על ראשם, וזה האדם הרגיל לבוא ולא בא, חסר ממנו זה האור, והקב"ה אומר חבל על איש זה שנחסר ממנו האור בזמן שאלו החיצונים הולכים להרי החושך ונרחים.

(מקור המאמר זוהר פרשת נלק דף קנ"ו ע"א, צנזאוריני כרך יג עמ' תקצ"ט-קט"ו)

פירוש הפסוק המובא להלן, מי בכם ירא ה' מי הוא הירא מה, והוא שומע בקול עבדו שומע בקול עבד ה' שהוא הנביא, אשר הלך חשכים אפילו שהוא הולך בחשכות הצרות, ואין נוגה לו ועדיין אין אור הישועה מאיר לו, עם כל זה יבטח בשם ה' וישען באלהיו שבודאי קרובה ישועתו לבא. (מגודות)

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר לְפָרֵשׁ מַה שִׁכְתוּב מִי בָכֶם יֵרָא יְהו"ה שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֶבְדוֹ, וְשָׂאֵל מֵאֵי שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֶבְדוֹ מִי הוּא הָעֶבֶד שֶׁהִירָא ה' שׁוֹמֵעַ בְּקוֹלוֹ, וְהִשִּׁיב הָאֵי קָרָא אוֹקְמוּהוּ חֲבֵרֵיִיא בְּצִלוֹתָא פְּסוּק זֶה פִּירְשׁוּ הַחֲבֵרִים (נמס' נרכות דף ו ע"ג) בתפלה, וְהָכִי הוּא וְכִן הוּא כְּדַבְרֵיהֶם, דְּהֵיִינוּ מֵאֵן דְּרַגִּיל לְמִיתִי לְבִי פְנִשְׁתָּא לְצִלָּאָה מִי שֶׁרַגִּיל לְבּוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל, וְיוֹמָא חֲדָא לָא אָתִי וְיוֹם אֶחָד לָא בָא, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא שְׂאִיל עֲלֵיהָ וְאָמַר הַקְּב"ה שׁוֹאֵל עֲלָיו וְאָמַר, מִי בָכֶם יֵרָא יְהו"ה שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל רַגִּיל לְבּוֹא לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהוּא רַגִּיל לְהִיטֵי שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֶבְדוֹ (לְקַמְּן מִפְּרַשׁ מִי הוּא עֲבָדוֹ), אֲשֶׁר הֵלֵךְ חֲשָׁכִים וְאֵין נִגְהָ לּוֹ וְעַתָּה הֵלֵךְ לְמִקוֹם חֲשָׁךְ וּמִנְעַ עֲצֻמוֹ מִלְּהִשְׁכִּים לְפַתְחֵי, כְּלוּמַר מַה טִּיבּוֹ שֶׁל אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁלֹּא בָא הַיּוֹם לְבֵית הַכְּנֶסֶת.

לֹא יִתְפַּנְּשׁוּן יִשְׂרָאֵל לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת לְצִלְאָה, סִטְרָא אַחְרָא קִיַּיְמָא וְסָגִיר כֹּל נְהוּרִין עֲלָאִין, דְּלֹא יִתְפַּשְׁטוּן וַיִּפְקוּן עַל עֲלָמִין, וְתִלַּת זְמַנִּין בְּיוֹמָא אֲזִילִי סִטְרָא אַחְרָא דְּכֵר וְנוֹקְבָא וּמִשְׁטָטִין בְּעֲלָמָא, וְהָהוּא עֵידָן אֲתַקֵּן לְצִלְוֹתָא, בְּגִין דְּלֹא הָוִי תַּמָּן קְטְרוּגָא כְּלָל.

וְכַדִּין אִיהוּ עֵידָן לְצִלְוֹתָא, בְּגִין דְּאִינוּן אֲזִילִי לְמִשְׁטָטָא בְּטוּרֵי חֲשׂוּףָא וְהָרֵי נִשְׁפָּה, כְּדִין פְּתִיחִין פְּנֵי נְהוּרִין עֲלָאִין, וְנִפְקִי וְשָׂרִיאָן עַל פְּתֵי כְּנִסְיוֹת, בְּרִישֵׁיהוּן דְּאִינוּן דְּצִלְאָן צִלְוֹתִין, וּמִתְפַּלְגֵן נְהוּרִין עַל רִישֵׁיהוּ, וְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא שְׂאִיל עַל הָהוּא דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח תַּמָּן, וְאָמַר חֶבֶל עַל פְּלִנְיָא דְּהָהוּא רְגִיל הֶכָא, וְהִשְׁתָּא דְּהֶלֶף חֲשָׁכִים, וְאֲתַעְבֵּר מִקְמֵי נְהוּרִין, וְהֶלֶף לְשִׁטְטָא בְּטוּרֵיָא בְּעֲלָמָא, וְנִפְקֵי מִהָהוּא נְגָה נְהוּרָא דְּנְהִיר, וְלִית בֵּיהּ חוּלְקָא, אִין נְגָה לוֹ, כְּמָה דְּאֲתַפְּלִיג וְשָׂרִיא עַל אַחֲרָנִין דְּתַמָּן, כְּמָה טְבִין אֲתַאֲבִידוּ מַנְיָה, וְאֵלוּ הָהוּא תַּמָּן יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה, בְּכֻלְלָא דְּעֵבֵד קְדָמָאָה, וַיִּשְׁעֵן בְּאַלְהֵי'וֹ, בְּרָזָא דְּעֵבֵד תַּנְיִנָּא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר בְּרִי, וְדָאִי רוּחַ נְבוּאָה שָׂרִיא עֲלֶיךָ.

מתוק מדבש

באותו אור השכינה, וכשחסר איש הרגיל לבא כל יום, הנה חלק אור נשמתו מתבטל, וְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא שְׂאִיל עַל הָהוּא דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח תַּמָּן ולכך הקב"ה שואל על אותו האיש שאינו נמצא שם, וְאָמַר ומצטער על שנחסר ממנו אור נשמתו, ואומר חֶבֶל עַל פְּלִנְיָא דְּהָהוּא רְגִיל הֶכָא חֶבֶל עַל אִישׁ פְּלוּנִי שֶׁהִיא רְגִיל לְבוֹא כֵּן, וְהִשְׁתָּא דְּהֶלֶף חֲשָׁכִים וְעַתָּה שֶׁהֵלֶךְ חֲשָׁכִים, רְצָה לומר וְעַתָּה שֶׁהִלְכּוּ הַס"מ וְבַת זֹוגוֹ לְהִרֵי חֶשֶׁךְ, וְאֲתַעְבֵּר מִקְמֵי נְהוּרִין וְהוּעֵבֵר הַסִּטְרָא אַחְרָא מִכָּאן כִּדִּי שֶׁלֹּא יִמְנַע אֶת יְרִידַת הָאוֹרוֹת, וְהֶלֶף לְשִׁטְטָא בְּטוּרֵיָא בְּעֲלָמָא וְהֵלֶךְ לְשׁוֹטְט בְּהִירֵי חֶשֶׁךְ שֶׁבְעוֹלָם, וְנִפְקֵי מִהָהוּא נְגָה נְהוּרָא דְּנְהִיר וַיִּצֵא מְנוּגָה הָהוּא, שֶׁהוּא אֹרֵי הַמַּאִיר וְשׁוֹרָה בְּבֵית הַכְּנִסַּת, וְעַתָּה זֶה הָאִישׁ שֶׁנִּחְסַר מִלְּבוֹא לְבֵית הַכְּנִסַּת וְלִית בֵּיהּ חוּלְקָא אִין לוֹ כּוֹ חֶלֶק, וְהִינוּ אִין נְגָה לוֹ, כְּמָה דְּאֲתַפְּלִיג וְשָׂרִיא עַל אַחֲרָנִין דְּתַמָּן שֶׁאִין לוֹ חֶלֶק מְאוּר הַנוּגָה, כְּמוֹ שֶׁנִּחְלַק וְשׁוֹרָה עַל הָאֲחֵרִים שֶׁנִּמְצָאִים שֶׁם בְּבֵית הַכְּנִסַּת, כְּמָה טְבִין אֲתַאֲבִידוּ מַנְיָה כְּמָה טוֹבוֹת נִאֲבָדוּ מִמֶּנּוּ, וְאֵלוּ הָהוּא תַּמָּן וְאִם הִיא שֶׁם, יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה שֶׁהִיא לוֹ לְבַטּוּחַ בְּשֵׁם ה' שֶׁלֹּא יִפְסִיד עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבֵית הַכְּנִסַּת, אֲדַרְבָּה יְרוּיַח בְּכֻלְלָא דְּעֵבֵד קְדָמָאָה שֶׁהִיא נִכְלָל בְּבַחֲיַת עֵבֵד הָרַאשׁוֹן, שֶׁבְּפִסְקֵי דְּזִמְרָה, וַיִּשְׁעֵן בְּאַלְהֵי'וֹ וַיִּינוּ בְּרָזָא דְּעֵבֵד תַּנְיִנָּא שֶׁהִיא נִכְלָל בְּסוּד עֵבֵד הַשְּׁנִי שֶׁלֹּאֲחֵר תְּפִלַּת הָעֵמִידָה. (רמ"ק וסרס"ו ומפרכס)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר בְּרִי בְּנֵי אֲלַעְזָר, וְדָאִי רוּחַ נְבוּאָה שָׂרִיא עֲלֶיךָ וְדָאִי רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹרָה עֲלֶיךָ וְהִינוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל פִּי גִלִּית אֶת כָּל אֵלוּ הַסּוּדוֹת שֶׁאֲמַרְתָּ.

עַד לֹא יִתְפַּנְּשׁוּן יִשְׂרָאֵל לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת לְצִלְאָה עַד שֶׁלֹּא יִתְפַּנְּשׁוּן יִשְׂרָאֵל לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת לְהַתְּפַלֵּל, סִטְרָא אַחְרָא קִיַּיְמָא וְסָגִיר כֹּל נְהוּרִין עֲלָאִין הַסִּטְרָא אַחְרָא עוֹמֵד לְמַטָּה מֵהִיכַל לְבַנַּת הַסְּפִיר, וְסוּגָר אֶת כָּל אֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים, דְּלֹא יִתְפַּשְׁטוּן וַיִּפְקוּן עַל עֲלָמִין שֶׁלֹּא יִתְפַּשְׁטוּ וְלֹא יִצְאוּ לְעוֹלְמוֹת הַתְּחַתּוֹנִים, וְרְצָה לומר שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה כְּקִיר בְּרוּזַל בְּעַד אֹרוֹת הַקְּדוּשִׁים הַנִּמְשָׁכִים מִפְּתַח הֵיכַל לְבַנַּת הַסְּפִיר, וְתִלַּת זְמַנִּין בְּיוֹמָא אֲזִילִי סִטְרָא אַחְרָא דְּכֵר וְנוֹקְבָא וּמִשְׁטָטִין בְּעֲלָמָא וְגו' פְּעַמִּים בְּיוֹם הַיּוֹלָכִים הַזֶּכֶר וְהַנְּקֵבָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחְרָא וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְרְצָה לומר הַס"מ וְנוֹקְבִיָּה הַנִּקְרָאִים חֲשָׁכִים בְּסוּד וְחֶשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְּהוֹם, הַיּוֹלָכִים בְּגוֹ זְמַנֵּי הַתְּפִלוֹת לְשׁוֹטְט בְּהִירֵי חֶשֶׁךְ לְהַשְׁפִּיעַ שֶׁם לְהַחֲיִזוֹנִים, כִּי עַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹת הַשְּׁלֵשָׁה אֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים מִתְּקַנֵּי הַתְּפִלוֹת, בּוֹרְחִים וְאִין לָהֶם כַּח לְקִטְרֵג, וְתְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל עוֹלוֹת בְּאוֹרָה מִשׁוֹר בְּלִתֵּי פְּגִיעַת הַמְּקִטְרֵגִים, וְהָהוּא עֵידָן אֲתַקֵּן לְצִלְוֹתָא וְעַתָּה הִיא נִתְקַנָּה לְתַפְּלָה, בְּגִין דְּלֹא הָוִי תַּמָּן קְטְרוּגָא כְּלָל לְפִי שֶׁאִין שֶׁם קְטְרוּגָא כָּלֵל.

וְכַדִּין אִיהוּ עֵידָן לְצִלְוֹתָא וְאֵז הוּא הַזְּמַן לְתַפְּלָה, בְּגִין דְּאִינוּן אֲזִילִי לְמִשְׁטָטָא בְּטוּרֵי חֲשׂוּףָא וְהָרֵי נִשְׁפָּה לְפִי שֶׁהוּזוּן דְּסִטְרָא אַחְרָא הַיּוֹלָכִים לְשׁוֹטְט בְּהִירֵי חֶשֶׁךְ וְהָרֵי נִשְׁפָּה, (סר נספס) מִכֵּר צִשְׁעִיָּה יֵג ג', וּפִירוּשׁוֹ הֵר גְּבוּס), כְּדִין פְּתִיחִין פְּנֵי נְהוּרִין עֲלָאִין אֵז פּוֹתְחִים אֶת הַחֲלוֹנוֹת שֶׁל אֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים, שֶׁל הֵיכַל לְבַנַּת הַסְּפִיר, וְנִפְקִי וְשָׂרִיאָן עַל פְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּמִשְׁטָטִין יוֹצְאִים אֹרוֹת הַקְּדוּשִׁים וְשׁוֹרִים עַל בְּתֵי כְּנִסְיוֹת, בְּרִישֵׁיהוּן דְּאִינוּן דְּצִלְאָן צִלְוֹתִין בְּרִאשֵׁיהֶם שֶׁל אֵלוּ הַמְּתַפְּלִלִים הַתְּפִלוֹת, וּמִתְפַּלְגֵן נְהוּרִין עַל רִישֵׁיהוּ וְנִחְלָקִים הָאוֹרוֹת עַל רִאשָׁם, רְצָה לומר שִׁיּוּצָא שְׁפַע הָאוֹר כְּפִי מְסַפֵּר הַמְּתַפְּלִלִים בְּבֵית הַכְּנִסַּת, וְהַנְּשִׁמּוֹת מִתְּעַטְרוֹת

בלק יום רביעי

סגולת קריאת שמע על המטה בכונה

הָן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם וְגו', מֵאן עֵמָא תְקִיפָא פִּישְׂרָאֵל, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְנַהִיר צַפְרָא, קָם וּמְתַגְבֵּר פְּאַרְיָא לְפוֹלְחָנָא דְמֵאַרְיָהוֹן, בְּכַמְהָ שִׁירִין בְּכַמְהָ תּוֹשְׁבַחְתָּן, מְשַׁתְּדְּלִי בְּאוּרִייתָא פֶּל יוֹמָא, וּבְלִילָהּ לֹא יִשְׁכַּב וְגו', פֶּד בְּעֵי בַר נָשׁ לְמִשְׁכַּב עַל עֲרִסְיָה, מְקַדֵּשׁ שְׁמָא עֲלָאָה, אֲמַלִּיךְ לִיָּה לְעִילָא וְתַתָּא, פְּמָה גְרַדִּינִי נְמוּסִין מִתְקַשְׁרִין קַמִּיָּהוּ, בְּשַׁעְתָּא דְפִתְחִין פּוּמְהוֹן עַל עֲרִסְיָהוּ בְּשִׁמְעָא יִשְׂרָאֵל, וּבְעָאן רַחֲמֵי קַמִּי מְלַפָּא קַדִּישָׁא, בְּכַמְהָ קְרָאֵי דְרַחֲמֵי.

רַבִּי אָבָא אָמַר, הָן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם, זְמִינִין הָאֵי עֵמָא לְמִיקָם עַל פֶּל עַמִּין, פְּאַרְיָה גִיבַר וְתַקִּיף, וְיִתְרַמִּי עֲלֵיָּהוּ, אֲרַחֲיָהוּ דְכָל אֲרִיָּוֹתָא לְמִשְׁכַּב עַל טְרַפִּיָּהוּ, אֲבָל עֵמָא דָּא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טְרַף.

דִּבְרַר אַחַר, הָן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם, לְקַרְבָּא קְרַבְנִין וְעֲלוּוֹן קַמִּי מְלַפְהוֹן עַל גְּבִי מְדַבְּחָא, וְתַאנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְקוּרְבָנָא אֲתוּקַד עַל גְּבִי מְדַבְּחָא, הָוּ חֲמֵן דִּיּוֹקְנָא דְחַד אַרְיָה רְבִיעַ עַל הַהוּא קְרַבְנָא וְאָכִיל לִיָּה.

וְאָמַר רַבִּי אָבָא, אוּרִיא"ל מְלַאכָא עֲלָאָה הָוּה, וְחֲמָאן לִיָּה בְּדִיּוֹקְנָא דְאַרְיָא תְקִיפָא רְבִיעַ עַל מְדַבְּחָא,

מתוק מדבש

היחוד הזה, בסוד פסוק ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בְּשַׁעְתָּא דְפִתְחִין פּוּמְהוֹן עַל עֲרִסְיָהוּ בְּשִׁמְעָא יִשְׂרָאֵל בשעה שפותחים את פיהם על מטתם בשמע ישראל, וּבְעָאן רַחֲמֵי קַמִּי מְלַפָּא קַדִּישָׁא בְּכַמְהָ קְרָאֵי דְרַחֲמֵי ומבקשים רחמים לפני המלך הקדוש בכמה פסוקים של רחמים, דהיינו בשיר של פגעים ופסוקי יברכך ועוד כמה פסוקים אחרים, ואלו המלאכים הקדושים מלווים את הנשמה בעת עלותה למעלה.

רַבִּי אָבָא אָמַר מַה שְׁכַתּוּב הָן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם היינו זְמִינִין הָאֵי עֵמָא לְמִיקָם עַל פֶּל עַמִּין פְּאַרְיָה גִיבַר וְתַקִּיף עתידים עם זה לקום על כל העמים כאריה גבור וחזק, וְיִתְרַמִּי עֲלֵיָּהוּ וישליכו עצמם עליהם להכניעם ולכלותם, וְעוּד אֲרַחֲיָהוּ דְכָל אֲרִיָּוֹתָא לְמִשְׁכַּב עַל טְרַפִּיָּהוּ דרכם ומנהגם של כל האריות לשכב על טרפם וככה אוכלים אותו, אֲבָל עֵמָא דָּא אַבְל עִם זֶה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טְרַף כְּלוּמַר לֹא יִלְחַמוּ עִם הָאוּמוֹת בַּעֲצָלוֹת כְּאִילוֹ הֵם שׁוֹכְבִים, אֲלֵא בְּזִרְיוֹת יְקוּמוּ עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹתָם מֵהַר. (כמ"ק והרמ"ו ומפרכסים)

דִּבְרַר אַחַר פִּירוּשׁ אַחַר מַה שְׁכַתּוּב הָן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם היינו לְקַרְבָּא קְרַבְנִין וְעֲלוּוֹן קַמִּי מְלַפְהוֹן עַל גְּבִי מְדַבְּחָא הם קמים להקריב קרבנות ועולות על המזבח לפני מלכם הקב"ה, ובזכות הקרבנות לא תוכל להם. וְתַאנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְקוּרְבָנָא אֲתוּקַד עַל גְּבִי מְדַבְּחָא ולמדנו בשעה שהקרבת היה נשרף על גבי המזבח, הָוּ חֲמֵן דִּיּוֹקְנָא דְחַד אַרְיָה רְבִיעַ עַל הַהוּא קְרַבְנָא וְאָכִיל לִיָּה היו רואים שם דיוקן של אריה אחד רובץ על קרבן ההוא ואוכל אותו.

וְאָמַר רַבִּי אָבָא, אוּרִיא"ל מְלַאכָא עֲלָאָה הָוּה אוּרִיאֵל מְלַאךְ העליון הוא היה האריה האוכל ומעלה את הקרבנות, כי אוּרִיאֵל הוּא בְּתַפְאַרְתְּ הַנוּטָה לְצַד הַחֶסֶד, שֶׁשֶׁם בְּחִינַת אַרְיָה שְׂבִימִין הַכֶּסֶס, לְכֵן וְחֲמָאן לִיָּה בְּדִיּוֹקְנָא דְאַרְיָא תְקִיפָא רְבִיעַ עַל מְדַבְּחָא, וְאָכִיל לִוְן לְקְרַבְנִין רָאוּ אוֹתוֹ בְּדִיּוֹקָן שֶׁל אַרְיָה חֲזַק

"מאמר סגולת קריאת שמע על המטה בכונה" ומבואר בו כי ישראל מתגברים בבוקר כארי לקום לעבודת הקב"ה. ובלילה כשרוצים לשכב קוראים קריאת שמע בכונת מסירת נפש, ומוסיפים פסוקי הגנה ורחמים, ועל ידי זה המלאכים הקדושים מלווים את נשמתם בעלותה למעלה. ומבאר גם כי ישראל זרזים להלחם באויביהם לעתיד, וכן זרזים הם בהקרבת הקרבנות בבקר, וכשזכו והיו צדיקים ראו דמות ארי של אש על המזבח, וכן זרזים הם בהקרבת האברים בלילה על המזבח. וחוזר ומבאר כי הקורא קריאת שמע על המטה בכונה זוכה להרוג אלף מאה ועשרים וחמש חיזונים שנבראו מחמתיו. ומסיק כי זכו ישראל לראיה בשלש רגלים כנגד שלש פעמים שרצה בלעם לקללם על ידי הכאת האתון שלש פעמים.

(מקור המאמר זוהר פרשת בלק דף ר"א ע"ב-ג', צנזאורינו כרך יג עמ' תשד-תשח)

הָן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם וכארי יתנשא מֵאן עֵמָא תְקִיפָא פִּישְׂרָאֵל מי הוא עם חזק כישראל, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְנַהִיר צַפְרָא קָם וּמְתַגְבֵּר פְּאַרְיָא לְפוֹלְחָנָא דְמֵאַרְיָהוֹן בשעה שהאיר הבקר הוא קָם וּמְתַגְבֵּר כארי לעבודת קונו, בְּכַמְהָ שִׁירִין בְּכַמְהָ תּוֹשְׁבַחְתָּן בכמה שירות ובכמה תשבחות, מְשַׁתְּדְּלִי בְּאוּרִייתָא פֶּל יוֹמָא עוֹסְקִים בתורה כל היום, וּבְלִילָהּ, לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טְרַף, דהיינו פֶּד בְּעֵי בַר נָשׁ לְמִשְׁכַּב עַל עֲרִסְיָה כשאדם רוצה לשכב על מטתו, מְקַדֵּשׁ שְׁמָא עֲלָאָה הוּא מְקַדֵּשׁ שֵׁם הַעֲלִיּוֹן בקריאת שמע, (כמו שכתוב בשער הכוונות (דף כ"ד דרוש ו' דק"ש) וזה לשונו: אנו נריכים למסור נפשינו על קידוש השם צלות ד' דלחד, ונריך לכיון לקבל עליו ד' מיתות צית דין סקילה שריפה הרג ומוק, ומכוין שאתה מוסר נפשך נד' מיתות אלו לקדש את השם בכל לנצח וכו'). אֲמַלִּיךְ לִיָּה לְעִילָא וְתַתָּא והוא ממליך אותו למעלה ולמטה, (כמו שכתוב במס' זרוב' (דף יג ע"ב), שזמלת אחד נריך להמליך את הקב"ה למעלה ולמטה ולאנצט רוחות השמים), ואז פְּמָה גְרַדִּינִי נְמוּסִין מִתְקַשְׁרִין קַמִּיָּהוּ כמה בעלי דינים שהם מלאכים קדושים מתקשרים עם

וְאָכִיל לֹזֶן לְקֶרְבָּנִין, וְכֵד יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ זָפְאִין פֶּל כָּךְ, הָיוּ חֲמָאן דִּיּוֹקְנָא דְחַד פֶּלְבָא חֲצִיפָא רְבִיעַ עֲלֵיהּ, כְּדִין הָיוּ יְדַעֵי יִשְׂרָאֵל דְּבַעֲיִין תְּשׁוּבָה, וּכְדִין תִּיַיְבֵן.

לֹא יִשְׁפֹּב וְגו', אֲלִין קֶרְבָּנִין דְּלִילֵיא, פְּגוֹן עֲלוּוֹן, וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתָּה, דְּקִדְשָא בְּרִיךְ הוּא אָגַח קֶרְבָּא דְּלַהוֹן עַל שְׁנֵאִיהוֹן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִשְׁפֹּב, מֵהוּ לֹא יִשְׁפֹּב, אֲלֵא בְּכָל לִילֵיא וְלִילֵיא פֶּד בַּר נֶשׂ אִיהוּ אָזִיל בְּפִקּוּדֵי דְמֵאֲרִיָּה, לֹא שָׁכִיב עַל עַרְסִיָּה, עַד דְּקָטִיל אֶלְף וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ מֵאִינוֹן זַיְיִנִין בִּישִׁין דְּשִׁרְיִין עֲמִיָּה, רַבִּי אַבָּא אָמַר אֶלְף אִינוֹן דְּסִטְר שְׁמֵאֲלָא, דְּכֶתִיב (תְּהִלִּים צ א ז) יְפוּל מִצִּדְךָ אֶלְף, כְּמָה דְּכֶתִיב (שם קמט ה) יַעֲלִזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד וְגו', רִוּמָמוֹת א"ל בְּגֵרוֹנָם וְגו', לַעֲשׂוֹת נִקְמָה וְגו', הֲדָא הוּא דְּכֶתִיב לֹא יִשְׁפֹּב וְגו', וְדָא הוּא לַעֲשׂוֹת בְּהֵם מִשְׁפָּט וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לְקַבְּלֵי תְּלַת זְמָנִין דִּהוּא מְחָא לְאַתְנַיָּה, וְאַטְעִין לָהּ בְּחַרְשׁוֹי, אֲתַבְּרָכוּן יִשְׂרָאֵל תְּלַת זְמָנִין, רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, לְקַבְּלֵיהּ אֲתַבְּרָכוּן יִשְׂרָאֵל תְּלַת זְמָנִין, דְּסִלְקִין יִשְׂרָאֵל לְאַתְחַזְזָא קַמִּי מִלְפָּא קַדִּישָׁא.

מתוק מדבש

כל אומם הגופים של המזיקים שנזרעו על ידי זה, ויש אדם שגדול כח כוונתו עד שיוכל להמית בכל לילה אלף וקכ"ה מזיקין, ויש אדם שלא יוכל להמית אלא דבר יום ציומו, וכמספר הימים שחטא כן נרץ ימים אחרים כנגדם למקן עון זה), רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלְף אִינוֹן דְּסִטְר שְׁמֵאֲלָא אֶלְף חִיצוֹנִים הֵם שֶׁל צִד הַשְּׂמָאל, דְּכֶתִיב כִּמו שֶׁכָּתוּב יְפוּל מִצִּדְךָ אֶלְף, כְּמָה דְּכֶתִיב כִּמו שֶׁכָּתוּב יַעֲלִזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנֵנו עַל מִשְׁכַּבוֹתֵם רִוּמָמוֹת א"ל בְּגֵרוֹנָם וְחָרַב פִּיפּוּת בִּידֵם לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּגוֹיִם, הֲדָא הוּא דְּכֶתִיב זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יִשְׁפֹּב עַד יֵאָכַל טַרְף, וְדָא הוּא וְזֵהוּ שֶׁכָּתוּב לַעֲשׂוֹת בְּהֵם מִשְׁפָּט כְּתוּב, הִינֵנו מֵה שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה "לֹא יִשְׁכַּב עַד יֵאָכַל טַרְף".

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לְקַבְּלֵי תְּלַת זְמָנִין דִּהוּא מְחָא לְאַתְנַיָּה, וְאַטְעִין לָהּ בְּחַרְשׁוֹי כִּנְגַד שְׁלֹשׁ פַּעְמִים שְׁבַלְעַם הִכָּה אַתְּ אַתּוֹנוּ וְהַטְעִין אֹתָהּ בְּכַשְׁפִּי, וְרַצָּה עַל יְדֵי זֶה לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּנְגַד זֶה אֲתַבְּרָכוּן יִשְׂרָאֵל תְּלַת זְמָנִין נִתְבְּרָכוּ יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ פַּעְמִים עַל יְדֵי בְּלַעַם, וְהוּא מְדָה כִּנְגַד מְדָה, כִּי הוּא בִּיקֵשׁ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל וְהַקְבִּ"ה הִפְכוּ לְבִרְכָּהּ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, לְקַבְּלֵיהּ אֲתַבְּרָכוּן יִשְׂרָאֵל, תְּלַת זְמָנִין דְּסִלְקִין יִשְׂרָאֵל לְאַתְחַזְזָא קַמִּי מִלְפָּא קַדִּישָׁא כִּנְגַדִּים נִתְבְּרָכוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁעוּלִים שְׁלֹשׁ פַּעְמִים לְהִרְאוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ, רַצָּה לֹמַר לְפִי שְׂרַצָּה לְעַקוֹר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַכָּתָה אַתּוֹנוּ שְׁלֹשׁ פַּעְמִים, בְּכַח זֶה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְעִלוֹת לְרַגְלֵי שְׁלֹשׁ פַּעְמִים בְּשֵׁנָה, וּבִזְכוּת זֶה הֵם זֹכִים לְבִרְכָּהּ.

(רמ"ק והרמ"ו ומפרשים)

רובץ על המזבח, ואוכל ומעלה את הקרבנות, וכד יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ זָפְאִין פֶּל כָּךְ וכשישראל לא היו זכאים כל כך, הָיוּ חֲמָאן דִּיּוֹקְנָא דְחַד פֶּלְבָא חֲצִיפָא רְבִיעַ עֲלֵיהּ הִיוּ רוֹאִים דִּיּוֹקָן שֶׁל כֶּלֶב אֶחָד חֲצוּף רֹבֵץ עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְהוּא הִיָּה מִלֵּאךְ אֶחָד מִן הַחִיצוֹנִים הַנִּקְרָא בְּלֵאדִין, כְּדִין הָיוּ יְדַעֵי יִשְׂרָאֵל דְּבַעֲיִין תְּשׁוּבָה אִז הִיוּ יוֹדְעִים יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וּכְדִין תִּיַיְבֵן וְאִז הִיוּ חוֹזְרִים בְּתְשׁוּבָה, עַד שְׂרָאוּ שׁוֹב דִּיּוֹקָן שֶׁל אַרְיָה רֹבֵץ עַל הַמִּזְבֵּחַ.

לֹא יִשְׁפֹּב עַד יֵאָכַל טַרְף, אֲלִין קֶרְבָּנִין דְּלִילֵיא, פְּגוֹן עֲלוּוֹן אִלוּ הֵם הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁנִּשְׂרָפִים עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּלִילָה, וְהֵם הַאֲבָרִים וּפְדִירִים שֶׁל הַעוֹלוֹת שֶׁלֹּא נִתְעַכְּלוּ בַיּוֹם, שֶׁנִּשְׂרָפִים וְהוֹלְכִים כֹּל הַלֵּילָה. וְמָה שֶׁכָּתוּב וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתָּה הִינֵנו דֵם הַקֶּרְבָּנוֹת, וּבִזְכוּתֵם דְּקִדְשָא בְּרִיךְ הוּא אָגַח קֶרְבָּא דְּלַהוֹן עַל שְׁנֵאִיהוֹן הַקְבִּ"ה עוֹשֶׂה הַמִּלְחָמוֹת שֶׁלֵּהֶם עִם שׁוֹנְאֵיהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר מֵה שֶׁכָּתוּב לֹא יִשְׁפֹּב, מֵהוּ לֹא יִשְׁפֹּב מֵה כוֹנְתוֹ, וְאִמַּר אֲלֵא בְּכָל לִילָה וְלִילָה אִם הָאֵדָם בְּאוֹתוֹ אָזִיל בְּפִקּוּדֵי דְמֵאֲרִיָּה אִלָּא בְּכָל לִילָה וְלִילָה אִם הָאֵדָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּה הוֹלֵךְ בְּכָל מִצּוֹת קוֹנֵנו כְּרָאוּי, לֹא שָׁכִיב עַל עַרְסִיָּה עַד דְּקָטִיל אֶלְף וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ מֵאִינוֹן זַיְיִנִין בִּישִׁין דְּשִׁרְיִין עֲמִיָּה אִינוּ שׁוֹכֵב עַל מִטּוֹתָם עַד שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע הוּא הוֹרֵג אֶלְף וְקכ"ה חִיצוֹנִים מֵאוֹתָם מִיָּנִים הַרְעִים הַשּׁוֹרִים עִמּוֹ, וְהֵם הַקְּלִיפּוֹת וְהַמְּזִיקִים שֶׁנִּבְרָאוּ עַל יְדֵי טְפוֹת זֶרַע לְבַטְלָה, (כִּמו שֶׁכָּתוּב הַאֲרִיז"ל (בְּשַׁעַר הַכוֹנוֹת ד"ו דק"ש שַׁעַל הַמַּטָּה), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּקִירוֹ: וְנִרְיָךְ הָאֵדָם לְכוּיִן בְּקִרְיַת שְׁמַע שַׁעַל הַמַּטָּה לְמַקָּן עוֹן שֶׁל זֶרַע לְנַטְלָה, וְלַהֲמִית

בלק יום חמישי

העוסק בתורה ניצל אפילו בזמן מגיפה

פְּתַח וְאָמַר, (דברים כ יט) **פִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיךָ לְתַפְשָׁהּ וְגו'**, **כִּמָּה טָבִין אֵינּוֹן אֲרַחֵן וְשִׁבְלִין דְּאוֹרֵייתָא**, דְּהָא כָּל מְלָה וּמְלָה אֵית פְּמָה עֵיטִין, **כִּמָּה טָבִין לְבָנֵי נָשָׂא**, **כִּמָּה מְרַגְלָאן דְּקָא מְנַהֲרָן לְכָל סֵטֵר**, וְלִית לָךְ מְלָה בְּאוֹרֵייתָא דְלִית בָּהּ פְּמָה בּוּצִינִין מְנַהֲרָן לְכָל סֵטֵר, הָאֵי קָרָא אִיהוּ כְּפּוּם פְּשֻׁטִיָּה, וְאִית בֵּיהּ כְּפּוּם מְדַרְשִׁיָּה, וְאִית בֵּיהּ חֲכָמְתָא עֲלָאָה, לְאִזְדַּהֲרָא לְמָאן דְּאֶצְטְרִיף.

זְכָאָה חוֹלְקִיָּה מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא תְּדִיר, מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בָּהּ, מָה פְּתִיב בֵּיהּ (תהלים א ב) **כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה, וְהָיָה כַּעַץ, אֲמָאֵי דָּא סְמִיךְ לְדָא, אֲלָא מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא יוֹמָם וְלַיְלָה, לֹא לִיהוּי כְּפָאָעָא יְבִישָׂא, אֲלָא כַּעַץ שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם, מָה אֵילָן אֵית בֵּיהּ שְׂרָשִׁין, וְאִית בֵּיהּ קְלִיפִין, וְאִית בֵּיהּ מוֹחָא, וְאִית בֵּיהּ עֲנַפִּין, וְאִית בֵּיהּ טְרַפִּין, וְאִית בֵּיהּ פְּרַחִין, וְאִית בֵּיהּ אֵיבָא, שְׂבַעַת זֵינִין אֵלִין סְלִקִין לְשַׁבְעָה עֶשֶׂר, לְשַׁבְעִין.**

אוּף מְלִין דְּאוֹרֵייתָא אֵית בָּהּ פְּשֻׁטָא דְּקָרָא, דְּרָשָׂא, רְמִז דְּקָא רְמִז חֲכָמְתָא, גִּימְטְרִיָּאֹת, רְזִין טְמִירִין, רְזִין סְתִימִין אֵלִין עַל אֵלִין, פְּסוּל וְכָשֵׁר, טָמָא וְטָהוֹר, אִיסוּר וְהִיתֵר, מְכָאן וְלִהְלָאָה מְתַפְשָׁטָאן עֲנַפִּין לְכָל סֵטֵר, וְהָיָה כַּעַץ וְדָאֵי, וְאֵי לָאו, לָאו אִיהוּ חֲכָם בְּחֲכָמְתָא.

מתוק מדבש

יהו"ה חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה, וְהָיָה כַּעַץ שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם, ושואל אֲמָאֵי דָּא סְמִיךְ לְדָא למה נסמך והיה כַּעַץ לתורת ה' חִפְצוֹ, כלומר למה מדמה את לומד התורה לעץ, ומשיב אֲלָא מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא יוֹמָם וְלַיְלָה אלא מי שעוסק בתורה יומם ולילה, לֹא לִיהוּי כְּפָאָעָא יְבִישָׂא לא יהיה כַּעַץ יבש, אֲלָא כַּעַץ שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם, ומפרש מָה אֵילָן כמו שבאילן יש שבעה מינים כנגד השבע ספירות, אֵי אֵית בֵּיהּ שְׂרָשִׁין יש בו שרשים, הם כנגד התפארת שהוא שורש הו"ק, בֵּי אֵית בֵּיהּ קְלִיפִין ויש בו קליפות, והם כנגד הגבורה המלבשת את כל האילן מצד הדין, גִּי אֵית בֵּיהּ מוֹחָא ויש בו מוח, כנגד החסד שהוא המוח הפנימי המתפשט בכל האילן כולו, דִּי אֵית בֵּיהּ עֲנַפִּין ויש בו ענפים, כנגד המלכות המתפשטת לכל צד, הִי אֵית בֵּיהּ טְרַפִּין ויש בו עלים, וִי אֵית בֵּיהּ פְּרַחִין ויש בו פרחים, עלים ופרחים הם כנגד נצח והוד, זִי אֵית בֵּיהּ אֵיבָא ויש בו פירות, כנגד היסוד שהוא עץ פרי עושה פרי, שְׂבַעַת זֵינִין אֵלִין אלו השבעה מינים שהם כנגד הו"ס, סְלִקִין לְשַׁבְעָה עֶשֶׂר עולים לשבע פעמים עשר, כי כל ספירה כלולה מעשר, שהם עולים לְשַׁבְעִין כנגד שבעים פנים לתורה.

"מאמר העוסק בתורה ניצל אפילו בזמן מגיפה" ומבאר בו מעלת פרד"ם התורה, ושבח העוסקים בה שנמשלו כעץ השתול על פלגי מים. ומבאר שיש באילן שבעה מינים והם כנגד שבע ספירות שבפרטות הם שבעים פנים שיש לתורה. ומבאר עוד כי העוסק בתורה זוכה שגם בשעת הדבר והמגפה, הקב"ה מצוה למלאך המזשחית שלא להזיקו, כי בחכמת תורתו יכול התלמיד חכם ללמד לבני עירו את עצת דרך התורה, וכן התלמיד חכם במעשיו הטובים מפרנס לשכינה הקדושה, כי לימוד תורתו חשוב יותר מכל הקרבנות.

(מקור המאמר צוהר פרשת צלק דף רב ע"א, צנזאוריניו כרך יג עמ' מקל-מקל)

תו פְּתַח רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר לַפְרֵשׁ מָה שְׁכָתוּב פִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיךָ לְתַפְשָׁהּ לא תשחית את עצה וגו', כי האדם עץ השדה וגו' והקדים בשבחה של תורה ואמר **כִּמָּה טָבִין אֵינּוֹן אֲרַחֵן וְשִׁבְלִין דְּאוֹרֵייתָא** כמה טובות הם הדרכים והשבילים של התורה, דְּהָא כָּל מְלָה וּמְלָה אֵית בְּמָה עֵיטִין, **כִּמָּה טָבִין לְבָנֵי נָשָׂא** שהרי בכל תיבה ותיבה יש כמה עצות, וכמה טובות לבני אדם, **כִּמָּה מְרַגְלָאן דְּקָא מְנַהֲרָן לְכָל סֵטֵר** וכמה מרגליות שהם אורות נפלאים יש בה המאירות לכל צד, וְלִית לָךְ מְלָה בְּאוֹרֵייתָא דְלִית בָּהּ פְּמָה בּוּצִינִין מְנַהֲרָן לְכָל סֵטֵר ואין לך מלה בתורה שאין בה כמה מאורות המאירים לכל צד, (ונקט ד' לשונות, כמה עטין, כמה טעין, כמה מרגלאן, כמה צוֹינִין, והס כנגד ד' נחמות של פרד"ס שנמורה), ומפרש הָאֵי קָרָא אִיהוּ כְּפּוּם פְּשֻׁטִיָּה פסוק זה הוא כפשוטו, כנגד פשט שבתורה, וְאִית בֵּיהּ כְּפּוּם מְדַרְשִׁיָּה ויש בו כפי מדרשו, והוא כנגד הרמזים ודרושים של התורה, וְאִית בֵּיהּ חֲכָמְתָא עֲלָאָה ויש בה חכמה עליונה, כנגד הסודות שבתורה, לְאִזְדַּהֲרָא לְמָאן דְּאֶצְטְרִיף להזהיר את מי שצריך להזהיר כדלקמן.

ואמר זְכָאָה חוֹלְקִיָּה מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא תְּדִיר אשרי חלקו מי שעוסק בתורה תמיד, כי מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בָּהּ מָה פְּתִיב בֵּיהּ כי מי שעוסק בתורה מה כתוב בו, פִּי אִם בְּתוֹרַת

תָּא חֲזִי, כַּמָּה חֲבִיבִין אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵייתָא קָמִי קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֶפִּילוּ בְּזַמְנָא דְּדִינָא תְּלִיא בְּעֵלְמָא, וְאַתְיִיהִיב רְשׁוּ לְמַחְבְּלָא לְחַבְּלָא, קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּקִיד לִיה עֲלוּיִיהוּ, עַל אֵינוּן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵייתָא, וְהָכִי אָמַר לִיה קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פִּי תְּצוּר אֶל עִיר, בְּגִין חוֹבֵיהוֹן סְגִיאִין דְּחֻטְאֵן לְקַמָּי, וְאַתְחִיבּוּ בְּדִינָא, יָמִים רַבִּים, מְאִי רַבִּים, תְּלַתָּא יוֹמִין דָּא בְּתַר דָּא, דְּאִשְׁתַּמוּדְעָא דְּכַר בְּמִתָּא, מְנַלְן דְּיָמִים רַבִּים תְּלַתָּא יוֹמִין אֵינוּן, דְּכַתִּיב (ויקרא טו כה) וְאִשָּׁה פִּי יְזוּב זֹב דְּמָה יָמִים רַבִּים, וְכִי יָמִים רַבִּים אֵינוּן, אֶלָּא תְּלַתָּא יוֹמִין דָּא בְּתַר דָּא אֶקְרִי יָמִים רַבִּים, אוּף הָכִי פִּי תְּצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים, תְּלַתָּא יוֹמִין דָּא בְּתַר דָּא דְּאִשְׁתַּמוּדְעָא דְּכַר בְּמִתָּא.

תָּא וְאַפְקִיד לָךְ עַל בְּנֵי בֵיתִי, לֹא תִשְׁחִית אֶת עֲצֵה, דָּא תְּלַמִּיד חָכָם דְּדָא אִיהוּ בְּמִתָּא, דְּאִיהוּ אֵילְנָא דְּחַיִּי, אֵילְנָא דִּיהִיב אֵיבִין.

דְּכַר אַחַר, אֶת עֲצֵה הַהוּא דִּיהִיב עֵיטָא לְמִתָּא לְאַשְׁתַּזְבָּא מִן דִּינָא, וְאוּלִיף לֹון אֶרְחָא דִּיהִכּוֹן בְּה, וְעַל דָּא לֹא תִשְׁחִית אֶת עֲצֵה לְנִדּוּחַ עֲלוּי גְרִזִין, לְנִדְחָא עֲלִיה דִּינָא, וְלֹא לְאוּשְׁטָא עֲלִיה חֲרַבָּא מְלַהֲטָא, חֲרַבָּא מְשַׁנָּא, הַהִיא דְּקֻטְלָא לְשָׂאָר אֵינְשֵׁי דְּעֵלְמָא.

פִּי מְמַנּוּ תֹאכֵל, וְכִי הוּא מְחַבְּלָא אֶכִּיל מְנִיה, לֹא, אֶלָּא פִּי מְמַנּוּ תֹאכֵל, הַהִיא טְנַרָּא תְּקִיפָא, הַהִיא דְּכָל רוּחִין תְּקִיפִין וְקִדִּישִׁין נְפֻקִין מְנִיה, דְּלִית הִנָּאָה וְתִיאֻבְתָּא לְרוּחַ קֳדָשָׁא בְּהִיא עֵלְמָא, אֶלָּא אוּרֵייתָא דִּיהוּא זְפָאָה, כְּבִיכּוֹל אִיהוּ מְפָרְנֵס לָהּ, וְיִהִיב לָהּ מְזוּנָא בְּהִיא עֵלְמָא, יִתִּיר מְפָל קְרַבְנִין דְּעֵלְמָא.

מתוק מדבש

דְּכַר אַחַר פִּירוּשׁ אַחַר עַל מַה שְׁכַתוּב אֶת עֲצֵה הוּא לְשׁוֹן עֲצֵה טוֹבָה, דִּהֵינּוּ הַהוּא דִּיהִיב עֵיטָא לְמִתָּא לְאַשְׁתַּזְבָּא מִן דִּינָא אוּתוּ הַתְּלַמִּיד חָכָם הַנוֹתֵן עֲצוֹת לְבִנֵי הָעִיר אִיךְ לְהַנְצִיל מִן הַדִּין, וְאוּלִיף לֹון אֶרְחָא דִּיהִכּוֹן בְּה וּמִלְמַד אוּתָם אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יִלְכוּ בָהּ, וְעַל דָּא וְעַל זֶה נֹאמַר לֹא תִשְׁחִית אֶת עֲצֵה לְנִדּוּחַ עֲלוּי גְרִזִין פִּירוּשׁוּ לְנִדְחָא עֲלִיה דִּינָא לְנִדּוּחַ עֲלוּי דִּין, וְלֹא לְאוּשְׁטָא עֲלִיה חֲרַבָּא מְלַהֲטָא, חֲרַבָּא מְשַׁנָּא וְלֹא לְהוּשִׁיט עֲלוּי חֲרַב מְלַהֲטָא, חֲרַב שְׁנוּנָה, הַהִיא דְּקֻטְלָא לְשָׂאָר אֵינְשֵׁי דְּעֵלְמָא אוּתָהּ הַחֲרַב הַהוּרַגְתָּ אֶת שָׂאָר אַנְשִׁים שְׁבַע־עוֹלָם.

וּמַה שְׁכַתוּב פִּי מְמַנּוּ תֹאכֵל שׁוֹאֵל וְכִי הוּא מְחַבְּלָא אֶכִּיל מְנִיה וְכִי אוּתוּ הַמִּשְׁחִית אוּכַל מִן הַתְּלַמִּיד חָכָם, וּמִשִּׁיב לֹא זֶה לֹא נֹאמַר עַל הַמִּשְׁחִית, אֶלָּא מַה שְׁכַתוּב פִּי מְמַנּוּ תֹאכֵל הֵינּוּ הַהִיא טְנַרָּא תְּקִיפָא אוּתוּ הַצּוּר הַחֻזֵק, דִּהֵינּוּ הַמְּלַכּוֹת הַנִּקְרָאִת צוּר מְפִנִי שְׁהִיא צוּר שְׁחוּצָבוּ מִמֶּנּוּ הַנִּשְׁמוֹת הַחֻזְקוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, וּמִפְרֵשׁ הַהִיא דְּכָל רוּחִין תְּקִיפִין וְקִדִּישִׁין נְפֻקִין מְנִיה אוּתוּ הַצּוּר שְׁכַל רוּחוֹת הַחֻזְקוֹת וְהַקְּדוּשׁוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ, הֵם הַנִּשְׁמוֹת שְׁמַעוֹלָם הַבְּרִיאָה הַפּוֹעֵלוֹת בְּאַצִּילוֹת, וְאֵלוּ הַצְּדִיקִים שְׁזָכוּ לְנִשְׁמָה קְדוּשָׁה כּוֹז, הֵם הַגְּדוֹלִים הַמֵּיַעֲצִים וּמְנַהֲיִים אֶת דּוֹרָם בְּעַבְדוֹת הַשָּׁם, וְהַשְׁכִּינָה תֹאכֵל מִשְׁפַּע הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵיהֶם, דְּלִית הִנָּאָה וְתִיאֻבְתָּא לְרוּחַ קֳדָשָׁא בְּהִיא עֵלְמָא כִּי אֵין הִנָּאָה וְתִשׁוּקָה לְרוּחַ הַקְּדוּשׁ שְׁהִיא הַשְׁכִּינָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֶלָּא אוּרֵייתָא דִּיהוּא זְפָאָה אֶלָּא לִימוּד הַתּוֹרָה שֶׁל אוּתוּ הַצְּדִיק הַלּוּמֵד לְשִׁמָּה, כְּבִיכּוֹל אִיהוּ מְפָרְנֵס לָהּ כְּבִיכּוֹל הוּא מְפָרְנֵס אוּתָהּ, וְיִהִיב לָהּ מְזוּנָא בְּהִיא עֵלְמָא, יִתִּיר מְפָל קְרַבְנִין דְּעֵלְמָא וְהוּא נוֹתֵן לָהּ מְזוּנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַל יְדֵי כָל הַקְּרַבְנוֹת שְׁבַע־עוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ הוּא מַעֲלָה מִיַּן נוֹקְבִין וְגוֹרָם לְהוֹרֵדָת הַמִּיַּן דּוֹכְרִין שְׁזוּהוּ פְּרַנְסַת הַשְׁכִּינָה הַקְּדוּשָׁה.

תָּא חֲזִי, כַּמָּה חֲבִיבִין אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵייתָא קָמִי קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֹא וְרֹאֵה, כַּמָּה חֲבִיבִים לְפָנֵי הַקְּבִ"ה אוּתָם הַעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, דְּאֶפִּילוּ בְּזַמְנָא דְּדִינָא תְּלִיא בְּעֵלְמָא כִּי אֶפִּילוּ בּוֹמֵן שְׁהַדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, וְאַתְיִיהִיב רְשׁוּ לְמַחְבְּלָא לְחַבְּלָא וּנְיַתֵּן רִשׁוֹת לְמִשְׁחִית לְהַשְׁחִית, קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּקִיד לִיה עֲלוּיִיהוּ עַל אֵינוּן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵייתָא הַקְּבִ"ה מְצוּה אֶת הַמִּשְׁחִית עַל אוּתָם שְׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, וְהָכִי אָמַר לִיה קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִן אוּמַר לוֹ הַקְּבִ"ה, פִּי תְּצוּר אֶל עִיר דִּהֵינּוּ בְּגִין חוֹבֵיהוֹן סְגִיאִין דְּחֻטְאֵן לְקַמָּי בְּשִׁבִיל עוֹנוֹתֵיהֶם הַרְבִּים שְׁחֻטָּאוּ לְפָנֵי, וְאַתְחִיבּוּ בְּדִינָא וּנְתַחֲיִיבוּ בְּדִין, יָמִים רַבִּים וְהַכִּית אֶת הָעִיר בְּמַכַּת דְּבַר רַח"ל יָמִים רַבִּים, וְשׁוֹאֵל מְאִי רַבִּים כַּמָּה הֵם יָמִים רַבִּים, וּמִשִּׁיב תְּלַתָּא יוֹמִין דָּא בְּתַר דָּא דְּאִשְׁתַּמוּדְעָא דְּכַר בְּמִתָּא כְּשִׁישׁ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה שְׁנוּדַע דְּבַר בְּעִיר רַח"ל, כְּמוֹ שְׁהִיה בִּימֵי דוֹד הַמֶּלֶךְ, מְנַלְן דְּיָמִים רַבִּים תְּלַתָּא יוֹמִין אֵינוּן מְנִין לָנוּ כִּי יָמִים רַבִּים הֵם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְאוּמַר דְּכַתִּיב כְּמוֹ שְׁנֹאמַר וְאִשָּׁה פִּי יְזוּב זֹב דְּמָה יָמִים רַבִּים, וְשׁוֹאֵל וְכִי יָמִים רַבִּים אֵינוּן וְכִי צְרִיכָה שִׁיזוּב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלִי מִסְפָּר יָמִים, אֶלָּא תְּלַתָּא יוֹמִין דָּא בְּתַר דָּא אֶקְרִי יָמִים רַבִּים אֶלָּא אִם רֹאתָה דֵם שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה נִקְרָאִים יָמִים רַבִּים, אוּף הָכִי אֵף כֹּאן מַה שְׁכַתוּב פִּי תְּצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים הֵנָּה הֵם תְּלַתָּא יוֹמִין דָּא בְּתַר דָּא דְּאִשְׁתַּמוּדְעָא דְּכַר בְּמִתָּא שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה שְׁנוּדַע דְּבַר בְּעִיר.

וְאוּמַר הַקְּבִ"ה אֶל הַמִּשְׁחִית תָּא וְאַפְקִיד לָךְ עַל בְּנֵי בֵיתִי בֹא וְאַצוּה אוּתָךְ עַל בְּנֵי בֵיתִי, דִּהֵינּוּ עַל תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, עַל פְּלוּנֵי וּפְלוּנֵי, וְכָל הַנִּקְרָא בְּשֵׁם יַנְצֵל, כִּי מַה שְׁכַתוּב לֹא תִשְׁחִית אֶת עֲצֵה, דָּא תְּלַמִּיד חָכָם דְּדָא אִיהוּ בְּמִתָּא זֶהוּ תְּלַמִּיד חָכָם שְׁהוּא הָעִיקָר בְּעִיר, דְּאִיהוּ אֵילְנָא דְּחַיִּי שְׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, וְלִכְּן מְדַמָּה הַכְּתוּב אֶת הַתְּלַמִּיד חָכָם לְעֵץ אֵילְנָא דִּיהִיב אֵיבִין כִּי הוּא אֵילֵן הַנוֹתֵן פִּירוֹת וּשְׁפַע אֶל הַמְּלַכּוֹת כְּדִלְקַמָּן.

בלק יום ששי

סוד שם יום השבת

תָּא חֲזִי, אֵית יָמִים וְאֵית יָמִים, יָמֵי חוּל כְּמָה דְאַתְמַר, וְאַלִין קְיָיִמִין לְבַר לְעַמִּין, יָמֵי הַשַּׁבָּת דְּאֵינוּן יָמֵי הַשְּׁבוּעָה, קְיָיִמִין לְיִשְׂרָאֵל, וְכַד סִלְקָא הָאֵי נְקוּדָה, כְּלָא אַתְגְּנִיז וְאֵיהִי סִלְקָא.

פִּינּוֹן דְּאֵיהִי סִלְקָא, אֶקְרִי שַׁבָּת, מַהוּ שַׁבָּת, אֵי תִימָא בְּגִין שְׁבִיתָהּ, דְּכִתִּיב (בראשית ב ג) פִּי בּוֹ שַׁבָּת, יָאוּת הוּא, אָבֵל רְזָא דְמַלְאָה, פִּינּוֹן דְּסִלְקָא הָאֵי נְקוּדָה, וְנַהוּרָא נְהִיר, כְּדִין מִתְעַטְרָא אֵיהִי בְּאַבְהֶן, פִּינּוֹן דְּמִתְעַטְרָא אֵיהִי בְּאַבְהֶן, כְּדִין אַתְחַבְרַת וְאַתְאַחַדַּת בְּהוּ לְמַהוּי חַד, וְאַקְרִי כְּלָא שַׁבָּת, שַׁבָּת, ש' בַּת, ש' הָא אֻקְמוּהָ, רְזָא דְתִלְתַּת אַבְהֶן, דְּמִתְאַחַדְדֵן בְּבַת יְחִידָה, וְאֵיהִי מִתְעַטְרָא בְּהוּ, וְאֵינוּן בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְכְלָא אֵיהִי חַד, וְדָא אֵיהִי ש' בַּת, לְמַהוּי כְּלָא חַד.

וְאֵי תִימָא שַׁבָּת הַגְּדוּל וְאֵיהִי לְעֵילָא, אַמְאֵי אֶקְרִי שַׁבָּת, אֶלָּא וְדָאֵי הָכֵי הוּא, וְרְזָא דְמַלְאָה, בְּכָל אַתְר נְקוּדָה דְּאֵיהִי עֶקְרָא דְכָל עֵינָא אֶקְרִי בַּת.

מתוק מדבש

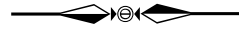
כיון שעלתה נקודה זו שהיא המלכות מצריחה לאצילות ואורה מאיר, כְּדִין מִתְעַטְרָא אֵיהִי בְּאַבְהֶן אז היא מתעטרת צמוחין שמקבלת מהאצות שהם סוד חג"ת, לפי שעלתה ועומדת כנגדם, ועמה פִּינּוֹן דְּמִתְעַטְרָא אֵיהִי בְּאַבְהֶן כיון שהיא מתעטרת צהאצות, כְּדִין אַתְחַבְרַת וְאַתְאַחַדַּת בְּהוּ לְמַהוּי חַד אז היא מתחברת ומתאחדת צהם להיות עמהם ציחוד אחד, וְאַקְרִי כְּלָא שַׁבָּת ואו נקראים כולם יחד צהם שבת, כי שַׁבָּת היא אותיות ש' בַּת ומפרש ש' הָא אֻקְמוּהָ רְזָא דְתִלְתַּת אַבְהֶן דְּמִתְאַחַדְדֵן בְּבַת יְחִידָה כי אות ש' שיש צה ג' קוין רומזת על ג' אצות שהם חג"ת שמתאחדים עם המלכות שהיא צ"ת יחידה, ואמר וְאֵיהִי מִתְעַטְרָא בְּהוּ היא מתעטרת צהם לפי שמקבלת מהם המוחין, וְאֵינוּן בְּעֵלְמָא דְאַתִּי והם מתאחדים צעולם הצא, כי חצ"ד וחג"ת דז"א מקבלים צליל שבת כל המוחין דגדלות דאו"א, וגם המקיף דל' דללס, ומאותם המוחין ממשיכים הארה לנה"י דז"א ומתאחדים למלכות העומדת פנים צפנים כנגדם, וְכְלָא אֵיהִי חַד ואו נעשה הכל אחד צסוד היחוד, וְדָא אֵיהִי ש' בַּת לְמַהוּי כְּלָא חַד וזהו סוד שם ש' צ"ת שהיו חג"ת דז"א עם המלכות ציחוד אחד.

וְאֵי תִימָא שַׁבָּת הַגְּדוּל וְאֵיהִי לְעֵילָא ואם תאמר שבת הגדול שהיא סוד אימא דאצילות שהיא תמיד למעלה פנים צפנים עם אצא, ולא שייך צהם הטעם שתקרא שבת כמו צמלכות, אם כן אַמְאֵי אֶקְרִי שַׁבָּת למה היא נקראת שבת, ומתוך אֶלָּא וְדָאֵי הָכֵי הוּא אֶלָּא ודאי כך הוא שגם אימא נקראת שבת, וְרְזָא דְמַלְאָה בְּכָל אַתְר נְקוּדָה דְּאֵיהִי עֶקְרָא דְכָל עֵינָא אֶקְרִי בַּת וסוד הדבר כי צכל מקום כמו צעין שהנקודה שהיא עיקרית של כל העין נקראת צת.

"מאמר סוד שם יום השבת" ומבואר בו כי האומות מונהגים על ידי סוד ימות החול, שהם אורות דבי"ע, אבל ישראל מונהגים על ידי אורות ימי השבת שהם אורות דאצילות המתלבשים באורות דבי"ע לסייע לישראל בעבודת הברורים. ומבאר כי כשהשכינה עולה לאצילות בהתקדש השבת, ומתעטרת במעשה ישראל לעלות, אז היא נקראת "שבת" שבשם זה רמוזים האורות שהיא מקבלת מהמדות העליונות שבאצילות שהם בסוד ג' אבות הנרמזים בג' ענפי אות "ש", ו"בת" היא השכינה המתחברת עמהם. ומבאר שגם הבינה נקראת שבת הגדול, על שם שהיא עיקר, וכל עיקר נקרא "בת" כמו שכתוב שמרני כאישון "בת" עין. (מקור המאמר צהר פרשת ויקהל דף רל ע"א, ציטורינו כרך ח עמ' 75-76)

תָּא חֲזִי אֵית יָמִים וְאֵית יָמִים צא וראה יש ימים ויש ימים, ומפרש וְיָמֵי חוּל כְּמָה דְאַתְמַר ימי החול כמו שלמדנו צהם כלים דבי"ע, וְאַלִין קְיָיִמִין לְבַר לְעַמִּין ואלו עומדים צחון להנהיג צהם את אומות העולם, וְיָמֵי הַשַּׁבָּת דְּאֵינוּן יָמֵי הַשְּׁבוּעָה קְיָיִמִין לְיִשְׂרָאֵל ימי השבת שהם סוד הכלים דאצילות המתלבשים צכלים דבי"ע שהם ימי השבוע, הם עומדים לישראל לצדס לסייעם צצירור הניצולין ולשמרם מן הקליפות, וְכַד סִלְקָא הָאֵי נְקוּדָה בְּכָל אַתְגְּנִיז וְאֵיהִי סִלְקָא וכשעולה זו הנקודה שהיא המלכות דאצילות צתחילת כניסת שבת, אז כל הקליפות נגזזות צנוקצא דתהומא רצא והיא עולה עליה אחר עליה.

פִּינּוֹן דְּאֵיהִי סִלְקָא אֶקְרִי שַׁבָּת כיון שהמלכות עולה עד כנגד חג"ת דז"א אז היא נקראת שבת, מַהוּ שַׁבָּת למה היא נקראת צהם שבת, אֵי תִימָא בְּגִין שְׁבִיתָהּ אם תאמר צצציל שצריך לשבת צו דְּכִתִּיב בִּי בּוֹ שַׁבָּת לפי צצו שבת הקצ"ה ממלאכתו צששת ימי צראשית, וְאוּת הוּא יפה ונכון הוא לפי פשט הדברים, אָבֵל רְזָא דְמַלְאָה אצל סוד הדבר למה המלכות נקראת צהם שבת, כי פִּינּוֹן דְּסִלְקָא הָאֵי נְקוּדָה וְנַהוּרָא נְהִיר

פנחס יום ראשון

זהירות גדולה בשמירת הברית

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר וְגוֹמֵר, רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר (משלי א ח) שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ, שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ, דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ, דָּא פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל, מְאִי מוֹסֵר אָבִיךָ, מוֹסֵר דָּא אֹרְיִיתָא, דְּאִית בְּהָ פְּמָה תּוֹכְחִין, פְּמָה עוֹנְשִׁין, פְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (שם ג יא) מוֹסֵר יְהוָה בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאַל תִּקְוִין בְּתוֹכְחָתוֹ.

וּבְגִין דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאֹרְיִיתָא בְּהַאי עֲלָמָא, זְכִי דִּיפְתַחֲוֹן לִיה פְּמָה תְּרַעֲוִין לְהַהוּא עֲלָמָא, פְּמָה נְהוֹרִין, בְּשַׁעְתָּא דִּינְפּוֹק מְהַאי עֲלָמָא, הִיא אֶקְדִּימַת קַמִּיה, וְאִזְלָא לְכָל נְטוּרֵי תְּרַעֲוִין, מְכַרְזַת וְאוֹמְרַת (ישעיה כו ב) פִּתְחוּ שַׁעְרִים וְיָבֵא גוֹי צְדִיק, אֲתַקִּינוּ בְּרִסְיִין לְפִלְגְנִיא עֲבָדָא דְּמִלְפָּא, דְּלִית חֲדוּ לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאֹרְיִיתָא.

כָּל שְׁפָן בְּר נֶשׁ דְּמִתְעַר בְּלִילִיא לְאִשְׁתַּדַּלָּא בְּאֹרְיִיתָא, דְּהָא כָּל צְדִיקֵי דְּבִגְנַתָּא דְּעַדן צִיִּיתִין לְקַלְיָה, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתְּכַח בִּינֵיהוּ, פְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ (שיר ח יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַגְנִים חֲבָרִים מְקַשְׁיָבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׁמִיעֵנִי.

מתוק מדבש

ה' את עמו, כמו שכתוב אחר כך "כי את אשר יאהב ה' יוכיח", כדי לגלות אזנו ליישר דרכו, "וכאב את בן ירצה", וכמו האב אשר יכוון בהכאה להטיב דרכו של בן, ולא לנקום נקם, ויפייסהו לאחר שהכהו בשבט, כן יערב לך הטבה אחר המכה.

(ר"ג הרמ"ק) בְּגִין דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאֹרְיִיתָא בְּהַאי עֲלָמָא לְפִי שְׁכַל מִי שְׁעוֹסַק בְּתוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זְכִי דִּיפְתַחֲוֹן לִיה פְּמָה תְּרַעֲוִין לְהַהוּא עֲלָמָא, פְּמָה נְהוֹרִין הוּא יזכה שיפתחו לו כמה שערים בעולם העליון בגן עדן, וכמה אורות יאירו לו שם, ועוד בְּשַׁעְתָּא דִּינְפּוֹק מְהַאי עֲלָמָא בְּשַׁעְתָּא שִׁיעָא מִזֶּה הָעוֹלָם, הִיא אֶקְדִּימַת קַמִּיה הַתּוֹרָה הִיא מְקַדַּמַת לְפָנֵינוּ, וְאִזְלָא לְכָל נְטוּרֵי תְּרַעֲוִין וְהוֹלַכְתָּ לְכָל שׁוּמְרֵי הַשְּׁעָרִים, מְכַרְזַת וְאוֹמְרַת לְהַשׁוּמְרִים, פִּתְחוּ שַׁעְרִים שֶׁל הַגֶּן עַדן, וְיָבֵא גוֹי צְדִיק לְתוֹכוֹ, וְשֵׁם אֲתַקִּינוּ בְּרִסְיִין לְפִלְגְנִיא עֲבָדָא דְּמִלְפָּא הַתְּקִינוּ וְהַכִּינוּ כְּסֻאוֹת לְפָלוּנֵינוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ בִּיה, דְּלִית חֲדוּ לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאֹרְיִיתָא כִּי אֵין שְׂמַחָה לְפָנֵי הַקַּב"ה אֵלָּא בְּמִי שְׁעוֹסַק בְּתוֹרָה, לְפִי שְׁהוּא גוֹרֵס יְחוּד קַב"ה וְשִׁכְנִיתִיה, וְעַל יְדֵי זֶה הֵס מְקַבְּלִים מוֹחִין מִהַצְנֵנָה שְׁנָה מְקוֹר הַשְּׂמַחָה.

כָּל שְׁפָן בְּר נֶשׁ דְּמִתְעַר בְּלִילִיא לְאִשְׁתַּדַּלָּא בְּאֹרְיִיתָא וְכַל שְׁכָן אַדָּם שְׂמַתְעוֹרֵר בְּלִילִיא לְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, כִּי צַחֲלוֹת הַלֵּילָה הוּא עַת יְחוּד הַעֲלִיּוֹן (שֶׁל יַעֲקֹב וְלֵאמֹר), וְהַלְדִּיקִים צַחֲרוּתָם מֵעֲלִים מִיּוֹן נֹקְצִין לְגֵרוֹס יְחוּד זֶה, דְּהָא כָּל צְדִיקֵי דְּבִגְנַתָּא דְּעַדן צִיִּיתִין לְקַלְיָה כִּי אֵז כָּל הַצְדִּיקִים שְׂבַגְן עַדן מְקַשְׁיָבִים לְקוֹלוֹ, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתְּכַח בִּינֵיהוּ וְהַקַּב"ה שְׂהִיא הַשְּׁכִינָה נִמְצְאָת בֵּינֵיהֶם, וְגַם הִיא שׁוֹמַעַת אֶת קוֹל תּוֹרָתוֹ, פְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ כְּמוֹ שְׂבִיאָרוֹ הַחֲבָרִים, עַל מַה שְׂכַתוֹב הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַגְנִים הִיא הַשְּׁכִינָה הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגֶן עַדן, חֲבָרִים מְקַשְׁיָבִים וְגַם הַצְדִּיקִים שְׂבַגְן עַדן שְׂנַקְרָאִים חֲבָרִים כּוֹלָם מְקַשְׁיָבִים לְקוֹל הַתּוֹרָה שְׁלוֹמֵדִים בְּלִילָה, לְקוֹלָךְ הַשְּׁמִיעֵנִי וְכַל אַחַד אוֹמֵר לְמִי שְׁעוֹסַק בְּתוֹרָה אֶת קוֹל תּוֹרַתְךָ הַשְּׁמִיעֵנִי. (רמ"ק ומִפְרָשִׁים)

"מאמר זהירות גדולה בשמירת הברית" ומבואר בו שבח העוסקים בתורה שנקראת "מוסר" כי יש בה תוכחות המייסרות את האדם שלא יחטא, ושישמור המצוות, וזוכה בקיום התורה שפותחים לפניו שערי גן עדן העליון. וכל שכן אם זה האדם עוסק בתורה מחצות הלילה שהקב"ה והצדיקים מקשיבים לקולו, וגורם נחת רוח להשכינה בגלות. ומכאן מבאר שמי שזוכה להתחבר עם השכינה הנה החיצונים רוצים להכשילו, ושצריך להזהר מאד מלפגום ברית קודש שבזה משליט את החיצונים תחת השכינה, ובפרט יזהר מפגם גויה. ומבאר כי שומר הברית זוכה להדבק בשכינה וכשעומד בנסיון השכינה שומרת אותו. ומסיק שבפגם ישראל בשמים היו ראויים להמחות מן העולם, אלא שעמדה להם זכות קנאת פנחס שהעביר את חמת אף ה' מישראל.

(מקור המאמר זוהר פרשת פנחס דף ר"ג ע"א, צנזאורינו כרך יד עמ' 6-7)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדִי לִפְרֹשׁ פְּסוּק זֶה, רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר הַקְדִּים לִפְרֹשׁ מַה שְׂכַתוֹב שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ, מַה שְׂכַתוֹב שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָבִיךָ הוּא הַקַּב"ה דְּהֵיִינוּ ז"א, וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ, דָּא פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל זֶה הִיא כְּנִסַת יִשְׂרָאֵל שְׂהִיא הַשְּׁכִינָה, שְׂהֶם נַקְרָאִים אֲבִיהֶם וְאִמָּם שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל הַנִּשְׁמוֹת יוֹלְאוֹת מִיְחוּד קַב"ה וְשִׁכְנִיתִיה, וְשׁוּאֵל מְאִי מוֹסֵר אָבִיךָ לְמַה לֹּא כְּתוּב תּוֹרַת אָבִיךָ, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב תּוֹרַת אִמְךָ, (כִּי שְׂמֵי תּוֹרוֹת הֵס, תּוֹרָה שְׂנַמְנַמ ז"א, וְתוֹרָה שְׂנַעַל פֶּה מִנְּלִכּוֹת), וּמִשֵּׁיב מוֹסֵר, דָּא אֹרְיִיתָא זֶה הַתּוֹרָה שְׂנַקְרָאֵת "מוֹסֵר", דְּאִית בְּהָ פְּמָה תּוֹכְחִין לְפִי שֵׁישׁ בְּהָ כְּמַה תּוֹכְחוֹת, הַמִּיִּסְרוֹת אֶת הָאָדָם שְׂלֹא יַחְטָא לְפָנֵי בּוֹרְאוֹ, וְשִׁישְׁמוֹר מִצְוֹתָיו, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְמַעֲלוֹת רְבוֹת שְׁזוֹכִים עַל יְדֵי קִיוֹם הַתּוֹרָה, פְּמָה עוֹנְשִׁין וְיֵשׁ בְּתוֹרָה כְּמַה עוֹנְשִׁין, פְּמָה דְּאִתְּ אָמַר כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר מוֹסֵר יְהוָה בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאַל תִּקְוִין בְּתוֹכְחָתוֹ פִּירוּשׁ אִם בָּאוּ לְךָ מֵה' מוֹסֵר יְסוּרִים, אֵל תִּמְאָס בְּהֶם אֵלָּא קְבִלָם מֵאַהֲבָה, כִּי כָּל זֶה הוּא מֵאַהֲבָה

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַאי קָרָא רְזָא דְחֻכְמָתָא אִית בֵּיה, הַיּוֹשְׁבֵת בְּגִינִים, דָּא פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בְּגִלוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל, וְאִזְלָא עִמָּהוֹן בְּעֻקְתֵיהוּ, חֲבֵרִים מְקַשְׁיבִים לְקוּלָּהּ הַשְּׁמִיעִינִי, מִשְׁרִיין עֲלָאין, כְּלָהוּ צִייתִין לְקוּלָּהּ, לְקוּל תּוֹשְׁבַחְתָּךְ בְּגִלוּתָא הַשְּׁמִיעִינִי, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (שם ב ד) הֲרֵאִינִי אֵת מִרְאִיךָ הַשְּׁמִיעִינִי אֵת קוּלָּךְ, הַשְּׁמִיעִינִי, קָלָא דְאִינוֹן חֲבֵרִיָּא דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא, דְּהָא לִית תּוֹשְׁבַחְתָּא קָמָאִי פְּאִינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּפִיכּוּל כָּל אִינוֹן דְּזֻכָּאן לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרִייתָא, וּמִכּוּד פְּלִיג לִילֵיא, וְאַתִּיין בְּמִטְרוּנִיתָא כּוּד נְהִיר יִמְמָא לְקַבְּלָא אֲנָפִי מִלְפָּא, אֲתַקִּיף וְאַחֲסִין בְּשִׁכְנִיתָא, וְלֹא עוּד אֵלָא דְשְׂרִיא בֵּיה חוּט שֶׁל חֶסֶד, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא.

תָּא חֲזִי כָּל מָאן דְּזָכִי לְאַתְתַּקֵּף בְּשִׁכְנִיתָא, יִסְתַּמַּר גְּרַמּוּהִי בְּאִינוֹן מְלִין דְּאַחֲדִין לְקַבְּלָהּ, כְּגוֹן מָאן, אִינוֹן דְּלֹא מְשַׁקְרִי בְּאֵת קִדִּישָׁא, כְּגוֹן בֵּת אֵל נֶכֶד, וְכָל מָאן דְּנָטִיר גְּרַמִּיה, כְּפִיכּוּל פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל אֲחִידָא בֵּיה, וְנִטְרָא לֵיה, וְהִיא אֲקַדִּימַת לֵיה שְׁלָם, וְכָל שְׁפָן אִי זָכִי וְקָנִי לְהָאִי.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲתַחֲזִיין יִשְׂרָאֵל לְאַשְׁתַּצָּאָה בְּהוּא שְׁעָתָא, כּוּד דְּאַקְדִּים פְּנִחַס לְהָאִי עוּבְדָּא, וְשְׁכִיף רּוּגְזָא, הָדָא הוּא דְכֶתִיב, פְּנִחַס בֵּין אֲלַעְזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַפֶּהֶן הַשֵּׁיב וְגוֹמֵר.

מתוק מדבש

וכיון שהוא נמלא עמה צעת היחוד, נוטל חלקו עמה ככל צוקר וצוקר, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא כמו שכבר ביארנו (נמס' עבודה זרה דף ג סוע"ב, ונכמה מקומות נזהר). (רמ"ק ומפרשים)

תָּא חֲזִי, כָּל מָאן דְּזָכִי לְאַתְתַּקֵּף בְּשִׁכְנִיתָא בא וראה, כי כל מי שזכה להתחזק בשכינה, ועל ידי זה הוא במעלה עליונה, לכן החיצונים רודפים אחריו להכשילו, יִסְתַּמַּר גְּרַמּוּהִי בְּאִינוֹן מְלִין דְּאַחֲדִין לְקַבְּלָהּ ישמור את עצמו ביותר מאותם הדברים שהם אחוזים ונגדיים לשכינה, רצה לומר שישמור עצמו שלא יפגום את ברית קודש, ומפרש (ה"ג הרמ"ק) מָאן אִינוֹן מי הם, דְּלֹא מְשַׁקְרִי בְּאֵת קִדִּישָׁא אלו שאינם מועלים ופוגמים באות ברית קודש, ואמר כְּגוֹן בֵּת אֵל נֶכֶד כְּגוֹן מי ששומר עצמו מבת אל נכר, שאם ח"ו נזדקק לה, נחשב לו כאילו נזדקק בליליית הרשעה, וכאילו מכניסה במקום השכינה, ודוחה את השכינה ממקומה (נסוד ושפחה כי פירש גצירתה), והוא פגם גדול בה, וְכָל מָאן דְּנָטִיר גְּרַמִּיה וכל מי ששומר את עצמו מפגם ברית, כגון שבא מעשה לידו ועמד בנסיון, על ידי זה הוא זוכה, כי כְּפִיכּוּל פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל שהיא השכינה, אֲחִידָא בֵּיה אחוזה בו, כלומר שהוא עולה למדרגת היסוד למעלה ממקום השכינה, והשכינה נאחזת בו, ולפי שהוא דבר רחוק כמעט לכן אמר כְּפִיכּוּל, וְנִטְרָא לֵיה והיא שומרת אותו מכל המקריים שיכולים להמשך מהמעשה ההוא, וְהִיא אֲקַדִּימַת לֵיה שְׁלָם והיא מקדמת לו שלום, מפני שהיסוד הנקרא שלום הוא עמו, וְכָל שְׁפָן אִי זָכִי וְקָנִי לְהָאִי וכל שכן אם זכה וקנא לאות ברית, שעל ידי זה הוא גורם שגם אחרים יקיימוהו, לכן הוא זוכה להגין על אחרים כדמפרש ואזיל. (רמ"ק ומפרשים)

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲתַחֲזִיין יִשְׂרָאֵל לְאַשְׁתַּצָּאָה בְּהוּא שְׁעָתָא ראויים היו ישראל להשמד ולהכלות מן העולם באותה שעה שהיו בשטים, על שלא מחו בזמרי שעשה מעשהו בפרהסיא, וגם מחמת אותם שחטאו בבנות מואב ובבעל פעור, שנאמר "ויחל העם לזנות אל בנות מואב", "ויצמד ישראל לבעל פעור", כּוּד דְּאַקְדִּים פְּנִחַס לְהָאִי עוּבְדָּא אלא שעמדה להם הזכות שהקדים פנחס לקנאות קנאת ה' באותה המעשה, שהרג את זמרי ואת כזבי, וְשְׁכִיף רּוּגְזָא וכזה השקית והשיב את חמת ה', הָדָא הוּא דְכֶתִיב זהו שכתוב פְּנִחַס בֵּין אֲלַעְזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַפֶּהֶן הַשֵּׁיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם, ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַאי קָרָא רְזָא דְחֻכְמָתָא אִית בֵּיה פְּסוּק זֶה יֵשׁ בּוֹ סוּד הַחֻכְמָה, כִּי מָה שְׁכָתוּב הַיּוֹשְׁבֵת בְּגִינִים, דָּא פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בְּגִלוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל זו היא כנסת ישראל שהיא השכינה שנמצאת בגלות עם ישראל, וְאִזְלָא עִמָּהוֹן בְּעֻקְתֵיהוּ והיא הולכת עמהם בצרתם, ומתלבשת בשרים ובקליפות כדי לשמור את ישראל, וזהו "היושבת בגנים" היינו בגנים של האומות בגלות, ומה שכתוב חֲבֵרִים מְקַשְׁיבִים לְקוּלָּהּ הַשְּׁמִיעִינִי היינו מִשְׁרִיין עֲלָאין הם מחנות עליונים של מלאכי עולם הבריאה והיצירה, כְּלָהוּ צִייתִין לְקוּלָּהּ כולם מקשיבים לקולך, היינו לְקוּל תּוֹשְׁבַחְתָּךְ בְּגִלוּתָא לקול התשבחות שלך שאת משבחת להקב"ה בגלות, לפי שעל ידי לימוד התורה של ישראל שנעולם העשיה, הם מעלין מיין נוקצין לגרום יחוד העליון, ועל ידי זה גם המלאכים מקצלים את שפעם, ומה שכתוב הַשְּׁמִיעִינִי היינו כְּמָה דָּאֵת אָמַר כמו שנאמר הֲרֵאִינִי אֵת מִרְאִיךָ הַשְּׁמִיעִינִי אֵת קוּלָּךְ שפירושו הראיני את מראה הרוחני שלך הנעשה מהמצות, השמיעיני את קולך בתורה, וכן מה שכתוב כאן הַשְּׁמִיעִינִי היינו קָלָא דְּאִינוֹן חֲבֵרִיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא השמיעיני את קול החברים העוסקים בתורה, דְּהָא לִית תּוֹשְׁבַחְתָּא קָמָאִי כי אין שבח לפני, פְּאִינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא כמו השבח של אלו התלמידי החכמים העוסקים בתורה, כי עם היות שנחרב הבית ובטלה העבודה ואי אפשר להעלות מיין נוקצין כלאו, עם כל זה נחשב לימוד התורה בזמן הזה, כאילו הקריב כל הקרבנות כולם בבית המקדש. (רמ"ק ומפרשים)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּפִיכּוּל לפי שמפרש שכל מי שעוסק בתורה אחר חצות הלילה זוכה להשתתף עם השכינה, והוא דבר שקשה להבינו, לכן נקט לשון כְּפִיכּוּל, וזה שאמר (ה"ג הרמ"ק) כָּל אִינוֹן דְּזֻכָּאן לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרִייתָא מִכּוּד פְּלִיג לִילֵיא כל אלו הזוכים לעסוק בתורה מחצות הלילה ואילך, וְאַתִּיין בְּמִטְרוּנִיתָא כּוּד נְהִיר יִמְמָא לְקַבְּלָא אֲנָפִי מִלְפָּא והם באים יחד עם השכינה כשהאיר היום לקבל פני המלך ב"ה, והיינו בסדר עליית התפלות, אֲתַקִּיף וְאַחֲסִין בְּשִׁכְנִיתָא על ידי זה הוא זוכה להתחזק ולהיות לו נחלה בשכינה, וְלֹא עוּד ולא לזה לבד הוא זוכה, אֵלָא דְשְׂרִיא בֵּיה חוּט שֶׁל חֶסֶד אלא ששורה עליו חוט של חסד, דהיינו על ידי היחוד, מוֹטָךְ וְיָא חוּט שֶׁל חֶסֶד להשכינה,

פנחס יום שני

שומר הברית מקושר ודבוק בשכינה

רְבִי יְהוּדָה פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים פו ב) שְׁמֶרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ וְגוֹמֵר, סוֹפִיָּה דִקְרָא אֵית לְאִסְתַּפְּלָא, וְלִבְתֵּר קָרָא כְּלָא, סוֹפִיָּה דִקְרָא כְּתִיב, הַבּוֹטָח אֵלֶיךָ, הַבּוֹטָח בְּךָ מִבְּעֵי לִיָּה, מֵאֵי הַבּוֹטָח אֵלֶיךָ, אֶלָּא כְּבִיכּוֹל דְּוֹד מִבְּטַח לִיָּה, דְּלֹא יַעֲבֹר לִיָּה פְּלָגוֹת לִילְיָא בְּשִׁנְתָּא, כְּמָה דְכְּתִיב (שם קיט סב) חֲצוֹת לִילָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ, קָמְתִי מִבְּעֵי לִיָּה, אֶלָּא אָקוּם וְאִתְקַשֵּׁר בְּךָ לְעֵלְמִין.

שְׁמֶרָה נַפְשִׁי, שְׁמוֹר מִבְּעֵי לִיָּה, וְהָא תְּנִינָן, דְּלִית אַתְּ בְּאוֹרֵייתָא דְּלֹא אֵית בְּהָ רְזִין עֲלָאִין וְיִקְרִינָן, שְׁמֶרָה, לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְאָמַר שְׁמֶרָה, לְהֵהוּא חוֹלְקָא דְּאִתְאַחַד בֵּיה נַפְשִׁי.

דְּכִד נַפְשָׁא נְפַקַת מֵהַאי עֲלָמָא, אִתְיָא לְמִירַת עֲלָמָא דְּאִתִּי, אִי זְכִי, כְּמָה חִילִין עֲלָאִין נְפַקִין לְקַבְּלָא, וְלִנְטָרָא לָהּ, וְלֹאֲעֲלָא לָהּ בְּמִדּוֹרָא דְּדוֹכְתָּהָ, וְהָא ה' נָטִיר לָהּ, לְאִתְאַחַדָּא עִמָּה בְּרִישׁ יְרַחֵי וְשַׁבְתֵּי.

מתוק מדבש

עבדך אתה אלהי", שתסייעני שאוכל לקום בחצות הלילה, "הבוטח אליך", ואז אני מבטיח לך כי חצות לילה אקום וגו'. (רמ"ק ומפרשים)

ואחר שביאר סוף הפסוק שהכונה שדוד מבטיח על ענין קימת חצות, חוזר לפרש את תחילת הפסוק, שאי אפשר לפרשה על הנשמה, כי אין לזה קשר עם סוף הפסוק, ומוכרח לפרש את כל הכתוב על הקב"ה, ואמר מה שכתוב שְׁמֶרָה נַפְשִׁי יש לשאול, כי שְׁמוֹר מִבְּעֵי לִיָּה היה צריך לומר שמור בלשון זכר, אם התפלל לשם הוי"ה, כמו שהתחיל "הטה הוי"ה אנך", ואם תאמר שהיא אות ה' נוספת כמו שפירשו המדקדקים שמעה סלחה הקשיבה, לזה אמר שאין זה תשובה וְהָא תְּנִינָן שהרי למדנו דְּלִית אַתְּ בְּאוֹרֵייתָא דְּלֹא אֵית בְּהָ רְזִין עֲלָאִין וְיִקְרִינָן שאין אות בתורה שאין בה סודות עליונים ויקרים, ומשיב כי בכונה כתוב שְׁמֶרָה בלשון נקבה, כי לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְאָמַר שְׁמֶרָה דוד אמר להקב"ה שהוא השכינה שנקראת גם כן לפעמים בשם הוי"ה, לה אמר שמרה נפשי, דהיינו לְהֵהוּא חוֹלְקָא דְּאִתְאַחַד בֵּיה נַפְשִׁי לחלק ההוא שנפשי נאחזת בו, כי נפש דוד נאחזת במלכות.

ואם תאמר מה צורך לשמירה אם הנפש טובה, ומה תועלת בשמירתה אם היא רעה, לזה אמר דְּכִד נַפְשָׁא נְפַקַת מֵהַאי עֲלָמָא כי כשהנפש יוצאת מעולם הזה בעת הפטירה, אִתְיָא לְמִירַת עֲלָמָא דְּאִתִּי היא באה לרשת עולם הבא, ואז יש עליה קטרוג ויכולות הקליפות לאחוז בה, אִי זְכִי, כְּמָה חִילִין עֲלָאִין נְפַקִין לְקַבְּלָא ואם זכתה במצות ובמעשים טובים, אז כמה מלאכים עליונים יוצאים כנגדה, וְלִנְטָרָא לָהּ ולשמור אותה מאחיות הקליפות, וְלֹאֲעֲלָא לָהּ בְּמִדּוֹרָא דְּדוֹכְתָּהָ ולהכניס אותה במדור של מקומה בגן עדן, (ו"ג) וְהָא ה' נָטִיל לָהּ וזו הה' שהיא השכינה מקבלת את נפשו, כי בה הוא שורש הנפשות, לְאִתְאַחַדָּא עִמָּה בְּרִישׁ יְרַחֵי וְשַׁבְתֵּי כדי להתאחד עמה בראשי חדשים ובשבתות, שְׁלוֹ עוֹלוֹת צֵה הַנִּפְשוֹת צִסוֹד מִיִּין נוֹקְצִין.

"מאמר שומר הברית מקושר ודבוק בשכינה" ומבואר בו כי דוד התפלל להקב"ה שיסייעו לקום בחצות, ובטח בקב"ה שיסייעו. ועוד ביקש מהקב"ה שהשכינה תשמור על נפשו מן המקטרגים כשיעלה לעולם הבא. וקרא עצמו "חסיד" הנם שהיה מלך, כי במלכות נמשכים גם החסידים. ומכאן מבאר כי כל מי ששומר את בריתו זוכה להתדבק בשכינה, כי ברית היא ביסוד, והיסוד לעולם נאחז ודבק במלכות. ומבאר עוד כי יוסף שעמד בנסיון הברית זכה להתדבק בשכינה שנחלקה בשמו לעדות ברמו אות ה' ונקרא "יהוסף". וכן פנחס שקנא על הברית זכה ונתדבק בשכינה ונקרא פנחס עם אות י'.

(מקור המאמר צוהר פרשת פנחס דף ע"ג, צנזאוריני כרך יד עמ' ט-יז)

רְבִי יְהוּדָה פֶּתַח וְאָמַר לפרש מה שכתוב שְׁמֶרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אתה אלהי הבוטח אליך, הנה סוֹפִיָּה דִקְרָא אֵית לְאִסְתַּפְּלָא, וְלִבְתֵּר קָרָא כְּלָא תחילה יש להתבונן בסוף הפסוק, ואחר כך בכל הפסוק כולו, כי בלי סוף הפסוק הייתי מפרש שדוד אמר לנשמתו שתשמור את נפשו מלחטוא, ושיהיה חסיד, ושיושיעו הא"ל שיהיה בוטח, אבל עתה יש לדקדק בסוף הפסוק, כי סוֹפִיָּה דִקְרָא כְּתִיב בסוף הפסוק כתוב הַבּוֹטָח אֵלֶיךָ ויש לשאול הַבּוֹטָח בְּךָ, מִבְּעֵי לִיָּה כי היה צריך לומר הַבּוֹטָח בך, דהיינו שדוד מבטיח להקב"ה, מֵאֵי הַבּוֹטָח אֵלֶיךָ שאז הכונה שדוד מבטיח להקב"ה איזה דבר, ומשיב אֶלָּא כְּבִיכּוֹל דְּוֹד מִבְּטַח לִיָּה דְּלֹא יַעֲבֹר לִיָּה פְּלָגוֹת לִילְיָא בְּשִׁנְתָּא אלא כביכול דוד הבטיח להקב"ה שלא יעבור עליו חצות לילה בשינה, כְּמָה דְכְּתִיב כמו שכתוב שאמר דוד חֲצוֹת לִילָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לְךָ ושואל קָמְתִי מִבְּעֵי לִיָּה קמתי היה צריך לומר, כי כבר מקודם היה מנהגו לקום בחצות הלילה, אֶלָּא לכן כתוב אקום בלשון עתיד, כי דוד הבטיח להקב"ה, כי אָקוּם בחצות לילה, וְאִתְקַשֵּׁר בְּךָ לְעֵלְמִין ועל ידי קימת חצות אתקשר בך לעולם, (כמו שכתוב צוהר לעיל ח"ג דף נה ע"א, "אמר דוד אִנָּא אִתְקַטְרֵנָא כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְהִיא אִשְׁתַּכַּחַת לְקַמְךָ, אִנָּא נְמִי הִכִּי אִשְׁתַּכַּחַת"), ורצה לומר דוד התפלל אל הקב"ה, ואמר "הושע

וְאִי לֹא זָכִי, כִּמָּה גִרְדִּינִי טְהִירִין אֲזַדְמָנָן לְקַבְּלָהּ, וְדָחוּ לָהּ לְבָר, וְוִי לְהֵהִיא נִפְשָׁא, דְּמַתְגַּלְגַּלַּת בְּרִיקְנִינְיָא כְּאֲבָנָא בְּקוֹסְפִיתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ש"א כה כט) וְאֵת נִפְשׁ אֹיְבֵיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ פֶּה הַקָּלַע.
 וְדוֹד בְּעֵי בְּעוֹתִיָּה קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמַר, שְׁמֶרָה נִפְשִׁי, דְּלֹא יִדְחוּן לָהּ לְבָר, וְכַד מְטִי לְקַבְּלָהּ, יִפְתָּחוּן לָהּ פִּתְחוּן, וְתִקְבַּל לָהּ קַמְךָ.

כִּי חָסִיד אָנִי, וְכִי חָסִיד אֶקְרִי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין, דְּכְתִיב (ישעיה נה ג) חָסִידֵי דְדוֹד הֵנְאֻמְנִים, בְּגִין כְּךָ שְׁמֶרָה נִפְשִׁי, דְּלֹא תִשְׁבּוּק לָהּ לְמַהֲרָה לְבָר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל בַּר נָשׁ דְּאִית לֵיהּ חוּלְקָא בְּצַדִּיק, יֵרִית לְהָאִי אֶרְצָן, כִּמָּה דְכְּתִיב (שם ס כא) וְעַמְךָ כָּלָם צַדִּיקִים וְגוֹמֵר, וְהָאִי צַדִּיק חָסִיד אֶקְרִי, אָמַר דְדוֹד, בְּתַר דְּבִהָאִי אֲתַר אַחֲדִינְנָא, חָסִיד אָנִי, וּבְגִין כְּךָ שְׁמֶרָה נִפְשִׁי, לְאַתְקַשְׂרָא בְּךָ.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח (תהלים פא ו) עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ וְגוֹמֵר, הָא אֹקְמוּהָ, דְּאֹלִיף שְׁבַעֲיָן פְּתַקִּין, וְלִשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ יִתִּיר, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שם) שְׁפַת לֹא יִדְעֵתִי אֲשַׁמְעַ, אֲבָל מֵאֵי עֲדוֹת.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְתִּיָּה דְּפוֹטִיפֵר הוּת אַחֲדָא בִּיהּ לְהֵהִיא מְלָה, הָוּה יוֹסֵף עֲבִיד גְּרַמְיָה כְּמֵאן דְּלֹא

מתוק מדבש

דְּאִית לֵיהּ חוּלְקָא בְּצַדִּיק כֹּל אָדָם שִׁישׁ לוֹ חֶלֶק בְּצַדִּיק שֶׁהוּא מֵדַת הַיְסוּד, עַל יְדֵי שְׁשׁוּמַר אֶת בְּרִיתוֹ, יֵרִית לְהָאִי אֶרְצָן הוּא יוֹרֵשׁ אֶת הָאֶרֶץ שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, כִּי יְסוּד וּמַלְכוּת מְקוּשָׁרִים תְּמִיד יַחַד, כִּמָּה דְכְּתִיב כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר וְעַמְךָ כָּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, וְהָאִי צַדִּיק, חָסִיד אֶקְרִי וְזוֹ הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַיְסוּד נִקְרָא חָסִיד, לְפִי שֶׁחֲסֵד שׁוֹרֵה צְפוּס אָמַר, (כְּמוֹ שֶׁכְּמוֹז לְעִיל זוֹהַר מ"ג דף קמ"ג ע"א) וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: הֵאִי אָמַר חֲסֵד הוּא דְלִתְקַרִי, וְתִלֵּי זֵהָא פּוֹס אָמַר, וְלֹא אֶקְרִי חֲסֵד עַד דְּלִתְגַּלִּילֵא יו"ד פּוֹס אָמַר, לְכֵן אָמַר דְּוֹד לְפָנֵי הַקַּב"ה, בְּתַר דְּבִהָאִי אֲתַר אַחֲדִינְנָא מֵאַחַר שְׁאֵנִי אַחוּז בְּמִקּוֹם הַזֶּה דִּהֵינּוּ בְּמַלְכוּת הַקְּשׁוּרָה בִּיְסוּד, חָסִיד אָנִי וְרָאוּי שֶׁתִּשְׁמַרְנִי, וּבְגִין כְּךָ וְלִכְךָ אֲבַקֵּשׁ מִמֶּךָ, שְׁמֶרָה נִפְשִׁי כְּדִי לְאַתְקַשְׂרָא בְּךָ שְׁאִתְקַשֵּׁר בְּךָ לְעוֹלָם. (רמ"ק ומק"מ ומפּרָשִׁים)

פִּירוּשׁ הַפְּסוּק הַמּוּבָא לְהַלְן עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁמוֹ עֲדִי וְתִכְשִׁיט שֶׁל זָהָב עַל יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיִּשֶׂם רִבִּיד זָהָב עַל צוּאָרוֹ, בְּצִאתוֹ לְמִשׁוּל עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאִזְ הִיָּה יוֹסֵף מִשְׁתַּבַּח וְאוֹמֵר שְׁפַת וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר לֹא יִדְעֵתִי מֵעוֹלָם, הֵנָּה עֵתָה אֲשַׁמְעֵ אֹנִי מִבֵּין, כִּי בֵּא גַבְרִיאֵל לְלַמְדוֹ שֶׁבַעִים לְשׁוֹן כְּדִי שִׁיְהִי רָאוּי לְמִשׁוּל בְּמִצְרַיִם. (מַלְאוֹדוֹת)

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח לְפָרֵשׁ מַה שֶׁכְּתוּב עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ בְּצִאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, הָא אֹקְמוּהָ הִרִי בִּיאָרוֹ חוּז"ל (צַמֵּס) סוּטָא דף לו ע"ב), דְּאֹלִיף שְׁבַעֲיָן פְּתַקִּין שְׁבֵא מִלֵּאךְ גַּבְרִיאֵל וְלַמְדוֹ אוֹתוֹ לְקַרְוֵא כְּתָבִים שֶׁל שֶׁבַעִים לְשׁוֹן וְלְדַבֵּר בָּהֶם כְּמוֹ שִׁידַע פְּרַעָה, וְלִשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ יִתִּיר וְעוֹד יִדַּע לְשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ שְׁבֻזָּה הִיָּה יוֹסֵף גְּדוּל מִפְּרַעָה, כִּי פְּרַעָה לֹא הִיָּה מְכִיר בְּלִשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שֶׁכְּתוּב שְׁפַת לֹא יִדְעֵתִי אֲשַׁמְעֵ כִּי לְמַדוֹ אוֹתֵי שְׁפוֹת שֶׁלֹּא יִדְעֵתִי מִקּוֹדֵם. אֲבָל יֵשׁ לְשֹׁאֵל מֵאֵי עֲדוֹת מַה עֲנִין שֶׁל עֲדוֹת כֵּאֵן.

וּמְשִׁיב תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְתִּיָּה דְּפוֹטִיפֵר הוּת אַחֲדָא בִּיהּ לְהֵהִיא מְלָה בֵּא וְרָאָה, כִּי בִשְׁעָה שֶׁאֲשַׁתּוֹ שֶׁל פּוֹטִיפֵר הִיָּתָה אוֹחוּזָת בּוֹ לְאוֹתוֹ דַּבֵּר, שֶׁתִּפְסָה בּוֹ לְחֲטוֹא עִמָּה, הָוּה יוֹסֵף עֲבִיד גְּרַמְיָה כְּמֵאן דְּלֹא יִדַּע לְיִשְׁנָא דִּילָהּ הִיָּה יוֹסֵף עוֹשֶׂה עֲצָמוֹ כְּמִי שְׁאֵינוֹ מִבֵּין אֶת הַלְשׁוֹן שֶׁלָּהּ, (הַגַּם שֶׁכְּבָר הִיָּה זְמַן מַה בְּבִיתָהּ, וְכְּבָר לְמַד לְשׁוֹן מִצְרַיִם, וְאִפְשֵׁר שֶׁהִיָּה יוֹדַע זֶה מִקּוֹדֵם, כִּי מִצְרַיִם קְרוּבָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן מִשְׁמַע כִּיּוֹן שְׁפוֹטִיפֵר מִסַּר בִּידוֹ אֶת כָּל הַנְּהַגָּת

וְאִי לֹא זָכִי וְאִם לֹא זָכַתָּה הַנֶּפֶשׁ בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, אִז כִּמָּה גִרְדִּינִי טְהִירִין כְּמָה מִלְּאֲכִים בְּעֵלֵי דֵינִים הַמְּאִירִים בְּתוֹקֵף הַדִּין, אֲזַדְמָנָן לְקַבְּלָהּ מְזוּדְמָנִים כְּנִגְדָּה, וְדָחוּ לָהּ לְבָר וְדוּחִים אוֹתָהּ לְחוּץ, וְוִי לְהֵהִיא נִפְשָׁא אוֹי לְאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, דְּמַתְגַּלְגַּלַּת בְּרִיקְנִינְיָא כְּאֲבָנָא בְּקוֹסְפִיתָא שֶׁמַּתְגַּלְגַּלַּת לְרִיק כְּמוֹ אֲבָן בְּכַף הַקָּלַע, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְאֵת נִפְשׁ אֹיְבֵיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ פֶּה הַקָּלַע פִּירוּשׁ נֶפֶשׁ שֶׁל רַשַׁע תִּהְיֶה מִשׁוּטְטָה נֵעָה וְנִדָּה כְּהַאֲבָן הַקָּלוּעַ בְּכַף הַקָּלַע.

וְדוֹד בְּעֵי בְּעוֹתִיָּה קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְדוֹד הַמֶּלֶךְ בִּיקֵשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְפָנֵי הַקַּב"ה שֶׁהוּא הַשְּׂכִינָה, וְאָמַר, שְׁמֶרָה נִפְשִׁי, דְּלֹא יִדְחוּן לָהּ לְבָר שְׁמֹר נִפְשִׁי שֶׁלֹּא יִדְחוּ אוֹתָהּ לְחוּץ מִן הַקְּדוּשָׁה, (כִּי מוּבָא בּוֹהַר חֲדָשׁ (פְּרָשַׁת לך דף נ ע"ד) שֶׁכְּשֶׁנֶּפֶטֶר דוֹד הַמֶּלֶךְ לֹא הִנְחִיחוּהוּ מִלְּאֲכִי הַשְּׂרַת לְעַבּוֹר שְׁעָרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, וְכִשְׁנִכְנַה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, צוּהַ הַקַּב"ה לְמִיכָאֵל שֶׁהוּא וְשָׁשִׁים מִלְּאֲכִים קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים יִכְנִיסוּ אֶת דוֹד לִירוּשָׁלַיִם וְכוּ', וְדוֹד יִדַּע כָּל זֹאת בְּרוּחַ הַקְּדוּשׁ, לְכֵן בִּיקֵשׁ שְׁכָל אוֹתוֹ הַזְּמַן שִׁיְהִי דְחוּי, שֶׁלֹּא יִשְׁלַטוּ בּוֹ זֵרִים ח"ו לְדַחוּתוֹ לְחוּץ), וְעוֹד בִּיקֵשׁ דוֹד וְכַד מְטִי לְקַבְּלָהּ יִפְתָּחוּן לָהּ פִּתְחוּן וְכִשְׁנִפְשִׁי תְּגִיעֶה אֲלֵיךְ, יִפְתָּחוּ לָהּ אֶת פִּתְחֵי הַגֶּן עֵדֶן, וְלֹא יַעֲכּוּבָה וְלֹא יִקְטַרְגּוּ עֲלֶיהָ, וְתִקְבַּל לָהּ קַמְךָ וְתִקְבַּל אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ הַנְּחִילָהּ אֹרֵחַ הַטוֹב הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים. (רמ"ק ומק"מ ומפּרָשִׁים)

וְמָה שֶׁאֲמַר דוֹד כִּי חָסִיד אָנִי שׁוֹאֵל וְכִי חָסִיד אֶקְרִי וְכִי דוֹד נִקְרָא חָסִיד, הֵלֵךְ הוּא הִיָּה מֶלֶךְ, וּמִדַּתוֹ הִיָּה בְּמַלְכוּת שֶׁהִיָּה בְּחִינַת דִּין, וְחָסִיד הוּא מִמֵּדַת הַחֲסֵד, וּמְשִׁיב אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין כֵּן הוּא, שֶׁהוּא נִקְרָא גַם חָסִיד, כִּי גַם בְּמַלְכוּת יֵשׁ חָסִידִים, דְּכְתִיב חָסִידֵי דְדוֹד הֵנְאֻמְנִים פִּירוּשׁ הַחֲסִידִים הַמְּגוּלִים דִּנְכַס וְהוּד דו"ט נִקְרָאִים חָסִידֵי דוֹד, לְפִי שֶׁהֵם מְכּוֹנְנִים אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיָּה מִדַּת דוֹד, וְנִקְרָאִים נֶאֱמָנִים לְפִי שֶׁהֵם אֲוִמְנִים וּמְגַדִּילִים אֶת הַמַּלְכוּת, וְהוּא מְלָשׁוֹן וַיְהִי אֲוִמָן אֶת הַדָּסָה (ע"י זוהר מ"א דף ט רע"א), וּמִבְּחִינָה זוֹ נִקְרָאת גַם נִפְשׁוֹ שֶׁל דוֹד חָסִיד, בְּגִין כְּךָ וְלִכְךָ הַתְּפַלֵּל דוֹד לְהַקַּב"ה, וְאֲמַר שְׁמֶרָה נִפְשִׁי דִּהֵינּוּ מִן הָרָאוּי דְּלֹא תִשְׁבּוּק לָהּ לְמַהֲרָה לְבָר שֶׁלֹּא תַעְזוּב אֶת נִפְשִׁי לְלַכַּת לְחוּץ בֵּין הַחִיצוֹנִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר הַטַּעַם שֶׁדוֹד קָרָא עֲצָמוֹ חָסִיד, כִּי כָּל בַּר נָשׁ

יָדַע לְיִשְׁנָא דִּילָהּ, וְכֵן בְּכָל יוֹמָא, עַד הָיָא שְׁעָתָא בְּתַרְיִיתָא, דְּכָתִיב (בראשית לט יב) וַתִּתְפַּשְׁהוּ בְּבִגְדוֹ, מֵאֵי וַתִּתְפַּשְׁהוּ, אֶלָּא בְּגִין דְּעֵבִיד גְּרַמְיָה פְּמֵאן דְּלֹא יָדַע לְיִשְׁנָא, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צְוּוּחַ לְקַבְּלֶיהָ, (משלי ז ה) לְשִׁמְרָךְ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְּכַרְיָה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָהּ.

מֵאֵי קִמְשָׁמַע לָן, אֶלָּא כָּל מֵאן דְּנָטִיר גְּרַמְיָה מֵהָאֵי, אֲתִקְשֵׁר בָּהּ בְּשִׁכְיִנְתָּא, וְאֶחִיד בְּהָהוּא עֲדוּת, וּמֵאֵי הוּא, ה' דְּאֲתוּסַף בֵּיהּ, דְּכָתִיב עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ. אוּף הָכָא י' אֲתוּסַף בְּפִנְחָס, עַל דְּקִנֵּי בְּהָאֵי.

מתוק מדבש

בְּהַבֵּית, וְאִם לֹא הָיָא יוֹדַע לְשׁוֹן מִצְרַיִם לֹא הָיָא מוֹסֵר בִּידוֹ כְּלוּם, וְכֵן בְּכָל יוֹמָא וְכֵן הָיָא בְּכָל יוֹם וְיוֹם, עַד הָיָא שְׁעָתָא בְּתַרְיִיתָא דְּכָתִיב עַד אֲתָה שְׁעָה הָאֲחֵרֹנָה שְׁנֵאמַר בְּהַבֵּיתָ וַתִּתְפַּשְׁהוּ לְמָה תִּפְסַח אֲתוּ בְּבִגְדוֹ וְיֵשׁ לְשִׁאוּל, מֵאֵי וַתִּתְפַּשְׁהוּ לְמָה תִּפְסַח אֲתוּ בְּבִגְדוֹ, אֶלָּא בְּגִין דְּעֵבִיד גְּרַמְיָה פְּמֵאן דְּלֹא יָדַע לְיִשְׁנָא אֶלָּא לְפִי שְׁעַד אֲזַ עֲשָׂה עֲצֻמוֹ כְּמֵי שְׁאִינוּ יוֹדַע לְשׁוֹנָה, לְכֵן תִּפְסַח בּוֹ לְהִרְאוּת לּוֹ בְּחֹשׁ אֲתַ כּוּוֹנְתָהּ, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צְוּוּחַ לְקַבְּלֶיהָ וְרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ שְׁהִיא הַשְּׁכִינָה שְׁהִיתָה עִמּוֹ צַעֲקָה כְּנִגְדּוֹ וְהִתְרַתָּה בּוֹ שִׁיזְהַר מִמֶּנָּה, וְאִמְרָה לְשִׁמְרָךְ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְּכַרְיָה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָהּ פִּירוּשׁ שְׁתִּשְׁמֹר עֲצֻמְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה אֲשֶׁר מִחֲלַקְתָּ אֲמַרִי פְתוּיָהּ.

בְּהַבֵּיתָ שְׁכִינְתָּא הוּא מִתְקַשֵּׁר בְּהַבֵּיתָ בְּשִׁכְיִנָּה, וְאֶחִיד בְּהָהוּא עֲדוּת וְהוּא אַחֲזוּ בְּאוּתָהּ הָעֲדוּת, דְּהֵינּוּ בִּיסוּד, (כְּמוֹ שְׁמִנּוֹרָה לְקַמְנָן זְוֵהר (מ"ג דף רכג ע"ב) זֶה לְשׁוֹנָה, עֲדוּת לֹא לְדִיק וְכוּ'), (ה"ג הַרְמ"ק) וְהָאֵי הוּא ה' דְּאֲתוּסַף בֵּיהּ וְזוֹ הִיא אֲוֹת ה' שְׁנִתּוּסְפָה בְּשִׁמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, כִּי שֵׁם יוֹסֵף הוּא בִּיסוּד, וְה' הַנּוֹסֶפֶת הִיא הַשְּׁכִינָה שִׁיּוֹסֵף נִתְקַשֵּׁר בְּהַבֵּיתָ עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ עֲדוּת הוּא הַיִּסוּד שִׁיּוֹסֵף נַעֲשֶׂה מִרְכָּבָה אֲלִיּוֹ, וְעַל יְדֵי כֵךְ הוּא נִאֲחֲזוּ וְנִקְשֵׁר בְּמַלְכוּת שְׁהִיא אֲוֹת ה' הַנּוֹסֶפֶת. וּמִסִּיִּים דְּבִרְיֹו וְאִמְרָה אוּף הָכָא י' אֲתוּסַף בְּפִנְחָס אִף כֵּאֵן נִתּוּסְפָה אֲוֹת י' בְּשִׁמּוֹ שֶׁל פִּנְחָס, דְּהֵינּוּ שְׁכִיבָה בְּתוֹרָה פִּינְחָס בְּאוּת י' זַעִירָא, שְׁהִיא בְּשִׁכְיִנָּה, וְבִּאֵה לְרַמּוֹ שְׁנִתְקַשֵּׁר פִּינְחָס בְּשִׁכְיִנָּה, עַל דְּקִנֵּי בְּהָאֵי עַל שְׁקִינָא לְאַלְהֵי'וֹ בְּמַעֲשֶׂה שֶׁל זְמַרִי. (רמ"ק ומק"מ ומפרשים)

וְשׁוֹאֵל מֵאֵי קִמְשָׁמַע לָן מָה מִשְׁמִיעֵנוּ בְּזֶה שְׁהַשְּׁכִינָה הִיתָה עִם יוֹסֵף, וְאִמְרָה אֶלָּא בְּאֵ לְלַמֵּד, כִּי כָּל מֵאן דְּנָטִיר גְּרַמְיָה מֵהָאֵי כָּל מֵי שְׁשׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ מֵאִשָּׁה זָרָה נִכְרִיָה כְּמוֹ יוֹסֵף, אֲתִקְשֵׁר

פנחס יום שלישי

מעשה האדם הם לבושו בעולם הבא

רַבִּי אֱלֶעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (זכריה ג א) **וַיֵּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ יְהוָה וְגוֹמֵר, תָּא חֲזִי, וְוִי לְאִינוֹן בְּנֵי נָשָׂא דְלָא מְסַתְפְּלָאן בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיָּהוֹן, וְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא פְּרוּזָא קְאָרִי עֲלֵיהוּ, וְלָא מְשַׁגְּיָחִין, אָתָּא בַר נָשׁ לְאִסְתְּפְּלָא בְּפִקּוּדֵי אֲוִרֵיתָא, כְּמָה סְנִיגוּרִין קְוִימִין לְאֲדַפְרָא עֲלֵיהּ לְטַב, אָתָּא בַר נָשׁ וְאֶעְבֵּר עַל פִּקּוּדֵי אֲוִרֵיתָא, אִינוֹן עוֹבְדִין קְטִיגוּרִין עֲלֵיהּ לְבִישׁ קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, יְהוֹשֻׁעַ כֹּהֵן גָּדוֹל הוּא, וְאִוְקְמוּהָ, מַה פְּתִיב בֵּיהּ, וְהִשְׁטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ, וּמַה בְּהַאי כְּףָּ, בְּשָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא דְלָא מְסַתְפְּלִי בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיָּהוֹן, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.**

חָמִי מַה פְּתִיב, וְיְהוֹשֻׁעַ הִזְהָ לְבוּשׁ בְּגָדִים צוּאִים, וְאִוְקְמוּהָ, אָבָל בְּגָדִים צוּאִים, וְדָאִי אִינוֹן לְבוּשִׁין דְּאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ רִוּחָא בְּהַהוּא עֲלָמָא, זְכָאָה חוֹלְקִיָּה דְמָאָן דְּלְבוּשׁוֹי מְתַתְקֵנִין וְשְׁלַמִּין בְּהַהוּא עֲלָמָא, וְהָא אֲתָמַר, כָּל מָאָן דְּבַעֲיִין לְאֶעְלָא לְגִיהֵנָם, אִינוֹן לְבוּשִׁין דְּמֵלְבָשִׁין לִיהּ הִיף אִינוֹן, מַה פְּתִיב הָכָא, וְיְהוֹשֻׁעַ הִזְהָ לְבוּשׁ בְּגָדִים צוּאִים, וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ, מָאָן מַלְאָךְ, דָּא מַלְאָךְ דְּמֵמְנָא עַל גִּיהֵנָם, וּמְמָנָא עַל מָאָן דְּחָמִי בְּאִינוֹן לְבוּשִׁין, עַד דְּאִתִּיב קָלָא וְאָמַר, הִסִּירוּ הַבְּגָדִים הַצּוּאִים מֵעַלְיוֹ.

מתוק מדבש

מנזיה אסת קונה לו פרקליט אסת, והעונר עזירה אסת קונה לו קטגור אסת, וראייה לדבר, כי יהושע כהן גדול היה יהושע הכהן גדול היה, ואוקמוהו כמו שכבר ביארו החברים (עי' לעיל ספר ח"ג דף קסט ע"ג), מה פתיב ביה וראה מה שכתוב בו, והשטן עומד על ימינו לשטנו דהיינו לקטרג עליו, ומה בהאי כף ומה ביהושע היה כך, שהשטן היה מקטרג עליו, בשאר בני עלאמא דלא מסתפלי ביקרא דמאריהון, על אחת כמה וכמה בשאר בני העולם שאינם מסתכלים בכבוד קונם ודאי שהשטן יקטרג עליהם.

חָמִי מַה פְּתִיב רָאָה מַה שְׁכַתוּב וְיְהוֹשֻׁעַ הִזְהָ לְבוּשׁ בְּגָדִים צוּאִים, וְאִוְקְמוּהָ וְכִבְר בִּיאָרוּ הַחֲבֵרִים, (צמס' סנהדרין דף

נג סוע"ט) שלכן היה לבוש בבגדים צואים על שלא מיחה בבניו שנשאו נשים הפסולות לכהונה, אָבָל עתה נפרש מה זה בגדים צואים, ואמר כי בגדים צואים, ודאי אינון לְבוּשִׁין דְּאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ רִוּחָא בְּהַהוּא עֲלָמָא וְדָאִי הֵם אוֹתָם הַלְבוּשִׁים שֶׁהָרוּחַ שֶׁל בַּעַל חוּטָא מְתַלְבֵּשׁ בָּהֶם בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, דֵּהִינּוּ לְכַלּוֹךְ הָעוֹנוֹת הַנִּרְשָׁמִים בַּלְבוּשׁוֹי, זְכָאָה חוֹלְקִיָּה דְמָאָן דְּלְבוּשׁוֹי מְתַתְקֵנִין וְשְׁלַמִּין בְּהַהוּא עֲלָמָא אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל מִי שֶׁלְבוּשׁוֹ מְתוֹקֵנִים וְשְׁלַמִּים בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהָא אֲתָמַר וְהָרִי לְמַדְנּוּ, כִּי כָּל מָאָן דְּבַעֲיִין לְאֶעְלָא לְגִיהֵנָם כֹּל מִי שְׁרוּצִים לְהַכְנִיסוֹ לְגִיהֵנָם, אִינוֹן לְבוּשִׁין דְּמֵלְבָשִׁין לִיהּ הִיף אִינוֹן אִיךְ הֵם אוֹתָם הַלְבוּשִׁים שֶׁמְלַבִּישִׁים אוֹתָם, וְאִמַר מַה פְּתִיב הָכָא מַה כְּתוּב כָּאן, וְיְהוֹשֻׁעַ הִזְהָ לְבוּשׁ בְּגָדִים צוּאִים וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ, מָאָן מַלְאָךְ מִי הִיָּה זֶה הַמַּלְאָךְ, וְאִמַר דָּא מַלְאָךְ דְּמֵמְנָא עַל גִּיהֵנָם זֶה הִיָּה הַמַּלְאָךְ דּוּמָה הַמְמוּנָה עַל גִּיהֵנָם, וּמְמָנָא עַל מָאָן דְּחָמִי בְּאִינוֹן לְבוּשִׁין וְהוּא מְמוּנָה עַל מִי שֶׁהוּא רוּאָה בָּאלוּ הַלְבוּשִׁים, עַד דְּאִתִּיב קָלָא וְאָמַר עַד שֶׁהִשִּׁיב הַקּוֹל וְאִמַר הִסִּירוּ הַבְּגָדִים הַצּוּאִים מֵעַלְיוֹ לְפִי שֶׁבִנְיָו הִפְרִישׁוּ מֵהֶם אֶת הַנְּשִׁים הַפְּסוּלוֹת לְכַהוֹנָה.

"מאמר מעשה האדם הם לבושו בעולם הבא" ומבואר בו כי צריך האדם להתעורר ולדע, שבכל מעשה טוב וזכה למליצי זכות, ובכל חטא בורא מקטרגים. שכן מצינו אפילו ביהושע הכהן הגדול שראה מלאך מקטרג עומד לפניו, וקל וחומר לכל אדם. ומבאר כי יהושע הכהן היה לבוש לבושים צואים, להורות על חטא בניו, כי לבוש האדם לעולם הבא הוא מעשיו, שאם חוטא מתלבש בלבושים צואים ונכנס לגיהנם, ואם מקיים תורה ומצוות זוכה ללבוש רוחני שאיתו נכנס לגן עדן, ומסיק כי פנחס בקנאות זכה ללבוש רוחני נשגב, עד שמיד כשהגיע זמן סלוקו לא הוצרך לפשוט לבושו הנשמי ולמות ככל אדם, ואחר כך ללבוש לבוש רוחני, אלא ניצל ממלאך המות ומיד לבש לבוש רוחני.

(מקור המאמר זוהר פרשת פנחס דף ריד ע"א-ב, ציטורינו כרך יד עמ' יט-כא)

רַבִּי אֱלֶעָזָר פֶּתַח וְאָמַר לְדַרוּשׁ עַל מַה שְׁאִמַר זְכַרְיָה הַנְּבִיא וַיֵּרְאֵנִי הַקַּב"ה הִרְאָה לִי בְּנִבְוָאָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ יְהוָה וְהִשְׁטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ, וְהַקְדִּים וְאִמַר תָּא חֲזִי, וְוִי לְאִינוֹן בְּנֵי נָשָׂא דְלָא מְסַתְפְּלָאן בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיָּהוֹן בָּא וְרָאָה, אוֹי לְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שְׂאִינִם מְסַתְכִלִים וּמְתוּבָנִים בְּכַבּוּד קוֹנִם, וְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא פְּרוּזָא קְאָרִי עֲלֵיהּ וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הַמְכַרְזִי מְכַרְזִי עֲלֵיהֶם, (כמאמר חו"ל צפ"ו לדנות, אמר רבי יהושע בן לוי, נכל יוס ויוס נט קול יולאת מהר חורג ומכחזת ואומרת אוי להם לנצרות מעלזונה של תורה), וְלָא מְשַׁגְּיָחִין וְאִינִם מְשַׁגְּיָחִים לְהַתְּבוּנָה, כִּי אָתָּא בַר נָשׁ לְאִסְתְּפְּלָא בְּפִקּוּדֵי אֲוִרֵיתָא אִם בָּא הָאָדָם לְהַסְתַּכֵּל וְלִקְיִים אֶת מִצּוֹת הַתּוֹרָה, כְּמָה סְנִיגוּרִין קְוִימִין לְאֲדַפְרָא עֲלֵיהּ לְטַב כְּמָה מְלִיצֵי יוֹשֵׁר עוֹמְדִים עֲלֵיו לְהַזְכִּיר אוֹתוֹ לְטוֹבָה, אֲבָל אָתָּא בַר נָשׁ וְאֶעְבֵּר עַל פִּקּוּדֵי אֲוִרֵיתָא אִם בָּא אָדָם וְעֵבֵר עַל מִצּוֹת הַתּוֹרָה, אִינוֹן עוֹבְדִין קְטִיגוּרִין עֲלֵיהּ לְבִישׁ קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אוֹתָם מְעַשִּׂים הָרַעִים מְקַטְרָגִים עֲלֵיו לְרַע לִפְנֵי הַקַּב"ה, (כמו שכתבנו ירמיהו ז יט), מִסְכָּךְ רַעְמָן וְגו', וְכַעֲנִין מַה שְׁכַתוּב צִפְרָקִי אֲנוֹת (פ"ד מ"ג), הַעוֹשָׂה

מִהֶכָּא אֵית לְאַסְתְּפֻלָּא, דְּעוֹבְדִין בִּישִׁין דְּבַר נֶשׁ, עֲבָדִין לִיה אֵינוּן לְבוּשִׁים צוֹאִים, וַיֹּאמֶר אֱלִיו, רְאֵה הָעֵבְרִיתִי מַעְלִידָא עוֹנָדָא, וְהַלְבֵּשׂ אוֹתָהּ מַחְלָצוֹת, אֲלִבְיִשְׁיָנִיה לְבוּשִׁין אַחְרָנִין מִתְתַקְנָן, דְּבָהוּ אֲסַתְפַּל בַּר נֶשׁ בְּזִיו יִקְרָא דְמֵאֲרִיה.

תָּא חֲזִי, פְּגוּוֹנָא דָּא פְּנַחֶס, דְּלֹא אֲסַתְלַק מַעְלָמָא עַד דְּאַתְתַקְנֵנוּ קַמִּיה לְבוּשִׁין אַחְרָנִין, דְּרוּחָא אַתְהֵנִי בְּהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי, בְּשַׁעְתָּא חֲדָא אַתְפִּשֵׁט מֵאֲלִין וְאַתְלָבֵשׂ בְּאֲלִין, לְקִימָא דְכְּתִיב, הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם.

עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, שְׁמִשָּׂא הָוָה תְּקִיפָא, וַיִּתְּבוּ תַחֲוֹת צֵלָא דְחַד טַנְרָא דְמַדְבְּרָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי צֵלָא חֲדוּתָא דְנַפְשָׂא הוּא.

מתוק מדבש

נַתְפִּשֵׁט פְּנַחֶס מִלְבוּשׁ גּוֹפוֹ הַגִּשְׁמִי, וְנִתְלַבֵּשׂ בְּלְבוּשׁ נִשְׁמַתוֹ הַרוּחָנִי, לְקִימָא דְכְּתִיב לְקִיִּים בּוֹ מַה שְׁכָתוּב הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם שִׁיצָא מִן הָעוֹלָם בְּשִׁלּוּם מִן מֵלַאךְ הַמוֹת, וְלֹא הוּצַרְךָ לְמוֹת וְלִכְלוֹת הַגּוּף בַּעֲפָר וְאַחַר כֵּךְ לְלְבוּשׁ בְּגָדִים הַרוּחָנִיִּים כְּמוֹ אֲנָשִׁים אַחֲרִים (כְּמוֹ שֶׁפִּירְשׁוּ בּוֹהַר לְעֵיל שְׁאִין הַרוּחַ מִתְלַבֵּשׂ עַד שִׁיתְעַכֵּל הַבֶּשֶׂר), אֲלֵא מִיד שֶׁפִּשֵׁט לְבוּשׁוֹ הַגִּשְׁמִי, לְבַשׁ מִיד לְבוּשׁוֹ הַרוּחָנִי. (רמ"ק וּמְפָרְשִׁים)

עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי בַּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בְּמַדְבַּר, שְׁמִשָּׂא הָוָה תְּקִיפָא, וַיִּתְּבוּ תַחֲוֹת צֵלָא דְחַד טַנְרָא דְמַדְבְּרָא חוּם הַשֶּׁמֶשׁ הִיא חֲזַק מְאֹד, וַיִּשְׁבוּ תַחַת צֵל שֶׁל סֹלַע אַחַד בְּמַדְבַּר, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַחֲבִירִים, וַדַּאי צֵלָא חֲדוּתָא דְנַפְשָׂא הוּא וַדַּאי הַצֵּל הוּא גוֹרֵם לְשִׁמְחַת הַנֶּפֶשׁ.

מִהֶכָּא אֵית לְאַסְתְּפֻלָּא מִכַּאן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל וְלְהַתְּבוּנָן, דְּעוֹבְדִין בִּישִׁין דְּבַר נֶשׁ, עֲבָדִין לִיה אֵינוּן לְבוּשִׁים צוֹאִים שֶׁהַמַּעֲשִׂים הָרַעִים שֶׁל הָאָדָם, עוֹשִׂים לוֹ אֶת אוֹתָם הַלְבוּשִׁים הַצּוֹאִים. וְכָתוּב אַחַר כֵּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִיו הַמֵּלַאךְ, רְאֵה הָעֵבְרִיתִי מַעְלִידָא עוֹנָדָא וְהַלְבֵּשׂ אוֹתָהּ מַחְלָצוֹת, הֵיינוּ אֲלִבְיִשְׁיָנִיה לְבוּשִׁין אַחְרָנִין מִתְתַקְנָן הַלְבִּישׁ אוֹתוֹ הַמֵּלַאךְ לְבוּשִׁים אַחֲרִים מִתּוֹקְנִים, דְּבָהוּ אֲסַתְפַּל בַּר נֶשׁ בְּזִיו יִקְרָא דְמֵאֲרִיה שְׁבָהֵם יִכּוֹל הָאָדָם לְהַסְתַּכֵּל בְּזִיו הַכְּבוֹד שֶׁל קוֹנוֹ, דֵּהֵיינוּ בְּזִיו הַשְּׂכִינָה.

תָּא חֲזִי, פְּגוּוֹנָא דָּא פְּנַחֶס בָּא וְרָאָה כַּעִין זֶה הִיָּה בְּפְנַחֶס, דְּלֹא אֲסַתְלַק מַעְלָמָא עַד דְּאַתְתַקְנֵנוּ קַמִּיה לְבוּשִׁין אַחְרָנִין שֶׁלֹּא נִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁתִּיקְנֵנוּ לוֹ לְבוּשִׁים אַחֲרִים, דְּרוּחָא אַתְהֵנִי בְּהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי שֶׁהַרוּחַ נִהְנָה בְּהֵם לְעוֹלָם הַבָּא, בְּשַׁעְתָּא חֲדָא אַתְפִּשֵׁט מֵאֲלִין, וְאַתְלָבֵשׂ בְּאֲלִין בְּשַׁעַת אַחַת

פנחס יום רביעי

חיוב בקשת הפרנסה בפותח את ידך

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, תְּנִינָן, כֹּל מֵאֵן דְּאָמַר תְּהֵלָה לְדוֹד בְּכָל יוֹם תְּלַת זְמַנִּין, אִיהוּ בְּרַ עֲלָמָא דְאָתִי, וְהָא אֲתָמַר טַעְמָא, אִי בְּגִין פְּרִנְסָה וּמְזוּנָא דְכָל עֲלָמִין, תְּרִין זְמַנִּין אֵינּוֹן בְּכָל יוֹמָא, בְּצַפְרָא וּבְפַנְיָא, דְכְּתִיב (שמות טו ח) בְּתַת יְהוָה לָכֶם בְּעָרֵב בֶּשֶׂר וְגוֹמֵר, אֲמַאי תְּלַת זְמַנִּין בְּכָל יוֹמָא, אֲלֵא תְרִין לְמְזוּנָא דְבְּנֵי אֵינְשֵׁי, וְדְכָל עֲלָמָא, וְחַד לְמִיָּהֵב תּוֹקְפָא לְהֵהוּא אֲתַר דְּפִתִּיחוּ יְדוּי.

וְתְרִין מְזוּנִין אֲלִין מְשַׁנֵּין דָּא מִן דָּא, וְכִלְהוּ תְּלַת מְזוּנֵי פְּתִיבֵי הֶכָא, (תהלים קמח טו) וְאֲתָה נּוֹתֵן לָהֶם אֵת אֲכָלָם בְּעַתּוֹ, דָּא מְזוּנָא דְעֵתִירִי, דִּיְהִיב מִיכְלָא סְגִי בְּעַתּוֹ, הָא חַד. תְּרִין, דְכְּתִיב וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן, דָּא מְזוּנָא דְמִסְפְּנֵי, דְאֵינּוֹן שְׁבַעִין מְרָצוֹן, וְלֹא מְגוֹ מִיכְלָא סְגִי. תְּלַת, דְכְּתִיב פּוֹתַח אֵת יְדֶךָ, דָּא תּוֹקְפָא לְהֵהוּא אֲתַר, דְּבִפְתִּיחוּ יְדוּי, נְפָקָא רְצוֹן וְשְׁבַעֵא לְכָלָא.

תו, הָכִי אֲוִלְפִנָא, דְלָאו אִיהוּ אֲלֵא תְרֵי זְמַנִּי, בְּגִין מְזוּנָא וּפְרִנְסָה בְּכָל יוֹמָא, דְאֲלִין חֵיבָא עַל בְּרַ נְשׁ, וְאִי אָמַר יִתִיר, לָאו בְּגִין חוֹבָה אִיהוּ, אֲלֵא בְּגִין שְׁבַחָא גוֹ תּוֹשְׁבְחָן דְזְמִירוֹת דְדוֹד מְלָפָא, מֵאִי

מתוק מדבש

תּוֹקְפָא לְהֵהוּא אֲתַר דְּפִתִּיחוּ יְדוּי וּמָה שְׂאוּמֵרִים תְּהֵלָה לְדוֹד בְּזְמִירוֹת, הוּא לַת תּוֹקֵף וְכַח לְמָקוֹם הֵהוּא שְׁפַתּוּחָה יְדוּי, דְהֵינּוּ אַל הַמְּלָכוֹת שְׂמַמְנָה יוֹרֵד הַמְּזוּן לְהַתְּחַתּוּנִים.

וְתְרִין מְזוּנִין אֲלִין מְשַׁנֵּין דָּא מִן דָּא וּבִי מְזוּנוֹת אֵלוֹ שֶׁל בְּנֵי אָדָם, הֵם מְשׁוּנִים זֶה מִזֶּה כְּדַמְפְּרֵשׁ וְאוֹיֵל, וְכִלְהוּ תְּלַת מְזוּנֵי פְּתִיבֵי הֶכָא וְכַל הֵגִי מִינֵי מְזוּנוֹת כְּתוּבִים כִּאֵן בְּתֵהֵלָה לְדוֹד, כִּי מָה שְׂכָתוֹב וְאֲתָה נּוֹתֵן לָהֶם אֵת אֲכָלָם בְּעַתּוֹ, דָּא מְזוּנָא דְעֵתִירִי זֶה נֹאמֵר עַל הַמְּזוּנוֹת שֶׁל הַעֲשִׂירִים, דִּיְהִיב מִיכְלָא סְגִי בְּעַתּוֹ שֶׁהִקְבִּינָה נּוֹתֵן לָהֶם מְזוֹן מְרֻבָּה בְּעַתּוֹ, הָא חַד הִרִי מְזוֹן אַחַד. תְּרִין מְזוֹן הַשְּׁנַיִ, דְכְּתִיב וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן, דָּא מְזוּנָא דְמִסְפְּנֵי זֶהוּ הַמְּזוֹן שֶׁל עֲנִיִים, דְאֵינּוֹן שְׁבַעִין מְרָצוֹן שֶׁהֵם שְׁבַעִים מְרָצוֹן, דְהֵינּוּ מִמָּה שְׂמַאמֵינִים שְׂכַךְ הוּא רְצוֹן הִי, (כַּעֲיִן שְׂאֲמָרוֹ חו"ל לְחִזְכוֹ עֲשִׂירֵי הַשְּׂמַמָּה נְתַלְקוּ), וְלֹא מְגוֹ מִיכְלָא סְגִי וְלֹא מִתּוֹךְ מֵאֲכָל מְרֻבָּה. תְּלַת מְזוֹן הַשְּׁלִישִׁי דְכְּתִיב פּוֹתַח אֵת יְדֶךָ, דָּא תּוֹקְפָא לְהֵהוּא אֲתַר זֶהוּ לַת תּוֹקֵף וְכַח לְמָקוֹם הַמְּלָכוֹת, דְּבִפְתִּיחוּ יְדוּי נְפָקָא רְצוֹן וְשְׁבַעֵא לְכָלָא שְׂבַפְתִּיחַת יְדִיָּה יוֹצֵא רְצוֹן וְשׁוֹבַע לְכָל חַי, וְהֵינּוּ "וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן". (רמ"ק ומק"מ)

"מאמר חיוב בקשת הפרנסה בפותח את ידך" ומבואר בו כי מה שאמרו חז"ל שהאומר אשרי שלש פעמים בכל יום הוא בן עולם הבא, מטעם שיש בו הוראת האמונה בפרנסה. הנה שתי פעמים הם חיוב כנגד בקשת פרנסה לכל הברואים, העשירים בהרחבה, והעניים בהסתפקות, בבקר ובערב, ומה שאנו מקדימים לומר גם בזמירות הוא נתינת שבח לשכינה והתעוררות אליה להשפיע פרנסה, אבל לא בקשה. ומבאר שאחר שמעוררים אנו שפע עליון קודם התפלה, הנה אחר כך אנו מבקשים פרנסה לנו. אכן במנחה אנו מקדימים לבקש קודם התפלה, שאז עדיין לא מתעורר הדין בעולם.

(מקור המאמר זוהר פרשת פנחס דף רכו ע"א-ב, צנצאורינו כרך יד עמ' קפד-קפו)

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, תְּנִינָן לְמַדְנָא (נַמְס' נִרְכּוֹת דף ד ע"ב), כֹּל מֵאֵן דְּאָמַר תְּהֵלָה לְדוֹד בְּכָל יוֹם תְּלַת זְמַנִּין כֹּל מִי שְׂאוּמֵר מְזוּמֹר תְּהֵלָה לְדוֹד בְּכָל יוֹם שֶׁל שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, אִיהוּ בְּרַ עֲלָמָא דְאָתִי הוּא בֶן עוֹלָם הַבָּא, וְהָא אֲתָמַר טַעְמָא וְהִרִי לְמַדְנָא טַעְמֹ (טפ) לְפִי שְׂכָתוֹב בּוֹ פּוֹתַח אֵת יְדֶךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן, שֶׁהוּא בְּקִשַׁת מְזוֹן לְכָל חַי, וְשׁוֹאֵל אִי בְּגִין פְּרִנְסָה וּמְזוּנָא דְכָל עֲלָמִין אִם הַטַּעַם הוּא מַחְמַת פְּרִנְסָה וְהַמְּזוּן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, הִיָּה דִי לּוֹמֵר בִּי פְּעָמִים, בְּתֵהֵלָה לְדוֹד שֶׁל אַחַר הַעֲמִידָה, וּבְתֵהֵלָה לְדוֹד שֶׁל מִנְחָה, כִּי תְרִין זְמַנִּין אֵינּוֹן בְּכָל יוֹמָא בְּצַפְרָא וּבְפַנְיָא שְׁתֵּי פְּעָמִים הֵם לְמְזוֹן בְּכָל יוֹם בְּבִקְרָא וּבְעָרֵב, דְכְּתִיב כְּמוֹ שְׂכָתוֹב בְּתוֹרָה בְּתַת יְהוָה לָכֶם בְּעָרֵב בֶּשֶׂר לְאֲכֹל, וְלַחֵם בְּבִקְרָא לְשַׁבּוּעַ, אִם כֵּן אֲמַאי תְּלַת זְמַנִּין בְּכָל יוֹמָא לְמָה צְרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׂבַח נְתִינַת הַמְּזוּן גַּ' פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, וּמִשִּׁיב אֲלֵא תְרִין לְמְזוּנָא דְבְּנֵי אֵינְשֵׁי אֵלֵא שְׁתֵּי פְּעָמִים אֲוִמֵרִים פּוֹתַח אֵת יְדֶךָ בְּשִׁבְלֵי הַמְּזוֹן שֶׁל בְּנֵי אָדָם בְּעָרֵב וּבְבִקְרָא, וְגַם אַחַד לְעֲשִׂירִים וְאַחַד לְעֲנִיִים כְּדַלְקָמֵן, וְדְכָל עֲלָמָא וְשֶׁל כָּל הָעוֹלָם דְהֵינּוּ הַמְּזוֹן שֶׁל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת וְהָעוֹפּוֹת, שֶׁהֵם נְכַלִּים בְּפִרְנִסַת בְּנֵי אָדָם, וְחַד לְמִיָּהֵב

טַעֲמָא, בְּגִין דְּפִרְנָסָה לָא חֲזִי לְמַשְׁאֵל אֱלָא בְּתַר צְלוֹתָא וּפְרִנְסָה דְּמֵאֲרִיָּה, מְלָפָא יִיכּוּל בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתַּר יִיכּוּלֵן עֲבָדוּי.

הָדָא הוּא דְכֶתִיב, (שיר ה א) בָּאתִי לְגַנְי אַחוּתִי כְּלָה, אֲכַלְתִּי יַעְרֵי עִם דְּבָשִׁי, שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֶלְבִי, לְבַתַּר אֲכָלוּ רַעִים, אֲכַלְתִּי יַעְרֵי, דָּא צְלוֹתָא דְּמִיּוֹשֵׁב, עִם דְּבָשִׁי, דָּא קְרִיאַת שְׁמַע, הֵהוּא יַעַר לְבָנוֹן, יוֹצֵר אוּר, וְהָאוּפְנִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, כָּל הָנִי אֲקֵרוּן יַעַר, אֵילָנִין וְנַצִּיבִין דְּבִיָּה, עִם דְּבָשִׁי דָּא קְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִיהוּ מְתִיקוּ דְּכֻלָּא, בְּכַמָּה צוּפִין וּמְתִיקִין.

שְׁתִּיתִי יַיִנִי, דָּא צְלוֹתָא דְּמַעוּמָד, מְשִׁיכוּ דִּינָא עֲלָאָה דְּאַתְנָטֵר, וְדָא בְּשֵׁלֶשׁ בְּרֻכּוֹת רֵאשׁוּנוֹת, עִם חֶלְבִי, אֵילִין אֵינוֹן שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת אַחֲרוֹנוֹת, וְאַתְפְּלִילָן אֵילִין בְּאַלִּין, עַד פְּאַן מֵיכְלָא דְּמְלָפָא, לְבַתַּר דְּאַכַּל מְלָפָא, אֲכָלוּ רַעִים, לְעִילָא. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, לְתַתָּא.

וְעַל דָּא, לִית חֵיּוּבָא דְּמִזּוּנָא אֱלָא לְבַתַּר צְלוֹתָא, בְּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה קוּדְם צְלוֹתָא מְאִי טַעֲמָא, בְּגִין דְּעַד לָא אֲשַׁתְּכַח דִּינָא קְשִׁיא, בְּעוּד דְּאַנְפִּין דְּמְלָפָא נְהִירִין, יִימָא תְּהֵלָה לְדוּד בְּהֵאִי סְדוּרָא דְּמִזּוּנָא, לְבַתַּר דְּדִינָא שְׂרִיא וְתִלִּי עַל עֲלָמָא, לָאו שְׁעַתָּא אִיהוּ, אַתָּא רַבִּי פְּנַחֵס וּנְשַׁקִּיָּה.

מתוק מדבש

הוּא הַזְמַן שֶׁל מְשִׁיכוּ דִּינָא עֲלָאָה דְּאַתְנָטֵר הַמְשַׁכַּת הַיִּין הַעֲלוּן הַמְשוּמֵר, רַחֵם לֹמֵר הַמְשַׁכַּת הַשְּׁפַע מֵהַצִּינָה הַנִּקְרָאת יִין הַמְשוּמֵר זַעֲנִיּוֹ, וְדָא וְהוּא בְּשֵׁלֶשׁ בְּרֻכּוֹת רֵאשׁוּנוֹת שְׁלֹשׁ מוֹשְׁכִים אֵת שְׁפַע הַצִּינָה לְחַס"ד דו"א, עִם חֶלְבִי, אֵילִין אֵינוֹן אֵלוּ הַס שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת אַחֲרוֹנוֹת שְׁלֹשׁ מוֹשְׁכִים אֵת הַטְּפוֹת מִיּוֹד דו"א לְנַ"י דְּנוֹקְצָא, וְהַטְּפוֹת הַס לְזַנוֹת כְּחַלְצֵן לְכַן נְרַמּוֹת זַמְלוֹת "עַם חַלְצֵן", וְאַתְפְּלִילָן אֵילִין בְּאַלִּין וְנַכְלִיס אֵלוּ זַאֲלוּ, דְּהִיִּינוּ הַמוֹחִין שְׁנַמְשַׁכוּ לז"א נַכְלִיס יַחַד זַטְפוֹת הַיּוֹד, וְנַכְסִים זַמְלֻכוֹת זַעַת הַיּוֹד, עַד פְּאַן מֵיכְלָא דְּמְלָפָא עַד כַּאן הוּא הַמְאָכַל שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כִּי זַסִּים שְׁלוֹשׁ נַעֲשֶׂה הַיּוֹד וְאוּ מַקְצִילִים זו"ן הַשְּׁפַע הַנִּקְרָא מְאָכַל הַמֶּלֶךְ, דְּבַתַּר דְּאַבְרָם מְלָפָא אַחַר שְׁאֲכַל הַמֶּלֶךְ, דְּהִיִּינוּ אַחַר תְּפִלַּת הַעֲמִידָה, אֲכָלוּ רַעִים, דְּעִילָא הַס הַג' עוֹלְמוֹת ז"ע, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, דְּתַתָּא הִיִּינוּ שְׁאֲחַר כַּךְ מַקְצִילִים הַשְּׁפַע יִשְׂרָאֵל שְׁלַמְטָה. (רמ"ק וּמְק"מ וּמְפִרְשִׁים)

לְהַקְבִּי וְלֹא בַקֶּשֶׁת פִּרְנֶסָה, וְאוּמֵר בְּגִין דְּפִרְנָסָה לָא חֲזִי לְמַשְׁאֵל אֱלָא בְּתַר צְלוֹתָא וּפְרִנְסָה דְּמֵאֲרִיָּה לְפִי שְׁאִין רְאוּי לְבַקֵּשׁ עַל פִּרְנֶסָה אֲלֵא אַחַר תְּפִלַּת הַעֲמִידָה שְׁהִיא פִּרְנֶסָת קוּנו, רַצְיָה לֹמֵר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה הִיא סוּד הַמְשַׁכַּת הַשְּׁפַע לְהַקְבִּי כְּבִיכּוּל, לְכַן מְלָפָא יִיכּוּל בְּקַדְמִיתָא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה הַמֶּלֶךְ יֵאכַל תְּחִילָה, כְּלוּמֵר שִׁיבֵל הַשְּׁפַע תְּחִילָה, וּלְבַתַּר יִיכּוּלֵן עֲבָדוּי וְאַחַר כַּךְ יֵאכְלוּ עַבְדֵי שְׁהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי רַק אַחַר הַתְּפִלָּה נִמְשַׁךְ הַשְּׁפַע לְיִשְׂרָאֵל. (מְפִרְשִׁים)

פִּירוּשׁ הַפְּסוּק הַמוּבָא לְהֵלֵן בְּאֵתִי לְגַנְי בְּאֵתִי לְמַשְׁכֵּן בַּעַת חֲנוּכָתוֹ, אַחוּתִי כְּלָה הִיא הַשְּׁכִינָה, אֲכַלְתִּי יַעְרֵי עִם דְּבָשִׁי אֲכַלְתִּי אֵת הַקְּנֵה שְׁגָדֵל בּוּ הַדְּבֶשׁ עִם הַדְּבֶשׁ, שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֶלְבִי שְׁקַבְלִיתִי הַנִּסְכִּים שְׁמַתְקוּ וְצָחוּ מִחֶלֶב, אֲכָלוּ רַעִים הֵם הַכַּהֲנִים שְׁאוּכְלִים חֶלֶקֶם מִהַקְּרַבּוֹת, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים הֵם יִשְׂרָאֵל שְׁאוּכְלִים מִבֶּשֶׂר הַשְּׁלָמִים. (רש"י)

הָדָא הוּא דְכֶתִיב וְזוֹ שְׁכַמּוֹ בְּאֵתִי לְגַנְי אַחוּתִי בְּרָחָה וְגו' אֲכַלְתִּי יַעְרֵי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֶלְבִי, דְּבַתַּר רַק אַחַר כַּךְ כְּתוּב אֲכָלוּ רַעִים, וּמְפִרְשׁ מַה שְׁכַמּוֹ אֲכַלְתִּי יַעְרֵי, דָּא צְלוֹתָא דְּמִיּוֹשֵׁב וְזוֹ תְּפִלַּת הַיּוֹד שְׁאוּמֵרָה כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב, עִם דְּבָשִׁי, דָּא קְרִיאַת שְׁמַע זוֹ הִיא קְרִיאַת שְׁמַע, וּמְפִרְשׁ מַה שְׁכַמּוֹ "אֲכַלְתִּי יַעְרֵי" הֵהוּא יַעַר לְבָנוֹן וְזוֹ יַעַר לְבָנוֹן שֶׁהוּא יוֹצֵר אוּר שֶׁהוּא סוּד עוֹלָם הַצִּרִּיָּה שְׁעוֹלִים זוֹ זַכְרַת יוֹד אוּר, שְׁסִם מוֹזִכִּירִים וְהָאוּפְנִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְהֵנָּה בְּרָחָה אֲקֵרוּן יַעַר כֹּל עוֹלְמוֹת ז"ע נִקְרָאִים יַעַר כְּלָפִי הַמְּלָכּוֹת דְּאֵילּוֹת שְׁנִקְרָאת גְּנָה, וְהַמְּלָכִים אֵילָנִין וְנַצִּיבִין דְּבִיָּה הֵם אֵילּוֹת גְּדוּלִים וְנַטְיָעוֹת קְטָנוֹת, שְׁזַעוֹלְמוֹת צִרִּיָּה וְיִצְרָה, שִׁישׁ זֶהֱם כְּמָה מֵינִי כְּתוּב מְלָכִים קְטָנִים וְגְדוּלִים שֶׁהֵם תַּחַת הַמְּלָכּוֹת דְּאֵילּוֹת, (וְעוּד טַעַם שְׁעוֹלָם הַצִּרִּיָּה נִקְרָא יַעַר, לְפִי שְׁאִימָא מַקְנֵנָא שֶׁס וְזֶה ה"ג מְנַפִּיךְ שְׁזַנְיָמֵרִיא יַע"ר). וְמַה שְׁכַמּוֹ עִם דְּבָשִׁי, דָּא קְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִיהוּ מְתִיקוּ דְּבִיָּה שֶׁהִיא מְתוּקָה מְכַל, כְּלוּמֵר שְׁקִרִיאַתָּה הִיא מְתוּקָה מְחַמַּת מְתִיקוֹת הַיּוֹדִים שְׁנַעֲשִׂים זֶה, בְּכַמָּה צוּפִין וּמְתִיקִין זַכְמָה לּוֹפִים וּמְתִיקוֹת, וְהוּא מְלַשׁוֹן מְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת לּוֹפִים, שְׁפִירוּשׁוֹ שֶׁהֵם מְתוּקִים יוֹתֵר מְדַבֵּשׁ וְיוֹתֵר מֵהַנוּזֵל מַחְלוֹת דְּבַשׁ הַנִּקְרָא לּוֹף. (מְפִרְשִׁים)

שְׁתִּיתִי יַיִנִי, דָּא צְלוֹתָא דְּמַעוּמָד זוֹ הִיא תְּפִלַּת הַעֲמִידָה, שְׁאוּ

וְעַל דָּא וְעַל כֵּן לְפִי שְׁאִין הַשְּׁפַע נִשְׁפַּע לְמַטָּה אֲלֵא אַחַר הַתְּפִלָּה, לְכַן לִיִּת חֵיּוּבָא דְּמִזּוּנָא אֵין חִיּוּב לְהַתְּפַלֵּל עַל הַמוּזוֹן, אֲרִיאָ דְּבַתַּר צְלוֹתָא אֲלֵא אַחַר הַתְּפִלָּה זַמַּן הַמְשַׁכַּת הַשְּׁפַע לְמַטָּה. וְשׁוֹאֵל בְּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה קוּדְם צְלוֹתָא מְאִי טַעֲמָא מְהוּ הַטַּעַם שְׁזַתְּפִלַּת הַמְּנַחָה אֲמוּרִים תְּהֵלָה לְדוּד לְפָנֵי הַתְּפִלָּה, הִרִי גַם זַעֲרַב הִיא רְאוּי לְבַקֵּשׁ עַל הַמוּזוֹן רַק אַחַר הַתְּפִלָּה, וְהַשִּׁיב בְּגִין דְּעַד דָּא אֲשַׁתְּכַח דִּינָא בְּשִׁיא שְׁאֵרִיךְ לְבַקֵּשׁ עַל הַמוּזוֹנוֹת עַד שְׁעִדִּין לָא נַמְלָא דִּין קֶשֶׁה זַעוֹלֵם, הַמְּתַעֲרַר זַעַת תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, בְּעוּד דְּאַנְפִּין דְּמְלָפָא נְהִירִין זַעוּד שְׁפִנִי הַמֶּלֶךְ מֵאִירוֹת מֵהֶאֱרוֹת שֶׁל תְּפִלַּת שְׁחִירָת, יִימָא תְּהֵלָה דְּדוּד אֵז יֵאמֵר תְּהֵלָה לְדוּד, וְיַבְקֵשׁ עַל מוּזוֹן, בְּהֵאִי סְדוּרָא דְּמִזּוּנָא זַסְדֵּר הַפְּסוּק פּוֹתַח אֵת יַדְּ שְׁנַסְדֵּר לְבַקֵּשׁ עַל מוּזוֹן, דְּבַתַּר דְּדִינָא שְׂרִיא וְתִלִּי עַל עֲלָמָא כִּי אַחַר שֶׁהִדִּין שׁוּרָה וְתִלּוּי עַל הַעוֹלָם, הִיִּינוּ אַחַר תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, דָּאוּ שְׁעַתָּא אִיהוּ כַּכּר אֵין הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ עַל הַמוּזוֹן, אַתָּא רַבִּי בְּנַחֵם וְנְשַׁקִּיָּה זָא רַבִּי פְּנַחֵס וְנַשַּׁק אֵת רַבִּי אֲלַעֲזֵר. (רמ"ק וּמְפִרְשִׁים)

פנחס יום חמישי

זהירות מלהזיק לעצמו

תָּלַת אֵינֹן דְּגַרְמִין בֵּישׁ לְגַרְמִייהוּ, תְּרִין בְּהַאי עֲלָמָא. וְחַד בְּעֲלָמָא אַחְרָא, וְאֵלִין אֵינֹן, מֵאן דְּלֵיִט גְּרַמְיָה, דְּתַנִּין, חַד מְמַנָּא אַתְּפַקֵּד קַמֵּיהּ דְּבַר נֶשׁ, וּבְשַׁעְתָּא דְּלֵיִט גְּרַמְיָה הֵהוּא בַר נֶשׁ, הַאי מְמַנָּא וְשַׁבְעִין אַחְרָנִין דְּמִמֶּנּוּ תַּחֲוֵתִיהּ, נְטִלִין הֵהוּא מְלָה, וְאִמְרִי אָמֵן, וְסִלְקֵי לָהּ לְעֵילָא, וְדֵינִין לָהּ, וְאִיהוּ רְדִיף אַבְתְּרִיהּ, עַד דְּעֵבִיד לֵיהּ וְאִשְׁלִים לֵיהּ הֵהוּא מְלָה.

מֵאן לָן רַב מְמַשָּׁה, דְּאָמַר (שמות לב לב) וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר פְּתַבְתָּ, וְאָמַר לְצוּרָךְ, וְאָף עַל גַּב דְּקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵבִיד רְעוּתִיהּ, עִם כָּל דָּא לָא אֲשַׁתְּזִיב מְעוֹנָשָׁא, וְהָא אַתְּמַר, דְּלֵא אַדְפַּר בְּפַרְשַׁת וְאַתְּהָ תְּצוּהָ, וְאַתְּמַחֵי מִתְּמָן, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

מֵאן לָן רַב מְדוּד מְלָפָא, דְּאָמַר (תהלים לב ב) אֲמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְּרַכֵּי מַחְסוּא בְּלִשׁוֹנִי אֲשַׁמְרָה לְפִי מַחְסוּם בְּעוֹד רְשָׁע לְנַגְדִי, מֵאִי בְּעוֹד רְשָׁע לְנַגְדִי, הֵהוּא מְמַנָּא דְּאַתְּפַקֵּד עַל דָּא, וְנָטִיל הֵהוּא מְלָה לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְבַר נֶשׁ.

וְחַד מֵאן דְּזָרִיק נְהָמָא אוּ פִירוּרִין דְּנְהָמָא בְּאַרְעָא, וְקָא עֵבִיד בֵּיהּ זְלוּלָא כְּמָה דְּאַתְּמַר, הֵנִי תְרִי בְּהַאי עֲלָמָא.

מתוק מדבש

ומביא ראייה לדבר, ואמר מאן לָן רַב מְמַשָּׁה מי לנו גדול ממשה, דְּאָמַר בתפלתו להקב"ה וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר פְּתַבְתָּ ומסר את עצמו עבור ישראל, וְאָמַר לְצוּרָךְ הצלת כלל ישראל, וְאָף עַל גַּב דְּקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵבִיד רְעוּתִיהּ ואף על פי שהקב"ה עשה רצונו ומחל לישראל, והציל את כלל ישראל מכליון, עִם כָּל דָּא לָא אֲשַׁתְּזִיב מְעוֹנָשָׁא עם כל זה לא ניצל משה מעונשו, וְהָא אַתְּמַר דְּלֵא אַדְפַּר בְּפַרְשַׁת וְאַתְּהָ תְּצוּהָ וְאַתְּמַחֵי מִתְּמָן והרי למדנו שבשביל זה אין שמו נזכר בפרשת תצוה, ונמחה שמו משם, וְהָא אוֹקְמוּהָ וכבר ביארו החכמים כך.

ועוד מאן לָן רַב מְדוּד מְלָפָא מי לנו גדול מדוד המלך שנשמר מאד מזה, דְּאָמַר אֲמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְּרַכֵּי מַחְסוּא בְּלִשׁוֹנִי, אֲשַׁמְרָה לְפִי מַחְסוּם בְּעוֹד רְשָׁע לְנַגְדִי ויש לשאול מאי על איזה רשע היתה כונתו בזה שאמר בְּעוֹד רְשָׁע לְנַגְדִי, ומשיב הֵהוּא מְמַנָּא דְּאַתְּפַקֵּד עַל דָּא זה הממונה הנתמנה על זה שמקלל את עצמו, וְנָטִיל הֵהוּא מְלָה לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְבַר נֶשׁ ולוקח את דבר הקללה ההוא שאמר להרע ולהזיק לאותו האדם, הוא נקרא רשע, ועליו אמר דוד, אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי.

וְחַד ועוד אחד העושה רעה לעצמו, מֵאן דְּזָרִיק נְהָמָא אוּ פִירוּרִין דְּנְהָמָא בְּאַרְעָא מי שזורק לחם או פרורי לחם שיש בהם כזית לארץ, וְקָא עֵבִיד בֵּיהּ זְלוּלָא כְּמָה דְּאַתְּמַר ומזלזל בלחם כמו שלמדנו, כי על ידי שמזלזל ומבזה את האוכלים, מונעים ממנו שפע הפרנסה, ובא לידי עניות רח"ל. הֵנִי תְרִי בְּהַאי עֲלָמָא אלו השנים מקבלים עונשם בעולם הזה.

"מאמר זהירות מלהזיק לעצמו" ומבואר בו כי שלשה הם הגורמים רעה לעצמם, הראשון הוא מי שאינו נוהר מלקלל את עצמו, כי הממונים לוקחים את דבריו ומעלים אותם למעלה לדון, ויכול להזיק לעצמו ח"ו. והשני הוא המזלזל בפרורים לזורקם בארץ. והשלישי הוא המדליק אש במוצאי שבת קודם שהגיעו הקהל לומר קדושה, שגורם להבעיר אש הגיהנם קודם הזמן, והרשעים שבגיהנם מקללים אותו.

(מקור המאמר זוהר פרשת פנחס דף רנו ע"א-ב, צצ'אורינו כרך יד עמ' תל-תנג. ומונח גם זוהר פרשת צלאשית דף יד ע"ג, צשינוי לשון)

תָּלַת אֵינֹן דְּגַרְמִין בֵּישׁ לְגַרְמִייהוּ שלשה אנשים הם הגורמים רעה לעצמם, רצה לומר העושה אחד מג' דברים האלו גורם רע לעצמו, תְּרִין בְּהַאי עֲלָמָא שנים מהם גורמים רעה לעצמם בעולם הזה, וְחַד בְּעֲלָמָא אַחְרָא ואחד גורם רעה לעצמו בעולם האחר, וְאֵלִין אֵינֹן ואלו הם, מֵאן דְּלֵיִט גְּרַמְיָה מי שמקלל את עצמו, כי בקלתו פותח פתח להשטן שיקטרג עליו, דְּתַנִּין כי למדנו, חַד מְמַנָּא אַתְּפַקֵּד קַמֵּיהּ דְּבַר נֶשׁ ממונה אחד נתמנה והולך לפני האדם, הוואה תמיד את מעשיו, ועולה ומעיד עליו למעלה, וּבְשַׁעְתָּא דְּלֵיִט גְּרַמְיָה הֵהוּא בַר נֶשׁ ובשעה שהאדם מקלל את עצמו, הַאי מְמַנָּא וְשַׁבְעִין אַחְרָנִין דְּמִמֶּנּוּ תַּחֲוֵתִיהּ זה הממונה ושבעים אחרים הממונים תחתיו, נְטִלִין הֵהוּא מְלָה לוקחים אותו דבר הקללה, וְאִמְרִי אָמֵן ואומרים עליו אמן, כלומר שיתקיים הקללה, וְסִלְקֵי לָהּ לְעֵילָא וְדֵינִין לָהּ ומעלים אותו למעלה ודנים לאותו הדבור אם ראוי שיתקיים בו, ואם נפסק שיתקיים, אוּ וְאִיהוּ רְדִיף אַבְתְּרִיהּ זה הממונה רודף אחריו, עַד דְּעֵבִיד לֵיהּ וְאִשְׁלִים לֵיהּ הֵהוּא מְלָה עד שעושה לו ומשלים ומקיים בו את דבר הקללה שקילל את עצמו רח"ל.

וְחַד בְּהֵוּא עֲלֵמָא, מֵאן דְּאוּקִיד שְׂרָגָא בְּמוֹצָאי שַׁבַּת, עַד לֹא מָטוּ יִשְׂרָאֵל לְקְדוּשָׁה דְּסִדְרָא, בְּגִין דְּקָא מְחַלֵּל שַׁבַּתָא, וְגָרִים לְנוֹרָא דְּגִיּהֲנָם לְאַתּוּקְדָא עַד לֹא מָטָא זְמַנְיָה.

חַד דְּיוֹכְתָא אֵית בְּגִיּהֲנָם לְאַיְנוּן דְּקָא מְחַלְלֵי שַׁבַּתָא, פִּיּוּן דְּאִיהוּ אוּקִיד שְׂרָגָא עַד לֹא מָטָא זְמַנְיָה, חַד מְמַנָּא אֵית בְּגִיּהֲנָם בְּמוֹצָאי שַׁבַּת, וְאוּקִיד בְּקִדְמִיתָא לְהֵוּא דְּיוֹכְתָא, וְאָמַר הָאֵי דְּיוֹכְתָא דְּפִלְנִיָא, וְכָל חִיִּיבִין דְּגִיּהֲנָם מְסִיִיעֵי לְאוּקְדָא הֵוּא דְּיוֹכְתָא, הֵוּא מְמַנָּא קְאָרִי וְאָמַר, (ישעיה כב י) הִנֵּה יְהוָה מְטַלְטֵלְךָ טַלְטֵלָה גָבֵר וְעֵטְף עֵטָה, חִיִּיבִין דְּגִיּהֲנָם אָמַרִי, (שם פסוק יח) פְּדוּר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם שְׁמָה תָמוּת וְגוֹמַר, בְּגִין דְּאִיהוּ גָרִים לֹון לְאַתּוּקְדָא עַד לֹא מָטָא זְמַנְיָה, הָא לֹון תִּלְתָא דְּגָרְמִי בִיש לְגָרְמִיָּהוּ, פְּמָה דְּאַתְמַר.

מתוק מדבש

להבעיר מקום ההוא, והוא מְמַנָּא קְאָרִי וְאָמַר אותו הממונה קורא ואומר עליו פסוק זה, היינו שמקלל אותו בקללות שנאמר על שבנא וסייעתו, הִנֵּה יְהוָה מְטַלְטֵלְךָ טַלְטֵלָה גָבֵר כמו שכתוב את נפש אויביך יקלענה תוך כף הקלע, וזהו מדה כנגד מדה, הוא טלטל את הרשעים ממנוחתם, גם הוא יטולטל ממקומו, וְעֵטְף עֵטָה (ענין עפיפה ופריחה) והיינו יפריחך כעוף בגלות, חִיִּיבִין דְּגִיּהֲנָם אָמַרִי רשעי הגיהנם אומרים עליו, פְּדוּר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם, שְׁמָה תָמוּת וְגוֹמַר תהיה נזק ככדור בגלות ושם תמות, וזהו גם כן מדה כנגד מדה, לפי שהוא גרם להדליק מקומות הרבה בגיהנם לכל רשע ורשע מקומו, לכן אף הוא יגלה למקומות הרבה ויהיה מטולטל מזה לזה, והיינו בְּגִין דְּאִיהוּ גָרִים לֹון לְאַתּוּקְדָא עַד לֹא מָטָא זְמַנְיָהוּ לפי שהוא גרם להם להשרף עד שלא הגיע זמנם, הָא לֹון תִּלְתָא דְּגָרְמִי בִיש לְגָרְמִיָּהוּ, פְּמָה דְּאַתְמַר הרי לנו ג' אנשים הגורמים רע לעצמם, כמו שלמדנו. (רמ"ק ומפרשים)

וְחַד בְּהֵוּא עֲלֵמָא ואחד נענש בעולם הבא, והוא מֵאן דְּאוּקִיד שְׂרָגָא בְּמוֹצָאי שַׁבַּת עַד לֹא מָטוּ יִשְׂרָאֵל לְקְדוּשָׁה דְּסִדְרָא מי שמדליק נר במוצאי שבת טרם שהגיעו ישראל לומר קדושה דסדרא, שהוא ואתה קדוש וגו', בְּגִין דְּקָא מְחַלֵּל שַׁבַּתָא לפי שהוא מחלל שבת, וְגָרִים לְנוֹרָא דְּגִיּהֲנָם לְאַתּוּקְדָא עַד לֹא מָטָא זְמַנְיָה ועל ידי זה האש שלמטה הוא גורם להבעיר אש הגיהנם טרם שהגיע זמנו.

וממשיך ואמר חַד דְּיוֹכְתָא אֵית בְּגִיּהֲנָם לְאַיְנוּן דְּקָא מְחַלְלֵי שַׁבַּתָא מקום מיוחד יש בגיהנם לאותם מחללי שבתות, פִּיּוּן דְּאִיהוּ אוּקִיד שְׂרָגָא עַד לֹא מָטָא זְמַנְיָה כיון שהוא הדליק נר במוצאי שבת טרם שהגיע הזמן שמותר להדליק נר, חַד מְמַנָּא אֵית בְּגִיּהֲנָם בְּמוֹצָאי שַׁבַּת ממונה אחד יש בגיהנם הממונה במוצאי שבת להדליק את הגיהנם, וְאוּקִיד בְּקִדְמִיתָא לְהֵוּא דְּיוֹכְתָא ומבעיר בתחילה אותו המקום של המדליק האש קודם זמנו, וְאָמַר הָאֵי דְּיוֹכְתָא דְּפִלְנִיָא ואמר מקום זה הוא מוכן לאיש פלוני שהדליק נר קודם זמנו, וְכָל חִיִּיבִין דְּגִיּהֲנָם מְסִיִיעֵי לְאוּקְדָא הֵוּא דְּיוֹכְתָא וכל רשעי הגיהנם מסייעים אותו

פְּנַחַס יוֹם שְׁשִׁי

סְגוּלַת נִשְׁמָה יִתִּירָה בַשַּׁבָּת

עֲלֵמָא דְאֵתִי אִיהוּ הֵיכְלָא לְהֵיחֵי נְקוּדָה עֲלָאָה, וְכַד אִיהִי קַיִמָא וְנִטְלָא בְּגַדְפָּהָא לְאַבְהֶן לְאַתְעֵטְרָא לְעֵילָא, אֶקְרִי כְּלָא שַׁבָּת, וְכַד אַבְהֶן מִתְעֵטְרֵן לְעֵילָא בְּגוּ נְקוּדָה עֲלָאָה, אֶקְרִי שַׁבָּת, נְקוּדָה תַּתָּאָה פֶּד מִתְעֵטְרָא בְּאַבְהֶן אֶקְרִי שַׁבָּת.

הָאִי נְקוּדָה תַּתָּאָה פֶּד סְלָקָא וְאַתְחַזִּיאת וְאַתְקַשְׁיטת, כְּדִין כָּל חֲדוּה אֲשַׁתְּפַח לְעֵילָא וְתַתָּא, וְעֲלָמִין כְּלָהוּ בְּחֲדוּהָ.

וּבְהָאִי לִילְיָא, הָאִי נְקוּדָה אֲתַפְּשֵׁט נְהוּרְהָא, וּפְרִישׁ גְּדַפּוּי עַל עֲלֵמָא, וְכָל שְׁלִטוּנִין אַחֲרָנִין מִתְעַבְּרֵן, וְנִטְרִי וְאֲשַׁתְּפַח עַל עֲלֵמָא.

וּכְדִין אֲתוּסָף רוּחַ נִשְׁמָתָא בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל חַד וְחַד, וּבְהֵיחֵי נִשְׁמָתָא יִתִּירָא נִשְׁיִין כָּל עַצְבָּא וְחִימָתָא, וְלָא אֲשַׁתְּפַח בְּר חֲדוּהָ לְעֵילָא וְתַתָּא.

מִתּוֹק מִדְּבַשׁ

מַצִּינָה, מִנְחָלוֹת לְמַעַלָּה נְאֻלְלוֹת וְלַמַּטָּה נְצִי"ע, וְעֲלָמִין בְּעָהוּ בְּחֲדוּהָ וְכָל הָעוֹלָמוֹת הֵס נִשְׁמָחָה מִחֲמַת אֹרַח הַצִּינָה הַמִּתְפַּשֵּׁט צַהֵס וּמַנְדִּיל אֵת הַקְּלִיפָה מֵהַקְּדוּשָׁה, לְכֵן אֵין עוֹד דְּלָגָה וּיְגוּן.

וּבְהָאִי לִילְיָא הָאִי נְקוּדָה אֲתַפְּשֵׁט נְהוּרְהָא בְּלִיל שַׁבָּת קוּדֵשׁ מִתְפַּשֵּׁטת זֹו הַנְּקוּדָה שֶׁהִיא הַמְּלֻכּוֹת בְּאוֹרוֹתֶיהָ, וּפְרִישׁ גְּדַפּוּי עַל עֲלֵמָא וּפּוֹרֶסֶת כְּנַפְיָה עַל הָעוֹלָם, כְּנַפְיָה הֵינּוּ מַחְנוּתֵיהָ הַכְּלוּלִים עִמָּה הַמִּתְפַּשֵּׁטִים וּמִמְלָאִים אֵת הָעוֹלָם בְּסוּד הַתְּפַשֵּׁטוֹת סוּכַת שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, וְכָל שְׁלִטוּנִין אַחֲרָנִין מִתְעַבְּרֵן וְכָל שְׁלִיטַת מְלָאךְ מִט"ט שֶׁר הָעוֹלָם הַשּׁוֹלֵט בִּימּוֹת הַחֹהֵל עַל יַדֵי כַּחוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל יַדֵי כַךְ שׁוֹלְטִים שְׂרֵי הָאוֹמוֹת, כּוֹלָם מִתְעַבְּרִים וּמִתְבַּטְּלִים לְכֵן אֵין הַחִיצוֹנִים שׁוֹלְטִים בַּשַּׁבָּת, וְנִטְרִי וְאֲשַׁתְּפַח עַל עֲלֵמָא וְשִׁמְרִיהָ נִמְצָאָה עַל הָעוֹלָם כִּי הַשְּׁכִינָה שׁוֹמֵרַת אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּכְדִין וְאִז כֶּשֶׁה־מְלֻכּוֹת מִתְפַּשֵּׁטת בְּאוֹרוֹתֶיהָ, עַל יַדֵי זֹה נִטְהָרִים וּמִזְדַּכְכִּים הָאוֹרִים שֶׁל זֹה הָעוֹלָם, אֲתוּסָף רוּחַ נִשְׁמָתָא בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל חַד וְחַד נְתוּסָף רוּחַ שֶׁל נִשְׁמָה יִתִּירָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי כִּבְר רֵאוּי אֹרִי הָעוֹלָם שִׁיתְפַּשֵּׁט בּו נִשְׁמָה חֲדָשָׁה טְהוּרָה מֵהַמְּלֻכּוֹת שֶׁשׁוֹרְשָׁה בְּבִינָה, וּבְהֵיחֵי נִשְׁמָתָא יִתִּירָא נִשְׁיִין כָּל עַצְבָּא וְחִימָתָא וּבִנְשִׁמָה הִיתִירָה הִיא נִשְׁכַּחִים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל מִינֵי עַצְבוֹת וְכַעַס שֶׁהֵם מַצֵּד הַקְּלִיפּוֹת, כִּי הַנִּשְׁמָה שֶׁמִּבִּינָה מְסוּגַלַת לְשִׁמַּח אֵת הָאָדָם וְלַהֲעֵבִיר מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי דָאגָה וּיְגוּן, וְלָא אֲשַׁתְּפַח בְּר חֲדוּהָ לְעֵילָא וְתַתָּא וְלָא נִמְצָא אֵלָא שִׁמְחָה לְמַעַלָּה בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְלַמַּטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְעִיֵן צַעֲרָה כְּחוֹת (דף ס"ט טו"ר ד') שְׁכַחַת: כִּי צִלִּיל שַׁבָּת צָהָ לְאָדָם חוֹסֶפֶת נֶפֶשׁ צַעֲרָה קְצֵלַת הַשַּׁבָּת, וְחוֹסֶפֶת הַרוּחַ צַעֲרָה אֲמִירַת צִרְכּוֹ, וְחוֹסֶפֶת הַנִּשְׁמָה צַעֲרָה אֲמִירַת וּפְרוּס עֲלֵינוּ סוּכַת שְׁלוֹמֶךָ, וְכָל ג' חוֹסֶפֶת אֵלּוּ הֵס צָחוֹת מִנְּדַת הַמְּלֻכּוֹת שׁוֹמֵן עֲלֵינָהּ הִיא צִלִּיל שַׁבָּת.

"מֵאִמֵר סְגוּלַת נִשְׁמָה יִתִּירָה בַשַּׁבָּת" וּמְבוֹאֵר בּו כִּי גַם הַבִּינָה נִקְרָאת "שַׁבָּת" בְּשַׁעֲת עֲלִייתָהּ אֵל הַיְחוּד עִם הַחֲכֵמָה, כִּי עוֹלָה מְעוֹטֶרַת עִם חֲגוּ"ת הַנְּרֻמוּים בְּג' עַנְפֵי אוֹת "ש", וְהִיא עֲצֻמָּה נִקְרָאת בַת. וְהוּא כְּדִמּוּן הַמְּלֻכּוֹת הַנִּקְרָאת שַׁבָּת. וּמְבוֹאֵר כִּי כֶּשֶׁעוֹלָה הַמְּלֻכּוֹת לְאַצִּילוֹת בְּהַתְּקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת, וְשׁוֹרָה בַּה אֹרַח הַבִּינָה, אִז סְרִים כָּל מִינֵי דָאגָה וּיְגוּן וְשׁוֹרָה הַשְּׁמַחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַשְּׁכִינָה פּוֹרֶסֶת כְּנַפְיָה לְשִׁמְרִיהָ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְנוֹדְכָךְ אֹרִי הָעוֹלָם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִקְבָּלִים נִשְׁמָה יִתִּירָה שֶׁסְּגוּלָתָהּ לְהַשְׁכִּיחַ עַצְבוֹת וְכַעַס, וְלַהֲמַצִּיא שִׁמְחָה.

(מִקּוּר הַמִּנְחָמֵר צוֹהַר פְּרַשְׁת וּיקָהֵל דף ר"ד ע"א, צִיטוֹרִינוּ כִּכֵּן ח ע"מ 33-35)

עֲלֵמָא דְאֵתִי אִיהוּ הֵיכְלָא לְהֵיחֵי נְקוּדָה עֲלָאָה עוֹלָם הַצָּה שְׁהוּא סוּד אִימָא הִיא הֵיכְלָא לְאַצִּילוֹת שְׁהוּא סוּד נְקוּדָה עֲלִיוֹנָה סוּד אֹת י' דְהוּ"ה, וְכַד אִיהִי קַיִמָא וְנִטְלָא בְּגַדְפָּהָא לְאַבְהֶן לְאַתְעֵטְרָא לְעֵילָא עַס אֲצָא, אִז וְנִטְרִי וְאֲשַׁתְּפַח עַל עֲלֵמָא וְכַד אִיהִי קַיִמָא וְנִטְלָא בְּגַדְפָּהָא לְאַבְהֶן לְאַתְעֵטְרָא לְעֵילָא הִיא לּוֹקַחַת כְּנַפְיָה אֵת הַאֲצוֹת שֶׁהֵס חֲגוּ"ת דו"א שְׁנַעֲשׂוּ מוֹחִין דְחַצ"ד, שְׁעוֹלִים צַה צְסוּד מִיֵּין נּוֹקְצִין כְּדִי לְהַתְעַטֵּר וְלַהֲתִיחַד עַל יַדֵס לְמַעַלָּה עַס אֲצָא, וְאִז אֶקְרִי בְּעָא שַׁבָּת צִיחַד נְקֻרָאִים שַׁבָּת, כִּי אִימָא נְקֻרָאֵת צ"ת, וְעַס חֲגוּ"ת דו"א שֶׁהֵס סוּד ג' קוּיִס שֶׁל אֹת ס', נְקֻרָאִים צַהֵס שַׁבָּת, נִמְנָא וְכַד אֶבְרָהָם מִתְעַבְּרֵן עֲלֵימָא כֶּשֶׁה־מוֹחִין דְחַצ"ד דו"א עוֹלִים לְמַעַלָּה צָחִימָא צְסוּד מִיֵּין נּוֹקְצִין, בְּגוּ נְקוּדָה עֲלָאָה צְמוֹן הַנְּקוּדָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא הִיסוּד דְלִימָא, אִז אֶקְרִי שַׁבָּת נְקֻרָאִים שַׁבָּת, וְכֵן נְקוּדָה תַּתָּאָה פֶּד מִתְעֵטְרָא בְּאַבְהֶן אֶקְרִי שַׁבָּת נְקוּדָה הַמִּתְמוּנָה שֶׁהִיא הַמְּלֻכּוֹת כֶּשֶׁמִּתְעַטֵּרַת צַחֲגוּ"ת נְקֻרָאִים צִיחַד שַׁבָּת כְּנ"ל. (שַׁעֲרֵי רַמְ"ק וּמְפָרְשִׁים) הָאִי נְקוּדָה תַּתָּאָה זֹו הַנְּקוּדָה הַמִּתְמוּנָה שֶׁהִיא הַמְּלֻכּוֹת דְלִימָא, פֶּד סְלָקָא וְאַתְחַזִּיאת וְאַתְקַשְׁיטת כֶּשֶׁהִיא עוֹלָה מְעוֹלָם הַצִּינָה וְנִרְאִית צְעוֹלָם הַאֲצִילוֹת וּמִתְקַשְׁטַת צַפְנֵי ז"א, כְּדִין בְּעָא חֲדוּהָ אֲשַׁתְּפַח עֲלֵימָא וְתַתָּא אִז כָּל מִינֵי שִׁמְחָה הַמִּתְפַּשֵּׁטוֹת

מטות יום ראשון

כל העולם ניזון ומתפרנס בזכות ישראל

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (דברים ח י) **וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְגו'**, פָּמָה זָפַאין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעִי בְּהוּ, וְקָרִיב לֹון לְגַבְיָה מִפְּל עֵמִין, וּבְגִינְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל יְהִיב מְזוֹנָא וְשָׂבַעָא לְכָל עֲלָמָא, וְאֵלְמָלָא יִשְׂרָאֵל לֹא יְהִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזוֹנָא לְעֲלָמָא.

וְהִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אֵינוֹן בְּגִלוּתָא עַל אַחַת פָּמָה וְכַמְּה דְּנִטְלִי מְזוֹנָא עַל חַד תְּרִין, בְּזַמְנָא דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קִדְשָׁא, הָוָה נְחִית לֹון מְזוֹנָא מֵאַתֵּר עֲלָאָה, וְאֵינוֹן יְהִיב חוּלְק תְּמַצִּית לְעֵמִין, וְעֵמִין פְּלָהוּ לֹא אֲתֵזְנוּ אֲלָא מִתְּמַצִּית, וְהִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אֵינוֹן בְּגִלוּתָא, אֲתַהֲפֵךְ בְּגוֹוֹנָא אַחְרָא.

מְתַל לְמַלְפָּא דְּאַתְקִין סְעוּדָתָא לְבְנֵי בֵיתֵיהּ, פֶּל זְמָנָא דְּאֵינוֹן עֲבָדִי רְעוּתֵיהּ אֲכָלִי סְעוּדָתָא עִם מַלְפָּא, וְיְהִיב לְכַלְפֵּי חוּלְק גְּרָמִין לְמַגְרָר, בְּשַׁעְתָּא דְּבְנֵי בֵיתֵיהּ לֹא עֲבָדִי רְעוּתָא דְּמַלְפָּא, מַלְפָּא יְהִיב פֶּל סְעוּדָתָא לְכַלְפֵּי, וְסָלִיק לֹון גְּרָמִי.

בְּגוֹוֹנָא דָּא, פֶּל זְמָנָא דְּיִשְׂרָאֵל עֲבָדִי רְעוּתָא דְּמֵאַרְיָהוֹן, הָא עַל פְּתוּרָא דְּמַלְפָּא אֵינוֹן אֲכָלִי, וְכָל סְעוּדָתָא אֲתַתְּקֵן לְהוֹן, וְאֵינוֹן מֵהֵוּא חֲדוּה דְּלֵהוֹן, יְהִיב גְּרָמִי דְּאֵיהוּ תְּמַצִּית לְעֵמִין.

מתוק מדבש

ממקום עליון דהיינו ממלכות דלילולת, וְאֵינוֹן יְהִיב חוּלְק תְּמַצִּית לְעֵמִין והם נתנו חלק התמצית להאומות, וְעֵמִין פְּלָהוּ לֹא אֲתֵזְנוּ אֲלָא מִתְּמַצִּית וְכָל האומות לא נוזנו אלא מתמצית, לפי שישראל היו יושבים ראשונה במלכות שמים ומקבלים עיקר השפע ונותנים תמציתם לשרי אומות העולם והם היו מפרנסים את אומותם למטה, וְהִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אֵינוֹן בְּגִלוּתָא אֲתַהֲפֵךְ בְּגוֹוֹנָא אַחְרָא ועתה שישראל הם בגלות והשכינה גלתה בין השרים נתהפך הדבר באופן אחר, שהשכינה משפעת שפע מרובה אל שרי האומות כדי שיגיע קצת שפע לפרנסת ישראל.

מְתַל לְמַלְפָּא דְּאַתְקִין סְעוּדָתָא לְבְנֵי בֵיתֵיהּ משל למלך שהתקין והכין סעודה לבני ביתו, פֶּל זְמָנָא דְּאֵינוֹן עֲבָדִי רְעוּתֵיהּ אֲכָלִי סְעוּדָתָא עִם מַלְפָּא כל זמן שהם עושים רצונו אוכלים הסעודה עם המלך, וְיְהִיב לְכַלְפֵּי חוּלְק גְּרָמִין לְמַגְרָר ונותנים להכלבים חלק העצמות לגרור, אבל בְּשַׁעְתָּא דְּבְנֵי בֵיתֵיהּ לֹא עֲבָדִי רְעוּתָא דְּמַלְפָּא בשעה שבני ביתו אינם עושים רצון המלך, מַלְפָּא יְהִיב פֶּל סְעוּדָתָא לְכַלְפֵּי וְסָלִיק לֹון גְּרָמִי המלך נותן את כל הסעודה להכלבים כדי לייסר בזה את בני ביתו במה שהם רואים שסעודת המלך משליכים להאכלים לכלבים, ולהם נותן רק את העצמות.

בְּגוֹוֹנָא דָּא פֶּל זְמָנָא דְּיִשְׂרָאֵל עֲבָדִי רְעוּתָא דְּמֵאַרְיָהוֹן כמו כן כל זמן שישראל עושים רצון קונם, הָא עַל פְּתוּרָא דְּמַלְפָּא אֵינוֹן אֲכָלִי הרי על שלחן המלך הם אוכלים, והיינו שפע מהשכינה שהיא סוד שלחן המלך שהוא ו'א, וְכָל סְעוּדָתָא אֲתַתְּקֵן לְהוֹן וְכָל הסעודה נתקן והוכן להם, וְאֵינוֹן מֵהֵוּא חֲדוּה דְּלֵהוֹן וישראל משמחתם דהיינו בזמן שמחתנו בחג הסוכות, יְהִיב גְּרָמִי דְּאֵיהוּ תְּמַצִּית לְעֵמִין נותנים העצמות שהוא התמצית לכל העמים, והיינו שבעים פרי החג שמתמעטים והולכים, להראות שהם נוטלים למטה בסוד המיעוט.

"מאמר כל העולם ניזון ומתפרנס בזכות ישראל" ומבואר בו שבחס של ישראל קדושים, שהקב"ה בחר בהם ובזכותם הוא מפרנס לעולם כולו. ומבאר כי בזמן המקדש היה יורד כל השפע לישראל, והם היו מחלקים שיירים לאומות העולם לקיימם, ולמלאכיהם. אבל עתה בגלות מקבלים האומות חלק כפול כדי שיפרנסו לישראל. נמצא שבכל זמן אומות העולם מתפרנסים בזכות ישראל. (מקור המאמר צ'הר פרשת תרומה דף קנ"ג ע"ג, צנאורינו כחן ז עמ' טז-ט"ז)

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח לפרש מה שכתוב **וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְגו'** והקדים ואמר **פָּמָה זָפַאין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעִי בְּהוּ** כמה מאושרים הם ישראל שהקב"ה בחר בהם ברצונו הטוב בלי שום טעם וסיבה, ואוהב אותם באהבה שאינה תלויה בדבר שאינה בטלה לעולם, וְקָרִיב לֹון לְגַבְיָה מִפְּל עֵמִין וקרוב אותם אליו מכל העמים, וּבְגִינְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל יְהִיב מְזוֹנָא וְשָׂבַעָא לְכָל עֲלָמָא ובשביל ישראל הוא נותן מזון כראוי ושובע ברבוי השפע לכל ברואי עולם המתפרנסים למטה, וְאֵלְמָלָא יִשְׂרָאֵל לֹא יְהִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזוֹנָא לְעֲלָמָא ואם לא ישראל לא היה נותן הקב"ה מזון לברואי העולם, והיה העולם כלה ואבד.

ואם תאמר תינח בזמן שישראל על אדמתם, אבל בזמן שישראל דחופים ודחויים בגלות מה איכא למימר, לזה אמר **וְהִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אֵינוֹן בְּגִלוּתָא** ועתה שישראל הם בגלות, **עַל אַחַת פָּמָה וְכַמְּה דְּנִטְלִי מְזוֹנָא עַל חַד תְּרִין** על אחת כמה וכמה שכל האומות מקבלות מזונות על אחת שתיים, כלומר שהם נוטלים עתה חלק יותר ממה שנטלו קודם הגלות כדי שיגיע מהם התמצית לישראל, ומפרש ואמר כי בְּזַמְנָא דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קִדְשָׁא בשעה שישראל היו בארץ הקדושה ובית המקדש היה קיים, הָוָה נְחִית לֹון מְזוֹנָא מֵאַתֵּר עֲלָאָה היה יורד להם שפע המזון

וְכָל זְמַנָּא דְיִשְׂרָאֵל לֹא עֲבָדֵי רְעוּתָא דְמֵאֲרִיִּהוּן, אֲזִלֵי בְּגִלוּתָא, וְהָא סְעוּדָתָא לְכַלְבֵּי, וְאֶסְתַּלַּק לִזְוֵן תְּמַצִּית, דְּכֹתִיב (יחזקאל ד יג) פְּכָה יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לֶחֶמָם טָמֵא בְּגוֹיִם, דְּהָא תְּמַצִּית דְּגַעוּלִיִּהוּן אֲכָלִי, וּוֵי לְבָרָא דְמִלְפָּא דִּיתִיב וּמְצַפָּה לְפִתּוּרָא דְעֲבָדָא, מַה דְּאֶשְׁתָּאֵר מִגּוּ פִתּוּרָא אִיהוּ אֲכִיל.

דְּיִדּוּ מִלְפָּא אָמַר, (תהלים כג ה) תַּעֲרֹף לְפָנַי שְׁלַחַן נֶגֶד צוּרְרֵי, דְשִׁנְתָּ בְשֶׁמֶן רֵאשֵׁי פוֹסֵי רוּיָהּ, תַּעֲרוּף לְפָנַי שְׁלַחַן, דְּאֵ סְעוּדָתָא דְמִלְפָּא, נֶגֶד צוּרְרֵי, אֵינּוּן פְּלָבִי דִּיתְבִּי קָמִי פִתּוּרָא, מְצַפָּאן לְחוּלְקֵי גְרָמִין, וְאִיהוּ יְתִיב עִם מִלְפָּא בְּעִנּוּגָא דְסְעוּדָתָא בְּפִתּוּרָא.

דְשִׁנְתָּ בְשֶׁמֶן רֵאשֵׁי, דְּאֵ רִישָׁא דְסְעוּדָתָא, דְּכָל מְשַׁחָא וְשִׁמּוֹנָא וְתַקּוּן סְעוּדָתָא אֲתִיְהִיב בְּקִדְמִיתָא לְרַחֲמֵי דְמִלְפָּא, מַה דְּאֶשְׁתָּאֵר לְבִתֵּר אֲתִיְהִיב לְכַלְבֵּי, וְלֵאֲיִנּוּן פְּלַחֵי פִתּוּרָא.

פוֹסֵי רוּיָהּ, מְלִיא פְּסָא קָמִי רַחֲמֵי דְמִלְפָּא תְּדִיר, דְּלֹא יִצְטְרִיף לְמִשְׁאֵל, וְעַל רְזָא דְאֵ הוּוּ יִשְׂרָאֵל תְּדִיר עִם שְׂאֵר עַמִּין.

מתוק מדבש

ימוד העליון.

דְשִׁנְתָּ בְשֶׁמֶן רֵאשֵׁי פִירוּשׁ רֵאשֵׁי דְאֵ רִישָׁא דְסְעוּדָתָא זְהוּ רֵאשׁ וְעִיקַר הַסְעוּדָה, דְּכָל מְשַׁחָא וְשִׁמּוֹנָא וְתַקּוּן סְעוּדָתָא אֲתִיְהִיב בְּקִדְמִיתָא לְרַחֲמֵי דְמִלְפָּא שְׁכַל הַשֶּׁמֶן וְהַשִּׁמּוֹנִית וְתִיקוּן הַסְעוּדָה נִיתָנִים תַּחֲלִילָה לַאֲהוּבֵי שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְלֵאשׁ לִזְמַן שֶׁמֶן הוּא סוּד מוֹת הַחֲכָמָה, וְהַשִּׁמּוֹנִית הוּא סוּד מוֹת הַצִּינָה, וְתַקּוּן הַסְעוּדָה הוּא סוּד מוֹת הַדַּעַת, שְׁכּוֹלֵס יוֹרְדִים וּמְשַׁמְלֵשֵׁלִים לְבֵנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם אֲהוּזֵי הַמֶּלֶךְ צ"ה, וְרַק מַה דְּאֶשְׁתָּאֵר לְבִתֵּר אֲתִיְהִיב לְכַלְבֵּי מַה שְׁנִשְׂאֵר אַחַר כֵּךְ נִיתֵן לְהַכְלִיבִים שֶׁהֵם הַשְּׂרִים וְהַאֲוִמוֹת כְּנ"ל, וְלֵאֲיִנּוּן פְּלַחֵי פִתּוּרָא וְלֵאלוֹ הַמְשַׁמְשִׁים אֵת הַשְּׁלַחַן, שֶׁהֵם מְלֹאכֵי הַשְּׂרֵת הַמְשַׁמְשִׁים אֵת יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת תְּפִלוֹתֵיהֶם כְּדֵי לְגַרוֹס הַתְּעוֹרְרוֹת הַיְחוּד, גַּם הֵם מְקַבְּלִים שְׁפַעַם הַקָּדוֹשׁ רַק עַל יְדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל.

פוֹסֵי רוּיָהּ הֵינּוּ מְלִיא פְּסָא קָמִי רַחֲמֵי דְמִלְפָּא תְּדִיר דְּלֹא יִצְטְרִיף לְמִשְׁאֵל הַכּוֹס מְלֵא תְּמִיד לְפָנַי אֲהוּבֵי שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא יִצְטְרֹךְ לְבַקֵּשׁ, רְצָה לִזְמַן הַשְּׂכִינָה נִקְרָאת בְּשֵׁם אֱלֹהִים שְׁבַגִּימְטְרִיא כו"ס, וְאֵם יִשְׂרָאֵל זֹכִים הִיא מְלֵאָה שְׁפַע וּמְשַׁפַּעַת שְׁפַע מְרוּבָה לְיִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁאֲפִילוֹ אֵינֶם צְרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל עַל פְּרִנְסָתָם, וְעַל רְזָא דְאֵ הוּוּ יִשְׂרָאֵל תְּדִיר עִם שְׂאֵר עַמִּין וְעַל סוּד הַזֶּה הֵינּוּ יִשְׂרָאֵל תְּמִיד בִּיחַס עִם שְׂאֵר הָעַמִּים. וְהִבֵּיאת בְּתַחֲלִיל הַמֵּאמֵר אֵת הַפְּסוּק וְאֶכְלֵת וּשְׁבַעַת וְגו', לְפִי שְׂרָצָה לְעֶסוֹק בְּעִנּוּן תִּיקוּן הַסְעוּדָה וְעִנּוּן שְׁפַע הַמּוֹזֵן. (רמ"ק ודמ"א ומפנש"ס)

וְכָל זְמַנָּא דְיִשְׂרָאֵל לֹא עֲבָדֵי רְעוּתָא דְמֵאֲרִיִּהוּן אֲזִלֵי בְּגִלוּתָא וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל אֵינֶם עוֹשִׂים רְצוֹן קוֹנֵם, כְּלוּמַר שֶׁאֵינֶם זְכָאִין שִׁיתִּיחַד יְחוּד הָעֲלִיּוֹן עַל יָדָם, אִזְ הֵם הוֹלְכִים בְּגִלוּת וְהַשְּׂכִינָה גוּלָה עִמָּהֶם, וְהָא סְעוּדָתָא לְכַלְבֵּי וְכָל הַסְעוּדָה דְהֵינּוּ הַשְּׁפַע הַנִּשְׁפַע לְפְרִנְסַת הָעוֹלָם נִיתָנָת לְהַכְלִיבִים שֶׁהֵם שְׂרֵי מַעֲלָה עִם אוֹמוֹתֵיהֶם שְׁלִמְטָה, וְאֶסְתַּלַּק לִזְוֵן תְּמַצִּית וְלִישְׂרָאֵל נִיתָנָת רַק הַתְּמַצִּית, וְעַל זֶה נֹאמַר פְּכָה יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לֶחֶמָם טָמֵא בְּגוֹיִם דְהֵינּוּ דְהָא תְּמַצִּית דְּגַעוּלִיִּהוּן אֲכָלִי כִי תְּמַצִּית שֶׁל גַּעוּלִיִּהֶם וּמֵאֲכֹלֵם הַמֵּאוּס שֶׁל הַגּוֹיִם הֵם אוֹכְלִים, וּוֵי לְבָרָא דְמִלְפָּא דִּיתִיב וּמְצַפָּה לְפִתּוּרָא דְעֲבָדָא אוֹי לְבֵן הַמֶּלֶךְ שִׁישׁוּב וּמְצַפָּה לְפָנַי שְׁלַחַן הָעֵבֶד שִׁיתָנוּ לוֹ לְאֲכֹל מְעִיקַר הַסְעוּדָה, וְאַחַר כָּל זֶה מַה דְּאֶשְׁתָּאֵר מִגּוּ פִתּוּרָא אִיהוּ אֲכִיל רַק מַה שְׁנִשְׂאֵר שִׁיּוֹר מִן הַשְּׁלַחַן הוּא אוֹכֵל, שְׁזַהוּ צַעַר כְּפוֹל לְבֵן הַמֶּלֶךְ.

וְאַחַר שֶׁאֵמַר כְּמַה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת הֵם לְיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁמִּתְּפַרְנְסִים מִיּוֹד שֶׁל הַקְּב"ה, מְבֹאֵר שְׁעַל זֶה הִיָּה דוּד הַמֶּלֶךְ מְשַׁבַּח לְהַקְּב"ה, וְזֶה שֶׁאֵמַר דְּיִדּוּ מִלְפָּא אָמַר דוּד הַמֶּלֶךְ אֵמַר לְהַקְּב"ה בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל תַּעֲרוּף לְפָנַי שְׁלַחַן נֶגֶד צוּרְרֵי, דְשִׁנְתָּ בְשֶׁמֶן רֵאשֵׁי פוֹסֵי רוּיָהּ וּמְפַרֵשׁ תַּעֲרוּף לְפָנַי שְׁלַחַן הֵינּוּ דְאֵ סְעוּדָתָא דְמִלְפָּא זֶה הִיא סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ, כְּלוּמַר שְׁפַע הַרְצָה הַיּוֹלָא מִיְחוּד הָעֲלִיּוֹן לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, נֶגֶד צוּרְרֵי הֵינּוּ אֵינּוּן פְּלָבִי דִּיתְבִּי קָמִי פִתּוּרָא מְצַפָּאן לְחוּלְקֵי גְרָמִין הֵם הַכְּלִיבִים דְהֵינּוּ שְׂרֵי מַעֲלָה עִם אוֹמוֹתֵיהֶם שְׁלִמְטָה הַיּוֹשְׁבִים לְפָנַי הַשְּׁלַחַן וּמְצַפִּים לְחַלֵּק הָעֲצָמוֹת, וְאִיהוּ יְתִיב עִם מִלְפָּא בְּעִנּוּגָא דְסְעוּדָתָא בְּפִתּוּרָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יּוֹשְׁבִים עִם הַמֶּלֶךְ עַל הַשְּׁלַחַן בְּעוֹנָה הַסְעוּדָה נְסוּד

מטות יום שני

השתתפות בצער השכינה בגלות

רַבִּי חֵיִיא פִּתַּח, (שם סו י) שְׁמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל אוֹהְבֶיהָ, שִׁישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ וְגו', תָּא חֲזִי כַּד אֲתִחַרְבּ בִּי מִקְדָּשָׁא וְגַרְמוּ חוּבְיָן וְאֲתַגְלוּ יִשְׂרָאֵל מְאַרְעָא, אֲסַתְּלַק קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעִילָא לְעִילָא, וְלֹא אֲשַׁגַּח עַל חֲרוּב בִּי מִקְדָּשָׁא, וְעַל עֲמִיּה דְאַתְגְּלוּ, וְכַדִּין שְׂכִינְתָא אֲתַגְּלַת עִמָּהוּן, כַּד נַחַת, אֲשַׁגַּח עַל בֵּיתִיהָ דְאַתְּוֹקֵד, אֲסַתְּפַל עַל עֲמִיּה וְהָא אֲתַגְּלוּ, שְׁאַל עַל מְטְרוֹנִיתָא וְאֲתַתְּרַכַת.

כַּדִּין וַיִּקְרָא אֲדִנְיִי אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וְלִמְסַפְדּ וְלִקְרָחָה וְלַחְגֹר שֶׁק, וְהִיא גַם הִיא מַה כְּתִיב בָּהּ, (ויאל א ח) אֲלִי כִּבְתוּלָה חֲגַרְתָּ שֶׁק עַל בַּעַל נְעוּרֶיהָ, כִּמָּה דָּאֵת אָמַר פִּי אֵינְנוּ, בְּגִין דְאַסְתְּלַק מִינָהּ וְאַשְׁתַּכַּח פִּירוּדָא, וְאַפִּילוּ שְׂמִיָּא וְאַרְעָא כְּלָהוּ אֲתַאבְלוּ, דְכְתִיב (ישעיה ג א) אֲלַבִּישׁ שְׂמִים קְדְרוֹת וְשֶׁק אֲשִׁים פְּסוּתִים, מְלֹאכֵי עֲלָאֵי כְּלָהוּ אֲתַאבְלוּ עֲלֶיהָ, דְכְתִיב (שם לג ז) הֵן אֲרָאֲלֶם צְעָקוֹ חֲצָה מְלֹאכֵי שְׁלוֹם מֵר יִבְכְּיוּן, שְׂמֵשָׁא וְסִיְהָרָא אֲתַאבְלוּ וְחֲשָׁכוּ נְהוּרִיהוּן, דְכְתִיב (שם יג י) חֲשַׁךְ הַשָּׁמַשׁ בְּצִאתוֹ וְגו', וְכֹלָא עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי כְּכוּ עֲלָהּ וְאֲתַאבְלוּ, מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דְשִׁלְטָא עֲלָהּ סְטְרָא אַחְרָא דְשִׁלְטָא עַל אַרְעָא קְדִישָׁא.

מתוק מדבש

כַּדִּין עַל אוֹתוֹ הַזֶּמֶן נֹאמַר וַיִּקְרָא אֲדִנְיִי אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וְלִמְסַפְדּ וְלִקְרָחָה וְלַחְגֹר שֶׁק שֶׁנִּצְטַעַר בַּצַּעַר חוּרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבַצַּעַר הַשְּׂכִינָה וּבַצַּעַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁגִּלוּ, וְהִיא גַם הִיא הֵינְנוּ גַם הַשְּׂכִינָה מַה כְּתִיב בָּהּ, אֲלִי כִּבְתוּלָה חֲגַרְתָּ שֶׁק עַל בַּעַל נְעוּרֶיהָ פִּירוּשׁ עֲשֵׂי קִינָה כְּמוֹ בְתוּלָה הַנְּשֵׂאֵת לְאִישׁ וּמַת שְׁחוּגְרַת שֶׁק וּמְקוֹנְנַת עַל בַּעֲלָה הַנְּשֵׂאֵת לוֹ בְּנְעוּרֶיהָ, כֵּן הַשְּׂכִינָה נִטְעַרָה עַל הַתְּרַחֲקוֹת צַעֲלָה ז"ל מִמֶּנָּה, כִּמָּה דָּאֵת אָמַר פִּי אֵינְנוּ שֶׁפִּירוּשׁוֹ בְּגִין דְאַסְתְּלַק מִינָהּ וְאַשְׁתַּכַּח פִּירוּדָא לְפִי שׁו"ס נִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה וְנִמְלַח פִּירוּד צִינִיָּה, וְאַפִּילוּ שְׂמִיָּא וְאַרְעָא כְּלָהוּ אֲתַאבְלוּ אִפִּילוּ שְׂמִים וְאַרְץ כּוֹלֵם נִתְּאבְלוּ דְכְתִיב אֲלַבִּישׁ שְׂמִים קְדְרוֹת וְשֶׁק אֲשִׁים פְּסוּתִים, וְגַם מְלֹאכֵי עֲלָאֵי כְּלָהוּ אֲתַאבְלוּ עֲלֶיהָ וְגַם מְלֹאכֵי מַעֲלָה כּוֹלֵם נִתְּאבְלוּ עַל חוּרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דְכְתִיב הֵן אֲרָאֲלֶם צְעָקוֹ חֲצָה מְלֹאכֵי שְׁלוֹם מֵר יִבְכְּיוּן, וְגַם שְׂמֵשָׁא וְסִיְהָרָא אֲתַאבְלוּ וְחֲשָׁכוּ נְהוּרִיהוּן הַשָּׁמַשׁ וְהִירַח נִתְּאבְלוּ וְחֲשַׁךְ אֹרֶם דְכְתִיב חֲשַׁךְ הַשָּׁמַשׁ בְּצִאתוֹ וִירַח לֹא יִגִּיה אֹרֹר, פִּירוּשׁ מְרֻב צַרָה יִדְמָה לְהֵם שְׁאִין אֹרֶם מְאִיר, וְכֹלָא עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי כְּכוּ עֲלָהּ וְאֲתַאבְלוּ וְכֹל הַעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים נִתְּאבְלוּ עַל חוּרְבַן, מְאִי טַעְמָא מַה טַעַם הַדְּבַר, וְאִמַר בְּגִין דְשִׁלְטָא עֲלָהּ סְטְרָא אַחְרָא דְשִׁלְטָא עַל אַרְעָא קְדִישָׁא לְפִי שֶׁסְטְרָא אַחְרָא שֶׁלֵּט עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְזֶה גַרַם שֶׁלִּיטָה כִּיכּוֹל עַל הַשְּׂכִינָה.

פִּירוּשׁ הַפְּסוּק הַמוֹכַח לְהֵלָן, וְאַתָּה בֶן אָדָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים, לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֶץ פִּירוּשׁ לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל בֹּא הַקֶּץ רָצָה לֹמַר שֶׁהִגִּיעַ עַת גְּלוֹתָם, בֹּא הַקֶּץ עַל אַרְבַּע כְּנַפּוֹת הַאֶרֶץ פִּירוּשׁ שִׁיגְלוּ מִכָּל אַרְבַּע כְּנַפּוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

"מֹאמַר הַשְּׂתַתְּפוֹת בַּצַּעַר הַשְּׂכִינָה בְּגוֹלוֹת" וּמְבֹאֵר כּוּ כִי מִמַּשׁ בּוֹמֵן הַחוּרְבַן סִילַק הַקַּב"ה הַשְּׂגַחְתּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהִיה בְּכַחֲנִית הַסְּתַר פְּנִים, וְאַחַר הַחוּרְבַן כִּשְׁהַבִּיט הַקַּב"ה בְּחֲרַבְּן וּבְגוֹלוֹת הַשְּׂכִינָה וְיִשְׂרָאֵל, נִצְטַעַר וְקָרָא לְבָכִי וְלִמְסַפְדּ, וְכֹל הַמְּלֹאכִים וְצְבָאוֹת הַשְּׂמִים נִתְּאבְלוּ עַל שְׁלִיטַת הַסְּטְרָא אַחְרָא הַנְּקִרָאֵת "קֶץ" תְּמוּרַת הַשְּׂכִינָה הַנְּקִרָאֵת "קֶץ". וּמִסִּיק שְׁעַל כֵּן צִרִיךְ כֹּל אֹדָם לְהַשְּׁתַתֵּף בַּצַּעַר הַשְּׂכִינָה בְּגוֹלוֹת, לְהַתְּאבֵּל עִמָּה וְלִהְיוֹת בְּשִׁפְלוֹת עִמָּה. וְיִזְכֶּה שְׁבוּמֵן הַמְּשִׁיחַ כִּשְׂתַתְּעֵלָה הַשְּׂכִינָה, הִנֵּה גַם הוּא יִתְּעֵלָה אִיתָהּ.

(מקור המאמר זוהר פרשת ויגש דף רי ע"ב-ג, ציטורינו כרך ד עמ' טמו-טז)

רַבִּי חֵיִיא פִּתַּח הַקְּדִים לְפָרֵשׁ מַה שֶׁאִמַר הַנְּבִיא עַל יִשְׂרָאֵל כִּשְׁיַחְזְרוּ מִן הַגּוֹלָה שְׁמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּכוֹאכֶם אֲלֵיהָ, וְגִילוּ בָּהּ כֹּל אוֹהְבֶיהָ כֹּל מִי שֶׁאֵהָב אוֹתָהּ וְתֹאב לְרֹאוֹתָהּ בְּבִנְיָנָהּ, שִׁישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כֹּל הַמְּתַאבְּלִים עֲלֶיהָ, בַּעַת חוּרְבָנָהּ, וְאִמַר תָּא חֲזִי כַּד אֲתִחַרְבּ בִּי מִקְדָּשָׁא וְגַרְמוּ חוּבְיָן וְאֲתַגְּלוּ יִשְׂרָאֵל מְאַרְעָא בֹא וְרֹאֵה כִּשְׁנַחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגַרְמוּ הַעוֹנוֹת שֶׁגִּלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָאֶרֶץ, אֲסַתְּלַק קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעִילָא לְעִילָא נִסְתַּלַּק וְעֵלָה הַקַּב"ה לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה בְּבִינָה, רָצָה לֹמַר שֶׁסִּילַק הַשְּׂגַחְתּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל בְּסוּד וְאַנְכִי הַסְּתַר אֲסַתִּיר פְּנֵי מַהֶם, וְלֹא אֲשַׁגַּח עַל חֲרוּב בִּי מִקְדָּשָׁא וְעַל עֲמִיּה דְאַתְגְּלוּ וְלֹא הַשְּׂגִיחַ עַל חוּרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל עִמָּה שֶׁגִּלוּ בְּגוֹלוֹת, וְכַדִּין שְׂכִינְתָא אֲתַגְּלַת עִמָּהוּן וְזֹא הַשְּׂכִינָה גִלְתָּה עִמָּהֶם, כַּד נַחַת אֲשַׁגַּח עַל בֵּיתִיהָ דְאַתְּוֹקֵד כִּשִׁירֵד הַקַּב"ה מִהַבִּינָה הַשְּׂגִיחַ עַל בֵּיתוֹ וְרֹאֵה שֶׁנִּשְׂרַף, אֲסַתְּפַל עַל עֲמִיּה וְהָא אֲתַגְּלוּ הַסְּתַכַּל עַל עִמָּה וְרֹאֵה וְהִנֵּה גִלוּ, שְׁאַל עַל מְטְרוֹנִיתָא וְאֲתַתְּרַכַת שֶׁאֵל עַל הַשְּׂכִינָה וְרֹאֵה שֶׁנִּתְּגַרְשָׁה וְגִלְתָּה עִם בְּנֵיהָ.

פָּתַח וְאָמַר (יחזקאל ז ו) וְאֵתָהּ בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵיִם, לְאֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ, כָּאֵךְ הַקֵּץ עַל אֲרֻבַּע בְּנֵפֹת הָאָרֶץ, הַאִי קָרָא רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, לְאֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ, מֵאִי אִיהוּ, וְכִי אֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ הִיא, אֶלָּא הִכִּי הוּא וְדָאִי, וְאֲתַמַּר קֵץ אִיהוּ לִימִינָא קֵץ אִיהוּ לְשִׁמְאֵלָא, קֵץ לִימִינָא דְכְּתִיב (דניאל יב יג) לְקֵץ הַיָּמִין, קֵץ לְשִׁמְאֵלָא דְכְּתִיב (איוב כח ג) קֵץ שָׁם לְחֶשֶׁךְ וּלְכָל תְּכֵלִית הוּא חוֹקֵר, וְדָא הוּא (בראשית ו יג) קֵץ כָּל בְּשָׂר כִּמְהָ דְאֲתַמַּר, קֵץ דִּימִינָא, הֵינֵנו דְכְּתִיב לְאֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ, כָּאֵךְ הַקֵּץ, דָּא קֵץ דְשִׁמְאֵלָא, קֵץ דִּימִינָא דָּא קֵץ דִּינֵצֵר הַטּוֹב, קֵץ דְשִׁמְאֵלָא דָּא קֵץ דִּינֵצֵר הַרָע.

וְדָא אִיהוּ, דְכַד חוֹבִין גְּרָמוּ וְאֲתַגְּבֵרוּ, אֲתַגְּזֹר וְאֲתִיְהִיב שְׁלֹטְנָא לְמַלְכוּת הַרְשָׁעָה לְשִׁלְטָאָה, וּלְחֶרְבָא בִּיתִיָּה וּמְקַדְשִׁיָּה, וְדָא הוּא דְכְּתִיב (יחזקאל ז ח) כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵיִם רְעָה אַחַת רְעָה הִנֵּה בָאָה, וְכֹלָא חַד, וּבְגִין כְּפָךְ אֲתַאבְּלוּ עֲלָאִי וְתַתָּאִי, עַל דְאֲתִיְהִיב שְׁלֹטְנֵנוּ לְהֵאִי קֵץ דְשִׁמְאֵלָא, וּבְגִין כְּפָךְ פִּינּוֹן דְמַלְכוּת קְדִישָׁא מַלְכוּת שְׁמַיִם אֲתַכְּפִיא, וּמַלְכוּת חִיִּיבָא אֲתַגְּבֵר, אִית לִיה לְכָל בְּר נָש לְאֲתַאבְּלָא עֲמָה וּלְאֲתַכְּפִיא עֲמָה, בְּגִין דְכַד אִיהִי יְזַדְקָפָא וְעֲלָמָא יִתְחַדִּי, יִתְחַדִּי אִיהוּ בְּהַדְּהָ, דְכְּתִיב (ישעיה סו י) שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמְּתַאבְּלִים עֲלֶיהָ.

מתוק מדבש

ואמר עוד וְדָא אִיהוּ דְכַד חוֹבִין גְּרָמוּ וְאֲתַגְּבֵרוּ וְזוּהוּ שְׁכַאשֵׁר הַעֲוֹנוֹת גְּרָמוּ וְנִתְגַבֵּר הַקְטְרוּג, עַל יְדֵי שְׁנֵטוּ אַחַר תַּאוֹת הַיֵּצֵר הַרָע, אֲתַגְּזֹר וְאֲתִיְהִיב שְׁלֹטְנָא לְמַלְכוּת הַרְשָׁעָה לְשִׁלְטָאָה נְגֹזֵר בְּבֵית דִּין הַעֲלִיּוֹן שְׁתַּנְתֵּן רְשׁוֹת לְמַלְכוּת הַרְשָׁעָה לְשִׁלְטָאָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּסוּד וּשְׁפַחָה כִּי תִירֵשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּלְחֶרְבָא בִּיתִיָּה וּמְקַדְשִׁיָּה וְנִיחַנָּה לֵה רְשׁוֹת לְהַחְרִיב בֵּיתוֹ וּמְקַדְשׁוֹ שֶׁל הַקִּבְיָה, וְדָא הוּא דְכְּתִיב, כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵיִם, רְעָה אַחַת רְעָה פִּירוּשׁ רְעָה שְׁהִיא מִיּוֹחַדַת שְׁבִרְעוֹת וְהוּא קֵץ הַיָּמִים, הִנֵּה בָאָה לְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ, וְכֹלָא חַד וְהַכֵּל דְבַר אַחַד כְּלוּמַר הַקֵּץ וְהַרְעָה הַנִּזְכָּרִים בְּפִסְקוֹ סוּד אַחַד לְהֵם, וּבְגִין כְּפָךְ אֲתַאבְּלוּ עֲלָאִי וְתַתָּאִי וּלְכֵן נִתְאבְּלוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים עַל דְאֲתִיְהִיב שְׁלֹטְנֵנוּ לְהֵאִי קֵץ דְשִׁמְאֵלָא עַל שְׁנֵיתֵן שְׁלֹטוֹן וּמִשְׁלָה לְקֵץ הַשְּׁמַאל שְׁהוּא הַסְטְרָא אַחֲרָא, וּבְגִין כְּפָךְ פִּינּוֹן דְמַלְכוּת קְדִישָׁא מַלְכוּת שְׁמַיִם אֲתַכְּפִיא וּמַלְכוּת חִיִּיבָא אֲתַגְּבֵר וּלְפִי שְׁמַלְכוּת שְׁמַיִם נִכְנַעַה וְהוּשְׁפַלָּה וּמַלְכוּת הַרְשָׁעָה הַתְּגַבְּרָה, אִית לִיה לְכָל בְּר נָש לְאֲתַאבְּלָא עֲמָה וּלְאֲתַכְּפִיא עֲמָה לְכֵן יֵשׁ לְכָל אָדָם לְהַתְּאָבֵל עֲמָה וְלֵהוּיֹת בְּשִׁפְלוֹת עֲמָה, בְּגִין דְכַד אִיהִי יְזַדְקָפָא וְעֲלָמָא יִתְחַדִּי כְּדִי שְׁכַאשֵׁר הַשְׁכִּינָה תְּזַדְקָף וְתַתְּעֵלָה שְׁאוֹ הַעוֹלָם יִהְיֶה שְׁמַח, יִתְחַדִּי אִיהוּ בְּהַדְּהָ יִשְׁמַח גַּם הוּא עֲמָה דְכְּתִיב שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמְּתַאבְּלִים עֲלֶיהָ פִּירוּשׁ כֵּל אֵלוֹ שְׁהַתְּאָבְלוּ עֲלֶיהָ בַּעַת שְׁפִלוּתָהּ.

פָּתַח וְאָמַר רַבִּי חִיָּא לְפִרְשׁ מַה שְׁכַמוֹז וְאֲתָהּ בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵיִם לְאֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ, כָּאֵךְ הַקֵּץ עַל אֲרֻבַּע בְּנֵפֹת הָאָרֶץ, וְאֲמַר הַאִי קָרָא רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ פְּסוּק זֶה יֵשׁ צוֹ סוּד עֲלִיוֹן, כִּי מַה שְׁכַמוֹז לְאֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ, מֵאִי אִיהוּ מַה פִּירוּשׁוֹ וְכִי אֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ הִיא וְכִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְלֶאֶת בְּקֶץ וְסוּף הַעוֹלָם, הַלֵּא הִיא צִמְעָה הַעוֹלָם, אֶלָּא הִכִּי הוּא וְדָאִי אֵלָּא כֵּן הוּא וְדָאִי שְׁאֶרְךָ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאָת קֵץ שְׁהִיא סוּד הַמַּלְכוּת, וּמִפְרָשׁ וְאֲמַר כִּי וְאֲתַמַּר קֵץ אִיהוּ לִימִינָא קֵץ אִיהוּ לְשִׁמְאֵלָא וּלְמַדְנוּ שִׁישׁ קֵץ לִימִין וְיֵשׁ קֵץ לְשִׁמְאֵל, וְהֵינֵנו קֵץ לִימִינָא דְכְּתִיב לְקֵץ הַיָּמִין הוּא קֵץ דְקְדוּשָׁה שְׁהִיא הַמַּלְכוּת שְׁנִקְרָאָת קֵץ לְפִי שְׁהִיא בְּקֶץ וְסוּף עוֹלָם הַאֲנִילוֹת מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה הַנִּקְרָא יָמִין, קֵץ לְשִׁמְאֵלָא הוּא הַמַּלְכוּת דְקְלִיפָה הַנִּקְרָאָת קֵץ הַיָּמִים לְפִי שְׁעוּשָׁה קֵץ וְתַכְּלָה לְכָל דְצַר, דְכְּתִיב קֵץ שָׁם לְחֶשֶׁךְ הַקְצִיָּה שֶׁסֶם לְחֶשֶׁךְ שְׁהוּא הַגְּזוּרָה דְקְדוּשָׁה קֵץ שְׁהוּא הַקְלִיפָה, כִּי מִסוּף דְהֵינֵנו מְסִיגֵי הַגְּזוּרוֹת יוֹלְאוֹת הַקְלִיפּוֹת, וְלְכָל תְּבַלְיָת הוּא חוֹקֵר הַקֵּץ הַזֶּה חוֹקֵר לְעֵשׂוֹת תַּכְּלָה לִימֵי הָאָדָם, וְדָא הוּא קֵץ כְּפָךְ בְּשָׂר כִּמְהָ דְאֲתַמַּר לְפִי שְׁעוּשָׁה קֵץ לְכָל בְּשָׂר וּמַכְלָה הַכֵּל, אֲבָל קֵץ דִּימִינָא שְׁהִיא הַמַּלְכוּת דְקְדוּשָׁה שְׁהִיא קֵץ הַיָּמִין הֵינֵנו דְכְּתִיב לְאֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ כִּי הַמַּלְכוּת נִקְרָאָת אֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל וְנִקְרָאָת קֵץ, וְמַה שְׁכַמוֹז כָּאֵךְ הַקֵּץ, דָּא קֵץ דְשִׁמְאֵלָא זֶה הִיא הַמַּלְכוּת דְקְלִיפָה שְׁנִיאָה לְשִׁלְטוֹן עַל אֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל, וְכֵן קֵץ דִּימִינָא דָּא קֵץ דִּינֵצֵר הַטּוֹב קֵץ הַיָּמִין זֶה הוּא הַקֵּץ שֶׁל יֵצֵר טוֹב, קֵץ דְשִׁמְאֵלָא דָּא קֵץ דִּינֵצֵר הַרָע קֵץ הַשְּׁמַאל הוּא הַקֵּץ שֶׁל יֵצֵר הַרָע.

מטות יום שלישי

התבוננות בהדר בית המקדש שנחרב

פְּתַח וְאָמַר (שיר ד ד) פְּמַגְדֵּל דָּוִד צְוֹאֲרֵךְ בְּנֹוֹי לְתַלְפִּיּוֹת, אֶלֶף הַמַּגֵּן תְּלוּי עָלָיו פֶּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים, פְּמַגְדֵּל דָּוִד, מֵאֵן מַגְדֵּל דָּוִד, דָּא מַגְדֵּל דָּוִד וְדָאֵי דְבִנְהָ לִיהָ דָּוִד, וְסָלִיק לִיהָ גּוֹ יְרוּשָׁלַיִם.

אָלָא פְּמַגְדֵּל דָּוִד דָּא יְרוּשָׁלַיִם דְּלַעֲיָלָא, דְּכַתִּיב בֵּיהּ (משלי יח י) מַגְדֵּל עֵז שֵׁם יְהוֹ"ה בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגָב, מֵאֵן נִשְׁגָב, אָלָא הֵהוּא מַגְדֵּל נִשְׁגָב, בְּגִין דְּבֵיהּ יְרוּץ צַדִּיק.

צְוֹאֲרֵךְ, דָּא בֵּית מִקְדָּשָׁא דְלִתְתָא, דְּאִיהוּ קָאִים בְּתַקוּנָא דְשְׁפִירוֹ פְּקַדְלָא לְגוּפָא, מַה צְוֹאֲרֵךְ אִיהוּ שְׁפִירוֹ דְכָל גּוּפָא, הֵכִי נָמִי בִּי מִקְדָּשָׁא אִיהוּ שְׁפִירוֹ דְכָל עֲלָמָא, בְּנֹוֹי לְתַלְפִּיּוֹת, תְּלָא דְכָל בְּנֵי עֲלָמָא הָווּ מְסַתְּפֵלָן בֵּיהּ.

וְהֵכִי אֻקְמוּהָ תַלְפִּיּוֹת, תֵּל דְכָל פִּיּוֹת דְעֲלָמָא מְשַׁבְּחָן וּמְצַלָּן לְגַבְיָהּ, אֶלֶף הַמַּגֵּן תְּלוּי עָלָיו, אֲלִין אֶלֶף תַּקוּנֵין דְמִתְקַנֵּין בֵּיהּ פְּדָקָא יָאוּת, פֶּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים, דְכֻלְּהוּ קָא אֲתִינָן מִסְטָרָא דְדִינָא קִשְׂיָא. מַה צְוֹאֲרֵךְ פֶּל תַּקוּנֵין דְאֲתַתָּא בֵּיהּ תְּלִינָן, פֶּךְ בְּמִקְדָּשָׁא פֶּל תַּקוּנֵין דְעֲלָמָא בֵּיהּ תְּלִינָן וְשְׂרִינָן.

מתוק מדבש

צַדִּיק צֶה מְתִיחַד הַיְסוּד לִז"א הַנִּקְרָא לְדִיק צִלְוֹן (וְדוּכַס מִלַּת יִרְוֹן מִלְשׁוֹן רַעוּן), וְנִשְׁגָב וּמִפְרַשׁ מֵאֵן נִשְׁגָב עַל מִי סוּבְצַת מִלַּת נִשְׁגָב, אִם סוּבְצַת עַל הַמַּגְדֵּל אִו עַל הַלְדִיק, וְאִמַר אֶלְיָא הֵהוּא מַגְדֵּל נִשְׁגָב אִלָּא הַמְלַכּוֹת הִיא נִשְׁגָב, בְּגִין דְּבֵיהּ יְרוּץ צַדִּיק צִשְׁעָה שְׁצֶה מְתִיחַד הַיְסוּד לִז"א.

"מאמר התבוננות בהדר בית המקדש שנחרב" ומבואר בו כי בית המקדש שהכין לבנותו דוד, היה מגדל גבוה בירושלים, והיה מכון כנגד בית המקדש שלמעלה. ונקרא "מגדל" לרוב יופיו כמו "צואר" הגוף שבו מתגלה היופי. והיה תל שכל פיות פונים אליו בחפלה. ושם היו נתקנים אלף תקונים שהם בחינות פרטי השכינה ומבאר שכשם שהצואר עיקר הגוף, ובהכרתו נכרת כל הגוף עמו, כך בחרבן המקדש נכרת הדר העולם וזו ישראל. ומבאר עוד שעל חורבן אלו המקדשות וגלות וצרות השבטים ככה יוסף על "צואר" אחיו, כי ראה זאת ברוח הקודש, אבל הם לא ראו.

(מקור המאמר זוהר פרשת ויגש דף רט ע"ג, צניאוריני כרך ד עמ' שלט-שמז)

ומה שכתוב צְוֹאֲרֵךְ, דָּא בֵּית מִקְדָּשָׁא דְלִתְתָא זֶה נֹאמַר עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מִטָּה, וְלִכֵּן נִקְרָא צְוֹאֲרֵךְ דְּאִיהוּ קָאִים בְּתַקוּנָא דְשְׁפִירוֹ פְּקַדְלָא לְגוּפָא לְפִי שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתַקוּן נֹאה וְיִפָּה כְּמוֹ הַצְּוֹאֲרֵךְ לְגוּף, וּמִפְרַשׁ מַה צְוֹאֲרֵךְ אִיהוּ שְׁפִירוֹ דְכָל גּוּפָא כְּמוֹ שֶׁהַצְּוֹאֲרֵךְ הוּא הַיּוֹפִי שֶׁל כָּל הַגּוּף, הֵכִי נָמִי בִּי מִקְדָּשָׁא אִיהוּ שְׁפִירוֹ דְכָל עֲלָמָא כְּמוֹ כֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא הַיּוֹפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. בְּנֹוֹי לְתַלְפִּיּוֹת פִּירוּשׁוֹ תְּלָא דְכָל בְּנֵי עֲלָמָא הָווּ מְסַתְּפֵלָן בֵּיהּ הוּא תֵּל וּמִקּוֹם גְּבוּהָ שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם הִיוּ מְסַתְּכִלִים לְהַתְּפַלֵּל וּלְשַׁבַּח שֵׁם הַקָּב"ה.

פירוש הפסוק המובא להלן, שהקב"ה משבח את הכלה הכלולה שהיא השכינה, ואומר לה כמגדל דוד צוארך צוארך הוא זקוף ומיושב בנוי כמו מגדל דוד שהיה גבוה ויפה, בנוי לתלפיות שבנו אותו לנוי להיות הכל מסתכלים בו ללמוד צורתו ונוי מלאכת תבניתו (ומלל תלפיות היא לשון לימוד כמו (איוב לג לג) החרט ואלפך חכמה), אלף המגן תלוי עליו תלוי עלי המגדל אלף מגינים, כל שלטי הגבורים וכן תלויים עליו כל שלטי הגבורים שגם הם מיני מגינים, כי כן היה מנהג השרים לתלות מגיניהם בכותלי המגדלים והחומות, כמו שכתוב (יחזקאל כז יא) שלטיהם תלו על חומותיך סביב. (מפרשים)

וְהֵכִי אֻקְמוּהָ וְכך פִּירוּשׁוֹ חִז"ל בְּמִס' בְּרִכּוֹת דָּף ל ע"א, תַּלְפִּיּוֹת הוּא אוֹתִיוֹת ת"ל פִּירוּשׁוֹ תֵּל דְכָל פִּיּוֹת דְעֲלָמָא מְשַׁבְּחָן וּמְצַלָּן לְגַבְיָהּ תֵּל שֶׁל פִּיּוֹת הָעוֹלָם מְשַׁבְּחִים וּמְתַפְּלִים דְרִכּוּ לְהַקְב"ה. אֶלֶף הַמַּגֵּן תְּלוּי עָלָיו פִּירוּשׁוֹ אֲלִין אֶלֶף תַּקוּנֵין דְמִתְקַנֵּין בֵּיהּ פְּדָקָא יָאוּת אִלוֹ אֶלֶף תַּקוּנִים שְׂמִתְקַנִּים בּוֹ כְּרֹאוּי, רַעָה לּוֹמַר עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל הַמְּלַכּוֹת שְׁכָל אַחַת כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר וְעֶשֶׂר מֵעֶשֶׂר שֶׁהֵם אֲלָף צַחֲיוֹת שְׂמִתְקַנִּים צֶה עַל יְדֵי עֲזוּדַת הַקְּרַצְנוֹת צַחֲיוֹת הַמִּקְדָּשׁ, פֶּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים לִכֵּן הֵם נִקְרָאִים גְּבוּרִים דְכֻלְּהוּ קָא אֲתִינָן מִסְטָרָא דְדִינָא קִשְׂיָא לְפִי שְׁכוּלָם בָּאִים מִצַּד דִּין הַקְּשָׁה, רַעָה לּוֹמַר שְׁעִיקַר תִּיקוּן הַמְּלַכּוֹת הוּא עַל יְדֵי הַגְּבוּרֹת שְׁעַל יְדֵם הִיא מִתְקַשְׁטָה. וְעוֹד דְמִיוֹן צִחֲיוֹת הַמִּקְדָּשׁ לְנוֹאֲרֵךְ מַה צְוֹאֲרֵךְ פֶּל תַּקוּנֵין דְאֲתַתָּא בֵּיהּ תְּלִינָן כְּמוֹ שְׁצוֹאֲרֵךְ כָּל תַּקוּנֵי וְקִשׁוּטֵי הָאִשָּׁה בּוֹ תְּלוּיִם, פֶּךְ בְּמִקְדָּשָׁא פֶּל תַּקוּנֵין דְעֲלָמָא בֵּיהּ תְּלִינָן וְשְׂרִינָן כַּךְ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כָּל תַּקוּנִים שֶׁל הָעוֹלָם דְהִינּוּ שִׁיחִיהָ שְׁפַע טוֹב בְּעוֹלָם תְּלוּיִם וְשׁוּרִים בּוֹ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר לְפִרְשׁ מַה שְׂכַתּוֹב פְּמַגְדֵּל דָּוִד צְוֹאֲרֵךְ בְּנֹוֹי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמַּגֵּן תְּלוּי עָלָיו פֶּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים מַה שְׂכַתּוֹב פְּמַגְדֵּל דָּוִד שׁוֹאֵל מֵאֵן מַגְדֵּל דָּוִד מַה הוּא מַגְדֵּל דָּוִד בְּלֹא כִּי הַדְּמִיוֹן, וְאִמַר דָּא מַגְדֵּל דָּוִד וְדָאֵי דְבִנְהָ לִיהָ דָּוִד זֶהוּ וְדָאֵי הַמַּגְדֵּל שְׂבִנָה אוֹתוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, רַעָה לּוֹמַר הוּא הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׂנִקְרָא מַגְדֵּל דָּוִד עַל שֵׁם שֶׁהוּא הַכֵּין כָּל צַרְכֵי בְּנֵיית הַבֵּית וְנִחְשָׁב לוֹ כְּאִילוֹ הוּא בְּנָאוּ, וְסָלִיק לִיהָ גּוֹ יְרוּשָׁלַיִם וְהַעֲלָה אֶת גּוּבָהּ בְּנִינּוּ בְּאִמְצַעִית יְרוּשָׁלַיִם.

אֶלְיָא פְּמַגְדֵּל דָּוִד אִלָּא מַה שְׂאִמַר הַכְּתוּב כִּי־מַגְדֵּל צִחֲיוֹן, דָּא יְרוּשָׁלַיִם דְּעֵינִיָּא זֶה הִיא הַמְּלַכּוֹת הַנִּקְרָאֶת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה שֶׁהִיא מִדְמוּת שֶׁל דָּוִד, דְּכַתִּיב בֵּיהּ מַגְדֵּל עֵז שֵׁם יְהוֹ"ה פִּירוּשׁ שֵׁם יְהוֹ"ה שֶׁהוּא הַמְּלַכּוֹת הִיא מַגְדֵּל עֵז, בּוֹ יְרוּץ

וְהָא אוֹקְמוּהוּ, דְכְתִיב (איכה ה ה) עַל צְוֹאֲרֵינוּ נִרְדְּפָנוּ, עַל בֵּי מִקְדָּשָׁא דְאִיהוּ צְוֹאֵר וְשִׁפְרוּ דְכָל עַלְמָא נִרְדְּפָנוּ, יִגְעָנוּ לְמַבְנֵי לִיה תְּרִין זְמַנִּין, וְלֹא הוֹנַח לָנוּ, דְהָא לֹא שְׁבָקוּהָ לָן וְאִתְחַרַב וְלֹא אִתְבְּנֵי לְבַתֵּר. מַה צְוֹאֵר פִּיּוֹן דְאִשְׁתַּצֵּי, כָּל גּוֹפָא אִשְׁתַּצֵּי עֲמִיה, הֲכִי נָמִי בֵּי מִקְדָּשָׁא פִיּוֹן דְאִיהוּ אִשְׁתַּצֵּי וְאִתְחַשְׁדָּה, כָּל עַלְמָא הֲכִי נָמִי אִתְחַשְׁדָּה, וְלֹא נְהִיר שְׁמָשָׁא וְלֹא שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְכוּכְבֵּיָא.

בְּגִין כְּךָ בְּכָה יוֹסֵף עַל דָּא, וְלְבַתֵּר דְבְכָה עַל דָּא, בְּכָה עַל שְׁבָטִין דְאִתְגְּלוּ, כִּד אִתְחַרַיב בֵּי מִקְדָּשָׁא כְּלָהוּ שְׁבָטִין אִתְגְּלוּ מִיָּד, וְאִתְבְּדְרוּ בִינֵי עַמְמֵיָא, הֲדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּנָּשֶׁק לְכָל אָחָיו וַיִּבְכֶּה עֲלֵיהֶם, עֲלֵיהֶם וְדָאִי, עַל כָּלָם בְּכָה, עַל בֵּי מִקְדָּשָׁא דְאִתְחַרַיב תְּרִין זְמַנִּין, וְעַל אָחָיו עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים דְאִתְגְּלוּ בְּגִלּוּתָא וְאִתְבְּדְרוּן בִּינֵי עַמְמֵיָא, וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְרוּ אָחָיו אִתּוּ, וְלֹא כְתִיב וַיִּבְכּוּ, דְהָא אִיהוּ בְּכָה דְנִצְנָצָה בֵּיה רוּחָא קְדִישָׁא, וְאִינוּן לֹא כְּכוּ דְלֹא שְׂרָא עֲלֵיהוּ רוּחַ קְדָשָׁא.

מתוק מדבש

ואחר שבכּה על זה בכּה על השבטים שגלו, כי כִּד אִתְחַרַיב בֵּי מִקְדָּשָׁא כְּלָהוּ שְׁבָטִין אִתְגְּלוּ מִיָּד וְאִתְבְּדְרוּ בִינֵי עַמְמֵיָא כֹּאשֶׁר נַחֲרַב הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ כָּל הַשְּׁבָטִים גָּלוּ וְנִתְפֹּזְרוּ בֵּין הָעַמִּים, הֲדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּנָּשֶׁק לְכָל אָחָיו וַיִּבְכֶּה עֲלֵיהֶם, עֲלֵיהֶם וְדָאִי פִירוּשׁ עַל כָּלָם בְּכָה עַל הַכָּל בְּכָה, עַל בֵּי מִקְדָּשָׁא דְאִתְחַרַיב תְּרִין זְמַנִּין עַל בֵּית הַמְקֻדָּשׁ שֶׁנַּחֲרַב בִּי פְעַמִּים, וְעַל אָחָיו עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים דְאִתְגְּלוּ בְּגִלּוּתָא וְאִתְבְּדְרוּן בִּינֵי עַמְמֵיָא וְעַל אָחָיו עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁגָּלוּ וְנִתְפֹּזְרוּ בֵּין הָעַמִּים, וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְרוּ אָחָיו אִתּוּ, וְלֹא כְתִיב וַיִּבְכּוּ, דְהָא אִיהוּ בְּכָה דְנִצְנָצָה בֵּיה רוּחָא קְדִישָׁא כִּי הוּא בְכָה לְפִי שֶׁנִּצְנָצָה בּוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְרָאָה אֶת הַצְּרוּת שִׁמְצָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִינוּן לֹא כְּכוּ דְלֹא שְׂרָא עֲלֵיהוּ רוּחַ קְדָשָׁא וְהֵם לֹא כְּכוּ כִּי לֹא שֶׁרְתָה עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְלֹא רָאוּ אֶת כָּל הַצְּרוּת שִׁיעֲבְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל.

(רמ"ק ומפרכסיס)

וְהָא אוֹקְמוּהוּ וְכַבֵּר פִּירוּשׁוּהוּ חֲזוּל מַה דְכְתִיב עַל צְוֹאֲרֵינוּ נִרְדְּפָנוּ פִירוּשׁוּ עַל בֵּי מִקְדָּשָׁא דְאִיהוּ צְוֹאֵר וְשִׁפְרוּ דְכָל עַלְמָא נִרְדְּפָנוּ שֶׁנִּרְדְּפָנוּ עַל בֵּית הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהוּא צְוֹאֵר וְיוֹפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, יִגְעָנוּ לְמַבְנֵי לִיה תְּרִין זְמַנִּין יִגְעָנוּ לִבְנוֹתוֹ שְׁתֵּי פְעַמִּים, וְלֹא הוֹנַח לָנוּ, דְהָא לֹא שְׁבָקוּהָ לָן כִּי לֹא הִנִּיחוּ אוֹתוֹ לָנוּ, וְאִתְחַרַב וְלֹא אִתְבְּנֵי לְבַתֵּר כִּי נַחֲרַבוּ וְלֹא נִבְנוּ אַחֵר כֵּךְ. וְעוֹד דְמִיּוֹן הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ לְצְוֹאֵר מַה צְוֹאֵר פִּיּוֹן דְאִשְׁתַּצֵּי כְּמוֹ שְׁצוֹאֵר כִּיּוֹן שֶׁנִּכְרַת, כָּל גּוֹפָא אִשְׁתַּצֵּי עֲמִיה כָּל הַגּוֹף נִכְרַת עִמּוֹ, הֲכִי נָמִי בֵּי מִקְדָּשָׁא פִיּוֹן דְאִיהוּ אִשְׁתַּצֵּי וְאִתְחַשְׁדָּה כְּמוֹ כֵן בֵּית הַמְקֻדָּשׁ כִּיּוֹן שֶׁהוּא נִכְרַת וְנַחֲרַב, כָּל עַלְמָא הֲכִי נָמִי אִתְחַשְׁדָּה כָּל הָעוֹלָם גַּם כֵּן נַחֲשַׁךְ אוֹרוֹ, וְלֹא נְהִיר שְׁמָשָׁא וְלֹא שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְכוּכְבֵּיָא וְהַשְּׁמֶשׁ לֹא הֵאִיר וְהַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַכּוֹכָבִים לֹא הִשְׁפִיעוּ אֶת כַּחֲם.

בְּגִין כְּךָ בְּכָה יוֹסֵף עַל דָּא וּבִשְׁבִיל זֶה בְכָה יוֹסֵף עַל בֵּי הַחֲרֻבּוֹת, וְלְבַתֵּר דְבְכָה עַל דָּא בְּכָה עַל שְׁבָטִין דְאִתְגְּלוּ

מטות יום רביעי

הקב"ה מצטער בגלות ישראל ובחרבן המקדש

רַבִּי אֶלְעָזָר אָזַל לְגַבִּיּה דְרַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא חֲמוּי, פִּיּוֹן דְחָמָא לִיה, אֲתִקִּין לִיה תּוּפְסִיתָא דְקוּמְרָא, בְּמָטוֹן דְקוּלְפָא וִיתִיבוּ, אָמַר לִיה חֲמוּי אֶפְשָׁר דְשְׁמַעְתָּ מְאָבוּךְ, הָאִי דְכְתִיב (איכה ב' י') עֲשֵׂה יְהו"ה אֲשֶׁר זָמַם בְּצַע אֲמָרְתוֹ אֲשֶׁר צוּה מִימֵי קֶדָם, אָמַר לִיה הָא אֲוִקְמוּה חֲבָרְיָא, בְּצַע אֲמָרְתוֹ, דְבָזַע פּוֹרְפִירָא דִילִיָּה, אֲשֶׁר צוּה מִימֵי קֶדָם, דְהָא פּוֹרְפִירָא פְקִיד לָהּ מְאֻנּוֹן יוֹמֵי קֶדְמָאֵי עֲלָאֵי, וּבִיּוֹמָא דְאֲתַחְרִיב בֵּי מְקַדְשָׁא בְזַע לָהּ, בְּגִין דְהָאֵי פּוֹרְפִירָא אִיהִי יִקְרָא דִילִיָּה וְתִיקוּנָא דִילִיָּה וּבְזַע לִיה.

אָמַר לִיה, עֲשֵׂה יְהו"ה אֲשֶׁר זָמַם, וְכִי מְלַפָּא חָשִׁיב לְאֲבָאֲשָׁא לְבָנוּי עַד לָא יִיתוּן לְמַחְטִי, אָמַר לִיה לְמַלְפָּא דְהוּהָ לִיה מָאן יִקְר, וּבְכָל יוֹמָא הוּהָ דְחִיל עֲלִיָּה דְלָא יִתְבַּר, וְהוּהָ מְסַתְפַל בֵּיה וְתִקִּין בְּעֵינָיו, לְיוֹמִין אֲתָא בְרִיָּה וְאַרְגִּיז לִיה לְמַלְפָּא, נָטַל מְלַפָּא הַהוּא מָאן יִקְר וְתִבְר לִיה, הָדָא הוּא דְכְתִיב עֲשֵׂה יְהו"ה אֲשֶׁר זָמַם, תָּא חֲזִי מִן יוֹמָא דְאֲתַבְנִי בֵּי מְקַדְשָׁא, הוּהָ קֶדְשָׁא בְרִיָּה הוּא מְסַתְפַל בֵּיה וְחָבִיב עֲלִיָּה סְגִי, וְהוּהָ דְחִיל עֲלִיָּהוּ דִישְׂרָאֵל דִּיחָטוֹן וִיחָרֵב בֵּי מְקַדְשָׁא, וְכֵן בְּכָל זְמַנָּא דְהוּהָ אֲתִי לְגַבִּי בֵּי

מתוק מדבש

ואם תאמר למה דוקא נפרד היחוד בחרבן בית המקדש ולא בדינים אחרים שנעשו בעולם, ואמר בגין דְהָאֵי פּוֹרְפִירָא אִיהִי יִקְרָא דִילִיָּה לפי שזה הלבוש שהיא המלכות היא הכבוד שלו שהיה חופף בבית המקדש, בסוד בהיכלו כולו אומר כבוד, וכן כתיב כי מלא כבוד ה' את בית ה', וְתִיקוּנָא דִילִיָּה והתיקון שלו, פירוש של בית המקדש, שכל צורת הבית ותכונתו נעשה לרמיזתה, וּבְזַע לִיה ועתה צוה לקורעו, ורצה לומר כדי להרוס את הבנין צריך תחלה להפרידה משם, והיינו להפריד היחוד דו"ן, אי נמי תיקונא דיליָּה, היינו דו"א כי הוא נתקן ונשלם על ידי המלכות. (רמ"ק ומפרכסיס)

אָמַר לִיה עוֹד שָׂאל אוֹתוֹ חֲמוּי, מַה שְׁכָתוּב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם, וְכִי מְלַפָּא חָשִׁיב לְאֲבָאֲשָׁא לְבָנוּי עַד לָא יִיתוּן לְמַחְטִי וְכִי הַמֶּלֶךְ חָשַׁב לְהַרְע לְבָנוּי עַד שְׁלָא בָאוּ לְחַטּוּא, שְׁנֵרָא מֵהַלְשׁוֹן אֲשֶׁר זָמַם שְׁכָר נִגְזָרָה הַגְזָרָה בִּידְעִתּוֹ יִתְבַּרְךְ טְרַם שְׁחַטָּאוּ, אָמַר לִיה לְמַלְפָּא דְהוּהָ לִיה מָאן יִקְר וּבְכָל יוֹמָא הוּהָ דְחִיל עֲלִיָּה דְלָא יִתְבַּר אִמַר לוֹ מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שְׁהִיָּה לוֹ כְּלֵי יִקְר וּבְכָל יוֹם הִיָּה יִרָא וְדוּאָג עֲלִיו שְׁלָא יִשְׁבַר, וְהוּהָ מְסַתְפַל בֵּיה וְתִקִּין בְּעֵינָיו וְהִיָּה מְסַתְכַל עֲלִיו וּמְצָא חֵן בְּעֵינָיו, לְיוֹמִין אֲתָא בְרִיָּה וְאַרְגִּיז לִיה לְמַלְפָּא לִימִים בָּא בְּנוֹ וְהַכְעִיס אֶת אֲבִיו הַמֶּלֶךְ, נָטַל מְלַפָּא הַהוּא מָאן יִקְר וְתִבְר לִיה אִז לִקַח הַמֶּלֶךְ אֶת הַכְּלֵי הַיִּקְר וּשְׁבָרוּ הָדָא הוּא דְכְתִיב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם פִּירוּשׁ שְׁעֵשָׂה ה' מַה שְׁהִיָּה יִרָא וְדוּאָג שְׁמָא יְהִיָּה כֵן, וְהַנְמַשָּׁל הוּא תָּא חֲזִי מִן יוֹמָא דְאֲתַבְנִי בֵּי מְקַדְשָׁא הוּהָ קֶדְשָׁא בְרִיָּה הוּא מְסַתְפַל בֵּיה וְחָבִיב עֲלִיָּה סְגִי בָא וְרָאָה מִיּוֹם שְׁנַבְנָה הַבַּיִת הַמְקַדֵּשׁ הִיָּה הַקְּב"ה מְסַתְכַל בּוֹ כְּמוֹ שְׁכָתוּב וְהִיָּה עֵינֵי וְלִבִּי שֵׁם כָּל הַיְמִיִּם, וְהִיָּה חָבִיב עֲלִיו מֵאָדָּא, וְהוּהָ דְחִיל עֲלִיָּהוּ דִישְׂרָאֵל דִּיחָטוֹן וִיחָרֵב בֵּי מְקַדְשָׁא וְהִיָּה יִרָא וְדוּאָג עַל יִשְׂרָאֵל שְׁמָא יִחְטָאוּ וִיחָרֵב הַבַּיִת הַמְקַדֵּשׁ שְׁזָה יִגְרוּם פִּירוּד הַשְׁכִּינָה מִשָּׁם, וְכֵן בְּכָל זְמַנָּא דְהוּהָ אֲתִי לְגַבִּי בֵּי מְקַדְשָׁא וְכֵן כָּל פַּעַם שְׁהִיָּה בָא לְבַיִת הַמְקַדֵּשׁ וְהִיָּינוּ שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים בְּשָׁנָה כְּשִׁישְׂרָאֵל עַלֹ

"מאמר הקב"ה מצטער בגלות ישראל ובחרבן המקדש" ומבואר בו כי בחרבן המקדש ניטל הכבוד שהוא רמו ליחוד השכינה שתמיד היה הקב"ה משתבח במעשה ישראל שגורמים יחוד, ועתה בחטאם הופרד. ומבאר שיש שמחה לפני הקב"ה כאשר נעשה דין ברשעי העולם, אבל זה רק כשנתמלאה סאתם, היינו שהאריך להם אפו ונתן להם זמן לשוב ולא שבו, או לרשעי הגוים שהגם שלא נתמלאה סאתם אם רצו להרע לישראל, נאבדו לפני הזמן, אכן מבאר כי בחרבן המקדש ובאבוד ישראל אף על פי שנתמלאה סאתם ולא שבו ונעשה בהם דין, עם כל זאת לא היתה שמחה לקב"ה באבדון ישראל ובחרבן, ומזמן ההוא אין שמחה לא בעליונים ולא בתחתונים.

(מקור המאמר צוהר פרשת נח דף רט ע"ב, ציאלוינו כרך 3 עמ' כה-כט)

רַבִּי אֶלְעָזָר אָזַל לְגַבִּיּה דְרַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא חֲמוּי רַבִּי אֶלְעָזָר אָזַל לְבַקֵּר אֶת חֲמוּי, פִּיּוֹן דְחָמָא לִיה אֲתִקִּין לִיה תּוּפְסִיתָא כִּיּוֹן שְׂרָאָה אוֹתוֹ הַתִּקִּין לוֹ מִצַּעוֹת נְאוֹת לְשַׁבַּת עֲלִיהֶם, דְקוּמְרָא וְגַם הַתִּקִּין מְכֶסֶה, בְּמָטוֹן דְקוּלְפָּא בְּמַקְלוֹת עֲצִים, רִצָּה לוֹמַר שְׁהַכִּין כְּדָמוֹת חוֹפָה מִפְּנֵי הַשֶּׁמֶשׁ לְשַׁבַּת תַּחְתִּיהָ, וִיתִיבוּ וַיִּשְׁבוּ שֵׁם יַחַד לְעֶסֶק בְּתוֹרָה, אָמַר לִיה חֲמוּי אֶפְשָׁר דְשְׁמַעְתָּ מְאָבוּךְ פִּירוּשׁ שֶׁל הָאִי דְכְתִיב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם בְּצַע אֲמָרְתוֹ אֲשֶׁר צוּה מִימֵי קֶדָם (פִּירוּשׁ הַפְּסוּק, עֲשֵׂה ה' אֶת אֲשֶׁר חָשַׁב וְכָלָה וְהַשְׁלִים אֶת גּוֹרְתּוֹ, כֹּאֲשֶׁר צוּה בְּתוֹרָה וַיִּסְפְּתִי לִיסְרָה אַתְכֶם שֶׁבַע, רַש"י), אָמַר לִיה הָא אֲוִקְמוּה חֲבָרְיָא הַחֲבָרְיָא הַעֲמִידוּ וּפִירוּשׁוֹ בּוִיקְרָא רַבָּה פ"ו, מַה שְׁכָתוּב בְּצַע אֲמָרְתוֹ, דְבָזַע פּוֹרְפִירָא דִילִיָּה שְׁקָרַע אֶת לְבוּשׁוֹ הַנִּכְבָּד, וְרִצָּה לוֹמַר שֶׁשֵּׁם אֲדִנִּי דְמַלְכוּת הוּא הַלְבוּשׁ דְשֵׁם הוּי"ה דו"א בְּסוּד הַיְחוּד, וּבַעֲבוּנֹת יִשְׂרָאֵל נִקְרַע וּנְפָרַד זֶה הַיְחוּד בְּחוּרְבָן בַּיִת הַמְקַדֵּשׁ, וְזֶה שְׂאֵמַר אֲשֶׁר צוּה מִימֵי קֶדָם, דְהָא פּוֹרְפִירָא פְקִיד לָהּ כִּי לְבוּשׁ זֶה צוּה הָאִין סוּף ב"ה לְהַלְבִּישׁ אֶת ז"א בְּסוּד הַיְחוּד, מְאֻנּוֹן יוֹמֵי קֶדְמָאֵי עֲלָאֵי וְתִיקוּן וּגְדוּלוֹת הַמַּלְכוּת הוּא מִימֵי קֶדָם שֶׁהֵם הוּי"ק דָּא"א כְּדִלְקָמֵן, וּבִיּוֹמָא דְאֲתַחְרִיב בֵּי מְקַדְשָׁא בְזַע לָהּ וּבִיּוֹם שְׁנַחֲרַב הַבַּיִת הַמְקַדֵּשׁ קָרַע אוֹתוֹ, רִצָּה לוֹמַר שֶׁנְפָרַד יְחוּד זו"ן,

מִקְדָּשָׁא, הוּהּ לְבִישׁ הַהוּא פּוֹרְפִירָא, לְבַתֵּר דְּגֵרְמוּ חוֹבִין וְאַרְגִּיזוּ קָמִי מְלָפָא בְּזַע הַהוּא פּוֹרְפִירָא וְאַתְחַרְבּ בִּי מִקְדָּשָׁא, הִינּוּ דְכָתִיב עֲשֵׂה יְהו"ה אֲשֶׁר זָמַם בְּצַע אִמְרָתוֹ וְגו'.

וַיִּקְרָא יְהו"ה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא וְגו' (שם כב יב) הִינּוּ בְּזִמְנָא דְאַתְחַרְיב בִּי מִקְדָּשָׁא, אֲבָל בְּזִמְנָא אַחְרָא לִית חֲדוּה קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּזִמְנָא דְאַתְאֲבִידוּ חֲיִיבֵי עֲלָמָא וְאַנּוּן דְאַרְגִּיזוּ קָמִי, הָדָא הוּא דְכָתִיב (משלי יא י) וּבִאֲבוֹד רְשָׁעִים רָנָה, וְכֵן בְּכָל דְרָא וְדָרָא דְעָבִיד דִּינָא בְּחִיבֵי עֲלָמָא, חֲדוּה וְתוֹשִׁבְחָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאִי תִימָא הָא תְּנִינָן דְלִית חֲדוּה קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא פִּד אִיהוּ עָבִיד דִּינָא בְּחִיבֵינָא, אֲלָא תָא חֲזִי בְּשַׁעְתָּא דְאַתְעָבִיד דִּינָא בְּחִיבֵינָא חֲדוּוֹן וְתוֹשִׁבְחָן קָמִי עַל דְאַתְאֲבִידוּ מְעֲלָמָא, וְהִנֵּי מִיִּלִּי פִּד מְטָא הַהוּא זִמְנָא דְאוּרִיף לֹוֹן וְלֹא תֵאָבֵן לְגַבְיָהּ מְחֻבְּיָהּ, אֲבָל אִי אֲתַעְבִּיד בְּהוּ דִּינָא עַד לָא מְטָא זִמְנִיָּהּ דְלֹא אֲשַׁתְּלִים חוֹבִיָּהּ, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (בראשית טו טו) כִּי לֹא שָׁלַם עוֹן הָאֲמוּרֵי עַד הַנְּהָ, פְּדִין לִית חֲדוּה קָמִי, וּבִאִישׁ קָמִי עַל דְאַתְאֲבִידוּ.

וְאִי תִימָא אִיהוּ עַד לָא מְטוּ זִמְנִיָּהּ אִמָּאֵי עָבִיד בְּהוּ דִּינָא, אֲלָא אַנּוּן גְּרַמִּין בִּישָׁא לְגֵרְמִיָּהּ, דְהָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לָא עָבִיד בְּהוּ דִּינָא עַד לָא מְטָא זִמְנִיָּהּ, אֲלָא בְּגִין דְמִשְׁתַּתְּפִי בְּהַדְּיָהּ דִּישְׂרָאֵל לְאַבְאָשָׁא לֹוֹן, וּבְגִין כְּף עָבִיד בְּהוּ דִּינָא, וְאוּבִיד לֹוֹן מְעֲלָמָא בְּלֹא זִמְנָא, וְדָא הוּא דְאַבְאִישׁ קָמִי, וּבְגִין כְּף אֲטַבַּע מְצָרָאֵי בְּיָמָא, וְאוּבִיד שְׁנֵאִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל בִּימֵי יְהוֹשֻׁפֵּט, וְכֵן פְּלָהוּ, דְהָא בְּגִינִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל אֲתַאֲבִידוּ בְּלֹא זִמְנָא, אֲבָל פִּד אֲשַׁתְּלִים זִמְנָא דְאוּרִיף לֹוֹן וְלֹא תָבוּ, פְּדִין חֲדוּה וְתוֹשִׁבְחָתָא קָמִי עַל

מתוק מדבש

הָאֲמוּרֵי עַד הַנְּהָ לִכֵּן לֹא הִיָּה אִפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִיכְנֵס עַד אַז לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, פְּדִין לִית חֲדוּה קָמִי וּבִאִישׁ קָמִי עַל דְאַתְאֲבִידוּ אַז אִין שְׂמַחָה לִפְנֵי וְרַע בְּעִינֵי עַל שְׁנֵאֲבָרוּ הַרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, כִּי אוֹלֵי בִינְתִים הִיוּ שְׁבִים בְּתִשׁוּבָה וְלֹא הִיוּ נֹאבְדִים. (רמ"ק ומפּרָשִׁים)

וְאִי תִימָא אִיהוּ עַד לָא מְטוּ זִמְנִיָּהּ אִמָּאֵי עָבִיד בְּהוּ דִּינָא וְאִם תֵּאֲמַר אִם עֲדִיין לֹא הִגִּיעַ זִמְנָם לְהִיוֹתָם נֹאבְדִים לְמָה עוֹשֶׂה בְּהֵם דִּין, וּמִתְרַץ אֲלָא אַנּוּן גְּרַמִּין בִּישָׁא לְגֵרְמִיָּהּ אִלָּא הֵם גֵּרְמוּ אֶת הָרַע לְעַצְמָם שְׁלֹא יֵאָרִיכוּ עוֹד לְהֵם, דְהָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לָא עָבִיד בְּהוּ דִּינָא עַד לָא מְטָא זִמְנִיָּהּ כִּי הִנְהַגְתָּ הַקְּב"ה שְׁלֹא לְעִשׂוֹת בְּהֵם דִּין עַד שְׁלֹא הִגִּיעַ זִמְנָם וְלֹא נִתְמַלְאָה סֵאתָם, אֲלָא בְּגִין דְמִשְׁתַּתְּפִי בְּהַדְּיָהּ דִּישְׂרָאֵל לְאַבְאָשָׁא לֹוֹן אִלָּא לְפִי שְׁנֵתְחַבְּרוּ עִם יִשְׂרָאֵל לְהַרַע לְהֵם, וּבְגִין כְּף עָבִיד בְּהוּ דִּינָא וְאוּבִיד לֹוֹן מְעֲלָמָא בְּלֹא זִמְנָא וּבִשְׁבִיל זֶה עוֹשֶׂה בְּהֵם דִּין וּמֵאֲבִיד אוֹתָם מִן הָעוֹלָם לְפִנֵּי הַזְּמַן, וְאִין עֲנִינָם תְּלוּי עַד שֶׁתְּמַלֵּא סֵאתָם אִלָּא הַדְּבַר תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה, וְלְפִי שְׂמֵדַת הַדִּין לֹא חִיכְתָּה עַל תִּשׁוּבָתָם וְדָא הוּא דְאַבְאִישׁ קָמִי לִכֵּן הוּא רַע לְפִנֵּי, וּבְגִין כְּף אֲטַבַּע מְצָרָאֵי בְּיָמָא וְלִכֵּן הַטְּבִיעַ אֶת הַמְּצָרִים בֵּים הַגָּם שְׁעֲדִיין לֹא נִתְמַלְאָה סֵאתָם כִּי לֹא נִשְׁלְמוּ הָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהֲרַעוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹתֵר וְיִשְׂרָאֵל נִתְעוֹרְרוּ בְּתִשׁוּבָה מִיַּד נֹאבְדוּ הַמְּצָרִים מִן הָעוֹלָם, וְאוּבִיד שְׁנֵאִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל בִּימֵי יְהוֹשֻׁפֵּט וְכֵן הֵאֲבִיד אֶת שְׁנֵאִיָּהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּימֵי יְהוֹשֻׁפֵּט (כַּמְנוֹאֵר עֲנִינָם נְדַבְרֵי הַיָּמִים ז ט), וְכֵן פְּלָהוּ וְכֵן שָׂאֵר רְשָׁעִים שְׁנֵאֲבָדוּ לְפִנֵּי זִמְנָם, דְהָא בְּגִינִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל אֲתַאֲבִידוּ בְּלֹא זִמְנָא כִּי בִשְׁבִיל שְׂרַצוּ לְהַרַע לְיִשְׂרָאֵל נֹאבְדוּ לְפִנֵּי הַזְּמַן, אֲבָל פִּד אֲשַׁתְּלִים זִמְנָא דְאוּרִיף לֹוֹן וְלֹא תָבוּ אֲבָל כְּשֶׁנִּשְׁלַם הַזְּמַן שֶׁהֵאֲרִיךְ לְהֵם אִפּוּ וְלֹא שְׁבּוּ בְּתִשׁוּבָה, פְּדִין חֲדוּה וְתוֹשִׁבְחָתָא קָמִי עַל דְאַתְאֲבִידוּ מְעֲלָמָא אַז יֵשׁ שְׂמַחָה וְרִנָּה לְפִנֵּי עוֹן

לְהַגֵּל, הַנְּהָ לְבִישׁ הַהוּא פּוֹרְפִירָא הִיָּה לּוֹבֵשׁ אוֹתוֹ לְבוֹשׁ הַנִּכְבֵּד בְּסוּד הַיְחוד, כִּי עַל יְדֵי הָעֲלִיָּה לְרַגֵּל גֵּרְמוּ יְחוד זו"ן, לְבַתֵּר דְּגֵרְמוּ חוֹבִין וְאַרְגִּיזוּ קָמִי מְלָפָא בְּזַע הַהוּא פּוֹרְפִירָא וְאַתְחַרְבּ בִּי מִקְדָּשָׁא וְאַחַר כֵּךְ שְׁגֵרְמוּ הַעוֹנוֹת וְהַכְּעִיסוּ לְפִנֵּי הַקְּב"ה קִרַע אוֹתוֹ לְבוֹשׁ הַנִּכְבֵּד וְנִחַרְבּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִינּוּ דְכָתִיב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם בְּצַע אִמְרָתוֹ וְגו' פִּירוּשׁ שֶׁהִפְרִיד אֶת יְחוד זו"ן. (רמ"ק ומפּרָשִׁים)

וַיִּקְרָא ה' צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבִכֵּי וְגו' (ס"ג) הִינּוּ בְּזִמְנָא דְאַתְחַרְיב בִּי מִקְדָּשָׁא זֶה הִיָּה רַק בְּזִמְנָן שְׁנִחַרְבּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל בְּזִמְנָא אַחְרָא אֲבָל בְּזִמְנָן אַחַר כְּשִׁישׁ דִּין בְּעוֹלָם, לִית חֲדוּה קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּזִמְנָא דְאַתְאֲבִידוּ חֲיִיבֵי עֲלָמָא וְאַנּוּן דְאַרְגִּיזוּ קָמִי, הָדָא הוּא דְכָתִיב וּבִאֲבוֹד רְשָׁעִים רָנָה הִיָּה שְׂמַחָה כּוּז לְפִנֵּי הַקְּב"ה כְּמוּ שֶׁהוּא שְׂמַח כְּשֶׁרְשָׁעֵי הָעוֹלָם וְהַמְּכַעִסִים לְפִנֵּי כְלִים וְנֹאבְדִים מִן הָעוֹלָם, וְכֵן בְּכָל דְרָא וְדָרָא דְעָבִיד דִּינָא בְּחִיבֵי עֲלָמָא, חֲדוּה וְתוֹשִׁבְחָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וְכֵן בְּכָל דוֹר וְדוֹר כְּשֶׁעוֹשֶׂה דִין בְּרְשָׁעֵי הָעוֹלָם יֵשׁ שְׂמַחָה וְרִנָּה לְפִנֵּי הַקְּב"ה, וְאִי תִימָא הָא תְּנִינָן דְלִית חֲדוּה קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא פִּד אִיהוּ עָבִיד דִּינָא בְּחִיבֵינָא וְאִם תֵּאֲמַר הִלָּא לְמַדְנּוּ שְׂמַחָה לְפִנֵּי הַקְּב"ה כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה דִין בְּהַרְשָׁעִים, וּמִתְרַץ אֲלָא תָא חֲזִי בְּשַׁעְתָּא דְאַתְעָבִיד דִּינָא בְּחִיבֵינָא חֲדוּוֹן וְתוֹשִׁבְחָן קָמִי עַל דְאַתְאֲבִידוּ מְעֲלָמָא אִלָּא בָּא וְרָאָה הַחִילוּק, כִּי בְשַׁעָה שְׁנַעֲשֶׂה דִין בְּרְשָׁעִים יֵשׁ שְׂמַחָה וְרִנָּה לְפִנֵּי עַל שֶׁהַרְשָׁעִים נֹאבְדוּ מִן הָעוֹלָם, וְהִנֵּי מִיִּלִּי פִּד מְטָא הַהוּא זִמְנָא דְאוּרִיף לֹוֹן וְלֹא תֵאָבֵן לְגַבְיָהּ מְחֻבְּיָהּ וּמִתִּי יֵשׁ שְׂמַחָה לְפִנֵּי כְשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁהֵאֲרִיךְ לְהֵם אִפּוּ וְנִתְּנָן לְהֵם זִמְנָן שִׁישׁוּבוּ וְלֹא חֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה אִלֵּינוּ מִחֻטְאֵם, אֲבָל אִי אֲתַעְבִּיד בְּהוּ דִּינָא עַד לָא מְטָא זִמְנִיָּהּ דְלֹא אֲשַׁתְּלִים חוֹבִיָּהּ אֲבָל אִם נַעֲשֶׂה בְּהֵם דִּין עַד שְׁלֹא הִגִּיעַ זִמְנָם כְּשֶׁעֲדִיין לֹא נִשְׁלַמָּה וְלֹא נִתְמַלְאָה סֵאתָ חֻטְאֵתָם, כְּמָה דְאַתְ אָמַר פִּי לֹא שָׁלַם עוֹן

דַּאֲתָאֲבִידוּ מֵעֲלָמָא, בְּרַ בְּזִמְנָא דַּאֲתַחְרִיב בֵּי מִקְדָּשָׁא, דַּאֲף עַל גַּב דַּאֲשַׁתְּלִים זִמְנָא דְלִהוֹן דַּאֲרַגִּיזוּ קַמִּיהָ, לָא הָוָה חֲדוּהָ קַמִּיהָ, וּמַהֲהוּא זִמְנָא לָא הָוָה חֲדוּהָ לְעִילָא וְתַפָּא.

מתוק מדבש

לָא הָוָה חֲדוּהָ לְעִילָא וְתַפָּא וּמִזְמַן הוּא וְאֵילֶךְ אִין שְׂמַחָה לָא לְמַעְלָה וְלָא לְמַטָּה. (רמ"ק וּמְפָרְשִׁים)

שהרשעים נאבדו מן העולם, בְּרַ בְּזִמְנָא דַּאֲתַחְרִיב בֵּי מִקְדָּשָׁא חוץ מבזמן שנחרב בית המקדש, דַּאֲף עַל גַּב דַּאֲשַׁתְּלִים זִמְנָא דְלִהוֹן דַּאֲרַגִּיזוּ קַמִּיהָ, לָא הָוָה חֲדוּהָ קַמִּיהָ שֶׁאֵף עַל פִּי שְׁנֵשֶׁלֶם זִמְנָם שֶׁהִכְעִיסוּ לְפָנָיו וְלָא שָׁבוּ, עִם כָּל זֶה לָא הִיתָה שְׂמַחָה לְפָנָיו בְּאַבְדוֹן יִשְׂרָאֵל וּבְחִרְבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּמַהֲהוּא זִמְנָא

מטות יום חמישי

בנין ירושלים והמקדש קודם קבוץ גלויות

רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב כד) **מִי נָתַן לְמֹשֶׁה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבוֹזִזִים הֲלֹא יְהוָה וְגו', תָּא חֲזִי מִזְמַנָּא דְאַתְחַרְבַּ בֵּי מִקְדָּשָׁא, בְּרַכָּאן לָא שְׂרִיין בְּעֵלְמָא וְאַתְמַנְעוּ, כְּבִיכּוּל אַתְמַנְעוּ מֵעֵילָא וְתַתָּא, וְכָל אֵינּוּן שְׂאָר דְרַגְיִן תַּתְּאִין מִתַּתְּקַפִּי וְאַזְלִי וְשְׁלַטִּי עַלְיֵיהּוּ דְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאֵינּוּן גְּרַמוּ בְּחֻבְיֵיהּוּ.**

הָאֵי קָרָא לָא אֶתְיִישְׁבֵן מְלִיָּה, דְּכָתִיב מִי נָתַן לְמֹשֶׁה יַעֲקֹב, בִּין דְּאָמַר מִי נָתַן לְמֹשֶׁה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, מָהוּ חֲטָאנוּ לוֹ, חֲטָאוּ לוֹ מִבְּעֵי לִיָּה, וְאֵי אָמַר חֲטָאנוּ לוֹ, מָאֵי וְלֹא אָבוּ, וְלֹא אָבִינוּ מִבְּעֵי לִיָּה, אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְאַתְחַרְבַּ מִקְדָּשָׁא וְאַתְוֹקֵד הֵיכְלָא וְעַמָּא אֲתַגְלִי, בְּעֵיָא שְׂכִינְתָּא לְאַתְעַקְרָא מִדְּוֹכְתָּהּ, וְלִמְיָהָ עֲמַהוּן בְּגִלוּתָא, אָמְרָה אֵיָהָ בְּקִדְמִיתָא לְמַחְמֵי בִיתָאֵי וְהֵיכְלָאֵי, וְאַפְקוּד עַל דְּוֹכְתֵי דְכַהֲנֵי וְלִיוָאֵי דְהוּוּ פְּלַחִין בְּבִיתָאֵי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּהֵיא שַׁעְתָּא אֶסְתַּפְּלַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, וְחֲמַת דְּבַעְלָה אֶסְתַּלַּק מִנָּה לְעֵילָא לְעֵילָא, נַחְתַּת לְתַתָּא עָאלַת בְּבִיתָא, וְאַסְתַּפְּלַת בְּכָל אֵינּוּן דְּוֹכְתֵי, וְאַשְׁתַּמַּע קָלָא לְעֵילָא לְעֵילָא,

מתוק מדבש

ואמר רבי חזקיה האי קרא לא אתיישב מליה פסוק זה לא מתישב סדר דבריו, דכתיב מי נתן למשה יעקב, בין דאמר מי נתן למשה יעקב וישראל שהוא לשון נסתר, מהו חטאנו לו, חטאו לו מבעי ליה בלשון נסתר, ואי אמר חטאנו לו ואם כבר אמר לשון שמדברים על עצמם, מאי ולא אבו למה כתוב אחר כך שוב בלשון נסתר, ולא אבינו מבעי ליה כמדברים על עצמם, אלא בשעתא דאתחרב מקדשא אלא בשעה שנחרב הבית המקדש היינו כשנהרסו החומות מבחוץ, ואתוקד היכלא ואחר כך נשרף ההיכל מבפנים, ועמא אתגלי ועם ישראל הלכו בגלות, בעיא שכינתא לאתעקרא מדוכתה ולמיהה עמהון בגלותא וצתה השכינה להתעקר ממקומה שלמעלה וללכת בגלות עמהם, אמרה איהה בקדמיתא למחמי ביתאי והיכלאי אמרה אלך תחילה לראות ביתי והיכלי, ואפקוד על דוכתי דכהני וליואי דהו פלחין בביתאי ואפקוד את המקומות של הכהנים והלויים שהיו עובדים בביתי, ואספוד ואקונן על החורבן ועל ההרוגים. (מפרשיס)

"מאמר בנין ירושלים והמקדש קודם קבוץ גלויות" ומבואר בו כי משנחרב בית המקדש נמוע השפע מכל העולמות, ושולטים החיצונים. והשכינה ראתה בחרבן ביתה ובגלות בניה בצער, וירדה לגלות עמהם. וראתה שישראל מקבלים ומצדיקים עליהם את הדין. ומבאר שבזמן הגאולה לא תרצה השכינה לקום מגלותה עד שיבנה הקב"ה בית המקדש ובנין ירושלים תחילה, ואז תקום מעפרה, ויקבץ הקב"ה את נדחי ישראל מהגלות, בב"א. (מקור המאמר צוהר פרשת חיי שרה דף קלג ע"ג — קלד ע"א, צניאוריני כרך ג עמ' קלד-קלז)

מאמר הנא הוא המשך למה שמבואר קודם לכן צוהר, שאנרסה אבינו שענד כל כמות הקליפות למטה שלא ימשלו על זרעו של יצחק, אלא תהיה שליטת יצחק על האומות, על זה אמר כמה רעה הגיעה לישראל על ידי עונותיהם שנהפך הענין ושלטו האומות לפני הקדושה ונחרב בית המקדש, והחילונים הטמאים שולטים וזולעים את ישראל צמוכס ומתחזקים כל יום ויום יותר וישראל הולכים ודלים תחת ממשלתם והחסידות והטובה מתמעטת והולכת כל יום. (רמ"ק)

רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וְאָמַר לְפָרֵשׁ מָה שְׂכָתוּב מִי נָתַן לְמֹשֶׁה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבוֹזִזִים הֲלֹא ה' זֶה חֲטָאנוּ לוֹ וְלֹא אָבוּ בְּדַרְכֵי הַלּוֹךְ וְלֹא שְׁמַעוּ בְּתוֹרָתוֹ, פִּירוּשׁ מִי הוּא אֲשֶׁר מִסַּר אֶת יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה וְלְבוֹזִזִים, הֲלֹא ה' מִסַּרֵם בְּגִלוּת כִּי חֲטָאוּ לוֹ וְגַמּוּל הוּא מִשְׁלָם, וּמְקִידִים וְאָמַר תָּא חֲזִי מִזְמַנָּא דְאַתְחַרְבַּ בֵּי מִקְדָּשָׁא בָּא וְרָאָה מִשַּׁעָה שְׁנַחְרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, בְּרַכָּאן לָא שְׂרִיין בְּעֵלְמָא אֵינּוּן הַבְּרִכוֹת שׁוֹרוֹת עוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַתְמַנְעוּ וְנִמְנַע הַשַּׁפַּע, כְּבִיכּוּל אַתְמַנְעוּ מֵעֵילָא וְתַתָּא כְּבִיכּוּל נִמְנַע הַשַּׁפַּע גַּם מִלְּמַעְלָה מְעוֹלָם הַאֲצִילוֹת וּמִלְּמַטָּה מְעוֹלָמוֹת בְּרִיאָה וְיִצְרִיָּה, וְכָל אֵינּוּן שְׂאָר דְרַגְיִן תַּתְּאִין מִתַּתְּקַפִּי וְאַזְלִי וְשְׁלַטִּי עַלְיֵיהּוּ דְיִשְׂרָאֵל וְכָל אוֹתָם מִדְּרַגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל הַחִיצוֹנִים מִתְּגַבְּרוֹת וְהוֹלְכוֹת וְשׁוֹלְטוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאֵינּוּן גְּרַמוּ בְּחֻבְיֵיהּוּ לְפִי שְׁהֵם גְּרַמוּ זֹאת בְּעוֹנוֹתֵיהֶם לְהַחְרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַד שֶׁלֹּא נַחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה נִמְשָׁךְ שַׁפַּע בְּרַכָּה לְעוֹלָם דְּרַךְ שַׁעַר הַשָּׁמַיִם שֶׁמְכוּוֹן כְּנֶגֶד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. (רמ"ק ורמ"ג ומפרשיס)

וְאִשְׁתִּמַע קָלָא לְתַתָּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ירמיה לא יד) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחַל מִבְּפֶה עַל בְּנֵיהּ וְגו' וְאוֹקְמוּהָ.

פִּינּוּן דְעֵאלַת בְּגִלוּתָא, אֶסְתַּפְּלַת בְּעַמָּא, וְחֻמַּאת דְדַחְקֵי לֹוּן וְרַמְסֵי לֹוּן בְּגִלוּתָא בֵּין רַגְלֵיהוּ דְשָׂאָר עַמִּין, כְּדִין אָמַרְת (ישעיה מב כד) מִי נָתַן לְמַשִּׁיפָה יַעֲקֹב וְגו', וְאִינוּן אָמַרִין הֲלֵא יְהוּ"ה זֶה חֲטָאנוּ לֹו, וְהִיא אָמַרְת וְלֵא אָבוּ בְדַרְכֵי הַלּוּף וְלֵא שְׁמַעוּ בְתוֹרָתוֹ.

וּבְשַׁעְתָּא דְזַמִּין קְדָשָׁא בְרִיף הוּא לְמַפְקַד עַל עַמִּיה, פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל תִּיתוּב מִן גְּלוּתָא בְּקַדְמִיתָא, תִּיהֵף לְבִיתָא, בְּגִין דְבֵית הַמִּקְדָּשׁ יִתְבַּנֵּי בְּקַדְמִיתָא, וְיִימָא לָהּ קְדָשָׁא בְרִיף הוּא קוּמִי מַעְפָּרָא, הִיא תְּבַת וְאָמַרְהָ, לְאָן אָתַר אִיהֵף, בֵּיתָאֵי חֶרֶב הִיכְלֵי אַתוּקַד בְּנוּרָא, עַד דְקְדָשָׁא בְרִיף הוּא יִבְנֵי בֵּי מַקְדָּשָׁא בְּקַדְמִיתָא וְיִתְקִין הִיכְלָא וְיִבְנֵי קַרְתָּא דִירוּשָׁלַיִם, וְלִבְתַר יוֹקִים לָהּ מַעְפָּרָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים קמו ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְהוּ"ה וְגו', בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם בְּקַדְמִיתָא, וְלִבְתַר נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנַס, וְיִימָא לָהּ (ישעיה נב ב) הַתְנַעֲרֵי מַעְפָּר קוּמִי שְׂבִי יְרוּשָׁלַיִם וְגו', וְיִתְפַּנֵּישׁ גְּלוּתְהוֹן דְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכְתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' בְּקַדְמִיתָא, וְלִבְתַר נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנַס, וְכְדִין הָרוּפָא לְשְׂבוּרֵי לֵב וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתֵם, דָּא תַחֲיִית הַמְתִּים, וְכְתִיב (יחזקאל לו כז) וְאֵת רוּחִי אָתַן בְּקַרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בַּחֲקֵי תִלְכוּ וְגו'. כְּרוּף יְהוּ"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

מתוק מדבש

שאת שוכבת בו עם ישראל, היא תְּבַת וְאָמַרְהָ היא חוזרת ומשיבה להקב"ה אם הבית המקדש אינו בנוי עדיין מה יש לה מקימתה, וזה שאומרת לְאָן אָתַר אִיהֵף בֵּיתָאֵי חֶרֶב הִיכְלֵי אַתוּקַד בְּנוּרָא לאיזה מקום אלך אם עדיין ביתי חרב והיכלי שרוף באש, עַד דְקְדָשָׁא בְרִיף הוּא יִבְנֵי בֵּי מַקְדָּשָׁא בְּקַדְמִיתָא וְיִתְקִין הִיכְלָא וְיִבְנֵי קַרְתָּא דִירוּשָׁלַיִם עד שהקב"ה יבנה תחילה את בית המקדש ויתקן היכלו ויבנה את עיר הקודש ירושלים, ורצה לומר בעוד שהיא מקבצת לישראל והיא באה עמהם מגלותם, תמצא שהקב"ה כבר בנה את בית המקדש ותיקן את ההיכל ובנה את עיר הקודש ירושלים, וְלִבְתַר יוֹקִים לָהּ מַעְפָּרָא ואחר כך יקים הקב"ה את השכינה מעפרה, וראיה לסדר זה הָדָא הוּא דְכְתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' וְגו' ומפרש בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם בְּקַדְמִיתָא תחילה יבנה הקב"ה את עיר הקודש ירושלים ובכללה הבית המקדש, וְלִבְתַר נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנַס ואחר כך יקבץ את נדחי ישראל, והיינו וְיִימָא לָהּ להשכינה הַתְנַעֲרֵי מַעְפָּר מן עפר החיצונים, קוּמִי שְׂבִי יְרוּשָׁלַיִם וְגו' היינו השכינה הנקראת ירושלים, וְיִתְפַּנֵּישׁ גְּלוּתְהוֹן דְיִשְׂרָאֵל ואז יתקבצו ישראל מן הגלות, ומוסיף לפרש הָדָא הוּא דְכְתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' בְּקַדְמִיתָא תחילה יבנה הקב"ה את ירושלים ואת בית המקדש, וְלִבְתַר נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנַס ואחר כך יקבץ את נדחי ישראל מהגלות, וְכְדִין הָרוּפָא לְשְׂבוּרֵי לֵב ואז ירפא את הגופים הנשברים, וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתֵם, דָּא תַחֲיִית הַמְתִּים זה נאמר על תחיית המתים, וְכְתִיב וְאֵת רוּחִי אָתַן בְּקַרְבְּכֶם היינו רוח הנבואה אחזיר לכם, וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בַּחֲקֵי תִלְכוּ ומשפטי תשמרו ועשיתם, פירוש אעיר לבבכם שתלכו בחוקי ולשמור משפטי בלב שלם. (רמ"ק ומפרשים)

דְכְתִיב קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחַל מִבְּפֶה עַל בְּנֵיהּ וְגו' וְאוֹקְמוּהָ כי רחל היא השכינה שבכתה על חורבן בית המקדש, ונשמע קול בכיתה ברמה שהיא הבינה (כמנואל טז) עד כאן דברי רבי אלעזר.

ועתה חוזר רבי חזקיה לתרץ קושי לשון הפסוק, ואמר פִּינּוּן דְעֵאלַת בְּגִלוּתָא כיון שירדה השכינה בגלות עם ישראל להצילם מרעת האויבים ולשמרם בגלותם, אֶסְתַּפְּלַת בְּעַמָּא הסתכלה בצרות עם בני ישראל, וְחֻמַּאת דְדַחְקֵי לֹוּן וְרַמְסֵי לֹוּן בְּגִלוּתָא בֵּין רַגְלֵיהוּ דְשָׂאָר עַמִּין וראתה שדוחקים אותם ורומסים אותם בגלות בין רגליהם של שאר העמים, כְּדִין אָמַרְת מִי נָתַן לְמַשִּׁיפָה יַעֲקֹב וְגו' מי הוא שמסר למשיסה את בני יעקב, וְאִינוּן אָמַרִין ובני יעקב אומרים לה כי לא כחנם רומסים אותנו, כִּי הֲלֵא ה' זֶה חֲטָאנוּ לֹו זֶה חֲטָאנוּ לֹו ועונותינו גרמו לנו הדחקות והצרות, וְהִיא אָמַרְת וְלֵא אָבוּ בְדַרְכֵי הַלּוּף וְלֵא שְׁמַעוּ בְתוֹרָתוֹ פירוש השכינה אומרת שאלו בני הגלות הם טובים וצדיקים וסובלים צער ואינם חוטאים, כי זו מדת הרחמים העליונה שכיון שקבלו עליהם את הדין הרי הם נחשבים לצדיקים גמורים, רק אבותם שכבר מתו הם אשר לא אבו ללכת בדרכיו והם אשר גרמו הרעה והחורבן ובסיבתם סובלים הבנים, לזה לא אמרה בנוכח ולא אביתם בדרכיו ללכת אלא ולא אבו. (רמ"ק ומפרשים) וּבְשַׁעְתָּא דְזַמִּין קְדָשָׁא בְרִיף הוּא לְמַפְקַד עַל עַמִּיה ובשעה שעתידי הקב"ה לפקוד את עמו ישראל להוציאם מן הגלות, פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל תִּיתוּב מִן גְּלוּתָא בְּקַדְמִיתָא אז השכינה תשוב מן הגלות בתחילה, תִּיהֵף לְבִיתָא ומיד תלך לבית המקדש אף על פי שהוא חרב עדיין, וטעם הליכתה שם בְּגִין דְבֵית הַמִּקְדָּשׁ יִתְבַּנֵּי בְּקַדְמִיתָא לפי שבית המקדש יבנה תחילה ותלך שם לראות בבנינו, וקודם קימתה לָהּ קְדָשָׁא בְרִיף הוּא קוּמִי מַעְפָּרָא יאמר לה הקב"ה קומי מעפר הטמא שהם החיצונים

מטות יום ששי

זהירות בקדושת הנשמה יתירה בשבת

ההוא רוחא דנחית ואתוסף בבני עלמא, פד נחית אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן, ונחית ושרא על עמא קדישא, זכאין אינון פד האי רוחא אתער.

בההיא שעתא דההוא רוחא נחית, נחתין עמה לגו גנתא דעדן שתין רתיכין, מתעטרין לשית סטרין, וכד מטי לגנתא דעדן, פדין כל אינון רוחין ונשמתיין דגנתא דעדן, פלהו מתעטרי בההוא רוחא, וכרוזא קרי ואמר, זכאין אתון ישראל עמא קדישא, דרעותא דמאריכון אתער לגביכון.

רזא דרזין לידעי חכמתא, זכאין אינון פד האי רוחא אתער, האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה, ונפקא מינה ואתפשטא בעלמא, וההוא הוי רזא דשפת דשרא לתתא, ועל דא כתיב ביה שמירה, (שמות לא יז) ושמרו בני ישראל את השפת, והא אוקמוה, שפת לא כתיב, אלא את השפת, לאסגאה ההוא רוחא דשרי על פלא, ואצטריך לנטרא ליה, הואיל וקיימא עמיה דבר נש, ועל דא כתיב (ישעיה נב ב) כל שומר שפת מחללו.

מתוק מדבש

ותעוררו דבר, כי קדושת שבת מתעוררת מלמעלה מעצמה לקדש את ישראל.

רזא דרזין לידעי חכמתא יש כאן סודי סודות להיודעים חכמת הנסתר, לכן זכאין אינון פד האי רוחא אתער אשרי לבני ישראל כשזה הרוח הכולל את תוספת הנרין מתעורר לבוא לבני ישראל בליל שבת קודש, כי האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה רוח הזה הוא התפשטות של זו הנקודה שהיא המלכות, ונפקא מינה ואתפשטא בעלמא ויוצא ממנה ומתפשט בעולם, ואויר העולם ממש מתמלא מההתפשטות הזו, וההוא הוי רזא דשפת דשרא לתתא וזה הרוח הוא סוד השבת השורה למטה על כל אחד ואחד מישראל כפי הכנתו, ועל דא כתיב ביה שמירה ועל כן כתוב בו שמירה שהיא מצד המלכות, דכתיב ושמרו בני ישראל את השפת, והא אוקמוה וכבר ביארוהו חברים כי שפת לא כתיב בלא מלת את, שאז היה משמע שנאמר רק על עצם המלכות בהיותה באצילות, אלא "את" השפת פירוש הטפל לשבת, והיינו לאסגאה ההוא רוחא דשרי על פלא לרבות את רוח ההוא השורה על כל העולם למטה, ואצטריך לנטרא ליה וצריך לשמור אותו מכל חטא ועון שלא יסתלק ממנו, הואיל וקיימא עמיה דבר נש הואיל והוא נמצא עם האדם, ועל דא כתיב ועל זה כתוב כל שומר שפת מחללו שהוא לשון חלל וריק, והיינו כי קדושת השבת הממלאה את האדם צריך לשומרה שלא תסתלק ממנו, שאם תסתלק ממנו ישאר מקומה חלל וריק, ואז תשרה הקליפה במקומה. והנה אם היתה קדושת השבת קדושה שאינה קשה להמצא, היה ניחא, אמנם קדושה זו לולי רחמי ה' שריחם על עמו, לא יעלה על הדעת שתהיה קדושת השבת משתרבת ויורדת מעולם האצילות לעולם הזה להתלבש בגוף אדם גשמי, לכן לפחות יזהר האדם שלא תסתלק ממנו בסיבת איזה חטא ועון. (רמ"ק ושע"ר ומפרשים)

"מאמר זהירות בקדושת הנשמה יתירה בשבת" ומבואר בו כי שורש הנשמה יתירה היא במלכות דאצילות, וכשעומדת לרדת ולהתפשט לשרות על ישראל קדושים בהתקדש יום השבת, הנה היא עוברת דרך גן עדן ומתרחצת שם בריח הכשמים, ובוה היא מתגשמת מעט ויכולה לרדת ולהתפשט על ישראל, ושם בגן עדן מתעטרים בה רוחות ונשמות הצדיקים. ומבאר כי בהתפשט הרוח בעולם הזה הנה אויר העולם כולו מתמלא בקדושת השבת, וכל אחד מישראל זוכה על ידה לנשמה יתירה כפי הכנתו. ומסיק כי צריך האדם לשמור עצמו מכל חטא שלא תסתלק ממנו התוספת, שאם תסתלק ח"ו תשרה במקומה על האדם הקליפה. (מקור המאמר זוהר פרשת ויקהל דף רד ע"ב-ג, צניאורינו כרך ח עמ' לג-לד)

ומוסיף ואמר דההוא רוחא דנחית ואתוסף בבני עלמא כי זה הרוח היורד ונתוסף בבני העולם הוא רוחני מאד, לכן פד נחית אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן כשיוורד מתרחץ בריח בשמי הגן עדן ועל ידי זה הוא מתעבה קצת כדי שיוכל לשרות על הנפש בגוף אדם התחתון, ונחית ושרא על עמא קדישא ויורד ושורה על עם הקדוש.

ואמר כי (ה"ג נד"ר) בההיא שעתא דההוא רוחא נחית בשעה ההיא כשיוורד רוח הזה מעולם האצילות, נחתין עמה לגו גנתא דעדן שתין רתיכין יורדות עמו לגן עדן ששים מרכבות, מתעטרין לשית סטרין שהם מתעטרות ומתפשטות בששה היכלות שבששה צדדים של הגן עדן שהצדיקים שוכנים בהם, וכד מטי לגנתא דעדן וכשמגיעות לגן עדן, פדין כל אינון רוחין ונשמתיין דגנתא דעדן פלהו מתעטרי בההוא רוחא אז כל אותם הרוחות והנשמות שבגן עדן כולם מתעטרים ברוח ההוא, וכרוזא קרי ואמר זכאין אתון ישראל עמא קדישא וכרוז קורא ואומר אשריכם ישראל עם הקדוש דרעותא דמאריכון אתער לגביכון שרצון קוניכם מתעורר אליכם מאליו בלא שתעלו

מסעי יום ראשון

נקמת הקב"ה באומות בבוא המשיח

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים י א) לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרַחֲוֹק תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בַּצָּרָה, בְּשַׁעֲתָא דְּחֻבֵי עֲלָמָא גְרָמּוּ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, וּבְנֵי נָשָׂא צְוֹחִין וְנַחְתִּין דְּמַעִין וְלִית מֵאן דִּישְׁגַּח עֲלֵיהוּ, מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ סְלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְתַשׁוּבָה אֲתַמְנַע מִנֵּיהוּ, כְּדִין כְּתִיב וּבְרַב גְּאוּנָךְ תִּהְרֹס קְמִיךְ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָאֵי קִרָּא בְּשַׁעֲתָא דִּיתְלַבֵּשׁ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּאוּתָא עַל עַמְמֵי דִּיתְפַּנְשׁוּן עֲלֵיהּ, כְּמָה דְּכְתִיב (שם ב ב) וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ, וְתֵאנָא זְמִינִן אֵינּוּן שְׁבַעִין קְסָטוּרִין מְכַל עֵיבָר (נ"א עמין), לְאַתְפְּנֵשָׂא בְּהָהוּא זְמַנָּא בְּאוּכְלוּסִין דְּכָל עֲלָמָא, וּלְמַעַבְד קְרָבָא עַל יְרוּשָׁלַיִם קְרָתָא קְדִישָׁא, וּלְאַחְדָּא עֵיטִין עֲלֵיהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵאֵי אָמְרִי, נוֹקִים עַל פְּטְרוּנָא בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר עַל עַמֵּיהּ וְעַל הַיְכָלֵיהּ.

כְּדִין זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחֵיבָא עֲלֵיהוּ, דְּכְתִיב (שם פסוק ד) יוֹשֵׁב בְּשָׂמִים יִשְׁחַק יְהוָה יִלְעַג לְמוֹ, בְּהָהוּא זְמַנָּא יִלְבֵּשׁ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּאוּתָא עֲלֵיהוּ, וְיִשְׁיַצִּינוּן מִן עֲלָמָא, כְּמָא דְּכְתִיב (זכריה יד יב)

מתוק מדבש

קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּאוּתָא עַל עַמְמֵי דִּיתְפַּנְשׁוּן עֲלֵיהּ בְּשַׁעֲתָא שֶׁהַקְּב"ה יִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ גְּאוּת עַל הַעַמִּים שִׁיתַּאסְפוּ לְלַחֹם נִגְדוּ כְּמָה דְּכְתִיב וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ מוֹסֵב עַל "לָמָּה" הָאֵמֹר בְּמִקְרָא שְׁלַפְנִי, לֹמַר לָמָּה יִתְיַצְבוּ הַמַּלְכִים וְהַשְּׂרִים בַּעֲצָה אַחַת עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ, וְנֹאמַר עַל גּוֹג וְעַל הַשְּׂרִים אֲשֶׁר אֲתוּ שִׁיעַמְדוּ בִּימֵי הַמְּשִׁיחַ לְהַלְחֵם עִמּוֹ, וְכֵאֵילוּ יַעֲמְדוּ גַם עַל ה' שֶׁמֶשְׁחוּ לְמַלְךְ, (מנלות). וְתֵאנָא זְמִינִן אֵינּוּן שְׁבַעִין קְסָטוּרִין מְכַל עַמִּין לְאַתְפְּנֵשָׂא בְּהָהוּא זְמַנָּא בְּאוּכְלוּסִין דְּכָל עֲלָמָא וְלַמְדַּנּוּ שְׁעִתִּידִים שְׁבַעִים שְׂרִים הַמְּמוּנִים עַל שְׁבַעִים אוֹמוֹת לְהַתַּאסֵּף עִם כָּל הַמוֹנֵי הָאוֹמוֹת שְׁבַכְל הָעוֹלָם, וּלְמַעַבְד קְרָבָא עַל יְרוּשָׁלַיִם קְרָתָא קְדִישָׁא וְלַעֲשׂוֹת מַלְחָמָה עַל יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקּוֹדֶשׁ, וּלְאַחְדָּא עֵיטִין עֲלֵיהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלַטְכַּס עֲצוֹת וְטַעֲנוֹת נִגְדַּת הַקְּב"ה, רַצָּה לֹמַר שֶׁהֵם רוֹאִים שֶׁהַקְּב"ה מִגְּבִיר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל הָאוֹמוֹת, וְלִפִּי דַעְתָּם זֶהוּ עוֹוֹת הַדִּין, לְכֵן הֵם מִתַּאסְפִּים לְעַמּוּד עַל נַפְשָׁם בְּטַעֲנָתָם לִפְנֵי הַקְּב"ה עַל עוֹוֹת הַדִּין, וְרוֹצִים לְעַמּוּד עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹמֵם וְלֵאבְדָם בְּחִשְׁבָם שְׂאִינֵם רֵאוּיִם אֶל הַגְּאוּלָּה, וּמֵאֵי אָמְרֵי וְמָה הֵם אוֹמְרִים, נוֹקִים עַל פְּטְרוּנָא בְּקִדְמִיתָא נַעֲמֹד עַל פְּטְרוֹנֵם תַּחֲלִילָה לְטַעֵן עַל עוֹוֹת הַדִּין שְׁעוּשָׁה, וּלְבַתֵּר עַל עַמֵּיהּ וְעַל הַיְכָלֵיהּ וְאַחַר כֵּן עַל עַמּוֹ וְעַל הַיְכָלוֹ.

כְּדִין זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחֵיבָא עֲלֵיהוּ אוֹ עֵתִיד הַקְּב"ה לְשַׁחֵק עֲלֵיהֶם דְּכְתִיב יוֹשֵׁב בְּשָׂמִים יִשְׁחַק יְהוָה יִלְעַג לְמוֹ פִּירוּשׁ הַקְּב"ה יִשְׁחַק עַל עֲצָתָם וְיִלְעַג עֲלֵיהֶם, בְּהָהוּא זְמַנָּא יִלְבֵּשׁ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּאוּתָא עֲלֵיהוּ וְיִשְׁיַצִּינוּן מִן עֲלָמָא בְּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן יִתְלַבֵּשׁ הַקְּב"ה בְּלְבוּשׁ גְּאוּת עֲלֵיהֶם וְיִשְׁמִידֵם מִן הָעוֹלָם, לָכֵן לֹמַר שֶׁמֶקוֹם הַדִּין יִתְלַבֵּשׁ צָרוּר הַכְּתֵר עַל הַרְחֻמִּים הַגְּדוּלִים, וּמִשָּׁם יִשְׂרָאֵל מֵאִירִים עַל שְׁקִצְלוֹ כְּפִלִּים צַחְטָתָם, וְאוֹ כָּל הַחַיֹּנוֹים מִתְּצַטְלִים וּמִתְּצַטְלֵם הַיּוֹתֵם, וְזוֹהֵי מִגַּפְתָּם כְּמָה דְּכְתִיב,

"מֵאֵמֹר נִקְמַת הַקְּב"ה בְּאוֹמוֹת בְּבוֹא הַמְּשִׁיחַ" וּמִבּוֹאָר בּוֹ כִּי פַעֲמִים כִּשְׁהָעוֹנוֹת נוֹבְרִים, אוֹי בְּנֵי אָדָם צוֹעֲקִים וְלֹא נִעֲנִים, כִּי כְּבוֹל הַקְּב"ה מִסְתִּיר פָּנָיִם. וּמִבּוֹאָר כִּי בְּשַׁעֲתָא בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ יִתַּאסְפוּ שְׁבַעִים אוֹמוֹת סָבִיב יְרוּשָׁלַיִם לְמַלְחָמָה, וְיִרְצוּ תַחֲלִילָה לְטַעֵן לִפְנֵי הַקְּב"ה שִׁישְׂרָאֵל אֵינֵם רֵאוּיִם אֶל הַגְּאוּלָּה, אֲכֵן אוֹ הַקְּב"ה יִשְׁחַק לָהֶם וְיֵאבְדָם מִן הָעוֹלָם. וּמוֹסֵף וּמִבּוֹאָר כִּי עֵתִיד הַקְּב"ה בּוֹמֵן הַהוּא לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל רִשְׁעֵי הָאוֹמוֹת שֶׁהִצִּירוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּגוֹלוֹתָם, וְתִהְיֶה קוֹמַת הַקְּלִיפָה עוֹמְדָת בְּשְׁלִימוֹת מִצִּיאוֹתָהּ, וְאוֹ יֵאבְדָם הַקְּב"ה בְּנִקְמָה גְּדוּלָּה. וּמִסִּיק כִּי עֵינֵן זֶה נִרְמָז בְּשִׁירַת הַיָּם, שֶׁהִיא שִׁירָה שֶׁנִּאמְרָה בְּנִבְאוּהָ גַם לְעֵתִיד.

(מקור המאמר זוהר פרשת נשלח דף ע"ג, צנזאוריני כרך ה עמ' תרמט-תרנב)

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח וְאָמַר הַקְּדִים לְפָרֵשׁ מָה שְׁכָתוּב לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרַחֲוֹק תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בַּצָּרָה פִּירוּשׁוֹ בְּשַׁעֲתָא דְּחֻבֵי עֲלָמָא גְרָמּוּ בְּשַׁעֲתָא שְׁעוֹנוֹת בְּנֵי הָעוֹלָם גּוֹרְמִים לְהַחֲלִישׁ אֶת כַּח הַקּוֹדֶשׁ, אוֹ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא הַקְּב"ה שְׁהוּא ז"א עוֹלָה לְמַעְלָה מֵאִימָא וְלַמַּעְלָה מֵאִנְצָא דְּהֵינּוּ עַד א"ל, וּבְנֵי נָשָׂא צְוֹחִין וְנַחְתִּין דְּמַעִין וְלִית מֵאן דִּישְׁגַּח עֲלֵיהוּ וּבְנֵי אָדָם צוֹעֲקִים מִצְרָתָם וּמוֹרִידִים דְּמַעוֹת וְאִין מִי שִׁישְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, מֵאֵי טַעְמָא מָה הַטַּעַם, בְּגִין דְּאִיהוּ סְלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא לְפִי שׁו"א עוֹלָה עַד א"ל לְמַעְלָה מֵאִימָא שְׁנָה מִקּוֹס קְצֵלַת הַתְּשׁוּבָה, לְכֵן וְתַשׁוּבָה אֲתַמְנַע מִנֵּיהוּ מִדַּת הַתְּשׁוּבָה שְׁהִיא אִימָא נִמְנַעַת מֵהֵם, כְּדִין כְּתִיב וּבְרַב גְּאוּנָךְ כְּשׁו"א עוֹלָה לְמִקּוֹס הַגְּאוּת שְׁהוּא א"ל, אוֹ תִּהְרֹס קְמִיךְ הֵם פּוֹשְׁעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְזֶה שְׁכָתוּב לְמָה ה' שְׁהוּא ז"א, תַּעֲמֹד בְּרַחֲוֹק, שְׁעִלִית עַד א"ל שְׁהוּא מִקּוֹס רַחוּק, וְעַל יְדֵי זֶה תַּעֲלִים עֵינִיךְ צַעַת לָרָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר פְּלִיג וְאֵמַר כִּי קְמִיךְ נֹאמַר עַל הַגּוֹיִם, כִּי הָאֵי קִרָּא פְּסוּק זֶה שֶׁל וּבְרַב גְּאוּנָךְ נֹאמַר בְּשַׁעֲתָא דִּיתְלַבֵּשׁ

וְזֹאת תְהִיָה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגַּף יְהוָה אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַיִם, הֵמָּה בְּשָׂרוֹ וְהוּא עוֹמֵד עַל רַגְלָיו.

רַבִּי אֲבָא אָמַר מִשְׁמִיָּה דְרַב יִיסָא סְבָא, וְהָכִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זְמַיִן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַחֲרֵי לְכָל אֵינּוֹן מַלְכִין דְּעָקוּ לְיִשְׂרָאֵל וְלִירוּשָׁלַיִם, לְאַנְדְרִיאָנוּס לְלוֹפִינוּס וְנְבוֹכַדְנֶצַּר וְלִסְנַחְרִיב, וְלְכָל שְׂאָר מַלְכֵי עַמִּין דְּחָרִיבוּ בֵּיתָהּ, וְלִשְׁלֹטָאָה לֹון פְּקֻדְמִיתָא, וְיִתְכַנְשׁוֹן עִמָּהוֹן שְׂאָר עַמִּין, וְזְמַיִן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַתְפָּרְעָא מְנִיָּהּ בְּאַתְגְּלִיָּא סַחְרָנִי יְרוּשָׁלַיִם, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב וְזֹאת תְהִיָה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגַּף יְהוָה אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַיִם, אֲשֶׁר יִצְבְּאוּ לָא כְּתִיב, אֶלֹא אֲשֶׁר צָבְאוּ, פְּדִין פְּתִיב וּבְרַב גְּאוּנָה תְהָרוּס קְמִיךְ, וְדָא לְזַמְנָא דְאַתָּא מְשִׁיחָא פְּתִיב, וְשִׁירְתָּא דָּא שִׁירְתָּא דְעֵלְמִין הִיא.

מתוק מדבש

(עיין רמב"ם נתיב נתיב סוף פרשת מקץ, ונס' דרך אמת מוסק מלת לופינוס), וְנְבוֹכַדְנֶצַּר שֶׁחָרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַרְאִשׁוֹן, וְלִסְנַחְרִיב שֶׁרָצָה לְהַחְרִיב אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְהַגְלָה אֶת עֶשְׂרֵת הַשְּׁבִטִים, וְלְכָל שְׂאָר מַלְכֵי עַמִּין דְּחָרִיבוּ בֵּיתָהּ וְלְכָל שְׂאָר הָעַמִּים שֶׁחָרִיבוּ אֶת בֵּיתוֹ, וְלִשְׁלֹטָאָה לֹון פְּקֻדְמִיתָא וְלַהֲשִׁיט אֹתָם כְּבַתְחִילָה, וְיִתְכַנְשׁוֹן עִמָּהוֹן שְׂאָר עַמִּין וְיִתְקַבְּצוּ עִמָּהֶם שְׂאָר הָעַמִּים וְיִלְחַמוּ עַל יְרוּשָׁלַיִם, וְזְמַיִן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַתְפָּרְעָא מְנִיָּהּ בְּאַתְגְּלִיָּא סַחְרָנִי יְרוּשָׁלַיִם וְעַתִּיד הַקְּב"ה לְהַפְרֵעַ מֵהֶם בְּגִלּוּי בְּגוּף וּבְנַפֶּשׁ סְבִיב יְרוּשָׁלַיִם, כִּי עַד עַתָּה הִיא עוֹנֶשֶׁם בְּגִיָּהֶם בְּאַתְכַּסְיָא, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב וְזֹאת תְהִיָה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגַּף יְהוָה אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַיִם, אֲשֶׁר יִצְבְּאוּ לָא פְּתִיב לִשׁוֹן עַתִּיד אֶלֹא אֲשֶׁר צָבְאוּ לִשׁוֹן עֶבֶר, דִּהְיִינוּ נְבוֹכַדְנֶצַּר וְחִבְרִיו שְׂכַבְרֵי צְבָאוֹ, פְּדִין פְּתִיב וּבְרַב גְּאוּנָה תְהָרוּס קְמִיךְ שְׂאֵז יְהוּרוּס בְּנִינָם וְיִבְטַל הוּיִיתָם מִן הָעוֹלָם, וְדָא לְזַמְנָא דְאַתָּא מְשִׁיחָא פְּתִיב וְזֶה כְּתוּב לְזַמֵּן שִׁיבָא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְשִׁירְתָּא דָּא שִׁירְתָּא דְעֵלְמִין הִיא וְשִׁירָה זֹו הִיא שִׁירַת עוֹלָמִים שִׁישׁוּרְרוּ אֹתָהּ לְעוֹלָם, לְפִי שֵׁישׁ בַּה נְסִים שֶׁל עֶבֶר וְשֶׁל עַתִּיד.

וְזֹאת פִּירוּשׁ בְּאוּפֵן זֶה תְהִיָה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגַּף יְהוָה אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל יְרוּשָׁלַיִם פִּירוּשׁ אֲשֶׁר יִחַנו עִם צְבָאָם לְצוּר עַל יְרוּשָׁלַיִם, הֵמָּה בְּשָׂרוֹ וְהוּא עוֹמֵד עַל רַגְלָיו בְּשֶׁר שֶׁל כָּל אֶחָד יִמַּס כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד עַל רַגְלָיו וְלֹא נִפְּל לְמַשְׁכַּב, וְכִמוּ שְׂכַתוּב (תְהִלָּס סָא ג) כַּהֲמַס דּוּנָג מִפְּנֵי אֲשֶׁר יִאֲבְדוּ רַשְׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים, וְאֵז יִתְבַטְּלוּ כָּל הַשְּׂרִים לְמַעַלָּה וְאוּמוּתֵיהֶם לְמַטָּה וְהִיוּ כְּלֹא הִיוּ. וּפִירוּשׁ הַפְּסוּק וְזִרְזוּ גְּאוּנָה, פִּירוּשׁוֹ כְּשֶׁתְּלַנְשׁ כְּלָזוּשׁ גְּאוּת, וְרַחֵם לְזַמֵּן לְזוּשׁ הַכְּתָר שֶׁהוּא גְּזוּשׁ מַעַל הו"ק, אֵז תְהָרוּס קְמִיךְ, שֶׁהִס הָאוּמוּת.

רַבִּי אֲבָא אָמַר מִשְׁמִיָּה דְרַב יִיסָא סְבָא, וְהָכִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכֵן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּי זְמַיִן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַחֲרֵי לְכָל אֵינּוֹן מַלְכִין דְּעָקוּ לְיִשְׂרָאֵל וְלִירוּשָׁלַיִם עַתִּיד הַקְּב"ה לְהַחֲיוֹת לְכָל אֹתָם הַמְּלָכִים שֶׁחָצְרוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהֵם עוֹמְדִים כַּעַת בְּגִיָּהֶם וְאֵז יִרְכִיב הַקְּב"ה כָּל מְצִיאוֹתָם כְּדִי לְעוֹרֵר אֶת הַקְּלִיפָה הַקְּשָׁה, וְכֵן שְׁלִיטַת ס"מ תְהִיָה כְּכַחוּ אֵז, וְהַכֵּל כְּדִי לְבַטַּל מְצִיאוֹתָם בְּנִקְמָה, וּמִפְּרֵשׁ שֶׁהַקְּב"ה יַחֲיֶה לְאַנְדְרִיאָנוּס קִיסָר שֶׁחָרִיב אֶת עִיר בֵּיתֵר נ"ב שְׁנַיִם אַחֲרֵי חוֹרְבָן בֵּית שְׁנִי, לְלוֹפִינוּס קִיסָר שֶׁהָרַג כַּמָּה חַכְמִים מִעֶשְׂרֵה הַרוּגֵי מַלְכוּת

מסעי יום שני

זכרון ירושלים והחורבן בסעודה

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר [וְכוּ']. (שם ח טו) הַמּוֹלִיכֶךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, בְּהֵוּא מִדְּבָרָא שְׁלֵטָא סְטָרָא אַחְרָא, וּבַעַל פְּרַחִיָּה אֲזֵלוּ יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ וְתִבְרוּ חֵילֶיהָ אַרְבַּעִין שָׁנִין, וְאִי יִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּפְּחוּ זַפְאִין בְּאַיְנוֹן אַרְבַּעִין שָׁנִין, הִנֵּה מִתְעַבְרָא הֵוּא סְטָרָא אַחְרָא מְעֻלְמָא, וּמִדְּקָא אַרְגִּיזוּ לֵיהּ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כֹּל אֵינוֹן זְמַנִּין, אִתְתַּקַּף הֵוּא סְטָרָא אַחְרָא, וְנַפְלוּ פְּלֵהוּ תַמְן תַּחוֹת רְשׁוּתֵיהּ [וְכוּ'].

שׁוֹלְטָנוּתֵיהּ דְּרִזָּא דְּמַהִימְנוּתָא, גּוּ אֲמַצְעִיתָא דְּנִקּוּדָה דְּכָל אַרְעָא קְדִישָׁא, בְּכִי קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים, וְאִף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא לָאו אִיהוּ בְּקִיּוּמָא, בְּזַכּוּתֵיהּ כֹּל עֲלָמָא אֲתָזַן, וּמְזוּנָא וְסַפּוּקָא מִתַּמְן נַפְקָא לְכָלֵא, בְּכָל אֲתַר סְטָרָא דִּישׁוּבָא.

וּבְגִין כֶּף אִף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל הַשְׁתָּא לְבַר מְאַרְעָא קְדִישָׁא, עִם כֹּל דָּא מַחִילָא וְזַכּוּתָא דְּאַרְעָא אֲשַׁתְּכַח מְזוּנָא וְסַפּוּקָא לְכָל עֲלָמָא, וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים ח י) וּבִרְכַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ, עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְדָא, דְּהָא בְּגִינָה מְזוּנָא וְסַפּוּקָא אֲשַׁתְּכַח בְּעֲלָמָא.

מתוק מדבש

פְּלֵהוּ תַמְן תַּחוֹת רְשׁוּתֵיהּ נַתְחִזַּק הַסְטְרָא אַחְרָא וְנַפְלוּ וּמַתּוּ כּוֹלֵם שֵׁם תַּחַת רְשׁוּתּוֹ. [וְכוּ'].

ועתה מסיק את דבריו ואמר שׁוֹלְטָנוּתֵיהּ דְּרִזָּא דְּמַהִימְנוּתָא הַשְׁלִיטָה וְהַמְמַשְׁלָה שֶׁל הַשְׂכִּינָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא סוּד אֲמוֹנַתְן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הִיא גּוּ אֲמַצְעִיתָא דְּנִקּוּדָה דְּכָל אַרְעָא קְדִישָׁא בְּכִי קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים בְּתוֹךְ נִקּוּדָה הָאֲמַצְעִית שֶׁל כָּל אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְאִף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא לָאו אִיהוּ בְּקִיּוּמָא וְאִף עַל פִּי שַׁעֲשׂוּ אֵינוֹ בְּקִיּוּמוֹ כִּי נַחֲרַב הַבַּיִת הַמְּקֹדֶשׁ, עִם כָּל זֶה בְּזַכּוּתֵיהּ כֹּל עֲלָמָא אֲתָזַן בְּזַכּוּתּוֹ נוֹזֵן כָּל הָעוֹלָם, וּמְזוּנָא וְסַפּוּקָא מִתַּמְן נַפְקָא לְכָלֵא בְּכָל אֲתַר סְטָרָא דִּישׁוּבָא וּמְזוּן וְהַסְפָּקָה מִשֵּׁם יוֹצֵא לְכָל בְּנֵי אָדָם הַנִּמְצָאִים בְּכָל מְקוֹם שֶׁל צַד הַיָּשׁוּב אֲפִילוּ בַּחוּץ לְאָרֶץ.

"מאמר זכרון ירושלים והחורבן בסעודה" ומבואר בו כי הליכת ישראל במדבר היתה כדי לשבור את כח הסטרא אחרא שמקומו שם, והגם שחטאו בעגל ונגזר עליהם מיתה, הנה אם היו שבים ולא ממשיכים להתלונן ולחטוא, היו מבטלים את הגזירה ואת מציאות הסטרא אחרא מן העולם, והיו נכנסים לארץ. ומבאר עוד כי מקום השכינה ושליטתה הוא בקדש הקדשים שהוא אמצע ארץ ישראל, והגם שעכשיו המקדש חרב והשכינה גלתה, והסטרא אחרא שולטת, הנה בזכות השכינה נמשך שפע גם עכשיו לכל העולם, ואפילו שהוא באמצעות האומות. ומסיק שלכן שייך לברך ברכת המזון גם בחוץ לארץ בגלות, כי השפע נמשך לשם בזכות הארץ הטובה, וצריך האוכל על שולחנו ובפרט בזמן שמחה, לזכור ולדאוג על הארץ הקדושה, ונחשב לו כאילו בנה חורבות המקדש, כי גורם לפי שעה להזכיר את השכינה לטובה ולברכה.

(מקור המאמר זוהר פרשת תרומה דף קנו ע"ב-ג' גדילוג, צנזאוריני כרך 1 עמ' טע-טעו)

וּבְגִין כֶּף אִף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל הַשְׁתָּא לְבַר מְאַרְעָא קְדִישָׁא וּלְפִיכָךְ אִף עַל פִּי שִׁישְׂרָאֵל הֵם עַתָּה מַחוּץ לְאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה בְּגָלוֹת, וּמִקְבִּלִים אֶת שַׁעֲשׂוּ דֶרֶךְ שְׂרֵי מַעְלָה, עִם כֹּל דָּא מַחִילָא וְזַכּוּתָא דְּאַרְעָא אֲשַׁתְּכַח מְזוּנָא וְסַפּוּקָא לְכָל עֲלָמָא עִם כָּל זֶה מִכַּח זַכּוּת שֶׁל הָאָרֶץ נִמְצָא מְזוּן וְהַסְפָּקָה לְכָל הָעוֹלָם, כִּי הַשְׂכִּינָה גוֹלָה אַחֲרַי בְּנִיָּה, וְהִיא מִקְבֶּלֶת אֶת הַשַּׁעֲשׂוּ מֵהֵיכַל לְבַנַּת הַסְּפִיר דֶּרֶךְ קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וּמַחֲלַקֶת לְשֵׁרֵי הָאוּמוֹת, וְעַל יָדָם נִיתֵן שַׁעֲשׂוּ הַמְזוּן לְיִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא כְּתִיב וְעַל זֶה כְּתוּב וּבִרְכַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ פִּירוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי אֶרֶץ הַטּוֹבָה נוֹתֵן לָךְ הַקְּבִ"ה אֶת שַׁעֲשׂוּ הַמְזוּן בַּחוּץ לְאָרֶץ, לְכֵן עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְדָאִי וְדָאִי שֵׁיךְ לְבָרְךָ בְּרַכַּת הַמְזוּן גַּם בַּחוּץ לְאָרֶץ וְלֹא עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ, דְּהָא בְּגִינָה מְזוּנָא וְסַפּוּקָא אֲשַׁתְּכַח בְּעֲלָמָא כִּי בְּזַכּוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִמְצָא מְזוּן וְהַסְפָּקָה בְּכָל הָעוֹלָם, כַּאֲן תִּירֵץ קוּשִׁיתּוֹ שְׁבַרָשׁ הַמַּאֲמַר שֶׁהִקְשָׁה אִיךְ שֵׁיךְ לְבָרְךָ בְּרַכַּת הַמְזוּן בַּחוּץ לְאָרֶץ וְלֹהוֹדוֹת שֵׁם עַל אֶרֶץ הַטּוֹבָה.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר [וְכוּ']. לְפָרֵשׁ מַה שֶׁכְּתוּב הַמּוֹלִיכֶךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא נַחֲשׁ שְׂרָף וְעִקָּרַב וְצַמָּאוֹן, הַרְמוּזִים עַל כַּחוֹת הַסְטְרָא אַחְרָא, בְּהֵוּא מִדְּבָרָא שְׁלֵטָא סְטָרָא אַחְרָא בַּמִּדְבָּר הֵוּא שׁוֹלֵט הַסְטְרָא אַחְרָא, וּבַעַל פְּרַחִיָּה אֲזֵלוּ יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ וְתִבְרוּ חֵילֶיהָ אַרְבַּעִין שָׁנִין וּבַעַל כְּרַחוּ הִלְכוּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיו וּשְׁבַרוּ אֶת כַּחוֹ אַרְבַּעִים שָׁנָה, וְאִי יִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּפְּחוּ זַפְאִין בְּאַיְנוֹן אַרְבַּעִין שָׁנִין וְאִילוּ הָיוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִים בְּאוֹתָם הָאַרְבַּעִים שָׁנָה, וְאֲפִילוּ אַחַר שַׁחְטָאוּ בְּעַגֵּל וּבְמַרְגְּלִים וְכַדוּמָה וּנְגִזְרָה עֲלֵיהֶם הַגְּזֵרָה שֶׁל וּפְגַרְכֶּם אַתֶּם יָפְלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה, עִם כָּל זֶה הָיוּ יְכוּלִים לְזַכֵּךְ עַצְמָם בַּחִיָּהֶם עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה הַגּוֹנָה, וְהָיוּ מַתִּירִים אֶת שְׁבוּעַת ה' וְהָיוּ מַבְטְלִים אֶת הַגְּזֵרָה וְהָיוּ נִכְנָסִים לְאָרֶץ, וְאִזְ הִנֵּה מִתְעַבְרָא הֵוּא סְטָרָא אַחְרָא מְעֻלְמָא הִיא מִסְתַּלֵּק וּמַתְבַּטֵּל הַסְטְרָא אַחְרָא מִן הָעוֹלָם, אֲבָל וּמִדְּקָא אַרְגִּיזוּ לֵיהּ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כֹּל אֵינוֹן זְמַנִּין לְפִי שֶׁהַכְּעִיסוֹ אֶת הַקְּבִ"ה כָּל אוֹתָם הַפְּעָמִים וְהוֹסִיפוּ לְחַטּוֹא, אִתְתַּקַּף הֵוּא סְטָרָא אַחְרָא וְנַפְלוּ

מֵאֵן דְּאִתְעַדְן עַל פְּתוּרִיהּ וּמִתְעַנַּג בְּאֵינוֹן מִיכְלִין, אֵית לִיהּ לְאִדְפָּרָא וּלְדָאגָא עַל קְדוּשָׁה דְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְעַל הֵיכְלָא דְּמִלְפָּא דְּקָא אִתְחַרֵּיב, וּבְגִין הַהוּא עֲצִיבוּ דְּאִיהוּ קָא מִתְעַצֵּב עַל פְּתוּרִיהּ בְּהַהוּא חֲדוּהּ וּמִשְׁתַּיָּא דְּתַמָּן, קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא חֲשִׁיב עֲלֵיהּ כְּאֵלוּ בְּנָה בֵּיתֵיהּ, וּבְנָה כָּל אֵינוֹן חֲרָבִי דְּבִי מִקְדִּישָׁא זְפָאָה חוּלְקִיָּהּ.

מתוק מדבש

שלחנו בעת השמחה והמשתה שלו, קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא חֲשִׁיב עֲלֵיהּ כְּאֵלוּ בְּנָה בֵּיתֵיהּ וּבְנָה כָּל אֵינוֹן חֲרָבִי דְּבִי מִקְדִּישָׁא הַקַּב"ה מעלה עליו כאילו בנה ביתו ובנה כל החורבות של בית המקדש, לפי ששמחת המאכל והמשתה רומזים למעלה צנינה, וכשמזכיר שם את החורבן על ידי זה גורם שתזכר המלכות לטובה ולגאולה, לכן נחשז לו כאילו צנה ציתו שהוא סוד המלכות, לכן זְפָאָה חוּלְקִיָּהּ אשרי חלקו.

וממשיך לבאר עוד עניני השלחן ואמר כי מֵאֵן דְּאִתְעַדְן עַל פְּתוּרִיהּ וּמִתְעַנַּג בְּאֵינוֹן מִיכְלִין מי שמתעדן על שלחנו ומתענג במאכלים טובים הרי הוא נהנה משפע הארץ, לכן אֵית לִיהּ לְאִדְפָּרָא וּלְדָאגָא עַל קְדוּשָׁה דְּאַרְעָא קְדִישָׁא יש לו לזכור ולדאוג על קדושת ארץ הקדושה, וְעַל הֵיכְלָא דְּמִלְפָּא דְּקָא אִתְחַרֵּיב ועל היכל המלך ב"ה שנחרב, לכן אומרים קודם ברכת המזון מזמור על נהרות בבל שבו מזכירים את חורבן ירושלים ובית המקדש, כי הרי גם עתה אנו נהנים משפע הארץ, וּבְגִין הַהוּא עֲצִיבוּ דְּאִיהוּ קָא מִתְעַצֵּב עַל פְּתוּרִיהּ בְּהַהוּא חֲדוּהּ וּמִשְׁתַּיָּא דְּתַמָּן ובשביל אותה העצב והאבל שמתאבל על

מסעי יום שלישי

הקב"ה וכל צבא השמים ירדו עם ישראל לגלות

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַאי דְכָתִיב (יזמיה ט ט) עַל הַהָרִים אִשָּׁא בְכִי וְנָהִי, אֲלֵא אֵלִין אֵינוּן טוּרְיָא רְמִיָּא דְעֵלְמִין, וּמֵאן אֵינוּן טוּרְיָא רְמִיָּא, אֵינוּן בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסוּלָּאִים בְּפִז, וְהַשְׁתָּא הוּוּ נַחְתִּין בְּגִלוּתָא, בְּרִיחָא עַל קַדְלִיהוֹן וַיְדִיהוֹן מְהַדְקֵן לְאַחֲרָא, וְכַד עָאֵלוּ בְּגִלוּתָא בְּכָבֵל חֲשִׁיבוּ דְהָא לִית לְהוּ קִיּוּמָא לְעֵלְמִין, דְהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂבִיק לִזְוֹן, וְלֹא יִשְׁגַח בְּהוֹן לְעֵלְמִין.

וּתְנִינָן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּהֵיא שְׁעָתָא קָרָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְכָל פְּמִלְיָא דִּילִיָּה, וְכָל רְתִיכִין קְדִישִׁין, וְכָל חִילִיָּה וּמְשַׁרְיִיתִיָּה וְרַבְרַבְנִי, וְכָל חִילָא דְשְׁמִיָּא, וְאָמַר לִזְוֹן מָה אַתּוֹן עֲבַדִּין הֶכָא, וּמָה בְּנֵי רְחִימָי בְּגִלוּתָא דְבָבֵל וְאַתּוֹן הֶכָא, קוּמוּ חוּתוּ פְּלִכּוֹן לְכָבֵל, וְאַנָּא עֲמֻכוֹן, הָדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיה מג יד) פֶּה אָמַר יְהוָה לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּבִלְהָ וְגו', לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּבִלְהָ דָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, (שם) וְהוֹרְדְתִי בְּרִיחִים פּוּלָם, אֵלִין פֶּל רְתִיכִין וּמְשַׁרְיִין עֲלָאִין.

כַּד נַחְתוּ לְבָבֵל אַתְפַּתְחוּ שְׁמִיָּא וְשָׂרָאֵת רוּחַ נְבוּאָה קְדִישָׁא עַל יַחְזְקָאֵל, וְחָמָא פֶּל מָה דְחָמָא, וְאָמַר לִזְוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הָא מְאַרְיִכוֹן הֶכָא, וְכָל חִילֵי שְׁמִיָּא וְרְתִיכוּי, דְאַתּוּ לְמִידֵר בְּיַנְיֻכוֹן, לָא הֵימְנוּהוּ, עַד

מתוק מדבש

ישראל בגלות בבל, קרא קדשא בריך הוא לכל פמליא דיליה קרא פמליא לכל פמליא שלו, שהם מלאכי המפארת דלנילות, וכל רתיכין קדישין וכל המרכבות הקדושות של עולם הבריאה, וכל חיליה ולכל צבאו שהם המלאכים של העצירה, ומשרייתיה וכל מחנות השכינה, ורבבבנזי והשרים של כל מחנה ומחנה, וכל חילא דשמאי ולכל צבא השמים של עולם העשיה, ואמר לזון מה אתון עבדין הכא ואמר להם מה אתם עושים כאן למעלה, ומה בני רחמיאי בגלותא דבבל ואתון הכא ומה בני אהובי הם בגלות בבל ואתם נמצאים כאן, קומו חותו פלכון לבבל ואנא עמכון קומו רדו כולכם לבבל ואני ארד עמכם, הדא הוא דכתיב פה אמר יהוה למענכם שלחתי בבלה וגו' פירוש מה שכתוב למענכם שלחתי בבלה, דא קדשא בריך הוא זה הקב"ה היינו המפארת דלנילות שירד לגלות בבל עם השכינה בשביל בני ישראל, והורדתי בריחים פולם (פירוש נשנל ישראל הורדתי ושנתי את כל הנתיבים של עמי נזל), פירוש אלין פל רתיכין ומשריין עלאין אלו הם כל המרכבות של עולם הבריאה ומחנות העליונים של עולמות יצירה ועשיה, שכולם ירדו לבבל.

כַּד נַחְתוּ לְבָבֵל אַתְפַּתְחוּ שְׁמִיָּא כְּשִׁירְדוּ כָל אֵלוּ לְבָבֵל נַפְתְּחוּ הַשְּׁמַיִם, כְּמוּ שְׁכָתוּב בְּרִישׁ יַחְזְקָאֵל, נַפְתְּחוּ הַשְּׁמַיִם וַאֲרָא מַרְאוֹת אֱלֹהִים, וְשָׂרָאֵת רוּחַ נְבוּאָה קְדִישָׁא עַל יַחְזְקָאֵל וְחָמָא פֶּל מָה דְחָמָא וְשָׂרָאֵת רוּחַ נְבוּאָה קְדוּשָׁה עַל יַחְזְקָאֵל וַאֲרָא אֵת כָּל הַמְּרַכְבָּה הַעֲלִיּוֹנָה, וְאָמַר לִזְוֹן לְיִשְׂרָאֵל הָא מְאַרְיִכוֹן הֶכָא וְאָמַר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל הִי הַקְּבִ"ה נִמְצָא כָאן בְּכָבֵל, כְּמוּ שְׁכָתוּב וְאֵנִי נְמוֹךְ גּוֹלָה, אֵנִי הֵיטָּה שְׁכִינָה, וְאוֹת ו' שֶׁל ו'אֵנִי רוּמוֹת עַל הַקְּבִ"ה שִׁירַד לְהִיטֵי יַחַד עִמָּה נְמוֹךְ גּוֹלָה, וְכָל חִילֵי שְׁמִיָּא וְרְתִיכוּי דְאַתּוּ לְמִידֵר בְּיַנְיֻכוֹן וְכָל צְבָא הַשְּׁמַיִם וְהַמְּרַכְבּוֹת שְׂבָאוּ לְדוֹר בִּינִיכֶם, לָא הֵימְנוּהוּ עַד דְאַצְטְרִיף לְגַלְגָּלָה פֶּל מָה דְחָמָא וְהֵם לֹא הֵאֱמִינוּ לֹו שְׁכָתוֹךְ גּוֹלָה וּבְחֶשֶׁךְ וְהַסְתַּרְתָּ

"מאמר הקב"ה וכל צבא השמים ירדו עם ישראל בגלות" ומבואר בו כי בני ירושלים הנאום, ירדו בשפלות לגלות, וכמעט התייאשו, כי חשבו שהקב"ה עזב אותם. אבל באותה שעה קרא הקב"ה לכל צבא מעלה ולכל חילות השמים, וירד עמהם יחד לגלות להיות עם ישראל, וזה הוא שראה יחזקאל שנפתחו השמים וכל פמליא של מעלה עמהם, וכשראו כך ישראל השיגו חיווק, וקבלו עליהם עול הגלות, וידעו שהקב"ה לא עזבם, וציפו לגאולה.

(מקור המאמר זוהר פרשת שמות דף ז ע"ג, נציאורינו כרך ה עמ' ו-ט)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַאי דְכָתִיב עַל הַהָרִים אִשָּׁא בְכִי וְנָהִי מָה הֵם אֵלוּ הַהָרִים אֲלֵא אֵלִין אֵינוּן טוּרְיָא רְמִיָּא דְעֵלְמִין אֵלוּ הֵם הַרִים הַרְמִים שְׁבַעֲוֹלָם, וּמֵאן אֵינוּן טוּרְיָא רְמִיָּא וּמִי הֵם הַרִים הַרְמִים, אֵינוּן בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסוּלָּאִים בְּפִז אֵלוּ הֵם בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם בְּנֵי הָאֲבוֹת הַנְּקָרָאִים הַרִים שְׁהִיוּ יְפִים מֵאֵד, וְהַשְׁתָּא הוּוּ נַחְתִּין בְּגִלוּתָא בְּרִיחָא עַל קַדְלִיהוֹן וְעַתָּה הִיוּ יוֹרְדִים בְּגִלוּת בְּרִיחִים עַל צוּאֲרִים, הַרּוּמוֹ עַל הַתְּגַבְרוּת הַקְּלִיפּוֹת שְׁעֵלוּ עַד הַצּוּאֵר שְׁהוּא סוּד הַצִּינָה, וַיְדִיהוֹן מְהַדְקֵן לְאַחֲרָא וַיְדִיָּהֶם קְשׁוּרוֹת לְאַחֲרֵי, הַרּוּמוֹ עַל סוּד חו"ג שְׁהֵם ז' יָדִים הַעֲלִיּוֹנִים שְׁהִיוּ מְשַׁפְּעוֹת לְאַחֲרֵי שְׁשֵׁם הַקְּלִיפּוֹת, וְכַד עָאֵלוּ בְּגִלוּתָא בְּכָבֵל חֲשִׁיבוּ דְהָא לִית לְהוּ קִיּוּמָא לְעֵלְמִין וְכַשְׁנֻכְסוּ בְּגִלוּת בְּכָל חֲשִׁבוּ שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם עוֹד קִיּוּם לְעוֹלָם, דְהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂבִיק לִזְוֹן וְלֹא יִשְׁגַח בְּהוֹן לְעֵלְמִין כִּי חֲשִׁבוּ שְׁהַקְּבִ"ה עִזַּב אוֹתָם וְלֹא יִשְׁגִיחַ בָּהֶם עוֹד לְעוֹלָם.

כדאיתא במס' סנהדרין דף קה ע"א, שבאו עשרה בני אדם לפני יחזקאל הנביא וישבו לפניו, אמר להם חזרו בתשובה, אמרו לו עבד שמכרו רבו, (פרש"י ומאחר שמכרנו הקב"ה לנבוכדנצר וגרשנו מעליו יש לו עלינו כלום), ואשה שגרשה בעלה כלום יש לזה על זה כלום, אמר לו הקב"ה לנביא לך אמור להם איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה, או מי מנושי אשר מכרתי אתכם לו, הן בעונותיכם נמכרתם ובפשעכם שלחת אמכם וכו', והעולה על רוחכם היה לא תהיה אשר אתם אומרים נהיה כגוים וגו' חי אני נאם ה' אם לא ביד חזקה וגו' אמלוך עליכם.

וּתְנִינָן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּהֵיא שְׁעָתָא בְּאֹתָה שְׁעָתָא כְּשִׁירְדוּ

דְּאֶצְטְרִיף לְגַלְאָה פֿל מַה דְּחַמָּא, וְאַרְא פֿף וְאַרְא פֿף, וְאִי גְלִי יִתִּיר מִמַּה דְּגְלִי פֿלָא אֶצְטְרִיף, פֿינן דְּחַמּוּ יִשְׂרָאֵל פֿף חֲדוּ, וְכֵד שְׁמַעוּ מְלִינ מְפּוּמִּיָּה דִּיחֻזְקָא לָא חֵיִישׁוּ עַל גְּלוּתְהוֹן פֿלָל, דְּהָא יְדַעוּ דְּקִדְשָׁא פֿרִיף הוּא לָא שְׂבִיק לֹון, וְכֵל מַה דְּגְלִי בְּרִשׁוּתָא גְּלִי.

מתוק מדבש

האלו מיחזקאל שוב לא חששו על גלותם כלל וקבלו עליהם עול הגלות, דְּהָא יְדַעוּ דְּקִדְשָׁא פֿרִיף הוּא לָא שְׂבִיק לֹון כִּי יְדַעוּ שֶׁהַקִּב"ה לֹא עֹזב אוֹתָם, וְלֹא נִסְתַּלְקָה הַשְּׂגַחַת הַקִּב"ה מֵעֲלֵיהֶם, לִכֵּן צִיפּוּ לְהִגְאוּלָּה, וְכֵל מַה דְּגְלִי בְּרִשׁוּתָא גְּלִי הֵרִי כֵל מַה שְׂגַלָּה יִחְזַקָּאֵל בְּרִשׁוּת גְּלָה.

כזה יתגלו דברים כל כך נפלאים וסודות עליונים, עד שהוצרך לגלות כל מה שראה, וְאַרְא פֿף וְאַרְא פֿף (ואר"א ר"ת איני ר'אשון ויאני אי'חרון, להורות שבכל ההסתרות נמצא אלופו של עולם עם ישראל, ז"ח), וְאִי גְלִי יִתִּיר מִמַּה דְּגְלִי פֿלָא אֶצְטְרִיף וְאִם הִיָּה מְגַלָּה עוֹד יוֹתֵר מִמַּה שְׂגַלָּה הַכֵּל הִיָּה לְצוּרֵךְ, פֿינן דְּחַמּוּ יִשְׂרָאֵל פֿף חֲדוּ כִּינן שְׁמַעוּ יִשְׂרָאֵל כֵּךְ שְׂמַחוּ, וְכֵד שְׁמַעוּ מְלִינ מְפּוּמִּיָּה דִּיחֻזְקָאֵל לָא חֵיִישׁוּ עַל גְּלוּתְהוֹן פֿלָל וְכִשְׁמַעוּ דְּבִרֵי תַנְחוּמִים

מסעי יום רביעי

סוד תפלת העמידה הנקראת תפלת לחש

וְהִקְלֵ נְשִׁמְעַ בֵּית פְּרָעָה, תָּא חֲזִי כָּל פֶּר נֶשׁ דְּצִלֵי צְלוֹתֶיהָ קָמִי מְאָרִיָּה, אֲצִטְרִיף לִיהָ לְאֶקְדָּמָא לִיהָ בְּרַכָּאן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְלְצִלֵי צְלוֹתֶיהָ קָמִי מְאָרִיָּה בְּזִמְנָא דְאֲצִטְרִיף, בְּצִפְרָא לְאֶחָדָא בִּימִינָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּמִנְחָה לְאֶחָדָא בְּשִׁמְאֵלָא, וְצְלוֹתָא וּבְעוֹתָא אֲצִטְרִיף לִיהָ לְבַר נֶשׁ בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, בְּגִין לְאֶתְאֶחָדָא בִּיהָ.

וְאוֹקִימְנָא מֵאן דְּצִלֵי צְלוֹתֶיהָ קָמִי מְאָרִיָּה, אֲצִטְרִיף לִיהָ דְלָא לְמִשְׁמַע קְלִיָּה בְּצְלוֹתֶיהָ, וּמֵאן דְּאֲשְׁמַע קְלִיָּה בְּצְלוֹתֶיהָ, צְלוֹתֶיהָ לָא אֲשְׁתַּמַּע, מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּצְלוֹתָא לָאו אִיְהִי הֵהִיא קְלָא דְאֲשְׁתַּמַּע, דִּהְהוּא קוֹל דְּאֲשְׁתַּמַּע לָאו הִיא צְלוֹתָא, וּמֵאן אִיְהִי צְלוֹתָא דָּא קְלָא אֶחָדָא דִּתְלִיָּא בְּקְלָא דְאֲשְׁתַּמַּע, וּמֵאן הוּא קְלָא דְאֲשְׁתַּמַּע, דָּא הִיא קוֹל דִּהְהוּא בּוֹא"ו, קְלָא דִּתְלִיָּא בִּיהָ דָּא הִיא קוֹל בְּלָא וּא"ו.

וּבְגִין כֶּף לָא אֲצִטְרִיף לִיהָ לְבַר נֶשׁ לְמִשְׁמַע קְלִיָּה בְּצְלוֹתֶיהָ, אֲלָא לְצִלָּהּ בְּלַחֲשׁ בַּהֲהוּא קְלָא דְלָא אֲשְׁתַּמַּע, וְדָא הִיא צְלוֹתָא דְאֶתְקַבְּלַת תְּדִיר, וְסִימְנִיף וְהִקְלֵ נְשִׁמְעַ, קוֹל בְּלָא וּא"ו, נְשִׁמְעַ, דָּא הִיא צְלוֹתָא דִּהִיא בְּחִשָּׁאִי, דְכִתִּיב בְּחִנָּה (ש"א א יג) וְקוֹלָהּ לָא יִשְׁמַע, דָּא הִיא צְלוֹתָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא קְבֵל, פֶּד אֶתְעֵבִיד גּוֹ רְעוּתָא וְכוּוּנָה וְתַקוּנָא פְּדָקָא יְאוּת, וְלִיְחָדָא יְחוּדָא דְמְרִיָּה פְּדָקָא יְאוּת בְּכָל יוֹמָא.

מתוק מדבש

קְלִיָּה בְּצְלוֹתֶיהָ צִרִיךְ לְהוֹזֵר שְׁלֵא יִשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בְּתַפְלָתוֹ, וּמֵאן דְּאֲשְׁמַע קְלִיָּה בְּצְלוֹתֶיהָ וּמִי שֶׁשִּׁמְעִיעַ קוֹלוֹ בְּתַפְלָתוֹ, צְלוֹתֶיהָ לָא אֲשְׁתַּמַּע אִין תַּפְלָתוֹ נִשְׁמַעַת וּמְקוּבַלַת, לְפִי שֶׁהַתְּפִלָּה הִיא עַל־סַחַר הַיְחוּד וְלִרְיִיךְ לְהִיּוֹת נְחִשָּׁאִי, מֵאִי טַעְמָא מֵהוּ הַטַּעַם, בְּגִין דְּצְלוֹתָא לָאו אִיְהִי הֵהִיא קְלָא דְאֲשְׁתַּמַּע לְפִי שֶׁסוּד הַתְּפִלָּה אִינוֹ אִינוֹ הַקוֹל הַנִּשְׁמַע, דִּהְהוּא קוֹל דְּאֲשְׁתַּמַּע לָאו הִיא צְלוֹתָא כִּי אִינוֹ קוֹל הַנִּשְׁמַע אִין צוּ מִקוּם קְבֵלַת הַתְּפִלָּה, וּמִפְרַשׁ וּמֵאן אִיְהִי צְלוֹתָא מִי הוּא מִקוּם קְבֵלַת הַתְּפִלָּה, וְאִמַר דָּא קְלָא אֶחָדָא דִּתְלִיָּא בְּקְלָא דְאֲשְׁתַּמַּע זֶהוּ קוֹל אֶחָד הַתְּלוי נְקוּל הַנִּשְׁמַע, וּמֵאן הוּא קְלָא דְאֲשְׁתַּמַּע וּמִי הוּא קוֹל הַנִּשְׁמַע, דָּא הִיא קוֹל דִּהְהוּא בּוֹא"ו זֶהוּ וְזוֹ שֶׁהוּא קוֹל מֵלֵא צוּ, קְלָא דִּתְלִיָּא בִּיהָ דָּא הִיא קְלָא בְּלָא וּא"ו קוֹל הַתְּלוי צוּ הוּא הַמְּלַכּוֹת שֶׁהִיא קוֹל חֶסֶד ו'.

וּבְגִין כֶּף וּלְפִי שֶׁרַק תַּפְלָה בְּלַחֲשׁ מִתְקַבְּלַת, לִכֵּן לָא אֲצִטְרִיף לִיהָ לְבַר נֶשׁ לְמִשְׁמַע קְלִיָּה בְּצְלוֹתֶיהָ אִין לוֹ אָדָם לְהַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בְּתַפְלָתוֹ, אֲלָא לְצִלָּהּ בְּלַחֲשׁ בַּהֲהוּא קְלָא דְלָא אֲשְׁתַּמַּע אֲלָא צִרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּלַחֲשׁ לְהַעֲלוֹת תַּפְלָתוֹ לְמַלְכוּת שֶׁהִיא קוֹל שְׁאִינוֹ נִשְׁמַע, וְדָא הִיא צְלוֹתָא דְאֶתְקַבְּלַת תְּדִיר וְזוֹ הִיא תַּפְלָה הַמְּתַקַּבְּלַת תְּמִיד, וְסִימְנִיף וְהִקְלֵ נְשִׁמְעַ, קוֹל בְּלָא וּא"ו וְסִימֵן לְדַבֵּר דְכִתִּיב הִקְלֵ נְשִׁמְעַ בֵּית פְּרָעָה חֶסֶד ו', וְכַתוּב נְשִׁמְעַ לְהוֹרוֹת דָּא הִיא צְלוֹתָא דִּהִיא בְּחִשָּׁאִי זֶה הִיא תַּפְלָה שֶׁהִיא בְּלַחֲשׁ שֶׁהִיא נִשְׁמַעַת וּמִתְקַבְּלַת, וְרִאִיָּה לְדַבֵּר מִחִנָּה דְכִתִּיב בְּחִנָּה וְקוֹלָהּ לָא יִשְׁמַע, דָּא הִיא צְלוֹתָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא קְבֵל זֶה הִיא תַּפְלָה שֶׁהַקְּבִ"ה מְקַבֵּל, פֶּד אֶתְעֵבִיד גּוֹ רְעוּתָא וְכוּוּנָה וְתַקוּנָא פְּדָקָא יְאוּת כִּשְׁנַעֲשִׂית וּנְאֻמַּת מִתּוֹךְ רִצּוֹן וְכוּוּנָה וּבְתִיקוֹן כְּרִאוּי, שְׁתַּהִיָּה כּוֹנְתוֹ וְלִיְחָדָא יְחוּדָא דְמְרִיָּה פְּדָקָא יְאוּת בְּכָל יוֹמָא לִיְחָד יְחוּד קוֹנוֹ כְּרִאוּי בְּכָל יוֹם, וּבּוּזָה פִּירֵשׁ הַפְּסוּק שֶׁפָּתַח בּוּ, לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ אֵל א"ל חִי, פִּירוּשׁ שֶׁלֹּא רַק הַבֶּשֶׂר שֶׁהוּא הִפֵּה יִדְבַר בְּלֹא כּוֹנֵת הַלֵּב, אֲלָא גַם לְבִי דִּהִינּוּ שְׁתַּהִיָּה תַּפְלָתִי בְּכוֹנֵת הַלֵּב. (ר"ג וּמְק"מ וּמְפִרְשִׁים)

"מֵאִמֵּר סוּד תַּפְלַת הַעֲמִידָה הַנִּקְרָאָת תַּפְלַת לַחֲשׁ" וּמְבֹאֵר בּוֹ כִּי הַמְּתַפְּלֵל צִרִיךְ לְסוּר תַּפְלָתוֹ, קוֹדֵם בְּרִכּוֹת וּפְסוּקֵי דּוּמְרָא וְאַחַר כֵּךְ תַּפְלַת לַחֲשׁ, וּבּוֹמֵן הַתְּפִלָּה הַרְאוּי. וּמְבֹאֵר כִּי תַּפְלַת שְׁמוּנָה עֶשְׂרִי בַּה נַעֲשֶׂה עִצְמֵן הַיְחוּד שֶׁל הַמְּלַכּוֹת, וְלִכֵּן צִרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּלַחֲשׁ דּוּקָא כִּי הַמְּלַכּוֹת בַּה סוּד הַקוֹל שְׁאִינוֹ נִשְׁמַע. וְרַבִּי אֶלְעֻזַר סָבַר שֶׁקוֹל שְׁאִינוֹ נִשְׁמַע שׁוֹרְשׁוֹ בְּבִינָה, וְצִרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּלַחֲשׁ כְּדִי לְעוֹרֵר שִׁפְעַת הַבִּינָה אֶל הַמְּלַכּוֹת. וּמְבֹאֵר עוֹד בְּפִנְיֻת אֶת סוּד הַכְּתוּב "קוֹל" שֶׁל הַשְּׂכִינָה "בְּרִמָּה" שֶׁהִיא הַבִּינָה נִשְׁמַע לְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל בְּגוֹלוֹת. וּמִסִּיק כִּי בּוֹמֵן הַגְּאוּלָּה תְּקוּם הַשְּׂכִינָה מִעַפְרָה וְיִהְיֶה יְחוּד גְּדוּל, וְזוֹ כָּל הָאוּרוֹת שֶׁלִּיקְטָה הַשְּׂכִינָה וְלֹא יִכְלָה לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל בְּגוֹלוֹת, הַכֹּל יְחוּזֵר וְיִשׁוּב אֵלֵיהֶם.

(מְקוֹר הַמְּאֻמַּר צוּהַר פְּרַשְׁת וַיְגַשׁ דָּף רַט ע"ב — רַי ע"א נִשְׁמַע לִילּוּ,

צִנְיָאוּרִינוּ כִּכְךָ ד' ע"מ' שְׁמַנְ-שְׁמוֹ)

וְהִקְלֵ נְשִׁמְעַ בֵּית פְּרָעָה לְבֹאֵר פְּסוּק זֶה הַקְּדִים רַבִּי אַבָּא וְאַחַר תָּא חֲזִי כָּל פֶּר נֶשׁ דְּצִלֵי צְלוֹתֶיהָ קָמִי מְאָרִיָּה בֹּא וְרִאִיָּה כָּל אָדָם הַמְּתַפְּלֵל תַּפְלָתוֹ לְפִנֵּי קוֹנוֹ, אֲצִטְרִיף לִיהָ לְאֶקְדָּמָא לִיהָ בְּרַכָּאן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא צִרִיךְ לְהַקְדִּים הַבְּרִכּוֹת שֶׁל פְּסוּקֵי דּוּמְרָה וּבְרִכּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שֶׁהֵם הַכֹּנֵס לְמִיקוֹן הַשְּׂכִינָה לְהַתְּקַשֵּׁר לְמַעְלָה מִדִּי יוֹם צִוּמוֹ, וְלְצִלֵי צְלוֹתֶיהָ קָמִי מְאָרִיָּה בְּזִמְנָא דְאֲצִטְרִיף וְאַחַר כֵּךְ יִתְפַּלֵּל תַּפְלָתוֹ לְפִנֵּי קוֹנוֹ בְּזִמְנָן וְעַתָּה הַקְּבֹועַ לְתַפְלָה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא עַל־סַחַר הַיְחוּד וְיֵשׁ לָהּ עַתָּה קְבֹועַ, וְהִינּוּ בְּצִפְרָא לְאֶחָדָא בִּימִינָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּבוֹקֵר צִרִיךְ לְהַתְּאָחַז וְלְהַתְּקַשֵּׁר בִּימִינוֹ שֶׁל הַקְּבִ"ה שֶׁהִיא מִדַּת הַמַּסְלָה, בְּמִנְחָה לְאֶחָדָא בְּשִׁמְאֵלָא בְּמִנְחָה הַקְּבִ"ה שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּזוּרָה, וְצְלוֹתָא וּבְעוֹתָא אֲצִטְרִיף לִיהָ לְבַר נֶשׁ בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּגִין לְאֶתְאֶחָדָא בִּיהָ וְצִרִיךְ הָאָדָם לְהַתְּפַלֵּל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים כָּל יוֹם וְיוֹם כְּדִי שִׁזְכָּה לְהַתְּאָחַז בַּהֲקְבִ"ה.

וְאוֹקִימְנָא מֵאן דְּצִלֵי צְלוֹתֶיהָ קָמִי מְאָרִיָּה וְעוֹד פִּירֵשׁנוּ מִי שֶׁמְתַפְּלֵל תַּפְלָתוֹ לְפִנֵּי קוֹנוֹ, אֲצִטְרִיף לִיהָ דְלָא לְמִשְׁמַע

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, קָלָא בַחֲשָׁאֵי דָא הִיא קָלָא עֲלָאָה דְכָל קָלִין נַפְקִין מִתַּמָּן, אָבֵל קַל בְּלֹא ו' דָּא הִיא צְלוּתָא דְלִתְתָּא, דְּאִיהִי אֲזֵלָא לְאַסְתְּלָקָא בּוּא"ו וְלֵאֲתַחֲבְרָא בֵּיהּ.

תָּא חֲזִי וְהַקֵּל נִשְׁמַע, דָּא הוּא קַל בְּלֹא וּא"ו, דָּא הִיא קָלָא דְבִכְאֵת עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי, נִשְׁמַע, כְּמָה דָּאֵת אָמַר קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע, בְּרָמָה, מֵאֵי בְרָמָה, דָּא הוּא עֲלָמָא עֲלָמָא דְאֵתִי, וְסִימְנִיָּה (עֵין שׁוּפְטִים ד' ה) מִן הַרְמָה וְעַד בֵּית אֵל, (תְּהִלִּים קו' מו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, הֵכָא בְרָמָה דָּא עֲלָמָא עֲלָמָה, דְּהָא בְּהִיא שְׁעָתָא דִּי בְרָמָה נִשְׁמַע, כְּדִין מַה כְּתִיב (יִשְׁעִיהַ כְּב' יב) וַיִּקְרָא אֲדֹנָי אֱלֹהֵי"ם צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד וְגוֹמֵר.

וְהַקֵּל נִשְׁמַע לְעִילָא לְעִילָא, מֵאֵי טַעמָא, בְּגִין דּוּא"ו אֲתַרְחַק וְאַסְתְּלַק מִנְיָה, וְכְדִין רַחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהּ, מֵאַנְהָ לְהַנְחֵם עַל בְּנֵיהּ כִּי אֵינְנוּ, כִּי אֵינְנוּ, כִּי אֵינְנוּ מִבְּעֵי לֵיהּ, אֲלָא כִּי אֵינְנוּ, וְהָא אוּקִימְנָא כִּי אֵינְנוּ, דְּבַעֲלָה לָא אֲשַׁתְּכַח עִמָּה, דְּאִלְמָלָא בַּעֲלָה יִשְׁתַּבַּח עִמָּה תַתְּנַחֵם עֲלֵיהּ, דְּהָא כְּדִין בְּנֵהָ לָא יְהוֹן בְּגִלְתָּא, וְכְגִין דְּאֵינְנוּ, לָאוּ אִיהִי מִתְנַחֵמָא עַל בְּנֵהָ, בְּגִין דְּבְנֵהָ אֲתַרְחַקוּ מִנָּה, עַל דְּאֵינְנוּ עִמָּה.

תָּא חֲזִי, בֵּית פְּרַעָה דָּא הוּא סִימְנִיָּה לְעִילָא, בֵּיתָא דְּאֲתַפְּרַעוּ וְאֲתַגְּלִיין מִנְיָה כֹּל נְהוּרִין וְכֹל בּוּצִינִין, כֹּל מַה דְּהוּוּ סְתִים מִתַּמָּן אֲתַגְּלִי, וְכְגִין כְּךָ קִדְּשָׁא בְּרִיָּה הוּא אֲפִיק כֹּל נְהוּרִין וְכֹל בּוּצִינִין, בְּגִין לְאַנְהָרָא לְהַהוּא קוֹל דְּאֶקְרִי קַל בְּלֹא וּא"ו.

מתוק מדבש

וזהו הרמז מה שכתוב וְהַקֵּל נִשְׁמַע שפירושו יְעִיָּא יְעִיָּא ששמע קול המלכות למעלה למעלה צנינה, מאי טעמא מהו הטעם, בגין דּוּא"ו אֲתַרְחַק וְאַסְתְּלַק מִנְיָה לפי שאלו ו' שהיא ו"א נתרחק ממנה והיא היתה כאלמנה, וְכְדִין וְאוּ נִחַם רַחֵם מִבְּכָה עַל בְּנֵיהּ שאלו גלות, מֵאַנְהָ לְהַנְחֵם עַל בְּנֵיהּ כִּי אֵינְנוּ פירושו לפי שאינם במקומם צרין ישראל, ושאל למה כתוב כִּי אֵינְנוּ בלשון יחיד, כִּי אֵינְנוּ מִבְּעֵי לֵיהּ בלשון רבים כי נכתב על צנינה הרבים שאינם, אֲלָא מה שכתוב כִּי אֵינְנוּ, וְהָא אוּקִימְנָא כבר פירשנו שהכונה כִּי אֵינְנוּ, דְּבַעֲלָה לָא אֲשַׁתְּכַח עִמָּה לפי שבעלה שהיא ו"א לא נמצא עִם הַשְּׂכִינָה הנקראת רחל לכן נכתב על גלות צנינה, דְּאִלְמָלָא בַּעֲלָה יִשְׁתַּבַּח עִמָּה תַתְּנַחֵם עֲלֵיהּ והיא עמה היתה מתנחמת עליהם, דְּהָא כְּדִין בְּנֵהָ לָא יְהוֹן בְּגִלְתָּא כִּי אֵינְנוּ לָא יְהוֹן עַל בְּנֵיהּ וְכְגִין דְּאֵינְנוּ לָאוּ אִיהִי מִתְנַחֵמָא עַל בְּנֵיהּ ולפי שבעלה אינו עמה לכן אין היא מתנחמת על גלות צנינה, בְּגִין דְּבְנֵהָ אֲתַרְחַקוּ מִנָּה עַל דְּאֵינְנוּ עִמָּה לפי שצנינה נתרחקו גלות ממנה משום שבעלה אינו עמה. (רא"ג ו"פ ומפרשים)

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר פְּלִיג וְאִמַר, כִּי קָלָא בַחֲשָׁאֵי דָּא הִיא קָלָא עֲלָאָה דְכָל קָלִין נַפְקִין מִתַּמָּן קוֹל נְלִמָּן וְהוּא קוֹל הַעֲלִיּוֹן שצנינה שכל הקולות שהם הו"ק דו"א שכל אחד לצדו נקרא קול יולאים משם, וְכִי הַמְתַּלְלָה לְהַעֲלוֹת תַּפְלִתוֹ צְנוּנָה וְכִי הַמְתַּלְלָה צְמוּתוֹ צְנוּנָה עַד הַצִּינָה שְׂנָה סוּד הַחֲשָׁאֵי, וְכִי הַמְתַּלְלָה נִשְׁמַע כִּי שֶׁס אֵין שְׁטוֹן וְאֵין פִּגְעָה רַע וּמִקְטָרָה, אָבֵל קַל בְּלֹא ו' דָּא הִיא צְלוּתָא דְלִתְתָּא אֲזֵלָא קַל חֲסַר ו' הוּא הַמְתַּלְלָה שְׁלֵמְטָה שֶׁהִיא הַמְלִכּוּת, דְּאִיהִי אֲזֵלָא לְאַסְתְּלָקָא בּוּא"ו וְלֵאֲתַחֲבְרָא בֵּיהּ שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לְהַתְּעוֹלָת צו' שֶׁהוּא ו"א לְהַתְּחַזֵּר וְלְהַתְּחַד עִמּוֹ כְּדִי לְקַבֵּל שִׁפְעָה מִהַצִּינָה, וְעַל יְדֵי זֶה לְמַלְאָח צְקוּת הַמְצַקִּים צַתְּפִלְתָּם.

תָּא חֲזִי מַה שְׁכַתּוּב וְהַקֵּל נִשְׁמַע, דָּא הוּא קַל בְּלֹא וּא"ו וְהוּא קַל חֲסַר ו' שֶׁהִיא הַמְלִכּוּת, דָּא הִיא קָלָא דְבִכְאֵת עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי וְעַל מִקְדָּשׁ צ' מִקְדָּשׁוֹת, נִשְׁמַע לְכֹן כְּמֹז נִשְׁמַע כְּמָה דָּאֵת אָמַר, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע מִה שְׁכַתּוּב בְּרָמָה, מֵאֵי בְרָמָה מִי נִקְרָא רַמָּה, וְאִמַר דָּא הוּא עֲלָמָא עֲלָמָה דְּאֵתִי וְהוּא עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן הַנִּקְרָא עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַצִּינָה, וְסִימְנִיָּה מִה שְׁכַתּוּב (לַפְּנֵי נַפְסוּק) בֵּין הַרְמָה וּבֵין בֵּית אֵל רַחֵם לֹמַר מִן הַצִּינָה עַד הַמְלִכּוּת, וְהֵינְנוּ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם שִׁפְסוּק זֶה גַם כֵּן פִּירוּשׁוֹ מִן הַצִּינָה שֶׁהִיא עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן עַד הַמְלִכּוּת שֶׁהִיא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הֵכָא בְּרָמָה דָּא עֲלָמָא עֲלָמָה אֲרָף כֹּאן מִה שְׁכַתּוּב צְרַמָּה וּזֶה הִיא הַצִּינָה, דְּהָא בְּהִיא שְׁעָתָא דִּי בְרָמָה נִשְׁמַע כִּי צְלוּתָא שְׁעָה שִׁנְמַע קוֹל צְכִיית הַשְּׂכִינָה צְכִיית בְּדִין מַה כְּתִיב וַיִּקְרָא אֲדֹנָי אֱלֹהֵי"ם צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד וְגוֹמֵר שְׁנַתְּעוֹרֵר לְמַעַלָּה לְעַר גְּדוֹל עַל הַחַרְצָן צִית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל גְּלוּתוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזִי, פִּד יָקִים קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְהָאֵי קֵל מְעַפְרָא, וְיִתְחַבֵּר בּוּא"ו, פְּדִין כָּל מַה דְּאִתְאַבֵּיד מִנֵּיהּוּ בְּזִמְנָא דְגְלוּתָא יִתְהַדֵּר, וְיִתְעַדְנֹן בְּנִהוּרִין עֲלָאִין דְּאִתּוּסְפֵן מִגּוּ עֲלָמָא עֲלָאָה, כְּמַה דְּאִתְּ אָמַר (שם כו יג) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל, וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם.

מתוק מדבש

כְּמַה דְּאִתְּ אָמַר וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל שֶׁהוּא סוּד הַצִּנֵּה, וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם פִּירוּשׁ שִׁצּוֹלוּ וַיִּחְזְרוּ כֹל הַשְּׁפָעוֹת שֶׁנִּלְכְּדוּ בַיּוֹם הַהוּא וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם שְׂכוֹלָם יִשְׁתַּמּוּ וַיִּוְדוּ לַה' עַל גְּאוּלְתָּם וּפְדוּתָם נִפְשָׁם. (לא"ג ומפרשים)

תָּא חֲזִי פִּד יָקִים קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְהָאֵי קֵל מְעַפְרָא וְיִתְחַבֵּר בּוּא"ו זַל וּרְחָה כְּשִׁיקִים הַקְּבִ"ה אֵת הַשְּׂכִינָה מִעַפְר גְּלוּתָהּ וּמִתִּיחַד עִם ז"ל שֶׁהוּא סוּד ו' דְּהוּ"ה, פְּדִין כָּל מַה דְּאִתְאַבֵּיד מִנֵּיהּוּ בְּזִמְנָא דְגְלוּתָא יִתְהַדֵּר אִזּוּ כֹל מַה שֶׁנִּלְכְּד מִיִּשְׂרָאֵל צוּמָן הַגְּלוּת דְּהֵינּוּ כֹל הַאֲוֹרוֹת וְהַשְּׁפָעוֹת שֶׁלְקַטָּה הַמְּלֻכּוֹת וְלֹא יִכְלֶה לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל הַכֹּל יִחְזֹר וַיִּשׁוּב אֵלֵיהֶם, וְיִתְעַדְנֹן בְּנִהוּרִין עֲלָאִין דְּאִתּוּסְפֵן מִגּוּ עֲלָמָא עֲלָאָה וַיִּתְעַדְנֹן בְּאֲוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים שֶׁל ז'ו"ן שִׁתּוּסְפוּ לָהֶם מִתּוֹךְ עוֹלָם הַעֲלִיוֹן שֶׁהוּא הַצִּנֵּה

מסעי יום חמישי

האוהב לקב"ה ומצפה לבנין ביתו, זוכה לראות בשמחתו

רַבִּי יֵיסָא פִּתַח וְאָמַר, כַּמָּה אֵית לִיה לְבַר נֶשׁ לְרַחֲמָא לִיה לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא לִית לִיה פּוֹלְחָנָא לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה רַחֲמוּתָא, וְכָל מַאן דְּרַחֲמִים לִיה וְעֵבִיד פּוֹלְחָנָא בְּרַחֲמוּתָא, קָאֲרִי לִיה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחֲמָא, אִי הָכִי בְּמָאִי אֻקְיָמָנָא הֵנִי קָרְאִי, רַעְףָּ וְרַע אַבִּיךָ אַל תַּעְזוּב, וְכַתִּיב (משלי כה יז) הוֹקֵר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף, אֲלֵא הָא אֻקְמוּה חֲבֵרִיָּא, הָאִי קָרְא בְּעוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וְהָאִי בַחֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת, וְכַתִּיב הִשְׁתָּא רַעַף וְרַע אַבִּיךָ אַל תַּעְזוּב, לְמַפְלַח לִיה וְלֵאֲתַדְבָּקָא בֵּיה וְלִמְעַבְד פְּקוּדוּי, אַל תַּעְזוּב וְדָאִי. וְהָא דְאֲתַמַּר הוֹקֵר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף, פְּלוֹמַר הוֹקֵר יִצְרָךְ דְּלֵא יִרְתַּח לְקַבְלֶךָ, וְלֵא יִשְׁלוּט בְּךָ, וְלֵא תַעְבִּיד הִרְהוּרָא אַחְרָא, [וכו'].

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה יְתִיב קַמִּיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָוָה קָאֲרִי פְתִיב (ישעיה נב ח) קוֹל צוֹפִיךָ נִשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּיו יִרְנְנוּ, קוֹל צוֹפִיךָ, מַאן אֵינּוֹן צוֹפִיךָ, אֲלֵא אֵלִין אֵינּוֹן דְּמַצְפָּאן אֵימְתִי יִרְחַם קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַבְנֵי בֵּיתֵיה, נִשְׂאוּ קוֹל, יִשְׂאוּ קוֹל מְבַעֲי לִיה, מָאִי נִשְׂאוּ קוֹל, אֲלֵא פֶל בַּר נֶשׁ דְּבָכִי וְאָרִים קָלִיה עַל חֲרַבְנָן בֵּיתֵיה דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זְכִי לְמָה דְּכַתִּיב לְבַתֵּר, יַחְדָּיו יִרְנְנוּ, וְזָכִי לְמַחְמֵי לִיה בִּישׁוּבָא בַּחֲדוּתָא.

מתוק מדבש

אותו ולהתדבק בו ולעשות ולקיים את מצותיו, אַל תַּעְזוּב וְדָאִי בשום אופן ובשום זמן אל תעזוב אותו, אבל עיקר העבודה היא להיות אוהב להקב"ה שהיא עבודה השלימה.

וְהָא דְאֲתַמַּר וּמָה שְׁנֵאמַר הוֹקֵר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף נִפְרַשׁ עֵתָה פְּלוֹמַר הוֹקֵר יִצְרָךְ תִּקְרַר אֶת יִצְרָךְ הַנִּקְרָא רַגְלֶךָ לְפִי שֶׁהוּא מְרַגֵּל אוֹתְךָ לְעֵבִירָה, דְּלֵא יִרְתַּח לְקַבְלֶךָ וְלֵא יִשְׁלוּט בְּךָ שְׁלֵא יִתְחַמַּם כִּנְגֻדְךָ וְלֵא יִשְׁלוּט בְּךָ הַלְכְשִׁילְךָ בְּעֵבִירָה, וְלֵא תַעְבִּיד הִרְהוּרָא אַחְרָא וְלֵא תַעֲשֶׂה דְבַר שִׁיגְרוּם לְךָ הִרְהוּרֵי עֵבִירָה, [וכו']. פִּירוּשׁ הַפְּסוּק הַמּוּבָא לְהַלְן, קוֹל צוֹפִיךָ קוֹל שֶׁל הַצּוֹפִים הַעוֹמְדִים עַל הַמְּגַדִּלִים לְרֵאוֹת וּלְבִשֵׁר מִי בֵּא לְעִיר, נִשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יִרְנְנוּ הֵם יִשְׂאוּ קוֹל שֶׁל בְּשׂוֹרֵת הַגְּאוּלָּה וְיִרְנְנוּ יַחְדָּו בְּשִׂמְחָה. (לפי המגילות)

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה יְתִיב קַמִּיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן רַבִּי יְהוּדָה הִיה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָוָה קָאֲרִי וְהִיה קוֹרָא וְאֹמַר פְּתִיב קוֹל צוֹפִיךָ נִשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּיו יִרְנְנוּ וְשָׂאֵל עַל מָה שְׁכַתוּב קוֹל צוֹפִיךָ, מַאן אֵינּוֹן צוֹפִיךָ מִי הֵם צוֹפִיךָ, וְאֹמַר אֲלֵא אֵלִין אֵינּוֹן דְּמַצְפָּאן אֵימְתִי יִרְחַם קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַבְנֵי בֵּיתֵיה אֵלֵא אֵלוֹ הֵם הַמְצַפִּים מִתִּי יִרְחַם הַקַּב"ה עַל עַמּוֹ לְבָנוֹת אֶת בֵּיתוֹ, וּמִפְּרֵשׁ צוֹפִיךָ מִלְשׁוֹן צִפִּית לִישׁוּעָה, נִשְׂאוּ קוֹל הוּא לְשׁוֹן עֵבֶר, וּמִקְשָׁה יִשְׂאוּ קוֹל מְבַעֲי לִיה בְּלִשׁוֹן עֵתִיד הִיה צִרִיךְ לֹמַר אִם נֹאמַר עַל הַמְצַפִּים עַל בְּנֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מָאִי נִשְׂאוּ קוֹל, וּמִתְרַן אֲלֵא פֶל בַּר נֶשׁ דְּבָכִי וְאָרִים קָלִיה עַל חֲרַבְנָן בֵּיתֵיה דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵלֵא כָּל אָדָם שְׂבוּכָה וְנוֹשָׂא וּמְרִים קוּלוֹ עַל חוֹרְבָן בֵּיתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, זְכִי לְמָה דְּכַתִּיב לְבַתֵּר יוֹכָה לְמָה שְׁכַתוּב אַחַר כֵּךְ יַחְדָּו יִרְנְנוּ שִׁיחַד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל יִרְנָן לְהַקַּב"ה בְּשִׂמְחָה בְּעַת הַגְּאוּלָּה, וְזָכִי לְמַחְמֵי לִיה בִּישׁוּבָא בַּחֲדוּתָא וְיִזְכָּה לְרֵאוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּישׁוּבוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב בְּסוֹף הַפְּסוּק כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן, אִם כֵּן נִשְׂאוּ קוֹל בְּלִשׁוֹן עֵבֶר פִּירוּשׁוֹ, שְׂאֵלוֹ שְׁנִשְׂאוּ קוֹלֵם בְּבִכִּיה בְּגִלוֹת, הֵם יַחְדָּו יִרְנְנוּ בְּעַת הַגְּאוּלָּה.

"מאמר האוהב לקב"ה ומצפה לבנין ביתו, זוכה לראות בשמחתו" ומבואר בו כי צריך האדם לאהוב לקב"ה ולעובדו באהבה בכל החביב לו, והקב"ה קוראו לאדם זה "אוהבי". וזאת ישיג על ידי שירחק מחטא ולא יצטרך לקרבנות חטאות ואשמות, אלא יביא קרבנות נדבה שהם עולות ושלמים. וירחק מן היצר המקררו, ותשכון השכינה בלבבו. ומבאר בפנימיות כי האוהב לקב"ה מרומומו, היינו מייחד ומקשר כל הבחינות. ומסיק כי המצפה מרוב אהבתו לקב"ה, מתי ירחם ה' על עמו ויבנה ביתו, יזכה לשמוח ולראות בבנינו. (מקור המאמר זוהר פרשת נשלו דף נה ע"ג, נציאורינו כרך ה עמ' תריג-תריו)

רַבִּי יֵיסָא פִּתַח וְאָמַר, כַּמָּה אֵית לִיה לְבַר נֶשׁ לְרַחֲמָא לִיה לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְאֹהֲבֵי אֶת הַקַּב"ה, דְּהָא לִית לִיה פּוֹלְחָנָא לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה רַחֲמוּתָא כִּי אֵין לְהַקַּב"ה עֲבוּדָה כּוּזָה כְּמוֹ הָאֹהֲבָה, וְכָל מַאן דְּרַחֲמִים לִיה וְעֵבִיד פּוֹלְחָנָא בְּרַחֲמוּתָא וְכָל מִי שְׂאוּבָה אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה עֲבוּדָתָה שֶׁם בְּאֹהֲבָה, קָאֲרִי לִיה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחֲמָא קוֹרָא אוֹתוֹ הַקַּב"ה אוֹהֲבִי, אִי הָכִי אִם כֵּן שְׂאֵתָה אוֹמַר שְׂצִרִיךְ שִׁיחֵיה אוֹהֲבֵי לְהַקַּב"ה וְלֵא דִי שִׁיחֵיה רַק רִיעַ, אִם כֵּן בְּמָאִי אֻקְיָמָנָא הֵנִי קָרְאִי אֵיךְ נִפְרַשׁ אֵלוֹ הַפְּסוּקִים רַעַף וְרַע אַבִּיךָ אַל תַּעְזוּב שְׂמִשְׁמַע שְׂדִי שִׁיחֵיה רִיעַ לְהַקַּב"ה, וְעוֹד קִשָּׁה כִּי כַּאֵן כְּתוּב אַל תַּעְזוּב וְכַתִּיב הוֹקֵר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף פִּירוּשׁ תִּמְנַע עֲצֻמְךָ מִלְבָּא לְבֵית רִיעֶיךָ הִרְבָּה פְּעַמִּים, שְׂמִשְׁמַע לְכַאוּרָה שְׂצִרִיךְ לְעִזוּב אוֹתוֹ וְלִהְתַּרְחֵק מִמֶּנּוּ, וּמִתְרַן אֲלֵא הָא אֻקְמוּה חֲבֵרִיָּא הָאִי קָרְא אֵלֵא כְּבוֹר הַעֲמִידוֹ הַחֲבֵרִים פְּסוּק זֶה (עֵין מִס' מַגִּינָה דף ז ע"ב), כִּי מָה שְׁכַתוּב אַל תַּעְזוּב הֵינְנוּ בְּעוֹלוֹת וּשְׁלָמִים שְׂתִבִּיאֵם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָאִי וּמָה שְׁכַתוּב הוֹקֵר רַגְלֶךָ מִבֵּית רַעַף, בַּחֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת שְׂלֵא תַחֲטָא וְלֵא תַצְטַרֵּךְ לְהַבִּיא חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת, אִמְנַם לְכָל הַפִּירוּשִׁים קוֹרָא לְהַקַּב"ה רִיעַ, וְכַתִּיב הִשְׁתָּא וְעֵתָה מָה שְׁכַתוּב רַעַף וְרַע אַבִּיךָ אַל תַּעְזוּב פִּירוּשׁוֹ שְׂלַפְחוֹת אַל תַּעְזוּב אוֹתוֹ לְמַפְלַח לִיה וְלֵאֲתַדְבָּקָא בֵּיה וְלִמְעַבְד פְּקוּדוּי לְעֵבוּד

מסעי יום ששי

הנאת הנשמה יתירה של שבת

בְּהַאי רְזָא אֵית רְזָא אַחְרָא, הַאי רוּחָא אַתְהֵי בְּהַאי יוֹמָא מְהַנְאוּתָן דְיִשְׂרָאֵל וּמַעֲנוּגָא דְלְהוֹן, וּבְגִין דָּא בְּעֵי לְמִיּהָב לִיהַ עֲנוּגָא בְּמִיכְלָא וּבְמִשְׁתֵּיא תְלַת זְמַנִּין, בְּתַלְת סְעוּדָתִין דְתַלְת דְרָגִי מְהִימְנוּתָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהַ, וְהַאי נְטִיל חֲדוּהַ וְעֲנוּגָא בְּאֵינוּן סְעוּדָתִי דְיִשְׂרָאֵל, זְכָאָה חוּלְקִיָּה מֵאֵן דְאַהֲנִי לִיהַ וּמַעֲנַג לִיהַ בְּהַאי יוֹמָא.

הַאי רוּחָא אַתְהֵי כֹּל שִׁיתָא יוֹמִין, מְרוּחָא עֲלָאָה דְעִתִּיקָא דְכֹּל עִתִּיקִין.

וּבְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא פִּינֹן דְנַחֲתִית וְאַתְסְחִי בְּגִנְתָּא דְעֲדָן, בְּלִילְיָא אַתְעֲנַג מְעֲנוּגָא דְגוּפָא בְּסְעוּדָתִי דְמְהִימְנוּתָא, וְאַתְעֲנַג הַאי רוּחָא מְעִילָא וְתַתָּא, וְאַתְרוּי בְּכֹל סְטָרִין, בְּעֲנוּגָא דְלְעִילָא וְתַתָּא, וְהוּאִיל וּקְיִימָא עֲמִיָּה דְבַר נֶשׁ, אַצְטְרִיךְ לִיהַ לְנִטְרָא לִיהַ, וְעַל דָּא כְּתִיב וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, שַׁבַּת דָּא הוּא הָיָא נְקוּדָה תַּתָּאָה, אֶת הַשַּׁבָּת, דָּא הוּא הַאי רוּחָא, אַתְפְּשִׁטוּתָא דְהָיָא נְקוּדָה.

מתוק מדבש

ואמר עוד כי הַאי רוּחָא אַתְהֵי כֹּל שִׁיתָא יוֹמִין זֶה הַרוּחַ שְׁמֹסֵף לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבַּת, נִהְיָה כֹּל שַׁשׁ יְמֵי הַחֹל צְהִימָה נְעֻלְמַת צְמֻלּוּת, מְרוּחָא עֲלָאָה דְעִתִּיקָא דְכֹּל עִתִּיקִין מְרוּחַ הַעֲלִיּוֹן שֶׁל א"ל הַנִּקְרָא עִתִּיקָא דְעִתִּיקִין לְפִי שְׂהוּא זְקַן הַפְּרֻלּוּפִים יוֹתֵר מֵאוּ"א שְׂגַם הַס נְקֻרָאִים זְקִינִים כֻּלְפִי זו"ן.

"מאמר הנאת הנשמה יתירה של שבת" ומבואר בו כי תענוג והנאת הנשמה יתירה של שבת ששורשה בשכינה הקדושה, היא בתענוג הגוף הנעשה על ידי קיום שלש סעודות שרומזים לבחינות עליונות ורמות. ומבאר עוד כי בששת ימי החול נהנית זו הנשמה יתירה הגנוזה בשכינה, מהאורות עליונות ורמות. ומסיק שכל שכן צריכים ישראל קדושים לשמור עצמם בשבת מכל חטא, כדי שלא לפגום את הארת נשמה יתירה זו.

(מקור המאמר צהר פרשת ויקהל דף רל ע"ג, ציטורינו כרך ח עמ' 156-157)

וּבְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְצִיּוּם הַשַּׁבַּת שְׂנֵי יִשְׂרָאֵל מְקִימִים ג' סְעוּדוֹת, בְּיַזְן דְנַחֲתִית וְאַתְסְחִי בְּגִנְתָּא דְעֲדָן כִּיּוֹן שִׁירָד וְנִרְמַח צְרִיחַ צְשִׁמִי הַגֵּן עֲדָן לְהַתְעַצּוֹת קַלְתַּ כְּדִי שִׁיּוּכֵל לְהַתְלַצֵּשׁ צְגוּפֵי צְנִי יִשְׂרָאֵל בְּיַזְנֵיָּא הֵינֵנו צַעַת הַעֲרַצ שְׂמַשׁ, שְׂאוּ הוּא זְמַן הַתְעוּרָרוֹת הַרְחַמִּים, אִז אַתְעֲנַג מְעֲנוּגָא דְגוּפָא בְּסְעוּדָתִי דְמְהִימְנוּתָא מַתְעַנַּג מַתְעוּנֹג הַגּוֹף מַסְעוּדוֹת שֶׁל הַאֲמוּנָה שְׂהַס ג' סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבַּת שְׂהַס כְּנַגַּד א"ל וז"ל וּמִלְכּוֹת כְּנ"ל, וְאַתְעֲנַג הַאי רוּחָא מְעִילָא וְתַתָּא וּמַתְעַנַּג רוּחַ הַזֶּה מְלַמְעֵלָה מְעוּנֹג הַעֲלִיּוֹן שְׂמַקְבֵּל מֵאוּ"א, וּמִלְמַטָּה מְצַנֵּי יִשְׂרָאֵל הַמְעַנְגִים אוֹתוֹ עַל יְדֵי סְעוּדוֹת שַׁבַּת, וְאַתְרוּי בְּכֹל סְטָרִין בְּעֲנוּגָא דְלְעִילָא וְתַתָּא וְהוּא שְׂנַע מְכֹל הַלְדָדִים צְעוּנֹג שֶׁל מַעֲלָה וְצְעוּנֹג שֶׁל מַטָּה, וְהוּאִיל וּקְיִימָא עֲמִיָּה דְבַר נֶשׁ אַצְטְרִיךְ לִיהַ לְנִטְרָא לִיהַ וְהוּאִיל וְנִמְלָא עַם הַאֲדָם כְּרִיךְ לְשַׁמּוֹר אוֹתוֹ שֶׁלֵּא לְפַגְמוֹ עַל יְדֵי אִיזָה חֲטָא וְעוֹן, וְעַל דָּא בְּתִיב וְעַל זֶה כְּתוּב וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וּמִפְרַשׁ מֵהַ שְׂכַתוֹב שַׁבָּת, דָּא הוּא הָיָא נְקוּדָה תַּתָּאָה זוּ הִיא סוּד נְקוּדָה הַתְּחִמְוִנָה שְׂהִיא הַמִּלְכּוֹת, "אֶת" הַשַּׁבָּת שְׂהִיא הַטְּפֵלָה לְשַׁבַּת, דָּא הוּא הַאי רוּחָא אַתְפְּשִׁטוּתָא דְהָיָא נְקוּדָה זֶה הוּא אוֹתוֹ הַרוּחַ שְׂהוּא הַתְּפַשְׁטוֹת זוּ הַנְקוּדָה שֶׁל הַמִּלְכּוֹת.

בְּהַאי רְזָא אֵית רְזָא אַחְרָא בְּסוּד זֶה שְׂלַמְדְנוּ שֶׁהַרוּחַ מַתְפַּשֵּׁט מִמִּלְכּוֹת דְאַצִּילוֹת בְּסוּד נִשְׁמָה יְתִירָה, יֵשׁ עוֹד סוּד אַחַר, וְהוּא כִי הַאי רוּחָא אַתְהֵי בְּהַאי יוֹמָא מְהַנְאוּתָן דְיִשְׂרָאֵל וּמַעֲנוּגָא דְלְהוֹן זֶה הַרוּחַ הַמְתַלְבֵּשׁ בְּגוֹף הָאָדָם נִהְיָה בְּיוֹם הַשַּׁבַּת מְהַנְאוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמְהַתְעוּנֹג שֶׁהַגּוֹף נִהְיָה מְמַנּוּ, וּבְגִין דָּא בְּעֵי לְמִיּהָב לִיהַ עֲנוּגָא בְּמִיכְלָא וּבְמִשְׁתֵּיא תְלַת זְמַנִּין וּבִשְׂבִיל זֶה צְרִיךְ לְתַת לוֹ עוּנֹג בְּמַאכֵל וּבְמַשְׁתָּה שֶׁלֵּשׁ פְּעַמִּים בְּשַׁבַּת, בְּתַלְת סְעוּדָתִין דְתַלְת דְרָגִי מְהִימְנוּתָא בְּשֶׁלֵּשׁ סְעוּדוֹת שְׂהַם כְּנַגַּד שֶׁלֵּשׁ פְּרַצוּפֵי הַאצִּילוֹת הַנְקֻרָאִים אֲמוּנָה שְׂהַס א"ל וז"ל וּמִלְכּוֹת, כְּמָה דְאוּקְמוּהַ בְּזֶהֱר פְּרַשְׁת יִתְרוּ דָּף פַּח ע"ב, כִּי שֶׁלֵּשׁ סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבַּת הַס כְּנַגַּד הַשַּׁפַּע וְהַסְעוּדָה שֶׁל א"ל וז"ל וּמִלְכּוֹת מְקַצְלִים מְפְרֻלּוּפִים שְׂלַמְעֵלָה מֵהַס כֹּל אַחַד צוּמְנוּ (וְעִי"ש צְפִירוּשׁוֹנוּ), וְהַאי נְטִיל חֲדוּהַ וְעֲנוּגָא בְּאֵינוּן סְעוּדָתִי דְיִשְׂרָאֵל וְזֶה הַרוּחַ מְקַבֵּל שְׂמַחָה וְתַעֲנוּג בְּאֵלוֹ הַסְעוּדוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי תַעֲנוּג הַנִּשְׁמָה הוּא כְּשִׁיעֵשָׂה הָאָדָם בְּגִשְׂמֵי דְבַר הַמּוֹרָה עַל הַרוּחָנִי, זְכָאָה חוּלְקִיָּה מֵאֵן דְאַהֲנִי לִיהַ וּמַעֲנַג לִיהַ בְּהַאי יוֹמָא אֲשֵׁרִי חֲלָקוּ מִי שְׂמַהְנָה אוֹתוֹ וּמַעֲנַג אוֹתוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבַּת.

יום שבת

מעלת סעודות שבת

בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, בְּסַעֲוֹדָתָא תְּנַיִנָא פְּתִיב, (ישעיה נח יד) אַז תְּתַעֲנַג עַל יְהוָה, עַל יְהוָה וְדָאֵי, דְהָהִיא שְׁעָתָא אַתְּגַלְיָא עֲתִיקָא קַדִּישָׁא, וְכָלְהוּ עֲלָמִין בְּחֻדְוֹתָא וּשְׁלִימוֹ, וְחֻדְוֹתָא דְעֲתִיקָא עֲבַדְיָנן, וְסַעֲוֹדָתָא דִּילֵיהּ הִיא וְדָאֵי.

בְּסַעֲוֹדָתָא תְּלִיתָאָה דְשַׁבְּתָא פְּתִיב, וְהָאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ, דָּא הִיא סַעֲוֹדָתָא דְזַעִיר אַנְפִּין דְהָוִי בְּשְׁלִימוֹתָא, וְכָלְהוּ שִׁיתָא יוֹמִין מִהֵוּא שְׁלִימוֹ מִתְבְּרָכָן, וּבְעֵי בַר נָשׁ לְמַחְדֵי בְּסַעֲוֹדָתֵיהּ, וְלֹא־שְׁלָמָא אַלִּין סַעֲוֹדָתֵי, דְאֵינוֹן סַעֲוֹדָתֵי מְהִימְנוֹתָא שְׁלִימְתָא דְזַרְעָא קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, דִּי מְהִימְנוֹתָא עֲלָאָה דָּא דִּילְהוֹן הִיא, וְלֹא דְעַמִּין, וּבְגִינֵי כֶּךָ אָמַר (שמות לא יז) בִּינֵי וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזֵי, בְּסַעֲוֹדָתֵי אַלִּין אֲשַׁתְּמוּדְעוֹן יִשְׂרָאֵל דְאֵינוֹן בְּנֵי מְלָפָא, דְאֵינוֹן מְהִיכְלָא דְמְלָפָא, דְאֵינוֹן בְּנֵי

מתוק מדבש

ז"א שהוא נשלים צעת הזאת ע"י שעולה צדיקא דעתיקא ומוון שם מהאורות היוצאים מפה דעתיקא, ועל כן נקרא מוון זה נחלת יעקב לפי שמוון זה הוא הנחלה שז"א הנקרא יעקב מקבל מעתיקא קדישא, וְכָלְהוּ שִׁיתָא יוֹמִין מִהֵוּא שְׁלִימוֹ מִתְבְּרָכָן וְכָל שַׁמַּת הַיָּמִים שֶׁהֵם הו"ק מִתְזַכְּרִים מִשְׁלִימוֹת הַיָּמִים שֶׁז"א מְקַבֵּל, וּבְעֵי בַר נָשׁ לְמַחְדֵי בְּסַעֲוֹדָתֵיהּ וְכָרִיךְ הַאֲדָם לְשַׁמּוֹת צַסַּעוּדָתוֹ שֶׁל ז"א, וְלֹא־שְׁלָמָא אַלִּין סַעֲוֹדָתֵי וְלֹא־שְׁלִימֵי אֲלוֹ הַשְּׁלֵשׁ סַעוּדוֹת, דְאֵינוֹן סַעֲוֹדָתֵי מְהִימְנוֹתָא שְׁלִימְתָא דְזַרְעָא קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל כִּי אֲלוֹ הַסַּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבַּת הֵם סוּד הַסְּפִירוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת שֶׁל עוֹלָם הָאֲלִילוֹת (הַנְּקֻרָאִים "מְהִימְנוֹתָא שְׁלִימְתָא") לְפִי שֶׁהֵם אֲמוּנָה הַשְּׁלִימָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מֵאֲמִינִים צַהֲקֻב"ה), הַמְתִּישְׁתִּים לִזְרַע קוֹדֵשׁ יִשְׂרָאֵל דִּי מְהִימְנוֹתָא עֲלָאָה דָּא דִּילְהוֹן הִיא כִּי אֲלוֹ הַסְּפִירוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת שִׁיכָת רַק לְהֵם לְקַבֵּל עַל יַדֵּם שַׁפַּע מֵא"ס צ"ה, וְלֹא דְעַמִּין וְאֵינִים שִׁיכּוֹת לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם כֻּלָּל כִּי הֵם מְקַבְּלִים שַׁפַּע מִסְּפִירוֹת שֶׁל הַקְּלִיפּוֹת הַנְּקֻרָאוֹת כְּתַרְיָן תַּמְאִין, וּבְגִינֵי כֶּךָ אָמַר וְצַבִּיל זֶה אֲמַר הַקְּב"ה וְשַׁמְרוּ צַנִי יִשְׂרָאֵל אֲתֵם הַשַּׁבַּת וְגו' בִּינֵי וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתֵם הִיא לְעוֹלָם, פִּי שֶׁהַשַּׁבַּת הִיא אוֹת צַרִית צִין הַא"ס צ"ה לְצִין צַנִי יִשְׂרָאֵל עַל יַדֵי סְפִירוֹת דְאֲלִילוֹת, וְאִין לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם חֶלֶק צֵהֵם.

"מאמר מעלת סעודות שבת" ומבואר בו כי בסעודות השבת מתגלים האורות עליונים, ומפרש כי בסעודה ראשונה מתגלית הארת השכינה, והיא כנגד יצחק. ובסעודה שניה מתגלית הארת עתיקא קדישא, והיא כנגד אברהם. ובסעודה שלישית מתגלית הארת זעיר אנפין, והיא כנגד יעקב. וכאשר האדם מקיים שלש סעודות שבת בשמחה, הוא משתתף בשמחת המדות העליונות, ומורה שיש לו חלק נשמה אחוזו באלו המדות. אבל הפוגם אפילו סעודה אחת הוא פוגם בכל המדות העליונות, ונחשב לו כאילו ביטל את כולם, ונענש על כך כגיהנם. ומבאר עוד שלפי ששמחת השבת היא שמחת המדות העליונים, ואנו אורחים המשתתפים בהם, לכן אפילו אכל האדם לבדו זוכה להארתם, ואינו נענש אם לא זימן לעניים כמו במועדים שאנו בעלי השמחה וחייבים לזמן לעניים. ונמשך לבאר שלפי שעצם אורות האצילות מתגלות בשבת, לכן זוכה האדם לתוספת נשמה משם. ובשם "שבת" עצמו רמזים בשלימות אורות האצילות. ומסיק במעלות יום השבת על ימי המועדים, כי בשבת יש עליה לכל המדות, ורשעי הגיהנם נחים, והדינים נכפים, ונמצאת שמחה ויחוד בכל העולמות.

(מקור המאמר זוהר פרשת יתרו דף פח ע"ב, צנזאורינו כרך ו עמ' רנב-רנו)

בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, בְּסַעֲוֹדָתָא תְּנַיִנָא פְּתִיב צִוִּים הַשַּׁבַּת צַסַּעוּדָה שֶׁנִּיה כְּמוֹן אַז תְּתַעֲנַג עַל יְהוָה, מִשׁ"כ עַל יְהוָה, וְדָאֵי צְכוּנָה כְּמוֹן לְרַמּוֹ עַל עֲתִיקָא קַדִּישָׁא שֶׁהוּא לְמַעֲלָה מִז"א הַנְּקֻרָא יְהוָה, דְהָהִיא שְׁעָתָא אַתְּגַלְיָא עֲתִיקָא קַדִּישָׁא כְּדִישָׁא כִּי צַסַּעָה הִיא מִתְגַּלָּה עֲתִיקָא קַדִּישָׁא צֵהֲאֲרָה יִתִּירָה, וְכָלְהוּ עֲלָמִין בְּחֻדְוֹתָא וּשְׁלִימוֹ וְכָל הָעוֹלָמוֹת הֵם צַסַּמַחָה וְצַשְׁלִימוֹת מִהֲאֲרוֹת עֲתִיקָא קַדִּישָׁא הַמְתַּגַּלָּה עֲלֵיהֶם דְרַךְ הַמְּלָכוֹת, וְחֻדְוֹתָא דְעֲתִיקָא עֲבַדְיָנן וְשַׁמַּחָה שֶׁל עֲתִיקָא אֲנוֹ עוֹשִׂים עַל יַדֵי סַעוּדָה זוֹ שֶׁאֲנוֹ מְשַׁתְּפִים צַסַּמַחָה, וְסַעֲוֹדָתָא דִּילְיָהּ הִיא וְדָאֵי וְסַעוּדָה זוֹ הִיא הַסַּעוּדָה שֶׁלוֹ וְדָאֵי לְפִי שֶׁהוּא עוֹלָה וְמוֹן מְעוֹלָם הַעֲקוּדִים הַיוֹצֵאִים מִפֵּה א"ק.

בְּסַעֲוֹדָתָא תְּלִיתָאָה דְשַׁבְּתָא פְּתִיב צַסַּעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבַּת כְּמוֹן וְהָאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ, דָּא הִיא סַעֲוֹדָתָא דְזַעִיר אַנְפִּין דְהָוִי בְּשְׁלִימוֹתָא זוֹ הִיא הַסַּעוּדָה שֶׁל

תָּא חֲזֵי, בְּסַעֲוֹדָתֵי אַלִּין צֵהֲאֲרָה כִּי עַל יַדֵי אֲלוֹ הַסַּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבַּת אֲסֵם מְקִימִים אֲתֵם כּוֹלֵם כְּרֹאוֹ, אֲשַׁתְּמוּדְעוֹן יִשְׂרָאֵל דְאֵינוֹן בְּנֵי מְלָפָא נִיכְרִים יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם צַנִי הַמֶּלֶךְ צ"ה, כִּי כַּשִּׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכֵלִים סַעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁאֲנוֹ הוּא סַעוּדָת ז"א וּמְשַׁתְּפִים צַסַּמַחָה, צֵהֵם הֵם מְרַאִים שֶׁהֵם צַנִי הַמֶּלֶךְ ז"א שֶׁנִּשְׁמַתֵּם נֹאֲלָלָה מִמֶּנּוּ, דְאֵינוֹן מְהִיכְלָא דְמְלָפָא שֶׁהֵם מְהִיכֵל הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא הַמְּלָכוֹת הַנְּקֻרָאִים הִיכֵל שֶׁל ז"א, כִּי כַּשִּׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכֵלִים צַסַּעוּדָה הַרְאֵשׁוֹנָה שֶׁאֲנוֹ הִיא סַעוּדָתָא דְמַטְרוֹנִיתָא וּמְשַׁתְּפִים צַסַּמַחָה צֵהֵם הֵם מְרַאִים שֶׁהֵם מְהִיכֵלָא דְמֶלֶכָא לְפִי שְׁמוֹשְׁרֵשִׁים צַמְלָכוֹת, דְאֵינוֹן בְּנֵי מְהִימְנוֹתָא שֶׁהֵם צַנִי אֲמוּנָה כִּי כַּשִּׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכֵלִים סַעוּדָה שֶׁנִּיה שֶׁהִיא סַעוּדָתָא דְעֲתִיקָא הַכוֹלֵל אֲתֵם כֻּל הָאֲלִילוֹת, וּמְשַׁתְּפִים צַסַּמַחָה צֵהֵם הֵם מְרַאִים שֶׁהֵם צַנִי אֲמוּנָה שֶׁנִּשְׁמַתֵּם הִיא מְעוֹלָם הָאֲלִילוֹת.

מְהִימְנוּתָא, וּמֵאֵן דְּפָגִים חַד סְעוּדָתָא מְנִייהוּ, אַחְזִי פְּגִימוּתָא לְעֵילָא, וְאַחְזִי גְרַמְיָה דְּלָאוּ מִבְּנֵי מְלָכָא עֲלָאָה הוּא, דְּלָאוּ מִבְּנֵי הִיכְלָא דְּמְלָכָא הוּא, דְּלָאוּ מִזְרַעָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל הוּא, וַיְהִיבִין עֲלֵיהּ חֲמָרָא דְתַלְתַּת מְלִין דִּינָא דְּגִיהֶנְם וְגו'.

וְתָא חֲזִי, בְּכֻלְהוּ שְׁאָר זְמַנִּין וְחֻגִין בְּעֵי בַר נֶשׁ לְחֲדֵי וּלְמַחְדֵי לְמַסְפְּנֵי, וְאִי הוּא חֲדֵי בְּלַחְדוּדֵי וְלֹא יְהִיב לְמַסְפְּנֵי, עוֹנֶשְׂיָהּ סְגִי, דְּהָא בְּלַחְדוּדֵי חֲדֵי וְלֹא יְהִיב חֲדוּ לְאַחְרָא, עֲלֵיהּ פְּתִיב (מלאכי ב ג) וְזִרְיָתִי פְּרֵשׁ עַל פְּנִיכֶם, פְּרֵשׁ חֲגִיכֶם, וְאִי אִיהוּ בְּשִׁבְתָּא חֲדֵי, אָף עַל גַּב דְּלֹא יְהִיב לְאַחְרָא, לֹא יְהִיבִין עֲלֵיהּ עוֹנֶשְׂא פְּשָׁאָר זְמַנִּין וְחֻגִין, דְּכַתִּיב פְּרֵשׁ חֲגִיכֶם, פְּרֵשׁ חֲגִיכֶם קְאָמַר, וְלֹא פְּרֵשׁ שְׁבִתְכֶם, וְכַתִּיב (ישעיה א יד) חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנָאָה נְפִשִׁי, וְאֵלּוּ שְׁבִת לֹא קְאָמַר, וּבְגִינֵי כֶּף פְּתִיב בִּינֵי וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם דְּכָל מְהִימְנוּתָא אֲשַׁתְּכַח בְּשִׁבְתָּא, יְהִיבִין לִיהּ לְבַר נֶשׁ נִשְׁמַתָּא אַחְרָא, נִשְׁמַתָּא עֲלָאָה, נִשְׁמַתָּא דְּכָל שְׁלִימוּ בָּהּ פְּדוּגְמָא דְּעֲלָמָא דְּאֵתִי.

וּבְגִינֵי כֶּף אַקְרִי שְׁבִת, מַהוּ שְׁבִת, שְׁמָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁמָא דְּאִיהוּ שְׁלִים מִפְּל סְטְרוּי.

מתוק מדבש

לשמח לכל מי שנמצא בלי שמחה, ובגניני כף פתיב ובשביל זה כתוב שהקב"ה אומר שהשבת היא אות ביני ובין בני ישראל כי הוא בעל הסעודה המשמח אותנו בשמחתו.

וממשיך ולאמר ומישום דב"ה מהימנותא אשתכח בשבתא ולפי שהארות כל האצילות הנקראת אמונה נמצאות בשבת, לכן ויהיבין ליה לבר נש נשמתא אחרת נותנים לאדם נשמה אחרת כליל שבת מנד המלכות חוץ מהנשמה שיש לו צימות החול, ועוד יותר נותנים לו נשמתא עץאה נשמה עליונה ציום השבת מנד ז"א, ועוד יותר מוסיפים לו לאדם מנד הצנינה נשמתא דב"ה שפירמו בה נשמה יתירה שכל שלימות המדרגות שעליה נכללות בה, הכל כדי שיוכל האדם להתעדן בשבת פדוגמא דעץא דאיתי כעדונו בעולם הזה, מה שאין כן ימים טובים אין דומה כלל לשבת, כי הנשמה הנתוספת ציום טוב היא רק מענף פרטי שבעולם האצילות, צפסח מנד החסד לצד, שצצועות מנד הת"ת לצד, צסוכות מנד הגבורה לצד, צראש חדש מנד המלכות לצדה, אצל שבת שפרנופי האצילות מאירים עלינו זוכה האדם לקבל תוספת נפש רוח נשמה מכולם.

כמ"ש הארז"ל צשה"כ, כי כליל השבת יכוין לקבל סוד תוספת קדושות נר"ן מהנוקבא שצכללותם הם נקראות נפש, והיינו כשאומר צאי כלה יכוין לקבל תוספת נפש, וכשאומר השליח צבור צרכו את ה' המצורך יכוין לקבל תוספת רוח, וכשאומר ופרוס עלינו יכוין לקבל תוספת נשמה. וציום השבת יכוין לקבל תוספת נר"ן מו"א שצכללותם הם נקראות רוח, והיינו כשאומר נשמת כל חי יכוין לקבל תוספת נפש, וכשאומר גאולה לתפלה יכוין לקבל תוספת רוח, וצכתר דמוסף כשאומר "איה" מקום כבודו יכוין לקבל תוספת נשמה, ומדברי הזהר נראה שאח"כ זוכה אדם גם לנר"ן מנד אימא שצכללותם הם נקראות נשמה, וצהס כלוליס גם כן תוספת חיה וחיודה מאצא וא"א.

ובגניני כף אקרי שבת ולכן נקרא יום זה שבת, ומפרש מהו שבת ולאמר שפמא דקדשא בריך הוא שבת הוא שמו של הקצ"ה, שפמא דאיהו שפ"ים מופל סטרוי שם שהוא שלם מכל הצחינות שצספירות האצילות, כי שצ"ת היא אותיות ש' צת, הנה צת היא המלכות, והראשים שעל ג' קוי ש' הם ג' יודי"ן סוד כתר חכמה צינה, וג' קוי ש' הם ג' ווי"ן סוד ג' קוי חג"ת דו"א, הרי כי מלת שבת כלול צה כל פרנופי האצילות המאירים עלינו תוספת נר"ן ציום השבת, ולפי שציום זה מאירות כל ספירות אלו, לכן הוא נקרא צשם זה. (ועי' צעטרט צי כאן, וצס' צני ישכר

ומאן דפגים חד סעודתא מנייהו אחזי פגימותא לעינא ומי שפוגס ומחסר אפילו סעודה אחת מאלו הג' סעודות מראה פגס למעלה צפרנופי האצילות, ואחזי גרמיה דלאו מביני מלכא עץאה הוא ומראה צעלמו שאינו מצני המלך העליון שהוא ז"א, דלאו מביני היכלא דמלכא הוא ואינו מצני היכל המלך שהוא המלכות, דלאו מזרעא קדישא דישראל הוא ומראה צעלמו שאינו מזרע הקדוש של ישראל שנשמח מן האצילות, ויהיבין עץאיה חמרא דתלת מלין דינא דגיהנמ וגו' ונותנים עליו עונש חמור של שלשה דצרים שהם דיני גיהנם, אש, ושלג, ושרציט של אש, כנגד שלש סעודות שציטל, כי אפילו מי שלא ציטל אלא אחת מהן וענש כאילו ציטל את כולם לפי שאי אפשר לפגוס צפרנוף אחד ולאחוז צשנים לכן אס ציטל סעודה אחת מראה ששאר הסעודות שאכל לא היו אלא להנחת עלמו.

וְתָא חֲזִי וּבֵא וּרְאָה אַחַר שְׁאִמְרֵנוּ שְׁשֵׁלַשׁ הַסְעוּדוֹת שִׁישְׂרָאֵל מְקִימִים בְּשַׁבַּת הֵם כְּדִי לְשִׁמּוּחַ עִם שְׁמַחַת פְּרָצוּפֵי הָאֲצִילוֹת הַמְאִירִים עֲלֵינוּ, לְכֵן בְּכֻלְהוּ שְׁאָר זְמַנִּין וְחֻגִין בְּעֵי בַר נֶשׁ לְחֲדֵי וּלְמַחְדֵי לְמַסְפְּנֵי כְּכֹל שְׂאֵר הַזְּמַנִּים וְהַחֻגִים צָרִיךְ הָאָדָם לְשִׁמּוּחַ בְּסְעוּדוֹתָו וּלְשִׁמּוּחַ אֶת הָעֵנִיִּים, וְאִי הוּא חֲדֵי בְּלַחְדוּדֵי וְלֹא יְהִיב לְמַסְפְּנֵי עוֹנֶשְׂיָהּ סְגִי וְאִם הוּא שְׁמַח בְּסְעוּדוֹתוֹ לְבַדוֹ וְאִינוּ נוֹתֵן לְאֹכֹל לְעֵנִיִּים עוֹנֶשׁוּ גְדוֹל, דְּהָא בְּלַחְדוּדֵי חֲדֵי וְלֹא יְהִיב חֲדוּ לְאַחְרָא כִּי הוּא לְבַדוֹ שְׁמַח וְאִינוּ נוֹתֵן שְׁמַחָה לְאַחֵרִים, עֲלֵיהּ פְּתִיב עֲלֵי כְּתוּב וְזִרְיָתִי פְּרֵשׁ עַל פְּנִיכֶם פְּרֵשׁ חֲגִיכֶם פִּי אֲפוּר זָבַל עַל פְּנִיכֶם, וּמִפְּרָשׁ, הַזָּבַל שֶׁנִּעֲשֶׂה מֵאֲכִילַתְכֶם בַּחֲגִיכֶם, וְאֵילּוּ בְּשִׁבְתָּא אִי הוּא חֲדֵי (ה"ג ד"ז) אָף עַל גַּב דְּלֹא יְהִיב לְאַחְרָא וְאֵילּוּ בְּשַׁבַּת אִם הוּא שְׁמַח לְבַדוֹ בְּסְעוּדוֹתוֹ, אָף עַל פִּי שְׂאִינוּ נוֹתֵן לְאֹכֹל לְאַחֵרִים, לֹא יְהִיבִין עֲלֵיהּ עוֹנֶשְׂא אִין נוֹתְנִים עֲלֵיו עוֹנֶשׁ כֹּל כֵּךְ פְּשָׁאָר זְמַנִּין וְחֻגִין כְּמוֹ עַל שְׂאֵר הַזְּמַנִּים וְהַחֻגִים, דְּכַתִּיב פְּרֵשׁ חֲגִיכֶם הִרִי פְּרֵשׁ חֲגִיכֶם קְאָמַר, וְלֹא פְּרֵשׁ שְׁבִתְכֶם, וְכַתִּיב חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנָאָה נְפִשִׁי, וְאֵלּוּ שְׁבִת לֹא קְאָמַר כִּי עַל אֲכִילַת שַׁבַּת אֲפִילוּ אוֹכֵל לְבַדוֹ אִין מְעַנִּישִׁים אוֹתוֹ, לְפִי שְׁבַשְׁבַּת הַקְּבִ"ה הוּא בְּעַל הַסְעוּדָה וּבְעַל הַשְׁמַחָה וְהוּא מְשַׁמַּח בְּשַׁמְחָתוֹ לְכֹל אֲשֶׁר יַחְפוּץ, לְכֵן כְּשֶׁאֵנוּ שְׁמַחִים בְּשַׁמְחָתוֹ אִין אֵנוּ חֲיִיבִים לְשִׁמּוּחַ זוֹלַתֵּינוּ כֹּל כֵּךְ, מַה שְׂאִין כֵּן בִּימֵים טוֹבִים שֶׁהֵם יְמֵי שְׁמַחְתֵּינוּ וְאֵנוּ בְּעַלֵי הַסְעוּדָה אֵנוּ חֲיִיבִים

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי וְדַאי כֶּף הוּא, וְוִי לִיה לְבַר נָשׁ דְּלֵא אֲשָׁלִים חֲדוּתָא דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא, וּמָאן חֲדוּתָא דִּילִיָּה, אֵלִין תְּלַת סְעוּדָתֵי מְהִימְנוּתָא, סְעוּדָתֵי דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כְּלִילָן בְּהוּ, וְכִלְהוּ חִידוּ עַל חִידוּ, מְהִימְנוּתָא שְׁלִימוּתָא מִכָּל סְטְרוּי.

תָּאנָא בְּהֲדִין יוֹמָא מִתְעַטְרָן אַבְהֹן, וְכָל בְּנִין וְנִקְיָן, מַה דְּלָאוּ הָכִי בְּכָל שְׁאָר חֲגִין וְזִמְנִין, בְּהֲדִין יוֹמָא חִיבִיָּא דְּגִיְהֵנָם נִיחִין, בְּהֲדִין יוֹמָא כָּל דִּינִין אֲתַפְּרִין וְלֵא מִתְעַרִין בְּעֵלְמָא, בְּהֲדִין יוֹמָא אֲוִרִיתָא מִתְעַטְרָא בְּעַטְרִין שְׁלִימִין, בְּהֲדִין יוֹמָא חֲדוּתָא וְתַפְנוּקָא אֲשַׁתְּמַע בְּמֵאתָן וְחִמְשִׁין עֲלִמִין.

מתוק מדבש

מתעטרים האבות שהם סוד חג"ת ע"י הארות המוחין דחז"ל, וְכָל בְּנִין וְנִקְיָן וְכָל הַצְּנִים שֶׁהֵם סוּד נְה"י יוֹנְקִים מִחַג"ת, מַה דְּלָאוּ הָכִי בְּכָל שְׁאָר חֲגִין וְזִמְנִין מַה שְׁאִינוּ כֵּן כְּכָל שְׁאָר חַגִּים וּזְמַנִּים, כִּי אִזּוּ אִין מִתְעַטְר אֲלֵא אֶחָד מֵהָאֲבוֹת, צַפְסָח הַחֹסֵד בְּשִׁנְעוּת הַת"ת צְסוּכוֹת הַגְּבוּרָה. בְּהֲדִין יוֹמָא חִיבִיָּא דְּגִיְהֵנָם נִיחִין צִיּוּם הוּא רַשְׁעֵי הַגִּיְהֵנָם נַחִים מִנּוּחָה שְׁלִימָה יוֹתֵר מִצְחָגִים. בְּהֲדִין יוֹמָא כָּל דִּינִין אֲתַפְּרִין וְלֵא מִתְעַרִין בְּעֵלְמָא צוּה הַיּוֹם כָּל הַדִּינִים הַמִּתְגַּבְּרִים צְעוּלָם צִימוֹת הַחוּל נַכְפִּים וְלֵא מִתְעוֹרְרִים צְעוּלָם כֻּלְּל, בְּהֲדִין יוֹמָא אֲוִרִיתָא מִתְעַטְרָא בְּעַטְרִין שְׁלִימִין צוּה הַיּוֹם הַתּוֹרָה מִתְעַטְרָת צְעוּרָת שְׁלִימוֹת, עַל יְדֵי שׁו"א שֶׁהוּא סוּד הַתּוֹרָה מִתְעַטְר צְמוּחִין שְׁלִימִין מֵאו"א, בְּהֲדִין יוֹמָא חֲדוּתָא וְתַפְנוּקָא אֲשַׁתְּמַע בְּמֵאתָן וְחִמְשִׁין עֲלִמִין צוּה הַיּוֹם הַשְּׂמֵחָה וְהַתְּנוּגָה שֶׁל שִׁירוֹת וּזְמִירוֹת נִשְׁמַע צְר"ן עוֹלָמוֹת, כְּעִין שְׂמֵחָה נִשְׂוֹאִין שֶׁהִיא הַכְּנֵה לִיחוד, כֵּן הִיא שְׂמֵחָה וְזוֹ הַכְּנֵה לִיחודָא שֶׁלִּים שִׁישׁ צְשַׁת צְשֵׁלְשָׁה יחודים שֶׁל ג' שְׂמוֹת, יֵאָהוּיָה"ה, יֵאָהוּיָה"ה, יֵאָהוּיָה"ה, יֵאָהוּיָה"ה, יֵאָהוּיָה"ה, שֶׁהֵם כְּמִסְפֵּר נ"ר כְּנֶגֶד ר"ן אֲוֹרוֹת נְעֻלְמִים הַנִּקְרָאִים עֲלִמִין, שְׁכָל אֲלוֹ הַצְּחִינוֹת אִינֵם צְחָגִים וּזְמַנִּים.

צמחילת דרושי השבת, שפירשו דברי הזהר "שבת שמא דקצ"ה" צמחה אופנים).

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לר' שמעון וְדַאי כֶּף הוּא כְּדַצְרִין שְׁכָל מִי שְׂפּוּגִים סְעוּדָה אַחַת מִג' סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבַּת מִרְאָה פָּגַם לְמַעֲלָה, לְכֵן וְוִי לִיה לְבַר נָשׁ דְּלֵא אֲשָׁלִים חֲדוּתָא דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא אוֹי לוֹ לְאֲדָם שְׁאִינוּ מַשְׁלִים הַשְּׂמֵחָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ צ"ה, וּמָאן חֲדוּתָא דִּילִיָּה וְמַה הִיא הַשְּׂמֵחָה שְׁלוּ, אֵלִין תְּלַת סְעוּדָתֵי מְהִימְנוּתָא אֲלוֹ הַשְּׁלֵשׁ סְעוּדוֹת שֶׁל הַאֲמוּנָה שֶׁהֵם תִּיקוּן כָּל פְּרָזוּפֵי הָאֲלִילוֹת, שֶׁהֵם סְעוּדָתֵי דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב כְּלִילָן בְּהוּ. הַסְּעוּדוֹת שֶׁאֲצַרְהֵם יִצְחָק וְיַעֲקֹב נִכְלָלִים צֵהם, כִּי סְעוּדָת לֵיל שַׁבַּת שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַמַּלְכוּת הִיא סְעוּדָת יִצְחָק, לְפִי שֶׁהַמַּלְכוּת צִינָה מֵהַגְּבוּרָה דִּינִחָק, וְסְעוּדָה שְׁנִיָּה שֶׁהִיא כְּנֶגֶד עֲתִיקָא הִיא סְעוּדָת אֲצַרְהֵם, לְפִי שֶׁצְעִתִּיקָא הוּא שׁוֹרֵשׁ הַחֹסְדִים צְסוּד חֹסֵד לְאֲצַרְהֵם, וְסְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁהִיא כְּנֶגֶד ז"א הִיא סְעוּדָת יַעֲקֹב, וְכִיִּהוּ חִידוּ עַל חִידוּ וְכָל הַסְּעוּדוֹת הֵם שְׂמֵחָה עַל שְׂמֵחָה, פִּי' שְׂמֵחָת כֻּלְּלוֹת כָּל שְׁלוֹשַׁת הָאֲבוֹת עַל שְׂמֵחָת גְּלוּי הַפְּרָזוּפִים הַעֲלִיוּנִים, מְהִימְנוּתָא שְׁלִימוּתָא מִכָּל סְטְרוּי סוּד אֲמוּנָה שְׁלִימָה מְכָל לְדַדִּיה הִיִּינוּ תִיקוּן כָּל פְּרָזוּפֵי הָאֲלִילוֹת מְכָל צְחִינוּתֵיהֶם.

תָּאנָא, בְּהֲדִין יוֹמָא מִתְעַטְרָן אַבְהֹן לְמַדְנוּ שְׂבִיּוֹם הוּא שֶׁל שַׁבַּת

